Nicolae Frănculescu

roman

Aligatorii de oțel

NICULAE FRÂNCULESCU

ALIGATORII DE OȚEL

NICULAE FRÂNCULESCU

ALIGATORII DE OȚEL

roman

EDITURA CARTEA ROMÂNEASCĂ

1984

Coperta de *Pompiliu Dumitrescu*

Fiilor mei
Valeriu şi Nicolae

Capitolul 1

„Am cunoscut-o pe Silvia dintr-o întîmplare. Era duminică, asta este sigur, pentru că aveam învoire de la regiment. Eram îmbrăcat ostaș. Am văzut-o și m-am îndrăgostit de ea. Mai tîrziu am aflat că este fata unui maior, că are o soră geamănă, locuiește într-o vilă, pe o stradă umbrită de tei și, mai ales, că are o mamă care nu avea să mă placă. Ieșisem în stradă și ultimele raze ale apusului preschimbau ferestrele cinematografului în nestemate rubinii. Pentru tot ce mi se întîmpla, recunosc că sînt un privilegiat, beneficiarul șansei de a mă fi născut și de a fi căpătat conștiința existenței mele. Trebuie să mă bucur că mama, din totalul de trei sute și nu mai știu cîți prunci, pe care ar fi putut să-i aducă pe lume, ne-a născut numai pe noi, pe mine și pe fratele meu. Am luat deci locul altor ființe poate cu mult mai dotate decît mine. Și dacă treburile pe acest pămînt n-au mers totdeauna pe un făgaș ideal, asta s-a întîmplat și pentru că noi, cei chemați să facem lumea mai bună, nu reprezentăm, în toate cazurile, cele mai izbutite vlăstare ale speciei noastre. Mă încearcă un zîmbet la gîndul că o groază dintre semenii noștri sînt încredințați că ocupă un loc precis în galaxiile Cosmosului și că fiecare dintre noi stăpînește o stea dintre cele pe care natura le-a rînduit cu tainic meșteșug pe cer.

Mărturisesc că am rămas îndrăgostit de Silvia, deși prietenia noastră pare să se fi încheiat. Rivalul meu, comandantul plutonului din care fac parte, locotenen-

tul Romulus Cristache, pe care Catia, mama Silviei, îl preferă, a fost grav rănit în luptele cu germanii. Acum e în spital și, dacă doctorii spun adevărul, nu mai are șanse să scape. Dar moartea lui nu rezolvă situația. Plec în război să eliberăm Transilvania și nu știu dacă mă voi mai întoarce. Și chiar dacă glonțul mă va ocoli, nu sînt sigur că Silvia o să mă aștepte. Mă va consola gîndul că mai sînt și alte femei pe lumea asta ? Silvia să fie pierdută pentru mine ? Îmi trecea odată prin cap ideea hazlie că oamenii de știință ar putea descoperi vreo mașinărie de gîndit, un fel de «Casă a căsătoriilor», care să furnizeze soluții-verdicte pe baza analizării datelor oamenilor de pe planeta noastră. O astfel de mașină m-ar indica pe mine drept omul ideal pentru Silvia ? Mai mult ca sigur, oamenii ar refuza soluția de a li se servi pe tavă rețete de împerechere, legiferate prin acte gata tipărite. Mulți ar considera-o o monstruozitate. Peste toate acestea, mașina ar trebui să fie cosmopolită, deciziile ei să fie aplicabile pe toate continentele, ignorînd barierele rasiale, politice, de clasă, de clan, de rang social. Dar stai să mai vedem. Mașina ar furniza și date asupra vlăstarelor optime ce ar trebui să se nască : care dintre cei trei sute și ceva de feți ipotetici ar fi fost, de exemplu, urmașii ideali ai părinților ? Naziștilor poate le-ar fi plăcut o asemenea mașină care să le indice împerecherile optime pentru perpetuarea a tot ce este curat arian, pentru răspîndirea pe glob a supraomului de tip nazist, eliminîndu-se «corciturile», «suboamenii». Numai că această «Casă a căsătoriilor» n-ar fi neglijat adevărul : că exemplarele unei specii sînt cu atît mai reușite cu cît provin din încrucișări variate. Oamenii împerechează deja selectiv plante sau animale pentru a obține variante tot mai eficiente, care să-l îndestuleze pe Măria-Sa Stăpînul absolut al Terrei. Poate că pămîntenii ar deveni astfel mai utili planetei, mai buni, mai generoși, flagelul războaielor ar fi desigur eliminat. Oamenii ar fi mai puțin ambițioși, nu și-ar mai

dezlănțui forțele distructive ale inteligenței, nu s-ar mai lăsa copleșiți de propria lor trufie ca să acapareze fără noimă bogățiile pămîntului, ar accepta ca ele să fie egal stăpînite de toate popoarele. N-ar mai fi boli, foamete, bătrînețe timpurie. Și aceste produse ideale ale speciei umane nu s-ar mai constitui în partide de tip nazist, nu și-ar mai propune să înrobească lumea, să-și stîrpească semenii considerați inferiori, corcituri nefolositoare genetic, impunînd altor popoare rețete de viață insuficient probate. Uite ce-mi trece prin cap ?! Cine sînt eu să-mi dau cu părerea în lucruri atît de însemnate ?! Ia, mai bine, să-mi văd de motocicletă..."

Îmbrăcămintea cazonă dogorea. Își slăbi vestonul la gît. Zvonul nedeslușit al canonadei din pădurea Tunari îi întrerupse gîndurile. Sergentul Adam Mălureanu distingea fluieratul obuzelor, traiectoria lor spre țintă, impactul cu obiectul lovit, explozia...

Motorul motocicletei cu ataș hîrîia de bătrînețe. Potrivi viteza B.M.W.-ului, să nu se depărteze de Skodița căpitanului Vreavu, comandantul companiei de artilerie antiaeriană. Pîrîiturile eșapamentului acopereau pocnetele armelor ce se apropiau.

Se deplasau, la ordin, spre un aliniament situat la nordul Bucureștilor, acolo unde luptele se întețiseră. Plutonierul Ursu era în ataș și, încercat de nevoia de a fuma, înmînă și sergentului o țigară Plugar. Ar fi vrut un Mărășești, dar foița și ambalajul acestora abia ieșeau de sub teascul tiparniței, după ce, atîția ani, nemții, care nu uitaseră înfrîngerile de la Mărășești și Mărăști, le interziseseră...

Primiră porunca să ia pădurea cu asalt. Exploziile se înmulțeau lăsînd în urma lor incendii fără viață lungă. Printre vaierele proiectilelor, se auziră sute de motoare de autocamioane. Căpitanul ordonă trupei intensificarea înaintării.

Primii ostași pătrunși sub brîul verde lărgiră întrînd, apoi se infiltrară tot mai mulți, sporind zona

eliberată. Schimbînd direcţiile de atac urmăriră arier-garda inamică. Se lăsă noaptea şi proiectoarele luminau stejarii, înfigînd şuvoaie argintii tot mai adînc în inima pădurii. Înaintarea le era înlesnită de incendii : arborii aprinşi se mistuiau ca nişte torţe.

Inamicul se crampona cu disperare de cîte un punct de rezistenţă, pe care îl părăsea greu. Odată cu grupa lui Adam, pătrunseră în pădure luptători de la Formaţiunile Patriotice, aflaţi sub comanda unui muncitor de la Lemaître. Voluntarii se comportau ca nişte militari cu experienţă de front.

Ajutîndu-se de grenade, de arme automate, acoperindu-se iscusit unii pe alţii, după mai bine de două ore de asalt, cuceriră noi poziţii în adîncime şi curăţară locurile de inamic.

Grupei lui Adam Mălureanu şi celor de la F.P. li se predară mai mulţi subofiţeri SS şi tineri în uniforma de „Hitlerjugend". Răniţilor li se dădea primul ajutor medical. La pîlpîirea incendiilor, caporalul Frăţilă zări un bocanc ieşindu-se dintr-un lăstăriş. Scoaseră de acolo trupurile a doi aviatori americani paraşutaţi dintr-un Boeing doborît de nemţi : era un pilot alb şi un copilot de culoare. Ambii prezentau leziuni la cap şi pe corp, produse cu crosa unui automat. Erau doi tineri sub douăzeci şi cinci de ani. Stăpînindu-şi mînia, Adam întrebă răstit, în germana sa, cine este autorul crimei. Nu primi nici un răspuns. Octavian şi doi voluntari de la F.P. inspectară armele predate de germani. Două dintre ele aveau paturile mînjite de sînge. Ordonă posesorilor lor să iasă din rînd. Frăţilă îi împinse spre un copac gros şi apăsă pe trăgaci. Adam îi lovi la timp puşca peste ţeavă şi gloanţele intrară în pămînt.

— Facem şi noi ca ei, caporale ?

— O merită, dom' sergent. Ar trebui să crape amîndoi.

— Pentru ce mai sînt atunci organele de judecată militară ?...

Un băiețaș din „Hitlerjugend“ începu să parlamenteze :

— Vreau să mă întorc la Misiunea Germană, domnilor camarazi.

— Prin ce vilișoară locuiești, puișor moțat ? îl apucă de bărbie Frățilă. Arăți bine hrănit.

— Stau la Misiunea Militară Germană.

— Ai să ajungi și acasă, fiule, fii fără grijă. Numai că o să mai aștepți ceva timp în aer curat și cu sîrmă ghimpată de jur-împrejur.

Prizonierii fură expediați la punctul de adunare al captivilor. După ce lăsă ordine privind pe cei acuzați de asasinat, căpitanul Vreavu ordonă continuarea luptei.

Întîlniră un cort cît un hangar, bălțat cu pete de camuflaj. Pătrunseră înăuntru cu precauție și nu le veni să-și creadă ochilor. Se aflau într-un fel de sufragerie. Pe masă : un platou cu salată asortată, o sticlă golită pe jumătate, de coniac franțuzesc, o cutie cu icre negre ; caviar de cel mai ales soi.

— De asta pierd nemții războiul. Nu se pot lipsi de confort, de băutură și de femei ! remarcă plutonierul Ursu care inventariase totul.

Pe un colț al mesei, probabil locul generalului Gerstenberg, cel care promisese că va servi Bucureștiul pe tavă lui Hitler, un teanc de publicații : *Völkischer Beobachter, Signal, Luftwel, Der Adler, Deutsche Zeitung,* toate cu știri despre înăbușirea insurecției de la București.

Lîngă ziare, un militar de la Luftwaffe : ofițer superior. În fața sa, un pahar cu tărie pe jumătate gol. Părea că doarme dus, cu capul pe antebraț. Dintr-o ureche i se prelingea un firișor de sînge. Căzută la piciorul scaunului, arma. Frățilă îl chemă pe Adam...

Ostașii începură să se ospăteze. Cînd veni Vreavu, Octavian tocmai termina de tencuit o felie de pîine

cu caviar. Înghiți cu noduri, știind că nu prezenta deloc o ținută regulamentară, atunci cînd plutonierul dădea raportul...

Capitolul 2

Rachetele tapetau cerul cu un desen din linii și pete în culori diferite ce pîlpîiau pe chipurile ostașilor de sub comanda căpitanului Vreavu ; militarii așteptau în fața orășelului Brazi dimineața zilei de 30 august. În jurul pozițiilor de luptă se întindeau lanuri nesfîrșite de floarea-soarelui. La Tînosu, se duceau lupte grele cu germanii și siluetele caselor se decupau pe un cer ca muiat în chihlimbariul incendiilor. Era noapte, la temeiul ei, și Adam nu putea ațipi. Gîndurile sale o aduseră pe Silvia lîngă el și o plăcută epuizare îl cotropi. Era învoit, într-o duminică, și se văzu cu ea în oraș. Sunase o alarmă aeriană și intraseră în adăpostul de la Poștă, din Calea Victoriei. Au evitat îmbulzeala aceea de trupuri și s-au retras într-un loc mai liniștit. La încetarea alarmei, au luat un taxi — plătit de Silvia — și s-au oprit la o cafenea din Parcul Cotroceni, unde zăboviră la o masă, sub o magnolie, destul timp ; un timp ce parcă pendulase — pentru Adam — într-un spațiu dilatat de incertitudini. Silvia părea să se găsească într-o dilemă. Și totuși afirmase că se va căsători cu locotenentul Cristache. O crampă dureroasă îi strîngea inima militarului. Nu putea citi adevărul pe obrazul Silviei ce se colora în portocaliu, în verde, în corai : culori emise de orga

de lumini ce pulsau pe terasa cafenelei, venite prin fereastra deschisă.

Terminaseră înghețatele și comandaseră cafele cu frișcă. Noaptea se anunța calmă, cu un cer înalt și cristalin. Printr-o spărtură din frunzișul magnoliei, argintiul lunii polcia cu staniol rochia ei de un rafinament fastidios. De la un timp, vocea Silviei devenise șovăielnică, părea o adolescentă la prima ei întîlnire.

Se prezentase, aducînd comanda, însuși patronul ; un ins înalt, uscățiv, cu un cap lunguieț, de cîine fox-terrier, veșnic încordat, care se părea că o mai văzuse venind aici cu locotenentul Cristache.

Adam dedusese că dragostea Silviei pentru el, pentru Adam, nu se fanase încă. Numai că el urma să plece pe front. Locotenentul Cristache rămînea cu ea. Iar el, Adam, acceptase, în urma unei discuții cu el, cu ofițerul, să plece în răsărit ; o hotărîre pripită luată la nervi. Despărțirea de Silvia nu era deloc ușoară ; nu era o simplă schimbare de pansament, pe o rană trecătoare. Fără să i-o zică, Silvia a înțeles că Romulus forțase puțin lucrurile, cu plecarea lui Adam pe front. În ochii ei se instalase, pentru un timp, o luminiță malițioasă. Silvia i-a confirmat, că după plecarea lui Adam, se va căsători cu Romulus. Anestezia rapidă a șocului l-a lipsit pe moment de grai. Cîteva cuvinte, neutre, de felicitare, îi explodau în memorie, dar nu izbutea să le pronunțe...

Afară era plăcut ; antimoniul pătat al lunii prefira dalele terasei cu albul său cenușiu. Șopotul molcom al ploii îi făcuse, pînă atunci, bine lui Adam. Mai înainte plouase și Adam trăsese o umbrelă de la altă masă. Norul trecuse iute, însă, și firmamentul se îmbogățise cu aștrii săi de la început. Discuția dintre cei doi era ușor tristă.

— După război, mai pot spera să ne vedem, Silvia ? Aș vrea...

Rîsul stingher al Silviei îi cauteriză întrebarea.

— Ca femeie măritată, nu s-ar cădea, Adam. Nu crezi ?

Ea păstra pe obraz o expresie vag-ironică.

— Deci totul se termină între noi, acum, aici.

— Atît de ușor dezarmezi, Adam ? Uite, eu n-am fost niciodată părăsită de speranță. N-am ce face, însă. Catia zorește mariajul ăsta.

— Ce a fost între noi, Silvia, să se fi numit dragoste ?

— Ce te-a apucat, Adam ? Nu cunoști că o groază de îndrăgostiți se hrănesc cu o nestrămutată încredere în sinceritatea sentimentelor ? De fapt asta poate fi numai o iluzie.

— In ce mă privește, conștiința mea este neîntinată, Silvia...

Bubuiturile tunurilor de la Tînosu curmară replica de atunci a Silviei. Și dincolo de Brazi, la Ploiești, antiaeriana românilor trăgea salvă după salvă, risipind bombardierele germane. Luminile exploziilor ajungeau la Adam șterse, vătuite, ca dintr-o lume fără substanță proprie.

Aceleași gînduri. Fereastra cafenelei rămăsese deschisă și bătăile bateriei îi punctau pulsațiile sîngelui, accelerîndu-le nefiresc.

Pe obrazul incert al Silviei, pulsațiile orgii de lumini urmau unduirile unui slow-fox, ce nu se mai termina, un disc mare olandez.

— Pleci pe front, în răsărit, deci, Adam. Prin actul ăsta, forțat de Romulus, să știi că și eu sînt afectată. N-am să i-o iert curînd. Vei lupta deci contra sovieticilor. Altă soluție n-ai, din cîte înțeleg. Te vei mișca, din nou, printre destui somnambuli. Fii atent. Adam. Este riscant să înțeleagă vreun agent antonescian că tu ești lucid. Cunosc părerile tale asupra acestui război, dus alături de germani. Dacă poți, încearcă să treci la ruși. Războiul se va încheia curînd. Germanii mănîncă bătaie pe mai toate fronturile.

Sună alarma aeriană ; a doua din ziua aceea. Cafeneaua începu să se golească de clienți ; orga de lumini muri odată cu muzica ; strada căzu în brațele unei anarhii iscate de panică. Mulți oameni avînd în mîini boccelușe, în care își duceau tot ce era pentru ei mai de preț, alergau spre beciuri. Patronul se găsea din nou la masa lor. Se retrase iute, lăsînd lîngă ei un torent de scuze. Primise, cu mult înainte, contravaloarea pentru întreaga consumație.

S-au adăpostit și ei pe trotuar sub un castan. Gura Silviei, sărutul ei, erau parcă noi, la fel ca și ipostaza trăită acum. Apoi noaptea se umplu de huruiturile bombardierelor engleze, ale „Văduvelor Negre". Peste un cartier depărtat al Bucureștilor cădeau bombe.

— Din nou mor oameni nevinovați, Adam. Parcă am fi în primitivism ; nu e groaznic să ai sentimentul că trebuie să ucizi ?

— Progresul omenirii n-a schimbat cu nimic instinctele omului. Ostașul de azi, Silvia, nu se prea deosebește de sălbaticul de ieri, ce dansa ritualic în jurul stîlpului caznelor și-și înfigea sulița în victima supusă sacrificării, pentru vreun avantaj, închipuit, adus tribului.

— Este totuși o deosebire, Adam. Acum, cel atins de glonț, mortal, sfîrșește fulgerător ; un relativ paradis, o cucerire a progresului, față de caznele morții la stîlpul jertfelor, îi vorbi ea avînd în glas o benignă amărăciune. Ce zici de cinismul ăsta al meu ?

— Așa este. Pentru că acest paradis al tău este de fapt un vast abator, în care mor oamenii din cele două tabere în conflict.

— Adam, ne irosim timpul să interpretăm niște lucruri la care ar trebui să se gîndească în primul rînd oamenii politici, guvernanții.

Se sărutară apoi îndelung. Silvia nu mai izbuti să răstoarne nimic din cupa vorbirii printre buzele ei adunate cu ale lui Adam.

Alarma aeriană se sfîrșise. Strada se înecase într-o dulce complicitate. A condus-o pe jos pînă în fața vilei unde locuia...

Aici, unde se găseau, în fața gării Brazi, plouase și zorii, clătiți și ei în lacrima ploii, mijiră pe cer odată cu primele răpăituri de mitralieră. Luptele au durat toată ziua, pînă ce orașul a fost cucerit, iar germanii s-au retras pe alte poziții întărite dinainte...

Porniră în marș, mai departe, cînd liliecii se azvîrleau asupra unei case incendiate, și-și pîrleau membranele aripilor și cînd într-o cută a orizontului rugurile îndepărtate din cîmpie se stingeau pe rînd.

Capitolul 3

Locotenentul Cristache era chinuit de o durere insuportabilă. Sora medicală îi mai administrase o injecție cu morfină, dar probabil că medicamentul nu-i mai ajuta. Treptat, însă, oboseala puse stăpînire pe el ca o transă ; corpul îi dogorea de fierbințeală. Delira, și într-una dintre halucinații se făcea că își conduce din nou grupa de comando, în misiunea încredințată de căpitanul Vreavu. Inaintau anevoie pe pămîntul îmbibat cu apă. Bătea și un vînt cald, ce colinda mirișteа. Inamicii măturau cînd și cînd „țara nimănui" cu un reflector. Pistoalele mitralieră, cu țevile bromate, licăreau palid în lumina săracă a cerului. El, Cristache, simțea că nu mai este cel dinaintea clipelor de tensiune trăite în adăpostul său individual, atunci cînd șenila tanchetei nemțești, rotindu-se deasupra adă-

postului său individual, îi rupsese o bucată din tunică; viața îi atîrnase de un fir de păr ; proiectilul îi venise de hac, atunci cînd șenila urma să-i rupă carnea umărului. În misiunea încredințată era sîcîit de o tuse măruntă și deasă. La cîțiva pași, înaintea lui, era sergentul Adam Mălureanu. Heinckelurile 110, asemeni unor țînțari mari, cu nasul de sticlă, ce bombardau Bucureștii, își descopereau cînd și cînd siluetele în șuvoaiele argintii ale reflectoarelor. Trecuseră de gardul de sîrmă ghimpată pe care îl tăiaseră cu foarfecele. Gîndul obsesiv de a se răzbuna pe Adam creștea în sufletul său. Sergentul îl sfida mai departe, îl umilea, continuînd să se vadă cu Silvia...

Aruncaseră fortul în aer și alergau spre hotarul unității de artilerie antiaeriană. Exploziile se țineau lanț și prin pădure mișunau nemții care îi căutau. Inima ofițerului era mușcată de gelozie. Gîndul că Adam o ținuse pe Silvia în brațe, că o sărutase îl înnebunea. Se auzeau hămăiturile unor cîini dresați si chemările în nemțește. Ridică pistolul. Era atîta vacarm în jur, încît glonțul său va trece neobservat. N-a tras încă. Exploziile bombelor aruncate peste București de vendeta germanilor se țineau lanț. Sosise un moment mai prielnic. Percută glonțul... Pocnitura pistolului îl trezi. Era în pat, la spital. Ar fi vrut să moară. Se abandonă halucinațiilor febrei. Se găsea într-altă parte. Școala primară în care învățase. Tatăl său, dascăl, ce nu-l cruțase atunci cînd pierdea întîietatea clasei și-l pedepsea alături de ceilalți. Apoi Școala Militară de la Mînăstirea Dealul, anii de studiu în Germania, pregătirea militară într-un Reich în care Hitler venea la putere. Pe străzi, plutoane de nemți fanatizați din SA și SS. Lozincile lor, de început, îl tulburaseră. Comandînd apoi un pluton de infanterie, într-un război greu pe fronturi nesigure. Înaintarea, retragerea. Maiorul Gelbescu, tatăl surorilor Iulia și Silvia. Prietenia cu maiorul, pasionat jucător de pocher. Permisia în țară, întîlnirea cu cele două gemene.

Dragostea pentru Silvia, deși la fel de bine s-ar fi putut îndrăgosti de Iulia. Noaptea cînd maiorul s-a ruinat la joc. Atacul partizanilor. Moartea lui Horaţiu Gelbescu...

Deschise ochii cînd soarele apunea rotund, arămiu, dincolo de arborii parcului. Întîlni privirea blîndă a sorei. Nu știa de ce, dar se simțea stînjenit în fața acestei fiinţe deosebite. Îl încerca umilința celui aflat în pragul morţii. Ceva fierbinte îi arse rana și-și pierdu din nou cunoștința. Delira. Era iar pe front. Părăsise mitraliera cu care apărase ieșirea dintr-o pungă, încercînd să scape cîteva companii de români încercuiți. Apoi se văzu în odăița lui din regimentul de antiaeriană, de lîngă București. Adam Mălureanu întors de pe front. Nu știa unde și cum o cunoscuse pe Silvia. Atacurile de zi și de noapte ale americanilor. Insurecția. Ieșirea României din războiul dus alături de hitleriști și alăturarea ei Națiunilor Unite. Grupa de comando. Avea în mînă pistolul. În fața sa sergentul Adam Mălureanu. Trase. Glonțul i-a trecut rivalului său printre torace și antebraţ, fără să-l rănească. Era atîta vacarm în pădure încît trosnetul Browningului abia s-a auzit. Al doilea foc i-a perforat gamela prinsă de centură, zdrelindu-i coapsa. Adam s-a întors și a înțeles primejdia. Cu un salt fulgerător s-a aruncat asupra lui. Arma i-a zburat din mînă, lovită de bocancul celuilalt. Pumnul sergentului parcă i-a explodat în maxilar. Un al doilea l-a culcat la pămînt. I-a luat pistolul și l-a așezat, ajutat de Giuvală, cu greu, pe picioare...

Se trezi gîfiind. În rezervă era întuneric. Firave, cîteva raze ale lunii albeau profilul lui Christ răstignit. Îi era sete ; duse mîna după paharul așezat pe noptieră. Efortul îl slei de puteri și căzu din nou în somnul agitat din care abia ieșise...

Alergau spre ieșirea din unitatea nemţilor. Încă puțin și părăseau pădurea. Făcuseră un ocol mare să ajungă într-o margine. Atinseră locul dorit mai curînd

de cît și-ar fi închipuit. Flăcările incendiilor din oraș lingeau parcă cerul. Avioanele germane aruncau cu aceeași punctualitate bombe asupra Capitalei. Caruselul aerian, o improvizație strict nemțească pentru bucureșteni, funcționa ireproșabil.

Glasurile urmăritorilor se auzeau tot mai distincte. Ieșiseră în cîmp deschis după ce trecuseră prin spărtura făcută în gardul din sîrmă ghimpată. Pînă atunci doi din grupa de comando fuseseră împușcați de nemți. Gloanțele loveau pămîntul tot mai aproape de ei. Reflectorul fusese redus la tăcere. Un glonț îl lovi în spate. Poate fusese schija unui brand explodat aproape, dar durerea îl trînti la pămînt. În lumina firavă a nopții zări chipul sergentului aplecat asupra lui. Mai simți cum îi sfîșie cămașa ca să ajungă la rană...

Își simțea pleoapele grele. În rezervă era lumină. Lîngă patul lui, profesorul înconjurat de cîțiva medici. Îl întoarseră pe o rînă și-i priveau rana urîtă, comentînd în termeni savanți. Doctorii se depărtară și ținură lîngă fereastră un fel de consiliu. Între timp sora îi refăcu bandajul cu acele zeci de metri de fețe. Cristache era înspăimîntat. Aproape că nu-și mai simțea partea de jos a corpului. Moartea, după cîte înțelegea el, i se va trage de la creșterea ureei în sînge. I se evacua din nou plosca. Lichidul era mai puțin decît ultima oară, tulbure și sîngeriu. Își aminti că bunicul său tot așa sfîrșise : un blocaj al rinichilor. Bătrînul se plîngea de dureri în mușchi, își pierdea firul gîndurilor, privea deseori fără să vadă, asculta fără să audă. Se surprinse plimbîndu-și degetele prin dreptul ochilor ; îl stînjeneau parcă niște fire nevăzute de păianjen, la fel ca pe bunic...

O înțepătură și o dulce căldură i se risipi în corp...

„Mi-au făcut morfină", apucă să-și mai zică, și fără să se poată împotrivi, adormi, ducînd cu el în delir, expresia de ipocrită bunătate a sorei...

Se găsea tot în țara nimănui. Adam îl apucase de subsuori. Se simți ridicat și tîrît mai mulți pași. Fu

lăsat jos în timp ce Adam îl transporta pe Giuvală, tot spre liniile românilor. Fu din nou ridicat. Încercă să-și ducă gîndul la capăt. Mîna sa atinse automatul sergentului. Încercă să-l îndrepte spre omoplatul acestuia. Numai că ceva se răsturnă în sufletul său. Acest militar, acest om, chiar dacă îi era rival și o cîștigase pe Silvia, își periclita viața să i-o salveze pe a lui. Era un ostaș al țării de care era nevoie mai departe...

Avea în venele de la mîini înfipte niște ace. Deasupra lui, pe trepiede, două sticluțe gradate, cu ser, pline pe jumătate, conectate prin niște tuburi minuscule prin care era hrănit.

„Aștia vîră ser în mine să nu mor".

Picăturile de lichid, aparent tămăduitoare, îi răsculau sîngele, îl făceau să alerge acidulat, să-i ardă carnea. Îi venea să smulgă acele, dar o slăbiciune soră cu lesinul îl cuprinse. Christ rănit în coastă se topi în întuneric.

Din nou se făcu lumină. Apărură iar doctorii în alb, profesorul vorbind cu aceeași îngîmfare afabilă, înconjurat de cohorta medicilor.

Înțelegea că i se cere consimțămîntul și simți pe frunte pecetea sfîrșitului. Un sfîrșit pe care l-ar fi voit cît mai depărtat.

„Este neapărată nevoie ?" ar fi vrut să întrebe, dar nu izbuti să articuleze nimic clar.

— Nu vrem să te mințim, locotenente, dar rana cangrenează țesuturile vecine. Un centru important vital este aproape compromis, își îndulci profesorul chipul.

„Refuz, domnule profesor", ar fi vrut să zică, dar privirea i se împăienjeni și buzele nu-l ascultară. „Nu mă ciopîrțiți. Chiar dacă mă vindec", vorbea în el mai departe gîndul, „mă așteaptă Curtea Marțială : am încercat să omor un militar de sub comanda mea..."

Privirile oamenilor în alb din jurul său erau neutre și o perdea de ceață în culoarea cenușii îl despărți de ei. . . .

Era acum într-un cărucior, împins de un ins zdravăn, care-l ducea undeva, poate spre morgă. Vru să strige, să amenințe, s-o cheme pe sora Maria, pe profesor, cărora le spusese că refuză operația, dar se cufundă lent într-o narcoză ca de opium. Senzația asta o cunoscuse demult, în Germania, într-o cafenea, unde dansau femei de culoare, în ritmul unei orchestre tot de culoare. O pală plăcută, răcoroasă i se prelingea prin trunchi, ajungîndu-i pînă la brîu, acolo unde i se părea că fusese brusc retezat. Cînd îl depuseră ca pe un balot pe masă vru să se zbată ; i se năzări că vor să-i facă autopsia. Încăperea era prea luminoasă ca să fie o sală de autopsie. Încercă să-și facă semnul crucii cu limba, ca în copilărie, să îngîne o rugăciune pentru sfîrșitul său, dar nu izbuti. Prin ușa deschisă, la un moment dat, i se păru că zărește chipurile surorilor Gelbescu. Vedenia, dacă vedenie era, îi născu în suflet o misterioasă împăcare.

În locul vedeniei rămase țara nimănui și peste ea un cer aprins într-o parte de incendiile bombardamentului vandalic hitlerist. El pierduse mult sînge. Adam, perseverent, se lupta cu el și cu Giuvală să-i aducă în liniile lor. Era conștient că fapta sa îl scotea în afara legilor militare, chiar în afara legilor omenești. Se lumina de ziuă. Giuvală fu tîrît pe lîngă el, parcurgînd leșinat un releu, din cîte arăta, cu vestonul pătat de sînge. I se păru că este în agonie. Avea obrazul de culoarea pămîntului. Curajul îi renăscu. Dacă Giuvală murea, Adam n-ar fi putut folosi unicul martor care ar fi depus în favoarea lui. Deci mai avea o șansă. Dar mai avea să-i folosească lui ? Nu-și mai simțea picioarele și arsura îi incendiase șira spinării...

Cele două tuburi de cauciuc, care îl conectau la sticlușele gradate nu mai erau acolo. Afară amurgea. Primul său gînd fu să-și miște un picior. Minune ! Văzu cearșaful ridicîndu-se. Sora Maria, căreia abia acum îi deslușea bine chipul, apăru lîngă pat.

— Aveți nevoie de ceva, domnule locotenent ?

— Puțină apă, soră, articulă cu un spasm al gîtlejului.

Sora îi ridică pe pernă capul și îl rugă să soarbă lichidul încet. Făcu niște sforțări supraomenești pentru a înghiți.

Soarele intră blajin în rezerva locotenentului. Sora ședea la căpătîiul său. Îl privea atentă, fără să-și dea seama că bolnavul îi admira o șuviță de păr negru — mătase netoarsă —scăpată de sub tichia albă. Cristache simți un parfum discret, dar nu putea să-l definească.

— Este a cincea zi de cînd dormiți, domnule ofițer.

— Dar ce zi e astăzi ?

— Vineri.

— Deci dorm de cinci zile ?

— Așa este, domnule ofițer. A fost somnul vindecării.

Nu-i venea să creadă ce auzea. Abia acum realiză că sora Maria nu era deloc frumoasă. Figura ei însă inspira respect, poate chiar duioșie, și o neînțeleasă atracție.

Cînd aceasta ieși, locotenentul mișcă piciorul și minunea se repetă. Un colț al așternutului se însufleți. Să fie salvat ?

A doua zi, profesorul avea chef să glumească, aprobat de sora Maria ostentativ de binevoitoare.

— Bine, locotenente, să ne dai atîtea emoții ? Tocmai acum după ce ai fost medaliat pentru faptele de eroism în lupta cu nemții !

— Decorat ?! silabisi el greu, cu o voce atonă.

— Cum ai auzit. Armata se mîndrește cu dumneata.

Aceeași speranță, de care se agățase cu disperare, îl încerca din nou.

„Înseamnă că Adam și Giuvală, dacă mai trăiesc, n-au spus nimic. Altfel, profesorul mi-ar fi vorbit de procurorul militar, de avocat..."

Altă după-amiază în aceeași rezervă. Intrară Iulia și Silvia. Amîndouă blonde, strălucitoare, în halate albe, aduse de sora Maria. Îi așezară pe noptieră o pungă cu mandarine.

— Arăți bine, Romulus. Ești aproape restabilit.

— Asta seamănă a încurajare ca pentru unul fără scăpare.

— Hai, fii serios ! interveni Iulia. Ai o mină foarte bună.

— Îți aducem o veste tristă. A murit Catia.

— Condoleanțele mele. Îmi pare nespus de rău. Dar cum s-a întîmplat ?

— N-a trecut pe la tine Adam ? Credeam că ți-a spus el.

— Parcă a fost, dar habar nu mai am ce-am discutat. Aveam febră.

— Să lăsăm asta. Profesorul a promis că în două săptămîni vei ieși. Te mai vizităm pînă atunci.

— Data viitoare sperăm să te găsim în curte, plimbîndu-te pe alee ! îl încurajă Iulia.

Ușa rămase deschisă în urma lor și i se păru că afară, prin ferestrele date la perete, intrară fluturi de toate culorile.

Cristache nu izbuti să se ridice din pat prea repede: picioarele nu-l ajutau. I se recomandase o suită de exerciții de gimnastică medicală, ca după hemiplegie. Redeprinderea cu mersul îl solicita la eforturi istovitoare. Dimineața, sprijinindu-se în cîrje, măsura distanța de la pat la intrare, de zeci de ori.

Tocmai făcea parcursul recomandat de medic cînd, o bătaie ușoară în ușă îl opri. În prag se ivi Giuvală. Caporalul avea un umăr căzut, fața lui bălană, arsă de soare, era palidă, arcadele tumefiate de box deveniseră vinete, proeminente. Parcă se mai și împuținase, părea intrat la apă. Înainta șovăitor și, la invitația ofițerului, luă loc pe un scaun. Cristache îl pri-

vea ; atît, îl privea nehotărît. Nu mai știa ce atitudine să adopte. Uitase de tîrgul proiectat, de mita pe care voia să i-o propună, ca să-i cumpere tăcerea. Prezența caporalului îl timora.

— Adam m-a pus să jur că întîmplarea din pădure este înmormîntată pentru noi. Am venit să vă spun fleacul ăsta. Sînt om de onoare, domnule ofițer.

— Stai ! Stai ! Știu că ești om de onoare. Vreau să te răsplătesc.

— N-aveți nici o datorie față de nimeni. Făceți-vă bine. Asta, da, ar fi o treabă care m-ar mulțumi. Și cred că și pe Adam.

Abia plecase Giuvală, că se ivi profesorul, însoțit de infirmiera lui. Aceeași îngîmfare afabilă îi era întipărită pe figură.

— Ce am avut, de fapt, domnule profesor ?

Locotenentul era tulburat. Promisiunea lui Giuvală îl făcea să se simtă din nou el, cel dintotdeauna. Avusese încredere în știința omului în halat alb, dar bănuise că după vindecare avea să fie dat pe mîna justiției.

— La ultima operație ți-am mai scos un fragment de schijă, care întreținea infecția. Acum lucrurile s-au rezolvat.

— Vă rog să mă iertați, dar mai vreau să aflu un amănunt. Pentru a doua operație cine v-a dat consimțămîntul ? Eu știu că m-am opus.

— N-ai fi fost în stare să te opui. Erai în precomă. Ți-am căutat părinții. Tatăl dumitale era însă imobilizat de o gută într-un spital, iar mama dumitale era dusă la el. Atunci ne-am adresat logodnicei dumitale, domnișoarei Silvia Gelbescu. Ea ne-a dat încuviințarea. Altfel mureai.

Chirurgul plecă : în colțul său, rămase mai departe sora Maria murmurînd într-o șoaptă caldă ceva dintr-o carte, poate niște psalmi. Vechea obsesie îl invadă din nou pe Cristache, ridicîndu-i temperatura mai mult decît de obicei.

„Dacă Giuvală minte, totul este pierdut. Cariera de militar, libertatea, Silvia! Dumnezeule, ce orbit am fost de gelozie! Pentru asta aș merita să mă pedepsești!"

În aer plutea un miros de iod. Cîțiva bolnavi se plimbau prin curtea spitalului. Mulți stăteau pe lîngă gard și pîndeau trecătorii, rugîndu-i să le cumpere țigări sau ziare. Careva izbuti să-l convingă pe un despicător de buturugi să-i aducă țuică. Cristache merge încet, fiecare pas îi cere efort. Parcurge zilnic doi kilometri, măsurînd cursele dintre extremitățile curții. Giuvală îl ajunge din urmă și îl salută regulamentar, atît cît îi permite rana de la torace, care îi micșorează și-i încetinește cursa brațului. Cristache îl privește deschis, ca și cum între ei n-ar exista nici cea mai neînsemnată umbră. Îi oferă un pachet de C.D. Giuvală ia numai o țigară. Ofițerul îi mai vîră cu sila în mînă două. Caporalul pare stingherit. Știe că ofițerul nu se pricepe la oameni...

Silvia se găsește la cîțiva pași de ei. În acest început de octombrie blînd, este îmbrăcată într-un taior de stofă deschis la culoare. Este încălțată cu pantofi ortopedici. Sorei Maria i-a adus garoafe albe. Și ea o place pe infirmieră.

— N-ai să mai zăbovești mult pe aici, Romulus. Trebuie să mergi, cum îți recomandă profesorul, într-o stațiune de munte, pentru aer.

— Numai dacă ai să mă însoțești și tu.

— Romulus, hai să discutăm serios. Tu de aer ai nevoie, îl privi ea cu o gravă dojană prietenoasă.

— Spune-mi, ce te-a făcut să-ți iei răspunderea operației? o întrebă cu un fel de entuziastă afectare în glas.

— Adam m-a rugat să nu te părăsesc la greu. Înainte de a pleca pe front mi-a dat un telefon.

În sufletul lui vibra o emoție tainică. Era deci salvat. Silvia nu știa nimic. Nu avea să fie izgonit din

armată, hărțuit, pus să dea declarații penibile procurorului militar.

Mai discutară o vreme pînă cînd umbrele cenușii ale înserării se înstăpîniră peste curtea spitalului...

Capitolul 4

Toi de vară. La cîteva mii de kilometri distanță, pe pămîntul Franței, sublocotenentul Rudolf von Ebenberg, dintr-o formație S.S. de asalt, pregătea atacul plutonului. Aveau de luptat cu canadienii. Germanii debarcaseră din Horch-uri în vecinătatea unei păduri, unde așteptaseră carele de asalt, în total trei divizii, ce sosiseră la adăpostul întunericului. Venindu-le într-ajutor, Fieseler-Storchuri, avioane de recunoaștere, luaseră fotografii cu mișcările inamicului. Ei, tinerii ofițeri S.S., aveau misiunea să sprijine ofensiva Tigerurilor : erau însoțitori de tancuri.

La ora cinci dimineața, începu lupta. În timp ce blindatele rupeau rîndurile canadienilor, Stukas-urile, zburînd în valuri succesive, mitraliau adversarul intrat în derută. Escadrilele germane, urmărindu-i și în retragere, îi bombardau fără răgaz.

Primele plutoane de tancuri trecură prin breșă la orele șase, sub un cer mohorît, din care cernea o ploaie ca o perdea de apă. Apoi blindatele lărgiră simțitor capul de pod, lovind adversarul cu o forță ce amintea de vremurile bune. Unitatea în care se găsea Rudolf își continua înaintarea pe direcția a două șosele, pătrunzînd mult în spatele dispozitivului ina-

mic. Cele două regimente canadiene întîlnite fură practic pulverizate. Abia spre înserat aliații aruncară în foc două brigăzi de tancuri, încetinind întrucîtva înaintarea germanilor.

Ofensiva continua. Bombardierele germane de noapte susținură mai departe tancurile. Fură cucerite mai multe localități. Ca urmare a unor manevre tactice izbutite, un corp american căzu într-o pungă, și numai după încleștări grele reuși să iasă din încercuire.

Dimineața, nemții mai progresaseră cu patruzeci de kilometri. Stukas-urile băgau groaza în militarii aliați care nu le cunoscuseră pînă atunci. Rudolf însoțea un Tiger ca infanterist. Erau în plin atac : curăța, cu arma automată, terenul de inamicii întîlniți. Se urcase pe carcasa metalică, ferindu-se în spatele turelei, atît cît se putea. Dar, ca din pămînt, îi răsări în față un tun anticar. Un proiectil îi fluieră pe lîngă ureche. Expedie și el încărcătura automatului, rănind grav un servant. Pe al doilea îl lichidă. Numai că un al treilea alimenta țeava de foc, deși părea rănit. Era un militar blond, cam de vîrsta lui, cu vestonul pătat de sînge. Rudolf nu înțelegea de ce acela întîrzie să tragă. Cu o ultimă sforțare canadianul declanșă proiectilul. Un vînt încins îi opări neamțului obrazul. Fierbințeala, care a însoțit obuzul, îi pîrli epoletul, asemeni jetului de foc azvîrlit de un Flamenwerfer, un aruncător de flăcări. Namila de fontă strivi parapetul, îngropînd sub greutatea sa tunul și servanții. Pielea i se încreți pe corp și-l încercă nevoia să verse : văzuse izvorînd de sub șenilă sînge.

În noaptea care a urmat, diviziile blindate S.S. mai cîștigaseră teren, dar puterea lor de atac scăzuse. Americanii și englezii săriseră în ajutorul canadienilor. Blindate grele — General Sherman — adevărate citadele venite de peste ocean, se măsurau acum cu cele germane.

Spre dimineață, bătălia continua indecisă, dar tot mai înverșunată. Promoția de ofițeri S.S., care înso-

ţea blindatele, se transformă în vînători de tancuri. Înarmaţi cu Faust-Patronuri, expediară în duşman un şuvoi de mine, izbutind să răpună numeroase tancuri.

În cele din urmă Dumnezeu părea că trecuse de partea americanilor şi a regimentelor proaspete de canadieni şi englezi. Perdeaua de burniţă se subţie. Brusc încetă să mai plouă. Norii se retraseră spre tării şi, în cîteva locuri, soarele îşi arătă blîndele raze.

Cînd, după vreo două ore, cerul se albise, îşi făcură apariţia sute de Thunderbolt-uri americane. Avioanele de asalt — Jabourile — cum se mai chemau, se repeziră setoase de bătaie asupra germanilor. Interveniră şi Messerschmitt-urile şi spre ora prînzului încleştarea devenise infernală...

În primele ore ale după-amiezei încă nu se ştia cine va ieşi învingător. Abia spre înserat, aliaţii căpătară o covîrşitoare superioritate şi puseră stăpînire pe cer. Soarta Tiger-urilor era acum precară. Bombardierele de luptă se năpustiră asupra lor. Bombele răpăiau ca o grindină de vară. Tancurile germanilor, lovite de moarte, ardeau cu flăcări înalte. Tunurile anticar inamice şi infanteriştii presau tot mai intens. Încleştarea era magnifică. Carele de luptă nemţeşti nu voiau să cedeze. Rămaseră singure, aproape, în faţa inamicului aerian. Jabourile coborau pînă aproape de vîrfurile copacilor, pentru a-şi azvîrli grenadele. Semănau cu nişte năluci ale amurgului : împrăştiau spaimă, foc şi moarte. Întreg peisajul bătăliei părea o tapiserie, avînd în ţesătură o sumedenie de crizanteme roşii...

Cînd întunericul se lăsa peste cîmpul de bătaie, numeroase Tiger-uri ardeau asemeni unor ruguri funerare. Pierderile americanilor erau şi ele grele. Bătălia se încheia indecisă.

Spre temeiul nopţii, recunoaşterea germană de noapte identifică o impresionantă cohortă de blindate aliate îndreptîndu-se spre locul încleştării. Cum perdeaua de funingine din aer se accentua, germanii ho-

tărîră dezlipirea de inamic. Lăsară ca retragerea să le fie acoperită de o ariergardă puternică, din care și sublocotenentul Rudolf avu norocul să facă parte.

Luptele de hărțuire continuară. Tunul anticar, pe care ofițerul S.S. Rudolf von Ebenberg era servant, izbuti să scoată din circulație mai multe care inamice. Mirosul de pucioasă infestase aerul, făcîndu-l de nerespirat. Bubuiturile tunurilor, urmate de traiectorii roșii-violacee, spintecau liniștea nopții și tăiau cerul în feli. Detunăturile le pătrundeau servanților pînă în miezul creierului. Rudolf simțea că-i plesnesc timpanele în ciuda antifoanelor de protecție care îi acopereau urechile. Unuia dintre tunari i se prelingea de sub cască un firișor de sînge.

Pămîntul, în jurul lor, era răscolit de furia încleștării. Arbori practic retezați fură azvîrliți în albia unui pîrîu. Apa năboise și o mare suprafață de teren era acum inundată. Pîlniile exploziilor se umpluseră cu niște ochiuri acvatice care schimbau înfățișarea peisajului. Solul rîmat de proiectile se mocirlise, devenind o barieră neașteptată în calea Sherman-urilor grele americane.

Cîteva plutoane din ariergardă primiră ordin de retragere. Profitînd că inamicul le acordase un răgaz, Rudolf își abandonă și el tunul, la ordin. Luă cu el numai automatul și un sac de cartușe, părăsindu-și pe locul luptei destui camarazi : tineri ofițeri S.S.

Se cățărară toți pe capotele Tiger-urilor rămase să-i scoată din pungă. Rudolf se alesese cu o rană urîtă la coapsă si, așa sîngerînd, susținu pe sublocotenentul Viesler lovit de o schijă în abdomen.

Pentru a nu mai sîngera, Rudolf își tăie pantalonul și se pansă cum putu. Cu Viesler lucrurile ședeau mai rău. Încercă să-l bandajeze, dar camaradul său, care avea intestinele perforate, smulse fașa lăsîndu-și rana liberă, nesuportînd nimic pe ea din cauza durerii.

Hurducăind așa, de un timp, pe drumul rău, de țară, vecin cu pădurea, asediați de muște scîrboase, rulau spre salvare.

Se luminase de ziuă și soarele ardea la cîteva sulițe pe cer, pîrguind ciulinii ce se țineau drept în picioare în șanțul drumului. Rudolf simți că și cămașa i se năclăise de sînge, de la o rană nu prea gravă, dar care îi frigea umărul.

Abia se mai putea ține lîngă turelă, obligat să-l sprijine pe Thomas Viesler, care gemea tot mai des. Tancul plonja în denivelările solului, clătinîndu-i. La un urcuș, alunecară de pe carapacea unsuroasă și veniră de-a berbeleacul într-o rînă a drumului.

Strigară după camarazii lor. Îi implorară, îi blestemară să oprească. Aceștia nu aveau cum să-i audă. Rudolf ridică în cîrcă rănitul și, apucînd pe o scurtătură, încercă să ajungă la șosea.

Americanii stăpîneau aerul și zburau tot timpul pe deasupra. Făcu un efort uriaș pentru a-l tîrî pe Thomas sub un pîlc de ulmi prăfuiți.

Tocmai căuta prin sacul cu merinde, după ceva mîncare, cînd îi răsări în față, ca din pămînt, un canadian. Era un militar robust și Rudolf uită că ține în mîini automatul. Infanteristul, de aproape doi metri, își ținea brațele în sus, atingînd cu palmele frunzele dantelate ale arborelui : vrăjmașul se declara prizonier. Își despiedică arma și o îndreptă spre canadianul care, rupînd binișor în nemțește, îl rugă să nu-i ia viața : îl așteptau acasă soția și copilul. Îl măsură, de sus, cu o privire rece. Nu i-a lipsit mult să-l facă imbecil, cînd acesta scoase din buzunarul de la piept o fotografie și i-o arătă.

— Pur și simplu, nu ești în toate mințile ! Bați cîmpii, omule !

— Ce mare scofală faci dacă mă omori ? Nu vezi că ești și tu rănit ? Te ajut să-ți cari camaradul.

Inima încrîncenată a lui Rudolf vibră. Ce zicea canadianul ăsta abia acum merita atenție. Privi în jur.

La cîțiva pași zăcea rezemat de un ulm un alt canadian. Murise probabil de cîteva ore. Avea hainele curate, dar o gaură urîtă i se căsca la tîmplă. Ordonă prizonierului să dezbrace mortul și se instală rapid în efectele aceluia care i se potriveau.

Leziunile abia îi mai sîngerau. Începuse să se simtă bine în hainele defunctului. Viesler arăta tot mai rău. Din abdomen i se prelingea un sînge apos. Marginile plăgii se coloraseră într-un galben-vineţiu. Cu glasul aproape stins cerea mereu apă. Rudolf îi dădu o batistă muiată în rom, cu care să-și umezească buzele. Atunci Viesler începu să scîncească ca un copil să fie lăsat să-și facă nevoile. Rudolf știa că era vorba de o senzație înșelătoare datorată rănii. Acuta necesitate, falsă, îl stingherea pe rănit. Viesler era conștient că va muri, rana lui se infecta iute, ar fi voit ca Rudolf și prizonierul său să nu fie de față, dorea să moară cuviincios...

Ca să-l poată transporta pe rănit mai ușor pînă la un post medical, confecționă o targă trainică din crăci de alun.

Trecuse de amiază. De mai bine de trei ore, el și cu prizonierul său, pe nume Erhard Fouché, un tînăr roșcovan, cu pistrui pe obraz şi cu o strungăreață asemănătoare cu a lui, cărau targa.

Obosiseră. Rudolf vedea obrazul rănitului, ai cărui ochi începuseră să se tulbure. Pielea de pe față și de pe mîini avea culoarea șofranului. Gemea tot mai rar, și pleoapele îi deveniseră imobile.

Se mai cunoștea că este încă în viață doar după spasmele abdomenului. Rănitul îi era lui Rudolf cel mai devotat prieten. Depuseseră amîndoi jurămîntul în Catedrala de la Braunschweig ; el era singurul care îi știa secretul : Herbert von Ebenberg, tatăl său, fusese internat în lagărul de la Dachau...

Încă cinci kilometri străbătuţi ducînd în nări mirosul dulce-amărui al țarinilor prăfuite. Rudolf făcu un scurt popas ca să prînzească. Împărţi merindele cu

Erhard. Canadianul, stabilit cu ai săi prin orașul Edmonton, din statul Alberta, fiul unui plantator, începuse să-i placă.

— Ai fi putut să tragi în mine. De ce n-ai făcut-o ?, îl iscodi Rudolf. Mă curățai cît ai zice pește. Ori ești laș ?

— N-aveam de unde ști cîți erați în șosea, îi replică prizonierul cu o revoltă stăpînită.

— Ai ratat ocazia să răpui un ofițer din S.S., îi rîse în nas.

Ajunseră în vecinătatea unor coline acoperite cu vegetație măruntă. Semănau cu niște scăfîrlii retezate. Trupul lui Viesler devenise insuportabil de greu; la fiecare pas, parcă le arunca cineva lest în targă. Începuseră să se audă tot mai limpede tunurile grele aliate. Dar pe acest zgomot de fond, un huruit surd de tancuri se distingea din ce în ce mai clar.

Zgomotele blindatelor deveniră tot mai persistente. Nu puteau fi decît Tiger. Rudolf nu avea motive de îngrijorare. Gîndul că în curînd avea să fie salvat îi îmbrobonă obrazul de sudoare. Simți nevoia să se închine și, cînd își făcu crucea, privirile i se umplură de o frenezie ciudată.

Apăru mai întîi un Horch, mare cît o citadelă. Urma acestuia parcă era adulmecată, ca de niște cîini alergînd în haită, de alte cîteva, apoi își arătară turelele cîțiva Tiger în retragere. Îi venea să chiuie de bucurie. Thomas Viesler era salvat. Pe prelata unui Horch strălumina roșie crucea spitalului.

Cînd autocamioanele se apropiară, rafala unei mitraliere de pe botul lunguieț al unui Mercedes împănă pămîntul cu fier, la cîțiva pași de el. Se aruncară pe burtă, uitînd de Viesler, care se rostogoli, greu, din targă.

Rudolf le strigă să oprească împușcăturile, dar o altă răpăială mai întețită îl obligă să-și ascundă capul sub buza șanțului.

Fură făcuți prizonieri de un neamț scund și gros, care se zgîia la ei cu o uimire stupidă. Mai coborîseră încă vreo zece din „pașnicul" autocamion spital, toți înarmați pînă în dinți. Puțin a lipsit să nu le facă de petrecanie. Un ofițer medic stabili că Viesler decedase de peste două ceasuri. Îl părăsiră neîngropat, pradă corbilor.

Rudolf von Ebenberg nu izbuti să-i convingă pe ai săi că era german sadea și nu canadian. Îl luă ca martor pe Erhard Fouché. Acesta părea contrariat de atitudinea bizară a conaționalilor lui Rudolf. Îl considerau spion deghizat în haine canadiene. Nici tatuajul cu grupa de sînge de pe braț, proprie S.S.-iștilor, nu făcea în ochii lor două parale. I-a raportat căpitanului, care îl interoga, tot felul de amănunte, despre comandanții săi, despre faptul că înainte de a pleca în această bătălie le-a vorbit însuși Führerul Adolf Hitler. Nu l-a convins nimic din toate acestea.

Obrazul căpitanului era stăpînit de o expresie confuză. Nedumerirea amestecată cu furie îl torturau pe Rudolf, cînd înțelese că avea statutul de prizonier la propriii conaționali...

Capitolul 5

Drumul urca și caii tractau greu armamentul. Începuse să plouă, imediat după ce trecură de Comarnic. și lipsită de aderență, cîte o potcoavă aluneca, îngenunchind animalul de tracțiune. Țineau aproape de peretele muntos, pentru a lăsa loc de depășire altora mai grăbiți.

Artileriștii de la antiaeriană parcurgeau un drum greu, ce urma să se sfîrșească la Predeal, unde trebuiau să se îmbarce într-un tren pentru Făgăraș. Se înnopta și pe cer foșneau muiate aripile păsărilor, traversînd o Prahovă învolburată.

Adam Mălureanu mărșăluia lîngă cheson, păstrînd cadența de înaintare a cailor. Obuzele atîrnau grele ; erau tractate cu trudă de animalele epuizate de efortul prelungit.

Luptele de la Brazi se încheiaseră cu bine. Compania lor pierduse zece ostași și efectivul le fusese completat cu recruți, din contingentul '45, aproape neinstruiți, trimiși din spate, pe front, cu pușcă, baionetă și douăzeci de cartușe. Atît. Simți că-l cuprinde somnul. Șoseaua era dreaptă și mersul monoton îl îmbia să aţipească ; i se părea că lunecă într-o moleșitoare netezime. S-ar fi trîntit în iarbă, așa udă cum era, și ar fi dormit zile în șir. De la începutul războiului nu mai izbutise să se odihnească : numai lupte și marșuri istovitoare. Pleca acum într-un nou război, de data asta în vest, împotriva nemților. Cînd cuvîntul „Pace“ fluturase pe buzele tuturor, în noaptea ieșirii României din războiul dus împotriva Uniunii Sovietice, a Americii și a Regatului Unit, crezuse că se va reîntoarce curînd în atelierul părăsit, că își va termina Politehnica și-și va ajuta mama văduvă, că o va recuceri pe Silvia ; se va însura cu ea, dacă va izbuti.

Chipul ei îi apăru în față, așa cum îl văzuse ultima oară pe Șoseaua Dorobanților. Adam se întoarse cu gîndul mult în urmă și-și aminti de casa modestă în care locuiau. Întotdeauna fuseseră strîmtorați. Școala primară, apoi liceul. Vasile, fratele său, fusese dat la meserie. După liceu, el, Adam, a început să lucreze într-un atelier de reparat mașini de scris, apoi a intrat la Politehnică, la o secție mecanică... O seară mai puțin obisnuită, acasă la el. Trec în bucătăria de vară, lipită de rîndul de case. Venise și Niculae Vrabie cu taică-său.

— Ai manuscrisul la tine, Alexandre ? întrebă gazda.

— Îl am, nea Dumitre, îi arătă buzunarul de la piept.

Dumitru Mălureanu deschide ușile unui dulap mare de bucătărie. Îi împinge fundul, de care spînzură capace, crătiți, o lingură de supă. Peretele scîrțiie, se rotește domol în balamale. Se cască un gol. Dincolo, o încăpere tăinuită de umbre. Trec acolo și aprind lampa de gaz. O mică tipografioară clandestină : un regal de literă, aprovizionat de Sandu Vrabie, de la tipografia Monitorul Oficial, o mașină manuală de imprimat, un „Boston", o presă de dat corecturi, o perie, o foarfecă de tăiat hîrtie la format, o masă, căzănelul de clei...

O altă zi. O înserare ce-l găsise acasă. Mașina de gătit cu trei ochiuri pufăia în rumeguș. Afară ningea cu fulgi mari, ca o scamă de bumbac. Omătul se aduna în curte. Crăcile mărului păreau înfășurate în hermină. Deasupra coșului fumul se rotea într-o spiră molatică. Margareta fierbea apă într-un ceainic. Se auzi cîinele lătrînd. Vasile Mălureanu, fratele lui Adam, își luă pe spate o hanță veche și ieși la poartă. Începură să vină pe rînd cîtiva cunoscuți. Fiecare își scutură încălțările de grătar. În coteț, o găină cîrîi speriată. Margareta ieși cu o broboadă pe cap. Reveni mai liniștită.

— N-a fost dihor, bată-l păcatu. Căzu o găină de pe șipcă.

Se adunaseră în jurul mesei. Alexandru Vrabie, Dumitru Mălureanu, copiii lui, Niculae Vrabie, alti doi tipografi, un ajustor de la Malaxa, un mecanic de la Lemaître, un locotenent în civil, Matei Vreavu. Discutaseră despre o grămadă de lucruri. Margareta ieșea cînd și cînd pe afară. Cîinele fusese dezlegat. Le adusese de cîteva ori ceai în odaia încețoșată de fumul țigărilor.

— Să nu uităm nici de memoriul pe care trebuie să-l aprobăm în celulă, spuse la sfîrșit Alexandru

Vrabie. Obligăm direcţia să zică aşa cum vrem noi. Este vorba să ne instaleze ventilaţie nouă, de salarizare, să se plătească probele de lucru la cei care dau examen.

Interveni atunci Matei Vreavu.

— Astea-s foarte bune. Acum însă tot locul mişună de nemţi. Ţara a fost sfîrtecată prin Dictatul de la Viena. Partidul ne-a cerut să ne aflăm în primele rînduri, atunci cînd va fi cazul. Să ne batem pentru redobîndirea Transilvaniei de Nord.

— De acord, îl aprobă Dumitru Mălureanu. Dar pînă atunci, să ne strîngem rîndurile, cum ne-a sfătuit tovarăşul Anghel, legătura noastră cu Partidul. Să păstrăm unitatea dintre noi, să întărim celulele din tipografie. Noi, la „Naţionala", stăm mai bine ca la „Monitorul".

— Ar mai fi ceva, îi opri Alexandru Vrabie, văzîndu-i că se ridică. Să-i convingem pe muncitori să ne întrunim în a treia duminică din februarie, să aprobăm memoriul...

Ploaia cădea la fel de ursuză ca şi pînă atunci. Drumul era drept, chesoanele şi tunurile din faţă şi din spate se păstrau la aceeaşi distanţă. Mergea, dar parcă plutind între somn şi trezie. Alte imagini...

În tipografia ilegală, zeţarul Alexandru Vrabie lega cu sfoara o formă culeasă în vingalac. Dăduse o corectură cu peria. Dezlipeşte hîrtia umedă şi merge cu ea lîngă lampă. Adam citeşte cu glas încet.

„Dictatura lui Antonescu are ca scop să distrugă orice urmă de democraţie, de libertate politică care a mai rămas în picioare de la abdicarea regelui Carol al II-lea. Agenţii Siguranţei hărţuiesc zi şi noapte pe comunişti şi pe alţi oameni cu convingeri democrate, pe militanţii antifascişti, lăsînd să-şi facă de cap bandele legionare vîndute lui Hitler."

— Vreo greşală de literă, cumva, Adame ?

— Nici una, nea Sandule. În cît îl tragem ?

— Cinci sute. Trebuie toate gumate. Ți-l trimit și pe Niculae...

Temeiul unei nopți de aprilie. Întunericul este aproape deplin. Chipul rotund al lunii asediat de nori. Pe o stradă, Adam și Niculae Vrabie lipesc „fluturași" pe zidurile caselor. Mitru Vrabie, bunicul lui Niculae, este și el acolo, veghează să nu fie surprinși. Niculae lipește unul pe geamul unei tutungerii.

— Uite ce bine îi stă, Adame.

— Mîine, agenții Siguranței îl vor rade, cam pînă la prînz.

— Muncitorii care intră în tura de dimineață apucă să-l vadă.

Se zări apropiindu-se o umbră. Cei doi trecură strada. Era probabil un muncitor ieșit mai tîrziu din schimbul trei. Se opri lîngă geam : „Pîine, pace, libertate ! Jos războiul ! Citește-l și spune mai departe !" Niculae și Adam urmați de bunic se depărtară.

— Mîine mă încorporez, Niculae. Să vedem dacă-l mai ajung pe Vasile. Era pe undeva prin strîmtoarea Cherci.

— Încearcă să dezertezi.

— Locotenentul Vreavu m-a luat în unitatea lui. N-a fost deloc ușor. O să vedem ce-o să fie. Mă sfătuiesc cu el ce trebuie să fac...

Într-un toi de iarnă. Mașina de război germană capotase în fața Moscovei. În curtea gospodăriei lui Dumitru Mălureanu omătul se ridicase pînă aproape de vîrful ulucii. Noaptea era senină, de sticlă, și luna tăia ca un jungher. O cucuvea prevestea a nenorocire. Alexandru Vrabie culege un manifest pe vingalac. Leagă apoi textul cu o sfoară. Îl unge cu valul de cerneală, pune o hîrtie umedă pe el, o bate cu peria. Dezlipește corectura și i-o dă lui Adam. Proaspătul fruntaș, învoit de locotenentul Vreavu pentru trei săptămîni, se apropie de lampă. Citește : „Cei de pe front, sabotați mașina de război germană a lui Hitler.

Cei din spatele frontului, comiteţi acte de sabotaj pentru a slăbi rezistența hitleriștilor, pentru ca Armata Roșie eliberatoare și armatele aliate să le poată da lovitura mortală..."

O altă permisie înainte de Stalingrad. Sala de judecată. Completul, îmbrăcat în kakiul cazon, ofiţeresc, este adunat la o masă înaltă ca un catafalc. Toţi ofiţeri superiori. Adam se află și el de față, învoit de locotenent. Este îmbrăcat civil. Lîngă el stă Niculae Vrabie. Fusese dat afară de la universitate, odată cu începerea cercetărilor. Amîndoi fuseseră audiați. Nu știau absolut nimic. În rîndul asistenței se aflau nevasta lui Alexandru Vrabie și Mitru Vrabie, tatăl lui Alexandru, audiați și aceștia ca martori. Cei doi muncitori rezistaseră schingiuirilor. Nu-și trădaseră tovarășii, copiii, și nici legătura lor superioară. Sala era stăpînită de neliniște. Vorbește Procurorul General. „...s-a stabilit că învinuiții de față au difuzat manifeste nocive, fără să cunoască numele, ocupația, vîrsta celui care li le procura, manifeste cu caracter subversiv, în care se făcea apologia stării sociale și a puterii militare a Uniunii Sovietice, cu care statul nostru se află în război. Prin aceste manifeste s-a făcut o propagandă ostilă ordinei de stat a României. Faptele condamnaților nu sînt ocazionale, ci ele sînt urmarea logică a unei activități anterioare, dovedită prin materialele descoperite la atelierele unde lucrau. Prin difuzarea manifestelor au căutat să creeze un curent favorabil politicii comuniste a partidului scos în afara legii. Ambii sînt condamnați la cîte 20 de ani de muncă silnică..."

Alte amintiri :

...În fața Stalingradului. Un oraș-erou ce a luptat pînă la urmă, neputînd fi îngenuncheat. Gerul năprasnic, viforniţa ostilă, ofensiva impetuoasă a sovieticilor, ruperea frontului la nord și la sud de oraș, prin rîndurile italienilor. Lupta fără speranțe a nemților și a românilor. Imensa sansă de a scăpa de încercuire,

a companiei comandate de căpitanul Vreavu. Ajuns în țară și încazarmat la o unitate de antiaeriană, de lîngă București. Silvia Gelbescu. Atacurile „Văduvelor negre", avioanele de bombardament engleze de noapte. Furieratul la colonelul Ilie Popovici. Echipa de fotbal a regimentului. Camarazii : Opărică, Giuvală, Octavian. Insurecția armată antifascistă. Misiunea să arunce în aer fortul cu muniție german, sub comanda lui Cristache, ordonată de căpitanul Vreavu...

Adam se scutură de toropeală. Își aprinse un Plugar și trase adînc fumul în piept. Ploua parcă mai tare și se simțea ud pînă la piele sub foaia de cort. În aerul rece plutea mirosul de baligă de cal și unsoare de harnașament...

În fața și în spatele lui, vocile militarilor se auzeau parcă desprinse de trupuri. Rîul fierbea sub pleznetele ploii. Rămase în urma chesonului. La un moment dat simți în dreptul umărului aburii răsuflării si fornăit de cal. Făcu loc tunului Vickers și se postă la stînga afetului. Trecu pe lîngă ei căpitanul Vreavu în Skodită și-l chemă în mașină. La volan era Octavian. Fața albă a caporalului se ivea și se ștergea la pîlpîitul țigării. Conducea privind concentrat prin parbrizul pe care viermuiau firișoarele ploii. Căpitanul purta pe cap coasca metalică, care îi acoperea sprîncenele stufoase și părul negru tuns scurt. Obrazul lui prelung ascundea izbutit neodihna.

— Pari obosit, sergent.

— Ploaia asta te murează. Nici o șansă s-o ocolești.

— Si mai avem o bucată bună pînă la Făgăraș. S-a contramandat îmbarcarea în tren la Predeal.

Căpitanul tăcu. Ploaia se înteți se : apa căzută de sus spăla drumul care urca și cobora după toanele reliefului.

Înainte de a intra în Sinaia urmau să facă popas, unde animalele aveau, zice-se, nutreț și apă din belșug. Acolo, dacă li se va acorda și lor un scurt răgaz, vor dormi măcar două ore. Era un mare cîștig...

Ostașii români se plasaseră într-un dispozitiv de luptă lîngă localitatea Turnu, aproape de graniță. Efectivul de sub comanda căpitanului Vreavu, de fapt o companie, fusese afectat unui regiment de infanterie din cadrul Armatei I Română și mărșăluise pînă la Făgăraș, iar de acolo luase trenul. Peste drum de Battonya, situată pe teritoriul inamic, infanteriștii vrăjmași, folosind aruncătoare de mine de 120 mm, le făceau viața un chin. Știrile aduse la români de aviația lor de recunoaștere nu erau deloc încurajatoare. Între granița țării și Tisa, se semnalaseră mari concentrări de trupe. În jurul Szegedului, la nord de Battonya, se acumulau însemnate forțe de blindate. Un atac frontal împotriva românilor întăriți între Crișul Repede și Turnu conform unor pronosticuri ale ofițerilor de stat major, părea de neocolit. Adam se găsea la tunul său antiaerian, în vecinătatea unui maldăr de obuze. Ajungea la el aroma ierburilor în pîrgă ce acoperea pusta. Din formație lipsea Giuvală. Știa că fusese operat, dar scăpase de greu. Cristache mai era pîndit de o criză uremică...

Între el și vrăjmași se desfășura un război ciudat. Se zăreau unii pe alții cu ochiul liber, dar nici un glonț nu pornise din nici o țeavă. La cîteva sute de metri, ostași români ieșiți din gropile de luptă făceau niţică plajă, sub un cer generos de septembrie. Îi ademeneau parcă pepenii de Arad din bostănăria vecină. Cu o zi înainte, primind dezlegările de rigoare, Octavian încercase tăișul cuțitului său damaschinat în cîteva pepenoaice cu gust de ananas. Trimis în satul vecin să rechiziționeze merinde, pusese ochii pe fata unui gospodar. Apoi, de cîte ori primea învoire, părăsea dispozitivul și se îndrepta spre casa Liviei. Era încercat de o iubire cuminte. Stînd alături de ea, pe o bancă, mînca pe săturate mere domnești și o săruta pe furate. În civilie era lucrător lăcătuș, descurcăreț și trecut prin multe. Își trecea nervos degetele prin părul castaniu, explicîndu-i fetei că sărutul este o

joacă nevinovată. Felul său sfios pînă la asprime, îl ținea departe de ea. Livia îl asculta supusă, cu un fel de spaimă, la gîndul că militarul ăsta, pînă mai ieri necunoscut, o va face să cunoască ceea ce muierile din sat știau de mult. Tatăl fetei era dus la concentrare, iar alți frați și surori nu mai avea. Puțin mai înainte trecuse prispa și se găsea în odaia fetei. Era palid, și nu prea vorbăreț, poate chiar cam răutăcios. Ca de fiecare dată apăruse bunica Liviei. O bătrînă uitată de Dumnezeu, surdă și cu început de albeață. Intrase peste ei și-și abătuse privirile la o icoană cu un sfînt spoit stîngaci pe un lemn.

Au ieșit la aerul mai rece de afară lăsînd în urmă zăduful odăii.

Veni ziua de 13 septembrie. Un vînticel tupilat printre ierburile pustei trecu granița cu un foșnet metalic, zburli porumbiștea, gonind berzele spre vîrfurile înalte ale lizierei satului vecin.

Grupa lui Adam își bea ceaiul cu gedricon, cînd inamicul descătușă gurile de artilerie. Bombardamentul se înteți ; ploua cu obuze de toate soiurile. Ripostară și românii cu tot armamentul din dotare. Asupra lor se repeziră și cîteva escadrile de bombardament. De sus începură să pice bombe de calibru redus : multe nu-și greșiră ținta. O lubeniță, luată de suflu, se sparse în aer, și o bucată zdravănă ateriză în pridvorul unui unchiaș. Bătrînul așteptă să explodeze grenada, acoperind cu trupul său nepoții. Văzînd însă că este vorba de o bucată de boșar cu sămînța aurie, își făcu semnul crucii, și potrivi picilor porții pe măsură.

Seara deveni umedă, vizibilitatea se strică. Artileria antiaeriană a românilor avea o misiune dificilă. Urmărea pe cer un inamic iute, care apărea de niciunde, distrugînd la nimereală casele din satul Liviei cu bombe de calibru redus și cu bombe incendiare.

Carele de luptă, ale unei divizii blindate, apărură în amurgul zilei, dărîmînd gardurile gospodăriilor ca

pe niște bețe de floarea-soarelui. Destule trecură opintindu-se prin casele țăranilor, albite de molozul ce curgea peste ele. Erau Tiger de 50 tone — niște mastodonți — cu care era preferabil să nu ai de-a face. Căpitanul Vreavu privea, de pe o ridicătură, manevrele inamicului. Ordinele erau limpezi, totul trebuia distrus, obiectivul scos din luptă să se găsească cît mai departe de locurile de unde trăgeau tunurile. Încleștarea crescu în intensitate. În fața pieselor de artilerie zăceau destule tancuri nemțești atinse. Tunurile anticar fuseseră întărite cu noi guri de foc cu tragere rapidă. Totuși, situația generală evolua pozitiv pentru inamic. La piesa de artilerie 5 continua o dispută între tunari.

— Nu-mi convine să cad prizonier, Octaviane.

— Frățilă, pentru asta cineva ar trebui să ordone retragerea. Ți-ai cam pierdut firea, frățioare, îl tachină Octavian.

— Pă viața mea dacă sînt fricos. Sînt eu plugar, dar nu-mi place viața de prizonier. Mai bine, hai să ne retragem, Octaviane.

— Ești candriu, caporale ! Asta miroase a dezertare.

— Cum, leat, dacă dăm îndărăt spre ai noștri ?

— Chiar ! Ești deșcă veche. Ai ordin să te retragi ? Ai uitat de jurămînt ? Văd că trebuie să-ți predau un curs militar.

Căpitanul Vreavu se prefăcea că nu este atent, dar auzea totul. De la un timp începu să zîmbească...

Militarii români părăsiră la ordin tranșeele. Era vorba de o retragere provizorie, cu păstrarea contactului cu inamicul, ce trebuia hărțuit continuu, producîndu-i-se pierderi în oameni și mijloace de luptă. Vreavu nu era deloc neliniștit de evoluția frontului. Asemenea replieri nu-l speriau ; ele erau descrise detaliat în tratatele militare, în scrierile care îi căzuseră în mînă în anii de studii : cele ale lui Napoleon, Moltke, Schlieffen, generalul Wellington.

În grupa comandată de Adam, camarazii ocroteau durerea lui Octavian. Un obuz surpase o parte din gospodăria Liviei, iar o bombă incendiară arsese coșarul și casa bătrînească. Însoțit de Adam și Frățilă, Octavian escaladase împrejmuirea, cîtă mai rămăsese în picioare. O găsiră pe Livia fără suflare, sub tocul ușii. O duseră afară, întinzînd-o pe banca de lemn, sub umbra mărului. Lui Octavian nu avea să-i treacă prea curînd. Voise s-o ceară pe Livia, de la Petra, mumă-sa, cu acte în regulă, să-i pună pirostriile pe cap, să-i facă locuință cu temelie de piatră, lîngă măr, unde în crucea unei nopți se învoiseră amîndoi să se iubească.

Capitolul 6

Într-o altă parte a Europei, în Elveția, într-un orășel de munte, la cîteva luni de la ziua cînd Rudolf căzuse prizonier la ai lui, mama acestuia se trezise în cămăruța ei închiriată. Soarele pătrundea pe lîngă un colț al transperantului, tremurînd pe sticla unei vaze cu tufănele. Alături, dormea Charlotte, fiica ei. Îi fu milă s-o trezească. Fata zîmbea în somn. Dormea în poziția ei preferată, cu brațul așezat sub cap, iar părul lung, de culoarea mierii, îi ascundea o parte din frunte. Fără să vrea răsturnă un scaun. Privirile li se întîlniră. Charlotte își aduse aminte brusc că nu se găsește în camera ei din vila de pe Unter den Linden Allée, pe care o părăsiseră, refugiindu-se pe pămînt helvet. Zîmbi. Un fel de bună-dimineața : un

surîs cuminte de copil, de fiică, dar care demonstra de pe acum hotărîre, cutezanță.

Eva-Luise deschise fereastra, și aerul primenit de conifere pătrunse în cameră. Printre ramurile bradului ce-i drapau geamul, văzu un cer ce anunța o zi caldă. O veveriță traversa sprintenă o cracă, să-i facă o vizită suratei, din copacul vecin.

Mama și fiica porniră după tîrguieli, așa, ca să aibă de unde să se întoarcă acasă. Strada era însorită și deși vremea era încă rece, afară era plăcut. Vecinătățile împădurite pluteau în ceţuri diafane.

Cu o zi în urmă, suiseră la o cabană. O bucată de drum o făcuseră cu telefericul. Acolo, între cer și pămînt, Eva-Luise simțise cum sufletul îi exultă. Pacea adîncă a locurilor îi făcuse bine, potolindu-i amintirile care o obsedau. Părăsirea lui Herbert, tatăl lui Rudolf și al Charlottei, pentru ofițerul S.D. Georg Reichelt ; divorțul, lumea noului soț, o lume de polițiști militari ; reînnodarea legăturii cu fostul ei bărbat. Herbert, pe care încercase să-l convingă să treacă fraudulos graniţa Reichului ; eșecul străduințelor ei. Trecerea frontierei. Aici, în Elveția, în orășelul de pe malul lacului născut prin umplerea unei depresiuni, încerca să uite drama Germaniei asaltate de aliaţi. Începuseră să fie cunoscute ; destui localnici le salutau.

Gazda, Erna Hollerbach, se dusese cu viţeaua la veterinar. Tîrguiseră de la piaţă mandarine, banane și granade, toate aduse din țările calde, de către neutra confederație helvetă, țară ce tezaurizase destul din aurul Europei invadate de naziști.

Se așezară în cerdac, pe o bancă. Urcușul le accelerase pulsul, altfel decît în promenadele de pe Unter den Linden-Allée. În liniștea ce se instalase auziră tropot de cal suind pe serpentine.

Curînd venea prînzul ; îl luau de fiecare dată cu Erna. Masa se desfășura ca o ceremonie strictă, păstrată astfel de pe vremea răposatului soț al Ernei.

După-amiază. Vălătucii norilor asediară muntele și o îngrămădire de vapori ascunse o parte din cer, apoi coborî, ștergînd străzile ce urcau înălțimile. Se născu un amurg timpuriu, ce întristă locurile, răcindu-le, mohorînd culorile.

Un camion cu bere hurducăi pe pavajul străzii. Mers încordat, egal, de pag enorm cu coama mătăsoasă. Clopotele capelei sanatoriului aminteau credincioșilor de vecernie. Gazda le pofti la masă. Nu intrară imediat, pentru că zgomotul motoarelor de Hurricane le înfioră. Huruitul le aminti de ravagiile „Văduvelor negre", „Black Widows".

Capitolul 7

Încă de la 14 septembrie, blindatele inamice trecuseră de Arad, după ce-l învăluiseră pe la nord, ocolind lucrările de rezistență. Repetară, în mic, manevra de cucerire a liniei de fortificații Maginot. Urcară apoi panta lină a podișului, pe malul drept al Mureșului, pe direcția Sîmbăteni-Păuliș. Alte trupe, venind dinspre Cuvin și Miniș, căutau să închidă capcana. După luptele de la Turnu, compania căpitanului Vreavu fusese trimisă în fața defileului Mureșului...

Dar veni o dimineață care nu putea fi ușor uitată. O divizie de Tiger, sprijinită de infanteriști, se apropia de defileu. Pămîntul începu să tremure. Artileria românilor intră în acțiune. Ecourile bubuiturilor hăulită prelung în văgăunile ținutului.

După lupte grele, Cuvinul și Ghiorocul căzură. Inamicul se lovi însă de o dîrză rezistență la Miniș. Încercă pentru asta un alt loc de pătrundere în defileu, prin munții Zarandului, pe acolo pe unde elevii Școlii de subofițeri de la Radna își ridicaseră întărituri.

O pauză după o zi grea de luptă. Căpitanul Vreavu era îngrijorat. Inamicul, în tot ce întreprindea, își făcea simțită intentia de a-i învălui. Căpitanul ședea trîntit pe o foaie de cort, la adăpostul unui arbore și fuma cu țigara pitită în mîini. Încă de copil îi plăcuse învățătura. Cu banii primiti de la maica sa își cumpărase tot felul de cărți. Îl atrăseseră în mod deosebit : trigonometria, balistica, calculele de a intercepta obiectele în mișcare. Școala primară o terminase la Curtea de Argeș. Își făcuse prieteni mai ales din feciorii plugarilor...

O liniște suspectă pogorîse peste defileu. O lună buboasă luneca peste teatrul de bătaie. Adormi cu gîndul la ziua ce avea să vină.

Adam dormita, cu capul sprijinit de cheson. Împiedicase caii într-o văioagă, unde aveau iarbă pe săturate. Încercă să se gîndească la orice, în afară de război. Noaptea trecea greu : zgomotele împușcăturilor spărgeau întunericul ca lovit cu pietre. Frățilă și Octavian nu dormeau nici ei.

— Septembrie, pe aici, este mai rece ca pe la noi, zise Adam, ghemuindu-se sub foaia de cort. Aici sîntem la șase sute.

— Ce dracu' ne zboară pe deasupra capului ?! Parcă ar fi cucuvele, se întoarse Octavian, luîndu-și privirea de la cerul zebrat de trasoare.

— Băi, Adame, sări la altceva Frățilă. Aștia vor să cucerească Apusenii. Prea mulți Tiger au aruncat în bătaie.

— Ce s-or ține hitleriștii ăștia scai de Transilvania ?

— Aliații lor hortyștii au numai pustă, explică cum se pricepea Frățilă, și vor și ei nițel munte cu serpentine, brazi, izvoare limpezi, cabane, păstrăvi...

— Frățilă ăsta are cap, nu glumă, îl lăudă Octavian. D-asta Hitler și Ciano le-au dat nordul Transilvaniei, să meargă vara la băi, la cură de ape minerale. Tu știi ce scumpă e apa asta în apus?

— Hăi, bă, lăsați bancurile. Eu cred că Hitler a împărțit-o, încercă să zică ceva serios Adam, ca să ne țină și pe noi și pe vecini în șah, să ne convingă pe toți să luptăm contra sovieticilor.

Sub protecția ceții, inamicul înainta spre Păuliș, cu intenția să taie linia ferată și șoseaua ce venea de la Lipova. Tigrii nemțești se apropiau fără să se vadă deslușit, numai că ceața, la adăpostul căreia însoțiți de importante forțe de infanterie se îndreptau spre dealul apărat de artileriști și de ostașii Regimentului 96 Infanterie, se risipi. Un arsenal de arme automate: obuziere, aruncătoare de mine, tunuri antitanc împroșcară inamicul cu o perdea ucigătoare de foc.

Cota 365 era zăvorul care nu-l lăsa pe atacator să intre în defileu, cotă apărată de elevii Școlii de subofițeri. Inamicul începu să se răsfire, mărind spațiile dintre blindate. Însoțitorii de tancuri deschiseseră un foc viu de automate.

Pământul gemea ca izbit de o sonetă gigantică. Pentru elevii apărători lumea căpătase o înfățișare nouă. Ireala tăcere din timpul lucrărilor scrise era acum înjunghiată de exploziile presărate peste tot. Proiectilele adevărate le înlocuiseră pe cele din lemn. Plumbii nu se mai transformau în așchii, nu se mai pulverizau, acum ei pătrundeau în trupuri, răneau, pătau uniformele cu sînge...

După cîteva ore, blindatele băteau încă pasul pe loc. Grenadele explodau pretutindeni. Apărătorii, tîrîndu-se cu sticle de benzină în mîini, la firul ierbii, in-

cendiaseră o sumedenie de tancuri. Mulți dintre ei rămăseseră acolo, săgetați de arsura plumbului.

La tunul unde lupta Adam situația nu era deloc bună. Inamicii distrugeau cu precizie întăriturile refăcute tot timpul de apărători, cu prețul unor mari pierderi.

— Șo, pă tigru ! se auzea vocea lui Octavian. Scurtează trei metri și doi la dreapta. Foc ! Bravo, Vulturescule ! Omul are probleme.

O jumătate de duzină de Tiger înaintau acum spre ei. Plutonierul Ursu, de la cîțiva pași, corecta tirul. Un proiectil lansat de ei trecu razant cu turela unui tanc. Abia un al treilea îi rupse șenila. Un obuz nemțesc țiui pe deasupra lor, poposindu-le departe în spate. Un al doilea explodă la cîțiva metri de parapet. Ursu se trezi trîntit la pămînt, aproape acoperit de țărîna din pîlnia exploziei și înecat de fum. În fine, un obuz tras de un tun vecin lovi tancul într-o rînă și-i pătrunse în burtă.

Un proiectil dușman explodă atunci în plin printre tunarii tunului ce le sărise în ajutor camarazilor în rîndul cărora lupta Adam. Mirosul de carne arsă se răspîndi în aer și ajunse și la plutonierul Ursu care rămase dincolo de parapet, pe jumătate leșinat.

Octavian escaladă parapetul din saci cu nisip și-l trase pe subofițer îndărătul adăpostului. Îl crezu în agonie, văzîndu-i ochii tulburi și ficși ; dintr-o ureche îi picura sînge.

În timpul pauzei de luptă majorul Ursu își reveni în simțiri.

— Am crezut că ați murit, dom' plutonier, după ce a plesnit obuzul lîngă dumneavoastră, începu o discuție Octavian. Ați leșinat.

— N-am știut de mine, caporale. Dar am avut niște vedenii pe care n-am să le uit cîte zile am să trăiesc.

— Așa leșinat cum erați ! se minună Vulturescu.

— Nu știu dacă leșin a fost ăla. Mai iute am visat.

— Și despre ce a fost vorba ? Poate mi se întîmplă

și mie și vă povestesc și eu, se legă Octavian.

Majorul Ursu se codea. Trase încă o gură din paharul cu rom.

— Hai, dom' plutonier. Ne mai trece timpul, îl rugă și Adam.

— Păi să vedeți cum au stat lucrurile, începu Ursu să istorisească. Se făcea că eram copil. Haralambie și Silfida, părinții mei, mă așteptau la podeață și-mi numărau cărțile din traistă. Apoi parcă eram mort și venise lume multă să mă vadă. Trecură și frații mei pe lîngă masă. Cînd apăru învățătorul meu însoțit de școlari mi-a venit să mă scol. N-am putut. Parcă eram din plumb. Cum stam așa, vedeam cerul și pe el pluteau coronițele mele de premiu primite de Sîn Petru, la serbările de sfîrșit de an.

— Mi se încrețește pielea de pe mîini, se minună Frățilă.

— Taci, dracu ! Lasă-l pe dom' major să spună, țipă la el Octavian.

— Se arătă lîngă masă și boul care îl împunsese în coastă pe Haralambie cînd îl dejuga. Apoi se făcea că însuși Lambru murise și se găsea lîngă mine. Se ivi Ioana, sora mea, într-o rochiță albastră cu gulerul crosetat cu iglița. Avea în picioare sandalele pe care mi le împrumuta la șezători, atunci cînd recitam poezii. Cînd ne-au scos în curte, de ne sluji preotul, văzui țarinile pe care le-am ogorit, înainte de militărie. Sacii puțintei cu boabe de grîu și păpușoi, primiți ca parte a muncii. Apoi mă găsii într-un dormitor cu miros de bradolină, cu un pat de fier. Sub el cufărul din lemn ars cu lampa, cu un număr. Și acolo, hainele de civil ale mele. La perete, masa, stelajul cu puștile Z.B., găleata și cîrpa cu care spălam de recrut laviboul. Mi se mai arătară sala de mese, cîmpul de instrucție, plutoanele date apoi în grijă, ca sergent-major. să le instruiesc. Auzeam vocea muierii părăsită cu doi copii. La sfîrșit mă găseam pe cîmpul de instrucție, la o ședință de tragere, și priveam ghinturile armelor în

soare. Țeava se încăpățîna să-mi frigă retina cu jarul soarelui și atunci auzii voci și simții împunsătura felcerului. Primul deslușii chipul căpitanului Vreavu, apoi pe al lui Frățilă. A dracu poveste, ce ziceți ?...

Lupta începu iar în zori. Dintr-un tanc se trăgea asupra lor cu o mitralieră, iar gloanțele hărtăneau sacii de nisip, multe dintre ele turtindu-se de masca tunului. Un mic proiectil străbătu toracele lui Vulturescu. Caporalul se răsuci și căzu cu fața la pămînt. Un alt ostaș veni să-l înlocuiască, dar, la cîteva secunde, după ce escaladase parapetul, se muie. O schijă îi găurise craniul.

Se treziră față în față cu un Tiger. Un obuz de 75 mm îi crestă platoșa. Și al doilea la fel. Peste cîteva secunde tunul cinci avea să fie amestecat cu pămîntul. Dar o mină, de la vreo douăzeci de pași de afet, îi explodă sub șenilă. O sticlă de benzină îl incendie.

— Uff ! iar am văzut moartea cu ochii, își șterse majorul fruntea. Să iau o gură de rom din bidon.

— Era să vedem pe dracu, dom' plutonier, se înfioră Frățilă.

— Adame, moartea a fost cît capra pe noi, rîse crispat Octavian.

Tancurile începură să se regrupeze. Unul, deși în retragere, sări în aer la vreo sută de pași. Un militar maghiar, blond, fără cască ieși prin chepeng. Ținea automatul în mînă fără să tragă. Spre el porniră mai multe gloanțe. Unul dintre ele îl culcă la pămînt...

Tiger-urile se vedeau acum tot mai nedeslușit, la adăpostul perdelei de fum artificial lăsat înadins în urmă, îngînate de canonada persistentă a tunurilor grele.

Aflară la puțin timp că o subunitate de artilerie motomecanizată sovietică se apropiase de locul luptei, pentru a încolți blindatele între două focuri. Numai că acestea prinseseră de veste.

Pîcla de cenușă a nopții și răcoarea învăluiră dealul. Mult timp se auziră vaierele răniților oblojiți de sanitari. Morții fuseseră strînși de pe locurile de pe unde căzuseră. Luară ce se găsea mai de preț la Vulturescu pentru a le trimite celor de acasă...

Pauză de luptă. La tunul comandat de plutonier se înfățișară trei muncitori de la o fabrică din vecinătate : tîrau după ei o țeavă stranie, care, după spusele lor, ar fi folosit-o să răpună blindate. Susțineau că ar fi distrus cu ea astfel trei Tiger-uri. Arma lor de luptă fu adusă în fața majorului. Acesta îi dădu ocol, o cercetă pe toate părțile, se scărpină după ceafă, apoi îi privi pe tunarii neprofesioniști cam de sus. Pentru că plutonierul își manifesta astfel îndoiala, amatorii probară drăcovenia, ochind în tancul de unde sărise militarul blond, pe nume Carol Horwath, așa cum îl identificaseră la urmă.

Militarii îi cinstiră cu rom. Fratele celui care părea să le fie conducător, aduse un bidon plin cu vreo cinci litri. După toate aparențele, benzină, ceea ce nu era rău deloc. Carburantul era binevenit dacă inamicul își relua atacul. Fitilele le prisoseau ; sticle mai găseau ei cîteva prin chesoane. Lui Adam îi plăcu tînărul inimos și vru să-i confecționeze el însuși cocteiluri pentru tancuri. Porni spre cheson, să vadă ce explozibil găsește. Se întoarse cu trei sticle și calupuri de trotil. Puștiul deșurubase capacul bidonului și întindea acum vasul spre sergent.

— Trajeți o gură, dom' serjent, și-o să vă aprindeți pe dinăuntru.

— Puștiul ăsta îmi dă să beau benzină, Tavi.

— Vrea să te facă aruncător de flăcări, rîse Niculae Vrabie, un fruntaș voluntar din contingentul '45, vărsat în compania căpitanului Vreavu, cu cîteva zile mai înainte, nimeni altul decît prietenul lui Adam Mălureanu, băiatul zețarului Alexandru Vrabie. Cunoști

schema, Adame. Iei benzină în gură, pui un chibrit aprins în față, sufli, vaporii iau foc și obții un jet ca de Flamenwerfer. Am văzut o chestie d-asta la Moși.

— Auzi ce dă din prietenul nostru, Adame ? rîse Octavian.

— E bucureștean de-al nostru. Mai întîi a copilărit cu tine, băiatul, Tavi. I se permite. Face parte din Compania de asalt...

Plutonierul duse bidonul la nas. Mirosul înșelător îi ațîță curiozitatea. Îi venea și nu-i venea în minte cum să definească ce era acolo.

— E vreo chimicală d-aia neisprăvită. Stați s-o gust. Voi sînteți mai tineri și am să vă cruț.

Bău o dată și încă o dată. A doua oară îl ținu mai mult la gură.

— Arde ca iadul ! spuse tărăgănat și mușcă dintr-o pîine.

— Ce porcărie ai adus la trupă, civilule ? își înăspri vocea Vrabie. Nu cumva pui la cale o diversiune ?

— Pălincă, dom' fruntaș. E trasă de două ori și are aroma zimbrului. E fainâ, adevărată apă a iadului, cum zice dom' majur. Trajeți fiecare cîte o gură să vă dumiriți.

Și în timp ce vasul se plimba pe la fiecare, zăbovind și pe la luptătorii de la Formațiunile Patriotice, mezinul alergă acasă, la cîteva sute de pași, de unde se întoarse cu o traistă grea de merinde.

— Binecuvîntată să fie lacrima ta, Iudo, plescăi plutonierul, după o gură zdravănă de tărie, care îi roșise obrazul...

Tîrziu, după ce își numiseră plantoanele și se pregăteau de culcare, primiră ordin ca în cîteva minute să fie gata, să pornească iar.

Asta însemna să înhame caii la atelaje, să încarce muniția în chesoane. Sperau să fie ultima corvoadă cu animalele de povară. De la brigadă li se repartizaseră

Skodițe, care încă nu sosiseră. Ajunsese la ei vestea că acestea abia se recondiționau, iar piesele de schimb pentru remontă se fabricau tocmai în Cehoslovacia...

Capitolul 8

Se găseau în cimitir, la mormîntul Catiei. Erau în doliu, și aduseseră flori și lumînări pe care le aprinseseră lîngă stela funerară. Veniseră odată cu ele și alte rude ale Catiei. Preotul de cult rosti Mula pentru slujba de pomenire. Vocea pomenitorului ușor cîntată, urmată de replici, nici nu era auzită de Silvia. Ziua de față, pentru ea, se transformase în noapte. Se afla în adăpostul din curtea spitalului lîngă Catia și fetița cu mintea rătăcită. Heinckelurile porniseră vendeta împotriva locuitorilor Capitalei. Una dintre bombe căzu peste adăpost, acolo unde se afla Catia. Explozia a fost năucitoare. Ea, Silvia, a leșinat. S-a trezit într-o clinică, alta decît aceea bombardată. A ieșit, insuficient restabilită pentru a lua parte la îngroparea Catiei. Aflase că românii, după ce i-au dezarmat pe nemții din oraș, plecau să-i alunge mai întîi din pădurile din nordul Capitalei. În stradă l-a zărit pe Adam. A rămas ascunsă în carapacea ei de rezervă. Catia o despărțise de el, pentru că ea dintotdeauna păstrase un dispreț viguros împotriva celor care parveneau, și un astfel de om fusese socotit Adam, deși el se ridica prin munca sa onestă. Voia să învețe, să-și termine Politehnica. Este adevărat că pleca de jos, din tre ucenici, dintr-o casă cu un tată muncitor. Catia

nunrea pentru visurile lui Adam o absurdă sfidare. Abia atunci, în stradă, și-a dat seama cît de mult îl iubea Îi scrisese și cîteva rînduri, dar n-a avut curajul să i le trimită. Colonelul Popovici și căpitanul Vreavu au zărit-o, au înclinat capetele cu căștile de metal ; un fel de condoleanțe, pentru hainele cernite de pe ea.

„Nici una dintre noi nu a găsit serviciu. Renta de la moșia din Moldova nu mai există. Prin moartea Cristinei, adevărata stăpînă a pămîntului, totul s-a spulberat. Vărul nostru, fiul Cristinei, a scris că vinde totul să se refacă. Trebuie să găsim o instituție unde să ne angajăm. Să avem o leafă lunară. Banii și cele cîteva obiecte mai de preț ale Catiei se vor risipi. Abia ne ajung pentru minimul de existență..."

Surorile urmăriseră Mica Publicitate. Găsiseră ceva, dar trebuiau să se înfățișeze la concurs... Slujba era pe sfîrșite. Peste nouă luni urmau să inaugureze piatra de pe mormînt.

Pietrișul le scîrțîi sub încălțări. Înainte de a ieși din cimitir, intrară într-o săliță, unde serviră un pandișpan și un rachiu ușor îndulcit. Totul se încheie și ieșiră în Filantropia, unde se despărțiră de rude și de prieteni. Un tramvai 3 întepenise pe o linie, așa că-și continuară drumul pe jos. Afară era frumos. Pe caldarîm hodorogeau cărute doldora cu gogoșari și gogonele pentru murături, zorind spre piața vecină. Silvia remarcă pentru ea că îndeletnicirea asta, cu acrirea verzirurilor, o privea exclusiv pe Catia. Începînd cu toamna de față urmau să se încarce ele cu asemenea treburi.

Porniră într-o plimbare scurtă, sub o ploaie nestatornică, apărate de umbrele. Una lîngă cealaltă, fiecare cu gîndurile ei, își îndreptară pașii spre Șosea...

Iulia se statornicise la o anumită zi, o zi de răscruce, cînd binele se răsturnase la antipodul lui. Căsătoria ei cu Klaus se amînase pentru un timp indefinit. Dar nu mai era în stradă, pe Filantropia, ci la Roata Lumii. Prizonierii germani primeau azimă caldă de la bucureștenii terorizați trei zile la rînd de Heinckeluri.

Printre ei, Klaus rănit la braț. Amîndoi s-au zărit. Ochii lor ardeau. Pupilele lui deveniseră parcă diafragme pentru camera optică într-o lumină slabă în care ea era transferată pe peliculă. Fiecare privi parcă în străfundurile celuilalt. Și acum își auzi cuvintele : „În Rusia, Klaus, iernile sînt timpurii și friguroase. Ai grijă de tine."

A rămas în acel loc pînă cînd silueta lui înaltă, chipiul său, cu vulturul din fir de metal, mîna lui cea teafără, cu șalul dăruit lui, și-o înălța, se topeau treptat în marea de uniforme gri-verzui a Vehrmacht-ului.

Surorile Gelbescu n-au reușit să se angajazeze prin Mica Publicitate. Izbutiră, însă, prin cunoștințe care le dădură scrisori de recomandare, să intre la o întreprindere, cu sediul în Calea Rahovei.

Fură încazarmate, după cum ziceau ele, la început, în niște birouri cenușii, separate. Pentru că semănau pînă la confuzie, una dintre ele fu sfătuită să-și vopsească părul negru : Silvia și-l păstră în culoarea paiului de grîu.

O zi ca oricare alta. Pentru surorile Gelbescu, munca nu este deloc atrăgătoare. Ritmul este precipitat, fiecare clipă prețuiește. Silvia deschide comenzi, stabilește timpi de manoperă, cantități de materiale, parametri tehnici. Ia cifrele din cataloage. *Vis-à-vis*, la alt birou, Iulia calculează facturile. Verifică să fie trecut în contul clienților tot ce s-a consumat. Bate actele la mașină, facturile, stabilește valorile materialelor, ale manoperei, impozitele, cotele de beneficii. Amîndouă calculează mecanic la mașini ce adună, scad, împart, înmulțesc, deschid conturi, centralizează rezultate. Nici una n-a înțeles la ce sînt bune aceste socoteli. Execută pentru că așa trebuie. Nu este timp de întrebat, de explicat, de dădăcit, de aprofundat, de răstălmăcit.

Iulia a fost desemnată să meargă și cu actele la director. Este obligată să cunoască — cel puțin la su-

prafață — tot ce are legătură cu corespondența. Datele necesare le primește de la șeful ei, un ins chel, la vreo patruzeci de ani, util instituției, cu o memorie ciudată și aderentă ca o hîrtie de prins muște.

Surorile începură să fie asaltate de colegi. Hotărîte să nu-și creeze complicații la serviciu, îi ținură la distanță pe micii șmecheri sentimentali. Își propuseseră să-și continue facultatea întreruptă, la Academia Comercială, unde depuseseră acte, recomandații. Aveau nevoie, deci, în primul rînd de timp, de bani, de voință...

Ziua de muncă se sfîrșise. Soneria zbîrnîi în perete. Șeful serviciului ridică privirile din lucrări. Se uită la ceas fără să-l vadă. Era semnalul de încetare a lucrului. Funcționarii își strînseră rapid hîrțoagele, ferecară sertarele, dezbrăcară halatele cu ecusoane, trecură pe la fișier, coborîră în viteză, pontară pentru plecare, vîrîră fișele în căsuțele lor și ieșiră într-o stradă tristă, muiată de burnița șovăitoare și agresivă, rămasă aceeași ca și la venire.

În stația de tramvai, după alte două zile, Iulia și Silvia așteptau un 15 ori un 8, să le ducă la Piața Mare. Mai departe, urmau să meargă cîteva sute de metri pe jos, pînă la Sfîntu-Gheorghe, unde, din fața statuii lui Brîncoveanu, vor lua un 5 spre Piața Confederației Balcanice. Amîndouă țineau în mînă cîte o *România Liberă*. Citiseră comunicatele de pe front, care erau optimiste. Românii luptau cu succes alături de ostașii sovietici, în apropierea Tisei. O mare parte din pămîntul Transilvaniei fusese eliberat.

Sosi tramvaiul, se pregăteau să urce, cînd zăriră Packardul negru al directorului Viorescu — o lumizină nouă pe care atunci o inaugura — cu motorul la relanti. Superiorul le invită cu un semn discret să urce lîngă el. N-a fost necesar nici măcar să se privească : gîndurile lor se sincronizau perfect.

— N-ar fi trebuit să vă deranjați, vorbi pentru amîndouă Iulia.

— Este plăcerea mea, zîmbi Viorescu, remarcînd că surorile erau emoționate, dar nu lipsite de îndrăzneală.

— Voiam să tîrguim cîte ceva de la hală, explică Iulia.

— Vă irosiți voi, două fete drăguțe, timpul cu asemenea nimicuri.

— Sînt nimicuri importante, replică cu un fel de veselă agresivitate Silvia. Dumneavoastră faceți numai ce vă place ?

— Mă rog, mă rog. Pe mine, demonul artei nu mă lasă să dorm. Noaptea trecută am rupt o groază de ciorne. Nimic nu-mi mai place. Dar ce-ar fi să renunțați la plictiseala cumpărăturilor ? Nu vreți să luăm cina la „Carul cu bere" ?

— Sînteți prea amabil, domnule director, dar sîntem așteptate. Ne-a sosit o rudă din provincie, îi refuză invitația Silvia cu o bruscă răceală în glas.

— Nu capitulez, domnișoară Silvia, amîn doar invitația pentru o dată cînd ne vom hotărî să cinăm în această formație. Dacă ați fi acceptat prea ușor, totul ar fi fost sărăcit de orice emoție, îi zîmbi Viorescu distant la coborîre.

Se salutară cu ostentativă efuziune, care, de fapt, marca o antipatie pe cale să se contureze între Silvia și Viorescu...

În salonaș, la lumina candelabrului, Silvia parcurgea rîndurile unei scrisori pe care i-o trimisese Adam, printr-un militar. Conținutul era cald, misterios, ambiguu, îi învăluise sufletul.

„... dacă aș defini ce este războiul, n-aș ezita să spun că este o întrecere în a ucide, în a-ți suprima adversarul pentru a supraviețui tu, în a-l distruge și la el acasă, unde și-a părăsit familia, pe cei dragi, pentru a-l demoraliza. După anii ăștia de război, am constatat

că pentru strategi, ostașii și muniția sînt, în planificarea strategiilor luptelor, materiale consumabile. I-aș mai zice războiului un fel de tir cu porumbei de lut, unde păsările sînt oameni cu destinele lor, sînt anonimi cu matricole de gît, împinși de alți oameni, care miros a lux și a stimă, de guvernanți, într-un uriaș poligon de tir — teatrul de război — unde în loc de praf și cioburi de pămînt — în ce se prefac porumbeii din tină — din ei curge sînge. În rest totul este asemănător : Proveniența și destinația păsărilor efemere și a oamenilor. Imposibilitatea de a părăsi planeta din cauza gravitației. Imobilitatea ideii de a ucide, pentru a nu fi ucis. Silvia, ce-ți scriu poate sînt banalități, poate alții le-au descris mai bine decît mine, dar am simțit nevoia să le rostesc și eu..."

Rîndurile lui Adam avură darul să o tulbure. Cu două ceasuri în urmă fusese vizitată de Romulus. Cît timp conversaseră, avusese scrisoarea în poșetă, și locul acela, unde o adăpostea, îi dădea fiori.

Faptul că Adam dăduse uitării șicanele ei, toanele ei, incidentul cînd Catia îl întorsese din drum, interzicîndu-i să mai vină în casă, erau dovezi că o iubea.

Soneria o aduse pe Silvia la ușă la orele șapte fix, unde aștepta camaradul lui Adam, care îi adusese epistola. Îl pofti înăuntru. Din cele cîteva vorbe schimbate, a înțeles că fusese încorporat cu contingentul '45, că după cîteva săptămîni de front era avansat fruntaș. Tatăl său murise executat în închisoarea Jilava. Avea mamă și o prietenă cu nume de floare : Violeta. Îl trată cu dulceață și cafea. Veni și Iulia și amîndouă se interesară de cum merge războiul cu nemții. Niculae Vrabie, eludînd subiectul grav al luptelor, de pe front ; s-a trezit că istorisește despre el, despre ai săi. mai ales că, vag, surorile aveau știri despre familia Alexandru Vrabie, fost paginator la un ziar bucureștean. Știau că Mitru Vrabie, venit din Gorj, era veteran din primul război mondial.

Fruntașul plecase cînd cerul înalt arăta ca pudrat de stele. Făcuse o impresie bună, așa cum arăta, înalt, cu tenul alb, cu părul negru, cu onduleuri scăpate de foarfecele frizerului, ochii albaștri, aureolat de o frumusețe masculină și aducînd uimitor cu un artist de film american. Vorbea rar, uneori ezitant, părea că face un slalom, printre nevăzute piedici. Era ambiguu, parcă frămîntat de tot felul de scheme de rostire a ceva pentru care se hotăra greu. Arăta ca un tip cerebral, prudent, împingînd prudența la limita superioară a fricii. Părea demoralizat de bocancii prea mari, de tunica lui care îi atîrna pe umeri, de moletierele greu de strunit. Silvia avea un anumit respect pentru Mitru Vrabie, care, atunci cînd erau mici, le zugrăvise apartamentul, un iscusit meșter în tapete, devenit după ce căzuse după schelă un fervent producător de soldați din plumb și armament miniatural. Îl cunoștea pe Adam de foarte mulți ani. Urmase liceul și terminase un an la Filologie, de unde a fost dat afară, pentru niște motive pe care nu le destăinuise. Se angajase la banca Hrisoveloni, dar și de acolo plecase. A intrat la o ceasornicărie, iar după-amiezile îl ajuta pe Mitru să fabrice soldați din plumb și armament din același metal. Izbutise astfel să deosebească : dorobanții, călărașii, roșiorii, grenadierii, artileriștii, tanchiștii, aviatorii, marinarii, calul arab de cel pomeran. Se prezentase la recrutare și încorporare și ceruse să fie trimis în linia întîi. Credea în necesitatea luptei împotriva hitleriștilor.

Mitru avusese o contribuție hotărîtoare în decizia luată de el. Luase parte la mai multe lupte și, fără o prea mare instruire de front, izbutise să supraviețuiască, dădăcit de mai ficcare din compania căpitanului Vreavu, pentru care își dăduse opțiunea, și care intervenise pentru el să fie repartizat într-o grupă de luptă alături de Adam.

Capitolul 9

În ultimele zile aversele se ținuseră lanț. Apele Crișului Negru, învolburate, duceau în inima lor mîlul viiturilor, se înveșmîntaseră într-un doliu regesc : un violet împuns de acele ploii cu mici săgeți înroșite de soarele depărtat. Păsările văzduhului, nesocotind bubuiturile tunurilor, porniseră concerte matinale, ca în oricare zi de pace. O pitulice toca pe o cracă o gîză, dar se sperie de umbra unui militar.

Ziua de 22 septembrie. Tunurile, toate cîte erau, își adunară glasurile. Adam lupta alături de Octavian, de Frățilă si de Niculae Vrabie, întors din permisie. Ghiulelele mușcau fără economie din tranșeele inamicului. Din afara parapetului, plutonierul corecta tirul prin instalația de reperaj. Aviația coopera bine cu ei : mitralia și arunca un covor de grenade peste întăriturile vrăjmașului. Fură aduse două regimente sovietice, proaspete, care își întăriră locuri de luptă în apropierea românilor. Urmă curînd un atac în cooperare al unităților celor două armate. După cîteva ore de asalt repetat, tranșeele inamicului fură rupte și trecură în urmărirea lui.

Se deplasau pe versanții Bihorului, traversînd cursuri mici de apă, multe chiar nesemnalizate pe hărți, sub focul de hărțuire al inamicului în retragere. În vecinătățile străbătute, ostașii puteau vedea cîte o vale fertilă, ospitalieră, pe care se desenau ogoare pestrițe, multe dintre ele încă nerecoltate. În retragere, dușmanul presărase o sumedenie de mine, înlăturate în mare parte de pionieri ; se redusese astfel numărul morților și al răniților, dar se întîrziase înaintarea propriilor militari.

În noaptea care a urmat n-a dormit nimeni. Săpară poziții sub tirul îndrăcit al dușmanului, după care așteptară ordinele șefilor.

Căpitanul Vreavu întîrzie mai mult în mijlocul grupei sergentului Adam Mălureanu. Vorbiră cu aprindere despre știrile aduse cu el. În Franța, americanii înaintau încet, dar sigur, înfrîngînd rezistența germanilor ce aveau ordin de la Führer să nu se retragă nici un pas. În flancul drept, aliat, se făcuse joncțiunea cu forțele generalului Patch, lîngă Dijon. Mareșalul Montgomery începuse ofensiva spre un capăt de pod, mult prea depărtat, unde se încerca despresurarea a trei divizii aeropurtate...

După cîteva zile luară cu asalt în Beiuș o aripă a orașului. Lupta era crîncenă, nemiloasă, spre înserat, cînd argintiul prefirat al lunii întindea peste așezare acuarela unui indefinit amurg. În oraș, crizantemele violacee ale exploziilor înfloreau ca într-un decor de chermeză...

Din spatele unui gard viu, o rafală de automat seceră pe caporalul Frățilă cînd acesta tocmai executa un salt comandat de plutonier. Alergă așa, cu gloanțele în el, cîțiva pași, și căzu răpus de tighelul plumbilor. Cînd Adam îi ridicase capul spre el, celălalt își dădea sufletul. Îi trase pleoapele peste ochi și-i mîngîie fruntea. Un fel de adio, de rămas bun, unui camarad îndrăgit.

Ședeau lipiți pe burtă la pămînt. Din poziția culcat, Octavian aruncă spre inamic o grenadă, și încă una. Licaciu, un soldat de prin partea Argeșului, plugar și consătean de-al lui Vreavu, se ridică, în intenția executării saltului. După primii pași se prăvăli. În locul unui ochi avea o gaură urîtă prin care i se scurgea un terci de creier și oase. Octavian azvîrli alte două grenade de unde se trăsese. Cînd puterea exploziei încă nu se risipise, se smulse de la sol și, acoperit de ceilalți, alergă doi-trei pași, se înălță necrezut de sus, pluti peste gard, ca o pasăre de mare flămîndă. Ajunse dincolo cu bine, pentru că i se auzi automatul. La cîteva fracțiuni de secundă aterizară

lîngă el Adam și Vrabie. Rînduindu-se fulgerător, chirciți, spate în spate, acoperiră fiecare un unghi de o sută douăzeci de grade. O manevră sofisticată, îndelung exersată pe cocoașa fortului cu locotenentul Cristache, și prinsă iute de Vrabie, era acum aplicată în orașul transilvan. De nicăieri n-a mai pornit nici un glonț. Inspectară locul și găsiră, după cîțiva saci de nisip, în viață, un singur rănit. Plutonierul ce așteptase cu sufletul la gură sfîrșitul acțiunii, luă în primire prizonierul, care sîngera dintr-o coapsă.

Vreavu îi făcu o injecție cu morfină și-l dădu în grijă unui localnic, care la început se codise, dar care se învoi să-l arate unui doctor a doua zi cum venea.

Vreavu ordonă o recunoaștere. Formația, alcătuită din Adam, Vrabie și Octavian, porni să îndeplinească misiunea. Fruntașul Vrabie nu era deloc în apele lui. De mai bine de două săptămîni nu dormise decît cîteva ore. Și de data asta părăsise liniștea relativă a nopții și mirosul dulce al fînului așternut într-un culcuș sub prelată. Datorită ploilor din ajun rîul crescuse în albie. Îl trecură folosind puntea naturală a unui copac prăvălit peste apă. Timpul înrăutățit în ultimele ore făcea locurile și mai cîinoase.

Pe malul celălalt găsiră trupul unui ostaș sovietic ciuruit de automat. Stabiliră că gloanțele explozive fuseseră expediate de aproape : tunica îi era arsă de flacăra țevii, iar găurile din spate erau mari de puteai vîrî pumnul în ele. Cum pămîntul era moale, îi săpară la repezeală o groapă pe un loc mai înalt, eliberîndu-l de tot ce avea mai de preț prin buzunare : un briceag, fotografia unei femei tinere, probabil soția lui, două poze de școlari, cîteva monede ale țării. Urmau să trimită totul la unitatea lui, trecută într-un carnet militar. Octav îi scrijeli numele pe trunchiul de alun sub care l-au înhumat : „Capușin Igor, 1944, sergent."

Continuară să meargă în monom. Vrabie era ultimul. Era cătrănit. În această zi, cu un an în urmă, tatăl său fusese împușcat la Jilava : autoritățile îi respinseseră cererea de comutare a pedepsei. Cît timp Adam luptase pe front, el nu încetase să vină în casa acestuia, continuînd, cu groază în suflet, tipărirea cîtorva manifeste.

Dar într-o zi, Dumitru Mălureanu a fost trimis acasă. Se îmbolnăvise grav de ciroză, și înainte cu două săptămîni de a muri l-au grațiat. Șezuse multe ore lîngă el, să asculte cît suferiseră acolo.

O zi de închisoare. Orele erau aproape douăsprezece. Un colț de tablă îi sfîșiase umărul, o ruptură din tăblia patului. Afară plouase și pereții celulei se jilăviseră. Era lumină și stelnițele intraseră în tainițe. Auzi zgomot la ușă. O cheie se răsuci în broască, apoi mîneca unei tunici kaki împinse pe rîia pardoselii o gamelă în care licări o rază strecurată prin lucarnă. Lîngă vas, un coltuc de pîine neagră cu mălai mucegăit. Dumitru Mălureanu se ridică în capul oaselor. Trebuia să mănînce, să-și poată păstra puterile, să apuce ziua cînd nemții vor fi goniți din țară. De fapt abia putea mînca. Ficatul îl avea inflamat, poate zdrobit, din cauza loviturilor. Bău amestecul mocirlos în care sclipeau cîteva stele sfiicioase de grăsime : o lătură mirosind a seu. Marmita, tîrșită pe coridor, poposea în fața fiecărei celule. Ostașul reveni să ia vasele. Credea că el, întemnițatul comunist, așa cum îi vîrîseră în cap superiorii săi, se făcea și el răspunzător de răul ce domnea în țară : jertfele de sînge din răsărit, lipsurile economice, specula afaceriștilor, iar el, ca și alți comuniști, voia să ducă țara la pierzanie. Aceste vorbe, ca și altele, militarul le auzise la notar, la perceptor, la popa din sat, la plutonierul de jandarmi.

„...așa vă trebuie ! Voi distrugeți țara. O duceți de rîpă ! Vreți s-o dați pe mîna rușilor !“, îi strigase cu mai multe zile în urmă. Mălureanu îl înfruntase.

„...n-am furat, n-am jefuit, n-am mințit pe nimeni. Am luptat, este adevărat, ca oamenii simpli să fie tratați ca oamenii. Să ni se plătească integral munca. Țăranii să scape de cămătari, de perceptori. Să fie stăpîni pe pămîntul pe care îl muncesc. Eu ca muncitor tipograf, la fel ca majoritatea muncitorilor, nu vreau ca flăcăii țării, tineri dornici să trăiască, să-și dea viața pentru interesele Germaniei naziste și ale guvernanților aserviți acesteia."

A doua zi a fost lăsat să iasă pe coridor, să vorbească cu Alexandru Vrabie, să-și dezmorțească membrele...

Își terminaseră recunoașterea, ajungînd pînă la mai bine de o sută de metri de ghimpărișul întins de inamic. Octavian primi misiunea să se apropie cît mai mult de vrăjmaș și să vină să raporteze...

Ei, adică el și Adam, rămaseră pe loc, întinși pe burtă, cu armele pregătite pentru intervenție. Timpul trecea greu și Octavian nu dădea nici un semn de viață. Nici o mișcare, la ceilalți, nu dovedea că acesta fusese prins, ori se încinsese vreo luptă între el și nemți...

Vrabie se întoarse din nou cu gîndurile acasă, la o anumită zi.

Tovarășul Tudor, legătura superioară cu Partidul, venise în mica tipografie ilegală. Tipăreau un manifest. Niculae fusese găsit și adus aici să dea o mînă de ajutor, ca unul care era de încredere. Alexandru Vrabie se găsea în închisoare. Dumitru Mălureanu la fel. Se judecase recursul înaintat de cei doi. Ambele pedepse fuseseră agravate. Vrabie fusese condamnat la moarte, iar Mălureanu mai căpătase încă cinci ani de temniță. Recursul se judecase cu ușile închise...

Auzea vîjîitul primusului, dincolo, în bucătărie. Mama lui Adam prepara o fiertură de grîu. Un parastas de șase șăptămîni pentru fiul ei Vasile Mălureanu, mort undeva pe la Zaporojie. Lumina chioară a lămpii de gaz mai mult îl încurca pe Niculae să înșire lite-

rele în vingalac. Afară continua să plouă. O ploaie măruntă, sîcîitoare. Ziua cădea într-un octombrie. Dădu o corectură și tovarășul Tudor citi textul : „Transilvania ne-a fost smulsă din trupul țării, printr-un act arbitrar. În loc să ne batem pentru redobîndirea ei, luptăm alături de cei care ne-au impus Dictatul. România trebuie să se transforme într-un adevărat front patriotic, să alunge pe nemți peste hotare, să refuze să mai lupte contra armatelor bolșevice și engleze". Totul se imprimase perfect. Cu fiecare apăsare a presei, cuvintele ieșite cald sporeau, se ridicau într-o stivă de dreptunghiuri luminoase...

Octavian se întorsese. Se urcase într-o tisă de unde scrutase locurile printr-o lunetă de noapte. La cîțiva zeci de pași văzuse un post de observație inamic. Cei de acolo uitaseră de orice prevedere și aprinseseră un foc. În jurul pîlpîirilor firave zărise siluetele vagi a trei inamici.

Adam ordonă următoarele : Pentru că altfel nu se putea, avînd nevoie de un prizonier, din cei trei, doi trebuiau suprimați. Cel care urma să fie adus în tabără, era omul pe care și-l va alege Adam.

Fruntașul Vrabie nu era prea încîntat că trebuia să omoare un dușman cu arma albă. Ordinul era prea limpede să poată face altfel. Dacă avea un eșec trebuia să-și ia adio de la viață.

Se găsea la o duzină de pași de inamic. Omul său era un neamț bine clădit ; cu siguranță era dotat cu o forță înspăimîntătoare. Îl observă cum cocea cartofi la un foc, considerat bine camuflat. In acest timp Adam și Octavian se furișau spre oamenii lor. Încerca să înțeleagă dacă faptele nu se derulau într-un vis. Inima începuse să-i bată în piept ca un gong trădător. Aceleași întrebări, de la începutul războiului, îi frămîntau mintea.

„Ce mi-a trebuit mie, în definitiv, să merg pe front, voluntar ? Ce m-a găsit să fac pe eroul, să-l ascult pe bunic ? El a luptat în primul, dar atunci a fost

altceva ; armamentul era mai puțin distrugător. Abia aici, pe front, am înțeles că îmi lipsește pasiunea de a trage cu pușca ori cu tunul. Bunicul, că nu mai poate lupta, s-a apucat să fabrice soldați din plumb. Acum are o tarabă unde vinde militari din toate armele. Cred că pe mine m-a trimis să-i apăr prăvălia. Pentru el, poate, un simulacru al patriei, la scară mică. Dacă ar fi așa, el o fi înțeles că trebuie să-mi vărs liric sîngele pentru taraba lui". Mitru Vrabie învățase să împace extazul cu foamea, supraviețuind în timpul războiului, cînd prăzuliul cazon nemțesc înverzea străzile Bucureștiului. Pe atunci fabrica și soldați germani din plumb, avînd căști pe cap, model cel de-al treilea Reich. Acum cînd nu mai putea să se urce pe schele, să pună tapete, îi vindea prin piețe, trebuia să trăiască.

Își aminti de tatăl lui Adam, venit de la Jilava. Fusese grațiat din cauza bolii. Peste două săptămîni avea să moară. Îi povestea execuția lui Alexandru Vrabie.

...spre seară sosise un preot militar. Încercase să-l împace pe Alexandru cu Dumnezeu. „Auzi, să-l convingă pe Sandu de o existență care nu poate fi probată, și chiar dacă ar fi, cum de rabdă atîta nedreptate în lume ?" El, Mălureanu, se convinsese că lumea era un foc viu care ardea, era materia care curgea de o veșnicie pe un uluc aprins, pe un drum croit de legile de fier ale firii. Vorbele preotului or fi fost ele frumoase și aveau poate rostul să-i tămăduiască sufletul, să-l facă să îndure mai ușor gîndul morții, dar erau simple vorbe.

A doua zi, Sandu era dus pe alee fără fiare la picioare și la mîini. Cămașă nu mai avea pe el, pentru că o dăduse unui deținut. Vedea totul prin ochiul zăbrelit al ferestrei, de unde cuprindea curtea și gardul de beton. Deasupra, un cer limpede. Jos, pomii se acoperiseră cu un veșmînt bogat. Execuția fusese amînată pînă la primăvară. Alexandru Vrabie abia împli-

nise cincizeci de ani. Muncise toată viața cinstit. Crima făptuită de el nu putea fi iertată. În timp ce cererea sa de grațiere și de comutare a pedepsei se plimba prin birourile mărimilor vremii, mai multe atentate de-ale comuniștilor aruncaseră în aer trenuri încărcate cu muniție și armament. Soarta lui Sandu fusese pecetluită. Să se înspăimînte cei care nu se supuneau regimului militar antonescian. Crima sa : răspîndise manifeste cu caracter subversiv, făcuse apologia puterii militare a Uniunii Sovietice, iar propaganda respectivă era urmarea logică a unei activități îndelungate.

În limpezimea luminișului își închipui un zid lepros, pătat de sînge. Tatăl său fu așezat cu spatele la zid. Auzi comanda focului, văzu gloanțele roșindu-i pieptul dezgolit. Îl văzu, din povestirea lui nea Dumitru Mălureanu, rămas cinchit fără aer. Prin găurile croite de plumbi se scurgea domol sîngele. Îl zări prăbușindu-se cu fața la cerul care brusc se posomorîse...

„Să-mi trag fierul din teacă. Omul meu se află la vreo zece metri. Dar cum să mă arunc asupra lui dintr-o săritură ? Dacă acest coșmar este rodul unui vis ? Ori, dacă sînt pe lumea cealaltă ? Nu, nu sînt mort, pentru că gîndesc. Deci sînt în viață, exist. Mai mult, îmi imaginez ce trebuie să fac. Particip conștient la această crimă, pe care m-am decis s-o duc la sfîrșit, cu bine, numai dacă fritzul ăsta nu este de altă părere. Germanul are un mers ca orice animal de pradă ; privește la tufișul meu. Să mă fi simțit ? Își încarcă magazia. Aud păcănitul gloanțelor ce se rostuiesc acolo. Acum și-a armat-o. De ce să mint ? Mi-e frică de moarte. Dar și el pare că se teme. Înghite în sec ca un broscoi prins sub pingea. Îi aud sunetul bocancilor mustind de apă. Oare Adam și Octavian și-au îndeplinit misiunile lor ? Omul meu se uită la cer. Poate este un nostalgic. Ori se roagă la Dumnezeul hitleriștilor. S-a întors cu fața la mine. Cred că m-a

simțit. Mă vede. Îndreaptă arma spre tufișul meu. Vine spre mine. Ezită. Poate șchioapătă de îngrijorare. Această muscă băgată slugă la păianjenul nazist are s-o sfîrșească aici, în acest luminiș, ori o să mă lichideze el. Oare toți din stirpea lui Vrabie au fost atît de prăpăstioși ? Am pregătit baioneta. Omul meu își încălzește mîinile la foc. O fi vreun reumatic. Vremea nu-i prieste. Dar ce-mi pasă mie de toate astea ? Gata, fie ce-o fi !"

Niculae Vrabie execută saltul. Neamțul nu-l văzuse. Surpriza primului moment îi fu înlăturată de groază. Tăișul oțelului îi intră în gît. Țipătul îi fu înecat de pîrîitul cartilagiilor. Adversarul său intră în agonie.

Lupta se sfîrșise. Cît îi permitea lumina cerului își privi învinsul. O milă nestăpînită îl cuprinse. Insul putea să-i fie tată. Era sigur bun de reformat; un om la vreo cincizeci de ani. Își șterse lama de mantaua acestuia. Sîngele curgea din el domol ca dintr-un juncan. Realiză că izbînda sa nu merita vreun marș de triumf. Făcuse însă un plonjon în rîndul supraviețuitorilor. Depășise încă o dată conflictul dintre rațiune și nevoia de a rămîne în viață ; cruce dusă de orice militar trimis să lupte, să ucidă, pentru a nu fi ucis.

„Dar dacă acesta a fost un militar onest și s-a supus ordinului celor din Buncherul din Wilhelmstrasse ? Să las asta. Unde mă pot spăla ? Ce idiot necaz ! Măcar toate supărările mele să fie ca aceasta. Le-aș numi amărăciuni de mătase". Nenorocitul de mine, urît l-am mai tăiat pe omul ăsta. Sînt un ageamiu. Dacă ce-am făptuit s-ar fi desfășurat sub un ritual păgîn, de sacrificare, opera mea m-ar fi izgonit din cetate. Uite ce prostii îmi colindă creierul. Bravo, fruntaș Vrabie Niculae, își auzi vocea ; un glas deliberat calm. Nu știu pentru ce îmi fac mustrări de conștiință, cînd milioane de oameni au fost asasinați de frații acestuia, și crimele lor n-au fost nici pe departe estetice și nici pedepsite."

La întoarcere au ales tot calea rîului. Înaintară pe sub malul abrupt, la adăpostul copacilor ce înnegurau gîrla, într-un șir tăcut, tîrîndu-l cu ei pe prizonier. Trecură așa, pe lîngă mormîntul militarului sovietic. Mai făcură cîteva sute de pași și, sub o răchită, descoperiră o căprioară rănită de o schijă. Deși pe moarte, își lingea matern puiul ghemuit sub pîntec, care sugea dintr-un uger atins de fiorii sfîrșitului.

— Propun ca iedul să fie luat de noi sub protecție, rosti în glumă, dar cu o intonație solemnă, Adam. Pe bătrînă o cărăm la companie, și o predăm popotei, ca pradă de război.

— Mai sînt si alții care suferă de pe urma războiului, se înfioră Vrabie, aplecîndu-se să mîngîie gîtul rănit al animalului.

— Hai cu ea sus, cu picioarele pe după tulpină, Niculae, te-a găsit mila de o ciozvîrtă aromată cu cimbru și împănată.

— E încă vie, Tavi.

— Uită-te, Adame, ce față face omu ? Hai, leagă aici copitele dinainte pe după ciomag. Acum a murit, îi tăie el artera jugulară.

Pe obrazul lui Vrabie pluti pentru o clipă o expresie agresivă, apoi se calmă, la semnul împăciuitor pe care îl făcu Adam.

— Ce zici, Adame, de ăsta, i s-a urcat gradul la cap.

— Părerea mea, fruntaș Vrabie, e să lăsăm prieteniile acasă. Execută ce ți-a ordonat domnu caporal, mîine-poimîine sergent. Și mai ales să nu ne înfumurăm. Hai, dă-i bice, fruntaș, că ne apucă tîrziul.

Octavian îl smucise de manta să ridice căprioara, folosind aceeași violență jovială, care în ultimul timp îi displăcea. Îl privi furios, dar se supuse punîndu-și pe umăr lemnul...

Capitolul 10

Rudolf von Ebenberg se afla tot pe teritoriul francez, într-o regiune pe care, cu multe zile în urmă, o străbătuse într-un Horch. Mărșăluia într-un lung convoi de prizonieri : anglo-americani, canadieni, francezi, polonezi, cehi. Erau comandați de un german cu gradul de căpitan : Paul Gunderlicht. Vecină macadamului se întindea o șosea asfaltată, supraaglomerată de resturile unei armate înfrînte. Spectacolul era jalnic. Printre mașini, motociclete, autoșenilete, tancuri sfîrtecate de obuze și de gloanțe, chervane ale manutanței, unele trase de cai cu plăgi deschise, înaintau istoviți militari și civili. Mulți păreau șocați psihic. Cînd și cînd morții erau împinși în șanțurile șoselei...

Rudolf se găsea alături de Erhard Fouché. Se știa suspectat de militarii aliați : îl credau un spion înfiltrat printre ei. Singur Erhard Fouché cunoștea adevărul despre el și îl considera un mare ghinionist.

Erau duși pe un itinerar sinuos, spre inima Reichului. Mergeau de mai mult de o săptămînă, făcînd în medie cam zece ore pe zi. Depășiră orașul Strasbourg. Rudolf văzu de pe pod Rhinul în care jucau pete de soare, spărgînd oblinda apei, iar dincolo de mal, fortificațiile liniei Siegfried. Vopselele folosite camuflau iscusit cazematele, toate zebrate, de mărimi impresionante. Pe ambrazuri rînjeau guri de tunuri. Păienjenișul rețelelor din sîrmă ghimpată, șinele de oțel înfipte în fundații, șanțurile cu apă asemenea celor ce împrejmuiau odinioară castelele medievale, fuseseră făcute pentru a întări credința că pămîntul german nu va fi vreodată „pîngărit“ de aliați.

Coloana șerpui pe valea Rhinului, spre Karlsruhe, apoi coti spre Heildelberg. Un marș greu în ritm sufocant. Mergeau mai mult ziua, deși cerul era împînzit de avioanele aliate. Rudolf era sigur că cei de sus

îi fotografiau, poate în vederea vreunui documentar postbelic. Ca să se prevină un atac aerian, prizonierii fuseseră la un moment dat amestecați cu resturile armatei germane, periclitîndu-li-se încă o dată captivilor viața.

Mulți dintre aliați abia se mai tîrau. Pregătind invazia, americanii făcuseră marșuri de mii de kilometri, traversînd în lung și în lat continentul Lumii-Noi, dar acum, din cauza subnutriției și a demoralizării, drumul spre lagărele din interiorul Reichului li se părea fără capăt.

Coborîră spre Gotha, traversară rîurile șerpuitoare ale Turingiei și Franconiei, apoi pe cele ce izvorau din munții Metaliferi. Ocoliră orașele Plauen, Zwickau, Freiberg. Suiră și coborîră versante. Tăiară albii de rîuri umflate de ploi ce se năpusteau furioase spre Elba. Rudolf se simțea ajuns la capătul puterilor. Erhard Fouché îl sprijinea, dintr-un straniu sentiment de solidaritate.

Vechile credințe fanatice se clătinau în sufletul lui Rudolf. Deziluzia îl umilea, ca o ofensă personală. Îl mai susținea doar speranța că în lagăr identitatea lui va fi restabilită și va fi trimis înapoi pe front să lupte mai departe împotriva camarazilor prizonieri, ce-l înconjurau acum, cu chipurile lor prelungi, pistruiate, iritant de anglo-saxone...

Traversară Elba între Dresden și Meissen, pe un bac. Nu departe, la cîțiva kilometri doar, mărginite de o pădure de stejari și tise, se vedeau corturile lagărului.

„De aici se iese greu, aproape imposibil să evadezi, își spuse Rudolf, în timp ce trecea prin bariera păzită de santinele. Așa cum Dumnezeu nu are de dat nimănui seamă de faptele sale, nici temnicerii, și nici comandantul lagărului nu vor putea fi trași vreodată la răspundere pentru soarta noastră..."

Rudolf fu încartiruit într-un cort cu treizeci de canadieni. Țarcul, un dreptunghi înconjurat de sîrmă ghimpată, cuprindea zece corturi. Comandant de inte-

rior fu desemnat un căpitan masiv, greoi, om mai mult posomorît, cu un chip prelung, adînc ridat. Era un militar de carieră, priceput în administrație și stăpînit de o trufie cazonă. Se numea Malcolm Mc Wells. Strămoșii lui scoțieni emigraseră în Lumea-Nouă, cu mai bine de o sută de ani înainte, pe vremea cînd Fenimore Cooper își imagina personajele din *Ultimul Mohican.*

Malcolm nu-l simaptiza pe Rudolf, socotindu-l, ca și ceilalți, un spion al germanilor... Acesta ieși de cîteva ori la raport și ceru, insistînd pînă la agasare, să i se verifice identitatea. Căpitanul raportă cazul comandantului lagărului. Rudolf fu dus în fața lui Kurt Decker, care, privind spre buruianul năpădit de fluturi mohorîți, îi ascultă absent depoziția. Îl luă și el drept spion aliat, dar în minte îi încolți ideea să facă investigații, în vederea unui eventual schimb de prizonieri.

Era după miezul nopții. Patul lui Rudolf, un fel de albie scobită în pămînt, o vizuină pardosită cu ierburi fără sevă, peste care așternuse resturile unei străvechi mantale poloneze, obținută în locul unei brichete, nu-i pria. Se ridică din culcuș și ieși afară.

Privi cerul spre partea unde sclipea planeta Venus. Fumă cîteva țigări așezat turcește în iarbă. Pe platforme, santinelele patrulau cu automatele în mîini. Simți umblînd pe el păduchii, cu care se obișnuise după primele nopți de neodihnă.

A doua zi fu dus din nou în fața lui Kurt Deker — un turingian cu fața congestionată, ca în prag de apoplexie. Maxilarul colțuros îi era crestat de o tăietură ce pornea din umărul obrazului : amintire de la Bengazi. Chel și ciacîr pe deasupra, nu putea fi așezat, după spusele prizonierilor cu duh, în rîndul cetățenilor de treabă.

— Zici c-ai fost ofițer S.S., aproape își ascunse ochiul întunecat sub pleoapa lăsată.

— Da, Herr Hauptmann, răspunse Rudolf cu o precipitare plină de speranță.

— Părintele dumitale ar fi fost colonelul Herbert von Ebenberg ?

— Exact, Herr Hauptmann.

— Tatăl dumitale vitreg ar fi Obersturmbannführer-ul S.D. Georg Reichelt, din Berlin ?

— Întocmai, Herr Hauptmann.

— Și locuiești, cu noua familie, pe Unter den Linden-Allée ?

— Așa cum ați spus.

— Ai făcut parte din regimentul 107 Prusian ?

— Este purul adevăr, Herr Hauptmann.

— Sublocotenent S.S. Rudolf Ebenberg, pretinzi că ești înmatriculat în evidențele militare ale S.S.-ului.

— Rudolf von Ebenberg, vă rog să mă iertați, Herr Hauptmann.

— Dacă tot ce ai zis este și adevărat și cum, mai ales, insiști că ești un „von", vei fi expediat la unitatea dumitale. Dar dacă te dibui prin statele de plată ale spionilor aliați, vei fi spînzurat, îl concedie Decker.

Rudolf plecă invadat de o bucurie explozivă, asemeni celor cărora, la locul execuției, li se anunță grațierea.

Era mijlocul lui Brumar și aliații se apropiau de granița vestică a Reichului. Un lucru îl descumpănea pe Rudolf. Canadienii, englezii și americanii, pe care îi cunoscuse în lagăr, nu i se păruseră cu nimic superiori germanilor. Dimpotrivă.

„Ce se petrece atunci pe front ? De ce nu pot fi aruncați peste ocean ? Poate, așa cum zicea tata, gradul înalt de mecanizare al războiului a devenit factorul decisiv. Aici am rămas noi în urmă față de americani. Armele lor, luîndu-și-le ca modele pe ale noastre — teribil de moderne în 1939 — le sînt acum superioare. Și ar mai fi ceva. Cu siguranță, așa cum

zice Führerul, trădările se ţin lanţ la noi. Nu mai departe Conjuraţia din iulie, cînd s-a atentat la viaţa celui mai preţios dintre germani : Führerul... Cum se poate explica altfel că Divizia 2 Blindată Franceză a intrat în Strasbourg ??! Francezii pe care în 1940 i-am bătut doar în 43 de zile, se află acum la cîţiva kilometri de pămîntul sfînt al Germaniei."

Aflase că Hitler purta doliu, de la 9 noiembrie, cînd canadienii şi americanii ocupaseră, după lupte grele, insula Walcheren, iar Anversul fusese eliberat de aliaţi. Doar Rudolf refuza să accepte evidenţele ; asta ar fi însemnat că Führerul nu este un trimis al Providenţei printre germani şi predicile despre misiunea divină a Reich-ului, care trebuie să cucerească întreaga lume, nu fuseseră decît o propagandă deşănţată. I se părea bună măsura Wehrmacht-ului care ordonase, ca peste oraşele de coastă ale Angliei şi peste Anvers să fie aruncate sute de bombe V_1 şi V_2...

Nopţile începură să crească şi căzu, destul de timpuriu, prima zăpadă. Frigul se înteţise, şi dormitul în corturi devenise o tortură. Mîncarea de la prînz era apă chioară. Ici-colo, plutea cîte o stea stingheră de grăsime într-o zeamă lungă de foi din sfeclă. Pîinea tare, din tărîţe, se fărîmiţa în mînă, dar era singurul aliment cît de cît sătios.

Prizonierii, acoperiţi de mantale, şedeau în cort chinciţi, zgribuliţi, unii făcuţi covrig. Erhard Fouché era la locul său, vecin cu Rudolf. Părea că doarme şi nu voia să-l tulbure. Cu o zi înainte fuseseră gata să se încaiere. Discutaseră despre organizarea socială, politică, ideologică şi militară a Reichului şi a Canadei. Rudolf îşi dăduse seama că imaginea lui despre lume este limitată şi parţială. Fouché studiase în colegii ştiinţele politice. Era mult mai instruit decît el în domeniu. Teoria „spaţiului vital" o spulberă deci,

prin citare de argumente uimitor de simple. Îi enumerase state cu densități ale populației superioare Reichului și cu resurse economice precare, dar care nu se fascizaseră, nu-și invadaseră vecinii, pentru a-i supune, a-i înrobi, descoperindu-și „dreptul" și „obligația" de a face o lume după chipul și asemănarea lor...

Simți nevoia să deretice bîrlogul și să-și scuture așternutul de paie. I se păru că mișcă ceva în fînul tocat. Descoperi zeci de păduchi îmbuibați, mișunînd în cuiburi grețoase. Lighioanele erau atît de ghiftuite, încît abia se mai puteau mișca. Scoase afară așternutul și-i dădu foc, ascultînd cum chiriașii săi pocneau atinși de pîrjol.

— Sînt un prizonier canadiano-german fericit, făcu haz de necaz Rudolf, văzînd privirea ironică a lui Malcolm.

— Ești un naiv, von Ebenberg. Numai cînd mori scapi de ei.

Era adevărat. Noaptea a dîrdîit de frig, n-a închis un ochi, iar dimineața găsi pe el mai mulți nichitari decît cu o zi înainte.

După ce-și bău ceaiul, adună ierburi îngropate sub zăpadă și le uscă la bucătărie, dîndu-i santinelei ultimele zece mărci. Își așternu un culcuș proaspăt, pe care îl aprecie după cum se cuvine o nouă colonie de păduchi.

Zloata păcătoasă continua să cadă peste lagăr. Rudolf fu trimis la pădure să taie lemne, pentru bucătărie, cu întregul efectiv de canadieni din cortul său. Trecură Elba, pe bac. Vîntul sufla cu putere peste întinderea cețoasă a fluviului.

Drumul îndărăt fu un chin. Carol Daman, stăpînul grădinii din luminișul pe care îl tot lărgeau tăind copacii, era un nazist notoriu, care arborase în acea zi steagul cu crucea încîrligată pentru a aniversa un

mai vechi discurs al Führerului. Avea un gramofon, pusese o placă cu marșuri naziste și îndreptase goarna spre locul unde defrișau ei. La plecare i-a încărcat cu mai mulți saci de cartofi, ceapă, varză, rădăcinoase, pentru popota temnicerilor. Totul trebuia predat conform borderoului.

Raportul de prînz, în ziua următoare, îl dădură sub o pală rece de vînt. Înlemniră de frig, pînă ce ultimul dintre prizonieri fu bifat. Feldwebelul Peter Farow îi cerceta de fiecare dată, ca și cînd atunci i-ar fi luat în primire. Se tunsese ; ceafa lui roșcovană, proaspăt rasă, avea un neg urît. Îi privea cum dîrdîiau muiați de lapoviță, de sub pelerina lui cauciucată, ce-l acoperea pînă la carîmbii cizmelor înalte...

— Vă îngrășați de bunăstare, zbieră răgușit. Mîncarea este prea sățioasă. Parcă am fi într-un sanatoriu de tuberculoși.

După raport, o porniră spre bucătărie, unde, printr-o ferestruică apărea o mînă cu un polonic, care se răsturna în gamele. O altă mînă întindea cîte un coltuc de pîine.

— Schnell, schnell ! zbiera Peter Farow, să fie auzit. Mai iute !

Li se făcuse o surpriză : ciorbă de cartofi. În zeama chioară, Rudolf descoperi un cubuleț dintr-un tubercul, mare cît un zar din cafenelele Berlinului. Asta îl sătură puțin, cîteva ore, apoi reapărea senzația chinuitoare de foame, care cu trecerea zilelor se cronicizase, senzație împărtășită și de ceilalți prizonieri.

În altă zi, cînd se întorceau din pădure, Rudolf găsi pe drum mai multe tablete de supă concentrată tip Wehrmacht. Era cea mai de seamă pradă a lui de cînd căzuse prizonier. Le ascunse în traistă și legă cu Fouché jurămîntul să nu le folosească decît cînd vor fi cu cuțitul la os...

Capitolul 11

Trofeul adus de grupa de recunoaștere și înmînat căpitanului Vreavu ajunse la prima oră a dimineții la comandantul regimentului.

Războiul mergea însă înainte. Un duel de artilerie continua de o bucată de vreme. Plouase toată noaptea și-și săpaseră adăposturi individuale într-un pămînt greu de biruit : un pămînt argilos în care cu mare greutate intra cazmaua. Cînd adăpostul lui Vrabie fu gata, acesta își așternu un braț de paie adus dintr-un grajd. Tirul inamic i-a ținut pe toți lipiți de pămînt, în acele găuri, întinși cu fața spre inamic, cu măști de protecție, în care își sprijineau armele. Numai că ploaia intrase în acele albii, iar ostașii erau nevoiți să stea ca într-un fel de băi, cu piepturile muiate de apa ce treptat se încălzea.

Pe deasupra lor artileria română și cea sovietică trimiteau tone de obuze care obligă inamicul să se retragă după ora prînzului.

Au mîncat în acele adăposturi hrană rece. Nici vorbă să ajungă la ei popotarii, adăpostiți în trenul regimentar ce staționa la cîțiva kilometri și unde își făcuseră mîncărică numai pentru ei.

Continuară înaintarea ; o urmărire dificilă și cu pierderi. Inamicul în retragere plantase o sumedenie de mine ce trebuiau să fie înlăturate cu prețul a nenumărate sacrificii omenești, și pierdere de timp. O făcură si pe asta că altfel nu aveau încotro.

Cuceriră Mersingul într-un amurg, după cîteva ore de luptă cu un inamic dîrz ce se cramponase de fiecare casă din oraș. Vrabie luptase în grupa lui Adam și făcuse trei prizonieri, motiv pentru a fi avansat la gradul de caporal, și să devină egalul lui Octavian.

De data asta popotarii, veniți cu trenul regimentar, în apropierea liniei de front, alergară la companii cu marmitele doldora cu ciorbă de carne, dovedind ostașilor că nu sînt copii ai nimănui.

Vrabie cina cu Adam și Octavian, la cîțiva pași de plutonier. La un moment dat proaspătul caporal Vrabie Niculae se neliniști. Cîrtea, el știa contra cui, că are în gamelă un gîndac.

— Este, probabil, un pui de rădașcă, încercă să-l liniștească Octavian.

— Sînt eu chior, Tavi ? Uite-te, lighioana n-are mandibule.

— Ce tot despici firul în patru. Și ce dacă are sau nu are mandibule ? Restituie-l bucătarului și termină povestea, se răsti la el plutonierul, care mînca în dorul lelii.

Căznindu-se să nu verse mîncarea, Vrabie ajunse la marmitier. Acesta, un făgărășan domol, răsturnă gamela în marmita din care împărțea și i-o umplu dintr-una neîncepută...

Se sunase stingerea. Adam, deși obosit în urma eforturilor din ultimele săptămîni, nu putea dormi. Voia cu tot dinadinsul să ațipească, să alunge orice gînd, dar timpul alergase îndărăt cu aproape două luni și, ce i se întîmpla era ca aievea... Căpitanul Vreavu se afla lîngă atașș și trăgea nervos dintr-o țigară. Din tremurul degetelor și din vocea lui excesiv de calmă înțelesese că ofițerul are motive să fie neliniștit. Dar care erau acele motive ? Figura îi devenise serioasă, arăta ca pe front înaintea unei bătălii.

— Sergent, ți-ai perfectat formele pentru Nicolina ?

— Am predat și inventarul, dom' căpitan. La noapte am tren.

— Despachetezi, sergent !

— Nu înțeleg, dom' căpitan.

— E nevoie de tine aici, în Capitală.

În drum spre cazarmă află că maresalul Antonescu convocase o ședință restrînsă a Consiliului de miniștri.

Urma probabil, cum presupunea Vreavu, să se hotărască retragerea armatei pe o linie fortificată : Carpații Răsăriteni — Focșani — Nămoloasa — Galați — Dunărea maritimă și evacuarea guvernului și a instituțiilor la Hațeg. Mai venise o poruncă de sus. Nimeni nu mai era trimis în răsărit, pe front.

— Mareșalul cică a fost invitat la palat de rege. Ce o să mai fie nimeni nu mai știe, sergent.

Ajunseră la regiment. Trupa fusese consemnată în unitate. Telefonul din anticamera colonelului Popovici hîrîia cînd și cînd. Vreavu își luase în primire postul de adjutant. Hans Kreibe și Franz Bauer, din unitatea germană a colonelului Herbert von Ebenberg, fuseseră trimiși de Klaus Dietmar, să se intereseze pentru ce de la un timp nu le mai merg aparatele, dar fură întîmpinați cu o răceală suspectă. Singur Adam le-a spus că nici la ei lucrurile nu merg bine, dar că totul se va rezolva, dacă vor persevera, și mai ales fără nervi, cu calmul lor de germani. Se aflase în regiment că von Killinger fusese și el chemat la palat. Începuseră să circule zvonuri ciudate : Mareșalul și prim-ministrul Mihai Antonescu ar fi fost invitați de suveran și n-ar mai fi ieșit din palat. O veste deloc optimistă ajunsese la urechile ofițerilor. Rușii ocupaseră Iașul. Blindatele lor străbăteau colinele subcarpatice, țintind Cîmpia Munteană. De cîteva zile „Văduvele Negre" își încetaseră bombardamentele. Orele treceau greu. În incinta unității de antiaeriană parcă niște duhuri își făcuseră sălaș prin arbori, fără să se știe dacă sînt bune ori rele. Din difuzorul aparatului de radio, instalat din ordinul colonelului în biroul adjutanturii, vocea unui crainic sfătuia populația să țină aparatele deschise. Și cînd mii de oameni așteptau nici ei nu știau ce, un cîntec le răscoli inimile, un cîntec interzis de guvernanții de pînă atunci. El umplu spațiul prin unde și fu astfel servit și posturilor de radio germane : *Deșteaptă-te, române !* Apoi vocea suveranului :

„Români, în ceasul cel mai greu al datoriei noastre, am socotit, în deplină înțelegere cu poporul meu, că nu există decît o singură cale pentru salvarea țării de o catastrofă totală ; ieșirea noastră din alianța cu puterile Axei și imediata încetare a războiului cu Națiunile Unite..."

Ofițerii și subofițerii erau adunați în biroul adjutanturii. Căpitanul Vreavu avea ochii luminoși. Neastîmpărul îl făcea pe colonelul Popovici să măsoare cu pași mari încăperea. Prin fereastra larg deschisă, glasul lui Mihai se auzea limpede :

„Un nou guvern de Uniune Națională a fost însărcinat să ducă la îndeplinire voința hotărîtă de a încheia pacea cu Națiunile Unite. România a acceptat armistițiul oferit de U.R.S.S., Marea Britanie și Statele Unite ale Americii. Din acest moment încetează lupta și orice act de ostilitate împotriva armatelor sovietice, precum și starea de război împotriva Marii Britanii și Statelor Unite..."

— Ei, ce părere ai, domnule locotenent ? i se adresă Vreavu lui Cristache.

Întrebarea nu avea în ea nimic jignitor, nimic trufaș, provocator, nimic care să dezvăluie triumful unei idei, unei dorințe proprii, era pur și simplu o întrebare.

— Influența vechilor oameni politici și mîna comuniștilor. Însă ca militar, eu, unul, mă supun, ascult ordinul dat de suveran. Pentru un moment nu am nici o altă părere.

Suveranul continua să vorbească : dialogul dintre cei doi ofițeri îi stînjenea pe cei care ascultau atenți. Colonelul Popovici, împăciuitor, le ceru blajin să facă pentru o clipă între ei armistițiu, adică liniște.

„Alături de armatele aliate și cu ajutorul lor, mobilizînd toate forțele națiunii, vom trece hotarele impuse prin actul nedrept de la Viena, pentru a elibera partea de nord a Transilvaniei noastre de sub ocupația străină..."

Prin telefonul ce lega unitatea cu lumea de afară sosi un ordin cifrat. Vreavu îl dezlegă iute, folosind cheia adusă de la Comandament, și-l prezentă colonelului. La ora optsprezece a fost transmis indicativul „Pajura". Unitatea se găsea în stare de extremă urgență. Acum urmase consemnul „Stejar". Vreavu explică celor de față că situația se schimbare. Colonelul precizâ : urma să se deschidă lupta împotriva germanilor. Auziră mai departe proclamația :

„Români, de curajul cu care ne vom apăra cu armele în mîini independența împotriva oricărui atentat la dreptul nostru de a ne hotărî singuri soarta, depinde viitorul țării..."

Ostașii fură adunați pe platou și, pe cerul limpede al începutului de noapte, steagul tricolor își undui faldurile. Ascultară ordinele pentru pregătirea de luptă. Trebuiau să fie gata pentru orice. În orele următoare unitatea cunoscu o forfotă nemaiîntîlnită. Tunurilor le-au fost schimbate amplasamentele, dincolo de zidul regimentului. Începură să se sape tranșee, să se întindă rețele din sîrmă ghimpată. Plutonierul Ursu se ocupa de transmisioniști și de ghimpărișul — se lăuda el — inexpugnabil ce se construia în fata linici avansate de trăgători.

Cînd miezul nopții bătea la ușă, Vreavu fu trimis la Comandament : ducea un raport al colonelului. Pe atas instalase un Z.B. automat. Adam conducea vehiculul.

Fură întîmpinați de un oraș pregătit de sărbătoare. Multe imobile și galantarele magazinelor erau luminate feeric. Pe străzi forfotea mulțimea. Oamenii se cinsteau fără ca măcar să se fi cunoscut. Multe restaurante ridicaseră storurile și serveau mușteriii în miez de noapte.

Trecură pe lîngă statuia lui Carol I. Și aici — lumini ca pe timpurile bune ale țării. Într-o piață, civilii porniseră *Hora Unirii*.

Rulară pe lîngă Președintie, apucară pe strada Paris, trecură pe lîngă vulturii napoleonieni care sprijineau

pe aripi Terra. Ajunseră în Piaţa Berlin. Jeep-ul maiorului Klaus, condus de Hans Kreibe, trecu pe lîngă ei în sens invers. Pe capota maşinii — un Smeisser dat în grija lui Franz Bauer.

La întoarcere, lui Adam i se păru că lumina nopţii dospea neliniştea de dinaintea marilor confruntări. În dreapta drumului — paralel cu ei — doi căţelandri de vulpi, ducînd în nări primejdia, alergau lovindu-şi de copaci cozile năpîrlite.

Şoseaua era luminată cu lumînări, cu lanterne, cu felinare : un sat în care totul aducea cu o noapte de priveghi defilă prin faţa lor. Venind din spate, două faruri puternice îi măturară, descoperind drumul în depărtările lui. Adam recunoscu Jeep-ul vecinilor. Vreavu se întoarse şi lumina puternică îl obligă să închidă ochii.

— Mi-am făcut prieteni printre ei dom' căpitan.

— Regele le-a dat voie să părăsească ţara, dar în ordine. Dacă or să se cramponeze să rămînă, să ne atace, trebuie să strici prietenia cu ei.

Au stins farul. Drumul era luminat acum doar de luna ce luneca pe calea ei din tării. Numai că între ea şi pămînt o formaţie de Junkers-uri cărau ceva, numai ele ştiau ce, spre aeroportul Băneasa.

Proiectoarele greblau înaltul şi artileria antiaeriană intră în acţiune. Exploziile împestriţară cerul cu muşcate roşii. Războiul cu nemţii începuse.

Goniră spre unitate, să intre în dispozitivul de luptă. Umbrele pomilor zebrau şoseaua cu benzi cenuşii şi-i conduseră pînă la portalul de cărămidă, care marca incinta regimentului...

Începu să plouă cu bombe. Alergă lîngă zidul regimentului, să se ghemuiască la rădăcina lui. Luminile exploziilor apropiate îl orbiseră. Simţi că se prăvăleşte într-un abis, numai că Octavian şi Vrabie îl trăgeau de reverele mantalei să se trezească.

— Hai, c-a sunat trompetul adunarea, Adame.

Se ridică din tranșeea săpată de el pentru noapte, pe jumătate plină cu apă, pe fundul căreia așternuse ierburi. Hainele de pe el se îmbibaseră, era ud pînă la piele, iar ploaia părea că nu are de gînd să se oprească...

Capitolul 12

Un sfîrșit de octombrie, mai departe, ploios, cu vînt și frunze moarte ce agonizau în rigolele nemăturate. Cristache ieșise din spital. Primise haine militare noi : un costum, pe măsura lui, impecabil lucrat. Cît era încă în spital, aflase că unitatea lui ajunsese pe front. Dădu un telefon la regiment și vorbi cu corpul de gardă. În cazarmă rămăsese numai un pluton administrativ, sub comanda căpitanului Munteanu.

Un taxi îl duse la unitate. Erau orele douăsprezece cînd intră pe sub portalul de cărămidă. Pe căpitanul plecat în oraș îl înlocuise pltuonierul major Cloț Tănase. Îl descoperi la forturi ; făcea instrucție la cataramă cu niște concentrați, vreo patruzeci de militari. Cristache fu privit de niște veterani ca un sculat dintre morți. Umblase vorba că nu avea nici o șansă de scăpare. Îi comunică plutonierului. cu glasul său aspru, cazon, că intenționează să-și reocupe camera. Tănase izbuti să bîiguie că trecuse chilia Vampirului în folosință personală. O făcuse lună, stîrpise păduchii-de-lemn, puricii, libărcile și atîrnase de cîrligul tavanului hîrtie de capturat muște.

— Să vă dau chilia căpitanului Vreavu, dom' locotenent.

— Vreau camera mea, majorule, își înăspri mai tare glasul.

— Am înțeles, să trăiți ! Într-o jumătate de oră o reocupați.

— Îți dau o oră, numai să pot intra în posesia ei. Voi mai gătiți pe aici ?

— Pentru cincizeci de guri, să trăiți, dom' locotenent.

— Parcă erați patruzeci ? Iute ați puit, majorule.

— Creștem un purcel, să trăiți, dom' locotenent.

— În curtea cazărmii ? Cînd pisica nu-i acasă, joacă șoarecii pe masă. Dacă ar fi aici colonelul Popovici l-ați vedea pe dracu. Unde-l ții, Cloțule ?

— Pe locul arhivei, unde căzu bomba. De sărbători, o să ne îndulcim și noi. Știți, un cîrnat, un sîngerete, nitică tobă, caltaboș.

— S-ar face gaură în cer dacă mai adăugați o porție la cazan ?

— Am zburat. Vă prepar iute ceva deosebit, ca pentru dom' căpitan Munteanu. P-ormă aranjez odaia, o fac pahar.

Locotenentul inspectase dintr-o privire încăperea. În lipsa lui, majorul văruise chilia, îi bătuse podea nouă, geluită, înlocuise ușa, îi pusese prag din stejar, pervazuri la fel, vopsise lemnăria, în prăzuliul cazon. Totul mirosea a curat, a nou, a cazarmă. Salteaua era alta, din zegras, așternuturile albe, apretate. De cînd se știa ofițer nu avusese la dispoziție un asemenea mic paradis. În dulap, descoperi poza unei femei tinere, coafată ca pe timpul bunicii.

Cristache mîncă, apoi inspectă unitatea. Căpitanul nu se arătase încă. Bomba azvîrlită de Stukas-ul german distrusese arhiva. Pe locul ei, o cocină cu doi porci grași. Tunurile antiaeriene zăceau sub prelatele mimetice. Dezveli un Vickers, la întîmplare, și-i verifică an-

grenajele. Nu se atinsese nimeni de ele de la plecarea batalionului pe front. În cheson, nici un proiectil.

— Dacă ar ajunge aici Luftwaffe, să vezi drăcie.

Trecură alte două ore. Munteanu tot nu apărea. Îl chemă pe major în chilie. Vroia să reintroducă disciplina militară.

— Aducînd femei în regiment îți văduvești epoletul de trese, plutoniere.

— Este mama, să trăiți. Pozarul a făcut-o prin 1900.

Cercetă fotografia. Pe spate, într-un colț, imprimat cu tuș, „Foto Mitriță" 1900. Își inspectă apoi : decorația, livretul, brevetul și scutirea medicală, noptiera. Încercă dacă aparatul de radio, micuțul Philips, funcționează. Își luă actele și plecă cu o dubiță de ocazie. Coborî la Facultatea de Drept și o luă pe jos. Municipalitatea nu înlăturase, peste tot, urmările bombardamentului nemțesc. Își continuă drumul pe lîngă Cișmigiu. „Tipografia Monitorul Oficial" fusese refăcută. Se auzea pînă în stradă, harnică, sigură pe ea, goana de du-te-vino a mașinilor de tipărit. Mai departe, pe Oteteleșeanu. Din Teatrul Național rămăsese doar o ruină. Revăzuse Palatul Eforie, Universitatea, Cartea Românească, năruită de bombe, Pasajul Blanduziei...

Peste drum de Muzeul Simu îl ademeni un telefon. La Silvia și Iulia acasă părea să nu fie nimeni. În cele din urmă răspunse totuși Matilda. Domnișoarele nu veniseră încă de la serviciu. Tîrgui prăjituri de la „Angelescu". La doi pași — florăria : alese un buchet. Crizanteme albe și galbene. Știa că Silvia va înțelege semnificația lor.

Apucă pe Calea Dorobanților. La Roata Lumii, totul încremenise. Incendiul de la Tipografia „Cartea Românească" fusese stăvilit la ultimul etaj. Zidurile din cărămidă aparentă, roșie, erau afumate. O apucă pe Ștefan cel Mare, spre Președinție. Se opri la intersecția cu strada Roma. În colț, într-o gheretă, un ostaș cu cască de oțel model francez 1918, cu vopseaua scorojită. Un pompier. Își aminti de rebeliune. Atunci abia venise

din Germania. Un obuz de tun, expediat din curtea pompierilor, perforase imobilul de peste drum și ieșise în curtea îngustă, asfaltată, din strada Roma numărul 2. Pe zidul fațadei se mai vedeau urmele unei cîrpituri nedibace... O apucă pe Roma, trecu de Haga, de Liceul „Titu Maiorescu". Pe terenurile de baschet, două echipe de elevi jucau fotbal. Străbătu Piața Confederației Balcanice, pînă mai ieri, Piața Berlin. Apucă pe Prelungirea Dorobanților și nu după mult intră pe aleea înmiresmată vara de florile teilor. Trotuarele erau ruginite de frunze. Îl ademeni un telefon de la debitul de țigări. Sună și, minune, îi răspunse Silvia.

— Cu voia ta, aș vrea să te văd, domnișoară.

— Tu ești ? !

— Pot veni acum ?

— Mai întîi spune-mi de unde vorbești.

— Sînt la cîțiva pași. Te-aș putea atinge cu mîna.

— Cînd ai ieșit din spital ?

— Astăzi.

— Nu e cam imprudentă hoinăreala asta ?

— Vrei să-ți spun la telefon tot ce aveam să ne spunem ?

— Ai dreptate. Te aștept peste o jumătate de oră.

Locotenentul deschise poarta, asediat de grifon. Animalul slăbise, avea părul slinos, se tăvălise prin cenușă, i-ar fi trebuit o baie.

— Îmi pare bine că te-ai gîndit să vii, îl întîmpină Silvia.

Cristache îi sărută mîna, stînjenit de pachetul cu prăjituri și de flori. Gazda se îndreptă spre pergolă.

— Să profităm de ziua asta splendită, ca de vară, și să stăm puțin la aer curat. M-am săturat de cît fum inhalez la birou.

— De ce ți-ai luat slujbă, Silvia ?

— Pentru că sărăcia m-ar fi umilit, Romulus. În ciuda aparențelor, am curajul vieții căreia vreau să-i dau un sens și o întrebuințare. Vorbesc ca din cărți, nu-i așa ?

— Văd, văd că vrei să nu depinzi de nimeni.

— Romulus, să fim realiști. Dacă doresc să rămîn cinstită, față de mine însămi, nu trebuie să mă cruț.

— Să lăsăm asta. Mai bine spune-mi dacă între tine și Adam a fost ceva serios. Nu mă menaja.

— Și eu vreau să lămurim lucrurile din capul locului. Am fost iubita lui Adam. L-am iubit și încă îl mai iubesc, deși a plecat pe front supărat pe mine.

Silvia intră brusc în casă iritată probabil de mărturisirea brutală la care fusese provocată.

Cristache rămase încremenit. Bănuise ceva, dar nu credea că lucrurile ajunseseră atît de departe. Părăsi revistele pe care le frunzărise ca să-i mai treacă timpul, pentru un strugure care îl ademenea. Desprinse din ciorchine mai multe boabe și le aruncă grifonului. Potaia le prindea cu dexteritate din aer și le mînca. Se sculă și, din nebăgare de seamă, strivi sub cizmă o lighioană neagră, ceva care se tîra, sigur cleioasă, posibil o urechelniță. Voi să iasă din pergolă, îi venea să plece. Silvia întîrzia. Poate că se dusese să citească vreo scrisoare de-a lui Adam.

„Să nu mă pripesc, se amăgi el. Trebuie să iau totul cu răbdare de la capăt. Rămîn în preajma ei și aștept. Nici o femeie din lume nu rezistă dacă perseverezi, dacă te vede că înduri și suferi, pentru că vrea să aibă, oricare dintre ele, această dovadă esențială. Totul este să fii iscusit, să-ți joci rolul cu tenacitate, pînă se coace fructul. Dar Silvia a uitat, probabil, de mine ; chiar atît de mult îi ia să prepare ceva ?“

Se întuneca. Luna în descreștere răsărea pătată deasupra vișinului. Auzi poarta și grifonul scînci. Era, probabil, cineva de-al casei. Pașii scîrțîiră pe pietrișul aleii, tot mai aproape. Sora Silviei.

— Nu mă așteptam să te găsesc aici, se arătă uimită Iulia. Cînd ai părăsit spitalul ?

— Astăzi.

— Și primul tău drum a fost, mai mult ca sigur, aici.

— Dacă și Silvia ar fi observat amănuntul ăsta !

— Crezi că nu ? Hai să aprindem lumina, răsuci ea un comutator.

Pergola se lumină. Razele becurilor răzbătură prin împletitura iederei, punînd în valoare aranjamentul grădinii.

— Cred că am să cer să fiu trimis din nou pe front.

— Silvia nu te lasă să pleci.

— M-ar mira grija asta pentru mine.

— Ce puneţi voi acolo la cale ? se auzi vocea Silviei. Intraţi în casă, s-a făcut răcoare. Romulus, ia şi revistele, şi stingeţi lumina.

Terminaseră cina, cînd aparatul de radio comunică ultimele ştiri de pe front. Ascultară atenţi. Armata română înainta. Silvia puse o placă la patefon, o melodie care îi plăcea lui Adam. Uşa dormitorului rămăsese deschisă şi ursuleţul de porţelan-veioză lumina palid, în trandafirul indecis. Lîngă bibeloul stilizat din pămînt ars : fotografia lui Cristache : în uniformă, fără chipiu.

— Ai vreo veste de la Klaus, Iulia ? întrebă pe neaşteptate.

— A căzut prizonier, dar nu ştiu în ce lagăr se află.

— N-ai încercat prin Crucea Roşie ?

— Totul este extrem de confuz. Le-am scris şi părinţilor lui. Mi-au răspuns, dar rece, protocolar, ca unui străin inoportun.

— Te ţine încurcată.

— Iartă-mă, dar nu ştiu ce înţelegi prin asta.

— Mă gîndesc că ai fi putut să te căsătoreşti în acest timp.

— Tăceţi puţin ! interveni Silvia. Ascult, Romulus, e melodia din filmul „Doamna de la etajul II". Cîntă Mary Donn şi Mihai Popescu. Îţi aminteşti ? Vasiliu Birlic era un deliciu.

Placa uzată, de prin '38, vocile uşor voalate, totul îi amintea de Adam. Cristache era aici, dar se gîndea

la sergent. Prezența locotenentului n-o stînjenea, dimpotrivă, o liniștea, ca și cînd ar fi adus cu el ceva din Adam.

— Domnul locotenent se gîndește să plece pe front, Silvia.

Cristache îi făcu semn ca pentru a-i implora tăcerea.

— Romulus, ce-ti veni ? Abia ai scăpat. Ai fost grav rănit, tot nu te-ai săturat de suferințe ?

— Să discutăm despre altceva, căută o ieșire Romulus.

— Parcă am fi la rugby. Numai acolo schimbi piciorul, pentru a-ți păcăli adversarul.

Sună telefonul și Iulia conversă însuflețită cu cineva, apoi puse receptorul în furcă, parcă vinovată.

— Pe mine vă rog să mă scuzați. Am o întîlnire în oraș și trebuie să plec...

Rămași singuri, Cristache o privea în ochi pe Silvia, adunînd parcă îndrăzneală din fructele alcoolizate ale vișinatei.

— Nu vrei să ieșim, să ne plimbăm puțin ?

— În seara asta, te rog să mă ierți, am o migrenă.

— Pentru mîine ai gînduri mai bune cu mine ?

— Ce e mîine ?

— Parcă sîmbătă.

— Mîine nu. Mergem cu mai mulți cunoscuți la mormîntul Catiei.

— Aș vrea să vin și eu. N-am intrat niciodată într-un cimitir evreesc.

— Dar nu mîine, Romulus. Altă dată.

— Pentru duminică îmi dai vreo șansă ?

— Duminică, da, se ridică Silvia. Nu te supăra, sînt obosită. Vino după-amiază, pe la cinci. Dar sună-mă mai întîi, cine știe...

Capitolul 13

Plecaseră de la locul de acumulare al forțelor și al mijloacelor de luptă, de lîngă Timișoara, spre un oraș nu departe de Tisa, într-un marș greu, extenuant, prin pămînturi desfundate. Făceau peste zece ore pe zi, urmărind frontul în mișcare, mereu spre nord-vest, acolo unde se dădeau lupte grele cu inamicul. Ploile persistau, îi udau pînă la piele, în ciuda foilor de cort și a prelatelor cu care încercau să se apere de umezeală. Adam simțea o nevoie chinuitoare de somn. Ar fi vrut să se întindă pe marginea drumului și să doarmă zile în șir ; să recupereze zecile de nopți pierdute în lupte și neodihnă.

Șoselele spre Tisa fiind supravegheate de aviația nemților, erau obligați să aleagă drumuri vicinale, multe dintre ele aproape impracticabile, uneori să taie pieziș pusta, reducînd astfel distanțele de parcurs...

Era spre amiază și compania mărșăluia de voie pe un teren desfundat, în rînduri de cîte trei. Adam, Vrabie și Octavian se aflau în același front în marș. Luaseră masa mergînd, se încălziseră cu cîteva guri de rom, cînd o goarnă semnaliză pericol aerian... Se răsfirară pe cîmp, folosind ca adăposturi pomii, tufișurile, șanțurile drumului, gropile...

— Ce zici de ăștia, Vrabie ? Tot timpul ne fotografiază, ca pe artiștii de cinema, glumi Octavian.

— Pandurii sînt lîngă Debrețin și se tem să nu le îngroșăm rîndurile, presupuse Vrabie.

— Ți-au luat frica, Vrabie, aruncă o răutate Octavian.

— Păzea ! strigă Adam. Messerschmitt-urile, din dreapta !

Se lipiră de pămîntul ud cînd avioanele nemțești trecură razant, fără să mitralieze ostașii ori vehiculele și tunurile părăsite pe cîmp. Cîteva arme ușoare, anti-

aeriene, porniră un tir susținut împotriva inamicului care se depărtă în același zbor jos, uluitor...

Îi mai despărțeau doar cîteva sute de metri de granița țării. Nu atinseră Oradea, cum se așteptau, ci făcură la stînga, într-un unghi drept. Adam își aprinse un Plugar de la jarul plutonierului Ursu, ce mergea în flancul stîng al plutonului. Cîțiva pași mai în față, căpitanul coborîse din Skodița lui, mărșăluia alături de ei.

Vreavu simțea crescîndu-i un gol în coșul pieptului. Curînd vor ieși de pe pămîntul țării. Pe cer apărură întinse lagune albastre. Norii, ca niște pirogi, pluteau duși de vînt spre nord-vest, acolo unde se dădeau lupte grele în fața Debreținului. Arătau ca o flotilă, formată din sute de ambarcațiuni, și toate treceau granița odată cu el și trupa de sub comanda sa.

Căpitanul ajunse în dreptul bornei care marca frontiera. Îngenunche, luă o mînă de lut, o strînse în pumn și-o vîrî într-o batistă, pe care o înnodă și și-o strecură în buzunarul tunicii.

După alte două ceasuri de marș, Compania de asalt lăsă în urmă două cursuri de apă. De data asta Vickers-urile erau tractate de Skode cu două diferențiale, mașini recondiționate, care văzuseră multe la viața lor. Animalele de povară fură trecute la furgoanele manutanței.

Intrară într-un sat, după ce recunoașterea le aduse vestea că inamicul în retragere avea un avans de douăzeci și patru de ore. O așezare curată, cu străzi îngrijite, pietruite, cu grădini pleoștite de ploaie. Pentru prevedere, își păstraseră automatele pe braț. Măsura se dovedi de prisos. Destui săteni ieșiră la porți, vădind chiar o vagă amiciție.

— Niște apă aveți ? intră în vorbă cu o bătrînă un timișorean.

Spre surprinderea multora, femeia răspunse într-o românească aproape fără cusur. Multe priviri iscodeau strada de după perdele.

— Vă dăm, vă dăm amu. Trajeţi apă cîtă vă poftește inima.

— Dar vorbești bine românește, o lăudă plutonierul Ursu.

— Păi sîntem destui care vorovim ca prin ţara românească.

Băură pe săturate din apa fîntînii, scoasă cu ciutura.

— Îţi mulţumim, măicuţo Ţi-ai făcut pomană cu noi.

— Apăi mereţi să-l înfrînjeţi pe gherman. Să se ducă la el acasă...

Aşezarea se făcea tot mai mică, în urmă, în ceaţa pustei. Ploaia încetase, dar hainele militarilor erau ude, incomode. Bocancii deveniseră grei : glodul drumului de ţară se lipea de tălpile ţintuite. Căpitanul ordonase să se păstreze o cadenţă obositoare de mers.

Şi în timp ce mărşăluiau, aşa cum le era obiceiul, discutau vrute şi nevrute. Octavian, să-i încingă imaginaţia lui Vrabie, se apucă să povestească despre o întîmplare trăită de el cu o fată din localitatea Deta, ce-l invitase la ea, gătindu-i bibilică umplută cu nuci şi o groază de feluri de peşte. Ce-l nedumerea pe caporal era că Octavian nu se atinsese de nimic din ce fusese pregătit şi nici de Brigitte. Povestea se încîlcea, iar Octavian sărea peste destule amănunte, lăsînd totul într-o neclaritate condamnabilă ce-i aţîţa curiozitatea lui Vrabie, fără a fi capabil să înţeleagă bine ce-a fost....

Spre amiază, soarele milostiv le zvîntă hainele. Şi ca viaţa să li se pară mai bună, popotarii le serviră ciorbă de fasole uscată. După masa copioasă, înjurăturile adresate celor din spate, ce călătoreau cu trenul regimentar, fuseseră date uitării, pentru că atît de rar le dădeau mîncare gătită, că pe ei ploaia nu-i mura, nu sufereau atît de tare de frig, nelipsindu-le nici mîncarea şi băuturica.

Numai că noaptea cerurile s-au desferecat din nou şi peste ei, în timp ce dormeau pe cîmp, începu să

toarne cu găleata udîndu-i la loc, cu toate foile de cort sub care se adăposteau.

Înainte de a se lumina bine de ziuă plecară iar. Pe drumul de țară roțile Skodei ce tracta tunul se cufundau în pămîntul moale, cu toate lanțurile antiderapante. Trebuiră să se oprească. Tunul și chesonul se împotmoliseră, intraseră pînă la butuc în clisă. Izbutiră după mai bine de un ceas și, numai după ce folosiră vinciurile, să le tragă din nămol. Făcură un scurt popas după unsprezece kilometri de mers. Erau în plin cîmp și un vînt tăios de pustă fluiera zburlind ciulinii...

Noaptea nu fu tulburată de nici un atac al nemților. Se sculară cu gîturile strîmbe și membrele amorțite. Majorul Ursu execută, la ordinul căpitanului, o înviorare de treizeci de minute, sperînd să aducă trupa la forma de luptă. Se spălară în apa rece a unui rîu, apoi li s-a comandat program administrativ, înainte de masa de dimineață — eternul ceai cu gedricon, slănina sărată și pîinea cazonă. Cînd Adam descălță cizmele, urmat de grupa lui, constată că mulți ostași aveau tălpile însîngerate de rosături. Octavian nu se văita, dar ale lui arătau destul de rău. Erau albe, lipsite de sînge, iar pe talpă îi crescuseră niște bureți pe care încerca fără succes să-i taie cu lama.

Trupa mergea într-o cadență infernală. Așa ordonase căpitanul. Rap, rap, rap. Mereu același pas. Un ritm precis, cu ceasornicul în mînă. Direcția spre un reper comandat : calea de comunicații ce lega localitatea Mindszent, așezată pe o meandră a Tisei, de așezarea Hódmezövásárhely, nume pe care majorul nici să-l tai nu putea să-l rostească corect....

Un atac aerian. Mitralierele de pe pămînt, puse — cît ai clipi — în poziție de tragere, pe platformele Skodelor, ciuruiră un avion. Pilotul, stăpîn cîteva secunde pe comenzi, execută o manevră halucinantă Izbuti chiar să se redreseze, dar o altă rafală, semnată de căpitanul Vreavu, îl incendie. Neamțul arzînd pe

sus ca o torţă, căzu în vrile, iar la izbirea de pămînt se auzi un scrîşnet de tăblărie ferfeniţată. Celelalte avioane se pierdură într-un vălmăşag de cumuluşi...

Urmînd direcţia de marş, întîlniră avionul doborît. Fără aprobarea cuiva, plutonul lui Adam şi Skodele care tractau tunurile se opriră. Aviatorul inamic fusese proiectat prin parbriz. Era un căpitan, cu siguranţă, un erou al armatei lui. Avea pe tunică cea mai înaltă distincţie : Crucea de Cavaler.

— Asta înseamnă, îi spuse Adam lui Vrabie, că ofiţerul a obţinut 41 de puncte, pentru douăsprezece bombardiere şi un avion de vînătoare doborîte. O adevărată ispravă pentru un pilot neamt.

— Unuia ca ăsta, din cîte am auzit, relată Vrabie ce aflase în discuţiile dintre ofiţeri, i se atribuie un apartament dublu, pe o stradă centrală.

— Acum îi ajung patru scînduri, încheie plutonierul conversaţia...

Capitolul 14

Trenul cu prizonieri rula pe o linie cu ecartamentul larg. Melodia joantelor era alta parcă decît aceea cunoscută din cupeurile de dormit în care călătorise de obicei. Klaus Dietmar se afla într-un vagon de marfă şi zgomotul roţilor pe şină i se amplifica chinuitor în creier. Învăţase, în toate călătoriile lui făcute cu trenul, pe dinafară toate sunetele produse de roţi : trecerea lor peste ramificaţii, peste radierele podurilor

metalice, ori peste podurile de lemn, prin tuneluri, pe ramblee, viaducte, peste poduri de zidărie.

Maiorul se ridică, păși spre oblon, ocolind trupurile prizonierilor întinse pe jos și privi pe lîngă ușă. Afară, cît cuprindeai cu privirea, stepă la nesfîrșit, întreruptă rar de așezări voalate de aburul depărtării. Citi numele românesc al unei gări, scris în alfabet chirilic. Era încă în Basarabia. Locurile i se păreau familiare.

Reveni la locul pe care i-l stabilise Harold Feind, comandantul vagonului : vru să se culce. Rana de la braț îl mai durea, și-o înfășurase cu șalul Iuliei ca s-o ferească de obrinteală. Încercă să se gîndească la ceva plăcut, de pildă la Iulia, la zilele lor de dragoste... O ciupitură îl făcu să-și ducă mîna la gît. Atinse locul cu buricul degetului și fixă sub el insecta rotofeie. O strivi, prinzînd-o între degetul mare și arătător. „Un păduche de corp. Asta răspîndește tifosul exantematic."

Se reîntoarse la crăpătura oblonului. Alte locuri. Pe lîngă terasament, destule găuri în pămînt, pîlnii de explozii pline cu apă. Invadate de rugină, tancuri și piese de artilerie ferfenițite de explozii, năpădite de buruian și, printre altele, copiii împărțiți în tabere, care se jucau de-a războiul.

Locomotiva fluieră prelung : restricție de circulație. Cu viteză redusă trecură peste cocoașa unui pod de lemn. Auzi fîlfîitul de aripi al unui stol de păsări mari și percepu un miros de cadavru, pe care îl mai simțise de cîteva ori. Privi afară și zări doar firele de curent lunecînd suspendate pe crucile stîlpilor.

Trecuseră de mult Nistrul. Erau acum prin Ucraina. Deslușise numele unei gări de dincolo de Bug...

Rosăturile de la picioare încă îl mai supărau. Făcuse un marș istovitor de la Ploiești pînă în Basarabia, la Bălți, unde fuseseră triați și îmbarcați într-un tren cu vreo cincizeci de vagoane. În ele, prizonieri nemți, români, unguri și italieni.

Mai departe stepă. Aerul era tot mai viciat, și mulți prizonieri se ridicau să respire la gurile de aerisire. Calendarul arăta 15 octombrie. Se duse la peretele din fund al vagonului unde era zgîriat pe scîndură un calendar. Numără zilele care îl despărțeau de revelionul anului ce se sfîrșea. 31 decembrie 1944.

— Cam atît ar face trenul ăsta pînă la capătul Siberiei. Sigur acolo va sfîrși călătoria asta. Dar cîți dintre noi vom mai ajunge ?

O stație. Deslușì scrîșnetul saboților pe bandaje. Tampoanele se îndesară unele într-altele. Haltă mare. Li se deschise ușa. Lumina năvăli înăuntru și pale de aer proaspăt le spălară respirațiile. Le fu aruncată, pe foaia de cort, o halcă de pastramă de oaie, pe care o împărțiră în rații egale. Formînd un șir, prizonierii întinseră gamelele, în care li se turnă cîte un polonic de ceai. Marmitierul avea ochii oblici, tenul măsliniu, umerii obrajilor proeminenți. Pe cornul capelei, cu urechi, strălucea steaua roșie sovietică : un războinic tătar, cu gradul de sergent-major. Purta o manta ponosită, cizmele aveau fețe din pînză, iar pe piept îi atîrna „Balalaica" cu casetele doldora de gloanțe. Însoțitorul trenului, un ofițer rus, care o rupea binișor pe nemțește, traducea vorbele celui cu polonicul :

— Număr lingurile. Să nu încercați să mă trageți pe sfoară, îi amenințase acel *starșii-serjanț* [1], să nu rămînă alții flămînzi.

Rîndul se sfîrșise. Un căpitan și doi locotenenți, atinși de o pîntecăraie rebelă, zăboviseră la putina pentru necesități. Veniră la urmă, galbeni și trași la față, ca să-și primească porțiile și ei.

După ce pesmeții le fură aruncați pe foaia de cort, ușa pe role lunecă înapoi, iar cîrligul se culcuși în urechea lui de metal. Urmă plumbuirea. La vagonul următor, numărul rațiilor era mai mic cu două : la penultima escală, doi bolnavi grav de diaree fuseseră

---

[1] starșii-serjant = sergent-major.

coborîți : băuseră, la o escală pe cîmp, din apa unei bălțoace infectate.

În stația următoare dormiră două nopți. În timpul zilei fură dați jos pentru programul administrativ. Își dereticară „apartamentul" și făcură putina lună. Se lăsase brusc frigul ; dăduse primul îngheț. Fluturi albi, de zăpadă, o porniseră dinspre Urali, spre sud și sud-vest, migrînd peste stepă. Termometrele arătau 5 grade sub zero ; un fleac, dar suficient să le vină de hac multora dintre captivii, căzuți prizonieri în haine de vară, așa cum pățiseră nemții și la bătălia din fața Moscovei, la 6 decembrie, cu o iarnă timpurie, cînd atîția degeraseră în tranșee. Grăbind spre vagoane, văzură pe cer fîlfîind stoluri de corbi. Unii se lăsau pe pămînt și se hrăneau pe locurile unde se puseseră prizonierii...

Trenul ar fi trebuit să plece, dar vagonul comandat de Harold Feind era incomplet. Fluierul locomotivei țiui din nou, prelung. Părea cînd îndemn, cînd amenințare. Impiegatul, un rus voinic, se agita, înjurînd întîrziații, mulți dintre ei alergînd cu nădragii în vine, congestionați, umezi de transpirație. Cînd ultimul prizonier fu numărat, garnitura porni, mărindu-și curînd viteza.

Putina era tot mai des vizitată. Un pomeran și un alsacian, cu mațele făcute ferfeniță de pîntecăraie, începuseră să elimine chiaguri de sînge. Klaus Dietmar bătu în peretele vagonului, unde, alături, într-o cabină de frînă, călătorea însoțitorul trenului. După înjurătura de început, o trimitere scurtă la origine, acesta promise că la prima oprire vine să vadă cum stau lucrurile.

Sosi și halta promisă. Cei atinși de diaree se înmulțiseră, dar ordinul suna limpede : prizonierii trebuiau transportați într-un lagăr din împrejurimile orașului Gorki. Li s-au împărțit suferinzilor sulfamide și suplimente de ceai.

După alte două zile, Klaus avea gura arsă ca de febră. Pastrama de oaie cerea apă, iar în gări li se împărţea numai cîte un polonic de ceai. Setea împinsese pe mulţi dintre cei fără voinţă să bea apă de pe unde apucaseră, chiar din bălţile vecine căii ferate, ori să mănînce zăpadă. Klaus îl văzu pe un prizonier trăgînd în vagon o sfoară pe care o tîrîse prin şanţul de lîngă terasament. O sugea acum cu lăcomie.

„Omul ăsta este un sinucigaş !"

Spre seară, Klaus simţi că are febră. Îi dogorea întreg corpul. Bănuia că are 40 de grade. Ceva îl forfeca în pîntece şi-l încerca nevoia să iasă afară. Căută grăbit putina. Abia reveni la locul său şi iar trebui să se întoarcă în colţul puturos. După zece scaune, încovrigat de crampe, se ghemui pe foaia de cort, adunîndu-şi durerea în el. Ca să se încălzească, bău cîteva guri de ceai şi înghiţi a doua sulfamidă. Rămase aşa, învelit în manta, pînă îl birui somnul. Se visă mort. Harold Feind îl prăvălea într-o rîpă, iar impiegatul din ultima gară ridicase paleta, cu însemnul trebuitor, dîndu-i cale liberă în haos...

Klaus nu ştia cît a zăcut. Peste două-trei zile cînd se sculă de pe jos, bău aproape întreaga gamelă cu ceai. Se înteţise vîntul şi curentul fluiera ca apucat prin dreptul oblonului. Amurgea : cătrănit, soarele scăpăta printre mestecenii unei liziere...

Locotenentul Peter Grübel agoniza. Îl ştia de la unitatea de artilerie antiaeriană. Căzuseră amîndoi prizonieri, în luptele cu românii, după ieşirea acestora din război. Era însurat. Îi cunoştea şi pe copii. Pe Ruth şi pe Christa. Cu o zi înainte, ştia că se simţise foarte prost. Pămîntiu în obraz, cu ochii duşi în fundul orbitelor, îi arătase fotografia fetelor. Gestul i se păruse un fel de despărţire, o spovedanie, un testament.

Într-alt loc, gemea un Feldwebel. Îl înjura pe sfîntul Anton. Cu faţa la podea, rîcîia de durere scîndura cu unghiile. Klaus îi dădu să înghită cîteva guri de ceai,

din gamela sa. Înfuriat de neputința de a-și ajuta semenii, pe care îi vedea stingîndu-se unul după altul, bătu cu bocancul în oblon și ceru să fie oprit trenul. Bolnavul, într-o stare gravă, delira.

— Culcă-te dracu, neamț sentimental ! urlă Harold Feind. Lasă-ne să dormim. Pînă mîine omul tău crapă. Suflă-i undeva și fă-l bine.

Îi mai dădu muribundului o gură de ceai, dar lichidul i se prelinse pe bărbie. Eforturile îl vlăguiseră. Clătinîndu-se pe picioare, se trînti lîngă ușă, acolo pe unde intra curentul de aer geruit, mirosind a ninsoare și unde duhoarea fecalelor era mai slabă decît în oricare alt loc din vagon.

Dimineața, geamul ferestruicii clipea smălțuit de omăt. Aburii respirației prizonierilor brumaseră gratiile gurii de aerisire ; condensați și pe tavanul metalic, atîrnau țurțuri ca niște stalactite firave, rîvnite de însetați. Și peretele în colțul căruia adăsta putina se pudrase cu promoroacă. Mulți dintre prizonieri o rădeau, dar stratul alb, făinos, se refăcea iute.

Spre zori, Eipert și Peter Grübel, învinși de boală, muriră fără să tulbure celorlalți somnul. Trupurile lor fură așezate în dreptul îmbucăturii oblonului, pentru a mai ostoi furia curentului și a urca temperatura cu deveneau proprietatea supraviețuitorilor. Pentru că cîteva grade. Conform înțelegerii obiectele defuncților Eipert avea în gură o lucrare de aur, o punte, metalul prețios ajunse într-o pungă de tutun, pe care o păstra la el Feind.

Prînzeau din merindele rămase din ajun : cîțiva dumicați de pîine și pastramă. Setea era la fel de chinuitoare, iar numărul celor contaminați de pîntecăraie crescuse în a douăzecea zi a călătoriei. Deși, prin halte, li se mai administraseră tot felul de hapuri, nimeni nu îndrăznea să contramandeze călătoria. Ar fi fost necesară o aprobare foarte de sus, iar raportul nu apucase să ajungă la cel care ar fi fost în măsură să ia decizia.

Păduchii se înmulţiseră atît de tare, încît se vedeau mergînd pe podelele vagonului.

Într-o haltă, mantalele răposaţilor, conform înţelegerii, erau împărţite prin tragere la sorţi. Pe cea rămasă de la Grübel o cîştigă Rudi Szepaniac. Li s-a deschis oblonul. Aerul limpede, spălat de ninsoare, le readuse unora roşeaţa în obraji. Cît cuprindeai cu privirea, o pădure de mesteceni, cu tulpinile alburii. Lîngă pădure, un sat, cu casele vopsite în culori puternice : mov, verzi, albastre, cafenii, toate părînd aduse acolo din lumea Fraţilor Grimm.

Lîngă uşă zăceau acum trei cadavre. Un doctor militar rus se urcă şi inspectă cu minuţie interiorul. Poposi lîngă fiecare prizonier. Evacuară putina, spălară vagonul cu zăpadă, iar cloramina fu împrăştiată, fără economie, peste tot. Damful soluţiei antiseptice le pătrunsese prizonierilor în piele, în stomacuri, în sînge.

La o margine de peron, morţii erau aşezaţi într-o stivă ca lemnele tăiate în steri. Corbii deveniseră tot mai agresivi. Groparii îi alungau, agitîndu-şi cazmalele, dar păsările se lăsau peste cadavre, încercînd să ciugulească din ele.

Lîngă oblonul vagonului, Harold Feind ieşise să dea raportul doctorului rus, interpelîndu-l pe un ton care, acum, cînd armata germană era în reflux, părea cel puţin nepotrivit.

— Atît putem face, deocamdată, îi răspunse medicul. Pentru a diminua efectele bolii aveţi nevoie de regim hidric şi sulfamide. V-ar trebui, este adevărat, o carantină, dar asta o veţi căpăta cînd o să ajungeţi la destinaţie.

— Mai am, în acest moment, trei camarazi bolnavi grav, care au nevoie de spitalizare. Ei nu mai pot să aştepte pînă ajungem în lagăr.

— I-am văzut pe toţi. Tovarăşilor tăi le-ar trebui un popă, mai degrabă. Numai o minune i-ar mai putea salva.

La cîțiva zeci de pași, groparii nu mai izbuteau să alunge păsările năpustite asupra stîrvurilor. O arătare, de o mărime neobișnuită, căzu în picaj, ca o piatră, și-și înfipse ciocul în obrazul unui mort, rupîndu-i o bucată de carne. Alți corbi, ocolind cazmalele, se năpustiră atunci și își înfipseră ciocurile și ghearele în hoituri.

— Neamțule, nu ne-am așteptat să luăm atîția captivi. În ultima săptămînă numai, ne-am trezit pe cap cu cîteva sute de mii. Asta înseamnă alimente, cazare, cheltuială mare, de la care Statul Sovietic nu se dă înapoi, dar acum, din cîte înțeleg, mai vrei și confort. Poate ți-ar trebui o cușetă, unde să fii servit cu băuturică și delicatese de vreo reprezentantă a „raselor inferioare“ ! !

— Condițiile de călătorie sînt inumane.

— Ar fi trebuit să vă ducem în marș, aceste mii de kilometri. Dacă nu înțelegeți că vi s-a făcut o favoare, putem repara greșeala.

— Veți da socoteală pentru moartea atîtor germani.

Ofițerul medic se schimbă subit în obraz.

— Colonele, ia-ți oamenii valizi din vagon și, după mine, marș ! comandă cu o voce tăioasă, de militar comandant.

Harold Feind se supuse, de voie, de nevoie. Două „balalaici“ îl escortau. Sub privirile cvasi-profesionale ale groparilor, prizonierii adînciră, în pămîntul osificat de ger, locurile de veci pînă la cota prescrisă.

Șeful gării fluieră în fine sfîrșirea manevrei trenului în stație. Tot timpul cît săpaseră, luptaseră cu păsările ce coborau asupra lor, însîngerîndu-le obrajii și mîinile.

Trenul era gata de plecare. Oblonul rulă și semiobscuritatea se instală în vagon. Gerul se înteți și prizonierii învinși de oboseală se întinseră pe jos, vîrîndu-se de frig unii într-alții...

A doua zi, la prînz, ușa le fu deschisă de către un militar siberian. Se descotorosiră mai întîi de morți.

Corbii se năpustiră și aici, împestrițînd grămezile de leșuri.

Mînat de un gînd, Klaus se urcă pe o scăriță și cercetă acoperișul vagonului. Platforma era pătată de găinaț. Așezată într-un fel de paner alcătuit din crengi și tot felul de resturi, o corboaică jerpelită, ca o arătare de vis rău, își clocea ouăle.

Pe Klaus Dietmar începură să-l obsedeze păsările care, își dădu acum seama, călătoreau odată cu ei. La plecarea din ultima haltă, văzuse corbii fîlfîind în văzduh, urmărindu-i hămesiți, ca lupii după dîra de sînge, apoi lăsîndu-se pe vagoane, grămădindu-se probabil pe gurile de aerisire, adulmecîndu-le sigur respirațiile, parcă hrănindu-se cu aburul plămînilor prizonierilor, cu mirosul trupurilor neîmbăiate de mult. Ce-i drept, nu-i mai atacaseră, poate în așteptarea unui praznic mare.

— Păsările astea sînt ca o piază rea. Agonicii au probabil un miros aparte pe care dihăniile astea îl simt, asemeni cucuvelelor, care tîrcolesc casa cu mult timp înainte de a muri omul.

— Și pe mine mă obsedează gîndul ăsta, Herr Major. Dar o să trăim și o să mai vedem ce s-o mai întîmpla, îl aprobă Lehmann.

Într-o altă stație, Dietmar se sui iar pe vagon. Mai mulți corbi degerați serviseră drept hrană cloștii. Aceasta avea de acum pui și se înfoie spre el, gata să-i sară în cap.

Trecuseră prin Saransk. În pădure, mesteacănul se amesteca cu bradul. Pe lîngă terasament, arbuștii de liliac sălbatic își frîngeau crăcile de frig. Pe un fel de șleau bătătorit în zăpadă, doi drumeți în pufoaice, porniți, după cum se părea, la drum lung.

„Pentru ruși, distanțele sînt totdeauna scurte", își aminti de vorba unui prizonier rus, după ce acesta făcuse mai multe sute de kilometri în drum spre un lagăr german...

Se îndesiseră satele. Casele erau mai robuste, gările toate tefere, în stare bună. Se vedea că războiul nu ajunsese pînă aici. Lunecară pe lîngă Rubnia, șerpuind printre coline albite pe creste, apoi locomotiva urmălinia malului Volgăi ; marele fluviu curgea domol, spre nesfîrșitul stepei.

Trei zile la rînd călătoriră fără ca cineva să le mai deschidă ușa. La ultima gară primiseră hrana și medicamentele pe mai multe zile. În acest timp răposară : Erich Bohmer, un aviator, Edmund Korker, un sas din Timișoara și Possler, care, înainte de a se prăpădi, își trăsese singur lucrarea din gură și o încredințase camarazilor.

Klaus ședea tolănit pe niște paie lîngă pastorul Konert și plutonierul Johann Webler. Continuau discuția despre războiul germanilor dus în Africa. Plutonierul luptase în Afrikakorps pînă la încercuirea din Tunisia, de unde scăpase ca prin minune. Konert îl rugase să-i povestească și, ca un admirabil diplomat în sutană ce era, asculta atent.

— Grazziani și-a lansat trupele peste frontiera egipteană, fără să cunoască puterea de luptă a dușmanului, avîntîndu-se în deșert.

— Așa e, Webler. Cuceririle macaronarilor pînă la Sidi Barani au fost foc de paie. Sub presiunea englezilor au fost nevoiți apoi să cedeze Tobruk-ul, Derna, Bengazi, Al Agheilla. Pentru asta a trebuit să veniți voi, cei din Corpul African cu Rommel, să-i salvați...

Klaus nu mai asculta. Gîndurile lui erau la Iulia, la București. Orașul devenise pentru el un întreg univers, care o adăpostea pe ea ; imaginea femeii îi năvălea în suflet, îi otrăvise sîngele ; o dorea cu toate fibrele ființei sale. Se răsuci în așternutul de paie și auzi sunetul metalic al cruciuliței lovite de numărul matricol. Greu de știut dacă o va mai vedea vreodată. Și acel telefon al ei : Cristache venind beat în casă la surori o siluise. În ochii lui, locotenentul acesta fluș-

turatic şi încrezut nu fusese niciodată un om de încredere. Atunci nu putuse dormi toată noaptea. Dimineaţa se privise în oglindă şi abia se recunoscuse.

N-o văzuse apoi cîteva zile. În acest răstimp, se declanşase insurecţia armată a românilor împotriva lor, a germanilor. Căzuse prizonier şi coloana trecuse pe la Roata Lumii. I-a ieşit în cale Iulia, şi i se păruse mai frumoasă decît o păstrase în gînd. Ea îi zîmbea, cu un zîmbet trist, vinovat. „Să nu răceşti, Klaus ; în Rusia iernile sînt reci"... Cuvintele ei păreau să fi fost rostite acum. Timpul i se păru că se tîrăşte, ca un melc fără cochilie, pe un drum infinit. Era muşcat de îndoieli. Nu putea alunga suferinţa şi era conştient că doar suferinţa îl va ajuta să înţeleagă dacă va putea depăşi cumpăna în care se găsea. Mărturisirea Iuliei, paradoxal, îl secătuise de orice dorinţă de răzbunare împotriva lui Cristache. Mai mult, iubirea pentru ea se consolidase. Se ridicase din pat, ca după o boală devastatoare, îşi simţise trupul întreg ca pe o rană, peste care cineva turnase sare...

Webler vorbea mai departe. Afară era noapte, se găseau într-o staţie, în apropierea căreia curgea vreo apă şi şopotele ei erau ciupite de suspinele unei muzicuţe de gură, în care ofta un prizonier...

Klaus aproape adormise cu Iulia lîngă el. Îi simtea gura caldă, surîzătoare pe buze. Tampoanele vagonului se loviră între ele, simţi zgîlţîitura trenului la pornire şi se trezi. Îşi reînnodă gîndurile. „Taina tămăduirii stă în fiecare dintre noi, nu în medici ori pastori. În cazul meu, vindecătorul este timpul." Şi totuşi, la Roata Lumii, privirile Iuliei nu fuseseră rugătoare, nesigure. Ea nu se arătase dispusă să-i cerşească clemenţa. Poate unde era conştientă că el e cel care avea nevoie de mila ei. Şi dacă, totuşi, Iulia îl încurajase pe Cristache, ca acesta să-şi permită ce si-a permis ? Klaus ştia că adevărul poate avea nenumărate feţe. Paradoxal, experienţa sa cu multe femei, era totala sa inexperienţă, într-o legătură durabilă, cu

o singură femeie. Viaţa sa de militar, veşnic la dispoziţia Comandamentului militar german, îl obligase să nu se angajeze în relaţii prea serioase. Făcuse dragoste numai să-şi confirme virilitatea, pofta de viaţă, convins că senzualitatea poate pune spiritul în valoare, energia intelectuală şi cea sexuală fiind indisolubil legate una de alta.

Webler îşi încheiase povestea. Faimosul Corp African fusese capturat de francezi, de englezi şi americani la Bizerta.

Klaus simţi nevoia să-şi continue în gînd propriile gînduri : înfrîngerile noastre după Stalingrad s-au ţinut lanţ. Nicăieri, fronturile noastre n-au mai putut fi stabilizate. Apoi ieşirea României din războiul din răsărit şi întoarcerea armelor împotriva noastră ne-au venit de hac. Întregul front din sudul Europei a fost dat peste cap...

Johann Webler adormise. Klaus nu putea aţipi. Tic-tac-ul joantelor nu-l ajutau cu nimic. Îşi aminti de o seară petrecută la un restaurant din Africa. Johann Webler îl anunţase că Kübelwagenul era pregătit de plecare. Eşapamentele maşinilor făcură cămilele lui Haddad, patronul localului, să fornăie în grajd. Se îmbarcară, traversară cartierul cu magazine şi ajunseră la bazar. Parcară maşinile sub nişte arbuşti de piper. Fatma şi Hamida, în timpul călătoriei, psalmodiară un cîntec, în arabă. Militarii îşi convertiră banii în toate fleacurile găsite aici. Arabii, în costumele lor tradiţionale, destule răpănoase, se uitau la ei cu o vrăjmăşie tematoare.

Ieşiră din oraş, cînd noaptea se topea în largul mării şi vocea muezinului pluti din vîrful minaretului, stranie, repetînd una dintre cele cinci rugăciuni islamice. Traversară în goană cartierul arab vag luminat de felinarele cu gaz. Alergară pe şoseaua ce urma ţărmul. Opriră apoi Kübelul pentru a coborî cele două fete. Prietenele lor, a lui şi a lui Johann Webler, porniră spre dunele asemeni unor valuri selenare, dincolo de

brîul de roșcovi și salcîmi, unde se prefigurau corturile satului lor... Klaus reveni cu gîndurile la sfîrșitul războiului în Africa. De pe continentul African, Klaus plecase odată cu Rommel, înaintea dezastrului final. Fusese rănit, mai înainte, la obraz și rana i se infectase. Se vindecase în Ungaria, într-un oraș de la granița cu Austria, într-un spital. Altfel, ar fi stat și el în spatele sîrmelor ghimpate, alături de cei două sute patruzeci de mii de militari, cîți mai rămăseseră în viață din faimosul Corp African german.

Stație mare. Arzamas. Primiră arpacaș și carne fiartă, de oaie. Un prînz oriental. Li se lipeau nările de ger, abia mestecau mîncarea înțepenită în gamele. Johann Webler și Uwe Füssel izbutiseră un schimb onorabil. Două stilouri Parker, scoase din avuția comună, pe două sticle de votcă.

În noaptea micului chef, Klaus nu mai auzi acea gheară de corb rîcîind în tabla acoperișului. Johann Webler și Uwe Füssel dansară amîndoi, arătînd tare caraghios, uitînd aproape complet de Rudi, care încovrigat de durere muri lîngă ei fără să scoată măcar un oftat...

Capitolul 15

În drum spre Silvia, Cristache cumpără două bilete la *Șapte păcate*. Avea să-i revadă pe Marlene Dietrich și pe John Waine. Marlene Dietrich îi plăcea și lui : tipul blondei senzuale, feminină, plină de grație. Mîn-

case la regiment. Ofițerul Munteanu destupase un Riesling de Valea Călugărească. Unul dintre porcii nespînzuiți fusese înjunghiat și, pe farfuriile lor, doi mușchiuleți respectabili aromau aerul chiliei. Topiseră și slănină, iar trupa, în mîncarea de cartofi, descoperise jumări.

Își consultă ceasul. Mai avea douăzeci de minute. Ca să-i treacă mai iute timpul, intră într-o cafenea. Parcă ieri o așteptase aici pe Silvia. Nevăzînd-o, s-a dus acasă la ea. A găsit-o cîntînd Ave Maria, la pian. S-a purtat bădărănește. A forțat-o să-i cedeze.

„Da, același vin negru am băut. Patefonul cafenelei, atunci, tot «Sul Mare Luccica» hîrîia. La mese aceleași chipuri..."

Tacul percuta bilele. Pornite cu iuțeală, căpătau traiectorii ciudate. Achită vinul. În cost ceru să-i fie trecut și un pachet de Carpați. Se simțea obosit. La regiment, partea lui fusese o jumătate de sticlă. În timp ce părăsea cafeneaua, cîmpul verde de joc, locanta, jucătorii, toate pluteau într-o fiertură amară de nicotină și sudoare. Ieși în stradă. Se dezobișnuise să bea. Iuți mersul, dar operația îl frigea. Șirurile de pomi parcă pendulau pe trotuare. Se amețise mai mult decît trebuia. Dimineața trecuse pe la garnizoană. Ceruse colonelului Popovici, care fusese detașat aici, să-l trimită pe front. Lăsase o cerere, cu un conținut concis, ferm.

De cînd o avusese, discuția cu superiorul său îl urmărea :

— Nu ești restabilit, locotenente.

— Sînt în deplină formă, domnule colonel, îi replicase condescendent superiorului său.

A înțeles apoi din discuția cu Popovici că trebuie să alerge la spital, să-l roage pe profesor, să insiste pe lîngă fiecare doctor, să înduplece parafele specialiștilor. De toate astea nu voia să-i spună nimic Silviei. Poate mai tîrziu.

Teii, cu frunzişurile înfrăţite, la care vara miresmele florilor îmbălsămau trotuarul, îşi lepădau ultimele frunze. Chiar atunci, rănită de o adiere, una, într-o legănare plutitoare, apucă drumul rigolei.

La grilaj fu întîmpinat de grifon. Din zi în zi arăta tot mai jigărit. Surorile îl neglijau, nu-i mai cumpărau bojoc pentru fiert. Deschise poarta. Intră. Pietrişul îi scîrţîi sub încălţări. Trei-patru trepte printre leii cu ochii scrijeliţi. Proeminenţa butonului : sună lung...

— Intră ! îl îmbie, feminină, parcă depărtată, vocea Silviei.

Pătrunse în semiobscuritatea salonaşului, unde stăpînea un miros discret de parfum. Poate un Chanel 5. Vocea Silviei îl invită să aştepte, să ia o revistă din cele de pe masă.

Răsfoi cîteva pagini, dar ispita creştea în sufletul lui ca o vijelie. Se ridică, apăsă clanţa de la dormitorul vecin şi intră. Trupul se proiectă, alb, şlefuit într-o marmură rară. Se apropie de ea, mai făcu un pas, încă un pas... Inima îi bătea să-i spargă pieptul. Tresări puternic şi se ridică drept în picioare. Aţipise pe canapea în vecinătatea teracotei încinse de Silvia...

Îşi aprinse o ţigară. Îi tremurau degetele şi o fumă înghiţind otrava ca pe un dulce elixir...

În sala cinematografului, Cristache i-a simţit tot timpul trupul dulce, lipit de al său, iar în pauze, o groază de priviri îl cercetau. Fără să fie un ipocrit, atenţia celorlalţi îl onora. Bătaia lui John Waine, care a durat destul, l-a prins şi pe el. Smulsul unuia din cizme, zborul ăstuia peste capetele încăieraţilor, aterizarea pe un candelabru avură darul să-l înfioare, îi aduse în fugă aroma biruinţei rîvnite. Pe Silvia, Marlene Dietrich, cu cele două cîntece ale ei, au dispus-o, în schimb improvizaţiile încăierării din *saloon* au plictisit-o. Tot filmul începuse să-i displacă.

— Vreau să ies la aer, Romulus.

— Tu mi-ai cerut să venim aici.

— Îți restitui banii, dar hai să mergem.

Se auziră sîsîituri. Ieșiră. Oglinzile mari le răsfrîngeau chipurile într-un hol, în care își auzeau pașii tot mai depărtați de ecran, de acea bătaie care nu se mai termina...

În cele două sensuri ale bulevardului treceau tramvaie și, rareori, cîte un automobil. Cînd și cînd, cîte o bicicletă fîșîia asfaltul. S-au decis să intre într-un bar. La cererea Silviei, comandă whisky și sifon pentru amîndoi.

Silvia sorbi iute băutura, parcă ar fi fost însetată. Duse iute paharul cu sifon la gură pentru a-și ostoi arsura. Vrusese s-o imite pe Marlene Dietrich, care și ea consumase whisky.

Romulus începu să i se pară acum mai frumos, mai plăcut, un bărbat care nu se grăbea, un tip delicat, inteligent, cu viitor frumos.

Ochii ofițerului, în schimb, se micșorează ca la cățeii parfumați, de buduoar. Vorbea tot timpul, era greu de înțeles ce dorea să spună, trecea de la un subiect la altul.

Vocea lui era însă caldă, persuasivă, melodioasă, debarasată de timbrul metalic, cazon. Părea a unui adolescent cu coșuri pe obraz. Această voce îi strecura în trup o vrajă dulce, o făcea să simtă nevoia să fie ocrotită. Ceva neînțeles o apropia de el. Se înfuria pe ea, deoarece dorea să fie sărutată, îmbrățișată. Îi plăcea acum mirosul stofei cazone ofițerești, îi plăcea emoția lui Romulus. Înțelegea din tremurul mîinilor lui, din privirile lui stăruitoare, pironite în luminile ochilor ei, pe care nu și-i mai putea desprinde, obsesia acestuia. Întregul comportament al ofițerului aducea mult cu al lui Adam. De la un timp începu să creadă că Adam este cu ea la masă.

„Niciodată nu am fost îngăduitoare cu Romulus. De fapt între el și mine ori Iulia niciodată n-a existat nimic. Cristache, este adevărat că a încercat, dar l-am

respins. Pînă la urmă m-a lăsat în pace. Mi-a făcut o sumedenie de declarații de dragoste, pînă a adormit. Trezindu-se, după miezul nopții, a plecat la cazarmă. Pentru că lui îi erau neclare unele lucruri, în înțelegere cu Iulia am pus farsa la cale, să ne descotorosim de el. Iulia a vrut să probeze și trăinicia sentimentelor lui Klaus. Numai că atunci cînd i s-a confiat, la telefon, nu era momentul potrivit. La cîteva zile la Roata Lumii, cînd Klaus căzuse prizonier, el o iertase, o acceptase așa, și ceruse să-l aștepte. Fusese atît de măreț în devoțiunea ce i-o arăta, încît, dacă i-ar fi spus atunci adevărul, ar fi stricat ce fusese de neuitat în acea despărțire. Oricum, lui Romulus niciodată nu i-am dat nici o speranță. Poate că și insistențele Catiei de-al prefera pe ofițer m-au îndepărtat de el.

— Mai comandă-mi un pahar, Romulus. Am să-ți restitui banii.

După alte minute, Silvia ar fi dorit să se fi găsit în dormitorul ei, unde s-ar fi gîndit la Adam, i-ar fi recitit scrisorile. Se surprinse cu cîtă loială credință pronunțase în gînd numele lui Adam. Numai că Romulus îl substituia acum pe iubitul său. Dacă ar fi închis ochii, ar fi crezut că celălalt se găsește lîngă ea și nu ofițerul.

— Fă plata, Romulus.

Erau afară. El o ținea de brat. Totul se învîrtea în jurul ei : firma barului, turismele ce lunecau asemeni stafiilor, tramvaiele, fanarele cețoase, dreptunghiurile ferestrelor cu desene confuze, asfaltul pudrat de zăpada lui noiembrie.

Apucară spre Romană. De sus cădea parcă un puf alb de porumbel. Silviei răcoarea îi făcea bine. Simțea nevoia să înghită aerul rece spălat de zăpadă, să înlăture amețeala ce o stăpînea, confuza dilemă dacă Romulus ar fi putut să-l înlocuiască pe Adam.

Se urcară într-un Dodge negru nins pe creștet. Mașina coti prudentă să nu derapeze, pe lîngă Academia Comercială. Pe șosea își mări iuțeala. Ninsoarea era

vag străbătută de faruri. Farfuriile luminilor pluteau la capătul razelor din șuvoi. Intrară în Piața Victoriei, acolo unde, după vendeta germanilor, în craterele bombelor, pline cu apă, se instalaseră pescărușii...

Statuia Aviatorilor li se arătă uimită de fulguiala ce gulera cu hermină umerii eroului. Șoferul alese o scurtătură spre Prelungirea Dorobanților. Mașina apoi staționă în fața gardului din fier, pe care corzile trandafirilor, vătuite cu giulgiul alb, se încolăciseră șerpește. Trecură printre leii cu ochii scrijeliți, fără să fie simțiți de Matilda și Gligoraș.

— Cunoști vreo rețetă pentru un somn adînc, Romulus ?

— S-o chem pe Iulia să te dezbrace ?

— O idee bună, dar doarme la o prietenă.

— Atunci plec. Îți stingi tu lumina.

— Nu te oprește nimeni.

Ofițerul era stăpînit de un gînd răscolitor. Amețit de luminițele de safir ale ochilor femeii, de farmecul vocii ei ca atingerea catifelei, simțea febra crescîndu-i, amplificîndu-i curajul regăsit.

— Pot rămîne noaptea asta la tine ?

— Ce-ai spus, Romulus ?

— Dacă-mi dai voie să dorm la tine ?

— Și ai vrea să fiu de acord. bineînțeles.

— Am formulat doar o rugăminte.

— Camera Iuliei este liberă. Nu te opresc.

— Nu asta am vrut să spun.

— Te rog, nu întrece măsura. Mă obligi să te poftesc afară. Romulus, mă crezi o biată femeie dezorientată, acum dacă a murit Catia și Adam este dus pe front și nu are cine să mă apere. Te repezi asupra mea ca la o pradă ușoară.

— Spune mai bine că vrei să-i rămîi credincioasă lui Adam.

— Deloc, Romulus. Te rog să-ți iei din caseta de pe scrin banii care reprezintă jumătate din cheltuiala făcută cu mine.

— Mă jignești ?

— Altfel ți-i trimit la cazarmă. Mulțumesc pentru tot.

— Și dacă rămîn ? se apropie brusc de ea.

— Totul ar fi prea urît. Nu mă obliga să strig după Matilda. Ne-am da inutil în spectacol.

— Iți arunc cheia prin oberlicht. Gîndește-te că seara asta ai petrecut-o cu Adam. Asta ar fi un remediu excelent pentru insomnie.

Coborî treptele în neștire. Se simțea legat de Silvia cu o frînghie care, pe măsură ce se depărta, se tot subția, pînă se rupse...

Capitolul 16

21 octombrie. Între orașele Szarvas și Öcsöd, pusta se muiase și mai rău în urma ploilor. Frigul de dimineață prindea apa sub o pojghiță subțire de gheață. Mîinile ostașilor înlemneau de frig pe părțile metalice ale armamentului. Caporalul Radu Octavian era la postul său, scrutînd orizontul prin lunetă. Îl durea un picior. Îi rebegiseră două degete, abia le mai simțea. Și le frecase puțin mai înainte cu spirt sanitar și își înfășurase talpa, rănită de atîta mers pe jos, cu foile unei cărți aduse cu el. Doctorul militar îi dăduse o scutire de cincisprezece zile. Se temea de o cangrenă. El ținuse hîrtia în buzunar. N-o arătase la companie, ci numai lui Adam, rugîndu-l să păstreze taina. Octavian se temea să nu fie trimis să-i reteze degetele, cum mai pățiseră atîția. Dacă i s-ar fi făcut

operație ar fi rămas ciung, dar ar fi luat un concediu medical...

Toată noaptea veghease lîngă tun, așteptînd ordinul de deschidere a focului. Nu simțea oboseala, îl obișnuise să nu doarmă nopți la rînd munca în schimbul trei la uzina unde lucra. Sporurile de noapte îl ajutaseră să-și adune bani pentru o casă : o locuință visată mereu de cînd murise mama lui bună și fusese adus de tatăl său la mama de a doua ; părinții se încurcau de el la tot pasul. La început, după primele zile, cînd a fost adus, se îmbolnăvise grav. Răcise. Numai o minune l-ar mai fi putut scăpa. Și minunea aceea a făcut-o un doctor de suflet care l-a vegheat cîteva zile în șir.

În curtea aceea lungă, la care se gîndise toată noaptea, cu un singur rînd de camere pe o parte, și pe cealaltă cu magazii, l-a cunoscut pe Nicolae Vrabie, cu care s-a împrietenit. Copiii se distraseră cu soldați și călăreți de plumb, turnați de bunicul acestuia, pe care ei doi, pentru cîțiva lei, îi colorau, ungîndu-i apoi cu ulei.

În clasele primare stătuseră în aceeași bancă, apoi el, Radu Octavian, după încă trei clase complementare, intrase la meserie, iar Niculae urmase liceul. Duminicile și în vacanțe hălăduiau împreună pe maidanul Vergului și prin Plumbuita. Jucau acolo fotbal la două porți cu bare adevărate. Își aminti de o zi de Sîn Petru. Mergea cu mama de a doua la serbarea de sfîrșit de an, unde trebuia să recite și o poezie. Tot în acea vreme începuse să citească și Dox-uri și ajunse la unul care descria peripețiile echipajului prin junglele Africii, și unde întîlniseră niște negri pigmei, botezați „Ifii". Pentru că negrii aveau niște arcuri minuscule, cu care trăgeau cu săgeți otrăvite, și-au confecționat amîndoi arcuri și săgeți din speteze de umbrele, cu care trăgeau cu o uluitoare precizie. În dimineața serbării. Octavian ochea într-o ulucă, la punct fix... Un copil de vreo șase ani se oferi să fie

el ţintă vie pentru un leu, aşa cum văzuse într-un film cu Tarzan. Săgeata porni şi i se înfipse puştiului în pielea gîtului. Octavian i-o scoase de acolo. Copilul îşi pipăi împunsătura şi cînd văzu o mică pată de sînge începu să urle. Niculae i-a dat cinci lei şi l-a şters cu spirt. I se dusese agoniseala din coloratul soldaţilor de plumb...

Radu Octavian se angajase ucenic la Griviţa, la cîţiva ani după ce acolo se auziseră puştile jandarmilor, puse de guvernanţi să tragă în muncitorii grevişti. În vacanţe, ani de-a rîndul a fost trimis în colonie. A dormit în corturi, în taberele de ucenici de la cefere. Se trezea şi se culca în sunetul trompetei. Viaţa în tabără îl oţelise. Juca fotbal şi făcea atletism cu Cernanski, Grădescu, Marcu, Iordan. Îşi aminti de vizita lui Teofil Sidorovici, comandantul Străjii Ţării. El tocmai se dusese cu alţi ucenici, prin nişte cotloane, după zmeură. Cortul lor şi alte cîteva au lipsit la apel. Au fost pedepsiţi aspru cu carceră. Culesul de zmeură, nu înţelegeau pentru ce, fusese răstălmăcit de mai-marele taberei.

Ieşise lucrător, iar taică-său, care fusese accidentat la picior în '33 apoi se pensionase, îi vorbise atunci despre partidul muncitorilor pe care îl socotea singurul în măsură să apere pînă la capăt drepturile la o viaţă mai bună, la libertăţile democratice.

Înainte de război, el cu Vrabie au vizitat două fete ieftine de pe Griviţa. În primele luni ale conflictului, îi scrisese lui Niculae mai multe cărţi poştale. Îl invidia că nu fusese luat în armată, pentru nu ştiu care motive. A fost rănit şi trimis pentru două luni în ţară să se vindece...

De-a lungul meandrelor Tisei, cît ţinea frontul de luptă al românilor, pe aproape treizeci de kilometri, se ridicaseră lucrări genistice : şanţuri anticar, cîmpuri de mine, reţele de sîrmă ghimpată, cupoane de fier în formă de „X", tancuri îngropate. Un ultim obstacol îl

constituia rîul Criș, pe al cărui mal stîng, alte întăriturі ar fi împiedicat vrăjmașii, în cazul cînd ar fi trecut apa. Mai departe sovieticii și românii aveau liniile de bătaie alăturate. Dacă ar fi vrut s-ar fi putut striga unii pe alții.

În primele ore ale dimineții se declanșă atacul nemțesc. Era ceață. Artileria lor încă mai bubuia cînd se treziră cu namilele de fontă la numai cîțiva zeci de pași. După prima jumătate de oră, tunurile apărătorilor se încinseseră pînă la roșu de mulțimea proiectilelor ieșite pe țeavă ; servanții își frigeau mîinile pe chiulase. Mirosul greu al bătăliei umpluse cîmpia ; vizibilitatea redusă din pustă pria mai ales inamicului. Împușcăturile lunetiștilor români și sovietici, tot mai precise, culcau la pămînt infanteriștii însoțiți de tancurile nemțești. Proiectilele țiuiau zălude de departe, tocmai din spatele carelor de luptă, unde de pe o cale ferată trăgea cu spor o baterie grea a dușmanilor.

Un obuz semnat de Octavian izbi un Tiger. Namila se clătină, ca un uriaș beat, dar continuă lupta. Țeava tunului se roti, lungindu-se fioroasă. Ochitorul inamic îi poziționă. Un ghinion mai mare nu li se putea întîmpla românilor : dispozitivul de învîrtire al gurii lor de foc se înțepeni. Un obuz expediat de Tiger fluieră pe deasupra lor. Un al doilea foșni doar, parcă ar fi trecut printr-o claie de fîn. Al treilea nu mai porni. Un tunar sovietic, văzîndu-i pe români la ananghie, îi veni de hac neamțului. În acea clipă li se deblocă și lor țeava. Tigerul se învălui într-un nor de fum. Octavian văzuse moartea cu ochii. Vrabie sări peste parapet și alergă la ochitorul rus, să-i mulțumească. Cînd se întoarse, avea obrazul pătat de sînge. Celuilalt, în timp ce era sărutat, o schijă îi tăiase obrazul.

— Tavi, omul a fost mare. Ne-a salvat viața.

— Ce zici ? Țipă mai tare !

— Omul a tras ca un as.

— Șterge-te de borș.

— Ce zici ?

— Nimic. Scoate-ți antifoanele de la urechi cînd vorbești.

— Scoate-le tu.

Vacarmul devenise inimaginabil. Un alt Tiger apucase în direcția lor. Două dintre obuzele expediate în el și-au atins ținta, fără să-l perforeze. Numai l-au zgîriat. Avansa imperturbabil, adunîndu-se parcă bucățică cu bucățică din tulbureala ceții, mărindu-se sub ochii lor neputincioși. Nemții erau siguri de pradă, deși un obuz le lovi din nou tancul, frontal. Namila fu scuturată din toate încheieturile, fără să-l fi străpuns.

Un proiectil țiui printre ei. Suflul îi trînti de parapet. Explodă într-un copac, la vreo treizeci de metri de români. Distanța dintre ei și blindată se tot micșora. Moartea plutea deasupra lor ca un abur ieșit dintr-un mormînt profanat. Fără ordin, Octavian escaladă parapetul, ferindu-se de unghiul activ al mitralierei Tigerului. Aceeași manevră o făcu și un tunar sovietic, cel sărutat de Vrabie.

Amîndoi se ghemuiră la pămînt, după care porniră în salturi scurte și joase spre mașinăriile greu de străpuns. Sovieticul se afla cam la aceeași distanță de blindata pe care pusese acesta ochii, la fel ca și Octavian : mai puțin de trei metri.

Caporalul român azvîrli legătura de grenade și trotil sub șenilă, apoi se rostogoli fulgerător, să se depărteze cît mai mult. O sticlă de benzină, aruncată dintr-o groapă adîncă, incendie tancul. Blindata aleasă de sovietic avu aceeași soartă. Apăru și un aruncător de flăcări, și încă unul. Jeturile prelungi grăbiră sfîrșitul tancurilor cu șenilele rupte de explozii. Infanteriștii inamici rămaseră descoperiți. Încercînd disperați să se strecoare printre gloanțe și schije de brand și grenade sfîrșiră unul cîte unul, vînzîndu-și scump pielea. Tanchiștii asediați ieșiră din blindate și fură

secerați, pe măsură ce atingeau pămîntul. Ultimii se predară, dar fură răniți grav de exploziile ghiulelelor de brand.

Octavian rămăsese pe locul unde se rostogolise. Pantalonul i se udase de sînge. Vrabie s-a tîrît pînă la el, deși lupta continua, și l-a găsit încovrigat de durere, gemînd surd. Îl trase în spatele parapetului unde plutonierul Ursu îi administră, ca prim ajutor medical, o injecție cu morfină, în așteptarea sanitarului...

Noaptea a fost jilavă, cu o ceață sîcîitoare, rar fulgerată de obuzele trasoare. Spre dimineață, lupta s-a încins din nou, numai că românilor le săriseră între timp în ajutor o sumedenie de guri de foc. Drumul spre Criș, în aceste condiții, era de netrecut. Tunuri Rheinmetall, Hotchkiss, Vickers-uri, Skoda, Krupp-uri, obuziere grele Skoda, tunuri de cîmp cu tragere rapidă Schneider-Putilov, tunuri Reșița, îndestulate de obuze, porniră un baraj greu de străpuns, de foc, care dură atîta vreme cît nemții încercară să-i despartă în obiective izolate pe apărătorii români și sovietici, pentru a-i distruge pe rînd.

Românii și sovieticii, ieșiți de dinapoia parapetelor de protecție ale tunurilor, urmăreau tancurile cum se topeau în ceață, nevenindu-le să creadă că izbutiseră să le stăvilească.

Capitolul 17

Pe valea Elbei iarna sosi mai devreme decît îi era sorocul. Era în ajun de 6 decembrie și dintr-un cort se înălța un „Mulți ani trăiască", intonat pentru un

Niculae valah. Moralul captivilor era dintre cele mai rele. Veşti îmbucurătoare erau aduse de noii sosiţi. Se ştia că, la 3 decembrie, americanii ajunseseră pe rîul Röer, iar la 4 decembrie, Montgomery lichidase ultima unitate germană de la vest de Meuse...

Rudolf von Ebenberg fusese scos la raportul lui Kurt Decker. Rămase în faţa superiorului, în poziţia de drepţi, deşi i se ordonase să ia loc. Sublocotenentul aflase despre Decker că era un vechi membru al Partidului Naţional-Socialist. Plutonier sub Wilhelm al II-lea, se alăturase şi el nemulţumiţilor din armată, în urma capitulării Imperiului german, în primul război mondial, considerînd, ca şi alţii, că Imperiul al II-lea german fusese doborît ca urmare a trădării guvernanţilor. Kurt Decker îşi aprinse o ţigară şi suflă fumul spre tavan.

— Ne-am interesat la Berlin. Situaţia dumitale, după primele verificări, este foarte proastă. Mai proastă decît atît nici că s-ar putea. Eşti însă german pînă în vîrfurile unghiilor.

— Cred că exageraţi, Herr Komandant.

— Îţi ordon să nu mă întrerupi. Bunăvoinţa mea nu înseamnă slăbiciune.

Decker era fiu de vizitiu şi nu prea-i înghiţea pe „von"-ii din armată. Era încredinţat că aceştia duc ţara de rîpă. Un „von" Stauffenberg plasase valiza cu bomba sub masa Führerului, la Rastenburg. Clica conjuraţilor era formată din ofiţeri de carieră, mulţi trăgîndu-se din spiţe ilustre ale castei militare.

— Sper că eşti hotărît să cooperăm, von Ebenberg.

— Pentru asta mă şi aflu în faţa dumneavoastră, Herr Hauptmann.

— Foarte bine. Atunci de ce mi-ai ascuns o groază de lucruri ?

— Îmi pot completa verbal declaraţia.

— Tatăl dumitale de-al doilea, colonelul S. D. Reichelt s-a sinucis. Ce ai de zis ?

— N-am ştiut, se făcu palid Rudolf.

— Mama dumitale, Eva-Luise Reichelt, și sora dumitale, Charlotte Ebenberg, au trecut clandestin granița Reichului, în Elveția.

— Sînt dezolat, Herr Hauptmann, își pierdu toată siguranța sublocotenentul.

— Tatăl dumitale bun, colonelul Herbert von Ebenberg, a murit stupid. O defecțiune a motorului dubiței în care era transportat a umplut cabina cu gaz de eșapament și l-a asfixiat.

Dacă tot ce auzise era și adevărat, nu-i mai rămînea decît o singură soluție, care să-i spele, dacă se mai putea, onoarea.

— Herr Komandant, trăiesc un coșmar. Trimiteți-mă pe front. Vreau să-mi dau viața pentru Germania. Nu mă refuzați, vă rog.

— Lasă vorbele mari, von Ebenberg. Totul este confuz în ce te privește. Ești fiul unei transfuge. Tatăl dumitale a fost închis la Dachau, iar dumneata ai încurcat Vestul cu Estul, după cîte se vede.

— Mă insultați, Herr Hauptmann.

— Deloc, locotenente. Grav este că un vechi membru al N.S.D.A.P. s-a sinucis, ca să spele trădarea mamei dumitale. Dacă aș putea dovedi că te-ai echipat în uniforma canadiană și te-ai înțeles cu Erhard Fouché să fugi la aliați, te-aș împușca cu mîna mea, fără să te mai judec. Am un fiu de vîrsta dumitale, von Ebenberg. A căzut prizonier la americani. Acum două luni încă trăia. Îl cheamă Paul Decker. Lagărele americane sînt iadul curat. Prizonierii fac cele mai scîrboase corvezi și sînt bătuți cu vîna de bou de către negri antropofagi, iar eu aici mă port cu mănuși cu voi. Chiar și cu rușii, care au fost scoși de von Keitel de sub jurisdicția convențiilor de la Haga. Mă port frumos cu voi, vă respect, vă iubesc. Asta să n-o uitați, dacă prin absurd americanii ar ajunge și aici...

— Dați-mi șansa de a muri pentru Reich. Este dorința mea fierbinte. Vă rog să mai reflectați, Herr Hauptmann.

— Civilii au timp să gîndească, von Ebenberg, militarii execută ordinele.

Cu sufletul confuz, Rudolf îl părăsi pe Decker. Timpul se urîțise. Ningea în rafale. Deschise ușa cortului urmat de pala vijeliei. Abia cînd se cuibări în culcușul lui, înțelese cum trebuia noua situație. Fusese de față la judecarea procesului lui Herbert, în sală, la Tribunalul Poporului. Asistase la grațierea și apoi la arestarea lui de către Gestapo, care îl internase la Dachau. Era sigur că eliberarea tatălui său nu fusese decît un asasinat deghizat.

Un prizonier voinic îl ridică și-l împinse afară din încăpere. În spate, o voce îl înjură într-o limbă vag cunoscută. Intrase din greșeală peste români : mulți capturați pe Mureș, pe Crișuri, la Oradea, la Debrețin, pe Tisa, la Tiszaföldvar ; corturile acestora se învecinau cu ale canadienilor.

Pe o platformă înaltă, santinelele germane, ale lagărului, patrulau cu automatele în bandulieră. În fața porții sublagărului, scris pe o scîndură, un cuvînt înota în fulguiala de afară : „Interzis pentru străini". Din cauza necazului său nu-l văzuse. Megafonul spînzurat de un stîlp, la ora aceea, transmitea șlagărul „Lilly Marlen". Cînd intră în cortul său, un marș militar german cîntat de fanfară suna cadențat printre corturile învelite cu plăpumile albe, candide, ale anotimpului... Se vîrî în bîrlogul său din pămînt, trăgîndu-și mantaua peste obraz...

Programul zilei următoare începu la ora 5 dimineața. Frontul, apelul, ceaiul, aceeași apă fiartă, cu gedricon, apoi încolonarea pentru lemne. Bătea un vînt afurisit, pe care, traversînd Elba, l-au primit drept în față. Defrișară o bucată bună de pădure lîngă o casă.

Spre ora prînzului încărcară căruța și o porniră spre lagăr. Drumul era desfundat și trebuiră să urnească povara punînd umărul lîngă calul ostenit, care abia de mai putu să tragă căruța pe bac.

Trudiră și peste noapte să păstreze pîrtiile deszăpezite. A doua zi, cum venea, urmau să fie dusi la un cot al Elbei să toarne betoane.

Aici, la înălțimea unei cazemate, o coadă de topor, dintre prizonieri, grec din Pireu — care făcea pe normatorul — le imprimase un ritm de muncă sufocant, deși erau vlăguiți de foame și de neodihnă.

Rudolf era de serviciu la cantină, unde se înhămă la curățat zarzavat. Supraveghetorii nu-i lăsau să mănînce nici măcar o foaie de varză. Rudolf izbuti, totuși, să ascundă în sîn cîțiva morcovi. Noaptea, cînd toți ceilalti dormeau, putea să-i mănînce fără să facă zgomot. așa cum îi luase cu pămînt pe ei. O să-i dea și lui Erahard.

După-amiaza, ninsoarea se înteți se. O mare de scamă albă aducea pe valea Elbei un semiamurg timpuriu, cernîndu-se peste capetele prizonierilor scoși la apelul inopinat ordonat de Kurt Decker.

Era în săptămîna dinaintea sărbătorilor nașterii lui Isus. Prin stația de radioamplificare, se transmitea un marș executat de fanfară. Ascultau cu capetele descoperite : francezi, englezi, americani, ruși, români, polonezi, cehi, greci, sîrbi, sud-africani, indieni, etiopieni, nepalezi ; se păstrau într-o perfectă aliniere, pe sublagăre, pe corturi, pe grupe.

Un cor de copii, cărora nu le căzuseră aripile cerești, înălțară un imn venirii printre păcătoși a lui Mesia. Apoi cîntecul fu parcă ghilotinat și se auzi vocea de zile mari a lui Hitler :

„...germani, mă adresez vouă, și prin voi urmașilor voștri și urmașilor acestora. Clipa mult visată a sosit. Astăzi, eroica noastră armată germană, călăuzită de sabia Providenței, loveste, în acest moment, mortal pe invadatorii anglo-americani. De nestăvilit, ofensiva armatelor blindate a 5-a, a 6-a și a armatei a 7-a infanterie se desfășoară cu succes. Inamicul fuge din fața vijeliei dezlănțuite de noi, în dezordine, în zona

Ardenilor. Cu fiecare ceas, împingem inamicul tot mai aproape de ocean..."

Rudolf auzise ceva despre formidabila ofensivă din Ardeni condusă de von Rundstedt. Fusese nimicită o divizie canadiană. Inamicul înregistra pierderi grele. Era posibil ca șansele victoriei pe frontul de vest să încline în favoarea Reichului.

Glasul Führerului mai continuă un timp, amenințîndu-i pe toți inamicii Reichului, apoi corul de copii îi luă locul vestind nașterea sfîntă.

Rudolf isprăvise șmotrul la privată. Îi trebuise destul timp să termine, pentru că apa abia țîrîia. Cum părul îi crescuse în cele cinci luni de prizonierat, se înțelesese cu un canadian să-l tundă conform modei în lagăr, cu castronul pe cap. Noul său chip avea ceva rustic, dar altul n-avea cum să și-l potrivească.

După masă făcu de planton afară, în fața cortului, cu Erhard Fouché. Și în tot acest timp a trebuit să dea zăpada. Le-au înghețat mîinile și singura sursă de căldură erau aburii răsuflării.

În ziua următoare trebuiau să aducă lemne de la pădure. La drumul de întoarcere, după ce Rudolf și Erhard trudiseră să încarce căruța, în timp ce-și surpau spinările sub trunchiul înghețat, lemnul le alunecă din mîini și-i căzu paznicului pe picior.

Se iscă panică. Înjurînd urît, Peter Farow despicdică Smeisserul și trase. N-a fost nimeni atins. John Lauret îl dezarmă cu destulă blîndețe, rănit cum era Farow. Gardianul se zbătu să scape, amenințîndu-i cu toate pedepsele din regulament. Izbutiră să-l potolească și-l cocoțară pe capră, unde-l înfofoliră cu mantalele lor.

Drumul spre lagăr a decurs bine. Un prizonier făcu pe vizitiul. Peter Farow se dumiri că accidentarea lui nu fusese decît o întîmplare, care se putea oricînd produce, nimic nu fusese premeditat....

După ce căruța trecu granița gardului ghimpat, se făcu la iuțeală o anchetă, rezultatul ajunse la Kurt Decker, și „încercarea de atentat" — rezultatul constatărilor venite de la Comandant — îl trimise pe Rudolf la închisoare.

Prima noapte a fost greu de suportat : de fapt un calvar. Temnița era o baracă de scînduri, cu rosturi mari între ele, fără nici o încălzire. Prin acele locuri, pe unde lemnul nu se îmbuca, sufla vîntul, iar zăpada intra, adunîndu-se în cotloane.

A doua zi de dimineață începu să tușească și temperatura corpului i se ridică. Un nenorocit de frison îl scutura. După două zile, nu mai putea sta în picioare. Delira pe acel pat de scînduri, fără nimic pe el, transpira abundent și începu să se sufoce. Fu vizitat de un sanitar, care raportă Comandantului că totul este cum nu se poate mai bine. A patra zi, veni un doctor și-i recomandă sulfamide.

Se decise mutarea lui în cort, la cererea insistentă a canadienilor, la un fel de staționare în fața biroului lui Kurt Decker. Rudolf făcuse aprindere la plămîni.

Fouché și camarazii săi i-au dat aspirine, ultimele pe care le mai aveau, l-au fricționat cu rom, căpătat în schimbul unei mantale. L-au înfofolit să transpire. I-au dat tot timpul ceai cu linguriță. Au ținut zinoapte ușa cortului deschisă, să-i vină aer curat. După alte patru zile, timp în care se zbătuse între viață și moarte, Rudolf a cerut să i se dea apă. Poate îl ajutaseră și sulfamidele trimise în taină de Peter Farow, printr-un temnicer jurat să nu-l trădeze...

Trecuse Boboteaza. O zi cu vești nesigure pentru prizonieri. Din atitudinea temnicerilor reieșea că germanii erau în cîștig. În aceste zile, paznicilor li se suplimentaseră porțiile de rom și tutun. În cortul canadienilor însănătoșirea lui Rudolf instalase o atmosferă plăcută, încețoșată întrucîtva de știrile de pe frontul de Vest. În Alsalcia, Gruparea armată a lui Himmler executarse o contraofensivă împotriva Arma-

tei 7 americane, obligînd-o să se replieze pe o adîncime de 20 kilometri, pe crestele vestice ale munţilor Vosgi şi linia Maginot. Aviaţia germană executase cel mai puternic bombardament. Cu 800 avioane atacase aerodromurile din Franţa, Belgia şi Olanda, producînd grave pierderi şi avarii, distrugînd 156 avioane ale aliaţilor. În Ardeni, însă, Armata 3 americană continua contraofensiva cucerind localităţile Moicry, Jeneville şi Chenogne. În zona Bastogne, forţele germane erau definitiv oprite...

Capitolul 18

După carantina trebuitoare, în care prizonierii germani au fost supuşi, la cîteva săptămîni fură repartizaţi într-o încăpere veche, cu ziduri groase, înalte, încălzită de cîteva sobe uriaşe...

Strădania maiorului Klaus Dietmar să doarmă era în zadar. Bun-rău avea un pat, la al treilea cat, încastrat în zidul lăcaşului de cult, părăsit de arhierei, încă de pe timpul ţariştilor. Platformele înguste, susţinute de piroane, cu înclinări periculoase, îi forţau să se păstreze departe de marginea scîndurii, pentru a nu buşi pe lespezile pardoselii. În rest, totul era de îndurat : duritatea culcuşului, foaia de cort plină de zoaie şi paiele de sub ea înţesate cu păduchi, scara instabilă pe care urcau şi coborau de la caturile de sus ; chiar sfîntul ortodox, cu siguranţă sfîntul Iezechil, un hirsut cu obrazul coşcovit de lepra igrasiei, cu un ochi mai mic, cu aura roasă, avînd pe ea scrijelite numele cap-

tivilor trecuți pe aici din armata germană și cele ale sateliților....

Klaus înțelesese că naosul, pronaosul și inima încăperii foloseau ca locuri de triere ale foștilor războinici ; urmau apoi să fie cu toții repartizați în vreuna dintre barăcile aliniate pe cîteva rînduri. Identificase mai mulți cunoscuți din București. Mai întîi, pe Hoffmann și pe Gartner. Îi revăzuse apoi, aproape bucuros, pe Johann Webler și pe Glasser, ambii din unitatea de antiaeriană de la București. Orice figură memorată dinainte parcă îl încuraja.

Noaptea nu prea a fost chip să doarmă. Abia spre dimineață ațipi. O visă pe Iulia... La ivirea zorilor era deja trezit la viață.

Se aflau toți echipați, pe platoul de adunare. Klaus stătea în fața plutonului pe care îl comanda, ca șef de interior. Avea sub comanda lui trei grupe a cîte cincisprezece prizonieri. Sergentul-major Vasea Ciumakov îi căuta în registru, bifîndu-i cu un zîmbet abia ghicit. Cînd prizonierul strigat ridica mîna în sus, el părea satisfăcut și mormăia : „haraso".

In primele săptămîni se făcuseră verificări minuțioase, se întocmiseră fișe cu datele fiecăruia, unde la întrebările privind războiul, luptele, locurile prin care mărșăluiseră prin Europa și Africa, trebuiau date răspunsuri detaliate. Făcuseră în fiecare sîmbătă baie. Nu le venea să creadă, dar baie făcuseră. Fuseseră vîrîți sub dușuri de niște băieșițe zdravene. La două le crescuseră, deasupra buzelor de sus, pufuri de mustață ca la adolescenți. Hainele le-au fost duse la etuvă, pentru deparazitare. Dușul cald, binefăcător le-a tămăduit parcă epiderma roasă de păduchi. Nu li s-au împărțit efecte de schimb. Fiecare a trebuit să se mulțumească cu ce venise de acasă. Pentru că, într-o noapte, lui Klaus îi dispăruse mantaua, administrația lagărului l-a despăgubit, fără să declanșeze vreo anchetă, cu o pufoaică ; o haină călduroasă, trei sferturi.

Sosi o dimineaţă sticloasă cu ger şi vînt uscat. Klaus îşi duse ca de obicei oamenii la spălător, cărînd garniţa în care topise zăpadă. Le turnă cu economie la fiecare să se spele, oprindu-şi şi pentru el. Cei care nu putuseră scăpa de păduchi, îngenunchează şi se lăsară tunşi la piele de Johann Webler. Klaus reuşi să-şi păstreze frumoasa lui coamă teutonică. Alţii, cu scări în cap, cu răni încuibate de păduchi, cu chelituri ocolite de nichitari, nu făceau deloc o impresie bună.

Primiră ceai în gamele şi pîine de secară, la care se adăugau cele zece grame de margarină pe zi. Unul cîte unul, fără cadenţă, cu capelele trase pe frunte, intrară în naosul rece şi neospitalier. Abia acum Klaus ajutîndu-se de o aşchie împărţi margarina, divizînd-o în porţioare, sub privirile răbdătoare ale camarazilor săi. Puse deoparte zece grame şi pentru iluminatul de seară ; o feştilă care ardea într-un opaiţ improvizat dintr-un ciob.

Ziua se scurgea leneşă, fără grabă, ca şi cum ar fi fost alcătuită din cîteva zile asemănătoare puse cap la cap. Mîncaseră şi de amiază, dar foamea îi stăpînea nedomolită. Primiră cărţi poştale şi evenimentul îi mai învioră. Reluau contactul cu lumea de dincolo de sîrma ghimpată...

„...desigur, îi scria Klaus Dietmar Iuliei, că nu ai avut răgazul să te gîndeşti prea mult la mine. Am aici de toate, pînă şi tutun şi hîrtie să-mi răsucesc ţigări. O să-ţi scriu numai ţie. Să le trimiţi tu cîteva rînduri şi la ai mei. Spune-le că număr zilele pînă voi reuşi să le-o prezint pe viitoarea doamnă Dietmar. Glumesc ! Te rog să nu mă iei în serios. Iulia, nu-ţi sacrifica viaţa, libertatea pentru mine. Căsătoreşte-te cu oricine crezi că te-ar putea face fericită. Nu sînt atît de egoist încît să nu înţeleg că eşti tînără, dornică de viaţă, că ai dreptul să trăieşti cum socoteşti că e mai bine..."

Seara, Harold Feind, care comanda două companii de prizonieri, avu un incident cu italienii, mulţi din-

trei ei capturaţi la Stalingrad. Feind se apucase să trăncăne despre succesul Germaniei la Olimpiada de la München, la care participase şi Führerul. Comentă cu satisfacţie faptul că acesta nu dăduse mîna cu atletul american de culoare Jessie Owens, triplu campion mondial. Şi în timp ce el vorbea, un italian cînta înadins fals : „Addio a Napoli", iar camarazii lui se amuzau. Feind le pretinse, cu voce înaltă, să termine cu scandalul. Se credea boicotat. Italianul, încurajat de compatrioţii săi, scălîmbăie şi mai tare melodia.

— Sfîrşeşte, omule, cu caraghioslîcul, se răsti, încins de furie, Harold Feind.

— Comandă în batalionul tău, ricană italianul.

— Cotcodăceşti ca o găină cu ţîfnă, se aprinse mai tare Feind.

— Dobitocule ! ţipă la el macaronarul. Nevastă-ta îţi pune coarne şi tu faci pe matadorul.

Atmosfera se înveninase ; putea să iasă încăierare, cînd intrară comisarul Cernausky şi instructorul brigăzii artistice germane, Colea Zilbermann, un evreu polonez, evadat din ghetoul de lîngă Varşovia şi ajuns aici ca un bun cunoscător al limbii ruse şi germane.

După o scurtă anchetă lucrurile se limpeziră. Plecară să raporteze întîmplarea comandantului lagărului, maiorul Hortopenkov Vasili Ivanovici. De fapt, o ceartă neînsemnată între aliaţii Axei, încheiată cu somn obligatoriu....

Erau duşi la muncă, într-o pădure la cîţiva kilometri. Ostaşii şi subofiţerii tăiau arborii, ofiţerii îi stivuiau în sanie. La întoarcere, ofiţerii mai aduceau, doi cîte doi, cîte un trunchi pe umeri.

Înotaseră pînă aici prin zăpadă. Vîntul venit din Urali semăna troiene şi tăia pieziş ca sabia de samurai. Lucrau cu sîrg, ascultînd urletul depărtat al lupilor care deveniseră un fel de zgomot de fond al locurilor. Corbii îi însoţeau pretutindeni. Acum se aşezau cior-

chine pe cîte un copac, pe care îl părăseau numai cînd începea să se încline.

Cînd îşi terminară corvezile, formară frontul. Palele afurisite le tăiau rău obrajii la întoarcere, scorţoşîndu-le mantalele. Urecherele din foaia de cort, confecţionate la comandă de Johan Webler, pe o porţie de caşa, îi fereau cît de cît de degerături.

— ...doi, trei, patru ! Doi, trei, patru, se auzea comanda lui Vasea. Doi, trei, patru ! Bîstro, germanski [1], îi îndemna el.

Nu era uşor să păstrezi cadenţa de mers, totuşi mergeau într-un ritm iute spre lagăr. Obrajii le deveniseră vineţii, gerul le sleise sprîncenele şi mustăţile acoperindu-le de promoroacă. Parcă atinşi de o boală rea, corbii, de la un timp, începură să se arunce asupra prizonierilor. Se feriră cît pututră de aceste arătări, ca nişte închipuiri de tenebre, dar păsările reuşiră să-i sîngereze pe cîţiva...

Lupii veneau tot mai aproape, atraşi de mirosul sîngelui proaspăt. Vasea îi zorea, lăsîndu-i să se adăpostească în urma saniei, căreia îi urmau drumul prin şleaurile lăsate în zăpadă de tălpice.

De la pădure la lagăr nu erau mai puţin de două verste, dar din această distanţă, în pofida iuţelii de mers, abia făcuseră una.

Din ceaţa ninsorii se ivi întîiul lup : o namilă cu colţi lungi, tăioşi ca nişte custuri, date îndelung pe gresie. Se mai arătară după el încă unul, apoi alţi cinci. Prizonierii erau acum înconjuraţi de o haită de fiare albe, bălţate, maronii, sure, negre, tinere, bătrîne, toate lihnite de foame, turbate de pofta cărnii adulmecate...

Se auzi arma lui Ciumakov. Detonară două cartuşe. Căzu un lup, înaintaşul. Sălbăticiunile încremeniră o clipă, apoi mirosiră urina ţîşnită prin ruptura făcută de plumb, din animalul scuturat de spasmele morţii.

---

[1] Mai iute, nemţilor !

Linseră ahtiate de sînge ierugul roşu ce-şi croia încet drum prin zăpadă. Nu aşteptară să se sleiască, că se repeziră să-l sfîşie, trăgînd cu colţii din hoit mai întîi lupii voinici.

Croncăniturile corbilor nelinişteau fiarele, făcîndu-le tot mai nervoase, mai îndrăzneţe, asemeni sălbăticiunilor atinse de rabie.

Starşii-serjantul mai doborî în zăpadă doi lupi. Şi asupra acestora se repeziră fîrtaţii lor, îmbulzindu-se să nu piardă ospăţul.

Corbii, cuprinşi de o neînţeleasă poftă de bătaie, se aruncau şi asupra fiarelor, deopotrivă ca şi asupra prizonierilor.

Cîţiva prizonieri făcuseră din trunchiurile purtate în spinare nişte arme de apărare, în care lupii îşi înfigeau colţii. Muşcau din lemn cu sălbăticie, se lăsau tîrîte zeci de paşi, vlăguind prizonierii de puteri. Vasea Ciumakov, cocoţat pe capra saniei, nu scăpa din ochi nici rîndurile de captivi, pe care le obliga să ţină pasul.

— ...doi, trei, patru ! Doi, trei, patru ! Mai iute, nemţilor !

Arma militarului rus mai trosni o dată şi o dihanie se dădu peste cap, înfigîndu-şi colţii în rana de la burtă. Vasea Ciumakov le strigă ca o parte din prizonieri să lepede trunchiurile de mesteceni şi să ia topoarele din sanie. Fuseseră cu toţii prea uluiţi de ce se petrecea cu ei, să se mai fi gîndit la aceste temute arme.

Mînuindu-le în febra groazei de a nu fi sfîşiaţi, la început, destule dintre lovituri fură ratate. După ce primul lup se rostogoli cu şira tăiată, nemţii ceilalţi căpătară încredere în ei.

Lupii găsiră un gol format între prizonieri şi cîţiva izbutiră să treacă prin barajul de topoare şi trunchiuri. Şase oameni căzură sfîşiaţi. Nici lupii nu mai putură face drumul îndărăt. Captivii îi măcinară cu topoarele.

Hans Spiegel înşfăcase o fiară de gît şi, cu disperarea condamnatului la moarte, o gîtui, frîngîndu-i vertebrele. Abia i-au scos-o din mîini ; şedea chincit peste ea, temîndu-se să nu se însufleţească.

Frontul se refăcea tot mai greu, distanţele se măreau între sanie şi prizonieri ; sporeau spaţiile dintre insuliţele de oameni, dar toate înaintau, urmînd şleaurile saniei, spre lagăr.

— ...doi, trei patru ! Ţineţi pasul, nemţilor ! Mai e puţin !

Sania încetini, greu, foarte greu. Caii abia ascultau. Vecinătatea sălbăticiunilor îi înnebunea. N-a fost însă chip să-i urce, peste stiva înaltă de lemne, pe toţi cei rămaşi în viaţă şi sfîşiaţi de lupi. Unuia îi ieşiseră afară maţele şi le tîra prin zăpadă. Cînd au vrut să i le vîre îndărăt, şi-au dat seama că intestinul îngheţase, se întărise ca sticla.

Vasea Ciumakov, la strigătul unui prizonier, înţelese că din nou fiarele alergau pe lîngă cai, urmărind să le rupă burţile. Lungi două dintre ele în omăt, dintre cele mai periculoase. Una arsă de plumb îşi retezase limba, pierzînd-o prin zăpadă. Cealaltă, în spasmele morţii, i-o adulmecase, şi aşa trîntită, cu ficatul rupt de glonţ, o clefăia, cu ultimele tresăriri de viaţă.

Un lup tînăr se aruncase asupra buestraşului, încleştîndu-i dinţii în bot. Înnebunit de groază, calul se ridică în două picioare, smuci sania, mai-mai s-o răstoarne şi rupse hamul. Galopă apoi cu lupul atîrnat de el, tîrîndu-l prin zăpadă. Fiara nu-şi descleştă fălcile şi calul, cu o ultimă sforţare, se săltă în două picioare, mai-mai să se prăbuşească pe spate, apoi porni în galop cîţiva zeci de metri. Lupul se lăsa greu, aştepta să se rotească calul, încercînd să scape de strînsoarea lui de moarte şi, ameţit şi extenuat, să se prăvale, apoi să-i rupă măruntaiele. Faptele se petrecură altfel. Calul se roti, făcîndu-l pe lup să plutească prin aer, numai că fiara întîlni un copac de care se izbi cu o putere greu de apreciat. Bidiviul mai avu destulă forţă

să mai descrie un cerc cu lupul prins de ei și, la a doua lovitură, copacul îi veni lupului de hac. Fiară și animal de povară căzură. Cînd ajunseră lîngă ei, calul mai trăia. Helmuth Kröhn, fost mitralior pe un Messerchmitt, măcelar în civilie, descăpățînă din trei lovituri salbăticiunea.

Buiestraşul se ridică tremurînd pe picioare, usurat de greutate. Nu putură însă să descleşteze colţii fiarei prinsă de botul acestuia. Calul galopă mai departe, înnebunit de spaimă...

Harold mai frînse şira spinării unei jivine ; animalul schilod se tîrî pe labele dinainte pînă tu înșfăcat de tovarășii lui teferi.

Vasea trăsni o lupoaică borțoasă ce se aruncase, fără folos, asupra celuilalt cal. Fîrtaţii hulpavi îi rupseră măruntaiele, înghiţindu-i puii nenăscuţi cu placentă cu tot...

Cînd fiarele se hotărîseră să încolţească definitiv calul, tot mai greu de strunit în ham, care smucea de cruce, încercînd să scape de povară, din pulberea viforniței se ivi troica lui Vasili Hortopenkov și a comisarului Cernausky, plină cu militari din lagăr.

Lupii bătură în retragere, continuănd totuși să urmărească de departe săniile și prizonierii ce se mistuiau în vîrtejul zăpezii...

În faţa intrării în lagăr, se prăbușise calul de botul căruia atîrna capul sălbăticiunii. Crăpase inima în el de spaimă.

Peste cîteva săptămîni, foaia lagărului anunța că sovieticii trecuseră graniţa Reichului. Americanii luptau și ei pe pămînt german. Polonia era aproape în întregime eliberată de Armata Roșie. Klaus, vrînd să uite de dezastrul general ce se apropia, intră în pavilionul cultural. Asistă aici o vreme la strădaniile lui Colea Zilbermann, care încerca să-i înveţe pe nemţi „căzăceasca". Într-un colţ, se recitau poeziile lui Puşkin,

într-alt loc, formaţia de teatru repeta un tablou dintr-o piesă de Cehov.

Se apropiase de el Hans Spiegel, cel care rupsese grumazul lupului cu mîinile goale. Camaradul său se comporta ciudat de atunci. Îşi freca tot timpul palmele cu zăpadă. Credea că astfel va îndepărta duhoarea fiarei ce-i intrase în piele. Cu o zi înainte îşi trecuse gura ascuţită a briciului peste mîini ca să-şi radă părul pe care îl vedea crescut pe ele.

Spectacolul, mai bine-zis repetiţiile continuau. Tot mai mulţi prizonieri nemţi se aşezau pe rîndurile de bănci să privească. Klaus sesiză că începuseră să-şi facă loc, cu o încetineală slavă, nişte răsturnări în părerile de pînă atunci asupra realităţilor de aici, ale captivilor. Se duse la bibliotecă să citească.

Era noapte şi Klaus nu putea dormi. Se ridică într-o rînă şi, printr-un ochi al ferestrei, zări pe zidul tivit de ninsoare petele negre ale corbilor. De pe platformele de pază, păsările, huşite de santinele, îşi luau zborul, dungînd cu catran albul îngheţat al cerului.

„Sigur se duc pe turlele bisericii, la răsuflători, să ne adulmece respiraţiile..."

Gîndul greu al păcatului pedepsei i se cuibări în minte :

„În afară de faptul că în Africa am lăsat să se stingă nişte prizonieri englezi istoviţi de marş şi de sete, pe care nu aveam cum să-i ajut, pentru că mi-aş fi condamnat la moarte propriii mei ostaşi, altceva rău nu-mi amintesc să fi făcut în cariera de războinic..."

Cînd, la cîteva zile după atacul lupilor, au fost trimişi la pădure, numărul armelor pentru apărare li s-a triplat. Găsiră la locul dezastrului doar scheletele camarazilor, răzuite de corbi pînă la luciu. În ziua aceea n-au mai lucrat. Au încărcat rămăşiţele în haraba, le-au adus în sat şi le-au îngropat într-o margine a cimitirului. La înmormîntare, companiile lui Harold intonaseră un psalm, după tipicul luteran. Preotul

locului adus de Vasea Ciumakov, un bătrîn nins de vîrstă, citi defuncților timp de trei zile rugăciuni pentru dezlegarea de păcate, cîte două ore la vecernie, stropind mormintele cu apă sfințită cu busuioc. La sfîrșit, sălașurile de veci se înveliră cu o crustă de gheață mozaicată cu sămînța buruienii sfințite.

Klaus împărți rațiile pentru prînz. Johann Webler găsi în gamelă ceva lunguieț, o pupă, din care nu peste mult ar fi ieșit cu siguranță un fluture, o diafană albiliță. Crezuse la început că este o jumară de carne și o ronțăise cu poftă în dinți. Mîncarea de cartofi — în schimb — avea în ea jumări minuscule, dar adevărate, pe care Webler — de acum pățit — le scoase pe rînd și le cercetă una cîte una înainte de a le mînca. Pîinea neagră, sălcie a fost devorată cu lăcomia celui care nu se satură niciodată.

După prînz s-au retras în nava bisericii. Klaus rămase la sporovăială cu Harold. Era a șasea, ori a șaptea discuție pe aceeași temă. Comentară cărțile citite aici și realitățile din lagăr, felul cum erau tratați, tenacitatea comisarului și a conferențiarilor în a le arăta injusteța războiului pornit de germani împotriva Statului Sovietic.

Harold Feind își dăduse adeziunea față de mișcarea antifascistă din lagăr și încerca să-l convingă și pe Klaus s-o facă, numai că acesta solicitase un termen destul de lung, să mai reflecteze. Colonelul, comandantul a două companii de prizonieri, era un bărbat voinic, cu părul tăiat mic înainte de a cădea prizonier, cu privirile ochilor cenușii. De obicei ședeau alături la masă. Ciorba, Harold și-o lua într-o sticlă retezată. Klaus mînca în aceeași cutie de conserve. Amîndoi, însă, se apucaseră să-și cioplească din niște bucăți de lemn castroane. Linguri izbutiseră să-și facă. Chiar acum, în timp ce puneau țara la cale, fiecare dintre ei mînuia cu dexteritate briceagul, mărind concavitatea în lemn. Lingurile nu erau ele prea reușite, dar puteau

fi folosite. Cu experienta acumulată sperau ca cele două castroane să stîrnească invidia în rîndul camarazilor.

Seară. Grupa lui Klaus aprinse opaițul. Totul arăta ca pe timpul vechilor creștini. Aproape de el, pe zid, pîlpîia vedenia sfîntului ortodox, pictat după vreun model al cuiva, ce voise să rămînă spoit pe zid. Făurarul, în ce-l privea pe Iezechil, se abătuse de la canoanele impuse de cult... Îi distingea din cînd în cînd ochii cu privirea lor — mai de grabă șireată, de grec ori de slav trăit în Bizanț. Pe deget i s-a adăugat, de vreun prizonier diletant în desen și culoare, un inel greu cu piatră. Nasul sfîntului iesea din obraz, mai apropiat de un ochi decît de celălalt. Gura părea să fie a unuia ce gustase din plăcerile omenești ; într-o cută, un zîmbet viclean trăda patimile ce nu le putuse ocoli. Klaus se trudea să-și amintească unde mai văzuse acest chip. Privindu-l cu atenție pe Hoffmann, căpitanul de administrație, i se luă o pînză de pe ochi :

..Să mai zică Harold că nu ne tragem toți din aceiași strămoși ! Hoffmann, arianul pur, aduce cu vreun negustor care a trăit acum cîteva sute de ani pe aici, la capătul Europei".

Pe afișier apăruseră decupaje din Foaia prizonierilor. Klaus află că sovieticii aliați cu românii forțau porțile Budapestei. Știrea nu avea darul să-l dispună. Dar nu era singura. Ungurii se săturaseră de război și dezertau în masă. Deși începuse să se gîndească serios să nu-l amîne pe Harold și să-și dea adeziunea la mișcarea antifascistă din lagăr, totuși o parte din sufletul său rămăsese alături de țara sa care sîngera, după ce și ea însăși făcuse să sîngereze atîtea alte țări, din clipa în care încăpuse pe mîna naziștilor fanatizați.

Încercă să se gîndească la altceva mai vesel. Era sîmbătă și urma să facă baie. Asta da, avea mai mult

preț pentru el, în situația în care se găsea, pentru că aici el se implica direct, participa.

Alegîndu-și un loc mai la lumină, Klaus se despăduche. Își inspectă cu minuție schimburile de piele, pantalonii, cusăturile de la tunică, pufoaica, capela. Își scurtă părul, din motive de igienă, promițîndu-i lui Johann Webler porția de cașa de la masa de seară.

Era ziua cînd Iulia își serba onomastica, zi petrecută acum de el în dosul sîrmelor ghimpate, departe de ea. Pe ultimele două le sărbătoriseră împreună. Fusese invitat la masă și locotenentul Cristache. Destupaseră o sticlă de șampanie. Silvia șezuse puțin. Motivase că are ceva urgent de rezolvat, în oraș, și plecase să se întîlnească, mai mult ca sigur, cu furierul colonelului Popovici, cu Adam.

Fu trezit din amintiri. Vasea Ciumakov fluierase strident intrarea la dușuri, timp de zece minute. O mană cerească. S-a conformat.

În ziua de 7 Noiembrie, la prînz, primiră cornuri. Le pregătise un ungur cofetar, pe nume Attila Tibor. Rația era un corn de om, numai că, în unele, nu exagerat de numeroase, se puseseră bilete cîștigătoare. „Mai ia unul !“ La început au avut ciorbă cu gust de carne, foarte probabil, de rumegător. Din bine în mai bine. Felul doi fusese mîncare de cartofi scăzută. Aici au găsit și carne. Klaus a identificat o bucată de uger, cu siguranță de cămilă, pentru că în urmă cu o zi, pe mesele învelite cu tablă ale bucătăriei, se descărcaseră hălcile imense de carne ale unei cămile, apoi intraseră în cazane, la fiert, pentru că cei de jurnă, dintre prizonieri, văzuseră așa ceva. Este adevărat că mîncarea mai sățioasă provenea din economiile de la rațiile zilnice, dar lor le-a prins bine.

Asistaseră dimineața la o slujbă ținută de un preot catolic. Au ascultat rugăciuni pentru Sf. Părinte Papa, fără să înțeleagă vorbele.

În după-amiaza zilei de 8 noiembrie, o zi caldă, sub bagheta lui Colea Zilbermann, echipa de dansuri, unde

omul de bază era Johann Webler, dansă o căzăcească îndrăcită, minunîndu-i pe Vasili Hortopenkov şi pe comisarul Cernausky. Urmară recitatorii, care declamară poezii de Lermontov, Puşkin şi Maiakovski, toate în germană. Sufleur era Colea. Hoffmann fu răsplătit cu aplauze însufleţite. Cînd recită Uwe Füssel, sala deveni numai ochi şi urechi :

„Răpit de-amarul străinei care ades mă scurmă,
Cu inima, Ovidiu, eu ţi-am păşit pe urmă :
Vedeam corăbioara-ţi pe frămîntatul val
Cu ancora svîrlită lîngă-un sălbatic mal ;
Pe tine-aici te-aşteaptă o răsplătire sumbră".

— N-am fost atent, cine naiba a scris versurile astea, Klaus ?

— Puşkin, Herr Oberst Feind.

— Să-l ascultăm mai departe. Al dracu Füssel al nostru... !

„Am cea din urmă rugă în soarta mea cumplită :
Coşciugu-mi să-l primească Italia iubită !
Ce inimă de gheaţă, ce crud dispreţ, nestins,
Va cuteza să mustre tristeţea şi-al tău plîns ?..."

Capitolul 19

Aşezarea cucerită de români şi sovietici părea pustie. Jeep-ul îl duse pe Vreavu pînă în mijlocul oraşelului, unde cîteva blindate ţineau sub observaţie intrările în piaţa în care se adunau oamenii.

Un tînăr ofițer rus ordonă să se mai tragă clopotele, pentru ca localnicii să se adune cît mai mulți și să asculte ce era de ascultat. Erau de față o sumedenie de femei, multe dintre ele erau extenuate de muncă ; hitleriștii, în retragere, le obligaseră să sape tranșee. Acum veniseră să asculte poruncile eliberatorilor.

Un ostaș rus, cunoscător al maghiarei, urcat pe turela unui tanc, citea un comunicat cu voce limpede. Lîngă Vreavu, fruntașul Lazlo Emeric traducea totul pe românește :

— ...cetățenii orașului trebuie să acorde întreaga securitate trupelor aliate sovietice și române, ca să-și poată continua ofensiva împotriva unui inamic cu care sîntem în război și nu din vina noastră. Armatele sovietice și române au intrat în oraș ca eliberatoare. Viața trebuie, chiar de acum, să-și continue cursul normal. Toate magazinele să funcționeze, industria locală de asemeni, măcelăriile, brutăriile, farmaciile, spitalul. Trupele de ocupație nu se amestecă în treburile voastre interne. În oraș urmează a se instala — pentru un termen scurt — o garnizoană redusă ca efectiv, pentru a garanta liniștea. Deținătorii de arme să le predea în termen de 24 ore la primărie..."

Căpitanul Vreavu se reîntoarse la tabără. Mîncă alături de ostași și ordonă odihna. Intră și el în cort și încercă să doarmă. Nu izbuti, nu-l lăsau amintirile. Ca să-i mai treacă timpul, le prefiră prin fața ochilor. Îl văzu parcă pe Spiridon Vreavu, tatăl său, cum îl ducea în căruță la Mănăstirea Dealul, la Școala Militară. Din nou, tot Spiridon, după primul an, străbătînd dealurile, tot în căruță, să ia notă de cum prinde el învățătura. Bătrînul aflase numai lucruri bune, așa cum i se repeta de fiecare dată cînd intra în cancelarie...

Spiridon Vreavu își trimesese toți copiii la studii. Îl costase treaba asta o sumedenie de parale, dar era mîndru că agoniseala lui din negustorirea poamelor —

crescute pe locul său și din țuică făcută de el la cazan și vîndută pe la tîrguri și cîrciumari — e cheltuită să-și lumineze odraslele.

Odată, după un drum făcut să-și mărite țuica, ajunseră caii cu carul și butoaiele acasă, înaintea lui. Maică-sa Ioana a intrat la griji. Îl urcă pe Matei în car și porniră caii pe drumul, pe unde știa că bărbatul său duce țuică, lăsîndu-i cu frîiele slobode. Mai la fiecare sat, caii se abăteau la stănoaga hanurilor, pe unde Spiridon negustorise băutura și cinstise adălmașele. De fiecare dată Ioana îl descosea pe crîșmar despre bărbatul ei. Într-unul din satele vecine, caii nu se opriră la cîrciumă, ci intrară în ograda unei văduane deschizînd cu fruntea ușa grajdului de curînd rînit.

L-a dovedit pe bărbat în primenelile patului Floarei. Nu s-au schimbat între femei și nici între soți cuvinte de ocară, de necinste. Matei întorsese carul și ținea codiriștea în mînă.

— Am rupt pirostriile, Spiridoane, porni murgii într-un tîrziu Ioana, ținîndu-se tare să nu dea dovadă de slăbiciune muierească.

— Banii de pe beutură îs toți pîn la para în chimir.

— Te las, Spiridoane. Mă umilișsi în fața saltelei satului ăsta.

— Acum de m-ai prins cu ocaua mică, nu-i mai trec pragul.

— N-am cum să mai îndrept om din tine, bărbate. O cîrmișsi strîmb și ești tot numai noduri. De la rădăcini ești bun de dat pe foc.

— Matei prinde vorba, Ioană. Mustră-mă acasă cît poftești.

— Ia tu hățurile, băiete, și trage-ți căciula pe urechi.

Pînă la urmă, Ioana dădu la spate rătăcirea lui Spiridon. El și-a ținut legămîntul făcut atunci, în căruță, ca femeia să-și uite pentru restul vieții necazul. Pe toți copiii i-a dat la școală, la oraș, iar pe Matei îl crescu pentru militărie, să-i vină în permisii cu aur pe epolet și pinteni din nichel la cizme...

Atacul ordonat se dezlănțui la ora H. Șirurile cavaleriei șarjară unele după altele. Numai că tirul dușman era intens și destui dintre atacatori rămaseră la pămînt. Ce se petrecea sub privirile uluite ale obuzierilor inamici era o cavalcadă sortită eșecului. Mitralierele nemților secerau cabalinele. O goarnă îndemna să nu se slăbească atacul. Avîntul doritor de izbîndă nu era suficient pentru ca victoria chiar să se și producă. Mai trebuia un lucru. Cavaleriștii să intre în liniile apărătorilor. Tot mai mulți cai si călăreți cădeau, fără să ajungă la țintă. Și, de necrezut, fiorul izbînzii poposi la români. Cu fiecare șarjă atacatorii se apropiau. Răsturnarea în bine o făcuseră brandurile. Obuzele năsteau locuri virane printre nemți. Un ofițer tare în balistică calcula fără gres traiectoriilor proiectilelor. Treptat se prefigură un coridor larg în linia inamicului...

Și prin această ruptură trecură caii. După o luptă crîncenă. germanii începură să dea îndărăt. Destui dintre cei care n-au mai avut vreme să se replieze căzură morți, răniți și prizonieri.

Noaptea care a urmat, pentru cavaleriști a fost una dintre cele mai lungi nopți petrecute în pustă. Cîmpul de bătaie arăta ca un abator. Se declanșă o scurtă anchetă. Atacul călare pornise de la înțelegerea gresită a ordinului. De obicei, cavaleriștii lăsau caii la trenul regimentar și luptau ca infanteriști, cu arme usoare, susținuți de artilerie. Victoria obținută era însă spectaculoasă. Retragerea precipitată a vrăjmașului, prada de război în materiale, armament, muniție, prizonieri, morții și răniții inamicului, ocuparea cotei importante dovedeau totuși că lupta călare fusese încununată de succes, cu tot procentul mare de pierderi. Ancheta s-a amînat, urma să se desfășoare la sfîrșitul campaniei de război...

Fiarele și păsările de pradă tîrcoliră leșurile pe tot timpul cît sanitarii adunară morții și răniții. Abia spre amiază, a doua zi, isprăviră. Șirurile nesfîrșite

de cruci dovedeau că un număr mare de războinici valahi poposiseră în nefiinţă pe aceste meleaguri, eliberînd locurile de trimişii celui de al treilea Reich....

Capitolul 20

Locotenentul Romulus Cristache se afla in faţa colonelului Ilie Popovici. Cu trei săptămîni în urmă, depusese o cerere prin care solicita să fie trimis pe front şi încă nu primise răspuns.

— Cum să-ţi calific hotărîrea, locotenente ?

— Ca fapta unui ofiţer responsabil, domnule colonel.

— Crezi că în spatele frontului ai fi inutil ?

— Sînt convins că aş fi mai folositor pe front.

— Nu te-ai restabilit complet. În Ungaria şi Cehoslovacia ai noştri poartă lupte grele cu un inamic încă puternic şi extrem de mobil. Se fac marşuri extenuante ziua şi noaptea. Unele unităţi parcurg şi patruzeci de kilometri într-o zi. Te poţi încumeta la aşa ceva ?

— Pot să-mi recapăt foarte repede vechea formă.

— Războiul nu este un sport, locotenente.

— Stărui mai departe în rugămintea mea, domnule colonel.

— O să te recomand unei expertize medicale, locotenente.

Expertiza fu mai serioasă decît se aştepta. Cu un formular în mînă, Cristache trecu prin mai multe cabinete. Ultimul fu cel de neurologie. După specialist, ofiţerul se afla în deplinătatea facultăţilor sale psihice.

Reflexele îi rămăseseră perfecte, moralul excelent, capacitatea de voință intactă, perspicacitatea, memoria, intuiția, toate aproape de punctele limite superioare. În fața oricărui doctor își susținuse dorința să meargă pe front. Argumentele lui erau logice și bazate pe practicarea meseriei armelor. Iar el ca ofițer...

Intră la colonelul Ilie Popovici, cu fișa medicală în mînă.

— Îmi pare rău pentru dumneata, locotenent Cristache, își aruncă o privire asupra concluziei finale. Am vrut, din tot sufletul, să te ajut. Încercările mele au eșuat, pleci pe front.

— Vă cer o favoare, domnule colonel.

— Alta ?

— Să fiu trimis la vechea mea unitate militară.

— Regimentul s-a împărțit. O companie, sub comanda căpitanului Vreavu, luptă în zona Budapesta : celelalte două sînt atașate armatei a 4-a română, ce luptă în Cehoslovacia.

— Mi-aș dori să reintru în fosta mea unitate, să comand un pluton din compania vechiului meu comandant.

— Bine, locotenente. Pleci peste zece zile cu un tren militar.

S-a întîlnit cu Silvia la Șosea, la Arcul de Triumf. Afară se lăsase ceață. Ea venise îmbrăcată în pardesiu, iar părul și-l ascunsese sub un voal cu flori mici, închis la culoare.

Fără să se grăbească ajunseră la malul lacului. Peste luciul apei se roteau pescărușii, scoțînd țipete ascuțite. Silvia le aruncă firimituri dintr-un covrig. Zăboviră apoi pe o bancă, deși se lăsase răcoare. Vorbiră la început despre lucruri fără importanță, abordînd subiecte care îi preocupau pe amîndoi. Brusc, Silvia intră în miezul discuției.

— Zău dacă te înțeleg, Romulus. Oricine, în locul tău, s-ar fi săturat de război, după atîția ani de front.

— Nu este prea simplu să-ţi explic ce m-a îndemnat să fac asta.

— Încep să cred că pentru tine războiul a devenit o necesitate, un viciu. Ai fost totuşi rănit şi încă nu te-ai refăcut complet.

— Mă simt destul de bine ca să pot ţine o armă în mînă.

— Pe care te grăbeşti s-o descarci în semeni de-ai tăi.

— Aceşti semeni sînt duşmanii ţării mele, sînt...

— Opreşte-te o clipă, Romulus. Vreau să ne înţelegem. Patosul tău este nefiresc, mai curînd mircase a demagogie. Uite, îţi propun — să-i zic, aşa — un tîrg...

— Un tîrg ? ! Eşti tu în stare de aşa ceva ?

— O să ne certăm dacă tot mă întrerupi. Să zicem că aş accepta să ne căsătorim. Ai renunţa să te duci pe front ?

— Prea tîrziu. Am ordinul în buzunar.

— Romulus, vreau să te feresc de o nenorocire.

— Dramatizezi, Silvia. Şi pe urmă, nu cred că vorbeşti serios.

Tăcură amîndoi, ca şi cînd ar fi vrut să protejeze această clipă de elan, al unuia spre celălalt, pe lîngă care presimţeau că nu vor mai trece.

— Dacă mi-ai fi spus asta măcar acum o săptămînă...

— Acum abia am putut lua o asemenea hotărîre.

Luară pînă acasă un taxi. Iulia ajunsese deja, iar Matilda le-a făcut un ceai la toţi trei. Discutară de multe, chiar despre Klaus, de la care nu primise Iulia nici un fel de ştire. În altă scrisoare trimisă de Iulia Crucii Roşii, răspunsul era cît se poate de evaziv.

Cristache plecă de la ele cînd pendula bătu de douăsprezece şi cînd dansatorii, în costume tiroleze. ieşiseră pe uşiţă şi se rotiră pe mica estradă, cu gesturile lor mecanice. Melodia, din cîteva note, se stinse cu un ton înalt, cristalin.

Dincolo de grilajul metalic, auzi mîrîitul grifonului destul de ostentativ, apoi îl lătră ca pe oricare alt necunoscut. Cîinele era poate îndreptățit. Îl neglijase la ultimele vizite. Nu-i mai adusese rația obișnuită de parizer, ori cracauer, așa cum îl învățase...

Capitolul 21

Grupa lui Adam Mălureanu urma să ia parte la asaltarea unor poziţii întărite, apărate de un inamic decis să nu cedeze. Se pornise un infernal baraj de artilerie, preludiu la atacul ce avea să vină. Pămîntul începuse să fumege, uriașe trombe de ţărînă, adevărate gheizere de pămînt se ridicau din locurile izbite de obuze.

Două zile au încercat românii străpungerea întăriturilor. La începutul nopţii a treia, nemţii îşi părăsiseră brusc poziţiile pornind spre nord-vest. Cavaleriştii se despărţiseră de flăcăii lui Vreavu, care primiră ordin să atace pe direcţia Dány-Isaszeg. Se afundară într-o pădure şi, folosind doar armele uşoare ale infanteriştilor, căutară să-şi acroşeze adversarii. La nord de pădure, avansa o divizie moto-mecanizată sovietică. Nemţii cedau terenul bucată cu bucată. Deseori se opreau, declanşau lupte violente, soldate cu pierderi de ambele părţi, apoi se retrăgeau pe alte poziţii întărite dinainte de genişti experimentaţi.

Se porni un vînt rece, vînt de pustă, şi spre amiază cerul se mohorî. Începu să ningă cu scame ca de bumbac. Adăpostul lui Adam, la fel ca ale celorlalţi,

era inundat de apă. Bocancii, cu moletierele din postav, înotau în mocirlă. Curînd simți că-i degeră picioarele. Îi venea să sară afară și să alerge. Vrabie nu-și mai simțea laba piciorului drept de două săptămîni. Îl văzuse un doctor de la trenul regimentar, dar l-a îndemnat să lupte mai departe. Mii de ostași începuseră să fie atinși de această boală a tranșeelor. Abia spre seară putură să iasă din adăposturi și să încerce să se usuce. Numai că se lăsă ger și efectele înghețară pe dinafară. Le era interzis să aprindă focul. Cei din grupa lui Adam își înfundară bocancii cu filele unui roman cărat după el de Vrabie. Era vorba de : *O fată căzută din cer* a Emilyei Brontë, într-o traducere deplorabilă și apărută la o editură de care nu se știa nimic...

La adăpostul întunericului își ridicară rețele complicate din sîrmă ghimpată. Focul artileriei inamice amuțise. Ostașii lui Adam mîncau într-o tăcere desăvîrșită. Primiră ca de obicei vizita căpitanului, care nu pierdea prilejul să discute cu ei, să-i îmbărbăteze.

— Se pare că „vecinii" noștri ar vrea să-și reocupe pozițiile, sergent.

— Chiar dacă ar lua localitatea Dany îndărăt, războiul tot nu-l vor cîștiga, domnule căpitan.

— Ne apropiem de Budapesta și e normal ca rezistența lor să se îndîrjească.

— Mîine situația se schimbă. Soseso tancurile sovietice.

— De unde o mai știi și p-asta, sergent ?! Ăsta-i un secret militar.

— Păi, așa s-a întîmplat mereu, domnule căpitan. Cînd au mai fost poticniri d-astea, a fost nevoie de tancuri ; au apărut imediat rușii.

Căpitanul mai vizită cîteva grupe, discută cu ostașii, văzu că trupa avea un moral excelent, obiectivul pentru care lupta, eliberarea, alături de armata sovietică, a teritoriului țării vecine, de către trupele hitleriste, lupta armatei țării, după actul insurecțional, dusă cot

la cot cu Națiunile Unite ale lumii, vizînd distrugerea nazismului, erau bine cunoscute, deveniseră obiective proprii ale fiecăruia.

Era în cort. Războiul cu nemții. Ziua de 23 August. Proclamația regală fusese transmisă la orele 22 ; proiectul discursului fusese întocmit de reprezentanții Partidului Comunist Român. Își aminti de cele ascultate la radio, în acea noapte albă. Era limpede. Țara pășea într-o altă etapă a istoriei sale. Dictatura luase sfîrșit ; înceta prigonirea oamenilor cu vederi democrate, a celor care cu adevărat iubeau patria străbună. Noul guvern însemna începutul unei noi ere în care drepturile și libertățile tuturor cetățenilor țării erau garantate și respectate. Avea deplină încredere în viitorul neamului, și se simțea înrolat în rîndurile celor ce pășeau pe drumul edificării unei alte Românii ; o Românie neatîrnată, stăpînă pe bogățiile și destinele ei, o țară puternică, cunoscută pretutindeni în lume, respectată de vecini și de prieteni...

Noua conducere a Marelui stat major a dat, în jurul orei 23, o directivă către armata română. Se stabileau misiunile de luptă ale tuturor forțelor militare pentru dezarmarea ocupanților germani și eliberarea întregii țări. Regimentul de antiaeriană a trecut din capul locului de partea insurecției armate, pentru înfăptuirea revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă a României... Au urmat trei zile de lupte grele cu germanii. N-a fost ușor. Unitatea de antiaeriană a înregistrat pierderi mari în oameni și echipament de luptă. Au fost sprijiniți și de Formațiunile Patriotice, curățind alături de ele sectoarele date lor în grijă.

Eliberarea Bucureștiului, în partea lui de nord, la fel ca și în celelalte sectoare, a luat aspectul unui război popular. Și pe aliniamentele unde a luptat, compania sa a primit întregul sprijin de la populația civilă pentru dezarmarea ostașilor Vehrmacht-ului.

A citit *România liberă*, ziar intrat în legalitate, după ce dreptul său de a se naște, sub forma prezentă, fusese stropit cu sînge. Chemarea Partidului Comunist Român, îndemnurile adresate tuturor cetățenilor patriei să sprijine cu toate forțele armata pentru înfrîngerea ocupanților : „Lupta cu arma în mînă a început, își aminti de un apel al partidului. Din această clipă, fiecare român este un soldat al României libere. Cetățeni patrioți ! Sprijiniți guvernul patriotic național și luptați contra nemților !"

„... fără o unire a tuturor forțelor antifasciste democratice, patriotice, materializate prin voința poporului, urmare a ridicării la luptă, alături de armată, a muncitorilor, a țăranilor, a maselor populare, nemții n-ar fi putut fi alungați din București".

Militarii Companiei de asalt fură retrași din linia întîi, pentru refacere. Într-una dintre aceste zile, în ajunul Crăciunului, Octavian se prezentă la companie cu „Virtutea militară" prinsă de tunică, pentru isprava cu tancul. De data asta erau găzduiți de un localnic și nu se puteau văita că o duceau rău. Camera în care erau adunați se umpluse de fumul gros și iute al țigărilor Mărășești ; abia puteai să-l tai cu cuțitul. Ședeau toți la un păhărel de pălincă.

— Arăți a-ntîia, bărbate, îl bătu prietenește pe umăr Vrabie. Să nu te deochi, ți-au priit schijele alea. Odihnă-odihnă, permisie-permisie, decorație-decorație, un drum în orașul lui Vodă și pe deasupra tresa de sergent. Ce-s de colea ? Viață de belfer, Tavi !

— Băi, Niculae, ești gelos pe mine.

— Parcă aveai la picior degerătura aia. Ce-ai făcut ?

— Mă simt ca un nou-născut. Treaba s-a rezolvat cu odihnă.

— Dar șchiopătezi binișor.

— Ai halucinații, pe viața mea ! Știu eu mai bine cum merg.

— Ce mai e pe acasă, Tavi ? schimbă vorba Adam.

— Ce să fie ? Totul pentru front, totul pentru victorie. Au semnat Convenția de Armistițiu cu noi, guvernele Americii, Rusiei și Angliei. Sîntem cobeligeranți alături de aliați contra lui Hitler. Adame, s-a recunoscut nevalabilitatea Dictatului de la Viena. Dar nu s-a precizat că Transilvania va fi restituită României în întregime. Va redeveni a noastră, însă, numai după semnarea Tratatului de Pace. Deci mai trebuie să așteptăm puțin, frățioare.

— Octaviane, după încheierea acestui război, în care țara noastră și-a angajat toată armata, pentru înfrîngerea hitleriștilor, și cînd am dat o atît de grea jertfă de sînge, pentru a elibera Trnasilvania de sub ocupația germană, alta va fi cu siguranță atitudinea celor Trei Mari Puteri aliate față de România.

Octavian își aminti că avea pentru ei scrisori și le împărți.

— Ai adus ceva de mîncare ? îi iscodi Vrabie sacul.

— Dacă nu mă puneți în porție, dau o raită prin orășelul ăsta, Isaszeg, și găsesc eu ceva să-mi astîmpăr foamea. Sîntem trupă de ocupație, nu ?

— Treci mai întîi pe la primărie, dom' sergent, și citește afișul, îl sfătui zîmbind Niculae Vrabie. Ai să vezi că nu trăim timpurile lui Bonaparte, care, dacă n-am uitat de tot, înainte de a intra în Italia, le-a zis ostașilor : „Soldați, vouă vă lipsește totul, dușmanul vostru are totul!" Nouă, nici măcar o oră nu ne-au dat voie să ne zbenguim prin oraș.

— Și dacă vreo porumbiță ține să te facă fericit !

— Stau fetele lor pe la geamuri, ne măsoară din priviri, dar numai atît. Să intri peste ele, te mănîncă Curtea Marțială, adeveri Adam.

— Dacă ne plimbăm cu ele pe stradă, intrăm într-o cofetărie, le cucerim, nu ca ocupanți, mai are ceva de obiectat vreun știab ?...

— Zic să te domolești, îl sfătui Adam, trăgîndu-l deoparte. Femeile din orășelul ăsta sînt retrase. Noroc

că nu sînt prin toate așezările la fel. Am face un post negru. Îți amintești, pe unde am mai fost încartiruiți...

— Cele de pe aici se iubesc numai cu ai lor, se amestecă în discuție, mai departe, Vrabie, după ce lipsise puțin.

— Băi, parcă ați devenit calviniști. Ție cum îți merge, Niculae ? Unde te-ai roit ? Dar ce-ai luat moaca asta de înmormîntare ?

— Nu-i e bine bunicului. Mi-e frică să nu se prăpădească.

— Nu mi-au spus nimic c-ar fi bolnav grav.

— De cînd a murit tata, împușcat la Jilava, bătrînul e tot mai rău.

— Ție cum îți merge, Adame ?

— N-am de ce să mă plîng. Ce mă atacă, este că nu mă pot bărbieri în fiecare zi, săpunul este o calamitate, n-am unde să mă spăl, am început să put, de mi-e silă de mine. Am făcut și păduchi. Hainele astea nu s-au uscat pe mine decît aici, în două zile, la cald...

A doua zi se anunță mohorîtă, ca orice zi de iarnă. Cu obrazul roșit de frig, surîzător, mai voinic parcă decît fusese, încărcat cu pachete, intră în casa unde fuseseră cantonați, cine altul decît sergentul Sever Giuvală. Îl îmbrățișă pe Adam, și-i înmînă o scrisoare de la Silvia.

Trecuse mai înainte pe la Vreavu. Căpitanul era bucuros că un ostaș cu atîta experiență de front revenea în unitatea lui. Știa de fapt aproape totul despre Giuvală și tocmai pentru asta ținea mult la el. Giuvală Sever era un militar adevărat care supraviețuise atîtor lupte. Plecase de tînăr din Pardina. Fiu de pescar. Mamă-sa îl crescuse cu frica în Dumnezeu. De fiecare Paști îl îmbrăca în cămașă și pantaloni din dimie și-l ducea la biserică de-l spovedea. Îi veni să zîmbească amintindu-și de o poveste a acestuia. Într-un an, cînd Sever se mai înălțase și începuseră să-i nă-

pîrlească penele de înger, destăinui preotului că rupe gîturile vrăbiilor și le frige pe jar în porumbiște. „Dar ce copil n-are trăite asemenea povești, pe care nu uită să le zică nepoților!“ Într-un an, Dunărea veni cu puhoaie mari și li se surpă casa. Severică, elev la școala primară, ajută la ridicarea alteia pe loc mai înalt. Anii trecură și, cum pe Sever pescuitul nu-l atrăgea, fugi de elondirul de votcă și plecă la Galați. Aici învață lăcătușeria și se apucă de box. Îi apăru în ziare numele cu litere de o șchioapă, cînd cîștigă categoria cocoș a orașului. Se încurcă cu o manichiuristă, cînd nu împlinise bine nouăsprezece ani. Violeta își aduse acasă un prieten, cînd el era plecat într-un cantonament. La întoarcere își luă lucrurile și se mută. Noul amorez, mai în vîrstă ca el și prieten cu poliția, îi ceru patronului să-l concedieze. Giuvală fu totuși păstrat în atelier. Dar, într-o seară, rivalul îl încolți, cu alți șase derbedei. Bătaia a durat mai bine de un ceas...

Deși în legitimă apărare, fiind însă socotit profesionist, în folosirea pumnilor, pentru a nu i se mai întocmi acte de dare în judecată pentru vătămarea figurilor acelor haimanale, cu relații, a trebuit să părăsească orașul. Fu condus de un sergent de stradă, pînă la barieră.

În buzunar avea ordinul de încorporare. Tunurile grele se auzeau pe malul Prutului. Era seara zilei de 21 iunie 1941. S-a prezentat la unitatea de lîngă Fetești, și, după o sumară instrucție, fu trimis pe front, în răsărit. S-a obișnuit repede cu viața de tranșee. Fu rănit de două ori. L-a cunoscut pe Adam cu care a devenit prieten. S-au întors amîndoi în țară și fură repartizați unității de antiaeriană...

Acum Giuvală întinse pe masă merindele aduse în cufărul mare cît un dulap. Fură împărțite în gamele sarmale, caltaboș, cîrnați, lebăr, tobă, sîngerete, unele preparate departe, în Deltă, de mamă-sa. Altele date

lui din București pentru Adam și Vrabie de mamele acestora.

Și ca să nu plece Sever fără niţică licoare, adusese un butoiaș, de vreo zece litri, din doagă de dud, plin cu molan gros-negrui. La urmă, despături dintr-o pînză albă doi cozonaci : cu nuci și stafide.

Vreavu invită și gazdele la care erau încartiruiți. Gospodarul și femeia lui lucrau la o țesătorie. Veniră însoțiți de fetele lor, două păpuși blonde, cu buzele zmeurii, în sarafane, cu cozi împletite și cu picioarele plinuțe, pe care se lipeau carîmbii cizmelor.

Trecuseră de primul rînd de molan. Gazdei i se roșiseră sfîrcurile urechilor. Își aminti că și el are un vin alb de deal.

Una dintre fete coborî de cîteva ori. Se întoarse cu o carafă plină. Un patefon fu învîrtit și cîntă. Pe pereți, tablourile de familie ale gazdei lor. Părinții ei. Părinții lui. El ginere cu ea mireasă. Ostaș la honvezi. Fetele mici, de cîteva luni, goale, cu burticile pe o blană de vulpe, privind spre pozar.

Tinerele dansară mai departe tango. Sînii li se răcoreau de tunicile românilor. Erau tot mai frumoase, mai puțin năzuroase și piruetau, la vals, mai bine ca ostașii stînjeniți de bocancii cazoni, grei.

Vrabie nu înțelegea de ce bărbații locului nu se lepădau mai iute de hortyști și de hitleriști, pentru ca el, Niculae Vrabie, să se prezinte înaintea lui Kovacs baci, să i-o ceară pe Kathe, blonda asta drăgălașă, cu dinți frumoși. Dar dacă s-ar mai gîndi un pic, i-ar cere-o poate pe Editha. Aflat în această dilemă, fără ieșire, mai dădu peste cap două pahare cu vin.

„Dar mai este Budapesta, și dacă războiul nu se oprește, urmează Cehoslovacia. Poate de acolo am să pot alege vreuna mai frumoasă decît Kathe. Ori dacă nu, după război, cînd am să mă liberez, o să vin aici, în casa lui Kovacs baci să mă însor..."

Capitolul 22

Gara de Nord, ticsită de lume, se colorase în verdele cazon românesc. Mulți militari. Ultima serie a unui contingent era trimisă să lupte. Aveau echipament de iarnă. Căști de oțel pe cap, pături de lînă făcute colac, pe spate, ranițe cu merinde și muniție, Z.B.-uri, baionete, mantale, bocanci noi, țintuiți, toate mirosind a magazie.

Făcîndu-și loc prin această mulțime grăbită, locotenentul Cristache și Silvia căutau vagonul ofițerului. Era greu să răzbați în față. Militarii erau înșiruiți pe peron așteptîndu-și rîndul la îmbarcare, în vagoanele de marfă.

Trebuia să se grăbească : trenul pleca peste o jumătate de oră. Cristache saluta tot timpul și răspundea la salut. Purta pe tunică semnul rănitului și decorația, ce nu scăpau neobservate. Găsiră cupeul de clasă, în care Silvia sui prima ca să-i ocupe un loc la fereastră. După ce-și puse lada pe portbagaj, coborîră amîndoi și Silvia se simți urmărită de privirile de la ferestre. Cristache observase și el și fu încercat de o gelozie pe care o știa inutilă. Se întoarseră cu spatele la admiratori.

— Promite-mi că n-ai să mai lupți în linia întîi, Romulus.

— Pentru asta am cerut să merg pe front.

— Ce faci tu se cheamă bravadă. Îți bați joc de tinerețea ta.

— Nimeni nu poate păstra tinerețea, de ce aș încerca eu ?

— Uite ce este, hai să discutăm serios, Romulus.

— O idee bună. Hai să trecem la ale tale. Spune-mi, ții cu adevărat la acest Adam ? Încearcă să fii măcar un minut sinceră.

— Zău, Romulus. Cînd ai să încetezi cu gelozia asta a ta ?

— Cînd n-ai să-mi mai dai prilejul să fiu gelos.

— Orice aș face eu tu tot ai să mă bănuiești. Este în firea ta.

— Nu abate discuția, Silvia. Te-am întrebat dacă ții la el.

— Treaba ta. Tu ai vrut să mă spovedesc. Romulus, crede-mă, am vrut să-l uit, am luptat cu mine, am sperat că a fost doar un accident. N-am reușit. Să știi totuși că țin și la tine, altfel decît la Adam, dar țin mult. N-o lua ca pe o consolare ipocrită.

Ofițerul își aprinse o țigară. Fumul îi căzu bine. Credința naiv-sălbatică îl mai susținea ; credea că pasiunea lui va stîrni în femeie același sentiment ce-l domina pe el. O privi sever cu ochii lui întunecați.

— Și dacă nici eu și nici Adam nu ne mai întoarcem ?

— Nu știu ce va fi atunci !

— Dar dacă ne întoarcem amîndoi ?

— Nici atunci nu știu. Nu mă mai chinui !

Se uită la el fără să-l vadă, cu ochii inexpresivi și obosiți.

Cristache se urcă în vagon și rămase la fereastră. O admiră cît era de frumoasă, așa cum stătea în bătaia soarelui, care îi iriza părul.

„Imaginea de acum a Silviei nu poate să mi-o ia nimeni. Îmi aparține numai mie...“, gîndi ofițerul nemaisăturîndu-se s-o privească.

Trenul în care călătorea locotenentul alerga de o zi și o noapte. Garnitura se oprise de mai multe ori, luase și lăsase vagoane, ajunsese acum la o lungime impresionantă. Cînd trecu granița țării, se dădu prima alarmă aeriană. Militarii se împrăștiară pe cîmp. Pe deasupra lor zburau avioane dușmane. Dornierurile îi împroșcau cu toate cele șase mitraliere ale lor și lansară bombe. Din fericire, majoritatea își greșiră

ținta. De pe platformele descoperite, fură puse în funcțiune armele automate antiaeriene. După alte cîteva minute, atacatorul părăsi locul luptei.

A doua zi, în zori, locotenentul Cristache traversă Tisa pe un pod de vase. Prin ceața deasă, autocamioanele Skoda, cu două diferențiale, rulau prudente pe o punte ce se arcuia îngrijorător sub povara uriașelor vehicule...

Se găseau, la o zi distanță, pe o șosea deteriorată de mașinile de transport rusești supraîncărcate. Cînd se depărtă de graniță, cu peste optzeci la oră, auzi bubuiturile tunurilor din zona Budapesta. În noaptea invadată de moliile iernii, cerul se lăsa greu străpuns de brazdele reflectoarelor, de aceste drumuri albe călătorind cu viteza luminii, fără să se oprească cîndva, spre nemărginirea Universului...

Capitolul 23

După ce orașul Matyasföld fu eliberat, s-au luat măsuri speciale pentru luptele din Pesta, oraș mare, cu nenumărate case vechi, masive, din piatră, unde destule dintre ele — după fotografiile recunoașterii — se transformaseră în cazemate. Compania lui Vreavu fu împărțită în grupe de asalt, dotate pentru luptele de stradă. O asemenea formație i-a fost încredințată lui Adam. Doisprezece ostași printre care și Giuvală. Sergentul Radu Octavian preluase șefia altei grupe, avîndu-l pe caporalul Vrabie ca ajutor.

Cînd locotenentul Cristache sosise, căpitanul adunase militarii în careu. Noul venit trecu pe la fiecare și le strînse mîna. În fața lui Adam zăbovi cu o pri-

vire cu multiple înțelesuri și un zîmbet rece, primejdios. Pentru ofițer, sergentul acesta arătos nu era bun decît să lupte bine pe front, iar ca civil, nu era capabil decît să stîrnească imaginația coafezelor, cu prestanța lui în care se amestecau fanfaronada, aroganța și îngîmfarea...

Luptele începură în Pesta în ziua de Anul Nou, o zi cu un cer trist ; un cer spoit cu cenușă. Mierle, aproape domesticite, poposeau pe sîrmele de înaltă tensiune și pe antene, muiate în burnița apoasă și murdărită de fum. Ecourile exploziilor erau amplificate ciudat de fațadele masive ale blocurilor.

Militarii de sub porunca lui Vreavu se adunaseră în careu. Căpitanul citea cu voce înaltă, ferind de fulguială o hîrtie tipărită, cu ordinul generalului Sova, comandantul Corpului 7 armată :

.....în consecință, cer trupelor Corpului 7 armată să se bată cu îndîrjire, pentru a învinge, fără a nu precupeți nici un efort în cruțarea monumentelor, a instituțiilor culturale, instalațiilor de orice fel care asigură viața orașului, dar pretind, în același timp, să se poarte leal, cu demnitate și omenie, pentru a nu micșora prin nimic măreția victoriei dobîndite."

Spre sfîrșitul lecturii, Vreavu își aminti de incidentul cu Dornierul care se rătăcise și lansase o bombă în plină Londră, dărîmînd statuia lui Milton, ceea ce declanșase reacția R.A.F.-ului englez și expediția de pedepsire a celor 90 de avioane Hampsden trimise asupra Berlinului, unde avariaseră grav uzinele „Siemens Halske".

Grupa lui Adam își alese ca poziție de luptă o casă ghilotinată de o bombă. La fiecare etaj instalară, în spatele unor parapete, arme automate. Înaintaseră pînă atunci cîțiva kilometri în oraș și poposiseră pe strada Asztalos, după ce înfrînseseră rezistența dîrză a inamicului. Țara nimănui se limita la o fîșie îngustă de străzi, grădini, parcuri, uneori mai puțin de o sută

de metri. Inamicul — dat în grija celor din Compania de asalt — ridicase o baricadă din ruinile unor imobile, dotată cu tot arsenalul de război. În linia de apărare a vrăjmașului, dintr-un bloc masiv secționat de o bombă, — un fel de tort cu straturi colorate în pastelurile tapetului — inamicii trăgeau în tot ce mișca...

Din construcția în care se instalaseră Octavian și Vrabie, rămăsese doar un zid întreg ; fusese aici un fel de Comandament al aviației germane. Dăinuia persistent un miros de moloz și de canal desfundat.

În spatele lor, pe peretele neatins, atîrnau încă portretele Führerului și al Reichmareșalului Hermann Göring. Un proiectil de calibru mijlociu străbătu, fără să explodeze, zidul și pulverizâ figura prosperă a Reichmareșalului.

Lui Giuvală, cocoțat pe terasa unui bloc, i se încredință țeava unui brand, cu misiunea să rărească pe cei din spatele baricadei. Lîngă el, căpitanul Vreavu inspecta împrejurimile cu ajutorul unui binoclu puternic.

În fața lor era o stradă pavată, nu demult, de prizonierii ruși, acum expediați în Germania. Localnicii se obișnuiseră cu acești oameni domoli, care lucrau lent, în mantalele lor peticite, cu bonetele trase pe frunte, extenuați și subnutriți. Pentru budapestani ei reprezentau, pe atunci, Armata Roșie, Sovietele. Surpriza de acum era buimăcitoare. Rușii care intrau acum în Budapesta erau voinici, înarmați pînă în dinți, luptau pe noile tancuri Stalin, cu blindaje inexpugnabile, în autocamioane Studebaker, cu autotunuri pe șenile, cu aruncătoare de mine Katiușa, în Jeep-uri, punînd pe goană invincibila armată germană, năucită de tăria loviturilor...

Pe neașteptate, Stukas-urile atacară în picaj liniile românești. Antiaeriana începu să păcăne ; adevărate ciocane pneumatice, conectate la un aparat de control A.P.B.-38, conducînd automat tirul. Sirenele stridente

de pe avioane dădeau fiori militarilor neiniţiaţi, cînd rechinii aerului păreau că nu se vor mai redresa, în cădere, numai că în momentul cînd dădeau drumul la bombe, îşi frîngeau drumul spre pămînt şi se înălţau, pentru viitorul plonjon.

Un avion nemţesc se aprinse şi se izbi, în cădere, de paramentul unei clădiri. Sub impact, întreaga faţadă parcă se curbă. Geamurile se făcură zob şi zidul din stradă, al unui fost salonaş, se prăbuşi odată cu coada avionului. Carlinga rămăsese însă în încăpere, iar o parte din fuzelajul ce nu mai ardea atîrna în afară. Pilotul scăpat cu viaţă, datorită centurilor de siguranţă, coborî fulgerător, de la etajul trei, pe curelele paraşutei şi o apucă prin ţara nimărui, ghicind întîmplător drumul spre liniile alor săi. Nici un cartuş nu detună în urma lui...

— Prea a avut mare noroc, Tavi, ca să fie omorît de un glonţ, aprecie Adam.

— Americanii l-ar angaja cascador la Hollywood.

Opriră discuţia atraşi de un spectacol nemaiîntîlnit. Imobilul lipit de cel lovit de avion începu să geamă ; sunete surde ieşite din inima casei însoţiră ruperea etajelor pe o fulgerătură, pînă cînd acestea lunecară pe un taluz al ruinei. Tot atunci auziră strigăte disperate de oameni surprinşi în construcţia ce venea la pămînt.

— Să zicem o rugăciune pentru militarii noştri ce luptau în casă, se auzi vorba plutonierului, devenită de nerecunoscut.

— N-aş vrea să sfîrşesc aşa, se scutură Octavian de oroare...

A doua zi şi a treia zi se băteau pe aceleaşi poziţii. Nu înaintaseră nici măcar cu un metru. Inamicul se agăţa cu desperare de imobile, de grădini, de stadioane, de cazărmi, de fabrici, de şcoli. Dacă nu se întreprindea ceva, pentru ieşirea din impas, războinicii

celor două armate ar fi putut rămîne acolo pînă la capătul zilelor.

Românii și rușii vor avea de luptat cu un singur inamic : nemții. Pe teritoriul eliberat al Ungariei, Frontul Național Ungar al Independenței alesese un guvern provizoriu. La 28 decembrie, la Debrecen, a fost dată publicității Declarația de război a Ungariei împotriva Germaniei fasciste ; forțele antifasciste, în frunte cu Partidul Comunist Maghiar, se angajau să lupte împotriva zvasticii pînă la victoria finală. Numai că, deocamdată, în Budapesta ungurii mai luptau alături de foștii lor aliați...

Într-un moment de acalmie, Vreavu îi chemă la el pe Adam, Vrabie, Giuvală și Octavian, împreună cu locotenentul Cristache și le dădu ordinul să reducă la tăcere cazemata, tancul îngropat și baricada, cărora brandul, la care luptase Giuvală, nu le putuse veni pînă acum de hac. De fapt, să încheie, cîștigînd-o, lupta cu linia fortificată din strada Asztalos, din fața companiei.

Vreavu împărți comanda celor două grupe. Una i-o încredință lui Adam, iar cealaltă lui Cristache. Își pregătiră pentru misiune fel și chip de scule. Ninsoarea se întețise, abia se zărea la cîțiva pași.

Fiecare grupă avea în componența ei doi pionieri. Cristache căra, pe niște tălpice, un tun anticar și muniția trebuitoare. Își luase ca ajutor pe caporalul Niculae Vrabie.

Grupa lui Cristache o porni spre stînga țării nimănui, cărînd cu ea tunul. Grupa lui Adam, spre dreapta, prin curțile și grădinile neocupate de nici unul dintre beligeranți.

Ostașii rămași pe pozițiile de luptă îl mai văzură pe locotenent intrînd într-un parc, înhămat alături de ceilalți la sanie, și îndreptîndu-se spre o școală veche din vremea lui Franz Joseph. Puțin mai tîrziu, combinezoanele albe dispărură dincolo de perdeaua de zăpadă.

Grupa lui Cristache se apropia pe nesimțite de țintă. Fără ninsoarea asta binecuvîntată, misiunea lor ar fi fost curată sinucidere.

Cînd nimeni nu se aștepta, un snop de plumbi — venind dintr-o clădire vecină — se înfundă în pămînt, lîngă ei. Se adăpostiră și, sub acoperirea celorlalți, trei militari se repeziră sus, pe scările blocului. O fereastră fu pulverizată de încărcătoarele a două Bereta. La un etaj explodară două grenade. Se făcu apoi liniște. Din nou un automat scuipă foc și un alt proiectil detonă. Din clădire începuse acum să se tragă cu precizie asupra lor.

Cristache se decise să-și încerce norocul. Acoperit de tirul oamenilor săi, făcu un salt pe terenul descoperit, lansînd vrăjmașului nevăzut o mică încărcătură explozibilă. În același timp Vrabie și Fîneață se avîntară pe scări. Cîteva clipe de tensiune și, în fine, se auziră exploziile. Afară ieși numai unul dintre ei. Celălalt alunecase și-i plesnise lîngă țeastă un proiectil. Vrabie avea obrazul plin de funingine de părea dat cu chinoroz.

— Erau cinci, dom' locotenent. Pe trei i-ați miluit dumneavoastră, pe doi eu. Fîneață a încheiat războiul aici.

— Mișcați-vă spre obiectiv, ordonă încruntat Cristache.

Ocoliră Fabrica de cauciuc și intrară într-o curte, de unde vizibilitatea era bună. Militarii aveau pe ei salopete albe, iar tunul și muniția erau și ele ferite de ochii vrăjmașului, fiind învelite cu pînză albă.

De unde se găseau, zăriră ieșind din parterul unei prăvălii țevile a două tunuri, de care pînă atunci habar nu avuseseră.

Se găseau în spatele grilajului unei grădini. Tunul fu dezvelit de prelată, cu obuzul în chiulasă și altul în așteptare. Cristache cercetă prin lunetă obiectivul de distrus, apoi dădu ordine scurte : ochire, percutare, încărcare...

În inamicul ce trebuia scos definitiv din luptă fură expediate șase obuze de tunul Reșița. La ceilalți se dezlănțui iadul. Le sărise în aer muniția și o parte din construcție se nărui. Explozia născu un glob roșu-portocaliu ce coloră ninsoarea, apoi acel rotund de foc își schimbă brusc culoarea, se albi, deveni obositor de alb. Un bubuit asurzitor clătină pentru puțin timp strada Asztalos ; un seism zgîlțîi o parte din oraș. În tot acest timp, venite de sus, cîteva secunde, plouă cu colțuri de cărămidă și de moloz... Apoi nu se mai zări nimic. Fumul exploziilor răspîndi în jur miros de pucioasă și de carne pusă la frigare...

Cristache ordonă poziționarea Tiger-ului, a cărui turelă se rotea spre ei, zebrată, mimetică, deasupra zăpezii. Rivalii se văzură în același timp și percutară aproape odată. Exploziile, cele două, umplură locul dintre ei. Servanții tunului fură aruncați la pămînt de forța urgisitoare a bubuiturii. În trotuar se căscă o gaură urîtă, la rădăcina zidului înalt de vreun metru, în spatele căruia luptau românii.

Sergentul Adam Mălureanu se simțea din nou propriul său comandant. Îi avea în grupă pe Giuvală și Octavian. Proaspătul sergent șchiopăta. Se părea că are totuși cangrenă la piciorul drept, care progresa lent. Îi spusese numai lui Adam că i se recomandase să i se amputeze două degete, dar el mai amînase operația, pentru mai tîrziu.

Acum lunecau ca niște umbre înguste de amiază, în toiul ei, pe sub zidurile caselor, unele încă locuibile și locuite, altele transformate în ruine. Ajunseră lîngă o împrejmuire dărîmată, prin golul căreia trecură și poposiră în fața unui zid rămas în picioare printr-o minune. Pe el, un mesaj, scris cu cărbune : „Mamă, trăiesc. Sînt la unchiul Laszlo. Gurry !“

Caporalul Mateiaș Szabo, un arădean, i-l traduse în românește.

Trebuiră să escaladeze apoi un gard de beton înalt de vreo trei metri. Creasta lui era zimţată cu cioburi şi piroane ce sfîşiau carnea. Ajunseră dincolo, cu uniformele rupte şi cu mîinile sîngerînd, într-o grădină albită de zăpadă, cu piscină, cuiburi de trandafiri şi o statuie cu capul coclit de mucegai : decor de operetă. Perdelele de la ferestre atîrnau fără viaţă. O aripă a vilei arsese ; căzuse pe ea o incendiară. Casa părea părăsită, numai că doi cîini lupi ieşiră hămăind de după colţ. Erau pe punctul să-şi descarce automatele în animale, cînd un fluierat le chemă înapoi.

Apăru un bătrîn ce coborî scara majestuoasă străjuită de două fanare oarbe de aramă. Încercă să le spună ceva într-o românească stricată. Înţeleseră că locuieşte acolo doar cu nevastă-sa, o bătrînă mumificată pe care li se păru că o zăriseră la o fereastră. Capul bătrînului tremura ca la Parkinson.

— Ţineţi-vă cîinii legaţi, rînji la el Giuvală.

— Am în casă vin dulce de Tokay, le zîmbi crispat bătrînul, încercînd să-şi mîngîie părul moale, lung şi cenuşiu cu mîna care nu se bîţîia aşa de tare.

O stinghereală tăcută se instală între ei. Octavian crezu că vede într-o străfulgerare, sus, în spatele unei lucarne, o uniformă cazonă, horthystă. Îi şopti ceva lui Adam şi armele se îndreptară spre ogiva de sticlă. Privirile bătrînului căutau speriate spre acelaşi loc ; se temea, probabil, pentru viaţa fiului ori a nepotului ascuns acolo, ca acesta să nu facă vreo prostie.

— Ne continuăm drumul, decise scurt Adam. Tavy, acoperă !

Escaladară şi zidul ce dădea în curtea vecină. Şi aici, pomi, ronduri de trandafiri, magnolii protejate cu saci de paie şi două femei din bronz, goale, cu creştetele şi umerii înverziţi de stercuşii porumbeilor.

Împrejmuirea, pe toată lungimea drumului, era din panouri de tablă şi mai multe dintre ele se puteau da la o parte, atunci cînd armele de foc ale tancului

și ale cazematei intrau în acțiune. Vecine cu ei, doar la vreo zece metri, începeau întăriturile din spatele cărora trăgeau nemții. În fața lor : sîrmă ghimpată, șanțuri anticar, cupoane de șină în „X".

Adam împărți grupa în două. O parte o destină cazematei, o a doua — pentru baricadă. Confecționară la repezeală cocteiluri din trotil, benzină și grenade, apoi sergentul ordonă atacul.

Cînd tunul tancului trosnise odată cu cel anticar — comandat de Cristache, bubuiturile explozibilului și ale grenadelor aruncate asupra baricadei se legară într-un lanț de foc. Simultan, formația comandată de Adam lovea cazemata. Strecurîndu-se sub ambrazura fortificației, sergentul Mălureanu aruncă înăuntru două grenade, una după alta, azvîrlindu-se apoi îndărăt, în pîlnia unei explozii. Totul durase cîteva secunde. Tiger-ul era încolăcit de un șarpe de fum și foc.

Nefericiților din redută le explodă munitia. Fortificația proaspăt turnată, cu pereții nezvîntați prea bine, pocni ca un dovleac.

Un neamț rămase atîrnat de grilaj cu partea de sus a trunchiului terminată cu un terci de viscere și de oase...

Adam își mută privirile în stradă. Pe trotuarul lui Cristache activitatea era în toi. Tancul fusese lichidat și ei scăpaseră ca prin urechile acului. Tunul Reșița se năpustise asupra mitralierelor adăpostite prin apartamentele ocupate de nemți, acoperit de armele automate ale celor din comando.

Militarii lui Adam, folosind ruinele cazematei și epava tancului, dezlănțuiră un tir intens asupra inamicului. Cam în același timp, din liniile românilor porniră masini blindate pe șenile și autotunuri cu tragere rapidă.

Văzduhul căzuse și el în stăpînirea I.A.R.-urilor, care reduceau la tăcere cu tirul intens al mitralierelor

și cu bombe de calibru mic pe nemții de pe terasele blocurilor, care luptau baricadați în spatele sacilor de nisip...

Capitolul 24

Pe cînd bătălia pentru cucerirea Budapestei era la apogeu, într-o peninsulă europeană cu climă dulce, Președintele U.S.A. admira un tablou cu un parc rusesc în care, printre mestecenii ninși, se vedea un cer al stepei în luna decembrie, aprins în locul unde soarele apunea.

Pe o măsuță rotundă, continentele și apele globului tipărite pe o hartă militară. Semnele convenționale de Stat major ale armatei americane marcau o deplasare favorabilă. Aplecat peste planiglob, un general, transpus cu totul în situația frontului, făcu cîteva remarci, dar Președintele nu-i răspunse. Șeful Statului major american se referise la mersul operațiunilor militare din Pacific, unde, așa cum sugeraseră unii generali, ar fi trebuit strămutate armate luate din Europa. Cînd vorbi, Președintele se referi însă la altceva :

— Îl înțeleg pe Winston Churchill, dar nu-l aprob. Am ales pentru Conferință acest loc, în primul rînd, pentru Mareșal. Armata Roșie și-a început ofensiva de iarnă cu o săptămînă mai devreme, și el este singurul dintre noi care conduce direct operațiile militare. În Ardeni care-i situația, generale ?

— După ofensiva rusească de acum, ce a început mai înainte de termenul fixat inițial, Von Rundstedt nu va avea încotro și va slăbi presiunea în întrînd.

Ofensiva rușilor se desfășoară pe o lungime impresionantă. Priviți, vă rog, harta! Ea tinde să înglobeze: Oderul, Neisee, Ostrava, Viena.

— Și primul-ministru care se codea să vină aici, pe motiv că ar fi epidemie de exantematic! Să-l fi văzut, dacă nemții, în loc de aplicarea planului „Barbarossa", debarcau în Anglia. Tifosul s-ar fi mutat cu siguranță acolo.

— Drumul a fost greu, totuși, de la Saki pînă aici: să gonești timp de șase ore prin munți, pe serpentine cu balustradele rupte de obuze, duși ca vijelia de șoferii ruși.

— Vorbeai mai înainte de Extremul Orient. Amiralul King și ofițerii marinei vor să mă convingă să întărim frontul din Pacific. Ei cred că ar fi mai bine să terminăm războiul mai întîi acolo.

— V-am mai spus că nu împărtășesc temerile celor din marină.

— Să recunoaștem că interesele Americii în Pacific sînt superioare celor din Europa. Nu putem nega evidența.

— Îmi păstrez opinia. Pericolul german este mai acut decît cel japonez. Nemții ne mai pot furniza surprize.

— Bine, bine, dar informațiile noastre confirmă că nemții, după Narvik, cînd le-au fost distruse uzinele unde fabricau apa grea, au abandonat producerea super-bombei.

— Este mai indicat să-i batem întîi pe germani și pe urmă să ne îndreptăm cu toate forțele noastre militare asupra niponilor.

— Generale, rușii au acum aceleași mijloace tehnice de luptă ca și noi. Cu dîrzenia cu care se bat, victoria nu ne va scăpa aici, în Europa. Nu trebuie desigur neglijat faptul că încleștarea dintre ruși și nemți micșorează pierderile Americii.

— Vedeți foarte realist lucrurile, domnule Președinte.

— Încep să-ţi dau dreptate, generale. Slăbind presiunea militară asupra nemţilor, războiul se va prelungi şi aceştia pot spori pagubele şi victimele în rîndul fiilor Americii.

— Pentru argumentele enumerate de dumneavoastră, m-am gîndit că ar fi mai bine să sfîrşim războiul mai întîi în Europa.

— Deci sîntem amîndoi de aceeaşi părere. Pe King am să-l împac eu. Şi am să-i prezint şi argumentele cu care m-ai convins...

Preşedintele simţise nevoia să rămînă singur. Venise aici din insula Malta, unde se luaseră importante hotăriri pentru ducerea războiului din Europa şi din Pacific. Beneficiind de cîteva zile frumoase, făcuse o plimbare în jurul „Portavionului din granit", cum era numită Malta, în compania Annei, fiica sa. Străbătuse cu iahtul vreo treizeci de mile. Văzută de la cîţiva kilometri, insula îşi merita pe deplin porecla. Făcuse apoi zborul pînă aici, într-un C-54, decolînd de la Lucca. Survolase Grecia, Marea Egee, Marea Neagră şi aterizase la Saki. În timpul voiajului, zărise încrucişîndu-se pe sub aeronavă vapoare de război americane şi sovietice. Şase fortăreţe zburătoare escortau avionul prezidenţial. Pe la amiază aterizaseră pe pămînt sovietic, întîmpinaţi de Molotov, comisarul afacerilor externe sovietic, secretarul de stat Stettinius şi Averell Harrimann, însoţiţi de o gardă de onoare. După douzeci de minute sosise şi Premierul britanic.

S-au intonat imnurile naţionale : "The Star Spangled Banner", "God Save the King" şi Imnul Sovietic. Urcase apoi într-o limuzină alături de Anne şi străbătuseră un ţinut abrupt, acoperit de omăt, pe un drum păzit de trupe. Remarcase destule femei-soldaţi. Anne ţinuse să-i reamintească istoria reşedinţei care le fusese rezervată. Livadia fusese odinioară palat ţarist. După revoluţie devenise casă pentru tuberculoşi, iar sub ocupaţie germană, se transformase în cartier general pentru Wehrmacht...

Ruşii aduseseră de la Moscova mobilier şi tablouri de valoare. Mareşalul, ca o bună gazdă ce era, se interesase personal de amenajarea locuinței.

Programul primei zile îi priise : baie, cină, odihnă. Ceilalți din suită fuseseră de asemeni excelent cazați. Generalul Marshall primise dormitorul imperial, amiralul King — budoarul țarinei. Premierul britanic fusese încartiruit într-o vilă elegantă, la cîțiva kilometri depărtare. Peste tot, curățenia strălucea şi temerile lui Winston Churchill scăzuseră...

Mareşalul Stalin sosise în Crimeea abia a doua zi. După numai cîteva ore îi făcu, însoțit de ministrul de externe, o vizită neformală preşedintelui U.S.A.

În sala de bal se adunaseră delegații. Era, după cîte se vedea, o reuniune de deschidere, în care s-au hotărît, în totalitate, şedințele de lucru. Conveniră să țină opt. Se stabili acum şi programul fiecărei zile. Fură enumerați participanții. Totul a fost planificat şi cronometrat în stil sovietic şi anglo-american. Un mecanism aliat mergînd uluitor de precis.

Seara, la el în dormitor, Preşedintele îşi creionase punctele de vedere aferente problemelor ce urmau să se discute : armele şi mijloacele de distrugere ce trebuiau folosite şi de aici înainte de aliați împotriva nazismului ; ocuparea şi controlul Germaniei după înfrîngere ; reparațiile datorate de Germania țărilor cu care a fost în conflict ; folosirea dreptului de veto în Consiliul de Securitate ; reafirmarea principiilor Chartei Atlanticului ; dreptul fiecărui popor la autoguvernare, la alegeri libere ; măsuri privitoare la Polonia, la Iugoslavia ; programul de lucru pentru viitor al secretarilor afacerilor externe...

În apartamentul lui, Preşedintele simți nevoia să-şi privească chipul în oglindă. Era un sfat al medicului. Îşi văzu obrazul neodihnit. Ultimii ani fuseseră de muncă extenuantă. Toate hotărîrile militare, politice,

economice luate de Statele Unite se elaboraseră sub conducerea și coordonarea lui directă.

Aprinse veioza. Pendula arăta trei noaptea : ora Moscovei. Se urcă pe cărucior și, deși medicul îi interzisese, se deplasă la fereastră și o deschise. Aerul rece și sărat al mării îi făcea bine. Cu o zi în urmă privise pescărușii ce se scufundau după hrană. Se gîndise :

„Iată un exemplu de tenacitate, de încăpățînare pînă la reușită".

Se apropie de veioză, luă caietul și citi Veto-ul.

„Da, veto-ul va avea consecințe neplăcute. Consiliul de Securitate va putea fi practic blocat, nu va putea întreprinde măsuri împotriva țării agresoare. Dacă nu se realizează unanimitatea, agresorul scapă nepedepsit. Dar cele Trei Mari puteri se vor înțelege cu siguranță. Pacea planetei înseamnă înțelegere și, de vreme ce pe timp de război am luptat umăr lîngă umăr, de ce nu ne-am înțelege și pe timp de pace ? Opinia publică este — încă — un factor suficient și eficient pentru a descuraja un agresor. Poate că vor fi necesare sancțiuni militare, economice, politice. Numai că toate astea nu se vor putea obține decît prin asentimentul celor trei, ori cinci, ori șapte..."

În sala de bal se făcea o fotografie oficială de protocol. Președintele Roosevelt era așezat la mijloc flancat în dreapta și în stînga de Mareșalul Stalin și de Winston Churchill. Urmă un dineu, la care ținură mici discursuri. Președintele era vesel, degajat.

— Nu am băut de mult o șampanie așa de bună.

— Vine din locurile mele natale, din Georgia, explică Stalin, nuanțîndu-și glasul domol, măsurat, și privind lichidul în lumină.

— După război, cînd n-am să mai fiu președinte, mi-ar conveni să vînd șampania asta în U.S.A., bineînțeles, contra comisionului. M-aș putea îmbogăți.

Gluma fu gustată de toți.

— Vremea a fost posacă pînă la venirea dumneavoastră aici. Acum timpul s-a făcut frumos. Se verifică deci vorba care circulă prin lume despre vremurile lui Roosevelt, îl măguli un ofiţer sovietic.

Ultima noapte : aerul avea un gust dulce de primăvară. Churchill nu putea să adoarmă. Strategia lui privitoare la Balcani eşuase. Sovieticii înaintau pe întregul front. Românii şi ruşii eliberau Budapesta. Se dădeau lupte violente în masivul Javorina. În Grecia, fuseseră debarcate, cu mult timp în urmă, potrivit planurilor sale, trupe britanice. Începuse un război nevăzut, de uzură, între armata guvernamentală, susţinută de unităţile militare britanice, şi partizanii greci ai lui Markos. De la fereastră văzu licărind ferestrele Livadiei.

.....America nu este interesată în Balcani. Strategia ei implică planeta. În Europa însă ruşii, care au suportat violenţa militară a nazismului, se revanşează acum, îl înfrîng în propria lui ogradă..."

Privi cerul. Cădeau fulgi rari de zăpadă. Îşi notă în carnet, pentru viitoarele lui memorii :

„...în această stepă nesfîrşită, cu ierni grele şi lungi, maşina de război a caporalului-zugrav s-a tocit necrezut de iute. Pe aceste pămînturi şi Carol al XII-lea al Suediei şi Napoleon I au trebuit să plece steagurile. De data asta, Armata Roşie, bine înarmată şi cu un moral extraordinar de bun, a secătuit maşina de război germană. Asta a însemnat salvarea noastră, a Angliei. Germania simţind nevoia unei victorii răsunătoare, ca să spele şi înfrîngerea Luftwaffei din partea noastră, sfărîmată pe cerul Angliei, şi crezînd că războiul din răsărit se va încheia în trei-patru luni, după care, cu rezervele Rusiei şi ale Europei, să se arunce asupra noastră, şi-a trimis armatele în est. Ţara asta, condusă de Stalin, de acest bărbat de un dinamism înspăimîntător, ce ascunde mari rezerve de răbdare şi siguranţă, nu s-a lăsat doborîtă. Mai mult, sovieticii

înaintează, iar Președintele le dă cel mai bun armament, la fel ca și Angliei și celorlalți aliați. Numai că rușii vor ieși, din acest război, mult mai puternici decît își închipuie Roosevelt...“

Capitolul 25

După cincisprezece zile, ostașii de sub comanda căpitanului Vreavu, odată cu restul trupelor române, primiră ordin să se regrupeze la nord-vest de oraș...

Fură încartiruiți în localitatea Szanda. Întîmplarea făcu ca Adam, Vrabie și Giuvală să fie găzduiți în gospodăria unei văduve cu trei fete. Chiar întîmplare, de fapt, nu fusese. Vrabie, de comun acord cu Adam și Giuvală, mai întîi s-a interesat cum stau lucrurile, și apoi l-au convins pe plutonierul Ursu să-i trimită aici.

Îmbufnată că locuința ei fusese ocupată de români, gazda le așternuse la toți trei să doarmă într-o cameră de trecere, socotindu-i certați cu apa, cu briciul și cu săpunul.

În primele zile, băieții se bărbieriră, își periară hainele, se îmbăiară într-o albie de zinc, încălzindu-și apa la un primus cu petrol, toate petrecîndu-se în spatele unui paravan dintr-un cearșaf, își văcsuiră bocancii, potrivindu-și unul altuia perciunii.

Dar cum nu se puteau odihni în camera de trecere, prin care tot timpul se fîțîia cîte cineva, intervenira la căpitanul Vreavu și obținură odăile fetelor, pe care

mama, după interminabile proteste, le mutase la o soră a ei, care locuia la cîteva case mai încolo.

În zilele următoare atmosfera s-a mai îmblînzit. Gazda, pe numele ei Monika, își aminti că mai știa cîteva boabe românește, și la scurt timp nu se sfii să primească conserve cu carne, slănină, rom, săpun...

Adam își încheia scrisoarea către Silvia. Tocmai căuta o frază potrivită, cînd ușa se deschise și intră Ursula, fata cea mare a gazdei, stăpîna de drept a camerei în care locuia el acum. Băgă de seamă că, peste cămașa de noapte, mult prea subțire pentru luna ianuarie, își luase paltonul. Îi simți respirația parfumată lîngă obraz. Ursula îi ceru, folosind germana, o țigară. Era de fapt a treia din seara aceea. Căută apoi ceva în șifonierul ticsit de pantofi demodați și de haine pestrițe, vechi. Se întoarse iar lîngă el.

— Văd că scrii tot timpul. La început am crezut că baioneta ta n-a ascuțit nici un creion, îi vorbi aplecîndu-se spre el, cu un aer suferind, imitat probabil după romanele de dragoste.

— Iar eu am impresia că-ți petreci mai tot timpul citind cărți de duzină.

— Firesc. Femeia trebuie să aibă spirit, altfel ar fi searbădă.

Adam lăsă tocul din mînă și o privi amuzat. Îi plăcuse ce-a zis. Vorbea mai bine ca el germana și încă din prima zi schimbaseră primele cuvinte. Încercaseră să folosească propoziții convenționale. Ursula căuta tot felul de pretexte să-i șadă prin preajmă. Prezența ei începuse să-l tulbure. Se gîndea la ea și atunci cînd nu era de față.

Ursula continua să scotocească prin dulap. În fine, se decise și scoase o jachetă de casă din atlaz tigheluit. Se apropie apoi de el și îi mîngîie obrazul, privindu-l în tăcere cu ochii ei mari, albaștri, neliniștiți. Vocea șoptită îi tremura.

Ursula îl surprinsese, într-un loc tainic, cînd Adam se spăla, îmbrăcat numai în chiloții de sport, în spa-

tele acelui paravan din pînza de cearșaf. Îi admirase corpul zvelt, bine legat, cicatricele schijelor de pe torace și picior.

— Te rog să porți jacheta asta. A fost a lui Carol, fratele meu. I-o făcusem cadou de ziua lui. A murit în țară la voi, la Păuliș. Lupta la tancuri.

— Antecedentele acestea n-au darul să mă entuziasmeze, dar, oricum, îți mulțumesc. Am s-o îmbrac pe timpul cît am să stau aici. Dar ești sigură că a murit la Păuliș ?

— Am primit o scrisoare de la compania lui. Este îngropat acolo. După război o să mă duc să-i sădesc pe mormînt trandafiri.

Ursula se postă în fața oglinzii ovale, hotărîtă parcă să continue discuția cu el. Cele aflate de la ea parcă îl electrizaseră.

— N-ar trebui să ți-o spun, dar îmi placi foarte mult.

— Nu ți-ai ales un moment potrivit să glumești, Ursula.

— Indiferent ce părere îți faci despre mine, să știi că vreau să fac dragoste cu tine. Așa e că mă socotești neserioasă ?

— Inițiativa se zice că ar trebui să fie a bărbatului.

Adam se ridică de la masă, dar nu îndrăzni să se apropie de ea.

— Știu și de ce îmi placi. Semeni cu Gülla, prietenul meu.

— Iar tu aduci cu fata căreia tocmai îi scriam.

— Îți este logodnică ori sînteți chiar căsătoriți ?

— Ce rost are s-o amestecăm în convorbirea noastră?

— Hai să continuăm discuția pe pat : sînt îmbrăcată subțire și m-a luat frigul. Cred că nu vrei să mă vezi răcită.

Ajungea la ei, prin fereastra acoperită cu o perdea croșetată, lumina zăpezii ce se legăna între cer și pămînt, o lumină rece, fără pic de căldură. În drum spre pat, Ursula stinsese lampa.

Se dezbrăcă apoi de halat și rămase doar într-o cămașă de noapte, care i se lipise de picioarele lungi.

— De ce ești palid, Adam ? Ți-e dor și ție de dragoste ?

— Am și uitat de cînd nu m-am iubit cu o femeie.

— Același lucru se petrece și cu mine. Numai că eu am fost mai curajoasă. Unul dintre noi trebuia să aibă inițiativa.

Își lipi obrazul de al lui. Mîinile bărbatului îi descoperiră sînii care se retrăgeau fierbinți și neliniștiți. Respirația ei grăbită îi încingea obrazul. Adam încercă s-o sărute, dar ea își feri gura, apoi îl cuprinse pe după gît cu o putere nebănuită...

Sederea trupelor românești în Szanda s-a mai prelungit, pentru că militarii mai aveau nevoie de refacere. Luptele neîntrerupte, începute cu nemții la sfîrșitul lui august, marșurile extenuante, timpul cît zăboviseră zi și noapte prin tranșeele pline cu apă, noroi și zloată, toate astea le slăbiseră capacitatea de efort și mai acționaseră și asupra moralului trebuitor luptelor.

Adam începuse să se atașeze de Ursula care se dovedea cu fiecare zi o iubită tot mai afectuoasă. Numai că locotenentul Cristache, folosindu-se de tot felul de pretexte, făcea vizite tot mai dese prin locuința unde era Adam încartiruit. Încerca, și asta era foarte limpede, să afle cît mai multe lucruri despre ce se petrecea între Adam și fata cea mare a gazdei. Într-o zi l-a văzut pe ofițer stînd de vorbă cu mama Ursulei. Folosindu-și viclenia de care nu ducea lipsă, încercase să-l descoasă pe Vrabie și Giuvală. Nici de la aceștia n-a scos mai nimic, pentru că nici ei nu știau ceva precis.

Adam, fără să-și dea prea bine seama pentru ce, începuse să se îngrijească mai mult decît ar fi trebuit de înfățișarea sa în pauzele de instrucție. Se spăla des, se bărbierea zilnic, iar seara se pieptăna deseori, relie-

fîndu-şi onduleurile din părul său negru. Ochii săi viorii începuseră să lucească ciudat, ca mistuiţi de un foc tainic. Obrajii săi supţi de neodihnă şi privaţiunile frontului se împlineau treptat. Cearcănele dispăruseră, iar bronzul vînturilor pustei îi făceau tot mai bine chipului său. Numai că văduva intrase la griji. Neprevăzuta legătură de dragoste între Ursula şi Adam o îndemnase să-şi tină celelalte două fete la ruda sa. Vecinii bîrfeau şi mama Ursulei îşi apăra fata cu cerbicie, punînd la locurile lor pe clevetitorii inoportuni.

Se găseau amîndoi la masă. Fumau şi ascultau o placă de patefon. Discuţia alunecase din nou la luptele de la Defileul Mureşului.

— Carol este îngropat pe lîngă Păuliş. Şi tu ai luptat acolo.

— A fost o încleştare pe viaţă si pe moarte. Adversarii noştri ne-au dat mult de furcă, pînă cînd i-am dovedit. Un infern.

— Camaradul lui Carol mi-a scris cum a murit fratele meu. Zice că tancul în care lupta Carol a fost atins de o mină trasă de nişte civili. A luat foc, şi el, singurul supravieţuitor, a sărit afară. Mai înainte, primise şi el ordin de retragere, pentru că drumul înapoi putea fi tăiat de tancurile ruseşti. El n-a avut timp, că era cel mai apropiat de români, şi fusese şi lovit, cum ţi-am zis.

— Nu pricep pentru ce nu s-a predat. A rămas în picioare şi asta i-a fost fatal. Ar fi trebuit să se culce la pămînt.

În timp ce vorbea cu Ursula, Adam îşi reamintise de o anumită scenă de luptă care semăna cu povestea ascultată acum. Revăzu ca aievea un ofiţer maghiar sărind dintr-un tanc incendiat de tinerii de la Formaţiunile Patriotice şi alergînd, prin fumul luptelor, spre ei. Frăţilă se ridicase deasupra parapetului şi trăsese cu automatul. Se ridicase şi el, Adam, şi trăsese. Era greu de spus cine îl nimerise mortal.

— Fratele tău era blond ? Un sublocotenent tînăr, la vreo douăzeci și doi de ani. Numele lui de familie era Horwath ?

— Așa îl chema.

Adam se făcu palid. Se simțea vinovat, de parcă gloanțele lui l-ar fi străpuns pe fratele femeii de lîngă el. Ursula plîngea încet.

— Jură-mi, Adam, că nu tu l-ai împușcat, îl privi drept în ochi.

— Nu cred, nu știu ce să zic. Am tras mai mulți odată...

— Voi l-ați împușcat, Adam. El voia să trăiască. Sărise din tanc și alerga spre voi, spre salvarea lui...

— Ursula, în timpul luptei, nu-ți poți stăpîni totdeauna reacțiile. Deseori apeși pe trăgaci fără să mai apuci să gîndești ceva. Dacă faci altfel ești pierdut.

— Este groaznic, Adam. Războiul este o calamitate, un lucru absurd. Carol detesta războiul cu voi, cu Națiunile Unite. Îi ura pe hitleriști. Să vezi ce-mi scrie camaradul lui : „...Carol a sărit din tancul incendiat. Era peste tot fum, gloanțele zburau pretutindeni. Îmi transmisese prin radio că au fost atinși. Era singurul supraviețuitor. Nu aveam nici o șansă să-l recuperez. L-am privit prin periscop. Era dezorientat. Nu știa încotro să apuce. S-a decis, îndreptîndu-se, cred, din greșală, spre un tun antiaerian vrăjmaș, care era folosit ca tun anticar împotriva noastră. El nu a tras, dar de dincolo au pornit cîteva rafale spre el și spre însoțitorii noștri de tancuri rămași descoperiți. Mi s-a părut că s-a tras în Carol si dintr-un Tiger german. Am văzut că a fost atins în spate. Mai curînd aliatul nostru l-a doborît, crezîndu-l dezertor..." Ce zici de asta, Adam ?

— L-am văzut căzînd, cu fața spre noi, și deși nu știu dacă am ochit în el, ori în alți însoțitori de tancuri cu care aveam de furcă, și eu mă socot vinovat. Tot atît de bine puteam să-l împușc și eu. Ursula, gloanțele zburau din toate direcțiile. Fratele tău singur

nu ne amenința, voia probabil să se predea. Cine știe al cui plumb i-a luat viața lui Carol, iar Frățilă și cu mine vom duce poate în mormînt un păcat nefăptuit.

Era ajunul plecării. Adam primise muniție, hrană de drum, echipament. În completare i se dăduse din rezerva companiei moletiere din postav, în locul celorlalte făcute obiele, cîteva batiste. Alții, mai norocoși, primiră pături, mantale, bocanci, cămăși, uniforme noi-nouțe, sosite atunci din țară. El a rămas cu aceeași gamelă perforată de glonț, dreasă, de fiecare dată cînd primea mîncare în ea, cu un dop din pîine...

Un șir nesfîrșit de autocamioane sta gata să tracteze armamentul greu, alimentele, muniția pe drumurile Cehoslovaciei Era ora șase dimineața. Afară era întuneric și o ceață de care nimeni nu avea nevoie se lipise de așezare însingurînd locurile.

Pe strada mare se formase frontul de marș. Spre neliniștea plutonierului Ursu nu apăruseră toți militarii companiei de asalt. Întîrziau probabil ca să-și ia rămas bun de pe la gazde.

Cu toată ceața potrivnică, destule capete frumoase de femei iscodeau afară, la plecarea bărbaților, care le încălziseră așternuturile, înfruntînd gura lumii.

Ursula ieșise în stradă. Era palidă, dar își înviorase obrazul cu ruj. Pe gulerul paltonului purta o broșă ieftină dăruită de Adam...

Compania lui Vreavu, împreună cu celelalte unități ale Corpului 7 armată, trecu rîul Ipoly, pe un pod refăcut de pontonierii sovietici. Intrară astfel în Cehoslovacia unde fură întîmpinați de un ger cumplit. mai ușor de suportat de militari după binemeritata odihnă.

Părăsiseră însă drumurile bune și se aflau la poalele unui masiv muntos ce trebuia escaladat. Umbrele copacilor — care vara aveau frunzele dantelate — cufundau pantele Javorinei într-un amurg alb. Omătul era aspru, scorțos și pîrîia sub încălțări. Vîntul tot

mai tăios, cu cît urcau, ducea cu el o pulbere fină de zăpadă pe care o troienea prin adăposturi, ce deveneau stînjenitoare baricade pe care le străbăteau greu, suind armamentul cu ei, tunurile ușoare și armele automate pe panta abruptă cu eforturi din ce în ce mai mari.

Le era tot mai greu să descopere drumurile forestiere și potecile ascunse sub omăt, de pe traseul cărora vînătorii de munte inamici, cu care se înfruntau, smulseseră orice semn de balizare.

Dușmanul presărase mine, cu care pionierii aveau mult de furcă. Urmărirea era mult întîrziată și nelipsită de pierderi omenești...

Izvorîse de după coamele albite ale Javorinei o nouă zi ; o zi vîntoasă. Gerul te tăia la os. Mulți dintre militari aveau picioarele rebegite. Suferința căpătată de la tranșee se reînsufleți se.

Se cățărau greu pe versantul pieptiș, suind, cu prețul unor eforturi supraomenești, tunurile pe noile amplasamente ordonate de ofițeri ; niște locuri strategice pentru tras eficient în inamic.

Octavian, după popasul din localitatea Szanda afirma că degerătura de la picior i se ameliorase. Fusese propus pentru spitalizare, dar izbutise să convingă medicul batalionului să fie păstrat printre combatanții activi. Trei degete îi fuseseră atinse de cangrenă. Străbătură prin zăpada înaltă, cu pîlnii pătate de cenușa exploziilor, sub hărțuiala brandurilor, o treime din urcuș. Icicolo, sub mușcătura fierbinte a proiectilelor, zăpada trecea direct în vapori. Înaintară așa vreo cîteva sute de metri, presărînd rampa ostilă cu morți și răniți, acoperiți de focul mitralierelor, al tunurilor și al gurilor de brand ; arme ce băteau fără istov coama încețoșată, unde nemții se întăriseră cu lucrări genistice.

Efortul atacatorilor era supraomenesc. Prin nenumărate locuri, zăpada se roșise de sînge. Să se fi continuat ascensiunea versantului ar fi fost curată nebunie. Co-

mandanții ordonară adăpostire de voie și foc continuu asupra dușmanului.

Grupa lui Octavian se număra printre cele mai vitregite. Jumătate dintre oamenii săi căzuseră morți și răniți. Numai o minune îl salvase și pe el de la moarte. Cînd raporta rezultatul luptei, avînd alinați într-un șir pe supraviețuitori, căpitanului Vreavu nu i-a venit să creadă că scăpase nevătămat. Avea mantaua ciuruită peste tot de schije și de gloanțe. Și a lui Vrabie păstra mărturiile norocului său. Fusese numai rănit ușor de schije. Era bun de carne și s-a oblojit singur ; rămase în frontul grupei de asalt.

Noaptea, într-un scurt armistițiu nedeclarat, așa cum practicaseră atîtea, în conflictul cu nemții, își adunară morții și răniții grav, ducîndu-i în spatele liniilor de luptă, unde aveau trenurile regimentare și unde cei vătămați primeau ajutorul trebuitor.

A doua zi, focul violent, inamic, i-a ținut cuminți în tranșee. A treia zi, nimic nou, îmbucurător, n-a modificat stările de lucruri.

Se constituiră, la ordinul superiorilor, două companii de comando, cu armamentul potrivit, pentru luptele în pădure. Li s-a fixat traseul : niște drumuri ocolite, abrupte, în dreapta și-n stînga versantului central, pentru a cădea în spate nemților. Jumătate din compania lui Vreavu, un pluton, era pusă sub comanda lui Cristache ; cealaltă era condusă de un ofițer sovietic.

Porniră la cumpăna nopții. Plutonul lui Cristache se împărți, la rîndul său, în două, conform ordinului căpitanului Vreavu. Grupei lui Adam i se alăturaseră doi pionieri, Cioacă și Niță, doi caporali de prin Caracal, solicitați de sergent. Pentru ducerea la capăt a misiunii, erau în total optsprezece militari, îmbrăcați în combinezoanele albe, de camuflaj, cu care luptau de cînd dăduse zăpada.

Octavian, făcînd mari eforturi să nu-și trădeze durerea de la picior, se ținea în apropierea sergentului, la vreo douăzeci de pași în urma lui Cioacă și Niță.

Giuvală fusese ales ca locțiitor de către Cristache și lupta în formația acestuia, spre necazul lui Adam.

O veveriță căzu în cîrca lui Vrabie și caporalul fu cît pe-aci să urle de spaimă. Micul mamifer neștiind cîte emoții i-a făcut acestuia se cățără cu iuțeală pe un trunchi drept de ulm.

O mină detonă sub picioarele lui Niță și acesta se prăbuși aproape rupt în două. Cioacă, uitînd de datoria sa de a demina locurile, mergînd înaintea șirului, rămase în urmă, îi luase trupul în brațe, așa însîngerat cum era, încercînd să-l așeze pe picioare. Celălalt murise instantaneu. Îl întinse pe zăpadă și, nici atunci, văzînd balta de sînge de sub el, nu înțelese că totul era de prisos. Îi mîngîie fruntea, crezînd nebunește că totuși, putea să-și mai revină...

Urcușul era tot mai pieptiș. Pentru a se putea cățăra, Adam era nevoit să se agațe de rădăcinile copacilor, ieșite la suprafață și de neregularitățile solului. Controla des unghiul de marș și aproxima locul unde ajunseseră, după indicii știute numai de el. Cadranul busolei era tot timpul cercetat.

Cioacă îi ajunsese din urmă și-și luă meseria în primire. Instrumentele de detectat mine, al său și al lui Nită, le folosiseră Octavian și Voicu, care se descurcau binișor în treaba asta. Cioacă era tulburat de pierderea tovarășului său. Pe obraji i se vedeau dîre de lacrimi. Pionierul plînsese. Niță îi era văr și singurul fiu al plugarului Petre Aioanei. Părinții, destul de înaintați în vîrstă, i-l dăduseră în primire la plecare. El le promisese că-l va aduce teafăr din război...

Trecură prin albii de pîraie, neînregistrate pe hărți, escaladară vaduri strîmte și abrupte, orbecăind pe un întuneric în care abia se vedea la doi pași. Înaintau în monom, subordonîndu-se toți instinctului ager al sergentului Voicu Marin, un infanterist, care îi însoțea încă de la Tisa și care se orienta perfect pe întuneric. I se dilatau pupilele ca la felne ; putea să scrie și

noaptea ; își compunea scrisorile către nevastă-sa, rămasă singură în București cu un copil nou-născut : o fetiță...

Ningea fără grabă și militarii aduceau, în combinezoanele albe, cu niște primate de un soi ciudat. Mergeau de mai bine de două ore. Traversară albia unui pîrîu, peste un arbore culcat peste apă, de vreo viitură; în spatele rădăcinii, devenită un parapet excelent, se ascundea însă un avanpost inamic.

Se împiedicară de o frînghe de oțel și Voicu, urmărind cablul cu privirea, pînă unde se încolăcea peste mijlocul unui brad, înțelese că dușmanul culca copacii cu ajutorul unui tractor pentru a-i folosi la lucrări genistice.

N-apucară să se hotărască cum ar fi fost mai bine să procedeze, cînd trei nemți, cu mîinile ridicate, se iviră ca din pămînt și le spuseră într-o românească stîlcită să vor să se predea. Mai aflară că foștii aliați zăboviseră prin România vreo zece luni.

— Numai ăștia ne mai lipseau, se înfurie Octavian.

— Îi dezarmăm și-i trimitem cu un ostaș în vale, hotărî Adam, care, flancat de Voicu, nu-i scăpa din ochi.

Fură descusuți asupra efectivelor, armamentului, moralului nemților întăriți pe culmea rampei, asupra ordinelor primite.

Răspunsurile erau în doi peri, mincinoase majoritatea dintre ele, dar ele nu treziră ostilități în rîndul militarilor români. Oricum, aviația română de recunoaștere le furnizase fotografii detaliate și știau în mare tot ce trebuia despre adversarii lor.

Adam se consultă cu oamenii săi din grupă ce aveau de făcut. Prizonierii fuseseră trimiși în dosul liniei lor de luptă cu o santinelă. Aveau din nou libertate de acțiune.

Se răsfirară în trăgători și-și continuară drumul. După puțin descoperiră un luminiș. Zăpada lumina

palid copacii. Vîntul gemea cînd și cînd aducînd cu el zgomote din tabăra nemților.

Își căutară locuri de adăpostire, la cîteva sute de metri de inamic. Așteptau doar semnalul de luptă, ascunși în conurile de umbră ale tulpinilor groase de brazi.

După mai bine de o jumătate de oră, o suliță, roșie de lumină, se înălță, descriind pe fumuriul văzduhului o mușcată ; floare aidoma celei ce se așază morților pe obraz. Ciudata inflorescență pluti cîteva secunde deasupra nemților, ale căror arme porniră toate să tragă în vale, de unde era așteptat atacul.

Grupa de comando încredințată lui Adam, avînd acum reperul stabilit, începu din nou să înainteze. Distanța dintre ostași și cotă cu fiecare secundă devenea tot mai mică. Un presentiment ciudat îl încerca pe Adam de la un timp. Cineva dinlăuntrul său îi șoptea că avea să ducă ultima luptă împotriva germanilor...

Cerul se albea tot mai mult într-o parte a lui, cînd izbucni lumina unei alte rachete. Numai că în locul unei mușcate roși — ca mai înante — cerul se pătă într-un verde de sargasă, din care se alese o frunză magnifică de palmier.

Nu după mai mult de cinci secunde tunurile din vale porniră toate să tragă. Glasurile repezi ale mitralierelor și pufniturile dizgrațioase ale brandurilor se legară cu cele ale artileriei tot mai vehementă. Asupra pozițiilor vrăjmașe, de care se apropiau grupele de comando, căzu ca din senin o grindină de lilieci de fier. Tirurile precise ale automatelor și ale puștilor-mitralieră, ale celor două plutoane manevriere, ajunse cam în același timp în flancurle inamicului, se adăugară la toate celelalte.

Spre dimineață, infanteriștii ocupară aliniamentul părăsit, după lupte crîncene cu un adversar a cărui retragere pripită semăna a fugă...

Capitolul 26

După o zi de lucru, Premierul britanic se odihnea în așternutul său cu miros de mesteacăn geruit. Auzea, grei, pașii santinelei, asemeni unui metronom făcut să nu greșească, cu care se obișnuise.

Avea în față niște note, pe hîrtii de format mic, cu un scris lizibil, mărunt. Un anume gînd și-l trecuse în cerneală, în urmă cu destule luni, pe care nu-l găsi... Oboseala îi învinse : obiectele din jur se tulburau, își pierdeau parcă formele reale și alunecau spre un undeva — la început — greu de precizat. Da, sigur la un avion care îl purtase, cu destule luni în urmă spre Teheran. Nu se putea înșela. Se găsea în aeronavă și sub el văzu un oraș surprinzător de modern. Admiră localitatea întinsă în căldarea naturală a regiunii. Vecinătățile erau verzi ; locuri bune de păşunat pentru triburile nomade. Mai văzu cartiere sordide, cu uliţe strîmte, alambicate. Vecine cu acestea ; vile singuratice și blocuri moderne, se roteau cu străzile pieptișe ce urcau pînă sub văile munților Elbrus ; văi împădurite cu copaci verzi tot anul. Orașul, pînă mai ieri, fusese Statul major al spionajului Axei în Orientul Mijlociu : plin de refugiați din Europa, printre care se strecurase numeroși asasini naziști. Văzu, de unde se găsea, apeductele prin care cobora apa pentru alimentarea orașului. De fapt niște șanțuri deschise. Cei care locuiau pe înălţimi, le foloseau ca pe veritabile canale de scurgere. O regiune de o sărăcie lucie. Spre miază-noapte, viața părea totuși mai ușoară... Aterizase, sosise la ambasada Angliei și constatase că Președintele Roosevelt trăsese la sediul legației U.R.S.S., situată peste drum de reședința Angliei.

„Sovieticii au o pază superioară nouă și americanilor. Poate asta l-a determinat pe Roosevelt să prefere în gardă militari ruși în civil. Stalin, cedîndu-i Președin-

telui corpul principal al clădirii, unde-şi adusese şi bucătarii filipinezi, s-a retras într-o anexă mai mică. Astfel, apartamentul lui Roosevelt dădea direct în sala de conferinţe, uşurînd accesul căruciorului său indispensabil. America, da, America ! Acest copil ingrat al Angliei ! A crescut, este puternică, şi iat-o acum dînd mîna Europei invadate, conştientă de forţa sa industrială nemaiîntîlnită în istorie. Se amestecă peste tot, neglijînd interesele Angliei, dialoghează cu burghezia autohtonă din ţările situate în sferele noastre de influenţă : o încurajează să-şi revendice emanciparea. Preşedintele este un adept ferm al respectării drepturilor naţiunilor mici, supuse mai ales nouă, Franţei, Belgiei, Olandei, la guvernare proprie.

Adunarea plenară de la Teheran. Li s-a prezentat sovieticilor o copie a planului Overlord : Invazia în Europa. Stalin a luat planşa, a privit-o îndelung şi a rostit un singur cuvînt :

— Cînd ?

— La 1 mai 1945, i s-a răspuns.

— De ce tocmai la 1 mai 1945 ?

„Americanii voiau să-i aducă un omagiu. Plănuiseră ca Invazia să fie declanşată de Ziua Solidarităţii Internaţionale a Muncitorilor".

La dineul care a urmat, el Churchill, venise în uniforma de ofiţer superior R.A.F., ca să nu mai aibă complexe faţă de Stalin, care nu apărea altfel decît în uniforma de general. Au fost discutate atunci numeroase probleme, insistîndu-se mai ales asupra păcii lumii postbelice, o pace garantată de cele trei mari puteri. Ascultîndu-l pe Stalin, observîndu-i privirea pătrunzătoare, zîmbetul fugar, siguranţa din întreaga sa atitudine, a înţeles de ce i se potriveşte supernumele: Oţel. S-au mai schimbat opinii despre China, despre generalissimul Chiang, despre drepturile Angliei în Shangai, Hong-Kong, Canton...

O altă secvenţă care îi vine în minte : ceremonia din Camera de Consiliu. Carabinele de pe piepturile ofiţe-

rilor de gardă sclipeau pe tunici. Era încredințat că aveau o pază excelentă, nici un agent nazist nu se putea apropia de conducătorii celor trei mari popoare. Avea de predat sovieticilor, din partea regelui George si a poporului britanic, o sabie cu două mînere, în semn de admirație față de eroii neînfricatului Stalingrad :

„....Am fost însărcinat de către Majestatea-Sa să transmit orașului-erou Stalingrad această sabie de onoare, (al cărei format a fost ales și aprobat chiar de Majestatea-Sa). Sabia a fost lucrată de meșteri englezi ai căror strămoși bat în oțel, de generații întregi, astfel de săbii. Pe lamă a fost incrustată inscripția : „Cetățenilor Stalingradului, care au inimi de oțel, un dar din partea Regelui George VI. În semn de omagiu din partea poporului britanic".

Churchill luă sabia din mîinle ofițerului de gardă și descrise cu ea o curbă elegantă, apoi i-o predă lui Stalin. Mareșalul privi cîteva secunde obiectul de artizanat, apoi îi sărută lama. Vocea lui, pătrunsă de emoție autentică, domină asistența :

„În numele cetățenilor Stalingradului, doresc să-mi exprim adînca prețuire pentru darul Regelui George al VI-lea. Cetățenii Stalingradului vor prețui acest dar. Vă rog domnule Prim-ministru, să transmiteți mulțumirile lor Majestății-Sale Regelui".

Stalin merse apoi cu sabia la Roosevelt, așezat în scaunul lui pe rotile. Mîinile firave ale conducătorului Americii păreau ca de copil pe mînerul uriașei arme. Fiul lui Roosevelt va spune mai tîrziu, comentînd momentul : „Un rege trimisese un obiect de artizanat apărătorilor unui oraș-martir, oamenilor din stepa rusă, care făcuseră zid de apărare din piepturile lor, pentru a stăvili furia invadatorilor, salvînd astfel și coroana britanică de asaltul iminent promis de Hitler Angliei anilor 1940" ..

— Într-adevăr, eroii Stalingradului au avut inimi de oțel, afirmă Roosevelt, vîrînd lama strălucitoare în lăcaș.

Se fotografiară. Conducătorii s-au așezat unul lîngă celălalt. În jur, miniștri, generali, ambasadori, amirali. Reporterii se agitau prin fața lor, căutînd unghiurile cele mai favorabile imortalizării momentului pe pelicule.

Tot la Teheran, el și Roosevelt, în dormitorul Președintelui.

— Sînt necesare două debarcări, în cadrul Overlordului, dintre care una în Balcani. În acest fel războiul poate fi cîștigat mai repede.

— Să nu ne dăm după deget, domnule Prim-ministru. Susțineți frontul din Balcani, pentru ca Anglia să nu-și piardă privilegiile în regiune.

— Dar Balcanii sînt punctul slab al Europei. De acolo, în cîteva săptămîni sîntem la Viena.

— Dacă vom împărți forțele de debarcare în două, va scădea potențialul nostru de luptă de pe coasta Atlanticului. Nu vă gîndiți la sutele de mii de vieți care vor pieri în Rodopi, în Balcani, Carpați ?

— In schimb ne recîștigăm influența în Peninsula Balcanică.

— America nu are interese speciale în regiune.

— În schimb Anglia are.

— Trebuie întrebate și popoarele ce trăiesc în această regiune, să nu nesocotim principiile Chartei Atlanticului, dreptul fiecărei națiuni de a-și alege singură regimul pe care îl preferă.

— Deci strădaniile Angliei de păstrarea influenței în Balcani sînt în zadar ? Balcanii înseamnă și Strîmtorile și Canalul de Suez...

— Spune-mi, ce au făcut democrațiile occidentale împotriva lui Hitler, pentru a nu-și pierde teritoriile și libertatea națională ? Singura țară care a rezistat asaltului a fost Uniunea Sovietică. De ce să intrăm noi în Balcani, să-i eliberăm ? Rușii, luptînd acum cu arme bune, eliberînd Europa de est, ne scutesc pe noi de

pierderi imense în oameni. Noi, în schimb, le vom da : tancuri, avioane, tunuri, vase ; fiare, de fapt.

— Nu trebuie uitat, domnule Preşedinte, că deciziile luate de noi aici jalonează de fapt istoria viitoare a planetei.

— Domnule Prim-ministru, vă reamintesc încă o dată părerea şefilor militari americani : „Soluţia de a distruge cît mai mulţi inamici cu cît mai mici pierderi de soldaţi americani, este să organizăm o singură invazie mare şi apoi să-i lovim cu toată puterea. Doresc ca războiul să se încheie curînd şi fără aventuri costisitoare. Nu văd de ce aş primejdui vieţile militarilor americani, ca să ocrotesc interesele reale ori imaginare ale englezilor în Balcani şi în Europa de est"...

Premierul îşi privi cadranul fosforescent. Aproape şase şi jumătate. Începuse să se lumineze vag. Se ridică, deschise fereastra şi privi marea. Palmierii îi aminteau de ţărmurile mărilor cu climă caldă. În ceaţa luminii prefirate prin perdelele ferestrei, gîndurile lui se întoarseră iar la Teheran.

Reuniunea finală. Brooke ţinea un discurs, un toast :

— Poporul britanic a suferit în acest război mai mult ca oricare altul, aducîndu-şi una dintre cele mai însemnate contribuţii de sînge, pe toate fronturile din Europa, Africa şi Asia.

Pentru prima oară, Stalin păru să-şi iasă din calmul său obişnuit. Vocea nu-i mai era egală, stăpînită.

— În primul rînd ar trebui subliniat aportul Statelor Unite la cîştigarea acestui război. Fabricarea maşinilor de război. S.U.A. a dovedit că pot fabrica, într-o lună, pînă la zece mii de bombardiere grele. Anglia poate face numai două mii. Statele Unite este deci o mare producătoare de maşini. Fără aceste arme, livrate aliaţilor, prin legea Împrumut-Închiriere, războiul ar fi fost pierdut.

— Trebuie să recunoaştem, desprinse Roosevelt motivele supărării lui Stalin, că aşa se prezintă lucrurile. Şi în timp ce noi încercăm să stabilim — lucru greu de

făcut — cine și-a adus un aport mai mare în acest război, Armata Roșie, folosind cu pricepere aceste arme, dă peste cap mașina de război germană.

Capitolul 27

Toi de februarie în lagărul unde se găsea Klaus Dietmar. Zilele alergau cu repeziciune spre martie. Maiorul era muncit de o amintire nostalgică. „La 1 martie, românii dăruiesc mărțișoare iubitelor. Anul trecut i-am dăruit Iuliei un medalion cu lanț de aur. De ce o fi supărată pe mine? Nu mi-a răspuns la nici o carte poștală. De fapt și ai mei, din Germania, păstrează o tăcere suspectă". Își strînse mai bine în jurul gîtului fularul dăruit de Iulia. „Din celelalte cărți poștale am să-mi fac hîrtie pentru țigări, după metoda lui Webler: înmoi imprimatul, dezlipesc cele două straturi, le usuc, apoi le tai la format: patru țigări dintr-o carte poștală".

Klaus se afla în baraca încălzită de o enormă sobă de cărămidă, cu un burlan ce urca drept, prin acoperiș Privi prin geamul brăzdat de flori de gheață. Afară ningea. Coborî scărița patului. Era de serviciu, trebuia să se ducă să curețe zăpada.

Fuseseră mutați din biserică, într-o baracă bulgărită, îngropată o treime în pămînt. „Cele zece grade în plus ale pămîntului, iarnă-vară, la care se adaugă căldura animală a prizonierilor, un fel de sobă alcătuită din o sută treizeci de trupuri, la temperatura de treizeci și șase de grade, au creat o adevărată uzină termică vie".

Ninsoarea creştea, sîcîitoare, domoală. După ce mătură aleea, Klaus se întoarse alături de ceilalţi prizonieri, încercînd să nu răstoarne ciorba de mei. Primise şi cubul de margarină şi mergea în frunte, ca un comandant ce era.

Trecură de poartă, cadru de lemn barat cu sîrmă ghimpată. Pe platforme, patrulau santinelele, bătînd darabana pe podine. Totul se repeta ca un clişeu. Ajunse la baracă. Îi văzu acoperişul troienit şi corbii solemni de pe coama ascuţită. Pe aleea ţarcului se adunase din nou zăpadă, care trebuia curăţată. Fumul se înşuruba într-un nor urît, topind fulgii mari căzuţi de sus. Olanele coşului se acoperiseră cu ţurţuri de gheaţă. Îşi scuturară încălţările de răzător. Cînd Uwe Füssel îl imită, îi căzu talpa.

— Să te ia dracu ! o afurisi Uwe. Cu ce am să umblu pînă la vară ?

— Îţi faci mocasini din foaie de cort, îl sfătui Klaus.

— Ţi-o pun eu la loc, pentru doi pumni de mahorcă, îi promise Johann Webler să-l scoată din impas.

În baracă erau de mult douăsprezece grade Celsius, dar Klaus socoti că, dacă se vor aduna toţi, temperatura va urca pînă la cincisprezece grade. Garniţele erau la locul lor, cîte una de pluton, pline cu zăpadă pusă la topit. Fiind de serviciu, Klaus mai şterse o dată lavaboul, deşertă putina cu lături într-un puţ murdar, săpat într-un troian, apoi, după ce mătură cu tîrnul zăpada căzută între timp, ştiindu-se eliberat de obligaţii, îşi sorbi supa de mei în care dumică pîinea.

După masa de seară s-au strîns lîngă patul lui Harold. Johann Webler, în schimbul anumitor servicii făcute camarazilor săi, adunase pe lîngă el vreo trei porţii de arpacaş : făinoasa caşa uşor îndulcită, din care mînca acum tacticos cu o lingură cioplită de el însuşi. Venise rîndul lui Uwe Füssel să-şi ţină conferinţa. Subiectul : Despre roată. De ce roata ? Aşa vrusese Füssel. Îl pasionau mecanismele. Se apucase de vorbit. Aminti despre roata de piatră, de lemn, de fier.

Roata carului de luptă asirian, roata carului cu grîne, a mașinilor de război din antichitate, roata gaterului, roțile ceasornicului, roata morii. În timp ce Uwe vorbea, se auzea clefăitul lui Johann.

Klaus ieși din schimbul de planton. Era după miezul nopții. Înlocuitorul său își luase postul în primire. Sui scărița și se întinse pe pat, așa îmbrăcat cum era. Încercă să adoarmă, dar nu izbuti. Își aminti de ceva. Se sculă, aprinse opaițul și se duse la lavabou unde se bărbieri. Își clăti obrazul, ștergîndu-l cu batista sa de o culoare incertă, apoi o puse la uscat, să nu miroasă a acru. Îl trezi apoi pe Harold, să se radă și el, așa după cum conveniseră. A doua zi aveau conferință. Le vorbea un compatriot fugit din Germania și refugiat în U.R.S.S., după ce Hitler luase puterea. Tema : Înfrîngerea hitlerismului și a nazismului. Erau obligați să aibă ținută de sărbătoare și trebuiau să fie cu toții bărbieriți la apelul de dimineață al lui Ciumakov. Se urmărea astfel impulsionarea înscrierii lor în Mișcarea Antifascistă din lagăr. Ei sperau, în schimb, să audă cîte ceva despre Conferința celor Trei Mari de la Yalta, chiar dacă erau lucruri vagi, fără prea multă consistență.

Klaus urcă în pat și, în timp ce somnul era pe cale să-l cotropească, îi veniră în gînd argumentele susținute în ajun în fața lui Feind.

„Comisarul Cernausky are perfectă dreptate. Germania va fi învinsă. Înfrîngerea ei mă deprimă, deși am bănuit acest lucru de mult. Și Herbert von Ebenberg încă de la Stalingrad prevăzuse declinul mașinii de război germane. Trebuie însă să-mi spun mereu că nu este vorba de prăbușirea Germaniei, ci de a celui de-al treilea Reich german, două noțiuni distincte, ce nu au cum să se confunde..."

După micul dejun, Klaus și Uwe se duseră la bibliotecă. Priviră atenți raftul cu tomuri în germană. Uwe ar fi vrut un Goethe, un Schiller, pe Schopenhauer

ori Heine. Aveau aici însă la discreție : *„În jurul problemelor leninismului“*, *„Marxismul și problema națională“*, *„Revoluția din Octombrie și tactica comuniștilor ruși“*, *„Un pas înainte și doi înapoi“*, *„Ce-i de făcut ?“* și alte rafturi întregi de cărți semnate de Stalin și transpuse în limba lui Goethe. Fură însă asigurați că urmau să ajungă aici *Capitalul* lui Marx în limba germană și operele complete ale lui Lenin, tot în germană. Așa parcă mai mergea. Stalin lîngă Lenin si Marx avea de cîștigat. Mai erau așteptate broșurile : *Despre dictatura proletariatului, Stalin și problema națională, Construirea socialismului într-o singură țară, Stalin si problema lingvistică.* Klaus împrumută din nou *Ce-i de făcut ?*, iar Uwe, *Un pas înainte și doi pași înapoi.* La bibliotecă era bine, aerul mirosea a hîrtie imprimată, a pînză de legătorie, a carte în general, ceea ce-i făcea plăcere lui Klaus. Iar cărti se găseau în toate limbile vorbite de prizonieri.

Conferința s-a amînat. Cel care trebuia să vorbească mai fusese solicitat într-alt lagăr, unde se porniseră discuții interminabile care l-au reținut. Într-adevăr, conferința a avut loc a doua zi, dar fără incidente speciale. S-au pus o sumedenie de întrebări și la toate s-a răspuns. Bineînțeles că nu toate răspunsurile au plăcut prizonierilor.

Grupa lui Dietmar era acum la masă. Aveau din nou cașa ; de data asta de orz. Maiorul s-a sculat ca de obicei flămînd. O nepotolită foame, devenită adevărată tortură, îi frămînta intestinele. Parcă un guzgan îi rodea burta. Apa era și ea aici la mare preț. Cea din fîntînă era calcaroasă, trebuia fiartă și distribuită cu porția. Căpătau lichidul în ceai, în ciorba de mei, de varză, de sfeclă, de cartofi. Un veritabil regim, care le făcuse bine la mulți. Feind, Konert, Uwe Füssel se lăudau că se simt mai ușori, aproape imponderabili. Numai Johann Webler se îngrășa pe zi ce trecea. El, Klaus, răcise. Îl chinuia o tuse seacă, sîcîitoare ; transpira noaptea și se trezea cu o sudoare rece pe el.

Cioplea însă mai departe la butura lui de mesteacăn ; castronul se descoperea puțin cîte puțin. Medicul l-a consultat îndelung și l-a scutit să mai meargă, un timp, la pădure să taie lemne. Și un fapt ce l-a ridicat și mai mult pe Johann Webler în ochii prizonierilor. Izbutise, confecționîndu-și cuie din lemn de mesteacăn, să pingelească cizmele lui Uwe Füssel...

La apelul de prînz, starșii-serjantul Vasea Ciumakov controla evidența după registru. Părea bine dispus și se plimba agale de la un capăt la celălalt al rîndului, legănîndu-și umerii înalți și rotindu-și atent capul sprijinit pe gîtul robust. Le distribuia și presa, fiecare grupă cu foaia sa. După ce citeau, rupeau ziarul și-l împărțeau între ei pentru răsucit mahorca în țigări. Veștile noi îi mohorîră : Bătălia din Ardeni fusese pierdută. Se dădea bilanțul : Germanii : 120 000 morți, 600 tancuri distruse, 1600 avioane doborîte. Americanii și canadienii : 77 000 soldați morți și dispăruți, 770 tancuri distruse, 900 avioane pierdute. Contraofensiva sovietică de iarnă decurgea bine. Frontul 1 ucrainean declanșase ofensiva între Vistula și Oder. Frontul german fusese rupt pe o adîncime de 25 kilometri. În Italia, intraseră în luptă, împotriva germanilor, mari unități italiene. în sectorul Armatei 8 britanice, între Alfonsiene și coasta Mării Adriatice...

Noaptea trecea greu. Pe sublocotenentul Rudi Szepaniac, un individ sfrijit la figură, puțin miop, îl încolțise o durere atroce de dinți. Maxilarul i se inflamase, gingiile purulente îi sîngerau. Se înfuriase pe toată lumea, singurul pe care îl mai suporta era Johann. Acesta îi extrăsese dinții bolnavi de-a dreptul cu mîna și fusese plătit pentru oficiile lui de felcer cu cîteva porții de cașa. Îi mai rămăseseră totuși cîțiva care însă se clătinau atît de rău în alveole, încît și i-ar fi putut scoate singur, dar voia să-i păstreze ca, mai tîrziu, dacă s-or înzdrăveni, să lege de ei o

punte dentară. Prizonierii își vîrîră capetele sub mantale, încercînd să fure cîteva ore de somn.

Klaus se făcu covrig sub haină. Începuse din nou să simtă pișcătura păduchilor, poate unde luna își arătase un chip ciudat, ca pictat de vărsat. În lagăr se anunțaseră cîteva cazuri de tifos. Prin barăci bîntuia panica. Rudi continua să geamă prin somn. Mai devreme se plînsese că-și simte creierii cum îi curg prin urechi. Dinții îl frigeau. Felcerul credea că are un fel de congestie a nervilor. În ciuda speranțelor lui. avea să-i piardă absolut pe toți și să mănînce cu gingiile.

Grupa lui Klaus era de serviciu la bucătărie. Se adunaseră toți într-un bordei cu zarzavaturi : tocau varză, cartofi și ceapă. Varza era aur curat. În timp ce trebăluiau, mestecau foi crude, încercînd să-și astîmpere foamea și nevoia de vitamine. Cotoarele de varză dispăreau fără urmă, deși ar fi trebuit predate. Cei de la cartofi și ceapă, aprovizionați în mare conspirativitate, n-aveau de ce să se plîngă. Un paradis al foilor de varză. Cotoarele tăiate în două erau ascunse sub vestoane, sub mantale, în carîmburile cizmelor și ajungeau astfel pînă la camarazii din pluton. Munca la bucătărie era și un bun prilej pentru discuții serioase.

— Degeaba susții, Herr Harold Feind, că geniile stau mai presus de dogme. Führerul n-a izbutit să demonstreze asta. Despotismul rămîne despotism, chiar sub un despot de geniu, după cum lanțurile de aur tot lanțuri sînt, aprecie Klaus Dietmar.

— Herr Feind, pentru mulțime, însă, izbînda este totuna cu superioritatea. Ăsta este motivul pentru care Führer-ului la început, atunci cînd victoriile armatei s-au ținut lanț, i-a crescut popularitatea, îndrăzni Johann Webler.

— Numai că după Stalingrad, prestigiul lui a scăzut enorm. Iar acum cînd aliații au intrat în Germania, s-a demonstrat în fața oamenilor că el este un om ca toți oamenii, cu defectele și calitățile proprii omului,

că nu este un comandant mare de oşti, aşa cum s-a crezut la început, îşi continuă ideea Klaus.

— Aşa este, Herr Major Klaus, îl aprobă Johann Webler.

— Numai că acum o sumedenie de ofiţeri îl părăsesc pe Führer cînd se află la greu. Mai ales dintre aceia care au roit în jurul lui, ducînd o viaţă confortabilă, unii chiar răsplătiţi regeşte de Hitler...

— Este o trăsătură omenească, Herr Konert, aprecia Klaus.

Harold se sculă şi-şi întinse oasele lungi. Fără capelă şi tunica de ofiţer superior în Wehrmacht, nu mai semăna cu el însuşi. Chelia i se alungise, iar ochii cenuşii deveniseră verzui. Harold jucase fotbal în tinereţe, într-o echipă din Köln. Avansînd în grad, părăsise sportul, care în mentalitatea ofiţerilor de carieră era considerat o ocupaţie neserioasă. Făcuse campaniile din Polonia, Franţa, Belgia, Iugoslavia.

Pastorul Konert toca varză lîngă Klaus. De fapt, mai mult mînca. Părea o capră lacomă, ce dăduse iama într-o plantaţie tînără. Şi pe el îl atinsese foamea cronică şi flămîndul de acum nu mai avea nimic din evlaviosul instruit, care colindase odinioară toate muzeele Europei. Părea obsedat doar de mîncare.

— Curţile bisericilor ar trebui cultivate şi cu zarzavaturi, pe lîngă flori. Se ştie că urzica ocroteşte crinul mai bine decît omul, iar legumele pot face bine florilor, anunţă Konert.

— Am să-i sugerez, cînd mă întorc acasă, Führerului, sări Johann Webler. Să dea ordin să se planteze în toate grădinile orz pentru caşa.

Nu-i răspunse nimeni. Harold Feind se întorsese spre Uwe.

— Viitoarea Europă va fi socialistă, Uwe. Asta ar fi trebuit să se întîmple încă din 1918...

Uwe păstra, în felul său, un respect adînc lucrurilor pe care nu le pricepea bine, evitînd să-şi dea cu părerea. Răspunse însă Klaus.

— Este greu de prevăzut ce drum va apuca Europa după război.

— Ce este scris, acolo sus, în ceruri, se va împlini, se amestecă Konert, care prinsese din zbor discuţia. Un lucru nu-l înţelegeţi voi oamenii, că doar dreptul divin guvernează omenirea. El nu se schimbă după toanele şi capriciile politicienilor.

— Cum ajung acasă, încep să cultiv varză, interveni serios Johann. Varză şi orz. Tăiţei cu varză şi caşa, asta aş vrea să mănînc în fiecare zi, vru să readucă discutia pe un teren mai ferm.

— Herr Klaus, atotputernicii din statele burgheze împiedică filozofia muncitorilor să se răspîndească, îndopînd oamenii, să nu se supere pe mine pastorul Konert, cu morala creştină, convingîndu-i, chiar prin absurd, că tocana săracului, de toate zilele, ar fi ştiucă unsă cu maioneză. Ori că borşul searbăd ar fi curcanul de rotiserie.

— Herr Oberst, după cum văd — sări iritat Konert — aprobi surparea rînduielilor de pe pămînt, slăbind autoritatea statului şi a bisericii, făcînd apologia comunismului.

— Eu vă respect noile concepţii, Herr Feind, interveni Klaus. M-am gîndit şi eu mult la aceste inechităţi dintre oameni, felul cum sînt consumate bogăţiile societăţii burgheze. Numai că stratificarea oamenilor s-a făcut ca urmare a unor procese evolutive.

— Da de unde, Herr Major. Mulţi dintre bogaţi n-au nici un merit, nu depun nici o muncă. Şi au o singură burtă. Pentru asta aruncă banii în stînga şi-n dreapta, pentru că se plictisesc. Într-o societate unde oamenii cîştigă după munca şi capacitatea lor astea nu se petrec.

— Vă exprimaţi aşa acum cînd Germania este în dificultate.

— Pastore Konert, adevărul este că noi am fost bătuţi de ruşi, pentru că n-am putut fi convinşi că luptăm pentru o cauză dreaptă. Germanii au fost lipsiţi de o filozofie pozitivă, care să fie însuşită de cei

mulți, de cei săraci, de cei obidiți, de cei însetați, de flămînzi. Acești oameni, în general, fac istoria. Ei fac revoluțiile. Ei schimbă fața societăților. Acești oameni, aici, pe pămîntul rusesc au făurit Statul Sovietic. Ei, muncitorii și țăranii, peroră Feind.

— Eu aș vrea să fiu neutru, pastore Konert, însă Herr Feind spune un adevăr. Eu încă nu mi-am dat adeziunea față de Mișcarea Antifascistă, însă pentru asta nu mă împiedică nimeni să văd realitățile. Armata sovietică ne-a învins, pentru că a luptat pentru o cauză dreaptă. Suportul ei moral a fost superior celui la nostru. Ea a luptat să-și apere patria. Noi am luptat să cucerim, să cotropim. Argumentele noastre : spațiul vital, eliberarea germanilor din alte țări, o nouă împărțire a coloniilor, hegemonia arienilor, a supraoamenilor, stîrpirea suboamenilor, a corciturilor, a evreilor, toate astea au determinat ca majoritatea popoarelor să ne urască, să-și dea mîna să lupte împotriva noastră, și, așa cum evoluează lucrurile, să ne înfrîngă.

— Văd, văd că te-a contaminat Herr Oberst Harold Feind.

— Sînt propriile mele păreri aduse de la București

— Deci pe acolo te-ai contaminat de bolșevism ?!

— Nu m-a contaminat nimeni, pastore. Am purtat discuții, este adevărat, cu ofițerii români. Căpitanul Vreavu avea, ce este drept, vederi democratice, dar nu pot jura că ar fi fost comunist.

— Îl cunosc și eu la fel de bine ca dumneata. Căpitanul Vreavu era cu siguranță comunist, iar colonelul Popovici, deși Hagen i-a atras deseori atenția, l-a tolerat.

— Numai că românii nu aveau Gestapo. Dacă Vreavu ar fi fost ofițer german, ar fi stat în lagăr alături de comuniști și de evrei.

— Führer-ul nu l-ar fi tolerat. Asemeni ofițeri ar fi fost executați. El nu putea suporta să mai existe și o altă părere, o altă concepție decît a sa personală, se înflăcără Harold Feind.

— Huleşti pe Führer, Herr Oberst, şi asta te poate costa, i se adresă Konert, de data asta agresiv. Ai început să faci pe comunistul, să faci propagandă bolşevică în rîndul militarilor germani. Vino-ţi în fire. Cărţile citite pe aici te-au pervertit. Cele trei virtuţi creştineşti : dreptatea, mila, smerenia, le-ai dat uitării. Ţi-ai pierdut busola. Văd, văd că discuţiile pe care le purtaţi de la un timp şi dumneata, cît şi Herr Dietmar, cu comandantul Hortopenkov au lăsat urme. Nu se cade să-i imitaţi pe trădătorii fugiţi din Reich în Rusia şi să ne contaminăm de bolşevism. Să nu crezi în minciuna că rușii şi americanii ar înainta pe pămîntul sfînt al Germaniei.

— Aşa este, se prefăcu pătruns pînă în rărunchi de predică Johann Webler. Adevărul adevărat este că trupele Reich-ului or să ocupe în primăvara asta Parisul, Haga, Atena, Varşovia, Bruxelles-ul, Moscova...

— Ia un cotor de varză, Johann, şi Klaus îi dădu unul gata fasonat, alb şi plin de must. Are multe vitamine. Pînă la Paris, ai să te tot îndopi cu cotoare de varză...

Klaus ar fi vrut să pună în discuţie suportul filozofic al religiei, dar Konert şi-ar fi găsit aliaţi în Feind, în Johann, Lehman, Gartner, Hoffmann, şi l-ar fi izolat, l-ar fi pus în minoritate.

— Flecăreala asta de aici, îi şopti Johann lui Uwe, nu-i e nimănui de folos. Aici toţi sîntem mari şi tari. Nu-i de ajuns să condamnăm abuzurile, cum ar dori Herr Klaus, ar trebui schimbate mai întîi moravurile. Iar tot ce facem noi aici e tot un abuz. În fond consumăm varza din tainul celorlalţi.

— Eşti un moralist de forţă, Johann, dar spune-mi, de ce ţi-ai umplut sînul cu cotoare de varză ?

— M-ai prins. Îmi crapă obrazul de ruşine, dar zarzavatul acesta mă ţine în viaţă şi aş face orice ca să supravieţuiesc.

— Știi ceva ? îl privi lung Uwe Füssel. Arăți mai bine ca noi toți. Încep să-mi schimb părerea despre tine. Ai cap, nu glumă !

— Să nu afle Harold Feind ce ți-am spus, că-mi sporește corvoada.

Capitolul 28

O duminică de februarie. Anna, fiica Președintelui Roosevelt, își făcea plimbarea de dimineață. Ningea cu o zăpadă poluată de fumul portului. Pe stradă întîlni cîțiva copii cărora le zîmbise prietenoasă. De fapt se mai văzuseră de cîteva ori, se cunoșteau de acum, între ei se stabilise un fel de dialog al privirilor. Copiii stăteau la poarta unei case. În curte se vedeau pomii vătuiți de ninsoare, leagănul nins, lemnăria ferestrelor în culoarea fisticului, puțul american și o gheretă asediată de șerpii viței sălbatice, rondurile de flori, năpădite de lujerii uscați ai ortensiilor, viețuind în bună vecinătate cu niște curmali sălbatici...

Însoțită de agentul sovietic, un ofițer chipeș în civil, un fin din Karelia, se apropie de copii.

— Hallo ! li se adresă, scoțînd din geanta de voiaj mai multe batoane de ciocolată.

Băieții și fetița o priviră descumpăniți, la început, apoi acceptară darul cu timiditate. Ispita ciocolatei americane, cu lapte și alune, învelită într-un ambalaj ademenitor, era prea mare. Fetița se legănă de pe un picior pe altul și, mai îndrăzneață decît ceilalți, îi mulțumi cu o voce subțire, emoționată :

— Spasiva. [1]

Agentul era însă de altă părere. Ceru ciocolatele înapoi de la copii și le restitui fetei Președintelui.

Privirea adresată picilor fusese severă, dar vocea i se voise neutră :

— Au destulă mîncare, doamnă.

— Le-am dat ciocolata nu pentru că n-ar avea ce să mănînce.

Copiii se întoarseră dezamăgiți la jocurile lor. Anne își consultă ceasul : mai erau două ore pînă la plecarea din Livadia.

Președintele avea în față, pe măsuță, un exemplar parafat al acordurilor semnate de părțile interesate. Data : 11 februarie 1945. Își văzu chipul în oglindă, obrazul obosit al unui bărbat de 63 de ani : Franklin Delano Roosevelt, președintele Statelor Unite ale Americii. Părul îi albise, numai pe partea stîngă a cărării îi rămăsese o șuviță neagră. Peste ochii congestionați, pleoapele i se lăsaseră grele, inflamate. Își luă țigara de pe marginea scrumierei de porțelan fin : un cîine stilizat, de vînătoare, ținînd un fazan în gură.

Reciti în diagonală acordurile. Lua ființă, în sfîrșit, ideea lui de a întruni popoarele lumii într-o organizație mondială, unde să nu existe discriminări între țările mari și țările mici. Pentru etapa de față se configuraseră cîteva hotărîri : întemeierea Organizației Mondiale, mecanismul de vot al viitorului Consiliu de Securitate, teritoriile sub tutelă, viitorul Europei eliberate. La sfîrșit, acordul cuprindea clauza intrării în război a U.R.S.S. împotriva Japoniei.

Căută printre hîrtii. Găsi Convenția de armistițiu cu Ungaria. Se uită la dată : 25 ianuarie 1945. Zăbovi asupra unui articol : „Ungaria a acceptat obligația de a evacua în limita frontierelor ungare, existente la 31 decembrie 1937, trupele și funcționarii unguri din teritoriile Cehoslovaciei, Iugoslaviei și României, pe care

[1] Mulțumesc !

aceasta le-a ocupat. A acceptat, de asemenea, să abroge toate dispozițiile legislative și administrative relative la anexarea sau încorporarea la Ungaria a teritoriilor cehoslovace, iugoslave și române.“ Articolul 19, final: „Sentința arbitrară de la Viena din 2 noiembrie 1938 și sentința de la Viena din 30 august 1940 sînt declarate de către cei prezenți nule și neavenite...“

— Sînt sigur că după acest război omenirea va beneficia de pace cel puțin cincizeci de ani.

Fu dus în căruț pînă la limuzină. Convoiul era gata de placere, dar mai trebuiră să aștepte cîteva minute. Ofițerii sovietici îi aprovizionară cu mici atenții pentru drum : votcă, mai multe soiuri de vinuri rusești, șampanie georgiană, icre negre, unt, portocale, mandarine.

Cînd ziua se îngîna cu noaptea, convoiul ajunsese la Sevastopol. Au putut vedea, în lumina vagă a înserării, unul dintre cele mai martirizate orașe din lume. Icicolo, rămas ca prin minune în picioare, cîte un zid, pe care fluturau zdrențele cîtorva afișe rămase de la nemți. Un ofițer sovietic le spuse oaspeților că, atunci cînd plecaseră, germanii n-au lăsat în oraș decît șase clădiri întregi. Masacraseră aproape toată populația. Churchill înțelese abia acum de ce insistase Stalin ca, după sfîrșitul războiului, criminalii de război să fie judecați și condamnați cu maximă asprime...

Capitolul 29

În lagărul de pe Elba, luna cețoasă a lui Indrea trecuse, de mult, ianuarie era și el pe sfîrșite. Rudolf von Ebenberg aflase că în Ardeni, germanii fuseseră

opriţi, apoi respinşi pe vechile poziţii. Ştirile care le parveneau prizonierilor erau deseori contradictorii. Dar un lucru era cert, pentru toată lumea : luptele se purtau acum la frontiera Germaniei, în faţa liniei de fortificaţii Siegfried. E adevărat că bătălia Intrîndului se desfăşurare o vreme în favoarea lui von Rundstedt, adică atîta timp cît aviatorii americani nu putuseră zbura. Dar cînd norii au fost măturaţi de vînt, pentru armatele germane începuse dezastrul. Totul semăna cu ceea ce se petrecuse în Ardeni, bineînţeles, la alte proporţii, cu lupta dusă de Rudolf împotriva canadienilor.

Intraseră în februarie. Ziua creştea, dar frigul se înăsprise. Rudolf aştepta ordinul de strămutare în alt lagăr, dar nu mai nutrea pentru schimbare nici o bucurie. Ştia că Kurt Decker insista să-i clarifice dosarul, însă superiorii săi aveau probabil treburi mult mai serioase de dus la capăt. Convingerile tînărului sublocotenent, pe de altă parte, începuseră să se clatine. Văzuse prea multă suferinţă lovindu-i pe toţi aceşti oameni, veniţi din mai toate colţurile lumii, ca să nu înţeleagă că războiul e o anomalie, pe care nu poţi s-o justifici.

Programul zilnic se desfăşura după tiparul obişnuit. Tăiatul şi căratul lemnelor, corvezile de tot felul, săparea cazematelor, turnarea betoanelor la fortificaţiile de pe malul Elbei...

Cînd soseau noi prizonieri, aflau de la aceştia pînă unde ajunseseră motorizatele sovietice şi ale aglo-americanilor, înaintînd în Germania...

Ziua murea lent, tîrîndu-se istovită spre acel apus, unde americanii debarcaseră pe plajele Normandiei la 6 iunie '44, spulberînd Zidul Atlanticului. Cînd poarta de la intrarea lagărului se deschise, Rudolf zări, din uşa cortului, un şir de prizonieri păzit de o gardă puternică. Aveau obrajii vineţi şi mantalele ţepene de ger. După uniforme îşi dădu seama că erau români, sîrbi, maghiari şi cehi. Ultimii care întorseseră armele

împotriva Reich-ului. Abia își tîrau picioarele, vlăguiți de oboseală și de foame.

Rudolf află că românii fuseseră prinși prin munții Javorina. Ungurii erau aduși din zona Budapesta și a masivului muntos Matra. Cam pe unde erau toate astea, mai la vest ori mai la est de localitățile de unde veniseră cei de acum o săptămînă ?... Rudolf privea cu atenție la români explicîndu-i la Fouché :

— Românii au întors armele împotriva noastră la 23 august. Tata a comandat în România o unitate de antiaeriană. Pe mantalele a doi dintre noii veniți am recunoscut însemnele „Antiaerienei". Aș vrea să vorbesc cu ei.

Memorase figurile celor doi pentru a-i căuta a doua zi.

— Încearcă, Rudolf. Țarcul românilor este vecin cu al nostru.

— Mîine încep investigațiile.

Prizonierii fură incluși, chiar de a doua zi, în porție. Li s-a prelucrat pe scurt regulamentul. Orice abatere era aspru pedepsită. La două zile după încartiruire, fură trimiși să aducă lemne. Doisprezece români, comandați de sergentul Marin Voicu, fură introduși alături de zece canadieni și zece maghiari în grupa de sub ordinele lui Peter Farow.

Rudolf ajunsese lîngă Adam. Sergentul îi observă uniforma jumătate canadiană, jumătate germană și intră la bănuieli.

— Știi să vorbești nemțește, Herr Kamerad ? îl abordă Rudolf, zîmbindu-i prietenos.

— Puțin. Cîteva cuvinte.

— O să ne înțelegem bine, îl măguli Rudolf.

— Ce vrea omu, frățioare ? îl trase de mînecă Voicu Marin, cu care căzuse prizonier, imediat după Javorina.

— Habar n-am, dar ne lămurim noi. Un bob zăbavă, Marine.

— Fii atent ce discuți.

— Ce grad ai în armata română, Herr Kamerad ?

— Sergent.

— Tata a luptat lîngă București ; era la antiaeriană.

— Înseamnă că a avut ghinion cu noi la 23 August.

— A fost arestat de către Gestapo înainte de rebeliune.

— De unde ai scos-o că ar fi fost vreo rebeliune. A fost o revoluție de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă a României.

— Ai întîlnit cumva numele de Herbert von Ebenberg ? Era tatăl meu.

Adam tresări. Își aminti de noaptea cînd mergea cu Ion C. Ion la regiment și partizanii aruncaseră cîteva autocamioane în aer, ei fiind prinși lîngă debleu. Von Ebenberg si maiorul Klaus Dietmar le salvaseră viața ; garantaseră pentru ei că-i cunosc ; că sînt loiali Reichului.

— Ce rol joci aici, Herr Ebenberg, în tabăra asta de odihnă ?

— Îmi place că ți-ai păstrat umorul. Cum te numești ?

— Sergent Adam Mălureanu. El este sergent Voicu Marin, prietenul meu. Nu mi-ai răspuns la întrebare.

— Am avut un coleg cu numele de Adam. Unde ai învățat germana ? L-ai cunoscut pe Herbert von Ebenberg ?

— Germana am învățat-o în liceu, apoi am vorbit-o cu voi, pe cînd eram camarazi. Pe colonelul von Ebenberg l-am cunoscut atît cît poate cunoaște un sergent pe un colonel, dar cum ai căzut prizonier ?

— Duceam un camarad rănit grav spre liniile noastre, eram și eu însumi rănit, tunica și pantalonul îmi erau murdare de sînge și m-am schimbat cu hainele unui canadian împușcat. Am fost găsit de ai mei așa îmbrăcat și m-au luat drept inamic, ori, mai rău, spion...

— Ce mai face colonelul von Ebenberg ?

— A fost executat de Gestapo, îi șopti iute Rudolf.

— A fost omorît Herr Oberst! Și ce vinovăție i-a descoperit.

— Că ar fi făcut parte din Conjurația împotriva lui Hitler.

— Mi-ai dat o veste foarte proastă. Poți să contezi pe mine și pe camaradul meu, sergentul Voicu Marin.

Capitolul 30

Ostașii companiei de asalt participaseră în ziua de 4 martie la luptele pentru ocuparea localităților Kozelnik și Brezina. Încercaseră apoi să forțeze Hronul, dar întîmpinaseră o rezistență înverșunată. Primiră ordin să aștepte pînă ce pontonierii vor construi un pod peste rîul care venise mare. În timp ce se făceau toate pregătirile în vederea ducerii la capăt a ordinului, artileria românilor continua să expedieze obuze la adversar. Unele loveau copacii. Din plăgile albe, rășina se scurgea cu un miros amețitor... Apărați de întunericul umed, pontonierii, ajutați de ostașii altor arme, se apucară de treabă. Giuvală, Octavian și Vrabie fuseseră repartizați ca ajutoare unui sergent de la pontonieri, Vasile Timofte. Lucrul mergea și nu mergea. Stîngăciile lui Vrabie îl îndîrjeau pe Timofte, care din Vrăbete mototol nu-l scotea. Zeflemelele acestuia îl păstrau pe caporal într-o perpetuă umilință... Compania de asalt, din care făcea parte și Vrabie, avea un palmares bogat de izbînzi, iar lemnarul îi cerea rezultate,

ca și cum ar fi trebuit să fie dulgher de meserie. Niculae Vrabie avea ca tovarăș de muncă, la joagăr, un fruntaș subțirel, pe unul Brustureanu, cu care tăia bușteni. Un miop de la intendență, pe care fluturau pantalonii. Și acesta era ieșean. Era de fapt un timid și-și ascundea timiditatea în dosul ochelarilor cu rame groase. Tocmai pentru asta Vrabie îl proteja, îl cocoloșea, din momentul cînd a fost vărsat la Compania de asalt. După Timofte, planul tăieturii trebuia să fie musai perpendicular pe axul tulpinii. Brustureanu era răcit, scotea des o batistă din buzunar și-și ștergea nasul. Cînd relua, tăiau cu un alt unghi și lemnul făcea scări. Brustureanu, ca să scape de răceală, băuse o litră de rom : devenise euforic și bombănea. Își tuflise capela cu două cornuri pe capul asudat.

— Brusturene, iar tăiași strîmb lemnu'. Te scot la raport, leat.

Nu i-a răspuns nimeni lui Timofte. Vrabie s-ar fi încăierat cu dulgherul, dar acesta era voinic. Bătea la treizeci de ani, era învățat să se lupte cu greutăți mari, l-ar fi biruit. Giuvală îl privea asteptînd ca Vrabie să pornească cearta, dar acesta s-a abținut. Începu însă o păruială în lege între niște transmisioniști și cei de la geniu. Ieșiseră afară ofițerii și lucrurile s-au liniștit. Se întocmise o listă lungă cu cei care erau vinovați. Vrabie avea să afle că nici un genist nu figura printre vinovați. Se felicită în gînd că a stat cuminte. Mîna calificată de lucru a specialiștilor fusese exclusă de la carceră.

Fruntașul Niculae Vrabie se afla în cort. Îl ardeau palmele. I se făcuseră bășici. Unele spărseseră și o zeamă sîngerie mustea din răni. Își adusese lîngă el o cască cu zăpadă și-și ostoia usturimea, ținînd zăpadă în mîini. Dar oboseala îl cuprinse treptat. Și așa cum se găsea, între somn și trezie, se făcea că se dusese acasă la Dumitru Mălureanu, după ce acesta ieșise din pușcărie. Și-au amintit atunci de o anumită zi, de o

dimineață. Faptele se petreceau în fața tipografiei unde lucra Alexandru Vrabie și Dumitru Mălureanu. Se adunaseră o groază de muncitori. El, Niculae Vrabie și Adam le-au adus de acasă mîncare. Portarul în uniformă, Pop Iulius, scotea cînd și cînd capul pe geam si privea afară. Pichetul de greviști este asaltat de întrebări. Pe ferestrele deschise vine zgomot de mașini de tipar. În subsol, stereotiparii toarnă plăci și calandrează matrițele pentru ziar. Oamenii care muncesc arată extenuați. Sînt cei care au lucrat cu o zi înainte în schimbul doi și în schimbul trei. Atmosfera este gata să explodeze. Patru-cinci spărgători de grevă vor să pătrundă la ceasul de pontaj. Nu sînt lăsați. Apare directorul Vasilescu. Privirile lui mînioase cercetează muncitorii din jur. „De unde să iau fonduri să vă măresc salariile ?! Vreți să stați, stați. Eu am timp să aștept !“ „Vorbele nu țin de foame, domnule director. Din cauza plumbului și a lipsei de ventilație avem o groază de bolnavi de saturnism. Fără sporul de salarii cerut, nu ne apucăm de lucru.“ Vorbise pentru toți Alexandru Vrabie.

A treia zi de grevă. Un toi de noapte. Luna era acoperită de nori joși. Se făcuse frig. Oamenii aveau pe ei haine groase. În fața intrării, pichetul grevi știlor se schimba ca orice gardă militară. Directorul Vasilescu privea neputincios în stradă. Muncitorii arătau obosiți. O sumedenie de neveste și de copii veniseră cu mîncare. Una dintre muieri plîngea. Îi ceru bărbatului ei să se ducă la lucru. Se făcea treptat lumină și ploaia încetase. Pe jos era ud. Printr-o spărtură a norilor luna murea cu un chip ftizic. Directorul Vasilescu veni în stradă însoțit de cîțiva jandarmi. „N-o să primiți un leu peste cele opt procente mărire de salariu și nu zece cîte pretindeți !“ În rîndul oamenilor se iscă rumoare. Bengescu se consultă cu Vrabie Alexandru și cu Mălureanu Dumitru. Li se alăturară și alți tipografi. „Ei, ce ați hotărît?“ se arătă Vasilescu nerăb-

dător. „Daţi-ne răgaz cîteva minute, să ne sfătuim, domnule director.“ În jurul lor s-au adunat o sumedenie de muncitori. „Pornim lucrul dacă ne plătiţi şi zilele state în stradă. Altfel continuăm greva“, anunţă Bengescu hotărîrea luată în comun.

Faţa lui Vasilescu se înveniţi. Se consultă cu contabilul unităţii. Acesta încuviinţă. „Hai, treceţi în ateliere ! Dar vă achit numai două zile, nu trei !“...

Vrabie se trezi. Usturimea de la bătăturile din palme îl mai lăsase. În schimb, rosătura degetelor unui picior parcă îi înfigea cuţite în creier. Lîngă el dormea Octavian. Acesta suferea şi mai rău cu picioarele. Degerătura se agravase la degetele de la piciorul drept, pe care îl punea tot mai greu în pămînt. Se întindea înşelător o cangrenă ce nu ierta. Niculae se acoperi cu mantaua pînă peste cap. De afară auzea tot mai încet colinda vîntului şi izbiturile teslelor în tulpini. Mai avea două ceasuri de odihnă, apoi ieşea la lucru. Începuse să-i fie bine, pentru că se afla într-o casă cunoscută. Afară se însera şi maşina de tuci a lui Mălureanu dogorea. Uşiţa era roşie. În nisip se coceau cartofi. El cu Adam jucau şah. Afară ningea cu fulgi mari, albi, ce sporeau omătul din curte. Crengile pomilor părcau înfăşate în hermină regească. Deasupra coşului, fumul se rotea în spirale molatice. Margareta, mama lui Adam, pusese la foc nişte arpacaş. În curte, ciinele se pornise să latre. Adam iese, cu şapca pe cap, deschide poarta. Intră în casă mai mulţi bărbaţi. Unul după altul îşi scutură încălţările pe un grătar. Au fost chemaţi şi ei doi. În jurul mesei s-au aşezat toţi vizitatorii. Sînt oameni în toată firea. Majoritatea zeţari la tipografia unde lucrează părinţii lor. Au la mijlocul mesei cărţile de joc. Un caiet liniat, cu numele lor, cu cifrele rezultatelor, arată ca după cîteva ore de joc. Scrumiera este plină de mucuri.

Discuţia continuă. Vocile oamenilor sînt joase. „Trebuie să sporim numărul membrilor din celulă. Pri-

goana împotriva noastră, după ce legionarii au intrat în guvernul lui Antonescu, a crescut. Să ne întărim rîndurile, să nu aducem printre noi vreun agent de-al Siguranței."

Oamenii se ridică, se îmbracă și pleacă pe rînd în ninsoare. Vrabie aude fluierul unui sergent de noapte. În vis, dacă vis era, gîndi că ar fi putut fi și al vreunui gradat. Deschise ochii și îi închise repede la loc. Intrase în tipografia ilegală, unde se apucase să lege cu sfoară o formă de plumb pe care dădu o corectură cu peria. Dezlipi hîrtia umedă și se duse cu ea la lumina lămpii cu petrol : „...alungarea din țară a ocupanților hitleriști, recucerirea libertăților și a independenței naționale a României și încadrarea poporului român în frontul unic mondial antihitlerist reprezintă un obiectiv vital al poporului nostru... Încetarea războiului contra Uniunii Sovietice. Pace și alianță cu Uniunea Sovietică. Anglia, Polonia, Cehoslovacia și cu toate popoarele iubitoare de libertate, împotriva hitlerismului și a războiului criminal al lui Hitler."

„Cîte tragem, nea Mălurene ?"

„Cinci sute, Niculae. Tu, Adam, de cum se zvîntă, începi să le gumezi. Cleiul văd că-l ții la cald. Lipite se citesc mai bine." ...Fluierul se auzi din nou și lumina unui felinar i se strecură sub pleoape.

— Ridică-te, trîndavule. E aproape patru dimineața. Și plantonul vostru nu vă trezi. Hai, pe cai. Avem un car de treabă.

Timofte îl sculase. Niculae sări drept în picioare. Își desăvîrși ținuta în cîteva minute.

În fața corturilor, frontul plutonului era făcut. Își ocupă locul între Brustureanu și Giuvală. De la platoul de lucru, militarii care lucraseră pînă atunci se îndreptau osteniți spre locurile lor de odihnă. Arătau ca niște stafii, cum călcau greu prin omătul care prinsese crustă. Și în acel moment tunurile dușmane s-au apucat să tragă peste apa Hronului...

Capitolul 31

Caiere de nori spînzurau încă deasupra unui Bucureşti ce aruncase hîrtiile de camuflaj de la ferestre, de la felinare, de la farurile maşinilor. Ziarele erau pline de ştiri despre eroismul ostaşilor şi ale muncii paşnice pentru front depuse de muncitorii din toate colţurile ţării. Se spunea acolo că militarii sînt aşteptaţi, pentru a li se împărţi pămînturile moşierilor, mai întîi lor, celor care eliberaseră Transilvania, luptaseră apoi alături de Armata Roşie în Ungaria şi acum în Cehoslovacia, vărsîndu-şi sîngele pentru ţară şi pentru ca omenirea să scape de hitlerism şi fascism. Presa, radioul, sindicatele, celulele de partid cereau să fie sprijinit, cu toate forţele, frontul antihitlerist, ca armata ţării, care lupta alături de armatele din coaliţia statelor ce juraseră moarte nazismului, să se întoarcă cît mai degrabă acasă, să se înroleze în frontul paşnic al muncii vitale pentru reconstrucţia ţării, pentru vindecarea rănilor războiului.

Spre ora prînzului, străzile Bucureştiului începură să se umple de oameni, de parcă oraşul se pregătea pentru vreo sărbătoare. Pancarte de pînză cu lozinci, steaguri roşii, tricolore, multe din hîrtie tipărită, cu secera şi ciocanul, fluturau pe deasupra mulţimii.

Silvia şi Iulia ieşiseră din întreprindere şi intraseră într-o coloană, mai mult împinse de curiozitate. Un grup scanda alături de ele : „Vrem guvern de largă concentrare democratică !" Pe o placardă, scris cu litere roşii : „Trăiască Frontul Naţional Democratic !" Pe o alta : „Vrem guvernul Dr. Petru Groza !".. În dimineaţa aceea, Silvia şi Iulia citiseră, în birou, „Apelul-chemare al Consiliului Naţional al F.D.P.-ului", adresat populaţiei. O formaţie corală cînta un cîntec cunoscut de la posturile de radio. Ascultară şi ele cuvintele. „...Păşiţi înainte, tovarăşi/ Cu sfuletu-n

luptă oțelit./ Din închisoare noi iarăși/ Gata de lupt-am ieșit/ La luptă cu fiara fascistă..."

Coloana în care se găseau surorile Gelbescu se urni și un grup compact de agitatori cerură, strigînd sacadat, să fie aleși în guvern reprezentanți de-ai muncitorilor și plugarilor. O voce din fața lor spunea că politicienii de carieră, din fostele partide istorice, se discreditaseră, și acum era nevoie ca înșiși muncitorii și țăranii să ia frîiele țării în propriile lor mîini...

Era aproape două după-amiază. Imensul spațiu al Pieții Națiunii se umpluse cu sute de mii de oameni, care răspunseseră chemării. Surorile nu-și aminteau să fi văzut vreodată atîta omenire la un loc. Se știa că Regele Mihai I nu semnase încă decretul de constituire a guvernului, în baza listei propuse de dr. Petru Groza. În tensiunea crescîndă, multașteptata veste avu efectul unei scîntei electrice : Regele aprobase lista guvernului. Izbucniră uralele ca un tunet... Apoi mulțimea o porni spre reședința regală, din Piața Palatului. Norii adunați deasupra orașului începură să-și scuture prima ploaie de primăvară. Muncitorii din fabricile bucureștene, funcționari, militari, elevi, studenți, țărani din Ilfov, Vlașca, Teleorman, Ialomița scandau numele celor numiți în noul guvern.

Surorile Gelbescu făcură în coloană drumul spre Piața Palatului. Lîngă ele se agita Mircea Viorescu, directorul lor. Îmbătîndu-se cu propriile vorbe, simțea veșnic nevoia să fie în centrul atenției, să-i vadă pe subalterni cu privirea agățată de zîmbetul său, să rîdă cînd el rîdea, să devină gravi cînd el însuși era serios. Se credea un intelectual subtire. Publicase cîteva poezii fade prin revistele de provincie și chiar alcătuise o plachetă de versuri tipărită în regie proprie, despre care însă presa de specialitate nu suflase un cuvînt.

După ce mitingul din Piața Palatului luase sfîrșit, surorile o porniră spre Statuia Aviatorilor. Viorescu își aminti că poate face o parte din drum împreună cu ele. Vorbea întruna, strecura citate din propriile-i

poeme și se mira că cele două surori nu-l citiseră pînă atunci. Cînd să se despartă, le propuse pe neașteptate :

— Dacă doriți, putem cina împreună. Sînteți invitatele mele.

In amabilitatea lui Viorescu se simțea obișnuința autoritară de a nu fi refuzat. Fetele amuțiră o clipă. Apoi Iulia se precipită :

— Invitația dumneavoastră ne onorează, dar...

— Este o invitație pur colegială, dragele mele.

— Nu sîntem îmbrăcate pentru restaurant, căută să se eschiveze Silvia. Afară de asta, vine la noi o rudă, pe care o așteptăm cu masa.

De fapt ea știa că Iulia îl place pe Viorescu și voia s-o ferească din calea lui. Între ele nu avusese totuși loc nici o explicație, dar, printr-o intuiție specifică gemenelor, fiecare pricepea imediat ce i se întîmpla celeilalte.

— Lasă, lasă, Silvia. Nu înțeleg de ce trebuie să ridici acest zid nefiresc între mine și voi.

Cînd intrară în local, la ultimele licăriri ale amurgului, se mai putea citi pe placardele purtate de manifestanții care se întorceau spre casele lor : Pace, Pîine, Libertate !...

Silvia socoti în gînd cîți bani avea în poșetă și îi șopti ceva Iuliei. Intențiile lor coincideau. Găsiră greu o masă liberă. Lîngă ele, cîțiva colegi le priveau cu o atenție insinuantă, salutîndu-l discret pe director. Mironosițele își dăduseră deci în petic.

— Să vedeți mîine ce de cleveteli or să circule la serviciu !

Viorescu părea că nimic nu-l poate afecta. Își debita mai departe glumele în doi peri și versurile mediocre. Fetele nu prea participau la buna lui dispoziție, ușor artificială. Masa sfîrși într-o tăcere jenantă. Silvia chemă chelnerul și ceru nota de plată, separată, pentru ele două. Achită cu seninătate, o sumă care echivala cu leafa lor pe o săptămînă.

— Ne scuzați, se înclină Silvia în fața lui Viorescu, dar mătușa noastră ne așteaptă de un timp bunișor.

— Credeți că vă prind manierele astea înțepate? Sau aveți o foarte proastă părere despre mine? Să știți că aș putea să vă fiu cel mai loial prieten.

— Oricum, vă dorim poftă bună în continuare. Colegii noștri de la masa de alături au fost numai ochi și urechi.

— Bine, bine, văd că nu prea mă înțelegeți și, hai, duceți-vă acasă, la culcare, copii. Mîine la treabă, la orele șapte dimineața. Iulia, îmi pregătești situația privind gradul de folosire a timpului de muncă, pe decada asta. Se pare că stăm prost cu folosirea utilajelor.

— N-o să fiți supărat pe noi?

— Draga mea Iulia, ești o naivă. Oricum n-o să mă port ca Brutus, voi proceda asemeni lui Cicero, campionul gîndirii juste și al seducției prin cuvînt.

— Ce-a vrut să spună Viorescu, Silvia? o întrebă afară Iulia.

— Își dă importanță. Cred că a învățat tot felul de fraze pe de rost, ca să ne epateze cu asemenea cugetări de duzină, care pe mine nu mă ating în nici un chip. Poate la tine să-și găsească ecou.

— Nu fi răutăcioasă! Îmi este perfect indiferent...

Capitolul 32

Se desprimăvăra. Eva-Luise se găsea într-un parc. Își cumpărase un ziar elvețian și citea știrile: Ruhrul fusese încercuit. Rușii trecuseră Oderul și înaintau

spre inima Germaniei. Într-alt cotidian, tot ştiri proaste. Aliaţii concentrau împotriva ţării sale tot mai multe trupe. Un ziarist se temea de avionul supersonic german. Pe undeva, în Reich, se făceau probe tehnologice cu el. Îşi ridică ochii de pe foaie. Aerul era curat şi-i pătrundea proaspăt şi înmiresmat de conifere în plămîni. Pe versanţii înalţi ai munţilor vecini mai adăsta zăpada. Îi atrase atenţia o fotografie din pagina a doua a cotidianului. În Austria, un motociclist american primea simbolic, în stăpînire, un oraş oarecare. Primarul, şi el în fotografie, îi preda cheia porţilor cetăţii. Se consuma un act serios, transferul aşezării, de la administraţia germană la cea a cuceritorilor...

O lăsase pe Charlotte acasă, să citească, pentru un examen ce urma să-l dea aici. O răcoare vecină cu frigul o pătrundea pînă la oase. Îşi închise puloverul la gît. Împături ziarele, le puse alături pe bancă şi scoase din poşeta de voiaj un pachet de scrisori. Erau toate de la Herbert şi simţea nevoia să le poarte pretutindeni cu ea. Deschise una la întîmplare. Da, pe asta o citise Reichelt. O recuperase de la el înainte de a trece graniţa în Elveţia.

„...nu trebuie să te autoacuzi, să te consideri vinovată de uşurinţa cu care te-ai îndrăgostit de actualul tău soţ. Am înţeles că ai fost o femeie cinstită şi că n-ai putut duce o viaţă dublă. Calea despărţirii era cea mai bună atunci. Nu, n-ai fost o uşuratică, aşa cum crezi. Ai făcut în acel moment exact ce-ţi dicta conştiinţa. Faptul că ai înţeles pînă la urmă că nu l-ai iubit ori că nu-l mai iubeşti de ajuns ca să poţi continua căsnicia cu el te eliberează de remuşcări. Momentul cînd îl vei părăsi nu va fi uşor de ales, dar greşeala ta ar fi mai mare dacă ai continua să duci o viaţă dublă. Faptul că din vina mea s-a desfăcut căsătoria noastră ţi-a păstrat neatinse autoritatea de mamă şi reputaţia ta de femeie, dîndu-ţi dreptul să înfrunţi cu demnitate opinia cunoscuţilor, cu care ulterior — şi nu din vina lor — ai rupt orice relaţii..."

Eva-Luise rămase o clipă cu ochii închiși. Afară era din nou soare și ochii ei, acoperiți de pleoape, vedeau rețeaua complicată de vinișoare, prin care alerga un sînge dornic încă la viață. Continuă să citească :

„...nu este prea tîrziu nici acum să-ți recunoști marea eroare. Am înțeles, așa cum și tu ai priceput, că iubirea ta pentru mine era mai adîncă decît ți-ai închipuit, iar eu am renunțat prea ușor la tine. Apropierea ta de acest Reichelt a fost rezultatul unei porniri nesăbuite. Dacă-ți amintești, am încercat să-ți explic, să te conving că totul era doar un capriciu. Te-am rugat să nu divorțăm, așa, în grabă, ci să-ți verifici sentimentele trăind un timp alături de el. Nu m-am putut înțelege cu tine..."

Împături scrisoarea și scoase alta din poșetă. Trecură pe lîngă ea, ca o vijelie, mai mulți copii gălăgioși, coborînd o stradă mărginită de vile cochete învelite în țiglă, un fel de cabane minuscule, colorate ca în ilustrațiile din poveștile cu zîne. Un detașament de militari trecu pe alee. Veneau probabil de la instrucție. Printre ei erau și vîrstnici. Ostașii puseseră în gurile puștilor trandafiri.

Cu o zi înainte telefonase la Leipzig. Îi răspunsese Else Maria Ebenberg, mama lui Herbert. Ușor euforică, îi spusese Evei că aude tunurile bubuind și dinspre est și dinspre vest și așteaptă ca orașul să fie ocupat. Nu știa care dintre armate va intra prima în oraș. Ochii săi se întoarseră la paginile scrisorii :

„...Nu știu dacă am făcut bine că ne-am întîlnit în taină, așa cum ai cerut tu. Văzîndu-te, am avut impresia că timpul a stat pe loc din clipa plecării mele în România. Mi-am retrăit amintirile și parcă eram la liceu, cînd ai intrat prima oară în camera mea. Ai rămas la fel de frumoasă ca atunci. Și știi că sîntem extrem de imprudenți. Scrisoarea trimisă de tine, imediat după revederea noastră, a fost un act riscant. Dacă ar cădea în mîna lui Reichelt, s-ar transforma

într-o armă puternică împotriva căreia va fi greu să luptăm.

Am fost slab, recunosc, n-am rezistat tentației să te văd, dar răspunde-mi : ce bărbat și-ar fi putut înfrîna ispita să recucerească o femeie ca tine ? Am plecat ducînd în mine amintirea chipului tău și, deși viața mi-a fost de multe ori în pericol, această amintire m-a îmblînzit, m-a făcut mai bun ; m-am uitat altfel la prizonieri. Și ei sînt oameni la fel ca mine, poate așteptați de femei asemenea ție, femei dumnezeiești, făcute pentru a fi respectate și iubite pînă la sfîrșitul vieții..."

Ridică privirile de pe scrisoare. Pe strada vecină parcului, recunoscu în imaginea biblică — un țăran călărea un măgar — pe negustorul de la care cumpăra lapte și brînzeturi în piață. Soarele scălda cu lumină țiglele de pe pantele iuți ale caselor. Pe șarpantele repezi, porumbeii își spălau aripile în soarele zilei. Petalele anemonelor, dintr-un rond vecin, clipeau seducătoare, și nu știu pentru ce, culorile lor suave îi sfîșiară sufletul. Refuzase să părăsească Reich-ul. Dorise să rămînă în țară, în clipele grele ce veneau. Fusese însă arestat de Gestapo. Il vizitase la Dachau, cu cîteva zile înaintea execuției. Nici atunci nu înțelesese că el ar fi putut ajuta mai mult Germania dacă rămînea în viață. Semnase, după nenumăratele ei rugăminți, petiția către mărimile Reich-ului. Atunci se decisese ea să plece, să treacă pe pămînt helvet. Avea pașapoartele cu identitățile false, procurate de niște prieteni loiali. Îl părăsise pe Reichelt, polițistul S.D., această știucă bătrînă, obișnuită să escaladeze toate pragurile și să iasă din toate vîrșele. Eva-Luise telefonase unei prietene din Berlin. Aflase că Reichelt se împușcase, în noaptea cînd ea și Charlotte traversaseră lacul Boden în Elveția. Deschise altă scrisoare : „Am uitat tot ce ne-a dezbinat din momentul cînd ai venit prima oară la Leipzig. Emoționat cum eram, mi-ai zis că sînt palid, că mă comport ca un adolescent. Dar, Eva-Luise, nu

mă pot schimba. Acesta sînt eu, cu părțile mele bune și cele mai puțin bune. Să știi că nici azi nu realizez dacă am fost ori nu despărțiți, dacă faptul că te afli alături de acest parvenit e purul adevăr, sau doar un vis rău... Trebuie să fim alături unul de celălalt. Ai dreptate, Eva-Luise ! Cînd vei hotărî tu, poți înainta divorțul. Trebuie să te gîndești bine la ce faci, la ce motive invoci. Consultă-te cu avocatul în care ai încredere. Reichelt este membru al Partidului Național-Socialist. Hotărîrea de divorț va fi citită de superiorii lui. Pentru asta, trebuie să iei asupra ta culpa desfacerii căsătoriei. Sfătuiește-te și cu el. Eu sînt gata, în orice moment, să ne reluăm viața de acolo de unde am lăsat-o. Încă ceva : argumentul tău forte să fie copii. Morala familiei este o noțiune care se poartă astăzi și este impusă de sus, chiar de Führer. Copiii mai au încă nevoie de sprijinul nostru comun. Dar te rog să nu mi-o iei în nume de rău : de cînd relațiile noastre au reintrat în normal, sînt frămîntat de gîndul că tu, iubita mea, aparții și altuia. Sînt însă sigur că nu vom mai rămîne mult în această situație. Vom cîștiga războiul și atunci familia noastră va prospera sub aripile vulturului german, care va apăra viitorul copiilor noștri. Dar pînă atunci, așa cum mi-ai promis, desparte-te de Reichelt ! Al tău, Herbert. P.S. Te rog, nu uita să-mi scrii în plic sigilat. Ultima ta scrisoare, trimisă la unitate, era să cadă în mîinile unui inoportun. Cu imaginea ta în suflet, aștept nerăbdător să te revăd !"

Iată și faimoasa scrisoare neexpediată lui Herbert. Și pe asta o citise Reichelt. De fapt, de aici s-a produs ruptura. Și cîtă răbdare pe el să nu declanșeze scandalul. Pur și simplu ar fi vrut s-o împuște ! Dar atunci ar fi fost anchetat și judecat de autoritățile naziste. Dosarul cu trecutul lui dubios era la loc sigur la prietenii Evei-Luisa, și din hîrtii rezulta că, înainte de a intra în formațiile S.A., Reichelt fusese pur și simplu un hoț, un borfaș de rînd. Acest lucru l-a îndemnat să fie prudent. „...Dragul meu Herbert. Acum îți scriu,

mai hotărîtă ca oricînd să închei acest capitol trist. Rudolf îmi reproşează că va absolvi o şcoală de ofiţeri S.S. Cînd mi-am dat consimţămîntul pentru părăsirea şcolii, unde l-ai dat tu, nici eu nu ştiam adevărul. Reichelt a făcut totul să mă mintă. Şi eu am crezut că arma aceasta va scoate ofiţeri de elită. Am fost deziluzionată. Îmi rămîne foarte puţin timp la dispoziţie. Soţul meu m-a anunţat că vine devreme. Martha şi Bertha nu mă deranjează, totuşi trebuie multă prudenţă. Mă pregătesc să-l întîmpin, să-mi pun pe obraz masca soţiei iubitoare, ori cel puţin, a femeii frămîntate de griji mărunte. A-i trezi suspiciuni ar însemna să-i declanşez mînia înainte de momentul oportun. Aşa cum ţi-am mai scris, m-am separat de el ; nu-l mai suport aproape de mine. Dacă ar şti că am rămas însărcinată cu tine şi nu cu el, cred că m-ar spînzura, ori m-ar împuşca fără nici un regret. De fiecare dată inventez alt pretext să-l refuz. Simt însă că n-am să mai pot mînţi mult. Ieri am avut nevoie de o mare cantitate de voinţă ca să-l suport, să nu-l reped, să nu-i arunc în faţă repulsia pe care o simt cînd îmi amintesc de cîte mîrşăvii s-a folosit ca să obţină divorţul ; ameninţările avocatului transmise ţie, prin apărătorul tău, ultimatumul ce ţi l-a expediat să accepţi divorţul, sfatul de a lua asupra ta vina desfacerii căsătoriei, apoi rechiziţionarea casei tale din Berlin, ca să te oblige să părăseşti oraşul, confiscarea conacului nostru de către Gestapo, de fapt de către Reichelt. În acele zile, am crezut că tot ceea ce face este din dorinţa de a mă şti departe de tine şi, dintr-un exces sentimental, era în stare să treacă peste cele mai elementare morale. Mi-am dat seama însă că este capabil de orice mîrşăvie pentru a-şi atinge scopurile. Numai după ce te-a trimis pe front, în stepa rusească, acolo unde războiul era mai aprins, m-am încredinţat că voia să te piardă, am înţeles mai bine ticăloşia lui. S-a produs atunci o răsturnare. Amintirile frumoase ce ne legaseră au început să revină la viaţă, să mă

chinuiască zi și noapte : primul nostru dans, plimbările noastre pe Unter den Linden, copiii, nopțile de veghe petrecute la căpătîiul lor, cînd au fost bolnavi. Am înțeles că n-ai fost un egoist, așa cum credeam, cînd n-ai vrut să mă lași să mă realizez ca om de știință. Noul meu soț, care-mi promisese la început marea cu sarea, și-a dat iute arama pe față, punîndu-și curînd pe primul plan grija pentru prețioasa lui persoană, mai ales pentru cariera sa de ofițer. Și, ca totul să-mi confirme că nu mă înșelam, cînd te-am părăsit, a insistat să renunț la meseria de medic, cerîndu-mi să-i fac un copil, să mă ocup de casă, de supravegherea servitorilor. Dar lucrurile vor merge spre bine Herbert ! În vară, Rudolf depune jurămîntul, și cînd va veni acasă, îi voi explica totul. Sper să mă înțeleagă. Sînt fericită că cei de la S.S. nu i-au modificat caracterul, cu toate că și lui îi lucesc ochii ciudat cînd vorbește despre Reich. Aștept nerăbdătoare scrisoarea prin care îmi vei comunica data cînd ne reîntîlnim... A ta, neschimbată Eva-Luise..."

Se găsea în gară. Trecuse prin fața unei oglinzi și se privise. Era îmbrăcată modest. Lucrurile aduse în valiză, aici, în Elveția, erau puține. De fapt, de cînd se știa respinsese confortul tihnit burghez. În spitalul din Berlin, unde lucrase, și unde îngrijise destui îmbogățiți de-ai regimului nazist, mulți dintre aceștia făceau cadouri doctorilor : inele cu pietre scumpe ori croaziere prin insulele Samos și Rhodos... Eva-Luise aștepta un oarecare tren. Acesta sosi, îi văzu botul locomotivei și primele vagoane. Pe frontonul cazanului deslușI, lucind, vulturul german. Inima îi bătu mai iute. Acest tren, pentru ea, însemna, țara ei, Germania, patria ei încăpută pe mîinile naziștilor. De fiecare dată, cînd cobora la gară, sufletul său vibra, apoi aceeași suferință o încerca. O suferință adevărată ; și acum zăngănitul trenului, pe șinele de oțel, vagoanele ce i se revelară, unul cîte unul, în lumina albăstrie a gării, o emoționară. Ieși

iute în piaţa gării şi se urcă într-o trăsură. Ascultă, de pe bancheta din spate, clămpănitul odihnitor al calului, egal, ce se depărta de locul care o ademenea, un loc al nevoii reînnoirii durerii încercate de ea şi Charlotte, ori de cîte ori acel tren venit din Germania îi reamintea că se află printre străini.

Capitolul 33

Sergentul Adam Mălureanu era de două luni prizonier. Suferea de o foame cronică. Mîncarea îi ajungea numai cît să-l ţină în viaţă. Simţea cum îi scad puterile. Zi după zi, dimineaţa se scula tot mai greu. Ar fi zăcut zile întregi să-şi vină în fire. Echiparea, apelul de front, deplasarea la marmita de ceai, unde primea o căniţă cu apă fierbinte şi sfertul de pîine, marşul cu cîntec, în pădure, după lemne, ori celelalte corvezi : săparea şi scosul pămîntului din pîlniile unde urma să se toarne betoanele cazematelor, toate îl vlăguiau...

Căzuse prizonier la nemţi, imediat după asaltul Javorinei. Drumul pînă în lagăr fusese lung. Traversaseră Cehoslovacia, un colţ din Austria şi Germania de sud, pînă să ajungă aici, în regiunea Dresden. Un marş de peste şase sute de kilometri, cel puţin optzece ore pe zi, de mers continuu, sub escorta automatelor, cu scurte escale pentru odihnă, comandate de Norbert Straub...

Încerca să-şi păstreze puterile, atîtea cîte îi mai rămăseseră, pentru evadare. Idee devenită pentru el o adevărată fixaţie, mai ales în clipa cînd se înţelesese

cu Rudolf să riște amîndoi, ca să ajungă la americani, ori la ruși. Din spusele prizonierilor nou veniți, aflase că aliații, înaintînd dinspre vest, dinspre sud si dinspre est, împresuraseră Ruhrul. Armatele întîia și a noua americane închiseseră încercuirea, întîlnindu-se în orașul Lippstadt pe Lippe... Detașamentele înaintate ale Frontului 3 ucrainean pătrunseseră în periferiile orașului Viena. În orașul asediat, civilii trăgeau mai mult în germani decît în inamic...

În ceața răsăritului, Elba își deslușea apele din valurile de întuneric. Primele raze de soare incendiau vîrfurile copacilor. Pantele munților apropiați se răsfățau în căldura proaspătă a anotimpului ca după un somn lung. Adam Mălureanu se întinsese pe iarba zvîntată, mîncîndu-și ciorba din foi de sfeclă. Alături de el, Rudolf ascuțea tăișul briceagului pe un centiron. Cîțiva prizonieri canadieni și români se sfătuiau pe furiș, mai mult prin semne, ferindu-se de gardienii cu capetele de mort țesute pe tunici și mantale.

— Sîntem pregătiți pentru evadare. Voi de ce mai ezitați ?, îl întrebă Rudolf pe Adam în șoaptă.

— Eu zic să mai aștepți. Riscul este încă prea mare.

— Pînă la liniile americane, facem doar cîteva zile de mers.

— Sîntem slăbiți, Rudolf. Nemții ne pot lua urma repede.

— Am încredere în steaua noastră norocoasă, Adam.

— Fără arme, norocul nu face două parale, ripostă, Adam. Și cînd ați vrea să evadați ?

— Cînd trecem Elba să adunăm lemne pentru bucătărie.

— Asta înseamnă să-l lichidăm pe Peter Farow. Trebuie căutată altă formulă de fugă.

— Ești un sentimental, Adam.

— Sînt logic, nu sentimental. Cîți vor să fugă odată cu noi ?

— Cincisprezece cu toţii. Printre ei sînt şi trei unguri, Tibor, Klein şi Lacatos. Poate vine şi Meszaros, aşa ziceau. Şi ştiu toţi să înoate, nu vom avea nici o problemă cu ei.

S-au înţeles să evadeze peste o săptămînă ; oricum trebuia să aştepte o noapte întunecoasă, cu o lună subţire, ca să nu fie văzuţi, cînd aveau să traverseze fîşia de iarbă ce-i despărţea de păduricea din preajma fluviului...

Sosise ziua sorocită evadării, 12 aprilie, cînd vrăbiile îşi statorniceau cuiburi pentru lăcaşul matern. Tot mai deslușit se auzeau tunurile americane în drumul lor spre Elba. Se părea că au noroc. Deasupra, o pătură fumurie de nori umbrea luna în descreştere. Lumina ei metalizată tivea, cînd şi cînd, norii cu argint. Adam si Rudolf trecură de gardul de sîrmă ghimpată. Tîrîndu-se pe burtă, traversară peluza de iarbă, pe care înfloriseră toporaşi şi părăluţe. Ajunseră la brîul protector de pădure ce mărginea un teren inundabil, plin de smîrcuri şi ochiuri înşelătoare de apă. Începuse să plouă, răpăiala zgomotoasă le camufla înaintarea. Paznicii, cocoţaţi pe platforme, vedeau greu prin pînza ploii.

Mergeau în şir indian, ţinîndu-se toţi de o frînghie lungă, de aproape treizeci de metri. Intrară în tufişurile de pe malul fluviului şi, cînd nu puteau ocoli ochiurile de apă, le treceaua înot, avînd grijă să nu se depărteze de sir. Printre evadaţi se găseau, în afara lu Adam şi Rudolf, Fouché, John Lauret, un canadian metis cu mamă indiană şi tată francez. Veniseră şi cinci unguri, apoi Voicu, patru englezi, nişte aviatori capturaţi după bombardarea Kölnului, doi rusi şi grecul Sarafonilis, turnătorul lagărului. Tibor şi Lacatos vruseseră să-l înece, dar i-a luat apărarea Valodia, care i-a rugat să-i lase timp ticălosului să-şi spele păcatele.

Lumina vînătă a nopţii fu brusc înjunghiată de ţipătul prelung al unei sirene. Gloanţele trasoare sfîşiară

negura, tăind cărări luminoase în direcţia opusă aceleia apucate de evadaţi... Se auziră lătrăturile cîinilor ţinuţi în lesă...

Capitolul 34

Compania românească de asalt avea în faţă masivul Nitra, din Cehoslovacia, cu înălţimi de peste 1 300 metri, acoperit de păduri, aproape inaccesibile. Masivul era încă albit de zăpada ultimei ierni. Între români şi diviziile nemteşti, de vînători de munte germani şi de infanterie, care se apărau în spatele unor solide lucrări genistice, curgea Hronul, o apă năvalnică, cu un curent puternic. Era o dimineaţă de sfîrşit de martie, cu un cer spălat de albastrul primăverii.

Traversarea fusese pregătită sub un baraj puternic de artilerie, dar primele pontoane se răsturnaseră. Pînă la urmă, cablurile groase din oţel reuşiră să stabilizeze podul, învingînd furia şuvoaielor. Focul nemţilor se înteţise. Românii care trecuseră rîul îşi consolidaseră poziţiile, pornind un foc susţinut împotriva inamicului. Dezamorsară cîteva grenade fumigene, al căror fum gros camufla podul, împiedicînd pe mitraliorii Heinckelurilor să ţintească cu precizie pontonul. Un alt ponton se ancoră alături, la numai cîţiva zeci de paşi de primul.

Sever Giuvală ajunsese la mijlocul punţii, în pas alergător, cu întregul armament la el. Îşi încheiase lucrul ca pontonier şi trebuia să intre în luptă, ca infanterist. Un podeţ plutitor ieşi din ancoră şi se balansă puternic, azvîrlindu-i în apă pe cei care în acel moment îl traversau. Giuvală văzu un ostaş căzut

între ambarcaţiuni şi îi întinse mîna să-l salveze, dar omul se afundă prins între plute. Se auzi un pîrîit urît de oase zobite. Era pericol ca întregul pod să se dezmembreze. Un strigăt de alarmă îi avertiza că scăpase din chingi un fragment de la un pod din amonte şi venea la vale vertiginos. Pe malul celălalt se crea panică. Un tun îşi îndreptă ţeava spre apă. Era un Vickers de 75 mm. Un obuz, tras de Vrabie şi Giuvală, care-i sărise în ajutor, se sparse la cîţiva metri de ţintă, ridicînd o trombă de apă. Un altul făcu să ţîşnească un gheizer spectaculos. Tirul dramatic continua şi, în sfîrşit, pluta buclucaşă sări în aer, lovită însă de o mină plutitoare germană. Între cele două maluri se întinseră rapid plase pentru pescuirea maşinilor infernale, care ar mai fi putut fi lansate, în apă, de germani...

Podul fu refăcut în grabă şi începură să ruleze pe el piesele grele de artilerie, tunurile de cîmp, cele anticar, obuzierele... Vreavu privi îngrijorat la Skodele ce tractau tunurile de 75 mm. Drumul plutitor se scufundase îngrijorător de mult. Apa se înălţa pînă aproape de butucul roţilor. Puntea ţinu totuşi bine în cîrcă citadelele pe roţi şi poverile lor, de care aveau atîta nevoie în luptele viitoare cu inamicul ce se retrăsese pe noi poziţii întărite.

Capitolul 35

Era o după-amiază de aprilie, o zi caldă, dulce, aşa cum rar se întîlnea pe aici, pe malurile Volgăi. Foaia prizonierilor le adusese o ştire copleşitoare. Scria acolo, cu litere mari de-o şchioapă, că Berlinul, capitala

Reich-ului, era asediat de o armată cum nu se mai văzuse pînă atunci în istorie : 2 500 000 soldați, 42 000 tunuri, 6 200 tancuri și 9 000 avioane. Armata Roșie forța porțile citadelei Reich-ului, în care Hitler, instalat în bunkerul Cancelariei Reich-ului, din Wilhelm Strasse, încă mai promitea poporului german victoria finală...

„O, mein Gott ! Cîtă armată pentru capturarea unui oraș muribund, în care au ajuns să lupte pînă și tinerii din Hitlerjugend".

În vest, aliații înaintau vertiginos. Americanii din divizia 2 blindată și divizia 83 forțaseră mai multe rîuri, consolidîndu-și poziții pe Elba. Corpul 5 din Armata 3 americană pătrunsese în Leipzig. Se spunea că iancheii văzuseră și copii germani cu arma în mînă. Cîțiva tanchiști s-au dat jos din blindate și le-au tras cîteva centiroane la fund.

— Să fie adevărate toate știrile astea ? se arătă sceptic Harold Feind.

— Un singur lucru nu mai poate fi tăgăduit, mein Oberst. Germania se află acum singură în fața unor forțe armate copleșitoare. Vom fi sigur învinși.

— Nu ești consecvent, Herr Major Klaus Dietmar. Pentru ce atunci, în tren, cînd eram aduși aici, mi-ai stricat somnul ? Credeai că-l învii pe Peter Grübel.

— Ce vreți să spuneți, Herr Oberst ?

— Încă înainte de a fi căzut noi prizonieri, Reich-ul avea o situație grea, datorită ieșirii României din alianța cu noi. Rușii și românii trecuseră Carpații Orientali, în Transilvania, și ajunseseră pe Tisa în cîteva săptămîni. De fapt, războiul era pierdut încă de la Stalingrad. De acolo rușii n-au mai fost opriți, iar inițiativa a trecut definitiv în mîna lor.

— Nu prea pot să vă urmăresc raționamentul.

— Dacă nu mai puteam să cîștigăm războiul, ce importanță mai aveau cîțiva morți în plus ori în minus ? De asta ți-am spus atunci să te culci și să mă lași să dorm.

— Sînteţi blazat, Herr Harold Feind.

— Hai să lăsăm asta. Zi-mi ce ai de gînd să faci la întoarcerea în ţară. De ce te apuci ?

— Primul lucru pe care am să-l fac e să mă-nsor.

— Iată un act responasibil, matur.

— Nu rîdeţi, mein Oberst, se roşi Klaus, stînjenit.

Prizonierii germani din ţarcul comandat de Harold primiră ordinul să scoată latrina. Duceau totul pe un teren vecin, îngropînd îngrăşămîntul în brazdele unui cuţit de plug. Compania lui Feind era tocmai la rînd să ducă la capăt această nesuferită corvoadă. Şi-au împărţit îndeletnicirea, în stil nemţesc. Fiecare pereche căra cîte două hîrdaie, apoi era liberă. Urma ca de pe acel pămînt, cultivat cu varză, să se recolteze exemplare cu căpăţînile cît dovlecii. Ogorul devenea extrem de roditor. Îşi simţeau răsuflările infestate de putoare. Nici la ei în Germania dejecţiile nu se aruncau ; îngrăşarea pămîntului cu acest bălegar uman le era cunoscută multora dintre militarii din lagăr proveniţi de la ţară. Şi la ei, zarzavaturile ieşeau mai frumoase cînd erau cultivate pe pămînturi îngrăşate astfel. Unele dintre exemplare ajungeau la dimensiuni excepţionale, deveneau deseori fala expoziţiilor ori a tarabelor din pieţele unde erau comercializate...

Organizaseră o şezătoare. Pastorul Konert le promisese o conferinţă interesantă, al cărei subiect nu avea să fie în nici un caz vreun personaj al Vechiului Testament. Spre plăcuta surpriză a tuturor, le vorbi despre Mona Lisa. Pastorul avea o memorie uluitoare. Ţinea minte totul despre pînza lui Leonardo. Dimensiunile picturii, cînd fusese zugrăvit tabloul, cu ce vopsele, pe ce fel de ţesătură... Konert vizitase deseori Luvrul, cît stătuse în Franţa cu trupele de ocupaţie.

— ...puţini dintre cei care i-au judecat în epocă opera au putut întrevedea faima viitoare a Giocondei. Gian Paolo Lomazza, Sebastiano Serillo, Georgio

Vasari, Matteo Bandello au scris, fiecare după priceperea sa, despre pictura lui Leonardo. De la ei am aflat că marele geniu al Renașterii a fost un om de o energie colosală : se suia dis-de-dimineață pe schele, cînd lucra la Cina cea de taină, de pe peretele frontal al bazilicii Santa Maria delle Grazie și picta pînă cînd soarele se îneca în mare. Nu o dată uita de mîncare și de băutură. Rareori un singur om a cumulat ca Leonardo da Vinci atîtea daruri...

— Îl hulești pe Führer ? sări Wetzler. Adolf Hitler este un geniu printre genii, o chintesență a umanității. El însumează științele războiului, ale diplomației celui de-al treilea Reich, ale istoriei dezvoltării Europei sub National-Socialism, ale...

— Herr Wetzler, n-ai vrea să ne lași să continuăm ? îi propuse Klaus Dietmar. Conferința devine din ce în ce mai interesantă.

— Dar de ce laudă pastorul, pe acest necunoscut, care la prima vedere pare că are merite ce le-ar întrece pe ale Führer-ului ?

— Nu a fost vorba de asta !, interveni și Harold Feind.

— Herr Oberst Feind, dați-mi voie : Führerul este și un mare cunoscător al artelor, el știe totul despre ce este valoros în toate muzeele lumii. Cînd a fost la Paris, cunoștea pe de rost toate monumentele orașului și istoria Parisului și a Franței.

— Așa este, Herr Wetzler. Acum putem continua ?

— Să-și recunoască greșeala.

— Pastorul va reflecta și va aduce precizări în viitoarea conferință. Asta te mulțumește, nu ?

— ...harurile fiului lui Piero da Vinci, manifestate în pictură, sculptură, anatomie, arhitectură, inginerie, literatură au fost dumnezeiești. Numai nerăbdarea lui omenească l-a împiedicat să adîncească, cum s-ar fi cuvenit, domeniile științelor și ale literaturii. Orice obiect atins de mîna lui Leonardo se însufleța, dobîndea veșnicia vieții... La lumina pîlpîitoare a opaițu-

lui, pastorul nu mai semăna cu cel care le ţinea predica de duminică. Ochii săi verzi luceau ciudat ca ai unui idol. Pastorul era un german instruit. Alesese sutana pentru că aşa i-a impus reverendul Walter Konert ce păstorea la o biserică din Hamburg. Cînd descria tabloul, chipul Monci Lisa îi apărea în faţa ochilor. Izbuti să le sugereze freamătul copacilor din fundal sub bătaia acelui vînt uşor şi cald, de meleag. Konert credea că Gioconda fusese o ţărancă, ori o femeie care nu se sfia să muncească. O dovedeau — după el — încheieturile mîinilor ei uşor îngroşate, parcă deformate de seceră, de căratul apei de la fîntînă ori de legarea snopilor sau tăiatul stufului. Zîmbetul Giocondei ascundea — tot după el — o suferinţă, ori poate că nu era altceva decît ironia omului de la ţară neîncrezător faţă de cel ce se încumetă să-i surprindă esenţa şi taina...

— ...oricum, femeia care a servit ca model nu bănuia cît de celebră şi de controversată avea să devină...

Klaus pierduse noţiunea timpului. Pastorul îl purtase într-o lume plină de lumină şi culoare, perfectă, îndumnezeită, atît de diferită de realitatea în care trăiau.

Capitolul 36

Coborîseră spre deal şi clima se mai îndulcise. Primăvara se instala pe pămînturile Cehoslovaciei, deşi pe înălţimi răcoarea de nor a piscului făcea ca zăpada încă să mai dăinuie. Crengile merilor se acoperiseră cu buchete de flori albe-trandafirii. Românii ocupară po-

ziții de luptă în fața orașului Banovce. Vînătorii de munte învăluiră dintr-o coastă așezarea, în timp ce infanteriștii se infiltraseră în oraș. Cîteva plutoane de pedestrași și artileriști li se alăturară vînătorilor de munte, care formau grosul trupei. Primind ordinul de luptă, căpitanul Vreavu își divizã oamenii, sub șefia plutonierului Ursu și a sergentului Sever Giuvală. El rămăsese cu Cristache și restul companiei în linia a doua, pentru a interveni atunci cînd va fi nevoie.

Partea de sud a orașului era mărginită de o cale ferată de centură. Nemții foloseau ca pe o baricadă naturală adăpostul rambleului de balast. Pe înălțimile de la est și de la vest de oras, inamicul își amplasase puncte de artilerie, cu care ținea în șah adîncitura naturală în care era așezarea.

Grupele de asalt își repartizară între ele clădirile ce trebuiau atacate. Fixară consemnul. Dacă pe întuneric, cel întîlnit nu răspundea cu „Oituz" la parola „Șoim", era un ghinionist. Orice întîlnire, în stradă, se încheia ca în Far-West. Rămînea în picioare cel care trăgea primul.

Giuvală, urmat de Octavian Radu, înaintau furișîndu-se pe lîngă clădiri, încercînd să se apropie de un cuib de foc inamic. Pe cealaltă parte a străzii acționau Ursu și Vrabie, de curînd avansat sergent. Duceau cu ei, în afara automatelor, cocteiluri din grenade și trotil...

La un moment dat, Giuvală, uitînd de orice prudență, se ridică în picioare, făcu un salt lung și azvîrli o încărcătură puternică. Urmă o explozie năucitoare. Nici unul dintre români n-ar fi schimbat cu inamicul. Se părea, însă, că rămăseseră destui nemți în spatele meterezei din saci de nisip. Gloanțele venite dintr-acolo nu-și greșeau toate ținta. Caporalul Cioveie, care lansase o legătură explozivă, fu atins, mai înainte cu o secundă de a se auzi bubuitura din spatele parapetului. Giuvală mai avea la el cîteva grenade și cînd, la un capăt al baricadei, armele încetară să macine, lansă

una peste sacii de nisip. Urmă încă una azvîrlită de Octavian. Un camarad de-al său fu lovit de moarte ; era un tînăr din contingentul '45 cu care se împrietenise, mai ales după ce Adam Mălureanu fusese dat dispărut. Era tot un bucureștean și locuia în același cartier cu sergentul. Octavian se tîrî spre ostaș și ajunse la timp, ca să-i închidă ochii. Casca de oțel a nefericitului, lovită în plin, fusese străpunsă de glonte. Îl ridică, ajutat de Giuvală, pe trotuar, să-l ferească de carele de luptă, care l-ar fi strivit.

— Să mă bată Dumnezeu dacă iert pe vreunul în noaptea asta, se legă Octavian, atins de durere.

— Orașul este înțesat de nemți. De la oricare fereastră te poate paște cea cu coasa, Octave.

— Giuvală, acoperă-mă ! îi ceru Octavian, făcînd un salt impresionant înainte.

Continuară atacul. Plutonierul Ursu și Niculae Vrabie luptau cot la cot, acoperindu-se unul pe celălalt și cîștigînd teren, reducînd pe rînd la tăcere inamicii pitiți în dosul ferestrelor.

Octavian se întrecea pe sine. Automatul său răpăia tot timpul, spulberînd geamurile de la imobilul de care se apropiau. Un neamț, lovit în plin, făcu o tumbă și se izbi de caldarîm. O rafală împroșcă pavajul și o așchie de piatră îi străpunse lui Octavian un ochi. O durere vie îi străbătu creierul. Căzu în genunchi, scăpînd automatul din mîini. Își acoperi locul lovit cu palmele. Printre degete curgea sînge.

— Dom' plutonier, dom' plutonier, a fost rănit Tavi, auzi caporalul printre focurile de automat și explozii, vocea lui Niculae Vrabie.

— Caporal Giuvală, dă-i ajutorul medical. Noi te acoperim.

Octavian auzisese schimbul de cuvinte dintre camarazii săi. Se hotărîse și el să se adăpostească, lîngă bordură, deși durerea îl adusese la un prag vecin leșinului. În momentul cînd voise să-și ducă la capăt gîndul, simți o arsură în dreptul pieptului. O dulce

căldură i se revărsă în corp. Încercă să se ridice, uită că un ochi îi înota în flăcări. Se prăbuși. Prin locul lovit simțea sîngele izvorînd într-un șuvoi. Căzu în genunchi, se încovrigă, rezemîndu-și capul de caldarîm... Octavian delira ; fusese atins de moarte. Pentru cîteva secunde se afla în satul de lîngă Arad, alături de Livia. Fata era într-o rochie albă, cu zeci de cute pe șolduri, lungă, de-i acoperea carîmbii cizmelor. În fața lor slujea un preot, citindu-le dintr-o carte. După ce au schimbat verighetele, fumul cădelniței tulbură imaginea părintelui. Octavian o cuprinse în brațe și o sărută, dar buzele Liviei erau reci, la fel ca piatra de pavaj pe care obrazul său se lipise, atunci cînd Vrabie și Giuvală îl suiseră pe trotuar.

Giuvală înțelese că nu mai era nimic de făcut. Știa și de unde venise glonțul ucigaș. Casa era peste drum de o mică piațetă, iar de la etajele superioare se trăgea îndrăcit. Lăsă comanda plutonierului Ursu, și se hotărî să acționeze de unul singur.

Porni spre imobil sub fulgerătura pietrelor de pavaj lovite de fier. Ajunse lîngă zid și, ajutîndu-se de un burlan, începu să se cațere. De pe o terasă intermediară, folosind scara de incendiu, sui la o șarpantă cu țiglă, afurisit de înclinată, ce acoperea odăile de la mansardă. Ursu, care îl urmărea de jos, ordonase trupei să-l susțină cu foc viu de automate. Îl cunoștea pe Giuvală din multe lupte și îl știa rece ca gheața în fața morții și iute ca focul la primejdie.

Giuvală descoperi, pînă la urmă, ce căuta : o lucarnă prin care să se strecoare înăuntru. Sparse luminatorul, se ținu de marginea gîrliciului și se lăsă să cadă în gol. Își ținu respirația și ascultă. Un șobolan, probabil vreun veteran de-al podului, trecu foșnindu-i printre picioare. Fu cît p-aci să tragă în el. Zgomotele luptelor din stradă se auzeau de aici slab.

În stradă, plutonierul trase pe nas o priză de tabac, care îi iuțea mîna și-i limpezea creierul. Moartea lui Octavian îl afectase.

— Ne luăm după el, dom' plutonier, propuse Vrabie.

— Giuvală ştie ce face. Am încredere îl el cum aş avea în mine, caporale, adică sergente. Are şcoala lui Adam Măldureanu. Lasă lucrurile aşa. Viclenia lui ţărănească adusă de acasă, din Pardina, îl poate ajuta, mai bine ca pe tine, şmecherie de Bucureşti !

— Cred că Giuvală are nevoie de ajutor.

— Stai, sănătăţii, aici ! Te împuşcă ăştia ca pe un fazan. Mai bine îl acoperim, şi-i sîntem de mai mare ajutor aşa...

Între timp, Giuvală intrase într-un hol podit cu o scîndură care gemea cu un sunet neplăcut. Auzi nişte horcăituri ieşite, parcă, dintr-un gîtlej retezat. Deschise uşa, care scoase un zgomot strident şi atunci sfîrîitul încetă. Giuvală îşi pregătise grenada, dar horcăitul se reînnodă. Părăsind orice precauţie, aprinse lanterna şi îndreptă cercul de lumină spre masă. O pădure de sticle de bere o acoperea. Un miros acru, de băutură, îmbîcsea aerul. Un plutonier neamţ, enorm, dormea, fără grijă, ca în plină pace. Îi rămăsese deschis un ochi, căruia i se vedea albul globului. Vru să-l miluie cu un glonţ, dar se răzgîndi. Nu putea totuşi să omoare un om în somn. Îl scutură zdravăn.

— Parcă ar fi împuşcat în creierul mic, mormăi Giuvală.

— Gute Reisc ! [1], războiul este pierdut, lasă-mă să dorm !

Trăsnea a alcool şi a tutun fermentat. Pe şifonier, coborau dîre vizibile de urină, iar jos pe podea, o baltă pestilenţială se împrospăta cu scursura sticlelor de bere. Sergentul scuipă de silă şi coborî la etajul inferior. Aici bubuiturile armelor se reverberau asurzitor. Deschise usa unei încăperi şi, în fulgerele scurte ale împuşcăturilor, avu timp să zărească cîteva siluete de militari. Îşi aruncă grenada şi explozia clătină pe-

[1] Drum bun.

reții. Așteptă două secunde și pătrunse înăuntru. Rotindu-și lanterna, văzu un singur supraviețuitor cu gîtul rănit urît de schije. Îi curmă suferințele cu o rafală de automat... Auzea de jos arma lui Vrabie ; simțea că nu este singur, că ceilalți sînt alături de el, lîngă umărul lui.

„Și-au găsit culcușuri ferite. Bucureșteanul se distrează cu teutonii, dar nici Ursu nu face economie de muniție."

Se apropie de pragul altei încăperi, din interiorul căreia se auzeau împușcături. Cînd tocmai își pregătea grenada, un militar ieși din odaie. Pînă să-și armeze acela automatul, îi trimise un glonț între ochi. Își aruncă apoi grenada în camera înțesată cu nemți.

Cînd se făcu puțină liniște, auzi scara gemînd sub călcătura grea a plutonierului, care se trezise între timp. Se trase îndărătul ușii și de acolo îl văzu cum stropește peretele cu ce-i rămăsese în vezică. Tipul începuse să-i placă și nu se putea hotărî să-l scurteze de viață. Însă plutonierul amețit de băutură și somn, vru să intre el însuși în luptă. Trase de la fereastră într-un inamic nevăzut. Venită din stradă, rafala lui Vrabie îl lovi în abdomen. Sîngele țîșni din găurile rănii, ca zeama de varză dintr-un butoi găurit. Neamțul căzu de la etaj, făcînd prin aer o jumătate de tumbă...

După ce toți trăgătorii nemți ascunși prin clădiri fură reduși la tăcere, Giuvală urmat de Vrabie, sub comanda lui Ursu, o apucară spre o margine a orașului, acolo unde șerpuia rîul. Își clătiră obrajii cu apă, umezindu-și buzele pîrlite de efort și oboseală. Vrabie simți în gură un gust sărat și se sperie, crezînd că i se întîmplase ce era mai rău.

— Dumnezeule, mă curăț ! Să se fi rupt ceva în mine ? Dacă mi-a dat borșul pe gură, am sigur vreun glonț în burtă. Se pipăi să vadă dacă nu are sînge și

pe tunică. Pe Dumnezeul meu, am să mor și eu, Giuvi. Picioarele i se muiaseră de la genunchi.

— Stai, dracu, liniștit, Niculae. Te știam un sergent mai isteț. De ce te pierzi cu firea din orice. Rîul are sînge în el.

Mai încolo, cîțiva soldați români, împușcați de aproape de hitleriști, mai bine-zis executați de aceștia, fuseseră scoși de apă în scobitura malului. Îi traseră afară. Erau vînători de munte...

— Bunicul îmi povestea că în '16 a băut apă de lîngă un mort. Și în rîu erau cheaguri de sînge și ostașul nu se răcise încă.

— La război, ca la război, Niculae, zise, abia putîndu-se stăpîni Giuvală. Au căzut prizonieri la hitleriști, și probabil n-au mai vrut să se încurce cu ei.

— La fel s-o fi întîmplat și cu Adam.

Făcură un careu într-o piață din Banovce. Își adunară morții, care nu erau puțini. Strînseră de prin buzunarele lor tot ce găsiră pentru a fi trimise celor de acasă. Le scriseră pe cruci identitățile ; lui Octavian îi săpară groapa lîngă cea a lui Cioveie, și a altora din Compania de asalt. Cînd trupurile celor căzuți coborîră în pămînt, învelite în pînzele de cort, armele celor din Compania de asalt detunară în cerul orașului ce atunci se trezea...

Capitolul 37

Trenul în care călătorea Eva-Luise împreună cu fiica ei oprise în gara Austerlitz. Charlotte venea pentru prima oară aici. Lîngă linia lor, garase un altul cu răniți aliați, aduși de pe frontul din Germania. Militari

în uniformele mai multor țări se adunaseră pe peron, în timp ce o fanfară militară intona marșuri. Sunetele trompetelor și ale percuțiilor acopereau chemările localnicilor, ce-și căutau răniții. Eva-Luise și Charlote ieșiră cît putură mai repede din furnicarul gării. În stradă, o flașnetă îngîna hodorogit o șansonetă la modă a lui Maurice Chevalier.

Ajunseră în piața gării, de unde plecau mașini militare și civile. Boturile turtite și unsuroase ale autocamioanelor americane, mușcate de gloanțe și de schije, așteptau aliniate, să primească răniții. Vremea era frumoasă : un cer înalt, fără nori, ocrotea orașul. Se hotărîră să pornească în căutarea unei pensiuni sau a unui hotel mai ieftin. Trecură pe lîngă Jardin des Plantes, Sorbona, intrară în bulevardul St. Germain, lăsînd în stînga grădina Luxemburg. Charlotte auzise multe despre orașul clădit pe mlaștini, dar acum, cînd îl vedea în fascinanta lui realitate, i se părea uluitor... Se opriră în fața unei pensiuni unde li s-a răspuns, printr-un difuzor invizibil, în cîteva limbi, între care li s-a părut că disting araba : „toate camerele erau ocupate".

Încercară în alte părți cu același rezultat. Pensiunile fuseseră, în marea lor majoritate, rechiziționate de aliați. Un recepționer le îndreptă spre bulevardul Pasteur. Traversară bulevardul Montparnasse și se învîrtiră în jurul gării Montparnasse, induse în eroare de cîteva parizience îndatoritoare. O găsiră, în fine, pe doamna Bretonneau. Stăpîna pensiunii era o femeie impresionantă ; avea cam un metru și optzeci înălțime și aproape o sută de kilograme ; carnea îi juca pe șolduri, cînd urca și cobora scările. Îi fură pe plac și le închirie o cameră. La viața ei, aflară mai tîrziu, patroana fusese dansatoare de varietăți, apoi coproprietara unui tripou cu bar și fete de consum. Acum, cu banii scoși din pensiune, își tîra zilele de azi pe mîine. Camera închiriată era la mansardă. De sus, panorama orașului era superbă. În schimb, robinetul din

cameră era ca mort, din lipsă de presiune. Un mic anunț le făcea atente că apa nu era, oricum, bună de băut. Li se recomanda apa de Vichy. Toaleta era pe culoar : un vas turcesc, cu smalțul sărit, atacat de rugină, într-o încăpere strîmtă a cărei ușă trebuia ținută cu mîna, de o sfoară. Seara nu trebuiau așadar să bea lichide. Lumina nu funcționa în acel loc indispensabil, iar flăcăruia lumînării se stingea din cauza curentului. După-amiază primiră învoirea și cheia, de la baia comună, să facă un duș. Apa a fost încropită. Afară era aprilie, locul era rece, dar se simțiră ca noi după binefăcătoarea baie. Mîncară și, răpuse de oboseală, se culcară... A doua zi, după micul dejun. plecară să vadă orașul. La fel ca în Germania, erau vizibile peste tot urmele războiului. Magazinele erau ticsite cu conserve americane. La pîine cozi, iar cîrligele goale ale măcelăriilor erau bîzîite de muște. Totul se scumpise excesiv. Germanii secătuiseră țara, în anii de ocupație. Mărfurile rămase erau speculate la sînge. Grădinile cafenelelor pline de clienți demonstrau însă că viața renăștea la Paris. Străzile coborau toate spre Sena, mai ales cele din centru ; păreau niște foste valuri de apărare romane ale insulei Cetății. Traversară Sena prin bulevardul Henric al IV-lea. Apoi trecură prin piata Bastiliei, prin bulevardul Voltaire și ajunseră la destinație. Sperau ca aici să dea de urma lui Rudolf. Eva-Luise își simțea inima strînsă, deși continua să creadă că fiul ei este încă în viață. Între timp se înnourasc si picăturile ploii de primăvară loviră asfaltul.

Intrară în clădire si îl abordară pe un ofițer american, care se descurca binișor în nemțește. În vreme ce discutau, acesta nu înceta să tragă cu ochiul la Charlotte, a cărei frumusețe emoționantă îi amintea de o fată din Nebraska care, în timp ce el lupta pe un Boeing 24, se măritase. Steve Niven deveni treptat tot mai amabil, poate mai amabil decît i-ar fi stat bine unui ofițer american în timpul serviciului de zi. Stă-

pinindu-și bine emoția, le-a spus cu o voce cazonă să aștepte : urma să caute la rîndul său informații despre Rudolf, dacă existau asemenea date la îndemînă. Se reîntoarse, după un timp, fără un rezultat încurajator. Le sfătui să completeze un chestionar.

Cînd îi dădu hîrtia, Charlotte roși ușor sub privirea lui insistentă. Își abătu apoi ochii la înscris, parcurgîndu-l de cîteva ori de la un capăt la celălalt.

— Este O.K., se încumetă într-un tîrziu Steve să răspundă. Unde vă expediem răspunsul ?

— Trecem noi, mai bine, peste cîteva zile.

— Veți avea de așteptat.

Strînse mîna Charlotei puțin încurcat, simțind cum i se urcă sîngele sub pielea obrazului bronzat de soarele de pe terenurile de zbor din Franța.

Strada era zgomotoasă. Jeepu-rile rulau spre gara de Est cu viteză conduse de americani de culoare, ori de albi, poate foști cowboy. Mașini uriașe de transport, supraîncărcate, goneau spre antrepozite ori spre front. Asfaltul soselelor se sfărîma sub poverile autocamioanelor pe pneuri ori pe șenile.

— Vezi, toate monumentele orașului și podurile de peste Sena au rămas în picioare și asta se datorește generalului von Choltitz, al nostru.

— Cel care i-a predat intact Parisul generalului Leclérc, fără să-l arunce în aer, cum avea ordin de la Hitler ? Ce-o fi pățit familia lui rămasă în Germania ?

Intrară într-o cofetărie de pe chei. Ambarcațiunile ușoare brăzdau apa în ambele sensuri. La mese, multe uniforme ale trupelor aliaților și destui civili. Se citeau ziare și reviste de pretutindeni.

După ce-și terminaseră înghețata, porniră să se plimbe. Intrară pe o stradă ticsită de cinematografe. Filme americane, englezești, franțuzești. Cele de pe timpul mareșalului Pétain intraseră în arhive. Rămăseseră mai mult în fața unei vitrine : Harry Baur în „Crime et châtiment". Alături, tot el, în „Tarass Boulba", împreună cu Danielle Darieux. Mai încolo,

erau la ei acasă Garry Cooper, Ginger Rogers, Ann Sheridan, Ingrid Bergman, Fred Astaire. Intrară să vadă „Nopți în Alger". Charles Boyer le entuziasmă. Temperamentul de seducător latin al starului plăcea Evei-Luise.

Cumpărară un ziar. Orașul Tokio fusese bombardat de 327 avioane B 29. Partea de nord-vest a metropolei, pe o suprafață de 18 kilometri pătrați, era distrusă aproape în întregime. Știri proaste și în ceea ce privea Reichul. Se declanșase ofensiva sovietică de pe Oder, pentru cucerirea Berlinului, printr-o puternică pregătire de artilerie și aviație. Armata întîia americană ajunsese pe Elba și-i aștepta pe ruși să vină și ei, pe malul drept. Văzură fotografii ale prizonierilor aliați eliberați din lagărele germane : ofițeri englezi murdari, bărboși arătau ca niște adevărate epave umane. În spatele lor se vedeau corturile și barăcile mizerabile, împrejmuite cu sîrmă ghimpată. O știre de răsunet. Cu mai multe zile în urmă încetase din viață, la Warm Springs, în Georgia, în urma unei hemoragii cerebrale, președintele Roosevelt. Fotoliul prezidențial fusese ocupat de Harry Truman. O altă știre cu ecou : coloanele blindate americane zoreau spre Berchtesgaden, reședința de vară a lui Hitler, unde se bănuia că acesta se va retrage. În Italia, Corpul 2 polonez realizase un cap de pod peste Sauterno...

La cîteva zile, o dată, mai făceau un drum la biroul aliat. Nu izbutiseră să obțină nici o știre despre Rudolf. Numai vagi speranțe și asigurări de sprijin. Ofițerul de aviație Steve Niven continuase să se arate mai mult decît binevoitor...

Luna aprilie se consuma iute și Parisul era atins de pala unei călduri ce se statornicea pe nesimțite. Ziua i se păruse Charlottei zăpușitoare. Pe crengile arborilor, frunzele se înmulțeau, tremurînd în adierile blînde și ascuzînd vrăbiile ce se drăgosteau. Aflaseră despre un club aliat, subvenționat de Crucea Roșie și „United Service Organisation". Clubul era instalat într-un mare

hotel și organiza spectacole de binefacere. Cumpăraseră două bilete, destul de piperate ca preț. Programul a durat mai bine de două ore. În sală — răniți aliați din toate armele. Artiști, veniți de peste ocean, își dădeau concursul gratuit, fondurile adunate astfel vărsîndu-se în contul răniților. Pe scena în forma unei punți de cuirasat, se produseseră, în seara aceea, actori de film, de teatru, de circ, de music-hall, cîntăreți, dansatori, stepiști, ansambluri corale, orchestrale, de balet. Fred Astaire și Ann Sheridan dansară și cîntară, Mickey Rooney debită cu vervă un scheci izbutit. Tommy Dorsey își entuziasmă admiratorii, interpretînd cîteva șlagăre, Dorothy Lamour puse în bătaie întregul farmec al feminității ei fatale. Ansamblul dădea la Paris două spectacole, apoi zbura la Bruxelles și mai departe spre insulele Mariane. Balcoanele și lojile erau tîcsite. Ca din întîmplare, Steve Niven avea loc lîngă Charlotte. De cînd îl cunoscuse pe american, fiica Evei-Luisa citea aproape numai cărți englezești. I se părea că se supune unui fel de transfuzie, unei primeniri totale a sufletului. Spiritul ei delicat și visător se exaltase.

Eva-Luise privea acum pe furiș profilul ofițerului de care știa că imaginația fiicei sale e obsedată. Se uită apoi în sală, la acești militari care luptaseră pe pămînturile Africii, ale Germaniei, Italiei, Olandei, Franței, Belgiei. Cei mai mulți dovediseră curaj, energie, spirit de sacrificiu. Unii făcuseră parte din formații ce figurau acum în dosarele armatei doar cu numele : ei le rămăseseră unicii supraviețuitori. Unitățile altora se refăcuseră, își completaseră efectivele, tehnica de luptă, muniția, armamentul.

Se spunea că la unul dintre spectacolele clubului asistase și generalul Dwight Eisenhower. Știrea dăduse ocol Parisului. Dar, după numai cîteva ore, generalul se reîntorsese la postul său de comandant al armatelor aliate occidentale din Europa. Prezența lui în tranșee, pe aeroporturi, în dormitoare, în corturile ostașilor, în

popote, pe lîngă coloanele în marș întărea moralul trupei, convingea pe ostașul de rînd de misiunea lui hotărîtoare în cîștigarea războiului, a luptei ce urma să se dea. Faptul că însuși Ike venea printre ei, pentru a-i îmbărbăta, era dovada că America se învecina cu Reichul german, și țara lor era în primejdie. Inamicul trebuia înfrînt repede și definitiv.

Părăsiră sala însoțite de american. Valurile Senei loveau, parcă înfometate de dragoste, cheiul, pe care spînzurau afișe cu fotografiile unor dansatoare, înveșmîntate sumar.

Capitolul 38

Rudolf și Adam conveniseră să nu se depărteze prea mult unul de celălalt, pentru a-și putea veni reciproc în ajutor la nevoie. Voicu venea imediat după ei. Se părea, însă, că zeii locului nu mai țineau cu evadații, care nu mai găsiră, în ascunzători, trunchiurile de copac. Semnul pus rămăsese acolo, dar lemnele ia-le de unde nu-s. Ciinii lupi lătrau tot mai aproape, gonind pe iarba argintată de ploaie. Le luaseră urma. Se hotărîră să treacă pe malul stîng al Elbei. Dar aveau de străbătut un ținut greu, ca să poată ajunge într-un loc unde fluviul se îngusta. Voiau să se predea americanilor, pentru că ei erau cei mai aproape dintre aliați.

Aflaseră din lagăr, cu două zile înainte, că aceștia, după ce cuceriseră Bohlenul, apucaseră spre est, înfrîngînd rezistența germanilor.

Ajunseră toți la locul hotărît. Unii dintre ei abia se tîrau. Mai proaspăt părea să fie doar grecul Sara-

fonilis. Străbătuseră un ţinut mlăştinos, o adevărată împărăţie a sălciilor. Erau uzi pînă la piele și duhneau a sudoare și a mîzgă de baltă. Vrînd să-și deruteze urmăritorii, intraseră în apă și se lăsaseră duși de curent, mai multe sute de metri, spre nord-vest...

Se odihneau acum într-un luminiș, la cîțiva kilometri depărtare de lagăr. Sleiți de puteri, zăcură cîteva ore, cu fața spre bolta de frunze. Rudolf găsise un pistol automat, fără muniție, căruia, la cîțiva pași, îi descoperise și încărcătorul. Arma era un „Bren", pierdut de vreun parașutist aliat, capturat ori ascuns prin apropiere.

Avură noroc mai departe. Adam și Voicu, inspectînd malul, dădură peste niște trunchiuri de copaci cărați de apă. Mîncară. Pîinea de tărîţe se muiase, transformîndu-se într-un soi de terci. Le era sete, și cîţiva băură apă din fluviu, fiartă în gamele... Cînd pădurea fu năpădită de umbrele nopții, se apucară de lucru. Aveau cu totul șapte trunchiuri ; trei oameni de fiecare plută.

Vremea se urîțise și începu să picure dintr-un nor solitar, apoi o ploaie repede porni să răpăie cu furie : parcă un bombardament ceresc transformase apele fluviului într-o fiertură de plumb. Vîntul mîna valurile împleticite de somn spre ţărmuri, dezvelind spinările peștilor ce se azvîrleau în salturi lacome, după libelule tîrzii, ahtiate de împerechere. Sub povara evadaţilor, trunchiurile se scufundară aproape în întregime sub apă. Se auziră cîteva înjurături în scoțiană. Repartizarea pe acele geamanduri de lemn, putrede, roase de cari, se făcuse mai mult după rațiuni sentimentale, și mai puțin după principiile plutirii. Pe deasupra, nu toți știau să înoate.

Trecu cîtva timp pînă cînd reușiră să echilibreze plutele, mulți înghiţind apă pe săturate. Cînd totul intră în normal, se depărtară încet spre firul apei. Anevoioasa vîslire cu brațele învingea greu forța curentului. De cîteva ori simţiră sub ei forfota peștilor ce-i însoţeau

ca pe niște viitoare stîrvuri. Cînd și cînd, malul invizibil scuipa spre ei rafale de vînt cu gust sălciu de mîl...

Traversarea a durat cîteva ceasuri bune. Acostară pe tărmul opus, sub o lumină de zori putredă. N-au ajuns însă toți. Un englez și grecul Sarafonilis fuseseră trași la fund de greutatea veșmintelor. Grecul sărise în ajutorul lui Bob Harrward, căruia i se puseseră cîrcei la picioare și la mîini. S-au înecat amîndoi, la numai cîțiva pași de liman. Pe grec reușise să-l pescuiască Adam, care încercase să scoată apa din el. I-a făcut respirație artificială, privindu-i fața crispată, ciupită de vărsat, pe care disperarea morții o transformase într-o mască a ororii.

Se găseau acum pe malul stîng al fluviului. Istoviți, se lăsară să cadă în iarbă. Tîmplele le zvîcneau, tușeau, vomitînd ultimele înghițituri de apă sălcie. Cei doi musulmani își făcură temenelele către Alah. Era vineri, zi de rugăciune pentru ei. Cînd își mai reveniră, porniră în întîmpinarea americanilor, care se apropiau, așa cum aflaseră încă înainte de evadare, de orașele Dessau și Torgau. Orientîndu-se după cîteva semne cunoscute, ajunseră la pădurea unde tăiau lemne. Făcură aici un popas mai lung, culcîndu-se cu hainele încă ude pe ei. Dîrdîiau de frig și se vîrîră unii într-alții, să se încălzească. Începuse însă din nou să plouă, să fulgere și să tune, așa că trebuiră să renunțe la somn. Apucară drumul grădinii lui Carol Daman. Cîinele îi simți și începu să latre, dar reușiră să culeagă ridichi de lună și ceapă verde, cu care-și potoliră foamea. Își făcură și rezerve, îndesîndu-și proviziile în traiste.

Cînd ploaia încetă se afundară din nou în pădure, unde căutară locuri mai uscate pe sub niște stejari rămuroși. Frînți de oboseală adormiră. Primul schimb, de pază, îi căzu unui ceh cu nume de maghiar, Sandor Mihaly, și lui Voicu Marin. Ca prevedere, Rudolf

încredință pistolul automat pazei... Dormiră pînă a doua zi, aproape de prînz.

Văicărelile scoicarilor, ale sitarilor de pădure, ale prundărașilor nu-i treziră. Numai țipetele mierlelor pornite pe harță i-au îndemnat să-și părăsească culcușurile încălzite. Atunci, primiră vizita neașteptată a altor evadați ; în total cinci. Erau iugoslavi și-și doreau să ajungă cît mai iute la ei să se înroleze sub flamura lui Tito, ce continua războiul împotriva ocupanților germani. Plecaseră din lagăr nouă, dar gardienii împușcaseră patru pe cînd ieșeau pe sub ghimpăriș...

Rămaseră cu toții în pădurea de stejar unde mai dormiră o noapte, hotărînd să nu iasă în șoseaua circulată de vehicule germane. Dimineata, auziră pentru prima oară bubuiturile depărtate ale tunurilor. Americanii înaintau spre fluviu, unde chiar dacă deocamdată erau întîrziați de rezistența germanilor, aveau să ajungă oricum. Rudolf își aminti de ultimele cuvinte ale comandantului Kurt Decker :

— Singura ta șansă, Rudolf, să nu te trimit într-un lagăr cu deținuți politici, ar fi să faci aripi și să zbori. Se pare că totuși ai noroc. Vom pleca curînd de aici spre sud.

Adam și Rudolf pregătiră micul dejun. Sacrificară trei dintre supele tip „Wehrmacht", pe care le dizolvară și le fierseră în gamelc. Fiecărui evadat îi reveniră cîteva linguri, prin împărțirea frățească. Completară masa cu ridichi și foi de salată. Pînă la prînz. Fouché, mare băftos, prinse un iepure cu un lat, iar Pierre Savin ademeni o gîscă din ograda lui Carol Daman și îi suci iute gîtul. Avură astfel un prînz impărătesc. Nu aruncară decît penele și blana. În rest. totul fu ros, supt, devorat pînă la ultima fibră de carne, pînă la mustul din oase. Lui Adam îi veni, din senin, să zîmbească. Așa cum stăteau, în umbră, negrilor nu li se vedea decît îmbrăcămintea. Parcă n-aveau mîini și capete. Uniformele militare ascundeau niște oameni invizibili.

Noaptea rămaseră în apropierea casei lui Daman, deși pe cer își făceau tot mai des apariția superfortărețele zburătoare B-29. Bombele care vizau cazematele nu-i lăsară să închidă ochii, așa că mai recoltară un morman de zarzavaturi pe care le-au mîncat pe loc. Rudolf stătu la taclale cu Voicu și Adam. Se legase de acești doi români, lîngă care se simțea bine.

— Auzi și tu, Adam ? Sînt tancuri americane ?

— Pe onoarea mea că sînt Shermanuri americane, confirmă Voicu. Le-am auzit și pe lîngă Tisa, folosite însă de sovietici.

— Ce zici, Adame, scăpăm cu viață din povestea asta ?

— Mi-am umezit degetul, ca indienii. Vîntul bate dinspre nord-vest. De acolo se aud tunurile tancurilor, Rudolf.

Spre dimineață. Daman se arătă pe verandă. Fusese plecat cîteva zile, și acum, cînd își văzu grădina devastată, pricepu că nu era vorba de iepuri și mistreți.

Burduhănos, cu fălcile căzute, cu gura subțire, acoperită de o mustanță răzvrătită la vîrfuri, venea acum spre ei înjurînd spurcat, Rudolf îi tăie drumul, gata să-l culce la pămînt, dacă ar fi fost nevoie.

— Voi sînteți, deci, sălbăticiunile care mi-au stricat grădina.

— Prizonierii păziți de mine se cărăbănesc în lagăr, i se adresă calm Rudolf, într-un argou cazon.

— Credeam că ăștia nu au nici un stăpîn, își șterse Daman fruntea cu o mînă tremurătoare. Dacă-mi tăiați niște lemne, vă dau ceva să îmbucați.

Prizonierii se apucară de lucru. Aduceau crengi groase din pădure, le sortau după mărime, le tăiau mărunt, apoi le stivuiau la intrarea în șopron. Totul se desfășura cu încetinitorul, ca și cum ziua ar fi fost mare cît o săptămînă.

— Americanii au fost respinși, Herr Daman ? îl ispiti Rudolf.

— Asta ne-ar face mult bine, se bucură exagerat și inoportun Adam, care se oprise lîngă ei cu brațele încărcate.

— Românii îi iubesc pe germani așa de mult ? îl privi Daman cu subînțeles pe Rudolf. Țara lor a întors armele împotriva noastră. Acum luptă în Cehoslovacia, alături de ruși.

— Noi ascultăm de ordine, Herr Daman.

Terminaseră corvoada și se adunară pe lîngă proprietar.

— Acum, Herr Rudolf, îi duci în lagăr. Nu-i ține în afara sîrmei ghimpate, că o poți păți. Pentru că mi le-ați tăiat așa de frumos, am să vă dau și cîte un schnaps. Auziți tunurile ? Mi-e teamă să nu fie ale rușilor. Ieri am aflat că americanii au intrat în Dessau. Am o defecțiune la radio și nu mai pot asculta știrile. Este vreun electrician printre voi ?

Bineînțeles că nimeni nu s-a oferit ; ei defectaseră rețeaua de curent, așa că lui Daman, din dimineața aceea, nu-i mai mersese nici un aparat.

— Dacă vin americanii, ăștia dau drumul la prizonieri.

— Eu mă simt bine aici, Herr Daman, îi zîmbi dulceag Voicu.

— Îl auzi ce zice ? Dă-i una în cap cu crosa !

— Cînd ajung în lagăr, îi înmoi oasele. Acum îl las, că nu pot să-l car în spate pînă acolo.

— Luați-vă cu voi mîncarea. Vă așteaptă pe verandă.

Găsiră cîte doi cartofi mari de fiecare, pe care Daman îi pusese la fiert în timp ce prizonierii lucrau. Pentru toată lumea patru pîini, aduse din vreun oraș german încă neocupat și cîte trei bucăți de zahăr cubic : o masă la care nu s-ar fi așteptat, dar pe care Daman o alcătuise, văzînd printre prizonieri destui canadieni, englezi, americani...

Dormiră iarăși în pădure. În cursul nopții, bubuitul tunurilor se intensifică. Nu mai era nici o îndo-

ială : americanii și rușii se apropiau, venind din multe direcții, de Elba. Jabourile americane survolau des pădurea trecînd și dincolo de fluviu. Tunurile și mitralierele avioanelor începuseră să se audă tot mai deslușit. Cîteva rafale jupuiră scoarța de pe copaci. Iancheii controlau acum fluviul, pe o mare lungime a lui, încercînd să taie retragerea germanilor peste Elba.

Spre dimineață, începură să apară trupele germane : artilerie, tancuri, furgoane militare, motociclete, autocamioane, tunuri anticar. O armată învinsă, dar păstrîndu-și încă puterea de luptă. Nu mai era de stat pe locul unde se găseau. Prizonierii s-au înțeles între ei și se suiră în furgoneta lui Daman. Porniră motorul și urmară un drum lateral cu malul stîng al Elbei. Pentru un timp scăpară de bombardamentul american și nici cu trupe germane nu s-au întîlnit. Continuară să meargă aproape o oră, pînă cînd motorul dădu semne de osteneală. După o altă oră de mers, înțeleseră că au pătruns într-o zonă, un fel de țară a nimănui, bombardată de americani. Continuară drumul și ajunseră aproape de confluența rîului Mülde cu Elba. Părăsiră furgoneta și se ascunseră sub copaci. Și aici treceau peste Elba, pe un pod de ambarcațiuni însăilat în viteză, la adăpostul unei perdele de ceață artificială, ce se întinsese și peste pădurea de la confluență, germanii învinși. Prizonierii se apropiară de șosea. Nemții lăsaseră o ariergardă, în fața rîului Mülde care se bătea, pe viață și pe moarte, cu avangarda americanilor. Cît a durat lupta rîul Mülde și Elba au fost acoperite de o perdea groasă de fum. O risipă inutilă de bombe se abătu asupra apei, fără ca vreuna să atingă podurile. Artileria antiaeriană germană, conectată la aparate de conducere automată a focului, formase un baraj de obuze, prin care trecerea era imposibilă. Sute de proiectile perforau apele de la confluență, explodînd în adîncuri. În ziua următoare, localnicii adunară cu coșurile peștele mort.

Ultimii militari din ariergarda germană s-au retras aproape de miezul nopții, părăsind, pe malul de vest, un întreg arsenal de război, bun acum de dat la fiare vechi...

Ziua care a urmat a fost o adevărată zi gospodărească ca în timpurile bune de pace. Noaptea fu și ea liniștită. Ici-colo, cîte un foc rătăcit de armă. Americanii ocupară poziții la cîțiva kilometri de Mülde, unde se întăriră, ca pentru o luptă de durată.

Cum răgazul se prelungea, prizonierii adunară tot felul de rădăcini de plante de mîncat. Verdețurile le fermentau în stomacuri, și mulți se chirceau, cu pantalonii în vine, atinși de pîntecăraie. Băuseră apă din rîu, nefiartă, și puțini dintre ei nu sufereau de pe urma asta.

Prizonierii și-au ales locuri de odihnă, pentru noapte, sub cîțiva copaci groși avînd deasupra un cer bogat de frunze. Ar fi dormit pînă a doua zi, la amiază, dacă, imediat după ce se crăpă de ziuă, aerul și pămîntul nu s-ar fi scuturat sub un bombardament dement, nemaiîntîlnit; un infern sonor. Urmă un interval liniștit de o oră, apoi cerul se înnegri de avioane care, venind val după val, aruncară bombe peste cazematele de pe malul drept al fluviului. Bombardierii-vînători coborîră atît de mult că ar fi putut atinge apa cu burta fuzelajelor. Zburînd razant cu pămîntul, mitraliau tot ce era însuflețit. O ceață fumigenă, cu miros de brazi crescuți prin Nevada, acoperi ținutul. Evadații o porniră spre locul de întîlnire al rîurilor. Vacarmul artileriei atingea limita insuportabilului. Tancuri grele curgeau într-un fluviu pe roți, spre celălalt fluviu în care dormitau apele Cehiei. Carele de luptă americane, asemeni unor Saurieni dinaintea Potopului, se strînseseră pe mal, ca pentru o răfuială cu suratele lor acvatice, atunci adulmecate. Una din namile se apropie de apă și intră în ea, mai întîi cu labele, apoi își afundă botul tot mai adînc, pînă ce apa i se ridică în dreptul solzilor de pe spate,

acoperindu-i gura hrăpăreață a tunurilor și a mitralierelor. I se mai zări un timp periscopul, înghițit și el în cele din urmă de străveziul undei. Mașinăria de război aducea cu un aligator ce se tîra viclean pe fundul mîlos, furișîndu-se spre o pradă sigură. Apoi, pe rînd, pătrunseră în rîul Mülde și celelalte uriașe amfibii. Își deschiseseră orbitele farurilor străpungînd șuvoaiele cu săbiile lor de lumini. Se tîrau pe patul rîului fără grabă, cu boturile aliniate în marș subacvatic... Ieșiră dincolo, toată odată, scuipînd cu oțel încins, cu mîlul și brădișul adîncului, incendiind ceața, ce mai persista pe malul drept al Elbei pe care se retrăseseră militarii Wermacht-ului...

Capitolul 39

În timpul acesta artileria sovietică bombarda intens Berlinul. Armatele blindate ale fronturilor 1 bielorus și 1 ucrainean pătrunseseră în periferiile de nord-vest ale orașului. OKW-ul se retrăsese în cazarma din Krampnitz. Forțele blindate sovietice zdrobiseră unitățile de luptă germane și ajunseseră la gura metroului — U-Bahn-ului. Divizia din care făcea parte și compania de asalt comandată de căpitanul Vreavu se găsea într-un răgaz de odihnă binemeritată. Avusese pierderi serioase și moralul trupei suferise. Acum, înainte de a lua cu asalt munții Chriby, adevărate metereze, aparent imposibil de escaladat, fuseseră încartiruiți într-un sat de cehi și slovaci. Bărbații de aici, în cea mai mare parte, fuseseră fie luați pe front, fie depor-

taţi în Germania, la muncă. Giuvală și Niculae Vrabie stăteau la o familie de slovaci : gospodari cumsecade si cu frica lui Dumnezeu. Le fătase vaca de cîteva săptămîni, iar nemţii, în retragere, nu le-o rechiziţionaseră. Giuvală o rupea bine pe rusește și intrase în vorbă cu Vera, fata cea mare a gazdei. Se dichisise, își lustruise nasturii de la veston și tresa de sergent, frecîndu-le cu nisip. Știa că fata fusese în vorbă cu un consătean. Acesta ceruse să fie înrolat în armata germană. Din cauza asta nu prea avea nume bun în sat. Se iubiseră, sincer, așa susținea Vera, vruseseră să se căsătorească, după război. Neamţul, după ce fusese rănit pe front, în răsărit, fusese vărsat la o unitate din împrejurimile orașului, prilej pentru a veni aici și s-o vadă mai tot timpul pe Vera. După ce nemții părăsiseră localitatea gonind spre nord-vest, la primărie se instalase un antihitlerist, care chiar din prima zi, își întocmise, pentru el, așa, să nu uite mai tîrziu, o listă cu toți cei care colaboraseră cu germanii. Printre aceștia, cum era de închipuit, era trecută și Vera.

Iată că acum fata slovacului îi căzuse cu tronc lui Sever Giuvală. Cristache îl sfătuise să-și vadă de treabă, dar Giuvală ar fi fost în stare să rămînă cu ea în satul ăla, înfruntînd orice risc.

Sora Verei, Dobra, cu doi ani mai mică, avea o călcătură sfioasă, mersul abia i se auzea. Fata vădea un spirit delicat și visător, așa cum îi povestea Vrabie lui Giuvală. Dobra avea un corp subțire, cu mijlocul de viespe. Pieptul ei tremura sub borangicul cămășii ; și-l acoperea cu mîinile, chiar de proprii ei ochi, atunci cînd se privea în oglindă, fără cămașă pe ea. Părul negru îl avea împletit în două cozi ce-i atingeau șoldurile. Ochii, de un albastru cald, mîngîiați de zorii abia atunci dezmeticiți de somn, ușor codați, ți se ofereau rar să-i privești. Mergea ridicîndu-se pe poante și arăta ca o umbră îngustă de amiază. Între Vrabie și Dobra se legase un dialog mut. Căldura blîndă din ochii militarului îi picura fetei lumină în

suflet. Dar în timp ce Niculae se ţinea departe de fată, un sentiment nou creştea fulgerător în sufletul Dobrei : ceva tainic, minunat, aşteptat, neliniştitor. Niculae semăna cu un alt bărbat de care ea era îndrăgostită. Avea coperta revistei de cinema, văzuse şi filmul în care jucase. Militarul român îi deschisese pîrtie spre desişurile sufletului său... Avea un cap de gips, agăţat pe un perete : masca lui Apollo. Învăţase sărutul, apăsîndu-şi gura de buzele inerte şi reci ale zeului. La început o descurajase teribil nasul lui Apollo, dar, mişcîndu-şi-l pe al său, într-o parte, nu şi l-a mai lovit de al zeului...

Se simţea tot mai atrasă de român. Era mult după miezul nopţii. Se furişă la el. Îşi auzi foşnetul cămăşii de noapte şi respiraţia bărbatului. La slaba lumină a lunii ce licărea în oglindă îşi văzu obrazul alb, ca de pasăre săgetată. Îşi strînse cămaşa la piept, de parcă oglinda ar fi avut ochi şi ar fi văzut un lucru neîngăduit. Se apropie de el, îl măsură cu ochii atît cît o lăsa întunericul, şi-i ghici trăsăturile. Era parcă mai frumos decît pe lumină. Era tot el şi aceeaşi indiferenţă i-o arăta şi în vis. Semăna uluitor cu Robert Taylor, cel de pe coperta revistei *Cinema*...

Niculae Vrabie se afla, însă, în vis, cu cîţiva ani în urmă. Era o dimineaţă cu soare mult. Războiul în răsărit nu începuse. Era într-a şasea de liceu. O după-amiază, într-o tipografie de pe strada Matei Millo. În sala de jos, cîteva străzi cu regale şi două mese de paginat. Alexandru Vrabie se află lîngă el. Niculae împlineşte cu regleţi de plumb o liniatură. Spre orele şase seara, este trimis după mîncare. Se întoarce cu paporniţa plină : căzături de mezeluri de la Paţac, muştar în ţiplă şi jimblă caldă, albă. Se întinde masa pe o casă de literă, peste cîteva maculaturi de la plane. Mănîncă şi el alături de ceilalţi. Apoi se făcea că se află la Dumitru Mălureanu acasă. Era acolo o întrunire. Vorbea Sandu Vrabie. Veniseră muncitori de la Lemaître, de la tipografie şi de la atelierele Gri-

viața. „...noi avem în tipografie o celulă solidă, afirma Sandu Vrabie. Mulți dintre membrii ei se găsesc aici. Dar indiferent de convingerile politice, de partidul din care fac parte muncitorii de la noi și din alte fabrici, toți simțim muncitorește. În fața patronilor sîntem toți o apă și un pămînt. Patronii ne exploatează în fel și chip. Pentru aceștia, mai presus de omenie, de credință, de legi, stau profiturile pe care le încasează din sudoarea frunților noastre. Trebuie să luptăm, să ni se plătească această sudoare cheltuită, să nu cedăm, să fim uniți. Să ni se plătească și să ni se respecte cele opt ore de muncă, să ni se plătească sporurile legale, cînd stăm la ore suplimentare. Să nu dăm dovadă de slăbiciune. Și încă un lucru. Avem sarcina de a difuza manifeste. În ele denunțăm exploatarea, condițiile neomenești uneori, în care lucrăm. Să convingem pe colegii noștri să ne întrunim în a treia duminică a acestei luni. Nouă, muncitorilor, viitorul ne surîde...“

O altă zi din timpul războiului. În tipografie se plăteau salariile. Venise cu Adam, chemați de părinți să meargă în oraș după cumpărături. Au intrat și ei în curtea întreprinderii plină cu muncitori. Lîngă ușa de intrare, pe o mică estradă, se găsea directorul Vasilescu. Lîngă el un colonel. La piciorul estradei cîțiva jandarmi cu Z.B.-uri. Sînt de față Sandu Vrabie, Dumitru Mălureanu, Adam. Recunoaște și cîțiva muncitori ce veneau la întrunire la Adam acasă. „Începînd cu ziua de azi, tipografia se militarizează. Domnul colonel Paraschiv va veghea, alături de mine, la bunul mers al întreprinderii. Se vor da sancțiuni și după legile militare : lipsurile de la serviciu, întîrzierile, sustragerile de materiale (literă, hîrtie). Se vor pedepsi aspru acei care vor tipări lucrări clandestine. Militarii de la noi vor veghea ca munca să se desfășoare cu respectarea dispozițiilor Mareșalului...“

Acasă la Dumitru Mălureanu, în grădină sub un pom. Pe o măsuță, Silviu cu Adam joacă șah. Părin-

ţii vorbesc : „Sînt din Strehaia, nea Dumitre, îi spusese Sandu Vrabie, cu ani în urmă. Eram șase la ai mei. Tata era frînar și o duceam greu. La Craiova am ieșit lucrător. Iarna intra crivățul în atelier. Nu aveam ventilație și hornurile linotipelor erau înfundate. Trăgeam vaporii de plumb în plămîni. Aici la București atelierele sînt mai utilate și găsii mai lesne de lucru în meseria asta. Nevasta îmi este plăpîndă, are ceva la inimă și o țin acasă.“ „Ai dus-o și tu greu, Sandule. Și mie mi s-au întîmplat destule în viață. Am fost ținuți la lucru și cîte douăsprezece ore pe zi. Nu ni s-au plătit sporurile. Am fost concediat atunci cînd i s-a năzărit patronului. Noi muncitorii, din toate branșele trebuie să ne unim. Cu cît vom fi mai puternici, cu atît vor fi nevoiți să țină cont de dorințele noastre. Destui dintre noi o duc greu și sînt obligați să-și bage muierile la stăpîni, să aibă un pat amărît și o mîncare nenorocită. Dar și tu ai rămas o vreme fără slujbă.“ „Asta s-a petrecut cînd guvernul Cuza-Goga a suprimat ziarele *Adevărul* și *Dimineața*. Noroc că m-ați angajat voi, la Monitoru'...“

Niculae se trezi. În momentul următor o văzu pe Dobra. Primul său gînd fu să sară din pat ca să-și ia arma. Se scutură iute de vise și de toropeală. Dobra ieși din cameră fără nici o vorbă.

Era seară și la aceeași masă ședeau părinții, fetele și cei doi militari români. Capul familiei, Pernicky, la vreo cincizeci de ani, dădu de dușcă cele trei măsuri de șliboviță, sorbi zgomotos ciorba pregătită de mama fetelor, își făcu plinul și părăsi cina, ducîndu-se la culcare. Dobra se uita la Niculae pe furiș. Deunăzi, românul îi atinsese mijlocul, iar în ajun se întîlniseră sub tocul unei uși. Se rugase unui sfînt slav cu tot ce o neliniștea.

Se culcaseră toți ai casei. Dobra apăsă clanța și intră la Niculae. Militarul dormea somnul dulce și temeinic al tinereții, dar nu așa ca fratele său Rute,

dus forțat la muncă în Reichul german : Românul nu sforăia. Se găsea la căpătîiul lui și-i văzu chipul rumenit de vînturile Slovaciei... Vrabie se trezise, dar se făcea că doarme. Simți corpul ușor al Dobrei intrînd sub așternut și cum acesta se lipește cald și înfiorat de el. Simulă că se trezește, se ridică într-o rînă și o privi. Se sculă apoi și-și aprinse o țigară cu niște degete care tremurau. O apucă, totuși, pe după mijloc și o sărută. Fata descoperi, cu uimire, că nasurile lor nu se stînjeneau. Buzele acestuia erau fierbinți, nu reci ca ale lui Apollo. El repetă sărutul, dar gura ei se păstra imobilă. Dobra trăia o clipă inedită : niciodată nu fusese singură cu un bărbat Entuziasmul militarului scăzu, însă, brusc. Dobra nu mai fusese a nici unui bărbat. Ea își pusese peste obraz un puișor fantezi, și mușca din el, pentru a-și îneca durerea care nu se producea, pentru că străinul se ridicase și o învelise cu cearșaful. O cuprinse apoi în brațe, după ce-a coborît-o, așa înfășată, o sărută pe tîmplă, ca pe un copil, îi puse pe umăr cămașa de noapte, o duse în brațe pînă dincolo de prag, trimițînd-o la culcare, făcîndu-i semn că îi este somn. Dobra mai rămase puțin dinapoia ușii, pe hol, cu capul în jos. Nu mai avu îndrăzneala să încerce clanța ușii zăvorîte și plecă spre odaia ei cu lacrimi în ochi...

Cînd sergentul Niculae Vrabie părăsi locuința, Dobra nu se mai arătă. Vera l-a condus pe Giuvală, în văzul satului. Niculae întoarse capul, de mai multe ori. N-a fost chip s-o zărească. Se lumina iute, aerul era aspru. Își simți fruntea transpirată, cînd ochii săi întîlniră cioburile măștii lui Apollo, împrăștiate sub un pom, și resturile pozei artistului de cinema...

Se găseau în orașul Kromeritz, angajați în lupte grele de stradă. Întăriturile inamicului îi țineau pe loc. Trebuiră să ia cu asalt fiecare casă. Proiectilele obuzierelor croiau goluri mari printre atacatori. Gloanțele jupuiau fațadele, pulverizau ferestrele. Grupa de

asalt comandată de Ursu se oprise într-o intersecție, în spatele sacilor cu nisip, în fața unui imobil, din al cărui demisol, un baraj năucitor de foc îi împiedica să avanseze. Plutonierul Ursu ceruse sprijinul artileriei. Vreavu raportase la postul de comandă și iată că, un prim obuz rupse zidăria parterului, explodînd într-o bucătărie de unde se ridică un miros ademenitor de mîncare caldă. Imobilul se clătină din temelii. Un al doilea obuz, de 75 mm, deterioră grav fațada clădirii. Al treilea proiectil se pierdu însă undeva, dincolo de case, fără să se audă explodînd. Cei dinăuntru, ascunși îndărătul zidurilor groase, ca de cetate, continuau să tragă la fel de îndrăcit. Celelalte explozii rupseră pereți întregi din clădire.

Cristache și Giuvală, acoperindu-se iscusit unul pe celălalt, pătrunseră într-o curte vecină imobilului. Lipindu-se de zid, aruncară — dintr-o poziție dificilă — grenade în demisol, de unde auziră răcnete teribile. De la altă fereastră se dezlănțui un tir afurisit. Ofițerul urcă pe molozul ce se înălța pînă la nivelul primului etaj, căutînd intrarea în demisol. Alunecă și se rostogoli pe taluzul dărîmăturilor, într-o avalanșă de pulbere de tencuială.

Cristache, în stare de inconștiență, era pe jumătate îngropat. Giuvală vru să se cațăre pe mormanul ruinei, dar nu putu ajunge pînă la superiorul său, să-l tragă de sub dărîmături. Ar fi fost secerat de plumbii armelor inamice. Fruntașul Brustureanu, însoțit de un camarad, cu un aruncător de flăcări, se strecură lîngă imobil, de unde trimiseră în demisol o vîlvătaie prelungă. O explozie, însoțită de o pară de un alb orbitor, incendie intersecția ca o uriașă torță. Servanții aruncătorului deveniră văpăi vii și arseră, dogorind trotuarul.

— Dumnezeu să-i aibă în paza lui, înălță majorul Ursu o rugă pentru cei doi ostași ale căror trupuri se zgîrceau, arse de foc.

Cristache mai trăia încă și, acum, cînd armele celor din imobil fuseseră amuțite pentru totdeauna de Brustureanu, Ursu trimise doi oameni, printre care și Vrabie, să-l degajeze pe ofițer de sub moloz. Acesta fu așezat pe o targă și transportat la un spital din zona ocupată a orașului.

— Vrabie, ai văzut ce poate face un glonț bine tras?

— Au avut ghinion băieții. Și nu vor fi nici primii, nici ultimii. În războiul ăsta, după cum zicea căpitanul Vreavu, din trei plecați spre vest, unul a murit. Îmi pare rău de Brustureanu. Pe vremea cînd tăiam lemne împreună, l-am bodogănit de cîteva ori și nu mi-a purtat pică. Parcă îl am pe conștiință, Giuvală.

— Am umplut cu stîlpi de veci cimitirele pînă aici. Numai de ni s-ar recunoaște la sfîrșit sacrificiile făcute. Căpitanul zicea că soarta lumii a fost hotărîtă la Yalta. După cît mă duce pe mine capul, am făcut bine că am luptat alături de aliați.

— Ești mai dezgheţat la minte decît credeam. Ai stil, pe sănătatea mea ! Bineînțeles că locul nostru era alături de aliați.

Orașul Kromeritz căzu în mîinile românilor la miezul nopții. Continuară atacul pe direcția inițială de luptă. Trecură Morava în urmărirea inamicului. Cei de la 10 Infanterie asaltaseră Kojetinul și-l cuceriseră spre dimineață. Bătălia desfășurată în cadrul „Operației Praga“ continua cu succes. Calendarele arătau data de 6 mai 1945. A doua zi, oficialitățile orașului primiră, de la eliberatori, lista celor căzuți la umbra pădurii de aici. Vreavu le citi textul ce urma să fie săpat pe o placă de marmură :

„Anul 1945, Eroilor Corpului 4 Armată Română căzuți pentru eliberarea orașelor Uherski-Ostroch, Kromeritz și Kojetin.“

Locotenentul Cristache avusese o noapte grea. I se administraseră cîteva injecții cu morfină imediat după spitalizare. Un picior fracturat de sub genunchi abia

i se mai ţinea în tendoane şi muşchi. Suferise apoi cîteva intervenţii chirurgicale dificile. Simţea trecîndu-i prin piciorul operat nişte unde de foc, care-i explodau în creier. Celălalt picior, cu osul fisurat, îi fusese pus în gips. Era slăbit, pierduse mult sînge. Durerile nu i se mai potoleau. Piciorul stîng, ridicat în sus cu un cablu, trecut peste un scripete, era susţinut de lestul unei contragreutăţi. Doctorul trebăluia la celălalt ; rana se infectase şi printre bandaje i se vîrîseră drene. Sora încerca să-l liniştească, spunîndu-i ea ştia ce în limba ei. El era frămîntat de alte lucruri: „Mi s-a ordonat să luptăm pînă ce inamicul va fi înfrînt şi izgonit din ţară, şi după ce Transilvania de Nord va fi eliberată ; eu zac aici cu picioarele frînte, fără un glonte în mine, în războiul acesta cu nemţii. Ce curaj îmi va trebui să-i povestesc Silvici că am lîncezit într-un spital, departe de front, din cauza imprudenţei de a mă urca pe un morman de moloz. Gîndurile i se împîcliră, după ce simţi arsura unei injecţii cu morfină. Durerea îl părăsi, aşezîndu-l pe tărmul dulce al somnului.

Se găsea în chilia sa împreună cu căpitanul Vreavu şi Adam Mălureanu. Aparatul de radio „Philips“ abia încheiase un comunicat al postului de radio Londra. Calendarele arătau data de 11 noiembrie 1943 : Portavioanele „Saratoga“ şi „Princeton“ aflate sub comanda contraamiralului Sherman, în colaborare cu portavioanele „Essex“, „Bunker Hild“ şi „Independence“ lansaseră 185 de avioane asupra Rabaul-ului. Sînt distruse 68 de avioane japoneze şi contratorpiloarele „Suzunami“ şi „Naganami“. Brigada a 8-a neozeelandeză era angajată în lichidarea rezistenţei nipone de pe insula Mono din arhipelagul Treasury. Numai că acum vorbea căpitanul Vreavu :

„Să fim serioşi, Cristache ! Mi-ai împuiat capul cu ce-ai văzut în Reich, pe timpul studiilor militare pe care le-ai făcut acolo. Ai admirat oraşele germane ridicate de strămoşii germanilor de azi. Te-au impresio-

nat precizia, calmul, ordinea, disciplina, interesul nemților față de tot ce întreprind, veșnica lor dorință de autodepășire, dar toate astea s-au cimentat de-a lungul a zeci și zeci de generații, nu în acești ani. Ți-au plăcut orașele lor cu străzi drepte, practice, cu monumente de regi și fețe bisericești, în care poți citi istoria orașului și a țării. Dar toate astea au fost moștenite. Curățenia, ordinea văzute peste tot, seriozitatea, respectul pentru munca celuilalt vin din adîncul istoriei lor. Despre ce s-a petrecut în Germania ultimilor ani, sub Național-Socialism, nu mai trebuie să-ți amintesc. S-au auzit destule și la noi în armată. Se știe cîte ceva despre lagărele, așa-zise de muncă, în care au fost internați toți cei care deranjează „Noua Ordine" a lui Hitler. Noi am mers alături de ei și dincolo de Nistru, purtați de valul ce măturase continentul ocupat în stil „fulger" de aliatul nostru german. Dar pe tine, valul care ne-a purtat în răsărit te mai duce și acum. Deși apa a scăzut și a ajuns o biată băltoacă, tu tot mai crezi că mai călărești cu viteză pe valul de larg ! Nu uita, Cristache, noi sîntem trecători pe lumea asta, dar țara noastră trebuie să dăinuie..."

Capitolul 40

În pădurea de pe malul Elbei unde evadații din lagăr se ascunseseră, ceața începu să se risipească, aspirată parcă de plămînii văzduhului. Între cele două maluri ale rîului Mülde fusese construit un pod trainic de vase, cît timp fumul acoperise locurile. Tancu-

rile îl ocoliseră, trecînd pe patul apei, și, după ce dăduseră o luptă crîncenă cu inamicul, cuceriseră o poziție solidă. Șoseaua dinspre vest începu să se anime. Șalande, motociclete, autoșenilate, tunuri de toate calibrele, aruncătoare de mine, muniție, bidoane cu D.D.T., dușuri, W.C.-uri mobile, rulară peste pod...

Evadații se apropiară de ghereta ocupată de un militar aliat. Caporalul american care dirija circulația privea cînd și cînd la Jabourile ce zburau, la joasă înălțime, în urmărirea inamicului. Totuși nu era momentul să se arate.

Spre dimineață circulația pe șosea se rărise. În fața chioșcului, americanul ședea pe o piatră de hotar, fumînd liniștit, ca în vreme de pace.

Spre ora prînzului, evadații văzură două șalande încărcate cu captivi eliberați traversînd Elba. Recunoscură cîțiva tovarăși de suferință și, ceva ce depășea orice așteptare, chiar pe Kurt Decker, alături de foștii lui prizonieri.

Ținură un scurt sfat și traseră la sorți. Ieși cîștigător Adam. Era desemnat să parlamenteze cu santinela, căruia să-i spună că doresc să se înroleze, ca să lupte contra nemților.

— Ar trebui să iei cizmele lui Fouché, ca să faci impresie mai bună, îl sfătui Voicu, dar lucrurile au rămas așa cum erau.

Ceilalți s-au ascuns după arbori și urmăreau întîmplările. Americanul își fuma țigara, fără să vadă prizonierul ce se apropia. Adam avea atîrnată de un umăr o geantă ținută cu baierele unei sfori, doldora cu frunze de salată. Mantaua îi atîrna pe umeri, atingîndu-i cizmele de cauciuc. Era piele și os. Se oprea și tușea să fie auzit. Mai avea vreo zece pași. Americanul se apucase să manevreze, ca în joacă, arma automată. Era un militar de culoare. Pe șosea treceau mașini grele, care în dreptul agentului de circulație își reduceau viteza acolo unde șoseaua era ruptă, într-o lăsătură urîtă, balizată. Adam se găsea la cîțiva pași în

spatele lui, cînd americanul se întoarse fulgerător și-și descărcă în sus automatul. Surîse apoi cu gura lui plină de dinți albi. Albul ochilor mari, injectat, se îngustă de rîs cînd văzu sperietura celuilalt. Negrul se ridică în picioare, și Adam abia acum își dădu seama cît era de înalt. Subțire, musculos, asemeni unui mustang pursînge.

— *Come on! Come on, man!* [1] îi făcu el semn, prietenește, să se apropie.

— Sînt prizonier român fugit de la nemți, *sir!* îi vorbi în limba română, adăugînd acel *sir*, care îl măguli pe negru.

Militarul american părea un om blînd și îi stătea bine uniforma bej care îi lumina obrazul.

— *Come here! Come here, boy!* [2]

— Sînt mulți prizonieri acolo, arătă Adam spre pădure.

Americanul îl privea acum cu o surpriză neascunsă; nu-i venea să creadă că un om poate deveni o umbră. Pe sub manta, Adam nu mai avea nici un fel de îmbrăcăminte. Le dăduse pe toate în lagăr, pentru mîncare. Era nebărbierit de mai multe zile; barba țepoasă, roșcovană, părul netuns, obrazul supt de foame, împuns de pometii ascuțiți, gamela legată de șold, găurită de glonț, coburul soios, din care atîrnau foile vestede de salată, capela cu cele două cornuri turtite, cizmele sfîșiate la căpute făceau din el o adevărată arătare hirsută.

— Cheamă-ți camarazii, omule! Va fi pentru toți O.K.

Adam înțelese, în mare, ce-i cerea militarul străin.

— Thank you, sir! [3], formulă cîteva cuvinte știute de el.

Românul își vîrî două degete în gură și fluieră. Prizonierii înțeleseseră mesajul, dar nu se urniră încă din loc. Se temeau, poate, de o cursă. Lagărul îi învățase

---

[1] Vino, vino, omule!
[2] Vino aici, vino aici, băiete!
[3] Mulțumesc, domnule.

să fie precauți și bănuitori. În fine, ieșiră din pădure, unul cîte unul, mai întîi negri americani, englezii, canadienii, cehii, polonezii, rușii, românii, ungurii.

— *Come on ! Come on, now ! Come here, boys !* [1]

Se adunară în jurul lui Bob Smith, așa îl chema pe negru, care le oferi țigări. Americanii, compatrioții lui, îi explicară repede cum evadaseră. Fouché, la rîndul lui, spuse povestea lui Rudolf, accentuînd asupra mizeriilor pe care i le făcuse Kurt Decker și asupra intenției acestuia de a-l trimite într-un lagăr de exterminare. Bub Smith intră în gheretă și se întoarse cu brațele încărcate cu o duzină de cutii cu Corned Beef, și altă duzină de cutii cu pastă de ficat. Rupse cîteva pîini cazone și le împărți flămînzilor care, cu o foame de lup, se repeziră asupra bunătăților. Aveau gîtlejurile uscate și dumicații alunecau cu greutate. De multe zile nu mîncaseră pîine, iar carne nu văzuseră de cînd căzuseră captivi. Americanul dispăru iar în cămăruța lui, de unde aduse două sticle pîntecoase, umplute cu un lichid în culoarea aurului. Adam citi pe etichetă : „Whisky".

Fiecare trase cîte o înghițitură. Adam rămase la urmă și bău totul, pînă la ultima picătură. Cînd lăsă sticla din mînă, simți că-l cuprinde o moleșeală îmbietoare. Încercă nevoia să doarmă, pe iarbă. Se visă într-un deșert. Soarele pîrjolea cumplit. Se vedea o oază, cu verdeață moleșită, înconjurînd un eleșteu mîlos, care parcă luase și el foc. Tulpinile cocotierilor ardeau mocnit ca un jar, iar frunzele se mistuiau în flăcări unduitoare, care se ridicau și coborau ca niște pui de cobra. Mușteie de nisip, aprinse și ele, îi dădeau ocol. O frunză de palmier căzu arzîndu-i în mînă... Auzi păcănitul unor mitraliere. Nu știa unde să se ascundă. Eleșteul era de data asta plin cu apă. Vru să se arunce între pînzele lui albastre, răcoroase, dar se trase înapoi înspăimîntat. Din adîncurile limpezi se

[1] Veniți ! Veniți, acum ! Veniți aici, băieți !

înălțau spre suprafață trupurile unor reptile de oțel, însemnate cu steaua albă a Pentagonului, în cinci colțuri. Se tîrau parcă spre el, să-l zdrobească cu labele lor enorme de aligator. Alte răpăituri de mitralieră îl treziră. În aceeași clipită simți dogoarea vecină încălzindu-i obrazul. La mai puțin de zece metri de el, flăcările mistuiau un camion american. Aproape un sfert dintre prizonieri fuseseră omorîți sau răniți. Îi vizitase un Messerschmidt. Toate astea se petrecuseră în cele cîteva fracțiuni de secundă cînd el se dezmeticea din somn.

Militarii americani le recomandară, în termeni fermi, să se încoloneze repede. Abia avură răgazul să-i mulțumească lui Bob Smith, rănit și el la un braț.

Trecură rîul Mülde pe un bac, apoi cu două autocamioane își începură călătoria spre vest. Într-o localitate obscură fură supuși unui control medical riguros. Sanitarii erau uluiți de cîți păduchi găsiră pe ei. Fură vîrîți sub dușuri, apoi tunși la piele, peste tot, și unși cu o pomadă, să li se tămăduiască plăgile infectate de insecte. Prizonierii trecură apoi printr-un cabinet medical, unde fură cîntăriți, măsurați, identificați, conform declarației fiecăruia și a doi martori care confirmau. Totul era consemnat pe o fișă. Astfel inventariați primeau apoi echipamentul de prizonier : un pantalon, cît de cît pe măsură, dintr-o stofă cazonă de covercot, bluză din material impermeabil, căptușit cu molton, avînd pe spate un W^1 și un P^1, bocanci cu tălpi antiderapante, dintr-un cauciuc poros și flexibil, jambiere, maiou, chilot de sport, negru, caschetă din lînă, cu cozorocul rabatabil, ciorapi bej, flausați, cămașă, toate bej, cu miros de efecte scoase de prin antrepozite. Trecea parcă printr-o nouă naștere. Bocancii, cu carîmbi lungi, îi veneau de minune, tălpile lor flexibile i se păreau lucrul cel mai ingenios din lume ; pingeaua avea un desen ca la anvelopa de automobil,

[1] W.P. War Prisoner = prizonier de război.

cu aderență mare la sol, altfel decît se purta la București.

Fură separați în niște țarcuri. Fiecare împrejmuire avea indicată pe placarda de la intrare numele unei țări. Românii se bulucîră acolo unde scria „France". Nu după mult, veni însă un militar cu placarda României, pe care o înfipse în dreptul unei parcele libere. Prizonierii primiră colete cu cîte cinci kilograme cu mîncare. După cîteva zile, fură încolonați și suiți în autocamioane. O porniră spre vest și fură debarcați în vecinătatea unei gări și încartiruiți în corturi militare. Abia a patra zi au fost suiți în vagoane de marfă, niște mici apartamente pe roți, ce miroseau a D.D.T. și a cloramină.

Adam se nimerise în același vagon cu Voicu Marin. Încercară să afle cam în ce direcție apucase trenul.

— Ce zici, Marine ? Și noi credeam că ne duc să ne batem cu hitleriștii. Știi ce nu înțeleg ? De ce Kurt Decker are și el un W.P. pe spate, la fel ca noi ?

— Aștia ne duc acasă, la București, unde să te mai bați ? ! Kurt o să fie probabil oprit, să scoată untul din el.

Adam își deschise o cutie cu compot din ananas. Mîncă pe îndelete fructul dulce și parfumat, cu aromă exotică. Parcă vedea ținuturile calde pe unde creștea ananasul. Simți parcă în nări parfumul chiparoșilor, zefirul dulceag îmbibat de mirosul trestiei de zahăr al Cubei, miresmele narcotice ale florilor de portocal...

Se duse la oblon și încercă să-l întredeschidă. Constată că erau ferecați pe dinafară.

— Ca să nu cădem din tren ! își zîmbiră cu amărăciune.

Era noaptea, tîrziu. Roțile trenului rulau peste un pod metalic : percepu huruitura reverberată de golul de dedesubt.

— Pe unde om fi acum ? Tot în Germania, așa cred.

Adam se ridică pe un scaun și ajunse la ferestruică. Scoase oglinda și o îndreptă spre cabina alăturată de frînă. Cu automatul în mînă, un militar american le veghea vagonul amenajat ca un salon de spital, dar plumbuit, pentru a-i transporta sigur la destinație, ca pe niște mărfuri speciale.

Capitolul 41

Eva-Luise și Charlotte nu izbutiseră încă să afle ceva despre Rudolf. Acesta nu se găsea în vreun lagăr american ori aliat. Banii li se topeau în mînă. Fură obligate să-și drămuiască cheltuielile. Erau pe stradă și cumpăraseră și ele un ziar. Oamenii de pe stradă parcă fierbeau. În noaptea de 6 spre 7 mai, mai bine-zis în ziua de 7 mai, la orele 2,41, ostilitățile dintre aliați și germani încetaseră. Instrumentele de capitulare fuseseră semnate de feldmareșalul Jodl. Pentru învingători iscălise generalul Smith, reprezentanții Franței și ai Uniunii Sovietice. Capitularea avusese loc la Reims. Comandanții germani erau însă obligați să compară și la Berlin, la 9 mai, unde avea să se repete formalitatea oficială a capitulării, în fața sovieticilor. Reich-ul era înfrînt. Drapelele germane se înclinaseră în fața armatelor unite ale Americii, Angliei și Uniunii Sovietice. Conflagrația iscată de Axa Roma—Berlin—Tokio, în Europa, luase sfîrșit. Mai rămăsese în luptă doar Japonia. Lumea umbla pe străzi cuprinsă de euforie și Eva-Luise se contamină de acest entuziasm colectiv.

— În definitiv, nu Germania a fost înfrîntă, ci Reich-ul hitlerist, încăput pe mîna lui Adolf și a celorlalți naziști.

În aer explodau artificii. Vînzătorii de ziare răgușiseră și trecătorii se îmbulzeau să le smulgă din mîini filele abia ieșite din tipografii. Intrară în grădina Luxemburg și se așezară pe o bancă sub un chiparos. Dintr-un ziar înțeleseseră că mașina de război aliată urma să fie transferată în Asia. Stalin își ținuse promisiunea făcută la Yalta și, la 5 aprilie 1945, Uniunea Sovietică denunțase Pactul de neutralitate cu Japonia. Rușii urmau să intre curînd în războiul din Extremul Orient, transportîndu-și pe Transsiberian mijloacele de luptă din Europa în Asia.

La Paris se sărbătorea marea victorie. Sosiseră militari din toate armatele aliate, ca să ia parte la parada Victoriei. Eva-Luise și Charlotte ieșiseră și ele în stradă, încercînd să se apropie prin mulțime — ajutate de doamna Bretonneau —, cît mai mult de locul festivității. În centrul unei tribune, în care se instalaseră civili și militari, se detașa statura înaltă a generalului De Gaulle, alături de alți generali francezi și colonei, ori reprezentanți ai Rezistenței Franceze, ofițeri superiori americani, englezi, canadieni, și militari răniți și valizi cu tot felul de grade. Prin fața tribunei o sumedenie de reporteri, ziariști, fotografi se agitau în căutarea de păreri și de unghiuri favorabile de luat vederi. Fanfara atacă un marș și aerul vibră de zgomotul motoarelor de avioane. Treceră ca fulgerul aparate de vînătoare și bombardiere ; niște păsări gigantice din aluminiu, a căror eficacitate fusese cunoscută de germani. Trecură tancuri, șalande, autotunuri, automobile blindate, ce străbătuseră drumurile Africii, Italiei, Franței, începînd de la plajele Normandiei, pînă la Elba, la Pilsen, la Monfalcone și dincolo de Lübeck, Wismar, Dessau, și în Austria la Insbruck, Salzburg.

Această demonstrație de forță era și un avertisment pentru Japonia.

Trecură pe sub Arcul de Triumf francezi din colonii, luptători din Rezistența Franceză, ostași pregătiți în Anglia, pentru eliberarea Franței, de către De Gaulle, francezi care luptaseră în Siria, în Africa de Nord, în Tunis, la asaltul ultim al lui Afrikakorps. Coloanele de militari mărșăluiau conform stilului național al fiecărei țări. Eva-Luise reflectă cum himera urzită de Hitler, în bunkerul de la Rastenburg, se prăbușise, lovită de pumnul ferm al acestor armate învingătoare.

„...urmează să se nască o nouă lume, își spunea ea, o lume mai generoasă, izbăvită de boli, de foamete, de suferință, de flagelul unui alt război. Trăim acum un moment istoric, în acest Paris, care a fost atîta vreme capitala lumii. Parisul a determinat atîtea schimbări în istoria lumii. Aici au fost decapitați regii Franței, ca să poată apărea Republica. Parisul a fost capitala lui Napoleon, care a dus în Europa ideile revoluției. Tot în Paris a venit și Hitler ca învingător și a ținut să viziteze Domul Invalizilor. Ca să-l aibă la picioare pe Napoleon. Cîtă deosebire între cei doi. Führer-ul a venit din haos și s-a întors în haos, pe cînd Napoleon va trăi veșnic, pentru că el a fost imperial în greșală, strălucitor în fapte, iar lumea a cucerit-o cu o sabie de lumină. Asist acum la triumful Lumii Libere. Să fi trăit Herbert, să-și fi văzut visul cu ochii!“

Eva-Luise știa că parăzi asemănătoare se desfășoară în fiecare stat al Americii — așa cum hotărîse generalul Marshall. Se mai făceau la Londra, la Bruxelles, la Haga, la Moscova și la Varșovia. Aflase că Germania ei urma să fie împărțită în zone și administrată de militarii celor patru mari puteri biruitoare, pe un timp nedeterminat...

Trupele aliate continuau defilarea. Cele mai numeroase erau unitățile Franței. Armata franceză renăscuse ca printr-un miracol. Se succedară infanteriști,

artileriști, geniști, trupe de comando, parașutiști. În timp ce treceau americanii, Eva-Luise aștepta să vadă și cavaleriști. N-a zărit nici unul, pentru că aceștia nu aduseseră în Europa nici un cal.

Părăsiră emoționate și triste locul parăzii. Forța urlașă a Lumii Libere le făcuse pe cele două nemțoaice să se simtă mici, neînsemnate. Nu puteau uita că învinșii sînt de un sînge cu ele. Știau că poporul german număra mulți oameni de bună-credință, care nu-l iubiseră pe Hitler, dar care trebuiseră să i se supună, fie de frica plutonului de execuție, fie de aceea a internării în lagăre ori a deportărilor...

Capitolul 42

Trenul în care călătorea prizonierul Rudolf von Ebenberg pornise la drum de aproape trei zile. Se oprise prin gări așteptînd să treacă, spre est, garnituri militare cu trupe, muniții, alimente, medicamente. Un uriaș arsenal pus în mișcare pentru îngenuncherea definitivă a Germaniei. Într-o haltă, li s-au deschis ușile vagonului. Se aflau în Franța. Peste tot drapele, placarde, sărbătorind victoria aliată. Războiul se sfîrșise. Francezii împărțiră prizonierilor ziare și țigări. Aflară știri noi. Era încă comentat, pe larg, ultimatumul generalului american Smith dat feldmareșalului german Jodl, trimisul lui Dönitz, căruia i s-a comunicat că dacă autoritățile germane nu vor renunța imediat la orice pretext de tărăgănare a capitulării fără condiții, generalul Eisenhower va închide com-

plet frontul, împiedicînd prin forță trecerea refugiaților germani spre vest, prin liniile aliate. Clauzele capitulării necondiționate ale germanilor prevedeau ca comandanții germani să compară și la Berlin, la data stabilită de Comandamentul Sovietic, pentru formalitatea oficială de capitulare în fața guvernului sovietic... Pe deasupra gării, unde se găseau prizonierii, zburau Boeinguri în formații strînse. Însemnele militare fuseseră înlocuite cu cele ale crucii roșii : americanii își transportau acasă răniții și morții.

Trenul porni cu viteză sporită : se apropiau de capitala Franței. Opriră în Gara de Nord. Adam inspiră cu voluptate aerul orașului, în care nu crezuse că va ajunge vreodată. Parisul îl atrăsese totdeauna ca un miraj. În fine, se afla acolo, în leagănul civilizației lumii, dar nu avea voie să coboare.

Ușa se închise, plumbul sigiliului fu presat pe sfoară. Din Paris văzuse doar peroanele, acel du-te-vino al gării, americanul care îi păzea din cabina de frînă a vagonului vecin, vînzătorii de ziare, chioșcurile de răcoritoare, un lustragiu, cărucioarele cu răniți, tineri și tinere care se sărutau, tonete pline cu flori, o fată tînără ce parcă era soră cu Ursula, la care se gîndea cel mai des, un flașnetar invalid ce scotea dintre colțișorii unui șoricel alb, blînd și chior, planeta îndrăgostiților, cîțiva ostași din legiunea străină în haine de camuflaj...

Peste un pod al canalului St. Denis, trenul își reduse din viteză. Văzură un vaporaș alb, cu marinari în uniforme albe. La pupă strălucea un steag alb cu crucea roșie pe el. Lăsară într-o parte Porte de la Chapelle și virară spre nord-vest. Garnitura își mări viteza, trecînd ca o nălucă pe lîngă Beauchamp, spre nord-vest. În urmă, rămase regiunea pariziană, învolburînd la orizont aburul straniu al orașului.

„Probabil că sîntem duși în vreun port, presupuse Adam, ca acolo să fim îmbarcați pe un vapor. O călă-

torie pe mare nu ne-ar strica. Americanii ăștia bogați își pot permite să ne organizeze un voiaj pe Mediterana. Pe covertă o să facem baie și sport, ca să ne ameliorăm condiția fizică".

Încă o zi și o noapte de mers, cu numeroase manevre, staționări. Opriră, în fine, într-o gară, în fața căreia așteptau uriașe autocamioane americane. Ajunseseră la destinație.

Prizonierii fură triați, după naționalități, și urcați în autocamioane. Canadienii, americanii, francezii, englezii porniră spre o destinație comună. Un ostaș cu inițialele M.P. vopsite pe cască, postat într-o bifurcație, dirija convoaiele. Totul se petrecuse extrem de rapid, perfect organizat...

— Nici n-am izbutit să-mi iau rămas bun de la Fouché, Voicule, zise Adam, cu un sentiment de vagă vinovăție.

— Eu nici acum nu m-am dezmeticit bine. Dar nu-i nimic, plecăm spre casă și sîntem plătiți pentru tot ce-am pătimit. Abia aștept să-mi văd fata. Are un an și ceva.

Mașina lor era condusă de un șofer negru, căruia, din cauza părului cîlțos, boneta i se ridicase pe creștetul capului, trebuind tot timpul să fie disciplinată. Gonea ca ieșit din minți, mestecînd exasperant gumă. Așteptau îngroziți, din clipă în clipă, să se vadă proiectați în vreun copac ori parapet al drumului. Frînele icneau, greu încercate, pneurile frigeau, strivite la curbe. Opririle bruște, plecările din viteza a doua aruncau prizonierii dintr-o parte în alta a camionului, ca pe niște păpuși umplute cu rumeguș. Americanul voia, probabil, să le arate tuturor cum se conduce o mașină la U.S. Army.

Ajunseră pe înserat. Din depărtări simțeau răsuflarea sărată a mării. Se găseau în fața unui *Camp*, un lagăr întins „de triere", de unde știau că vor pleca spre casă în cîteva zile...

Capitolul 43

Acolo unde se găsea Klaus Dietmar, timpul parcă se oprise. Maiorul căzuse prizonier de un an și mai bine. Aștepta să fie eliberat. Primăvara se așternuse peste stepă, peste ariile semănate. Intraseră în vară, grîul și orzul se coceau, pregătindu-se pentru seceriș. In baraca comandată de Harold Feind era doliu. Aflaseră că Germania capitulase și steagurile cu vultur fuseseră închinate învingătorilor. Mai înainte, la 5 mai, în Italia, germanii se recunoscuseră înfrînți în fața generalului englez Alexander. Se auzise aici că Hitler și Eva Braun se otrăviseră cu cianură. Trupurile lor, stropite cu benzină, fuseseră arse — conform ordinului lăsat de Hitler. În același buncher de sub Cancelaria Reich-ului se omorîseră Goebbels cu toată familia lui, printre care patru copii. Apoi, la 8 mai, la Comandamentul general sovietic, din cartierul berlinez, Karlshorst, situat într-o școală militară, se semnase actul de capitulare necondiționată a forțelor germane de către feldmareșalul Keitel și mareșalul G.K. Jukov, din partea Uniunii Sovietice, mareșalul Arthur B. Tedder, din partea Comandamentului suprem britanic, generalul C. Spaatz, reprezentantul Comandamentului american și generalul I. de Lattre de Tassigny, din partea Comandamentului francez. Începuse să circule pe aici zvonul că după această capitulare urma judecarea crimelor de război.

Și, totuși, nu toți prizonierii păreau la fel de afectați. Unii dintre ei se strînseseră în jurul patului lui Johann Webler și vorbeau la lumina opaițului ce răspîndea o vagă mireasmă de mesteacăn. Foile de cort se cam isprăviseră, în lunga iarnă abia trecută, cînd își confecționaseră din ele urechere, mănuși, carîmbi și căpute la cizme. Mai rămăseseră două, ambele în proprietatea lui Webler. Venise acum la el caporalul

Lehmann, acela pe care Adam îl cunoscuse la unitatea de antiaeriană germană, prieten cu Hans Kreibe și Franz Bauer.

— Am nevoie de doi metri de sfoară, Herr Feldwebel Johann.

— Nu-mi arde de comerț acum cînd a capitulat Reich-ul.

— Sfoara pe care mi-ai da-o nici nu-l ajută, nici rău nu-i poate face.

— Ești isteț, Lehmann. Ce oferi în schimb ?

— Tainul zilei : un pumn de mahorcă.

— Să văd. Este bine uscată ?

— Altfel cum ? Ceva fain. Miroase a smirnă.

— A smirnă ? A sfințit-o Konert, se vede treaba. Stai s-o văd, i-o răsfiră printre degete. Hm, da. Pare de soi, dar nu miroase a smirnă.

— Păi, dacă tot o să fumăm mahorcă...

— Caporal Lehmann, în afaceri se discută serios.

— Îmi împrumuți și acul, Herr Johann ?

— Asta-i altă poveste. Dacă mi-l rupi ?

— Nu sînt atît de prost, să-ți fac tocmai eu necazul ăsta.

— Tu, nu, dar întîmplarea. Pentru ac, mai adu-mi o lingură rasă de mahorcă și am încheiat tîrgul. Uite de la mine niște hîrtie pentru răsucit țigara.

— Din ce carte mai este și asta ?

— N-ai vrea acum foiță cu filigran ! ? Este un optar de treflă.

— Vă pipați cărțile de joc, Herr Feldwebel Johann Webler.

— Atunci cere-i hîrtie colonelului Harold Feind.

— A fumat toată *Germania* a lui Emil Ludwig.

— Mai are un capitol.

— L-a pierdut și pe ăla la tintar, la pastorul Konert, acum o oră. Mai pot să trec pe la dumneavoastră cu afaceri, Herr Johann ?

— Dacă vii cu monedă forte, da. Mai bine să-mi aduci cașa.

— S-a făcut, Herr Feldwebel. Mîine o să am și eu mănușa cîrpită. Am pielea subțire în palmă și mă bate al dracului coada toporului. Îl folosesc pe cel cu care a descăpățînat lupul măcelarul nostru Helmut Kröhn.

Klaus auzise totul și se amuzase. Coborî din patul său și ieși afară. Războiul se terminase în Europa. Șederea lor în lagăr urma să se sfîrșească nu peste mult timp. Aceste comunități uriașe de prizonieri deveneau pe timp de pace niște paradoxuri. Ciumakov îi spusese, din ce aflase și el, că la Yalta se reglementaseră modalitățile de plată ale datoriilor de război. O bănuială îi tot dădea tîrcoale maiorului Klaus Dietmar și nu se ferea s-o spună cu voce tare.

— Rușii ar avea toate drepturile să ne folosească la reconstrucție.

— Cine i-ar putea opri ? își spuse părerea și Konert.

— Învingătorul nicicînd n-a fost tras la răspundere, se amestecă Johann Webler.

A doua zi, după ceai, prizonierii stăteau adunați, după obiceiul lor, lîngă un pat unde Hoffmann juca țintar cu Gartner.

— Acum, rușii se vor lua la bătaie cu americanii, profetiză Gartner. Între comuniști și capitaliști nu poate exista frăție. Buna înțelegere a durat numai cît a ținut războiul.

— Un nou război ar fi sfîrșitul lumii, argumentă Konert.

— La ce sfîrșit te referi, pastore ?

— La cel biblic.

— Eu cred că nu se vor bate niciodată, se amestecă Webler.

— Și de ce crezi, Johann, că nu se vor încăibăra ? ceru Klaus o explicație. Ori pe ce te bazezi dumneata că se vor încăiera, Herr Hauptmann Gartner ? îi ceru și acestuia să precizeze părerea sa.

— Au sisteme politice și economice diferite și interese de hegemonie diferite, dădu o lămurire Gartner.

— Lumea este prea sătulă de suferințe, fiii mei, interveni Konert, pentru a mai îngădui vreun război. Tratatele încheiate acum vor sta în picioare mulți ani de aici înainte.

— Harry Truman n-are să ducă politica lui Roosevelt. Hai, nu muți ? îl somă Hoffmann pe Gartner. Pînă una-alta să ne vedem plecați de aici.

Acesta mișcă bobul de porumb și-l închise pe Hoffmann. Jucau și discutau de peste o oră și încă ar mai fi pus țara la cale, dacă nu s-ar fi auzit fluierul lui Ciumakov. Erau chemați, în pas alergător. S-a dat raportul, scurt, pe grupe, pe plutoane, pe companii.

La vederea prizonierilor, corbii se însuflețiră. Începură să-și schimbe locurile între ei, se înălțau, coborau agitați pe coama bordeielor și pe platformele de pază.

— Păsările astea ar trebui omorîte, Herr Dietmar.

— Dar cum să facem ? Ne pîndesc ca niște piezerele, Herr Major. Trebuie să găsim noi un mijloc să le venim de hac. Să facem praștii, dar n-avem gumă.

— S-au și înmulțit al dracului. Uite cîți pui sînt printre ei. Parcă-ar fi împărțiți pe barăci. Să nu te miri dacă ar avea și organizare militară. Draceee... !

Klaus se culcă cu gîndul la corbi și la cum să le vină de petrecanie. Se visă urcînd pe șarpanta barăcii, ajungînd pînă la ei cu un sac enorm în care voia să-i vîre, dar se stîrni un vînt nemaipomenit, care-l smulse și îl ridică în aer, agățat de sacul lui din pînză de cort, în care demonul furtunilor sufla, purtîndu-l pe deasupra norilor... Se trezi, dar nu la el în pat, ci undeva în Africa. Vîntul se transformase într-un vîrtej de praf văros, gonind printr-un oraș plin cu flori și fîntîni, cu vile în stil european, copleșite de plante luxuriante. Se făcea că fusese încartiruit aici cu o unitate din Afrikakorps, de cîteva luni. Lîncezea toropit lîngă un bazin, în apele căruia luna atunci răsărită pe cerul de seară se oglindea galbenă-violacee.

Era așezat la o masă de tablă, sub niște oleandri înfloriți, cu miros înăbușitor. În jurul lampionului cu gaz, atunci aprins, fluturi de noapte țeseau volute sofisticate. Narcisa, o femeie tînără, avidă de dragoste, jumătate arabă, jumătate englezoaică, stătea în fața lui, privindu-l lung. Paharele erau pline cu vin de Burgundia, foarte potrivit pentru crevețiii fierți în unt de cocos. Trupul Narcisei părea cioplit din întuneric. Mîncau în tăcere, cu gîndurile acompaniate de muzica îndepărtată a unei fanfare, care, vrînd parcă să aducă aminte că arta este deasupra patimilor războinice, cînta din Strauss, Liszt, Wagner, Rachmaninov, Enescu... Klaus știa că-l aștepta o noapte cu Narcisa, care avea priceperea femeilor musulmane de a îmblînzi nevoia lui de dragoste, hrănită de o atît de lungă inactivitate... Stelele păleau una cîte una, ascunzîndu-se parcă pe un cer răsturnat. Cînd eliberase trupul femeii din veșmîntul subțire, rămase în mînă cu acel sac enorm, în jurul căruia corbii se roteau croncănind, lovindu-l cu ciocurile coroiate, ascuțite, ca niște pumnale...

Capitolul 44

Silvia venea spre casă. Luase parte la un miting, ținut, după program, într-o hală de producție. Se ridicase acolo un podium, pe care, la o masă, se așezase un prezidiu. Pe peretele din spatele mesei, patru tablouri : Marx, Engels, Lenin și Stalin. În dreapta și în stînga, steagul cu secera și ciocanul și flamura

tricoloră a României. Lozincile care împodobeau pereții fuseseră strigate și de agitatori : „Trăiască Armata Sovietică eliberatoare !“, „Jos fascismul !“, „Slavă marelui Stalin !“, „Trăiască Victoria Armatei Roșii împotriva hitlerismului și a fascismului !“, „Trăiască frăția de arme între armata română și armata sovietică eliberatoare !“... Din prezidiu făceau parte muncitori aleși în Comitetul Sindicatului, directorul Mircea Viorescu și doi tovarăși din afară. S-a vorbit aprins despre înfrîngerea Germaniei hitleriste, despre pace, despre reconstrucție și vindecarea rănilor războiului, despre necesitatea trecerii aplicării grabnice a reformei agrare, legiferate la 22 martie 1945, dîndu-se pămînt mai întîi țăranilor care au luptat cu arma în mînă pentru înfrîngerea hidrei fasciste. Vorbitorii erau mereu întrerupți de ovații și lozinci scandate : „Trăiască în veci prietenia dintre România și U.R.S.S. !“ Un difuzor amplifica un marș pe care Silvia îl mai auzise, dar căruia abia acum îi înțelegea bine cuvintele : „Sculați, voi oropsiți ai vieții / Voi, osîndiți la foame, sus / Să fiarbă-n inimi răzvrătirea / Să-nceapă-al lumii vechi apus...“ Și, în acest timp, vocea caldă, fermă, a vorbitorului venit din afară se imprima convingătoare în memoria lor :

— ...ziua de azi este de o deosebită însemnătate istorică. Aducem la cunoștința adunării, că Germania a capitulat. Ea a fost înfrîntă de armatele Uniunii Sovietice, ale Americii și Angliei, alături de care și armata țării noastre a luptat cu eroism pînă în ultimul ceas. Ieri, la Berlin, în ziua de 9 mai 1945, a avut loc solemnitatea capitulării...

În sală răsunară urale. Pe obrajii multora curgeau lacrimi de emoție. Venise Pacea. Dispăruse spaima războiului, a distrugerii, a morții. Factorii poștali nu vor mai aduce scrisori îndoliate, cu vestea că a murit copilul, ori bărbatul, fratele ori logodnicul.

— Trăiască victoria împotriva hitlerismului ! strigă cineva.

Se ridicase să vorbească secretarul de partid pe uzină, Mihai Burcea. Fața sa, totdeauna ușor trandafirie, era acum roșie de-a binelea. Făcea vizibile eforturi să-și stăpînească emoția și glasul :

— ...ziua de 9 mai 1945, citi el pe o foaie de hîrtie dactilografiată, va rămîne una dintre cele mai însemnate din istoria omenirii și a țărilor care au respins fascismul și nazismul și care, timp de șase ani, au luptat cu arma în mînă împotriva lor. Poporul nostru și-a dat bogata jertfă de sînge pentru alungarea inamicului din Transilvania de Nord, ciuntită prin Dictatul de la Viena, apoi în luptele pentru eliberarea Ungariei și a Cehoslovaciei...

Silvia mergea pe jos. Simțea nevoia să-și cheltuiască energia. Știrea înfrîngerii Germaniei fusese transmisă la radio, publicată în ziare. Se sfîrșea războiul în Europa. Pe bulevard văzu ofițeri americani din misiunea militară U.S.A., la București, cu uniforme elegant croite, impecabil călcate, cu cravate la gît, cu pantaloni fără manșetă, pantofi maron, mergînd parcă conștienți de forța impresionantă a țării lor. Cu cîteva zile înainte întîlnise doi aviatori din Royal Air Force, înalți, armonios clădiți, două figuri tipice de insulari. Văzuse și ofițeri ruși, niște oameni masivi, domoli, cu fețe blajine, cu ochii ușor oblici, gospodari în uniforme, plecați de acasă să-și elibereze mai întîi țara, apoi să-și bată adversarul la el în ogradă, cum îi stă bine unui adevărat bărbat...

La cinematograful „Scala“ rula de trei săptămîni *Sergentul York* cu Garry Cooper. La casa de bilete așteptau numai cîțiva amatori. Silvia zăbovi într-o stație să ia un tramvai 5. Acolo, un tînăr cu o insignă la butonieră : un drapel U.S.A. Pe stradă mai văzuse și alte insigne : una roșie cu secera și ciocanul, alta cu steagul Angliei. Micile drapele, bătute în metal, simbolizau simpatii, poate opțiuni, poate chiar viitoare destine, ori, poate pentru destui, un moft, o modă, pînă la cristalizarea unor concepții.

Din piața Dorobanți își cumpără un buchet mare de liliac — floarea ei preferată. Grifonului care o aștepta, îi dădu o felie de craucauer, tîrguit în drum de la Rochus.

Își făcu iute ceva de mîncare : șnițel din cracauer cu cartofi prăjiți. Îi opri și Iuliei o porție. Scoase la urmă căpșunele de la răcitor. Fructele se păstraseră bine, deși gheața se topise și trebuia adusă alta. Era rîndul ei. Matilda plecase să adune ultimele lucruri ale Catiei de la țară.

Se înserase. Cum Iulia întîrzia, se retrase în dormitor. Învîrti scala aparatului de radio și prinse Londra. Ascultă. Comută din nou. Un post clandestin german — situat undeva în Europa — prevestea în franceză ca iminentă ciocnirea dintre ruși și americani. Germania, se spunea, nu era complet supusă. Chiar dacă generalii trădători capitulaseră, armata Reich-ului continua lupta în Cehoslovacia, în Austria, la Magdeburg ; un teritoriu era încă stăpînit de invincibila Armată Germană, credincioasă Reich-ului, întinzîndu-se de la Zagreb pînă la Dresden, Dessau. O parte din Iugoslavia, din Austria centrală, sud-estul Reich-ului, pînă la est de Elba.

— Doamne, de nu s-ar întîmpla cu ei ceva, acum cînd peste tot s-a sfîrșit războiul. Măcar unul dintre ei să vină teafăr acasă...

Capitolul 45

Pînă n-au fost toți împărțiți în parcelele împrejmuite cu sîrmă ghimpată, nu se culcase nimeni. Românilor li se repartizase un țarc pentru cîteva plu-

toane. Prizonierii și-au ales singuri șefii. Voicu Marin deveni comandant de pluton. Li s-au distribuit corturi și li s-au fixat locurile pe care să le ridice. Treizeci de ostași la un loc. Pe platforme înalte, din lemn, veghează militari polonezi, dintre cei fugiți din calea germanilor, la invadarea țării lor. Adam Mălureanu încercă să se orienteze, să înțeleagă, în care parte a Franței se găseau. Ce-l intriga era că americanii nu acordau un tratament special românilor. Se purtau cu ei, ca și cu ceilalți, foști inamici, sau, pur și simplu, neutri. Păreau să ignore faptul că timp de un an românii muriseră pentru eliberarea unui teritoriu enorm, luptîndu-se cu hitleriștii. Intrarea României în război scurtase mult durata acestuia, întreg frontul german din sud-estul continentului fiind dat peste cap; armatele sovietice avînd căile deschise spre Viena și Praga. Cum nu putuse dormi nici după miezul nopții, ieși afară din cort împreună cu Voicu, să schimbe cîteva vorbe, deși nu era tocmai regulamentar.

— Ce căutăm noi, Voicule, la americani?

— Din cîte văd, ăștia vor să ne țină pe aici.

— Parcă n-au aflat că războiul s-a sfîrșit.

— Cred că este vorba de altceva.

— Să fi pornit vînătoarea criminalilor de război?

— Nu sîntem noi de-ăia, Adame. Să-i caute la S.S.-iști.

— Uiți că am luptat trei ani alături de nemți?

— Uite că la asta nu m-am gîndit. Poate au bănuieli americanii.

Dimineața, fluierul strident al sergentului american de serviciu îi făcu să sară în picioare. Negrul îi bruftui bine pe limba lui că lîncezesc sub pături, că lagărul nu-i pensiune. Ieșiră în pas alergător la apel, tropăind pe zgomotul de fond al unei îndepărtate canonade de valuri. Se adunară greu, nu-și știau locurile, alinierea lăsa de dorit, în lungime și în adîncime. Asudați, inhalară o briză cu miros de alge...

— La ce le-o mai folosi și aiureala asta, Adame!
— Și cînd te gîndești că jinduiam după o croazieră pe Mediterana.

Era o dimineață marină, înaltă, cu un cer blînd. Nu departe de ei, cloncanii se roteau deasupra unui maidan cu resturi menajere. În vecinătatea ghimpărișului, cîteva femei adunau ciuperci și urzici, care creșteau pe aici într-o adevărată împărăție.

Comandant de interior al țarcului era Vasile Berghea, un căpitan din Sibiu, care o rupea bine pe englezește. La ordinul lui, plutoanele se aliniară, și căpitanul, în poziție de drepți, dădu raportul unui sergent de tancuri, fiu de român ardelean emigrat înaintea primului război mondial, cum aflară mai tîrziu.

Se făcu tăcere, apoi vocea lui Harris se auzi neutră, rece :

— Vă aflați într-un „Camp" de triere, de sub administrația militară a U.S.A. Războiul s-a sfîrșit de cînd ați fost scoși din lagărul german. Pînă la eliberarea definitivă, urmează să respectați regulamentul campului, programul de muncă, de odihnă, de recreere. Cei care încalcă prevederile vor fi pedepsiți prin carceră, închisoare sau vor fi judecați conform legilor militare ale U.S.A. Tentativele de părăsire a camp-ului, fără învoirea legală, sînt considerate delicte grave. Fiecare prizonier este dator să-și completeze datele personale pe fișele primite la internare. Cu asta, am zis tot ce era de zis. Sper ca totul să fie O.K. Mă numesc Rock Harris și știu o groază de cuvinte românești de la ai mei.

După această predică introductivă, se înșiruiră în fața bucătăriei, pentru masa de dimineață. Primiră lapte cu griș și stafide, și pîinea pe toată ziua — un kilogram. Cel care împărțea micul dejun era un prizonier german. De fapt, întreg serviciul de intendență încăpuse pe mîna nemților. Americanii îi apreciau pentru că erau prompți, harnici, curați, gospodari.

Mulți dintre captivi își pierduseră gamelele și primeau acum rațiile în cutii de conserve. Adam nu uită să-și pună un nou dop din miez de pîine la gamela lui găurită.

La următorul apel, tot sergentul Rock Harris, care le spusese că, înainte de plecare, tatăl său se numise Gheorghe Prisecaru. Americanul adusese cu el un registru cu un cap de tabel înțesat de întrebări. Semănau cu cele folosite de poliție la interogatoriile politice.

— Americanii, Voicule, îi vînează acum pe S.S.-iști, mai ales pe cei care au la activ crime de război și bănuiesc pe toată lumea.

— Atunci, explicația pe care a dat-o Eisenhower că ne țin aici pentru că am fi prea slabi și că n-au trenuri să ne ducă acasă, e un simplu pretext. Eu îmi știu conștiința curată. Am luptat cu arma în mînă, și numai aici, în vest. De tine poate să fie mai rău.

— Nu fi copil. Am fost soldat, nu ofițer. Am tras din ordin. Cred, însă, că se va porni, așa cum am auzit, și pe aici un proces mare împotriva naziștilor care au exterminat oameni nevinovați.

Altă zi, cu alinierea în adîncime și lățime și apelul de rigoare. Li se turnă în gamele o supă groasă din cartofi cu carne. Primiră și fructe : două mere gasconeze, cum le botezase un polonez.

Adam se retrăsese cu Voicu sub un platan lîngă rețeaua de sîrmă ghimpată. Era locul unde vorbeau cu Rudolf von Ebenberg, care se simțea singur de la despărțirea de canadieni. Fouché și Savin, zburaseră cu un Boeing 24 spre Canada, mai mult ca sigur. Răcoarea vecină a arborelui urlaș le făcea bine. Clima era dulce pe aici, la jumătatea lunii mai. Cînd și cînd, soldații polonezi care vegheau pe platformele înalte priveau spre ei, parcă temîndu-se să nu-i răpească cineva, Doamne-păzește !

Garda fu schimbată, și sus, pe podina de lemn, se instală caporalul american Garry Lambert. Adam îl cunoscuse cu o zi înainte, la masa de prînz. Americanul i-o luase lui Voicu înainte, să-și primească mai repede rația de mîncare.

— *May I pass?* [1], îi ceruse americanul voie lui Marin Voicu.

Acesta nu înțelesese ce dorea și-l privise mirat.

— May I pass? repetase militarul, și-i arătase gamela.

— Adame, înțelegi ce vrea omul?

— Răspunde-i scurt: *Please, sir* [2] și poate te lămurești cu el.

Americanul le-o luă înainte și îi ceru grăbit polonicarului:

— *Faster, please, I am late!* [3]

Apoi le zîmbise la amîndoi, aruncîndu-le un *thanks*[4], și dispăruse în camera de gardă. De-a dreptul verde le surîsese și Kurt Decker, care își descoperise aici băiatul, pe locotenentul Paul Decker... Lagărul era mărginit jur împrejur cu două șiruri de ghimpăriș, o țară a nimănui lată de doi metri. Abia acum înțeleseră prizonierii de ce le împărțiseră americanii aceeași uniformă tuturor, pictată cu inițialele W.P.; două litere de tipar, mari să le vezi și din avion...

După-amiaza avură program administrativ. La magazie, o baracă lungă, ce întorcea spatele vîntului de iarnă, primiră tainul lunar, un săpun, periuța de dinți, mașina de ras, din plastic, cu lamă, două pachete Chesterfield. În drum spre țarc, trecură pe lîngă baraca administrației; o construcție din scînduri gudronate. Acolo funcționa un birou și se aflau dormitoarele americanilor și polonezilor. În jur, o grădină cu ron-

---

[1] Pot să trec?
[2] Poftiți, domnule!
[3] Mai repede, vă rog, sînt în întîrziere.
[4] Mulțumesc.

duri de flori, protejată de un gard scund ; vopsit în kakiul american.

Noul comandant al camp-ului era King Mason, un arizonian de peste o sută opteci de centimetri înălțime, ce se bătuse cu japonezii pentru ocuparea insulelor Guadalcanal, Makin și insula Biak din Noua Guinee, în fruntea unui pluton de aruncătoare de flăcări. După ce fusese rănit și strămutat în Europa, la Corpul 20 din Armata 3 americană, luase parte la luptele grele cu Armata 7 germană în zona Fulda-Eder. Mason avea fața pătată urît, de un fel de ciupercă luată de prin insulele nipone. Părul roșu, moștenit de la tatăl său — irlandez de obîrșie — i se înspicase cu argintiul vîrstei. I se vedea pe frunte o crestătură de schijă. Ieșise și acum în prag și privea aleea pavată cu cutii de conserve lucind în soare ; un veritabil drum căptușit cu ambalaje, care ferea încălțările de clisa locului.

King Mason era într-o zi proastă. Ar fi vrut să se reîntoarcă mai repede în patrie, ca să cultive arahide. Tocmai trecea pe lîngă el un pluton de prizonieri. Se auzi un ordin. Tropotul bocanilor, din ce în ce mai mărunt încetă, fu executată o aliniere rapidă. Un sergent comandă „Onor, la stînga !“ Petele de pe obrazul lui Mason se accentuară. Îl plăcuse alinierea.

— *Congratulation, sir ! Many happy returns of the day !* [1]

Mason roși mai tare. De unde aflase românul că azi era aniversarea lui ?

— *Thank you,* răspunse emoționat.

— *Good afternoon, Sir* [2], continuase Voicu.

— *Well done !* [3], îl răsplătise King Mason.

— Vrei să te vîri pe sub pielea comandantului, îl înțepă Tarnu Iosif, un ardelean de prin Harghita.

---

[1] La mulți ani, domnule !
[2] Bună ziua, domnule.
[3] Bravo !

— Este un om bun, Tarnule. Am auzit că i-a murit de curînd nevasta. Se zice că avea boala aia a dracului, cancer.

— Tot la Sfîntu-Așteaptă o să ne dea ăsta drumul acasă, mormăi Moraru, un caporal din Gherla, căzut prizonier la Tiszafölvar, pe Tisa.

— Greul a trecut, un bob zăbavă și gata.

— Dacă războiul s-a încheiat, de ce mai stăm pe aici ?

— Mă Morare, n-ai priceput că ne întremează ? Și în Pacific continuă războiul cu japonezii !

Capitolul 46

Klaus Dietmar era pradă aceluiași afurisit coșmar. O sudoare rece îi inunda spinarea ; de cînd răcise făcea febră, seara. Peste zi, cineva îl provocase la o discuție despre luptele din Africa. Acum, în așternutul jilav, retrăia chinuit scena de acolo...

Peisajul libian... Era la comanda companiei sale din Afrikakorps, în marșul comandat de Rommel de la Benghazi spre Tobruk. Trebuiau să surprindă un convoi britanic și să-l arunce în aer. Fuseseră însă atacați de Spitfire-urile R.A.F.-ului. Mijloacele de transport le-au fost incendiate... Înaintaseră mult, pe șoseaua paralelă cu coasta Mediteranei. Și atunci, Dumnezeu, ori dracul, le scosese în cale o companie de englezi care, extenuați de marș, li se predaseră. N-aveau ce face cu ei. Englezii își terminaseră mîncarea și apa, germanii fură obligați să-și împartă rațiile cu ei. Vite-

za de înaintare scăzuse la jumătate. Ținură un sfat, ca să hotărască soarta prizonierilor. Cineva propuse împușcarea. În deșert era soluția obișnuită, dar Klaus Dietmar se împotrivi. După convingerile lui, numai un comandant ajuns la limita de jos a conștiinței sale ar fi putut admite asemenea josnicie. Trecuseră trei zile de cînd se tîrau prin deșert. Așteptau întunericul ca pe o binefacere ; răcoarea nopții le împrospăta puterile, dar nu-i lăsa să doarmă. Înghețau sub foile de cort. Klaus era frămîntat de dilema dacă să-i părăsească pe prizonierii englezi ori să-i care mai departe cu ei, încălcînd dispozițiile și periclitîndu-și misiunea. O dilemă asemănătoare Napoleon Bonaparte o rezolvase cu un secol și jumătate în urmă, în stilul său, omorîndu-i pînă la unul pe mamelucii și salvîndu-și astfel armata. Ajunseră în fine la oază, după ce trei germani și doi englezi muriră. Îi îngropară adînc în nisip, să-i ferească de hiene și vulturi. În oază, apa secase. Rămăsese doar o mocirlă frămîntată de copite și împuțită de bălegarul cămilelor. Și-au părăsit prizonierii acolo..

Nu mică le-a fost surpriza, cînd, în noaptea următoare au fost atacați tocmai de foștii lor prizonieri, care, în oaza abandonată, descoperiseră burdufuri cu apă de băut și arme. Se întremaseră iute și porniseră pe urmele germanilor. Lupta a fost pe viață și pe moarte ; învinseseră ei, germanii. O duzină de englezi care s-au predat au fost executați. Pierduse și el mai mult de jumătate din efectiv. Între Tobruk și Benghazi — după vreo două luni — întîmplarea s-a repetat aidoma. Li se predaseră două grupe englezești de comando, care se rătăciseră de ai lor. I-a dezarmat și i-a părăsit, lăsîndu-le o singură pușcă. Nu putea uita privirile unui tînăr, de vreo douăzeci de ani, care îl implorase, într-o germană curată, să-l ia cu el. După două săptămîni, un pilot de recunoaștere i-a spus că le văzuse osemintele tîrcolite de vulturi. Fuseseră uciși de niște călăreți nomazi, care apoi îi jefuiseră de haine...

Capitolul 47

Cristache ieși din spital la cîteva săptămîni după capitularea Reich-ului. În acele zile trupele americane și britanice intraseră în Berlin și-și preluaseră sub control sectoarele încredințate.

Ceruse să fie retrimis la unitate, pentru a rămîne alături de plutonul său, pînă la noi ordine. După 9 mai, în zona cehoslovacă unde luptau românii și rușii, nemții își apărau cu disperare fortificațiile, apoi, asaltați de blindatele sovietice, lăsaseră în urmă arieregărzi puternice, retrăgîndu-se spre vest. Fără să fi putut angaja confruntări hotărîtoare cu nemții în retragere și rămășițele unor unități discreditate, aservite lor, românii ajunseră în zonele de concentrare finală: Havlikuv Brod-Humpoleck-Polná-Slapanov.

Cînd Cristache s-a prezentat la unitate, sprijinit într-un baston, Compania de asalt a lui Vreau, redusă la două treimi din efectivul inițial, cu care pornise războiul, fusese cantonată pe un teritoriu umbrit de copaci și cu întinse zone de verdeață. Aveau zilnic program de instrucție, armamentul era mereu revizuit, curățat, uns, adus într-o ireproșabilă stare de funcționare. În orele de răgaz, militarii își îngrijeau ținuta. Reluaseră cu cei de acasă corespondența. Mulți ostași de la țară primiseră vești că li se împărțise pămînt, alții urmau să primească.

Era o înserare. Ziua fusese caldă și făcuseră plajă. Pe Niculae Vrabie îl ustura pielea și se retrăsese la răcoarea cortului. Primiseră de la batalion o plasă de volei și o minge și, pe o peluză de iarbă, trasaseră limitele unui teren de joc. Un veritabil campionat începuse între plutoanele cîtorva companii.

Acum Niculae ședea întins pe foaia sa de cort. Giuvală juca țintar cu un camarad. Cînd și cînd striveă pe piele cîte un țînțar. Sergentul Niculae Vrabie pri-

mise din țară o scrisoare. În urmă cu cîteva săptămîni i se fixase mamei sale o pensie după Alexandru Vrabie. Existența îi era într-un fel asigurată. Văduva lui Dumitru Mălureanu ceruse și ea pensie. Adam fusese dat însă dispărut ; nu se știa nimic de el. Căpitanului Vreavu i se solicitase de către autoritățile din țară o notă detaliată asupra comportamentului sergentului dat dispărut, pe front. Evocase și activitatea acestuia ilegală. Amintise și despre aportul adus cauzei muncitorești de către Dumitru Mălureanu, împrejurările în care murise, după eliberarea sa de la Jilava. Niculae Vrabie avusese lungi discuții cu Vreavu. La multe dintre ele luase parte și Giuvală. Abia aici superiorul relatase despre faptele celor doi militari. Rostul tipăririi manifestelor de către aceștia, cît și difuzarea lor...

Niculae Vrabie era în cort și se pregătea să se culce. Ședea culcat privind cerul pînzei kaki. Își reaminti că făcea parte din rîndul unor oameni ce odinioară fuseseră oprimați de autoritățile supuse lui Antonescu. Vreavu îi ceruse să-i povestească în scris tot ce-și amintea de tovarășii cunoscuți în casă la Dumitru Mălureanu, cum se numea fiecare, pe unde lucra. O făcuse. Scrisese și despre faptul că acolo, în camera din față, se discuta cu voci domoale. Își amintea fraza spusă de tovarășul Tudor. „...Partidul va avea grijă să înarmeze pe muncitori atunci cînd va sosi ziua sorocită pentru Insurecție. Pînă atunci să sprijinim din toate puterile F.U.N.R.-ul."

Se trezi. Se scutură de frig. Adormise așa, fără nimic pe el. Își îmbrăcă cămașa și tunica și-și trase peste el mantaua. Camaradul de lîngă el sforăia. Își privi ceasul. Era 1 noaptea. Schimbul său de planton era de la 3 la 6. Încercă să mai atipească, dar nu izbuti. Amintirile îl duceau tot pe strada Șerban Vodă. Era primăvară la începutul ei. Plouase și șireșinile începuseră să curgă. Intrase în simigerie alături de Adam venit într-o scurtă permisie. În fața lor se găsea tovarășul Tudor. Alexandru Vrabie și Dumitru Mălureanu

scriseseră din închisori alte memorii ; așteptau hotărîrea maimarelui țării. „...Zilele biruinței definitive asupra mașinii de război germane nu sînt departe, continua să le vorbească cu glas încet Tudor. Atunci vom putea activa în libertate, nu o să ne mai temem. Să popularizați prin manifeste Frontul Unic Patriotic. Dumneata, tovarășe Adam, să duci pe front manifestele, să i le încredințezi lui Vreavu, să le difuzeze în rîndul ostașilor, subofițerilor și ofițerilor noștri. Armata să fie lămurită, să fie conștientă pentru ce trebuie să refuze să lupte împotriva armatelor sovietice. Redați activității tipografia ilegală. Pentru asta ți s-a înlesnit permisia. Niculae, și dumneata ai o misiune important. Ajută-l pe tovarășul Adam să multiplice manifestele. O parte din ele le preiau eu să le duc la difuzorii noștri care le așteaptă. Lucrați însă conspirativ. Dacă vreunul dintre voi cade, să nu-i trădeze pe ceilalți. Păstrați-vă viața, că va fi nevoie de voi la reconstrucția țării de după război.

— Scoală, Niculae ! Echipează-te iute ! Căpitanul Vreavu este de serviciu și începe să-și facă rondul, aproape că îl azvîrli în picioare vocea lui Giuvală, care făcuse pînă atunci de planton.

Sergentul Niculae Vrabie își luă garda în primire. În cortul locotenentului Romulus Cristache era lumină. Ușa era deschisă și-l zări pe ofițer aplecat deasupra mesei de campanie. Lîngă el un vraf de ziare din țară: *Scînteia, România liberă, Universul, Drapelul...* Scria și părea foarte concentrat. Știa că locotenentul trimisese o sumedenie de scrisori Silviei. Numai el îi dusese destule la trenul ce mergea în țară încredințîndu-le mecanicului...

Căpitanul, la cîțiva pași de cortul său, uda cu gamela un pui de măr altoit, la rădăcina căruia deșertase pămîntul adus în batistă, tocmai de la granița țării sale. Acest lucru îl făcea zilnic și-și pierdea o sumedenie de timp contemplînd puiul de pom ce creștea viguros...

Capitolul 48

Trecură două sau trei luni de cînd Adam Mălureanu și Rudolf von Ebenberg fuseseră încartiruiți în Camp-ul de triere. În prima lună, Rudolf avusese destule de îndurat de pe urma faptului că fusese ofițer provenit de la S.S.-iști. Izbutise să fie scos, după cercetări minuțioase, dintre ei și transferat într-un țarc cu militari de-ai Wehrmacht-ului. Tot ce descoperise prin investigații Kurt Decker, ajunsese acum și la cunoștința lui King Mason. Prizonierii germani fuseseră controlați riguros, pînă la piele, li se consemnaseră tatuajele cu inițialele grupelor sangvine, incizate sub braț, indicînd apartenența lor la *Schwartz Korps*, Corpul Negru.

Rudolf fu invitat într-un birou să dea niște lămuriri, o completare la ce spusese mai înainte. Revăzu aparatura complicată ; acel pupitru rotativ cu numeroase casete, un fel de celule, în care se aflau fișele prizonierilor. O evidență complexă mecanizată. Un aparat de radio, ale cărui posturi erau birourile de informații ale armatei americane — centrele de prizonieri, intra pe rînd, în legătură cu acestea. Verificarea, și de data aceasta, se desfășură decent și calm. Cunoștea că cele mai grave crime împotriva umanității erau înseriate, catalogate, fișate impecabil ; totul enervant de civilizat. Nimic din interogatoriile, anchetele cu răcnete, lovituri, cazne inimaginabile, care făcuseră faima celor de la Gestapo, S.D. și S.S...

Noaptea trecuse greu. Augustul cald, secetos, începuse să desprindă frunzele din copaci. Păsări marine dădeau tîrcoale resturilor bucătăriei. Făcură gimnastica obișnuită de înviorare, trecură apoi pe la jgheaburile de spălat, unde își împrospătară obrajii și piepturile cu apă, se bărbieriră. Cîțiva se instalară pe scaun,

sub prosopul frizerului companiei și-și potrivivă părul. Cei de la șmotru turnau acum cloramină peste podina privăților, punînd apoi în funcțiune vermorelele ca să stîrpească insectele : pulverizară D.D.T. prin corturi și barăci. Nici pavilionul administrativ n-a scăpat.

Cînd orologiul unei catedrale din orașul apropiat bătu vremea prînzului, se încolonară în fața marmitei, că să-și primească dejunul. Dimineața avuseseră griș cu lapte și smochine. Prînzul era și el mulțumitor. Regimul de întremare începea să dea roade. Pielea își recăpăta pigmentația, netezimea, elasticitatea : dispăruseră zbîrciturile, inflamațiile, plăgile provocate de avitaminoză. Multora li se vindecaseră tulburările gastrice și nervoase. Trupurile slăbite pînă la caşexie se acopereau cu învelișuri noi, refăcute.

Pentru după-amiază li s-a propus un program de destindere. Fiecare națiune urma să se prezinte, pe o scenă, în aer liber, cu o piesă, aceeași pentru toată lumea. Un act din *Richard al III-lea,* așa hotărîse King Mason. Făcuseră excepție S.S.-iștii, cărora li se atribuiseră șmotrul și corvezile degradante din camp. Dar și S.S.-iștii fuseseră împărțiți în două. De o parte S.S.-iștii habotnici, sau cu funcții importante, decizionalii și executanții înrăiți, temnicerii oamenilor ce suferiseră, anchetatorii, comandanții, trupele de asalt S.S. De cealaltă parte, restul, onorificii, snobii intrați în S.S. pentru uniforma neagră, considerată un timp, de către naivi, ca o culme a eleganței masculine, apoi cei cooptați în ultima vreme, trupele de umplutură, fără misiuni importante, fără funcții de opresiune..

Rudolf se simțea ca în anii cînd, elev de liceu fiind, repetase aceeași piesă într-o trupă de amatori. Acum fusese distribuit în rolul lui Gloucester. Era a doua întrecere. Pe prima o cîștigaseră cehii. Avînd doi profesioniști, echipa lor devenise omogenă, sub coordonarea calificată a lui Waszlavek ; se detașaseră fără drept de apel.

La spectacolul de teatru, românii și ungurii nu participau, pentru că susținuseră, cu o zi înainte, un fel de finală a lagărului, la fotbal. Se înfruntaseră două echipe redutabile, cu unii jucători legitimați. Pe Maill Camp, portarul Kelemen scosese mingea din plasă de trei ori, românii de două ori. Premiul fusese un calup cu ciocolată ; cîteva sute de bucăți. Această victorie estompa din sufletele românilor de aici cîteva din înfrîngerile de acasă ale naționalei. Acum veniseră cu toții să-l vadă pe Rudolf jucînd în piesă.

Pe scenă, von Ebenberg debita replica lui Gloucester. În timp ce privirile asistenței erau ațintite spre mica estradă amenajată sub un cort al cărui perete frontal fusese înlăturat, pe sub ghimpărișul sîrmei se strecurau doi prizonieri, cu gențile doldora de ciocolată, săpun și țigări. Își făceau drumul obișnuit în oraș, pentru schimb. Erau înțeleși dinainte cu paza poloneză din sectorul lor și cu sergentul Stone, mai marele peste ei. Urmau să aducă băutură tare, din care se înfruptau toți, inclusiv paza. O parte din whisky era vîndută în lagăr, la prețuri avantajoase.

King Mason asista și el la spectacol și se amuza. Ideea ca personajele feminine să fie interpretate de bărbați travestiți i se părea nemaipomenită. Arătau caraghios, grimați, rimelați, cu imitații de cercei în urechi, coliere din boabe de fasole înșirate, cu sîni și șolduri fabricate din vată. Replicile rostite într-o engleză stîlcită smulgeau hohote de rîs cunoscătorilor. Se aplauda tare ca la fotbal, se fluiera de încîntare. Hărmălaia asta izgonise pescărușii de pe gunoaiele maidanului cu resturi de pește...

În primele rînduri ședeau John Lancaster, Gerry Lambert, Lewis Millestone, Tony Hudston, adică toți cei ce se împrieteniseră în ultima vreme cu Adam, Rudolf și Voicu. Cei trei începuseră să capete permisiunea de a ieși afară din lagăr, chiar din ziua cînd Voicu îl felicitase pe Mason de aniversare. Plecau cu autocamioanele pînă într-un port apropiat, să aducă

articole de intendență. Asta conta la zi-muncă, adică un supliment la rația zilnică : mîncare, ciocolată, săpun, țigări. Peste toate, mai profitau și de vizitarea unor străduțe înguste din port, unde găseau femei frumoase pe bani puțini.

Cu cîteva zile înainte avusese loc un scandal dezgustător. Neamțul cu polonicul drămuia porțiile, micșorînd rațiile, creîndu-și plusuri în gestiune. Un român din Vîlcea, pe nume Zbîrcea Panait, protestă. Neamțul îl lovi și atunci Zbîrcea îl culcase la pămînt cu un pumn. Gerry Lambert adusese cazul la cunoștința comandantului Mason. El îl văzuse numai pe român lovind. Mason, fără să cerceteze, ordonă ca plutonul lui Zbîrcea să stea în soare, cu capetele descoperite, timp de două ore, în poziție de drepți. Li se tăiară și rațiile de seară. Mason ordonă însă și o anchetă, la bucătărie ; un inventar sever. Nemții fură găsiți cu un plus exagerat în gestiune. Fu descoperită și o cantitate mare de băutură adusă din oraș în schimbul alimentelor. Se dispuse trimiterea în judecată a doi militari americani de la intendență, iar bucătarii germani fură schimbați, cu alții, tot germani...

Spectacolul nemților se terminase. Primiseră aplauze la scenă deschisă. Acum italieni intraseră pe estradă. Intonațiile cîntate ale peninsularilor făceau să sune bizar textul lui Shakespeare. Actorii se încurcară de cîteva ori, dar îi salvă prezența lor de spirit. Sufleurul le șoptea atît de tare, încît le acoperea uneori vocile. Unul, care își uitase o parte din rol, începu să mimeze cu neașteptată pricepere. Bărbații în travesti, acea Margaret și Elizabeth smulgeau hohote de rîs spectatorilor. Ajunseseră, cu chiu-cu vai, la ultimele replici :

„Richmond : Să-i îngropați cu cinstea cuvenită, vestiți că iert pe acei soldați fugari, ce se întorc supuși să mi se închine, uni-vom, apoi, roșul trandafir...“

Replica fu acoperită de răpăitul unei arme automate. Se trăgea de pe cea mai apropiată platformă de pază.

Spectacolul se întrerupse. King Mason sări de pe scaunul său, ieșind din cercul de lumină emanat de scenă. Prizonierii se ridicară de pe iarbă. Cortina, din pături, căzu, grea, la pământ. Se repeziră cu toții spre ghimpăriș...

Proiectorul își fixase fascicolul de raze pe două trupuri azvîrlite la pămînt de izbitura plumbilor. Între rețele, zăceau, în agonie, prizonierii plecați după afaceri. Fură trași afară dintre sîrme. Din cele șase sticle de whisky, aduse din oraș, două erau făcute țăndări de gloanțe. Unul dintre ei era un italian certăreț, celălalt era Paul Decker. Bătrînul Decker se aruncase peste corpul fiului său, plîngînd în hohote. Îi săruta tot timpul obrazul mînjit de sînge.

Prizonierii băuseră pe unde umblaseră și pierduseră noțiunea timpului. Polonezii, cu care se înțeleseseră, fuseseră schimbați de niște americani, care nu erau la curent cu convenția. Paza nouă crezuse că avea de-a face cu o încercare de evadare...

Capitolul 49

Eva-Luise și Charlotte se duseseră la Catedrala Notre Dame. Aici era locul lor de reculegere. După slujbă urcară pe terasă. Se vedea de aici Piața Catedralei, împestrițată de porumbeii care supraviețuiseră anilor de mizerie din timpul ocupației. La venire, asistaseră la sădirea arborilor în lungul străzilor ; erau înlocuiți astfel cei tăiați de localnici în iernile grele ale ocupației. Fuseseră reamenajate și compozițiile florale ale grădinilor publice, distruse în timpul războiu-

lui. Se găseau în inima Cetății, unită cu orașul prin două poduri. Drumurile circulare și radiale, păstrate încă de pe vremea legiunilor Romei, care apărau pământul galic de năvălitorii germani, deveniseră acum străzi. În apropierea lor se înălța Domul Invalizilor. Trecuseră și ele prin fața raclei lui Napoleon I. Admirară panorama orașului : un oraș pe care germanii nu-l supuseseră niciodată.

Coborîră și dădură un telefon la Berlin. Răspunse Wanda, poloneza adusă la muncă în Germania. Urma să plece peste cîteva zile în Polonia. Le spuse că autoritățile sovietice repartizaseră casa lor unor familii din oraș, cu copii mulți, rămase fără adăpost. Despre Rudolf, Wanda nu știa nimic. Telefonară și la Leipzig. Din fericire, liniile fuseseră reparate. Americanii intraseră în oraș încă din 19 aprilie. Nici Elsa Ebenberg nu avea vreo știre despre Rudolf. Aflase și ea despre sinuciderea lui Reichelt.

Se îndreptară spre Oficiul aliat, unde le aștepta Niven.

„Sigur că Steve Niven s-a îndrăgostit de Charlotte. Și fata mea este prinsă bine. O simt. E prea tînără ca să-și dea seama în ce încurcătură a intrat. Prima ei dragoste. O dragoste care nu poate avea viitor. Niven e de dincolo de ocean, iar noi aparținem Germaniei învinse. În care parte a Germaniei ne va arunca soarta ? Nu vreau să-i par Charlottei nici dificilă, nici pisăloagă, și totuși..."

Era încă devreme, așa că se mai plimbară prin grădina Luxemburg. Ajunseră la Cîmpurile lui Marte. Urcară în Turnul Eiffel, de unde Parisul părea un uriaș dormitînd în albăstriul depărtărilor... Dădură ocol Arcului de Triumf. Citiră pe balizele indicatoare numele unor străzi : Kléber. Victor Hugo, Foch, Armelor, Niel, Wagram... În multe ganguri se făcea comerț la negru. La o coadă se vindeau portocale celor care făceau dovada că au copii. Se prezentară la Oficiul aliat. Steve ieși în fața ghișeului și le oferi un pachet

de Chewing-gum și un baton de Suchard. Le invită apoi să iasă împreună la o înghețată. Astăzi arăta extrem de serios. Cu o zi înainte o condusese pe Charlotte pînă la pensiune, după ce fuseseră la un film. Adusese cu el fotografii de familie. Orașul Hotsprings din Arkansas, văzut din helicopter ; ferma ; casa părintească ; grădina ; „W", cîinele preferat ; „T", calul favorit ; locul de adăpare al vitelor ; echipa de fotbal americană a colegiului ; sora sa, Eleonor. Niven le mai vizitase și altă dată în mansarda lor. Pricepuse că femeile erau strîmtorate. De fiecare dată le adusese conserve de carne, ciocolată, compot, cafea, unt, lapte praf. Punea totul pe masă, roșind ca și cînd ar fi făcut un lucru nepermis. Dar astăzi părea preocupat de altceva. Le aducea o veste importantă, care, totuși, lui nu-i făcea plăcere.

— Rudolf este în viață, doamnă, spuse sec.

— *Good Heaven !* [1] țipă Charlotte.

— Steve, ești un om minunat, îl îmbrățișă Eva-Luise.

— Se află într-un camp de triere.

— Unde ? se precipită Eva-Luise.

— În Franța. Undeva pe coasta de vest, prin Normandia.

— Cum putem ajunge la el, domnule Niven ?

— Vă trebuie o aprobare specială. Dar pot să vă ajut.

— Ești un adevărat gentleman, domnule locotenent. Numai să nu ai neplăceri. Rudolf, ți-am mai spus, a făcut parte din S.S.

— Armata americană cunoaște împrejurările morții colonelului Herbert von Ebenberg, cît și pe cele ale aderării lui Rudolf la Corpul Negru.

Cumpăraseră bilete de tren pînă la un orășel nu departe de camp-ul de triere. Vremea era frumoasă.

---

[1] Cerule !

Pe cîmp, grînele se treieraseră ; în ispititoarele vii, strugurii adunau în bob mierea soarelui și a pămîntului. Stoluri de vrăbii cercetau lacome miriștele. Cîte un tractor, asemeni unui mistreț, scurma domol țarina, pufăind : părea sătul, mulțumit, răsturnînd lutul gras cu ascuțișul cuțitului de fier. În livezi, merii își ascundeau în coroanele rotate roadele aurii. Prin orășelele bombardate se vedeau buldozerele îndepărtînd grămezi urîte de moloz. Francezii își vindecau țara. O nouă sistematizare a așezărilor devenise posibilă. Se prefigurau pe planșetele edililor străzi largi, cu piețe aerisite, case înalte, trainice, confortabile, întreprinderi moderne...

Ajunseră în gara de destinație cînd întunericul nopții încă nu înghițise toată lumina apusului. Un felinar ofticos, gălbejit, deslușea pe o firmă un yack, animalul închipuit, ce odinioară făcuse celebru vreun artist de provincie în orășel. Pensiunea era veche, fusese altă dată loc de popas pentru poștalioanele care schimbau aici caii.

Încercară să intre, dar ușa era închisă. La lumina unei aplici, Charlotte citi : „sonerie de noapte". Apăsă pe buton și li se deschise. Primiră o cheie prinsă de o mică ghiulea din lemn, pe care era stilizat un yack. Urcară greu scara îngustă ce ducea spre odaia lor de la primul etaj, chiar sub acoperișul cald, sufocant. Eva-Luise mai vînduse o broșă, ca să facă rost de bani. În timp ce mama făcea un duș înviorător, Charlotte se apucă să-i scrie lui Niven, pe o vedere adusă de la Paris.

Dușul biciuia corpul, însă frumos, al Evei-Luisa, la cei patruzeci și trei de ani trecuți, pe care nimeni nu i-ar fi dat, știut fiind că Rudolf împlinea curînd douăzeci de ani. Se lăsă în voia relaxării. Ajunseseră poate le sfîrșitul pribegiei lor. O încercă din nou tusea. Fusese la un doctor, care îi făcuse o radiografie și îi vorbise o groază de timp despre boala sa. Diagnosticul

era vast și confuz. Oricum se săturase de stat printre străini ; simțea nevoia să se întoarcă printre ai săi.

„Dacă nu-l trăiește pe pielea sa, știe oare cineva ce înseamnă exilul ? Mulți germani au ales soluția aceasta, ca să-și scape viața amenințată în Reich, să fugă de închisori și torturi. Herbert a preferat însă să moară. Autoexilat, omul adună energii noi, acumulează vigoare, își curăță conștiința, atunci cînd motivul care i-a provocat exilul este unul nobil, îndreptățit. Ca alte mii de germani, am trăit în exil, acum trebuie să mă întorc acasă. Iată un motiv ca să mă pot gîndi din nou cu bucurie la viață. Mîine îl văd pe Rudolf..."

A doua zi, le primi un mulatru : Sergentul Robbins ; semăna perfect cu un militar american ce călătorise în compartimentul lor. Acela avea, însă, piciorul imobilizat în gips. Vagonul lor, ca toate celelalte, erau ticsite cu răniți ieșiți din spitale și trimiși în țările lor. Aceștia toți se găseau în drum spre vreun port al Atlanticului și, de acolo, spre U.S.A. ori Canada. Pe deasupra trenului zburaseră tot timpul escadrile de avioane B-29; erau amenajate pentru transportarea răniților. Și aceștia doriseră să se vindece în patrie, să nu mai zăbovească în Lumea-Veche, pentru care interveniseră, pe lîngă Eisenhower, senatorii americani. Alte avioane transportau trupe spre Japonia. Pe lîngă calea ferată, întregi arsenaluri de arme distruse se transformau încet în fier vechi : tancuri, jeep-uri, autocamioane, motociclete cu ataș, autotunuri, șalande, căruțe, chesoane, autoșenilete, mitraliere, resturi din avioanele prăbușite, căști de oțel, de diferite neamuri, toate vorbeau într-o limbă comună despre imensele irosiri de avuții naționale, provocate de un război care însemnase, pînă la urmă, împovărarea omului de rînd de pretutindeni.

Așteptau acum în biroul comandantului King Mason. Încăperea era curată, totul demonstra ordinea cazonă, de la mobilierul militar, *made in U.S.A.*, pînă la harta Franței, cu lagărele de prizonieri consemnate pe ea. Eva-Luise înmînă comandantului recomandarea cu

care venise. Mason își aruncă pe ea o privire rapidă. Îl cunoștea pe Rudolf. Îi plăcea tînărul, îi simpatiza și prietenii : Adam, Voicu, cărora li se adăugase în ultima vreme Hans Kreibe, un sergent german dintr-o unitate din România, căzut prizonier în Italia, unde ajunsese după insurecția națională armată a României de la 23 August 1944.

— Aveți o aprobare ca să-l vedeți pe Rudolf von Ebenberg.

— Întocmai, domnule ofițer. Vreau să vă spun că tatăl lui, fostul meu soț, regretul colonel Herbert von Ebenberg, a...

— Știm absolut totul, o întrerupse blînd King Mason.

— Domnule căpitan Mason, cînd credeți că va fi eliberat fiul meu din lagăr ?

— Numai generalul Ike Eisenhower hotărăște asta. Așteptăm.

— Războiul s-a sfîrșit. Ce rost mai are să-i țineți aici ?

— Doamnă doctor, armata dumneavoastră a avut în lagăre prizonieri de pe trei continente. Cînd i-am eliberat, i-am găsit subnutriți, cu moralul scăzut. Acești oameni trebuie redați societății, au nevoie de îngrijire medicală. Deși au fost găsiți, mulți dintre ei, la limita de jos a vieții, trebuie să redevină oameni întregi, valizi, utili ; vrem să reparăm răul pe care războiul li l-a făcut. De aici vor pleca într-un lagăr de expediere.

— Aș putea să-i trimit cînd și cînd cîte un pachet ?

Ofițerul King Mason zîmbi.

— Americanii dau captivilor trei mii de calorii pe zi. Cei care muncesc primesc hrană dublă. Farmacia e completă, tocmai a sosit penicilina.

Comandantul strigă după cineva cu o voce care aproape o sperie pe Eva-Luise.

— Sergent Robbins. Aici, imediat.

— Yes, Sir !, înlemni acesta în poziție de drepți.

— Cheamă-l pe prizonierul Rudolf Ebenberg de la 29 G.W.

— Înțeles, Sir !

— Pe Eva-Luise o intrigară inițialele și cifra pronunțate de comandant, și, lăsînd sfiala la o parte, întrebă despre ce era vorba. Află că 29 era numărul parcelei, iar G.W. însemna Wehrmacht.

Eva-Luise se duse la fereastră și privi aleea pavată cu cutii de conserve. Își văzu atunci băiatul. Rudolf venea agale. Așa cum era îmbrăcat, parcă era prins de pe gîrlă. Pantalonii bufanți îi erau prea largi și prea lungi, cizmele, cu carîmbul scurt, erau mari pentru piciorul lui. Geaca, neîncheiată la nasturi, din material de balonseide, îi atîrna pe umeri, iar șapca, cu cozorocul flexibil, ridicat în sus, îl făcea să arate ca un vînzător de răcoritoare ori un jocheu.

În vreme ce urca treptele, Rudolf își aranjă rapid ținuta. Figura sa luă expresia artificială a militarului dur, experimentat.

— Prizonier Rudolf Ebenberg, zise Mason, ai permisiunea — timp de zece minute — să discuți cu rudele dumitale. Apoi îndărăt în sublagăr !

Apoi salută în stil american și părăsi biroul. În tot acest timp Rudolf rămăsese în poziție de drepți, privind fix în ochii lui Mason.

Întîlnirea fu altfel decît și-o închipuise Eva-Luise. Rudolf nu mai era tînărul plecat să-i înfrunte nebunește pe americani. Se maturizase. Rana de la obraz îi schimba expresia obrazului, dar în bine. Lagărul de pe Elba fusese pentru el o școală dură. Avură timp să discute despre puține lucruri. Rudolf părea că se simte stînjenit de vizita lor. Prezența mamei îi readucea înainte copilăria, cu școala militară și internatul, unde ea îl vizita deseori, ca să se intereseze cum progresează. Charlotte însă izbuti să-l binedispună. Timpul trecuse în bine pentru sora lui. Era acum o adevărată domnișoară și izbuti să-i șoptească, fără s-o audă Eva, că se îndrăgostise de un aviator american.

— Ce aveți de gînd să faceți ? se hotărî să le întrebe.

— Ne întoarcem la Berlin, o să încercăm să locuim în casa lui Reichelt, deși am aflat că a fost ocupată de mai multe familii sinistrate.

— Unter den Linden a căzut în zona rusească, completă Charlotte. Eu cred că mă întorc la bunici. Are să vină și mama acolo.

— Deci acolo să vă caut cînd scap din camp...

Robbins se apropie și salută scurt, anunțîndu-i că timpul acordat se consumase. Se auzeau pașii lui King Mason. Cînd acesta intră, Rudolf adoptă, asemeni unui automat, ținuta de ofițer prizonier. Căpitanul aprobă să-i fie lăsat prizonierului pachetul adus, dar numai după controlul efectuat de Robbins. Nu era admisă băutura.

După plecarea vizitatoarelor, comandantul îl chemă la el pe prizonierul Ebenberg.

— Dacă dorești, poți lucra într-una dintre meseriile practicate în lagăr : croitorie, lenjerie, cizmărie, bucătărie...

— Vă mulțumisc, Sir, dar n-am chemare pentru nici una.

— Cei care muncesc primesc rații duble.

— Ce-mi dați, Sir, îmi ajunge și-mi prisosește.

— Cum poftești, sublocotenente !

— Vă mulțumesc pentru bunăvoință, Sir !

Capitolul 50

Insula Tinian, din arhipelagul Marianelor. Era noapte. Se înlăturau opritorile de la cele patru roți din față ale avionului B-29, pilotat de maiorul Claude

Eatherly. Pilotul își aduse cele patru elice ale „Straight Flush"-ului pe direcția vîntului.

— Pista este curată ! i se comunică de la turnul de control.

Motoarele erau turate pentru rulajul pe sol. După ce parcurse două treimi din lungimea acesteia. avionul se dezlipi de pămînt și trenul de aterizare intră în lăcașul lui. Superfortăreața zburătoare luă înălțime, se roti deasupra bazei, de unde Eatherly văzu celelalte două avioane meteo, pregătindu-se de decolare : unul pentru recunoașterea meteo de deasupra orașului Nagasaki, celălalt pentru orașul Kokura.

Avea de străbătut un drum lung deasupra Pacificului. Decolase la ora unu și treizeci de minute, pe un firmament la fel de limpede, ca în ziua a patra, cînd cerul și luminatorii lui fuseseră zămisliți de Dumnezeu. Identifică Balena și Phoenix, iar într-o extremitate a bolții poziționă Scorpionul. Drumul acesta îl mai făcuse de zeci de ori, în zboruri de recunoaștere, peste sudul insulelor Hondo, de unde luase fotografii. Studiile lui aveau ca obiectiv orașul Hiroshima. Celelalte două avioane, orașele Kokura și Nagasaki. Putea identifica acum orice amănunt din orașul „său". Știa că asupra unuia dintre aceste orașe urma să se arunce o bombă de cinci mii de kilograme, o bombă de un tip special, făcută de savanții aduși în cadrul „Grupului 509 mixt". Se efectuaseră calcule asupra duratei zborului bombei pînă la punctul unde urma să explodeze, asupra vitezei avionului, se stabilise altitudinea de lansare. Totul fusese măsurat, calculat, verificat riguros, aprobat de șefi... Noaptea se făcu parcă și mai adîncă. Monoplanul străpungea un nor compact și aripile se brumară cu pojghițe subțiri de gheață, efect al condensului. Zborul de acum urma să stabilească dacă s-au întrunit condițiile optime pentru lansarea bombei. Știa cîte ceva despre puterea neobișnuită a acestei arme ce urma să fie folosită asupra unuia dintre cele trei orașe. Asistase la experiența din pustiul statului

New Mexico, de la 16 iulie, codificată „Trinity". După explozia bombei cu uraniu i se păruse că vede cu ochii lui Apocalipsa. Oricît încerca acum maiorul Eatherly să-și amintească de ceva vesel, gîndurile îl duceau tot la misiunea lui. Cele două bombe fabricate de savanți fuseseră transportate de la San Francisco pînă la insula Tinian, cu crucișătorul „Indianapolis". Tot timpul călătoriei vasul fusese în pericol să fie scufundat de submarinele japoneze... După explozia din deșertul din New Mexico, urmase declarația U.S.A., Chinei și Angliei, însoțită de un ultimatum adresat Japoniei. Numai că japonezii nu luară în seamă ultimatumul. S-a dat atunci ordinul pentru declanșarea urgentă a operației „Centerboard". Misiunea fusese păstrată în cel mai deplin secret. Nici măcar vicepreședintele U.S.A., Harry Truman, nu știuse absolut nimic, pînă să devină președinte. Generalul MacArthur, comandantul șef al forțelor americane din Pacific, aflase de ea cu patru zile înainte. Eatherly citi cadranul cronometrului : 2 și 30. Străbătuse peste două sute de mile. Sub el, abisul Pacificului. Avea într-o ramă, o fotografie color, pe un format mare, a orașului Hiroshima. Înconjurat de un cerc, se afla obiectivul deasupra căruia trebuia să explodeze bomba. Printr-un hublou, sub el, la cîteva mii de picioare, vedea norii, ca o mare de zăpadă. Observatorul Ken Way verifică radarul. Ar fi fost bine să nu se întîlnească cu niscaiva Zero-uri japoneze. Fotografia color îl monopoliza. Podul de pe rîul Ote și cele două clădiri de la capete. De fapt ținta.

Își aminti ce le spusese un ofițer de la contrainformații : „... *numai la două debarcări, pentru a pune piciorul în Japonia, ar trebui să irosim optzeci de mii de soldați. N-ați uitat de Pearl Harbor. Țelul nostru e generos. Sfîrșirea măcelului mondial impus Americii de naziști și de militariștii niponi. Să se afle pînă în cel mai îndepărtat colț al lumii că America este de nebiruit...*". Lui Eatherly, pleoapele îi atîrnau grele,

ca de reptilă. Cadranul arăta patru și șapte minute. Undeva, cerul, lipsit de nori, se colora în indigo. Privi tipsia convexă a oceanului. Avionul părea că stă pe loc, deasupra acestei nesfîrșiri de ape. Sub el, la treizeci de mii de picioare dedesubt, masa lichidă se încrețea și un vas împungea, ca un vîrf de ac, cutele oceanului. Privi mai atent. Vasele de război americane patrulau pe direcția lui de zbor. Putea intra în contact cu ele numai dacă s-ar fi aflat în pericol... Noua armă, Eatherly știa asta, costase America miliarde de dolari. „Little Boy" avea să explodeze la circa 1 900 picioare deasupra obiectivului. Drumul bombei, de la lansare pînă la explozie, dura 43 secunde, timp în care avionul trebuia să se depărteze cît mai mult. Îl obsedau cele văzute în deșertul din New Mexico. „... observatoarele n-au putut culege decît puține date referitoare la explozie. Filmul a dezvăluit ceea ce noi, de acolo de unde ședeam ascunși ca popîndăii, nu văzuserăm. Emanația de lumină a fost formidabilă, apoi para infernală de foc ce și-a schimbat culoarea rapid, în timp ce se ridica, ca o ciupercă uriașă. Pelicula color a revelat un spectacol magnific, numai că animalele din epicentrul exploziei fuseseră pur și simplu vaporizate..."

Eatherly simți că îi asudă fruntea. Urma să transmită dacă sînt condiții optime pentru bombardament deasupra Hiroshimei. Se rugă lui Dumnezeu, ca orașul „său" să fie învăluit în cețuri, și bomba, dacă trebuia aruncată, să fie aruncată pe un alt oraș. El ar fi comunicat asta colonelului Tibbets, care îl înlocuise în ajun pe Bob Lewis, al cărui avion B-29 fusese atunci botezat „Enola Gay", numele de fată al mamei colonelului...

Prin bordul de plexiglas al carlingii, Eatherly văzu că începuse să se crape de ziuă. Văzduhul plesnise undeva, pe linia orizontului, lăsînd să se reverse pe acolo, în ocean, un fluviu de sînge. Se năștea ziua de 6 august 1945. Apoi razele roșii se albiră pe curbura tăriei. Asistase la multe răsărituri, dar acesta era parcă alt-

fel, oricum altfel decît cele cînd lansase machete cu bombe oarbe, de 5 000 kilograme, în insulele Hondo...

Echipajul își luă micul dejun la șase dimineața. Cu două zile înainte, li se proiectase o peliculă document cu dezastrul de la Pearl Harbor. Acolo, mii de americani dispăruseră înghițiți de ocean. Îi văzuseră apoi pe japonezi invadînd Indochina, Tailanda, Malaia, cucerind Singaporele, cotropind insulele Indoneziei, Noua Guinee, Birmania, Filipine, Hongkong. Pacificul era înțesat de submarinele nipone, care amenințau direct San Francisco... Se simțea biruit de oboseală. Cu mai multe luni în urmă fusese chemat de pe frontul din Pacific la Tucson. Apoi la Salt Lake City. I s-a propus să plece în insula Tinian fiind considerat un pilot de elită al aviației U.S.A. A început antrenamentele pentru ridicarea de la sol a unei bombe de 5 000 kilograme și de cinci metri lungime, decolînd de pe aerodromul „Worth Field"...

Se apropiau de capătul cursei. Acolo începea propriu-zis misiunea lui : recunoașterea pentru lansarea lui „Little Boy". „Băiețașul", cum fusese poreclită bomba, ca o aluzie la Roosevelt. A doua bombă fusese botezată „Fat man", aluzie la Winston Churchill. În depărtare, se deslușeau insulele nipone. Țărmul oriental al Imperiului Nipon șerpuia, dantelat, de la nord la sud. Se desenau golfurile, plajele, strîmtorile, insulele, capurile, se distingeau plantațiile cățărate pînă pe brîiele munților. Avionul coborîse la înălțimea de lansare a bombei. I se păru că vede oameni mergînd pe străzi, fiecare ducîndu-se spre treburile lui. „Mulți privesc poate acum în sus și ascultă huruitul motoarelor. Poate își zîmbesc, zicîndu-și că se apropie din nou „Mister B", avionul pe care l-au văzut deseori rotindu-se pe deasupra Hiroshimei." Degradeurile de albastru de lîngă țărmul oceanului erau aidoma celor de pe planiglob. În jurul plajelor, culoarea apei se deschidea, marcînd pragurile terasei continentale. Identifică insula Shikoku, capurile : Murato, Ashizuri. Fumul alburiu al

norilor se rotea în jurul munților Kii, migrînd apoi scămoșat spre inima insulei. Norii dominau înălțimile, ce aduceau cu niște cușme. Țărmurile erau aproape pustii ; ici-colo, ființe omenești, reduse ca mărime, pe aurul nisipului, semănau cu niște insecte... Avionul survolă malul japonez. Nici un Zero nu fusese trimis în urmărirea lui. Se considera probabil că jocul acestor „Mister B" era atît de inofensiv încît nu mai merita osteneala vreunei supravegheri. Cînd totuși auzi sirenele alarmei de pe cuburile caselor din Hiroshima, cu pante dulci și curbate, Eatherly plutea pe deasupra strîmtorii Bungo, survolînd limita de nord a insulei Hondo. Spre nord-vest, livezi de mandarini și portocali, parcelele nenumărate ale orezăriilor, cîmpuri cu trandafiri și lalele. Țărmul era împestrițat cu porturile pescărești. Direcționă din nou avionul spre Hiroshima. Pe aici culturile de orez formau o adevărată împărăție. În jurul marelui oraș, ceaiul înverzea pămîntul, într-o culoare rece, riguroasă. Sub „Straight Flush" șerpuia un drum ce dădea ocol înălțimilor vecine. Asfaltul lui trandafiriu reflecta lumina răsăritului. Hiroshima se trezise la viață. Pe străzi se deosebeau căruțe, biciclete, automobile. Avionul execută o voltă și survolă intrîndul de mare ce despărțea Shikoku de Hondo. Soarele scălda plaja și șesul învecinat. Orașul se îmbăia în pala dulce a luminii. Se vedeau, ca niciodată, cu o nemaiîntîlnită claritate, casele, podul ce traversa rîul Ote. Etherly își auzi vocea ce parcă nu-i aparținea. Era vocea maiorului din aviația U.S.A., Bob Eatherly:

— Norii acoperă mai puțin de trei zecimi la toate altitudinile. Părerea noastră : bombardați ținta inițială.

Era semnalul. Această frază laconică pecetluia soarta războiului cu Japonia, salvînd sute de mii de americani de la moarte.

Părăsiră cerul Hiroshimei apucînd direcția arhipelagului Marianelor. Avionul „Chintă de culoare", comandat de Eatherly, își făcuse datoria. În loc să rămînă la fața locului, pentru a vedea spectacolul bombarda-

mentului, preferă întoarcerea la bază. Argumentul forte pentru asta : să ajungă neapărat pe insula Tinian pînă la ora două, altfel nu mai puteau participa la jocurile de pocher din acea după-amiază...

Capitolul 51

Directorul Mircea Viorescu îi ceruse secretarei s-o cheme pe Iulia. Voia să analizeze cum erau folosite capacitățile de producție, de fapt, un pretext s-o vadă. Viorescu aranjase cu șeful ei să-i repartizeze această lucrare, scornită de el, special s-o aducă în cabinet. Se plimba acum încoace și încolo prin birou, stăpînit de neastîmpăr. Își aminti parcă de ceva și deschise ușa unui dulap, căptușit cu o oglindă. Se privi. Își trecu de cîteva ori pieptenele prin păr. În lumina prea puternică își zări firele albe din sprînceană. Uitase unde-și pusese penseta. O găsi în fine și izbuti să și le smulgă. Scoase lavanda din locul ei tainic și-și umezi lobul urechii. Destupă sticla cu whisky și înghiți o gură. Își clăti apoi dinții cu apă mentolată. Studiindu-și pieptănătura, își coborî o șuviță de păr, puțin argintată, deasupra frunții, peste sprînceana dreaptă. Își masă obrajii, ca să le dea puțină culoare... Tocurile ei țăcăniră pe lemnul ceruit proaspăt al parchetului. Iulia Gelbescu se găsea în fața lui. Îi ceru, pe un ton cald, amical, să-i raporteze, „să-i raporteze“ i se păru prea dur, ci mai bine, să poarte din nou, împreună, o discuție profesională despre folosirea utilajelor și a forței de muncă din întreprindere.

Iulia adusese situațiile întocmite zilnic, pe care Viorescu le considera atît de importante, încît nimeni altcineva decît el nu avea voie să le citească, să tragă concluzii, să hotărască în funcție de ele. Iulia îi vorbi despre staționările mașinilor, din tot felul de cauze : reparații, lipsă materiale, lipsă forță de muncă, defecțiuni ale utilajelor. Trecu apoi la folosirea forței de muncă. Viorescu calcula iute procentele, pe întreprindere, pe ateliere. Iulia asculta cu evlavie și încerca să prindă mecanismul împărțirilor. Pe figură avea întipărit un aer de adîncă concentrare. De cînd se angajase, la puțin timp, devenise un funcționar eminent. Discuta cu superiorul său, stînd cu spatele la fereastră, fiind despărțită de el de o masă acoperită cu un cristal. În acea sticlă, Viorescu vedea chipul femeii, mișcarea buzelor ei cărnoase, cît și tremurul plopilor din grădină, bustul frumos al Iuliei. Halatul ei de un bej deschis, croit strîns pe corp, se asorta cu părul blond și cu albastrul de turcoază al ochilor codați. Gîtul delicat, surîsul ei, toate îi sporeau directorului dorința de a stăpîni această femeie distantă, a cărei soartă depindea în mare măsură de el.

— Te-ai hotărît, în sfîrșit, să devenim prieteni, Iulia ? o întrebă brusc.

Vorbindu-i, o privise cu ochi sfredelitori.

— Impedimentele care mă reții le cunoașteți.

— Sînt prea în vîrstă pentru tine, știu asta.

— Vîrsta dumneavoastră nu este o piedică.

— Aunci ce ? Faptul că sînt directorul tău ?

— Nici asta n-ar deranja o sumedenie de femei libere.

— Nu sînt suficient de atrăgător ca să-ți plac ție ?

— Nu v-am privit decît ca pe directorul acestei întreprinderi.

— Crezi că aș dezvălui cuiva secretul prieteniei noastre ?

— Este cel mai josnic lucru pe care îl poate face un bărbat.

— După ce n-am mai fi prieteni, aș căuta să-ți fac vînt de aici, considerînd că ai devenit incomodă ?

— N-am să ajung niciodată într-o asemenea situație.

— Iulia, aș vrea să devii stăpîna gîndurilor și a viselor mele. Am să-ți închin toate poeziile pe care am să le scriu de acum înainte.

— Căutați-vă o altă muză, domnule director. Nu vă irosiți timpul cu mine.

— Ești desigur căsătorită și nu vrei să recunoști. Așa este ?

— Nu sînt.

— Atunci sigur ai un iubit și nu vrei să-l trădezi.

— Bineînțeles că da.

— Lucrează la noi în întreprindere ?

— Nu-mi place să mă complic inutil, acolo unde lucrez.

Viorescu se congestionase la față. Simți nevoia să-și slăbească cravata la gît.

— Trec printr-o criză de creație și numai tu mă poți salva. Am nevoie de tine ca suport moral. Nu mă poți lăsa în situația asta. Mă pîndește un inamic, un critic, de fapt un individ ce dușmănește tot ce se cheamă talent autentic...

— De fapt, m-ați chemat aici pentru o problemă de producție, și discuția noastră, la fel ca de fiecare dată, a alunecat spre acest subiect dezagreabil, care ne irosește timpul la amîndoi.

— Văd, văd că dorești să mă trezești la realitate. Spune, vrei să ne vedem ? Dar să nu mă mai faci să te aștept ca ultima oară.

— N-am să mai vin la nici o întîlnire. Mai aveți ceva de întrebat în legătură cu situațiile prezentate. Și vă rog să nu mă mai chemați. Asta dă naștere la clevetiri, mai ales că lucrarea aceasta n-o raportați nicăieri, ați inventat-o și mi-ați dat-o s-o întocmesc eu pentru a mă chema zilnic la dumneavoastră.

— Să știi că n-am renunțat, îi răspunse puțin ursuz, privindu-i din spate mersul elegant, sigur pe el, care-l intimida.

Își blestemă în gînd neputința, atunci cînd Iulia părăsi biroul cu aerul ei de funcționară preocupată, dezamăgind privirile curioase ale unor colege care se grăbiră să o întrebe în ce toane se găsește șeful. Vioiescu n-a mai primit pe nimeni în cabinetul său, atîta timp cît acolo a stăruit parfumul ei...

Capitolul 52

Avionul B-29, numit pentru această misiune „Enola Gay" și pilotat de colonelul Paul W. Tibbets, se găsea la o jumătate de oră de zbor de Boeingul maiorului Eatherly, cînd acesta raportase că sînt condiții de bombardament. Puteau ataca și celelalte două orașe : Nagasaky și Kokura, dar Tibbets se decisese pentru Hiroshima. „Enola Gay" era însoțit de alte două avioane purtînd aparatură și oameni de știință, care să filmeze desfășurarea exploziei. La plecare, echipajele primiseră binecuvîntarea pastorului, iar Tibbets luase cu el douăsprezece pilule de cianură, cîte una pentru fiecare membru al echipajului, pentru eventualitatea că, după explozie, avionul ar fi aterizat forțat, și ar fi încăput pe mîna japonezilor.

Cînd recepționă mesajele celor trei aparate de recunoaștere și se decisese pentru Hiroshima, colonelul Tibbets se simți cuprins de o ușoară febră. În cazul reușitei, de care nu se îndoia, urma să ajungă unul

dintre cei mai celebri piloți din U.S.A. Se văzu asaltat de ziariști, sute de blitz-uri scăpărau, se imaginä într-o sală de cinema, asistînd la vizionarea unui film ce-i glorifica faptele de arme, faptele lui Paul W. Tibbets, comandantul bazei militare U.S.A. de pe insula Tinian. Numele lui va fi dat mai multor străzi. Bustul lui va fi cocoțat pe socluri în parcuri...

Jeppson coborîse între timp în tunelul bombei, unde o amorsă. Maiorul Ferebee privea atent prin lunetă, așteptînd intrarea în colimator a mijlocului podului. Echipajul de pe „Enola Gay" trecea prin clipe de intensă emoție. În orice moment, *bomba cu uraniu* ar fi putut exploda, dezintegrînd avionul și pe ei toți, cu aceeași putere urgisitoare cunoscută de ei la explozia experimentală din New Mexico.

— Dispozitivul de detonare funcționează, colonele! Totul este O.K., raportă laconic Parson, venit lîngă colonelul Tibbets.

În cîmpul vizual al lui Tibbets apăru conturul insulei Honshu. „Enola Gay" făcu o manevră pentru încadrarea într-un alt unghi de zbor și viteza fu redusă pînă la două sute de kilometri la oră. Cadranul arăta 9 și 11 minute, ora Tinianului. Altitudinea — 30 060 de picioare. B-29 viră din nou, luînd direcția nord-sud, pe un ax ce trecea prin centrul Hiroshimei. Orașul alerga spre botul bombardierului, cu casele albe, grădinile pătrate, rîul ce forma la vărsarea lui o deltă cu șapte brațe. Prin lunetă, maiorul Ferebee vedea apropiindu-se obiectivul : podul, cu cele două clădiri de la capete. Cînd „Little Boy" începu să cadă spre țintă, era 9 și 15 minute. Încă de la lansare se observă o mică deviație, bomba nu se îndreptă spre pod, ci undeva în direcția Spitalului de chirurgie „Shima". Acela urma să fie epicentrul exploziei... Tibbets viră cu gradele trebuitoare, ambalînd avionul într-un picaj de fugă. După cîteva secunde erau siguri că au scăpat cu viață. Executau numărătoarea inversă: ...5, 4, 3, 2, 1, 0... La sfîrșitul ultimei secunde, o trosnitură nă-

prasnică sparse parcă cerul în două. O lumină apocaliptică crescu brusc, inundă carlinga, orbind echipajul prin ochelarii cu sticlele fumurii.

— Dumnezeule! Ce-am făcut! se auzi vocea secundului Lewis.

Lumina scăzu, și Bob Caron, postat în coada avionului, raportă că o uriașă ciupercă se ridică spre cer, crescînd vertiginos. „Enola Gay" se clătină atunci îngrijorător, trosnind din încheieturi, lovită de unda de șoc. Se aflau, în acel moment, la cîțiva kilometri de tromba incandescentă ce urca mereu. Năvala aerului își schimbă direcția și nava se clătină încă o dată ca o coajă de nucă pe o mare furtunoasă.

Caron raportă că incendiile se propagaseră la sol, pe o mare întindere a orașului. La orele 8 și 10 minute — ora locală — se transmise generalului Spaatz, comandantul forțelor aeriene strategice ale U.S.A., un raport scurt:

— Totul conform planului. Succes deplin. Rezultate superioare față de Operația „Trinity"...

„Enola Gay" se roti de trei ori, deasupra locului sinistrului, pentru a face observații, timp în care echipajul fu intervievat de Beser... Spusele fiecăruia au fost înregistrate pe bandă. Bob Caron continua să ia fotografii, din diferite unghiuri. Căpitanul Bob Lewis își nota secundă cu secundă tot ce se petrecea în afara avionului și în avion, pentru a nu uita vreodată aceste evenimente ce se întîmplau pentru prima oară în lume.

La rădăcinile trombei de foc se întindea acum un oraș martirizat, acoperit aproape în întregime de fum și incendii. După trei minute, ciuperca atinsese o înălțime de 30 000 de picioare.

Cînd tromba se ridicase la vreo 50 000 de picioare, Tibbets se decise să părăsească orașul în agonie, ai cărui supraviețuitori nu înțelegeau dacă nenorocirea li se trage de la vreun duh mîniat pe ei că nu cîști-

gaseră războiul cu americanii ori pe bucata de soare căzută peste Hiroshima, protejata de pînă atunci a zeilor...

Capitolul 53

Înainte cu cîteva zile ca Eatherly să-și fi îndeplinit misiunea de recunoaștere deasupra orașului japonez, Eva-Luise și Charlotte, s-au întors, după vizita făcută lui Rudolf, la pensiunea doamnei Anemone Bretonneau. Mansarda nu tenta pe nimeni. Așa că se reinstalară.

Drumul îndărăt l-au făcut cu un avion militar, un Boeing-24, la invitația lui King Mason, care avea de îndeplinit, la Paris, o misiune. În nava de zbor, Mason le relatase ce aflase despre Rudolf. Moralul i se restabilise uimitor, își făcuse prieteni printre români, și el, comandantul, îi încuraja să fie cît mai mult împreună. Ii spusese că armata din care făcuse el parte, trupele de asalt, fuseseră nimicite ori luate prizoniere. Impactul lui Rudolf cu frontul, tensiunea din lagărul german de pe Elba îl aduseseră într-o stare de totală indiferență, de apatie bolnăvicioasă. Totul, însă, evolua acum spre bine. După părerea lui, Rudolf era aproape refăcut.

Abia sosiseră, și Charlotte, cuprinsă de nerăbdare, coborî și urcă de cîteva ori, aducînd cina pentru amîndouă. Ar fi vrut de fapt să meargă să-l întîlnească pe Niven, să discute cu el, chiar și despre raidurile în superfortărețele zburătoare, cu care bombardaseră zona

petroliferă din România, ori despre prima cooperare a lor cu românii, la Băneasa, cînd aruncaseră, din greșeală, bombe și peste liniile avansate de luptă ale noilor aliați. Charlotte mai auzise toate astea de cîteva ori, dar știa că zilele de ședere în Franța le erau numărate și nu se putea lipsi de prezența lui Niven. Ranița doldora cu merinde pe care le-o dăduse King Mason, a fost binevenită. Anemone Bretonneau primi cutii de *Corned Beef*, de hașe, ciocolate și compoturi de ananas, în contul chiriei pe o săptămînă...

Așteptau într-un Birou Aliat, subordonat SHAEF-ului, care se ocupa cu repatrierea refugiaților. Depuseseră aici în urmă cu mai multe zile — o cerere, în care insistau să li se înlesnească reîntoarcerea în Germania. Un ofițer al oficiului le răspunsese, fără să dea impresia că le-ar fi cunoscut în detaliu cazul, că încă nu primise vreo dezlegare ; pașapoartele erau vechi și pe nume de împrumut. Numai după ce se încheiau verificările urma să li se elibereze altele, cu datele personale autentice.

În stradă, cumpărară ziarele de dimineață. Cu două zile înainte, pe 8 august, rușii declaraseră război Japoniei și trecuseră la ofensiva generală pentru nimicirea armatei japoneze de la Kwantung. Fuseseră trecute rîurile Amur, Ussuri și Argun. Fuseseră debarcate trupe sovietice în insula Tatar, în insulele Sahalin și Konstantinovka. Spiritul Yaltei triumfase, la trei luni de la capitularea Germaniei. Se prefigura, în cazul acesta, o înfrîngere rapidă a Japoniei. Guvernul nipon se decisese să intre în tratative cu puterile aliate, cerînd sprijin legațiilor Elveției și Suediei, ca să-i fie intermediari. Mai aflară că se hotărîse instituirea unui tribunal militar internațional pentru judecarea criminalilor de război, vinovați de crime împotriva umanității.

— De n-ar păți și Rudolf ceva. Și el a fost în S.S.

— Dar King Mason spunea că el n-a făcut nimic rău împotriva demnității omenești, împotriva umanității. Rudolf a luptat într-un detașament S.S. dar a luptat cu arma în mînă împotriva unui inamic înarmat și el.

— Numai că S.S.-iștii sînt căutați peste tot.

— Poate că nu este cazul lui. El a fost un naiv.

Din ziare mai aflară despre începerea Conferinței de la Potsdam, unde în Palatul Cecilienhof, din cartierul Kronprinz, se întîlneau Truman, Stalin și Atlee, liderul partidului laburist din Anglia, ce-l înlocuise pe W. Churchill, pe data de 28 iulie 1945, după ultimele alegeri. Conferința dezbătuse problemele privind organizarea postbelică a Europei. Se formase „Consiliul miniștrilor afacerilor externe" ai Chinei, Franței, Marii Britanii, U.S.A. și U.R.S.S., care să funcționeze permanent, pentru încheierea tratatului de pace. Se adoptaseră hotărîri în privința Germaniei, revenită la frontierele din 1937. Fiecare dintre puterile ocupante puteau ridica, în contul reparațiilor, utilaje industriale din raza zonei de ocupație...

După alte două zile, la intervenția unui superior de-al lui Niven, Eva-Luise căpătă un post de medic la un spital de răniți. Charlotte se angajă în același spital ca îngrijitoare. Primiseră un acont, și Charlotte o aștepta la ieșire pe Eva-Luise ca s-o invite la o cofetărie... Vînzătorii de ziare continuau să strige știrile privind ravagiile bombei aruncate la Nagasaki în ziua de 9 august de maiorul Sweeney ce pilotase avionul „Bockscar". Se înregistraseră, în primele momente, 35 000 de morți și 60 000 de răniți. Nu se puteau prevedea consecințele imediate sau depărtate ale dezintegrării. Se sublinia faptul că U.S.A. dețin cea mai formidabilă armă scornită vreodată de mintea omului. Japonezii i-au simțit efectele pe propria lor piele. Superarma, pe care naziștii n-o izbutiseră, o desăvîrșiseră savanții americani de la Los Alamos, sub îndrumarea lui Oppenheimer. Un cotidian francez reproducea un text acum dat publicității, ce sublinia unitatea dintre

cele Trei Mari Puteri de la Yalta : Armata Roșie grăbise hotărîrea guvernului japonez de a veni la masa tratativelor. Citiră un text cu voce tare : „...Voința noastră inflexibilă este să distrugem militarismul și nazismul german ; să ne asigurăm că Germania nu va mai fi vreodată capabilă să tulbure pacea lumii. Sîntem hotărîți să eliminăm sau să controlăm toată industria germană..."

Charlotte se întîlnise cu Niven într-un bar. Pe măsuța rotundă, în fața lor, se topeau cele două înghețate cu alune, alături de paharele cu Cola. Ea venise într-o bluză ușoară, verde, cu mici trandafiri roz ; el — în uniforma piloților U.S.A. Tinerii erau puternic impresionați de un comunicat al Pentagonului. America amenințase Japonia că, în cazul necapitulării, următoarele bombe vor fi aruncate asupra tuturor orașelor imperiului de la Soare-Răsare, chiar pe orașul Tokio, pînă ce totul va fi calcinat. Charlotte nu înțelegea, pentru ce mai trebuiau aruncate și alte bombe. Sovieticii, care porniseră și ei un război bărbătesc contra japonezilor, se apropiau de granița Coreii. Sahalinul și Curilele erau ca și cucerite. Un ziarist întreba : „Cui îi mai folosește masacrul de la Nagasaki, din moment ce intrarea rușilor în război precipita înfrîngerea Japoniei." Într-un ziar se cerea distrugerea uzinelor germane și japoneze. Charlotte împinse deoparte cotidienele și revistele, care o ajutaseră pînă atunci să evite privirile lui Steve Niven. Îl trata cu o calculată indiferență, încercînd să-l pedepsească, deoarece, cu o zi înainte, nu-i dăduse nici un semn de viață. Nu se abătuse pe la pensiune, pentru un fleac de nimic : fusese ofițer de serviciu.

— Cînd vreți să vă întoarceți în Germania ? îl auzi întrebînd-o pentru a treia oară.

— După ce birocrații voștri ne-or da pașapoartele. Ori țineți să trecem granița clandestin ?

— Degeaba ești sarcastică. Formele de plecare v-au și ieșit.

— Și de ce nu mi-ai spus nimic, Steve Niven ?

— Nu-mi place gîndul că ne despărțim.

— Ai să te obișnuiești, Steve.

— Cu siguranță ai un prieten care te așteaptă, în Germania.

— Numai unul ? Toți colegii de școală îmi sînt prieteni. Numai că nu știu cîți dintre ei mai sînt în viață, cîți au pierit în război.

— M-am îndrăgostit de tine, Charlotte, izbucni aviatorul, surprins și el de ce spune.

— Am impresia că faci din lucruri serioase simple banalități.

Locotenentul păru realmente uluit. Se roși brusc.

— Hai mai bine să ne plimbăm cu vaporașul, Steve. Sena este frumoasă astăzi.

Pe puntea vaporașului, comandară două sucuri de grenadine, absenți la agitația din jurul lor, la privirile indiscrete.

— Vreau să descopăr viața, Niven. Sînt încă prea tînără, pînă acum am stat închisă în casă, să învăț pentru teze...

— Să înțeleg că nu mă iubești deloc, Charlotte ?

Brațele ușor rumenite de soare ale fetei îl cuprinseră pe după gît. Se ridică pe vîrfuri și-l sărută pe obraz, fără să-i pese de bătrîna doamnă de alături care îi privea mustrător printr-o lornietă.

Niven o luă în brațe și așa coborîră de pe vas. De la prima florărie îi cumpără un buchet de trandafiri albi. Luară apoi metroul pînă la o stație apropiată de strada Pasteur și urcară în goană treptele ajungînd sus, stăpîniți de prospețimea și agilitatea vîrstei. O conduse apoi pînă la pensiune. La capătul scării, ce urca spre mansardă, Niven o cuprinse pe după umeri și, imitîndu-l pe Tyrone Power, îndrăzni să repete :

— Tare m-am îndrăgostit de tine, Charlotte Ebenberg.

— Numai să fii sigur de asta, Steve Niven. Somn ușor. Pe mîine, dacă n-ai să fii iarăși de serviciu, îi surîse Charlotte cu un zîmbet viclean, pe care nu știa nici ea de unde îl împrumutase. Am să mă gîndesc la ce mi-ai zis. Mi-e teamă că ești un ușuratic, așa cum sînteți voi toți aviatorii de pe Boeinguri...

Capitolul 54

În lagărul de prizonieri, de lîngă orașul Gorki, Klaus Dietmar se plimba pe aleea dintre bараci. Simțea nevoia să fie singur. Nu-i ieșea din gînd camaradul care cu o zi înainte fusese judecat și condamnat la doi ani, pentru că furase un cuțit de bucătărie și îl ascunsese sub foaia de cort. Îl expediaseră undeva în Donbas, ori în Irkuțk, să-și ispășească vina, lucrînd în subteran. Ce-o fi fost în capul lui ?!

Cu o săptămînă în urmă fusese afișat primul comunicat asupra celor petrecute în Japonia. Nu se înțelegea prea bine despre ce era vorba. Nu erau menționate nicăieri cuvintele bombă atomică, bombă cu uraniu ori bombă cu plutoniu. Se comunicau doar cifre, subliniindu-se că și sovieticii erau avansați în construirea acestei noi arme. Aici se cunoștea însă că pe ziua de 14 august, împăratul Hiro-Hito acceptase capitularea fără condiții. Numai că peste o mie de ofițeri fanatici japonezi atacaseră Palatul Imperial. Fuseseră însă anihilați de garda imperială. Se mai aflase că piloții japonezi, de la baza aeriană Atsugi, făcuseră o rebeliune ; se aruncaseră — după procedeul „Kami-

kaze" — cu avioane cu tot, în apele golfului Tokio. Dietmar se așează pe o butură. Gîndurile îi fugiră la altceva. Încă de dimineață, corbii i se păruseră neliniștiți. Gîndi că prin aer pluteau, probabil, aromele vreunui ospăț. Păsările simțiseră însă că era vorba de miros de carne scrumită și miros de leș. Deprimant de greu, pentru păsări, să poată deduce cam de pe ce meleaguri ajungea duhoarea pînă aici. O perfidă neliniște colinda pe deasupra barăcilor, prin coroanele mestecenilor, otrăvind tihna cloncanilor. Îi văzu cum se ridicau în văzduh, fîlfîind din aripi, de unde coborau agitați, în picaje violente ; se adunară apoi în ciorchini gălăgioși, parcă într-un sfat al păsărilor. Zăpăcitorul praznic îi atrăgea ca un miraj. Se hotărîră să pornească grabnic spre locurile de unde ajungea duhoarea la ei. Klaus admira corbii ce se zbăteau, croncănind răgușit, izbindu-se cu aripile, cu ciocurile, însîngerîndu-se. Privi apoi contrariat cum păsăretul se înălța într-un zbor spiralat, pe o curbă ca vopsită cu negru pe cer, o elice a cărei ecuație sofisticată, greu de stabilit matematicește, era ridicol de simplificată mulțumită memoriei magnetitei din craniul păsărilor. Ca puncte de orientare, zburătoarele aleseseră constelațiile Cassiopeea și Andromeda... Cloncanii urcau într-un zbor pieptiș, poftitori să ajungă iute la stîrvuri. Și pe măsură ce altitudinea sporea, parfumul hoiturilor devenea tot mai amețitor. Norii străvezii și jilavi îi stînjeneau, umezindu-le penele. Printre corbi se găsea și perechea Hermann și Ulrike, pereche ce-și avea locurile de cuibărit prin pădurile umbroase ale Bavariei. Sub cloncani se întindea acum Volga, fluviul albastru în care forfoteau peștii. Gîrla se pierdu în zare sub un orizont dungat de o mare misterioasă. Se desenară spinările cafenii ale Elbrusului, apoi cîmpia verde a Turanului. Apăru apoi un pămînt arid în culoarea blănii de asin. Spre miazănoapte, țăranul Novaiei Zemlea scînteia ca o diademă în soarele scăpătat sub geana nopții polare. Dincolo de insulă, pe apa rebegită

a nordului, gheţarii pluteau în derivă, decupîndu-se sclipitori pe panourile indecise ale cerului. Se lăsase un frig afurisit care pătrundea păsările la os, făcîndu-le să lopăteze anevoie pe arcul vîslirii. Hermann şi Ulrike se instalaseră în fruntea stolului. Norii rămăseseră jos, fumurii ; nişte cîmpii de zăpadă prăfuită de cenuşă ; aduceau cu terenurile lor de hoinăreală, iarna. Boarea se întetea. O stranie panică îi stăpînea şi pe Hermann şi Ulrike. Teama să nu ajungă la ospăţ prea tîrziu. Zborul apoi li se mai uşură şi stolul se rîndui într-un şir monoton ; un lanţ din verigi ca muiat în păcură, care suia pieptiş, tot mai iutit. Taigaua se descoperea sub păsări verde, cu mestecenii vibrînd iarna sub puterea vîntului ca nişte arcuri. Se descoperiră pe rînd, din eşarfele tulburi ale zării, vîrfurile pietroase ale Tian-Şan-ului, podişul Tibetului, pustiul Gobi, Baikalul, Amurul. Apărură, la sfîrşit, insulele Japoniei şi din aceste insule se ridica acel balsam răscolitor. Păsările se rotiră pe loc şi ţinură un sfat. O amăgitoare ciupercă lîncezea între cer şi pămînt, şi din ea cădeau cînd şi cînd trunchiuri de arbori, oameni arşi de vii, acoperişuri de case, animale şi păsări carbonizate, peste oraşul Hiroshima. Acel miraj, rămas pe cer ca o fotografie, ce nu avea să se şteagră curînd, îi îngrozi pe Hermann şi Ulrike. Uitaseră de hoituri, de mîncare, şi se hotărîră să urce, să se apropie mai mult de acea ciupercă, să vadă mai de aproape nenorocirea ce se abătuse asupra oamenilor. Toţi ceilalţi corbi coborîră spre praznic...

Numai că tăriile cerului se răsturnaseră şi nu mai era necesar să zboare, să dea din aripi, corpurile lor îşi pierduseră tarele, iar viteza cu care se îndreptau spre mirajul oraşului sporea cu fiecare clipă. O ciudată toropeală o cotropise pe Ulrike. Dormita în curbura aripii lui Hermann. Perechea lui Hermann se găsea între somn şi trezie. I se prefigură trenul cu prizonieri cu care veniseră şi ei în lagăr. Văzu acoperişul unde clocise pe Ruiz şi Ritta, botezaţi aşa de Herta

și Basille, părinții ei, din cauză că croncăneau rîrîit. Se mai găsea pe acoperiș Karl, tatăl lui Hermann, un corb sfios, dar totuși sălbatic, împerecheat de curînd cu Jitka, o corboaică de prin Moravia. El, Hermann, tocmai îi adusese un șoarece de pe cîmp și i-l mărunțea...

De fapt ei nu mai urcau, ci cădeau spre acea ciupercă, care se tot depărta. Timpul, comprimat straniu de acea viteză uluitoare, îi făcea să parcurgă un spațiu necrezut de mare. Ciuperca se vedea tot mai slab. Unde ajunseseră nu se mai simțeau nici aromele hoiturilor.

Hermann o admira pe Ulrike cum vîslea din nou din aripi, în aerul cald. Da, Ulrikăi i se potrivea un superlativ al frumuseții. Părea zidită din toate legendele cu corbi ale pădurilor Europei. Știa că își aparțineau unul celuilalt ca boaba de strugure cu coaja ei. Întîlnirile lor de dragoste erau de o dulceață cotropitoare. Ce văzuseră la Hiroshima îi îngrozise. Îi cuprinse panica de a nu împărtăși soarta celor carbonizați, a celor volatilizați, a păsărilor dispărute, a altora care se zbăteau, nefericitele, între viață și moarte.

Din tăriile răsturnate ale cerului ajungeau la păsări ecouri bizare venite de pe alte planete, în care deslușeau ademenelile destinului lor. Croncăneau temători, tulburînd cînd și cînd tăcerea locurilor. Iuțeala corpurilor, devenite două rachete, creștea continuu. Pentru puțin mai apăru mirajul Hiroshimei. Corbii ajunseseră, se ospătaseră din belșug și zăceau morți fiecare pe unde fusese găsit de destin...

Se hotărîră să nu se mai întoarcă pe pămînt. Îl aveau acolo pe Karl. Ai lor se găseau pe mîini bune. Numai că soarele începuse să frigă, făcîndu-le zborul un chin. Pe corbi îi stăpînea beția depărtărilor. Erau vrăjiți de gîndul de a ajunge pe o altă planetă ; un rotund văzut de ei ce licărea în vecinătatea unui soare asemănător cu cel știut de pe pămînt și de care

se apropiau din ce în ce. Hermann naviga imediat după Ulrike ; aproape îi atingea ghearele adunate într-un căuș, în care ducea parcă nostalgia locurilor pe unde se împerechează, speranța de a găsi un cămin mai ospitalier...

Atinseseră punctul cel mai apropiat de soare și acum trecuseră pe o altă linie de forță gravitațională și care din fericire îi apropia cu fiecare clipă de planeta pe care puseseră ochii. Ulrike întorsese capul spre el. Ochiul perechii sale părea nefiresc de mare și în el i se arătă pămîntul părăsit. Zări o gară, un tren cu prizonieri ce se întorceau la căminele lor. Și corbii părăsiseră lagărul. Karl era printre ei. Ritta și Ruiz la fel, cu toate rîndurile de pui scoase de cînd ei părăsiseră pămîntul. Hermann socoti că trecuseră, după numărul puilor, patru ani. Și minune, el, Hermann și Ulrike erau și ei acolo, cu niște pui, tot corbi, dar maronii, aduși de pe o altă planetă. Era deci viitorul. Nu se putea înșela. Karl, inconfundabilul Karl, dădăcea nepoții, și puii lui și ai Jitkăi. Pe pămînt era o fascinantă înserare. Și el și Ulrike se găseau pe vîrfurile unor stejari de lîngă un lac. Le vorbea corbul Walter, starostele coloniei ; era mai vehement ca oricînd. Ce spunea era tulburător : un rechizitoriu împotriva Apocalipsei, pe care omul o pregătea pămîntului și vieții. Walter acuza pe cei care împuținaseră specia corbilor ; critică și pe acei care nu le învățaseră obiceiurile, pentru a nu-i mai stîrpi. Se luă o hotărîre. Corbii se ridicară în văzduh, afundîndu-se în adîncurile eterice ale cerului. Era noapte și mulțimea păsărilor lumina bolta cerească asemeni unui praf sideral. Apoi aceste false stele se măriră, deveniră năluci din argint. Croncăniturile crescursă în tărie cînd păsările, în cădere, căpătară viteze meteorice. Apărură niște linii de foc și, pe acele dîre luminoase, Hermann și Ulrike se văzură, și pe ei, intrînd în mediul umed, și poposind pe arborii lacuștri, înconjurați de toți ai lor. Numai Karl rămăsese afară. Păzea cuibul

Jitkăi, care atunci ouase. Ulrike își șterse o lacrimă; o lacrimă de speranță care îi tulburase ochiul. Karl și Jitka urmau să înfrunte viitorul, forța distructivă a omului...

Apoi cu Hermann se petrecu un lucru straniu. Părea că atunci venise pe lume. Crezu că poate un alt Hermann nici nu existase. Ori se găsea în închipuirea celui care făcuse călătoria în timpul comprimat după legi neștiute de el încă. Soarele, cel știut de el, de pe pământ, apusese de mult, și alți sori luminoși răsăriseră pe noul cer. Ulrike era lîngă el, ori rămăsese și ea în închipuirea celui care fusese el, dinainte. Aducea însă cu un superb meteorit negru-lucios, părea turnată într-un metal al unei noi geografii cosmice. Cu siguranță că și el era la fel ca ea, și amîndoi călătoreau spre acea sferă: tot o planetă albastră, ce se rotea în jurul soarelui său. Se apropiară de niște păduri răcoroase și priviră temători ținuturile, în căutarea unui loc de cuibărit, ferindu-se de niște animale ciudate, printre care o mulțime de caracatițe raționale, sumar învești mîntate, unele dintre ele înarmate cu puști identice ca cele de pe pământul părăsit...

Capitolul 55

La sfîrșitul lui august, Eva-Luise și Charlotte luară din gara Austerlitz un tren spre Germania. Voiau s-o viziteze mai întîi pe Else Maria Ebenberg, bunica Charlottei. Găsiseră locuri la fereastră, într-un compartiment gol. Charlotte răsfoia o revistă, părînd absorbită. De fapt, voia să se gîndească în voie la Niven.

Despărțirea nu fusese ușoară. Erau amîndoi emoționați, dar încercau să-și ascundă neliniștea. Niven le adusese tot felul de daruri : pentru Charlotte o machetă a Turnului Eiffel, un ceas elvețian, care la fiecare oră cînta o melodie din cinci note, aparatul de fotografiat, cu ultimul film. Le pregătise și o lădiță cu merinde. Înainte de plecare, îi strecurase Charlottei ceva în mînă.

— Te rog să-l deschizi numai în tren, Charlotte.

Desfăcu pachetul, după ce luminile gării dispăruseră. Într-o cutiuță găsi două verighete. Una dintre ele îi venea ca turnată. În interiorul ei fusese gravat numele lui Steve. În căptușeala de catifea, găsi un bilețel :

„Dacă mă iubești, măcar pe sfert din cît te iubesc eu, gravează-ți numele pe o verighetă și trimite-mi-o. Al tău, sper, pentru totdeauna, Niven."

Ajunseră la Leipzig. Deși se dăduseră lupte între americani și germani, orașul nu fusese avariat ca alte localități și se ținea destul de bine în picioare. Gara veche arăta ca în urmă cu cincizeci de ani. Cu un taxi ajunseră la locuința mamei lui Herbert, care nu-și crezu ochilor cînd își văzu nora și nepoata în fața ei...

Eva desfăcu bagajele și în ciuda protestelor soacrei sale rîndui în cămară o parte din proviziile pe care li le dăruise Niven.

După prînz, în salon fu invitată și Sara Krenmer, proprietara de fapt a casei. Eva-Luise povesti peripețiile prin care trecuseră după traversarea clandestină a lacului Boden. Dormiră apoi un somn bun în camera ocupată odinioară de Herbert. Fiecare colțișor îi amintea Evei-Luisa de fostul ei bărbat.

Seara preparară o supă de pasăre, dintr-un plic, iar carnea, un mușchi de vițel, fiert în suc de oase, o făcură șnițele, lîngă care adăugară un piure din fulgi de cartofi. Rîseră dîndu-și seama că începuseră să trăiască după tipicul gospodarilor de peste ocean.

Eva-Luise încercă să-și convingă soacra să vină cu ele în vestul Germaniei. Bătrîna nici nu vru să audă,

deși știa bine că americanii urmau să părăsească orașul și în locul lor veneau rușii, potrivit liniei de demarcație reconfirmată la Potsdam.

A doua zi se duseră la cimitir. În jurul lor se răsfăța o splendidă după-amiază de sfîrșit de vară. Cavoul familiei generalului Wolfgang von Ebenberg era deschis și toate cele patru cripte erau vegheate de o singură candelă aprinsă. Un buchet modest de flori albe și roșii, niște ortensii ofilite ocupau o vază.

— Înțelegi acum, Eva-Luise, pentru ce nu pot pleca. Herbert se face țărînă aici, la picioarele mele. Ceilalți băieți, Paul și Erhard. putrezesc prin străini, duși de lîngă mine de războiul ăsta blestemat. Trebuie să stau aici unde este viața mea, sau ce a mai rămas din ea. Nu mă interesează ce fel de trupe vor ocupa orașul. Cum pot eu să fug de locurile astea ? Este ca și cum aș vrea să fug de mine. Am o pensie după Wolfgang, chirie nu plătesc, și chiar dacă n-am să mă descurc, n-am să cer nimănui pomană. Pentru că oricît de puțin aș avea, îmi va prisosi, dacă mă aflu lîngă ei, lîngă Wolfgang și Herbert...

Charlotte ținuse să revadă Monumentul Națiunilor, unde deseori Herbert o luase cu el. Cînd au ajuns, erau destui vizitatori. Mulți militari americani, francezi, englezi, ruși, austrieci civili.

Se pregăteau de plecare și femeile mai intrară o dată în rotonda monumentului. Admirară cariatidele, acei soldați prusieni, ruși, austrieci, francezi, ce sprijineau pe umerii lor imensa construcție. Charlotte era copleșită de măreția locului. Ori de cîte ori zărea cîte o uniformă americană tresărea ; se aștepta să-l vadă pe Niven. Else Maria Ebenberg și Eva-Luise ieșiseră afară și continuau o discuție.

— Else, se aude că Hitler ar fi în viață, undeva prin Argentina.

— De unde ! Hitler s-a sinucis. Mai întîi s-a căsătorit cu Eva Braun, în fața ofițerului stării civile, avînd ca martori pe Goebbels și Bormann. L-a numit

succesor pe amiralul Dönitz, iar pe Goebbels l-a numit cancelar, după care ar fi declarat : „Soția mea și cu mine am decis să murim pentru a evita rușinea unei capturări. Noi dorim ca trupurile noastre să fie arse imediat pe locul unde timp de 12 ani mi-am desfășurat cea mai mare parte din munca mea.“ Cunosc lucrurile astea dintr-o sursă sigură.

— Acest Hitler, care a decis măcelărirea a milioane de oameni, n-a avut curajul să explice omenirii pentru ce a făcut toate astea. Pînă la urmă a fost un laș de rînd.

— Așa este. A murit ca un delapidator ce n-are curajul să înfrunte controlul financiar, expertizele contabile. Mie mi-a ucis trei suflete dragi, pentru fantasmele lui ; noua ordine de tip nazist...

Părăsiră cimitirul vecin cînd soarele luneca spre apus. Apele micului lac artificial, peste care se roteau păsările de apă, se vopsiseră într-un mov sîngeriu, de doliu regal. Vrăbiile sătule se culcușeau cu ciripituri guresc, prin frunzișul des al stejarilor. Doi pescărușI poposiră pe o piatră, numită stînca lui Napoleon. Cînd trecură pe lîngă steiul de statul unui om voinic, Charlotte își aminti de legenda acestui loc. Se zicea că marele împărat al Franței, în timpul bătăliei de la Leipzig, pe care o pierduse, se rezemase de stîncă, ferindu-se de gloanțele care îl căutau...

Capitolul 56

În Camp-ul de triere, pe un panou se găseau afișate ziare cu știrile de pe glob. Atenția prizonierilor era îndreptată spre frontul de luptă din Extremul Orient.

De față se găseau și Adam, Rudolf, Voicu și Hans Kreibe. Trupele sovietice, ale frontului Transbaikal, pătrunseseră în orașele Senian, Cian-Ciun, Tunleao, iar cele ale Frontului 1 Extremul Orient în Harbin, Ghirin, Dunhu. Orașul Mukden era și el eliberat de sovietici. În 20 august, la orele 16, Comandamentul japonez din Extremul Orient ordonase depunerea armelor. Fuseseră luați 700 000 de prizonieri japonezi. Fuseseră încheiate și operațiile din sudul Sahalin-ului. Trupele sovietice se pregăteau să pătrundă în Port Arthur. Insulele Kurile erau și ele eliberate. Trupe de desant sovietice eliberaseră orașele coreene Kando (Hamhim) și Heidzio (Phenian). Începuse și ocuparea militară a Japoniei, ce se desfășura sub comanda generalului american Eichelberger. Divizia 11 aeriană aterizase pe aerodromul Atsugi. Divizia 6 marină debarcase la baza navală Yokosuka. În rada portului Tokio se semnase actul de capitulare. Se punea astfel capăt celui de-al doilea război mondial...

Știrea dăduse ocol lagărului și același suflu optimist care îi stăpînea pe mai toți prizonierii îi cuprinsese și pe cei patru eroi care comentau însuflețiți știrile și consecințele. Eliberarea cît mai curînd posibilă și întoarcerea în țările lor...

Adam și Rudolf erau de corvoadă la bucătărie. La difuzorul dat la maximum auziră vocea lui Harry Truman, președintele U.S.A. În lagăr se făcuse brusc tăcere. Era, de fapt, reluată alocuțiunea președintelui de după lansarea bombei atomice.

„Noi am folosit această armă, pentru a salva viețile a mii de americani, apropiind în acest fel și sfîrșitul războiului..."

— Cam suspectă grija asta față de ostașii proprii, murmură Adam.

— Lansînd bombele cu uraniu și cu plutoniu și-au economisit desigur soldații proprii, sacrificînd în schimb, fără scrupul, atîția civili japonezi, îi răspunse

Rudolf, privind spre un ungher al cortului, cu ochii goliți de expresie.

— Totuși, dacă ar fi continuat să lupte cu armele clasice, războiul ar mai fi durat cîțiva ani și numărul victimelor, de ambele părți, ar fi fost mult mai mare, probabil, interveni Voicu.

— Iartă-mă, Marine. Dar atît cît mă duce pe mine mintea, interveni Hans Kreibe, nici n-ar fi fost nevoie de bomba aceasta. Rușii, ai văzut și tu, au cîștigat lupta pe continent, cu Japonia, în 20 de zile, înaintînd peste 1 000 de kilometri și capturînd aproape 1 000 000 de prizonieri. Ce, n-ar mai fi putut aștepta Truman o lună ?!

— Americanii au prins vînt prielnic în pupă, își continuă ideea Adam. După mine, ca ostaș, nu te poți bucura de izbîndă dacă nu-ți înfrîngi în mod sportiv adversarul, așa cum v-au bătut rușii pe voi, Rudolf. Cînd însă te ridici la cîteva mii de metri înălțime, unde nu poți fi ajuns de nici un proiectil și arunci o bombă teribilă ca aceasta, ucigînd copii și bătrîni nevinovați, practici ceea ce se cheamă exterminarea populației civile din spatele frontului ; victoria ta este un asasinat. De fapt, nici Hitler n-a cruțat viața civililor din spatele fronturilor. De altfel, el n-a cruțat nici pe germani. Lozincile lui, cu care a sedus pe mulți, au dus la moarte un întreg popor. A sacrificat, mai ales la urmă, cînd totul era evident pierdut, toată armata, pentru a amîna ceasul socotelilor cu aliații.

— Hitler se considera trimisul Providenței, se roși brusc în obraz Rudolf. Și cum rațiunile divinității nu pot fi discutate, el trebuia urmat orbește. Nu o dată a afirmat că, prin el, poporul nostru are un contact direct cu Dumnezeu.

Pe obrazul sergentului Marin Voicu se lărgea un vag surîs ironic. Niciodată nu-i putuse suferi ca aliați pe nemți.

— Totuși americanii și englezii îl invocă și ei pe Dumnezeu. Nu mai departe cu bomba asta. Pare însă

mai mult un fel de scuză, o descărcare a conștiințelor militarilor care au ordonat bombardamentul.

— Asta pentru că militarii lor nu sînt aruncați orbește în foc. Ți-a spus și ție Harris că presa americană, ori de cîte ori s-au înregistrat înfrîngeri pe front, acestea au fost comentate public, s-a luat atitudine, atunci cînd proporțiile pierderilor au fost cauzate de nepriceperea cutărui comandant. Femeile, în special, au ieșit în stradă și au cerut ca neisprăvitul să fie chemat în fața unei comisii de anchetă. Pentru asta au grijă guvernanții să cruțe viețile tinerilor americani. Hitler, în schimb, după atîtea înfrîngeri catastrofale, a recurs la schimbarea cîtorva generali, hotărînd, pînă la urmă, să conducă singur armata.

— Asta așa s-a petrecut. S-a arborat doliul în Germania după înfrîngerea din fața Moscovei și de la Stalingrad, dar Führerul a rămas la locul lui, în buncherul din Wilhelmstrasse, așa cum vulpea se simte apărată în vizuină ; i-a lipsit curajul faptelor sale.

— Ești naiv, Rudolf. Cine ar fi cutezat să conteste capacitatea de mare strateg a Führer-ului, de trimis al Cerului printre germanii, pe care să-i conducă la victorie ?!

— Probabil că ție îți place, în schimb, Wilhelm al II-lea, pentru că deși a fost acuzat de lașitate de mulți dintre germani, a hotărît să capituleze, inexplicabil, în primul război.

— Cred că Wilhelm a ținut mai puțin la sine și mai mult la Germania, pe care a salvat-o astfel de la distrugere. A abdicat, cruțînd milioane de vieți, sacrificîndu-și tronul, renunțînd la plăcerile amețitoare ale privilegiilor...

— Numai că, tocmai din cauza asta, revanșarzii au dat mai tîrziu Germania pe mîinile lui Hitler și au pornit războiul ăsta împuțit și l-au urmat pînă la capăt, ținu să precizeze și el ceva Hans Kreibe.

— Tăceți puțin ! Truman spune ceva important, îi atenționă Voicu.

„...purtăm pe umerii noștri o mare răspundere, și să mulțumim lui Dumnezeu că noi sîntem cei ce purtăm această răspundere și nu dușmanii noștri. Îl rugăm pe Dumnezeu, ca El, cu înțelepciunea Sa, să ne conducă în spiritul voinței sale..."

— Vorbește ca un șef de trib trecut la creștinism. Noi și ai noștri, dumnezeul nostru, misia noastră, dușmanii noștri... izbucni Adam.

— În acest fel, spuse Rudolf, aproape în șoaptă, vrea să convingă lumea că Dumnezeu e cu el, și tot El le-a pus în mînă noua armă, și dacă o vor mai lansa, o vor face tot din voința Cerului.

— Ăsta este un slogan al conducătorilor care vor să iasă de sub incidența criticii și judecății și să fie priviți ca niște intermediari ai lui Dumnezeu pe pămînt.

— Pînă una-alta, noua armă va deveni un prilej de șantaj internațional, presupuse Rudolf.

— Norocul lumii este totuși că bomba asta a fost făcută de americani și nu de germani ori de japonezi, enunță grav Marin Voicu. Praful s-ar fi ales atunci de noi toți.

— Hai să mai vorbim și despre altceva! propuse Rudolf.

— Așa e! Am pus destul țara la cale. Cine mai știe cum am fi procedat și noi dacă am fi fost în locul lor. În sfaturi și teorii, sîntem maeștri, aprecie Adam.

— Hai la masă, camarazi. Treaba ne-am făcut-o, politică am descurcat, ce mai, a trecut iute șmotrul la zarzavat. Astăzi avem supă de cartofi cu carne. Tăria o dai tu, Adame. Ți-a cam venit rîndul...

După capitularea Japoniei, americanii și englezii reocupară teritoriile cucerite cu patru ani în urmă de japonezi. Bejul cazon al U.S.A. împînzea insulele Pacificului. În multe țări se manifesta pentru libertăți democratice. În răsăritul Europei și sud-estul Asiei, acolo unde se împleteau pînă la antagonism toate con-

tradiţiile capitalului, mase mari de oameni cereau guverne cu adevărat reprezentative pentru ele. În ţările din răsăritul Europei sindicatele impuneau patronilor şi acţionarilor respectarea programelor de muncă, a salarizării, a obligaţiilor faţă de muncitori. De asemeni, tot mai numeroase erau glasurile celor care cereau împărţirea marii proprietăţi funciare soldaţilor care se reîntorseseră de pe front, ori văduvelor acestora şi ţăranilor pauperizaţi.

În camp-ul de triere din vestul Franţei, viaţa rămăsese însă neschimbată. La fel sunau paşii santinelelor, la fel apelurile şi stingerea. Zilele curgeau monotone, plicticoase. Se ţinuseră în lagăr mai multe conferinţe. Se cunoştea că războiul al doilea mondial durase 2 149 zile. El se sfîrşise cu un bilanţ tragic, dînd omenirii suferinde şi obosite, mari speranţe în cucerirea unei păci durabile, mult visate. Războiul începuse la 1 septembrie 1939, orele 4 şi 45 minute, cînd puternice forţe germane, sprijinite de 1 500 avioane, invadaseră Polonia, pe toată lungimea frontierei de 1 600 kilometri, şi antrenase, pînă la urmă, 61 de state, cu o populaţie de 1,7 miliarde de oameni, ce însemnase 3 sferturi din populaţia întregii lumi. Operaţiile militare se desfăşuraseră pe teritoriile a 40 de state...

Într-o seară Adam se întinsese la vorbă cu Rock Harris. Foloseau o limbă pestriţă, o engleză americană agrementată cu unele cuvinte româneşti, idiom în care reuşeau să se înţeleagă. În vecinătatea lor, greierii tîrzii îşi frecau elitrele, cu frenezie amoroasă. De planton, Voicu se plimba în jurul cortului. Jarul scînteia, cînd şi cînd, în vîrful ţigării lui ca un licurici speriat. Fredona un cîntec, o melodie din ţară, ale cărei cuvinte îi făceau pe cei doi să zîmbească : „Bate vîntul poalele / ni se văd picioarele, / mîndro, mîndruliţa mea..."

— Te gîndeşti la Silvia ta.

— Ce aș putea face mai cu folos între sîrmele astea ?
— Am auzit că ai și o prietenă unguroaică.
— Te-ai apucat să crezi prostiile lui Voicu ?
— O cheamă Ursula, nu-i așa ?
— Harris, sînt un om serios, ce naiba.
— Ba ești un ușuratic. Ai și uitat-o pe Ursula. Gîndul tău este acuma la femeile din port, unde te duci des cînd ieși cu mine.
— Hai să vorbim despre altceva.
— În regulă. Dar Ursula există, nu ?
— Am și uitat cum arată, minți Adam.

De fapt altceva îl preocupa acum. Dacă ofițerul se întorsese în țară, avea toate șansele s-o convingă pe Silvia să se căsătorească cu el. Se ridică și preluă schimbul de planton de la Voicu.

Și pe platformele înalte ale lagărului se efectuau schimburile. În gardă intrau polonezii. Îi văzuse, în 1939, după ce își părăsiseră țara sub invazia brutală a germanilor. Treceau prin România într-un exod dramatic, demn, îndreptîndu-se spre regiunile libere ale lumii, unde aveau să se înarmeze, ca să participe la lupta pe viață și pe moarte împotriva nazismului...

Adam se retrăsese în cortul său. Tovarășii săi de captivitate dormeau. Tarnu Iosif și Moraru sforăiau. Pînă la ziuă mai erau cîteva ore bune și trebuia să se odihnească. A doua zi, aveau un meci greu de fotbal cu echipa ungurilor, un fel de revanșă... De fapt, cu gîndul părăsise cortul și se găsea printre oamenii liberi din orașul său, într-un iunie cald, înmiresmat de vișinii ce se coceau în grădini. Se întîlnise cu tovarășul Tudor în fața cinematografului Odeon. Trecură pe lîngă fîntîna cu zodiacuri și intrară în parc pe aleea principală. „Tovarășe Adam, știi la fel de bine ca și mine că situația muncitorilor ce zac prin închisori este grea. Trebuie să le ușurăm puțin viața. Să strîngem pentru ei mai mulți bani, să le trimitem medicamente și cele trebuitoare. Ce-ai zice dacă ai pune și dumneata în treaba asta un umăr de nădejde. Uite, Savu

a fost concentrat. El se ocupa la voi în atelier de treaba asta. Vorbește cu maistrul Eremia Manole, îl cunoști bine, să preia el sarcina asta. Ce zici ?“ „Vorbesc cu el și sînt sigur că n-are să refuze să ne sprijine.“ „Îți mulțumesc în numele celor care sînt la greu, tovarășe Mălureanu. Hai să bem o bere și să mai vorbim.“

Se despart apoi la piciorul unei stînci ornamentale, vecină cu un ochi de apă, în care peștișori roșii și iuți le taie umbrele, proiectate pe nisipul auriu de sub pînza lichidă.

Într-o permisie, într-altă zi. Venise cu un tren militar, trimis de căpitanul Vreavu. Dumitru Mălureanu era pe moarte. Vărsase un lighean de sînge. Nu-l mai recunoscuse. Adam ieșise din tipografie cu raniţa doldora de afișe. Cunoștea pe dinafară conţinutul acestora:

„Cei de pe front : Sabotaţi mașina de război a lui Hitler. Cei din spatele frontului : Comiteţi acte de sabotaj, pentru a slăbi rezistenţa hitleriștilor, pentru ca Armata Roșie eliberatoare și armatele aliate să le poată da lovitura mortală...“

Afară era o noapte adîncă. Lîngă magazie a fost săpată o groapă de un tovarăș de-al lui Dumitru Mălureanu. Piesele mașinii de tipar luară una cîte una drumul ascunzătorii, învelite într-o hrîtie de ambalaj cerată. Tipografioara ilegală dispăruse. Dulapul a fost așezat lîngă peretele din fund. Margareta a dat cu var toată încăperea. Peste groapă, Adam și tovarășul venit să-i ajute stivuiră o grămadă de lemne, iar deasupra lor puseră un acoperiș îmbrăcat cu carton cu două ape, să ferească locul de infiltraţiile ploilor...

Adam se trezi din somn și ieși afară. Plouase și cerul încă mai scăpăra în depărtările lui. Auzi un fîlfîit de aripi. Zări o pasăre spintecînd albastrul perlat al nopţii și picurînd un tril sfios. În poiana din faţă, puiul ei căzuse cu aripile neînvăţate la zbor. Pasărea mamă coborî lîngă el și-l acoperi oblăduitoare cu corpul, așteptînd zorile...

În aceeași clipă, Adam își dori apring să fie în țară, în casa părintească. Să fie iarnă, să ningă, ziua să fie scurtă, să se întunece iute, iar în odaia din față să ardă focul în mașina-cizmă cu patru picioare și trei ochiuri, și flăcările să joace pe covorul cu fața roasă, iar pe cuptor, așa cum îi plăcea, să găsească chiftelele de cartofi, pudrate cu zahăr, păstrate la cald. Îi era dor de prieteni, de dudul alb, dulce ca zahărul, îi era dor de umbra lui întinsă, de crengile de care lega frînghia, de leagănul care îl purta în halucinante zboruri ce tăiau respirația mamei. I se păru că vede pe cer un miraj al Bucureștiului cu străzile și casele lui, cu periferia pe care o cunoștea, din Rahova pînă în Grand, cu fetele lui frumoase, așa cum prin nici un oraș străin din cîte colindase nu văzuse. Își dădu seama că de fapt, după ce venise de pe front, de la Stalingrad, și încazarmat la unitatea de antiaeriană, își vizitase tot mai rar mama. Silvia o înlocuise parcă, în sufletul lui, preluînd toate formele de afecțiune de care era el în stare. Gîndul că rivalul său, locotenentul Cristache, se afla acolo, lîngă ea, iar el lîncezește pe aici, prizonier la americani, îi turna venin în sînge. Își ticluise un nou plan de evadare, la care aderaseră alți cîțiva români. Șederea aici, îndărătul sîrmelor ghimpate, se transformase într-un calvar, mai ales acum cînd războiul se sfîrșise și albul păcii acoperea cerurile lumii...

Capitolul 57

Întorcîndu-se de la birou, Silvia coborîse, ca de obicei, la Piața Dorobanți. Colindă pe la tarabele țăranilor, să tîrguiască cîte ceva pentru cină. Prima ei grijă

cînd ajunse acasă fu să controleze cutia de scrisori ; nu venise nimic. Despre Adam știa că este dat dispărut.

Aflase că armatele române mai întîrzie în Cehoslovacia, dar în ultimele săptămîni soldații începuseră să se întoarcă acasă. În urmă cu o zi, citise în *Scînteia* „Salutul de bun venit al doctorului Petru Groza, adresat militarilor". Ziarul era tot pe masă, unde îl lăsase. Textul președintelui guvernului revoluționar-democratic era publicat pe prima pagină. Îl reciti, nu știa nici ea de ce, parcă-i dădea speranțe :

„Dragi ostași ! În numele guvernului și în numele întregului popor român, salut cu dragoste și bucurie reîntoarcerea voastră pe pămîntul patriei. Faptele voastre de arme vor rămîne neșterse în istoria neamului. Întorși în țară, fiți mai departe ostași ai idealului de construcție a unei Românii libere, democrate și independente."

Lîngă ursulețul de porțelan, se adunaseră scrisorile prin care Cristache îi tot repeta că Adam nu mai e în viață. Strecurase și cîteva aluzii la o aventură cu o unguroaică. De la Adam primise ultima misivă la 15 ianuarie, după cucerirea Pestei. Așadar, după toate probabilitățile, îi scrisese din locuința Ursulei, poate în răgazul dintre două reprize de amor.

A doua zi, cînd abia se înapoiase de la birou, un telefon o înștiință că locotenentul Romulus Cristache s-a întors de pe front.

— Am sosit de trei zile, cu un tren militar. Sînt sănătos, m-am instalat în cazarmă și, după cum vezi, n-am alergat imediat la picioarele tale, așa cum s-ar fi căzut. Vreau să mă refac, ca să mă prezint în fața ta în condiții optime, îi dădu el un scurt raport, concis, cu o voce vag emoționată.

Silvia frunzărea neatentă o revistă, cînd ofițerul își făcu apariția. Era proaspăt bărbierit, în uniformă nouă, mirosind puțin a alcool, a tutun și lavandă. Pri-

virea i se opri fascinată pe auriul dulce ca mierea al părului Silviei, lucind în ultimul soare, ce scăpăta îndărătul grădinii. Încercă s-o sărute și ea îi răspunse la îmbrățișare, dar se trase iute din brațele lui. Cristache puse pe masă un enorm buchet de gladiole și o cutie cu trufe din ciocolată.

— Nu pari prea entuziasmată de venirea mea.

Obrazul Silviei era acum blînd și trist, izbăvit de enervarea constantă care altădată o păstra departe de el. chiar ostilă lui.

— Ai avut noroc, Romulus. Mă bucur pentru tine. Am impresia că-ți merge bine. Suferința nu ți-a lăsat urme.

— Ai fost cuminte în tot timpul ăsta ?

— Nu mi-am luat față de tine nici o obligație, nu-i așa ?

— Bine, să te întreb altfel. Ai rezistat ispitei bărbaților ?

— Ei au fost în pericol, nu eu. Sînt tînără, atrăgătoare, sînt propria mea stăpînă și realizez valoarea mea de femeie liberă.

— Prietena lui Adam, Helga, ar fi spus altfel toate astea : sînt tînără, ieftină și cu vizitele medicale pe condicuță la zi.

— Esti un bădăran, domnule ofițer. Ar trebui să te dau afară. Crezi că dacă am fost iubita lui Adam, mă poți trata ca pe o femeie ușoară. În fond puteam să te mint, dar nu mă încearcă nici un sentiment de vinovăție.

— Silvia, hai să facem pace. Nu vreau să ne certăm. Eu nu cred că Adam a fost iubitul tău. Te știam o fată cu gust. Să-l dăm uitării.

— Stii ceva despre el ?

— A fost dat dispărut la Javorina. Altceva nu mai stiu.

— E de bine sau de rău ? În scrisori ai spus prea puțin.

— Poate fi mort, prizonier ori dezertor.

— După cum vorbeşti se vede că îi doreşti tot răul.

— Grija pentru el te face suspicioasă, Silvia.

— Lasă prostiile. Cum ar putea fi prizonier la nemţi ? Au capitulat doar de mult. Mai există lagăre germane ? Înseamnă deci că este dezertor. Nu pot admite că a murit.

— Oricum ar sta lucrurile, să ştii că la Budapesta s-a comportat uluitor. Un adevărat erou... un...

— Laudele tale aduc a necrolog !

— Hai mai bine să trecem la altceva.

— Adam avea cîţiva prieteni buni, ce ştii despre ei?

— Octavian a murit în Cehoslovacia. Vrabie şi Giuvală s-au întors. Sînt mai departe sub comanda mea. Vor rămîne în armată. Dar tu cum te acomodezi cu serviciul ?

— Îmi cîştig existenţa. Iulia la fel. Ne-am înscris în sindicat. Participăm la şedinţe, la manifestaţii.

— Se pare că lumea asta postbelică, de la noi, şi din răsăritul Europei, va face toate eforturile să radă din temelii societatea burgheză. Iar tu eşti o burgheză, Silvia.

Zîmbea ironic, privind-o cum îşi aprindea o ţigară Camel, cu o elegantă brichetă englezească.

— Lumea care se ridică în jurul tău va cere exproprierea celor ca tine. Regimurile comuniste nu pot împărţi cu nimeni puterea. Se va declanşa curînd, şi la noi, lupta de clasă, ca în Rusia, o luptă nemiloasă. Iar tu crezi că dacă te duci la şedinţe şi la manifestaţii, ai să scapi, deşi te culci într-un studio din lemn de trandafir şi fumezi ţigări Camel.

— Exagerezi din răutate, Romulus. Ştii bine că familia noastră a trăit din solda tatii, din aceşti bani ne-am făcut studiile, din economiile lui am construit vilişoara asta. Acum nu mai avem nimic altceva în afara salariului nostru. Îmi este deci indiferent dacă cei care au avut ori mai au fabrici, bănci, moşii, le vor pierde. Este destul de mare ţara asta ca să-mi găsesc şi eu un loc, un loc pe care să-l merit.

— Oho, ai ajuns aproape o doctrinară. Probabil că pentru a-ți intra în grații, trebuie să mă înrolez și eu în frontul în care lupți tu. Nu uita însă că drojdia cetății de azi devine legea lumii de mîine. Cunoști, sper, dictonul. Iar tu nu faci parte din această drojdie.

— Să știi că sînt pregătită să trăiesc prefacerile ce vor fi aici și sînt conștientă că progresul nu-și face nicăieri loc de bunăvoie. Progresul nu este o invenție a secolului nostru. Oamenii, din toate timpurile, au nutrit speranțe de mai bine. La începuturi ei au apelat la idoli, la vraci, mai apoi la regi, la guverne, în speranța ca aceștia să le asigure o viață pe măsura aspirațiilor nutrite. Dar ori de cîte ori progresul a izbîndit, societatea omenească a avut de cîștigat, ea a urcat pe o treaptă superioară.

— Numai că regimurile comuniste îl neglijează pe Dumnezeu.

— Nu te știam bigot, Romulus. Tu ai făcut școala militară. Tu ești om citit. Știi la fel de bine că progresul înseamnă știință, și știința contrazice orice fel de idol, de zeu. Progresul aduce cu el „BINELE", „Echitatea socială". Și aceste două noțiuni suprasatisfac.

Silvia renunță la discuție, deși ar mai fi avut atîtea de spus. Dar nu le venise timpul. Ochii ei luceau în lumina odihnitoare a camerei, asa cum locotenentul nu-i mai văzuse niciodată. Se îmbătase vorbind și o euforie amețitoare întreținută de lumina perversă a veiozei-ursuleț de porțelan, o înmuie atunci cînd el o prinse în brațe. Gura lui o absorbi avidă pe a ei, ca un pămînt arid apa într-o vară secetoasă. Sărutările lui o sfîșiau ca niște lovituri dulci și moi de jungher...

Grifonul, închis în antreu, lătra ca turbat. Iulia, venită să deschidă, dădu cu ochii de uniforma unui militar, care îi păru cunoscut.

— Domnișoara Silvia ?

— Cine o caută ?

— Sergentul-major Sever Giuvală. Am mai trecut o dată pe la dumneavoastră cu o scrisoare.

Cînd Silvia dădu cu ochii de Giuvală, știu că zilele ei de nebunie alături de Cristache se terminaseră.

— Am un mesaj de la Adam, pentru dumneavoastră.

Silvia se albi. Giuvală venise îmbrăcat militar, gradat, reangajat de cîteva zile, cu gradul de sergent-major. Intrase într-o școală regimentară de instrucție împreună cu Vrabie Niculae.

Îl tratară cu șerbet de zmeură și cafea. Îl aștepta acum să termine, să-l mai întrebe, să-l descoasă.

— De pe Elba a evadat un român care îl cunoaște bine pe Adam. El urma să evadeze cu mai mulți după cîteva zile, să treacă la aliați.

— Bine, dar americanii au ocupat Germania, domnule Sever. Putea să li se predea lor. Înseamnă că a murit.

Giuvală scoase din buzunarul tunicii un pacheţel pe care i-l dădu. Uimită luă în mînă bucata de căptușeală, despăturită dintr-un jurnal răscopt. Pe ea scria ceva, abia deslușì :

„Silvia, evadăm din lagăr și trecem la americani. Am să-ti mai dau știre de orișiunde mă aflu. Adam.“

— Dumnezeule ! Inima îmi spune că Adam este mort.

— Adam știe să-și ferească pielea, domnișoară. Ca mîine urcă scările astea printre lei. Ascultaţi-mă pe mine. Aşteptaţi-l.

— Spune-mi, domnule Giuvală, rămîne între noi ce discutăm acum, Adam a avut o legătură serioasă în Ungaria cu o fată Ursula ?

— Domnul locotenent v-a spus cai verzi pe pereti. Îi stă urît unui bărbat să bîrfească ca o muiere. Și-apoi, nu știți cum vine aia, să rabzi luni de zile fără căldură de femeie. Chiar dacă s-ar fi întîmplat ceva, Adam a uitat a doua zi.

— Dumneata ești căsătorit ?

— Asta-mi trebuie mie ? Belea pe cap ? Am alte gînduri, domnișoară. Îmi fac liceul și după ce pun aurul pe epolet, îmi aduc o fată din Cehoslovacia. Am cunoscut o cehoaică, Vera.

Sever Giuvală se ridică. Sărută mîna celor două gemene, fîstîcit. Cînd o porni spre ușă, bocancul îi intră sub covor și se împiedică. Intimidat le mai salută de acolo o dată, ostășește. Își aduse aminte spusele lui Hans Kreibe, că femeile de o asemenea frumusețe aveau urechile la glezne, la fel ca și regii, cînd era vorba de un pîrlit de caporal sau de sergent...

Capitolul 58

În lagărul în care vegeta Klaus Dietmar, timpul rămăsese pe loc. Războiul se safîrșise în lume, dar aici nu se vedea nici un semn că vor pleca acasă. Se ducea, mai departe, cu ei, o muncă asiduă de explicare a greșelii pe care o făcuseră urmîndu-l pe Hitler. Deocamdată, foarte puțini dintre prizonieri dădeau crezare comuniștilor germani care se autoexilaseră din Reich la venirea la putere a lui Hitler și se străduiau acum să-i convertească pentru a-i înrola în detașamentul antifascist al celor care se desolidarizau de ideologia național-socialistă.

Prizonierii de sub comanda lui Harold Feind se aflau la masa de prînz. Camaradul Johann Webler suferea de o foame neostoită. Nu putea să-și astîmpere demonul nesățul care i se cuibărise în stomac. Nu-l mai puneau la nici o muncă. Ajunsese la niște proporții

înfricoșătoare. Nu se mai putea apleca, abia mai respira. Se înțelesese cu Lehmann, Uwe Füssel și Hoffmann, să le dea un inel de aur în schimbul căsei, de la amiază, pe trei zile. În fața lui Webler se înșiruiseră acum trei gamele, cu a lui — patru. Lui Johann, totul în afară de mîncare, îi devenise indiferent. Pielea de pe corp i se întinsese, gata să plesnească, Chimismul ciudat al stomacului său prefăcea catastrofal în lipide pînă și sucurile sărace ale foilor de varză și rădăcinoase. Grăsimea îl inundase, îl acoperise, îl sufoca, o acumulare sigur patologică. Nimeni nu bănuia că ar fi bolnav, că nu-i mergea bine. Tubul său digestiv se lenevise, abia la o săptămînă, o dată, se ușura de reziduurile toxice ale supraalimentării. Johann Webler îl îngrijora și pe Colea Zilbermann, care se vedea pus în imposibilitatea de a-l mai folosi la activitățile culturale, mai ales la Cazacioc. Fusese văzut de un doctor. I s-a recomandat să nu mai bea decît apă, trei linguri pe zi, timp de zece zile. Și cu acest regim hidric s-a îngrășat la fel ca înainte, chiar mai mult. Abia dacă mai încăpea în pat, iar scaunul trebuia prelungit cu strapontine. Toate amenințau să se rupă sub el. Trecuse acum la a treia gamelă de casa. Cînd ajunse la jumătatea ei, își slăbi centura, o centură veche înnădită cu alta la fel de lungă. Simți ceva sălciu-acrui gîdilîndu-l la omușor, dar continuă să sape cu lingura în casaua lui Uwe Füssel. Gura îi fu inundată de acea leșie cu gust rău care-l ardea pe gîtlej ca soda caustică. Măruntaiele lui ghiftuite se răsculară. O zbughi afară și se ușură cu icnete. Se odihni apoi pe butura unui pom scurtat pînă la un stat de țînc.

„Dacă și mîine irosesc mîncarea așa, s-au dus pe gîrlă opt grame de aur curat. Să fiu al dracului dacă mă las!“ Se uită cu părere de rău spre resturile nedigerate; încercă ispita să-și înghită borîtura ca un cîine... Intră în cantină de-a dreptul posomorît și se repezi să mănînce porția rămasă, din nou sincer flămînd, forțîndu-se cu perversitate să-și stimuleze lăco-

mia. Își aprinse apoi o țigară, răsucită dintr-o foaie de carte de joc, cumpărată de la Lehmann, pe zece grame de margarină. Trase adînc fumul în piept, ca pe o otravă dulce, toropitoare. „Totul este să știi să pierzi. Camarazii s-au înțeles să nu mai apeleze la mine, ca să nu mă mai plătească. Cred că de foame o să pun la bătaie agoniseala mea, strînsă din muncă cinstită, în anii ăștia cînd i-am slugărit pe toți. Dar n-au să mă vadă ei în sapă de lemn. Am să rabd, am să dau jos din grăsimea asta după mine, nu cum a făcut mein Führer, care n-a știut să schimbe tactica, nici cînd totul era pierdut..."

Harold le vorbea din nou despre artă. Astăzi, despre minunile lumii antice : piramida lui Keops, statuia lui Jupiter Olimpianul, Colosul din Rodos, templul Dianei din Efes, mormîntul regelui Mausol, grădinile suspendate ale Semiramidei. Făcu incursiuni în arta grecească, babiloniană, egipteană, romană, utilizînd tot ce acumulase înainte de război, cînd îșI însoțise tatăl, eminent profesor de istoria artei, în călătoriile lui de studii. Klaus asculta de la el din pat.

— ...arta se manifestă încă din comuna primitivă : în anumite regiuni ale planetei, apariția ei este foarte timpurie. S-au găsit urme datînd dintre anii 40 000 și 10 000 î.e.n., adică după glaciațiunile Wurm. Epoca următoare...

Gîndurile lui Klaus o luară razna. Auzi frînturi vagi despre votivele decorative incizate pe vasele arse în vetre fierbinți... Nu primise de la Iulia nici un fel de răspuns, la nici una dintre scrisori...

„Abia aștept s-o văd. Ca să-i propun ce ? Ca să-i ofer ce ? Mă întorc în Germania, dar unde ? Din cîte se aude, a fost împărțită în zone..." Îl apucă o tuse urîtă, pe care nu reuși s-o stăpînească, stînjenindu-l pe Harold. Simți acut vechiul junghi dintre coaste, sechelă a pleureziei din prima lui tinerețe. „Trebuie să-i scriu un memoriu lui Stalin, rugîndu-l să ne

elibereze. Precis că el nu știe că ne tîrîm zilele pe aici, nimeni nu-i suflă o vorbă de noi. Nu putem tăgădui că am intrat peste ruși, neprovocați, cu arma în mînă. Dar, dacă am fi refuzat să executăm ordinul ? Am fi fost sigur declarați dușmani ai național-socialismului, agenți comuniști, spioni anglo-americani. Adică plutonul de execuție..." Conferențiarul trecuse la faraoni. Vocea lui se auzea egală, monotonă : „...Mikerinos și soția acestuia..." Gîndul lui Klaus sări în altă parte : „Dacă Hitler ar fi reușit să-l împingă pe Rommel peste Suez, ar fi cucerit cu siguranță și mormintele faraonilor : ar fi numit probabil un Gauleiter peste ele. Harold este împătimit de ce zice, dar jumătate dintre noi dorm. Pe cine mai interesează aici detaliile Templului săpat în stîncă al reginei Nefertiti de la Abu-Simbal ?! Ce bine le-ar fi prins germanilor și japonezilor dacă, înainte de a apăsa declanșatoarele bombelor și proiectilelor, ar fi luat lecții de istoria artelor. Cîte monumente ale Europei, ale Africii, ale Asiei n-ar fi fost scutite de martiriu ? Și totuși, Hitler avea și aici o scrîntează. Îi plăcea pictura, artele ; avea chiar un consilier pentru asta. Dar strîngea tablouri și statui nu ca să le admire, ci ca să le tezaurizeze. Tot ce nu-i putea aparține, distrugea. De aici furia lui oarbă să radă de pe fața pămîntului orașele cu monumentele lor. Dar nici cu americanii nu mi-e rușine. Au aruncat pur și simplu covoare de bombe peste orașe-muzeu. Ca și englezii. „Cina cea de taină" a lui Leonardo da Vinci a scăpat ca prin minune, protejată de sacii de nisip. Războiul este cea mai mare dintre calamități. Atunci de ce mai recurg oamenii la el ? Din ambiție ? Unii dintre ei vor să-și impună cu orice preț concepțiile, credințele, aspirațiile, pe care le consideră superioare convingerilor, credințelor celorlalți, și dacă nu pot să probeze cu argumente logice că au dreptate..."

Klaus se întinse în așternutul sărac. În jurul său toată lumea dormea. Sforăiturile îl acopereau treptat

pe Harold... Opaițul fusese stins, lăsînd în aer mirosul răşinii de mesteacăn. Seul pentru iluminat trebuia economisit.

„Oricum, Harold a bătut un mic record la durata prelegerii. Să mai zică cineva că în baraca noastră artele nu sînt ţinute la mare cinste ! Eu unul mi-am terminat sculptura : gamela de lemn. Am încrustat pe ea toate semnăturile camarazilor apropiaţi. Autografe, ca ale vedetelor de cinema. Mîine mă apuc să-mi mai cioplesc una...

Capitolul 59

Vara şi toamna trecuseră ca şi cum nici n-ar fi fost În această amiază de sfîrşit de decembrie, un soare plăpînd alerga pe cerul apos. Norii care se scuturaseră de ploaie se adunaseră deasupra lagărului, închipuind crenelurile unui castel medieval. Sergenţii Adam şi Voicu Marin se aşezaseră pe o bancă, lîngă gardul de sîrmă ghimpată. Luaseră masa, îşi clătiseră gamelele şi ronţăiau porţia de ciocolată. De la un timp Adam începuse să-i istorisească ceva. O întîmplare din viaţa tatălui său... Dumitru Mălureanu fusese eliberat din închisoare. El obţinuse o permisie, să fie alături de mama lui la greu. Cu banii primiţi de la Vreavu chemase un doctor care-l consultase pe bătrîn. Nu mai era nimic de făcut ; ficatul îi fusese zdrobit de lovituri. Sfîrşitul era o chestiune de zile. A stat o zi şi o noapte la căpătîiul lui şi a ascultat întîmplările petrecute de cînd îl arestaseră pe el şi pe Alexandru

Vrabie. Voicu asculta cu atenţie, fumînd liniştit; vorbele lui Adam se legau în imagini, totul era aievea : ...Dumitru Mălureanu se găsea în beciul Prefecturii. Aştepta în picioare dezbrăcat pînă la brîu. Era frig şi tuşea cînd şi cînd. Alexandru Vrabie era legat de un scaun. Avea figura luminată puternic de un bec de mare voltaj. Pe un perete, portretul mareşalului Antonescu. Pe un altul, puteai citi o lozincă cinico-stupidă : „Loialitatea şi devotamentul faţă de Mareşal sînt singurele care duc spre libertate!" Pe pieptul lui Alexandru se văd răni ; urmele unor arsuri. Obrazul îi este tumefiat de lovituri. „Spune unde aveţi tipografia clandestină, şi eşti liber!" „V-am spus că am găsit manifestele pe stradă." „Bă, dar proşti ne mai crezi! Hai, dă-ţi drumul la gură!" „Habar n-am cine le-ar fi putut multiplica. Puteţi să mă omorîţi şi tot nu o să aflaţi nimic, pentru că nu ştiu nimic." Anchetatorul face un semn schingiuitorului. Acesta se apropie de victimă, nu se grăbeşte. Are în mînă un fier înroşit în foc. Se aude un sfîrîit de carne pusă pe frigare. Dumitru auzi strigătul de durere al lui Alexandru Vrabie, un răcnet prelung, apoi un geamăt înecat. Dumitru îl văzu căzînd moale pe un scaun. Călăii îşi toarnă o tărie şi beau. Apoi îl ridică din legături şi-l întind pe un pat de fier...

Mălureanu sări în sus din somn şi ţipă de durere. Se ridică pe marginea patului învelit cu tablă şi-şi aprinse o ţigară. Putina din colţ duhneşte. Simţi cum i se urcă pe picior o stelniţă. O ajunge. O fixează sub deget şi o striveşte, simţindu-i mirosul greu, îndulcit întrucîtva de sîngele lui. Începu să patruleze prin celulă. Haina de deţinut îi era roasă şi lăsa să treacă frigul prin ea. Mergea aplecat de mijloc. Îl durea ficatul, pe care îl simţea mare, umflat. Corpul îi era năpădit de sudoare. Efortul de a merge îl făcea să gîfîie, parcă ar fi urcat pe munte... Era dimineaţă, plafonul începu să se lumineze ; căpătă culoarea unui cer fumuriu, ca al atelierului de zeţărie. Alexandru

Vrabie fusese arestat. El, Dumitru Mălureanu, înlăturase, atît cît putuse, urmele ce l-ar fi acuzat. Frica lui era să nu le descopere tipografia ilegală. Dar asta ar fi însemnat ca Alexandru Vrabie să-i desconspire, ori altcineva. În atelier domnea o atmosferă apăsătoare. Fusese reținută și nevasta lui Alexandru. Cînd și cînd, cîte un muncitor alerga la fereastră și privea în curte. Pîndea să vadă cînd apar oamenii siguranței. Dumitru conversează în șoaptă cu Voina.

„Să fi vorbit Alexandru ceva ?? Să ne fi rostit și numele noastre ?"

„Așa cum îl știu, n-are să scoată nimic de la el. Dar, au luat-o și pe nevasta lui. Femeile nu rezistă la tortură."

În atelier se iscă rumoare. Cineva anunță că a intrat în curte duba Siguranței. În atelier pătrund cîțiva agenți însoțiți de jandarmi și un om de la administrație.

„Să vină la biroul domnului director Vasilescu Dumitru Mălureanu, Voina, Bădulescu, Vasile Plop..."

Agenții îi conduc într-o cameră alăturată, unde-i percheziționează. Apoi se întorc în atelier și scotocesc peste tot. Cei reținuți sînt vîrîți în dubă. Muncitorii privesc de la ferestrele atelierelor. Mașina Siguranței demarează cu un diferențial ros de timp...

Ajun de Crăciun. O ninsoare cu fulgi mari ca scama de plop începeșa coasta Normandiei. Adam, Rudolf, Voicu și Hans Kreibe veniseră cu autocamionul și isprăviseră de descărcat alimentele. Plecînd spre corturile lor văzură pe S.S.-ști stînd pe vine, descoperiți, și pisînd pietre silicioase. Pedeapsa dată de King Mason a durat trei ore. Refuzaseră o anumită corvoadă în lagăr. Printre ei, Kurt Decker făcea același lucru cu obrazul congestionat de efort și de nemulțumire. Trecură mai departe și Rudolf îi invită în cortul unde se amenajase biserica de cult catolic. În

loc de altar, pe un perete fusese lipită o poză dintr-o revistă. Fotografia semnifica vestirea naşterii lui Christos. Deasupra ei era scris cu cărbune : „A very merry Christmas and a Happy New Year."

Pe poza colorată se distingea o rază a cerului care lumina ieslea şi Sfînta Familie. Magii, trei regi astrologi, veniseră să se închine pruncului Iisus. Cămilele magilor păreau că-şi dau ifose. Vestitorii, în hlamide de catifea, roşie purpurie, verde de jad, şi violetă, ajunseseră aici cînd lumina arămie a apusului vopsea templele Bethleemului.

În alt cort, în jurul unui brad împodobit cu ghirlande din hîrtie cînta un cor. Vocile românilor crescuseră în volum tot mai mult :

„Moş Crăciun cu plete dalbe
A sosit de prin nămeţi.
El ne-aduce daruri multe
Pe la fete şi băieţi.
Moş Crăciun, Moş Crăciun..."

Ieşiră apoi cu toţii afară în ninsoarea iernii. Cîntară şi aici. Melodia ajunse şi la King Mason. Acesta, cu un pahar de tărie în faţă, asculta slujba religioasă de la Washington. Comandantul simţea cum izvoarele adînci ale setei sale de viaţă suiau o pantă domoală. Îşi luă stiloul şi începu să-i scrie Evei-Luisa cîte ceva despre Rudolf, la care începuse să ţină ca la propriul său fiu...

În faţa corturilor, zăpada cădea ca cernută printr-un ciur cu ochiurile mari şi se topea pe figurile prizonierilor ; nişte figuri blînde, pioase, semănînd cu ale unor copii la vîrsta cînd armele cumpărate lor de către părinţi erau dulci, din ciocolată şi zahăr, arme pe care le mîncau, după ce le despodobeau de gătelile din funde colorate şi florile de zahăr, cu care le ornau cofetarii...

Capitolul 60

La cîteva săptămîni după Anul nou, Klaus Dietmar se găsea în biroul comandantului Hortopenkov Vasili Ivanovici. Afară se lăsase un ger nemaipomenit de Klaus, ger ce pur și simplu osifica crengile mestecenilor. Comandantul îl chestionase mult timp despre războiul din Africa.

Dintre prizonierii de aici, doar Lehmann și Webler fuseseră acolo. Numai că, în aceste prelungite discuții, Hortopenkov începuse să vorbească și despre el. Astfel Klaus află că era originar din Orel. Fusese căsătorit, avusese doi copii. Cînd el lupta în fața Orelului, bombardierele nemțești îi distruseseră casa, omorîndu-i soția și un copil. Fetița rămasă în viață fusese dusă cu un grup de refugiați în Siberia. O adusese aici, lîngă el, în lagăr, după 9 mai 1945. Hortopenkov avea un stagiu îndelungat în război. Luase parte și la bătălia Moscovei. Făcuse parte din Armata 29, care, la 6 decembrie 1941, în zorii zilei pornise contraofensiva din zona Moscova pe direcția Kalinin. Lui Klaus i se lămureau abia acum niște evenimente sub adevărata lor față. Află că armatele 29 și 31 sovietice, duse de iureșul ofensivei, pînă în seara acelei zile, trecuseră canalul Volga, amenințînd comunicațiile Armatei 9 germană, aflată în Kalinin. Contraofensiva rusească începuse în ziua cînd Marea Britanie declarase război României, Ungariei și Finlandei și cînd la Moscova aveau loc întrevederi între I. V. Stalin, V. M. Molotov și Anthony Eden, privind sprijinul economic și militar pentru înfrîngerea Germaniei naziste, pe care aliații occidentali îi făgăduiseră Moscovei. Maiorul Hortopenkov era un militar bine informat. Asta dovedea în timpul discuțiilor cu Klaus. Lucrase la Statul Major al Armatei 29, apoi ca ofițer combatant, la cererea sa. Klaus află cum armatele sovietice, care declanșaseră ofensiva de la Moscova, pe un front de 1 000 de kilometri, între

orașele Kalinin și Elet, loviseră năprasnic grupările 3, 4 și 2 de tancuri germane, comandate de generalii G. Reinhardt, E. Hoeppner și H. Guderian. În acest timp, Himmler, văzînd cum crește mișcarea de rezistență a popoarelor ocupate vremelnic, din Belgia, Olanda, Norvegia, Grecia, Iugoslavia, Franța, U.R.S.S., elaborează faimosul decret intitulat : „Nacht und Nebel Erlass" (Decretul nopții și al negurii), care răspîndea moartea în toți negermanii care comiteau acțiuni contra Reich-ului și a forțelor de ocupație...

Hortopenkov povestea. Cînd și cînd se oprea pentru a trage cîte un fum de țigară. În spatele comandantului era fereastra, prin care Klaus vedea o mare parte din lagăr. Afară, de la un timp, se lăsase o ceață stranie. Zăpada se transformase în măzăriche, un fel de orez de gheață. Mulți prizonieri curățau aleile pentru a se putea circula. Îi vedea de aici cum înotau din greu prin stratul instabil care tot creștea. Primiseră ordin să doboare cîțiva copaci dintr-o margine apropiată pentru foc, drumul pînă la pădure fiind greu de străbătut acum. Lemnul era țeapăn, osificat de briciul gerului. Se auzea pînă în biroul comandantului mușcătura scrîșnită a topoarelor în tulpini.

Klaus văzu căzînd de pe crengile copacilor, greu încercați de topoare, cîțiva corbi, ca niște pietroaie, fără să-și poată deschide aripile. Stratul de măzăriche se ridicase aproape pînă la genunchi.

Comandantul tresări. Klaus nu mai era atent. Înțelese că se petrecea ceva deosebit afară. Se sculă în picioare și se duse la fereastră. Îl chemă și pe el. Văzură căzînd un corb uriaș cu o anvergură impresionantă a aripilor. Intrase pe jumătate în zăpada de gheață.

Corbul rîcîi în stratul instabil, încercă să se ridice, se zbătu nesigur și, cuprins de fiorii morții, încercă să-și salte capul deasupra, dar zăpada de gheață îl acoperi, adunîndu-se deasupra lui, așa cum apa se închide, de fiecare dată, peste un înecat.

— Ordinul lui Himmler, continuă Hortopenkov, nu a împiedicat partizanii sovietici să lupte contra nemților. Acest ordin n-a făcut decît să îndîrjească și mai rău popoarele invadate. În Iugoslavia, Tito a intensificat lupta contra invadatorilor. În Croația activau 16 detașamente de partizani, 7 detașamente de voluntari, 2 brigăzi proletare și mai multe batalioane de soc. Tot în acest timp R.A.F.-ul englez declanșă bombardarea masivă a orașelor germane. Începutul făcindu-l cu orașul și zona Lübeck din provincia Schleswig-Holstein... Înserarea cobora de nestăvilit. Hortopenkov, cînd și cînd, își consulta notițele dintr-un caiet. În aprilie 1942, punctă el, o mare parte din teritoriile sovietice ocupate de germani, ca urmare a invaziei din vara lui 1941, fuseseră eliberate.

Iar mitul invincibilității armatei germane, noi, oamenii sovietici l-am risipit. Asta a dat curaj tuturor popoarelor care luptau contra naziștilor. Numai că la 5 aprilie 1942 Hitler a difuzat directiva operativă nr. 41 : reluarea ofensivei de primăvară, pe întregul front sovieto-german, cu efortul principal în sud ; cucerirea bazinului Donbas, Stalingrad și Caucaz, cu ieșirea concomitentă la Volga. A fost de fapt ultima svîrcolire a celui de al treilea Reich.

Klaus, ușor amețit, îl părăsi pe Hortopenkov. Comandantul scosese, în toiul discuției, o sticlă de votcă și se cinstiseră.

În drum spre baracă înotă prin măzărichea ce nu contenea să cadă. Un scîncet, ca de cîine, îi atrase privirile spre ghimpărișul de hotar. Văzu lucind ochii arzători ai lupilor. El se gîndea însă la cu totul altceva : la vizita de la Londra a generalului George Marshall, venit cu Harry L. Hopkins, consilierul intim al lui Roosevelt, să stabilească coordonatele deschiderii celui de-al doilea front în Europa, despre care îi vorbise foarte vag Hortopenkov...

Capitolul 61

În vestul Franţei se isprăvise iarna. O iarnă nostalgică, blîndă, cu zăpezi apoase, cu ploi oceanice, limpezi, călduţe. Personalul ambasadei române de la Paris le trimise carne de porc afumată, slănină, biscuiţi, săpun, fructe, lame de ras. Nici cei de la Londra nu-i dăduseră uitării şi-i bucuraseră cu pastă de dinţi, periuţe, banane trase în zahăr. Un preot transilvănean, în trecere prin Paris, le expedie instrumente muzicale : un acordeon, viori, o tobă, mandoline, un nai, un fluier. Le trebuia doar răbdare şi talent ; aluzie, poate, la timpul care le rămînea de petrecut printre străini... Rudolf, Adam, Voicu şi Hans Kreibe se bucurau mai departe de regimul preferenţial. Mergeau la Cherbourg după alimente. După ce încărcau Studeback-urile cu mărfuri, hoinăreau prin oraş, în tovărăşia lui Kirk Hill şi Rocky. Intrau în baruri unde ascultau muzica adusă de peste ocean, la tonomat. Priveau cu jind la tinerele franţuzoace care dansau singure ori cu cîte un puşti, sorbindu-şi apoi Cola, privind la ei, ca fără să-i vadă. Se întorceau în Camp, cînd soarele se îneca în mare, vopsind în sîngeriu cuirasatele din port.

În ziua aceea nimeriseră într-un bîlci plin cu arabi. Văzură urşi îmblănziţi strivind spinările marinarilor suedezi ; se amuzară de papagalii care înjurau în trei limbi, asistară la oficierea unei circumcizii ; toate pentru cîţiva păcătoşi de franci...

Lui Adam dragostea de casă îi făcea nopţile un calvar. Se săturase să trăiască printre străini. Ar fi vrut să fie pe un alt pămînt, acoperit cu o imensă cupolă din sticlă, un pămînt cu toate formele de relief, cu munţi, dealuri, rîuri, cu o mare, oricît de mică, cu un golf răcoros, pe care să fi fost numai el şi Silvia. Şi această uriaşă navă extraterestră să zboare în spaţiul fără sfîrşit, spre o altă lume, unde nu ar mai fi fost

nici Cristache, nici război, nici lagăre de prizonieri, ci numai speranță de mai bine ; o lume pașnică, blîndă, la începutul civilizației. Iar dacă nu va găsi nicăieri așa ceva în Cosmos, Adam se gîndi să înscrie nava pe orbita vreunei stele primitoare, generatoare de viață, un soare lîngă care să trăiască el cu Silvia ca primii oameni ai pămîntului...

Trecuse martie. Un șir de autocamioane staționau la ieșirea din lagăr. După ce predaseră inventarul mărunt, prizonierii se aliniară pe plutoane și se îmbarcară în uriașele mașini de război.

— Unde mergem acum, Rocky ? încercă să-l descoase Adam pe american. Nimeni nu putea spune ceva precis. Circulau tot felul de zvonuri.

— Într-un lagăr de expediere, undeva mai aproape de Cherbourg.

— Ziceai că ne eliberați. Ce ne mai trebuie alt lagăr ?

— Aici ați fost doar triați, acum urmează să fiți expediați.

— Îți arde de glumă, Rocky.

— De acolo, voi cei din răsăsit o porniți sigur spre casă.

— Și lagărul ăsta, după care mi se rupe inima, rămîne pustiu.

— Da de unde. Mîine se umple de germani.

— Cum germani ?! Văd că Hans și Rudolf merg și ei cu noi.

— Sînt aduși cei din S.S., Kurt Decker, omul vostru, rămîne aici.

— Dacă este așa, se bucură Hans Kreibe, primul drum îl fac la Renate, să-i duc ce mi-a lăsat Franz pentru ei. Le arătă o bocceluță, în care păstra o mică comoară.

— Eu abia aștept să-mi revăd fetița, se înduioșă Voicu.

King Mason i-a petrecut cu privirea din poartă. Era cătrănit. Aflase că Eva-Luise are neoplasm, intere-

sîndu-se la un spital din Paris, unde ea făcuse mai multe radiografii ; un destin hidos îl urmărea.

Gîndurile lui Adam pendulară între Silvia şi Ursula ; îşi reaminti pe fata din Szanda, aşa cum o părăsise, în poartă, cu acea broşă ieftină în piept, dispărînd în ceaţa ninsorii...

În noul lagăr ajunseră pe la amiază. Marea şopotea nestăpînită de la cîţiva zeci de metri, izbindu-se de un promontoriu. Prizonierii germani, unguri, cehi, români fură împărţiţi în sublagăre. Administraţia americană hotărîse să-i păstreze pe vechii comandanţi. Sergenţii din Camp-ul de triere răspundeau şi aici de ei. Şef, peste întregul Camp, era căpitanul Stanley Mc Leod, un arizonian scund, vînjos, îndesat, lat în spate: un infanterist dur, în aparenţă, dar omenos în fond...

De data asta, Crucea Roşie se gîndise la ei şi le îndulcise şederea, trimiţîndu-le conserve cu salată de boeuf, brînză topită, *Corned Beef*, unt de alune, ciocolată, ţigări. Nici aici nu se puteau plînge de inactivitate. Corvezile erau aceleaşi. Pe lîngă ele, şi puţină instrucţie. Căpitanul Stanley Mc Leod, un pasionat atlet, organiza concursuri de atletism, iar după vizita lui King Mason, care îi dădu sugestia, reanimă formaţiile de teatru. Românii îşi constituiră şi ei o echipă de teatru, mai ales că cehii, vecini de lagăr cu ei, avînd mai multă experienţă, le dădură tot concursul.

Se pregăteau intens pentru marea premieră, de fapt un concurs dotat cu premii, în ciocolată şi ţigări, ce urma să aibă loc de 4 iulie, ziua Independenţei U.S.A.

Capitolul 62

Eva-Luise se stabilise, împreună cu fiica ei, într-un orăşel din sudul Germaniei. Exista aici un spital cunoscut — şi rămas în picioare — unde putea să pro-

feseze ca medic. Charlotte urma să-şi continue studiile. Clima Bavariei le ademenise şi ea. Nu-l dăduse uitării pe Niven : în fiecare săptămînă îi trimitea o scrisoare în Hotsprings, statul Arkansas, comunicîndu-i o mie de nimicuri şi întrebîndu-l mereu despre cîinele şi calul său favorit. Eva-Luise nu avusese nimic împotrivă să-i expedieze şi verigheta gravată cu numele ei. Îşi supraveghea, de fapt, cu discreţie fiica, privind la dragostea ei timpurie cu ironie şi tandreţe. Fata era atît de naivă şi încrezătoare, încît îi mărturisea totul.

În apartamentul închiriat — de fapt, etajul unei mici vile, compus din trei camere —, Eva-Luise o adusese şi pe Martha, slujnica ei credincioasă, de la Berlin, pe care o instală în mansardă.

Era un august cald, mai blînd decît cele pe care le petrecuseră odinioară pe Unter den Linden Allée. În *living-room,* Eva-Luise ţesea pe ciupercă o pereche de ciorapi, pe care îi purta la spital. Era o femeie cu picioarele pe pămînt. Ştia că pierderea lui Herbert, care o zbuciumase foarte tare, însemna, de fapt, schimbarea întregului lor fel de viaţă de după război. Era conştientă acum că plecarea Charlottei în America, după căsătoria cu Niven, nu va fi privită cu ochi buni de multele lor cunoştinţe. Dar hotărîse să întîmpine clevetirile şi dezaprobările cu o senină indiferenţă. Dragostea celor doi tineri trebuie să le aparţină doar lor, fără nici un amestec. Ea, Eva-Luise, îşi dăduse tacitul asentiment, sugerîndu-i fiicei ei să se poarte cu maturitate : faci aşa cum crezi tu că e mai bine. Un gînd îi veni brusc, se ridică şi căută în caseta cu scrisori pînă găsi una trimisă ei de King Mason. Era a opta. Îi relata cum suportă Rudolf prizonieratul şi cum caută el să i-l uşureze. Mason nu avea nici un copil de la soţia decedată, şi îi promise că va veni sigur în Germania să-i facă o vizită...

Charlotte tocmai terminase tema la matematică, rezolvînd cîteva sîcîitoare ecuaţii de gradul trei. Lucrase

plictisită și nerăbdătoare, atentă la zgomotele orașului. Focuri de artificii sfîșiau orizontul, luminînd copertinele magazinelor de peste drum, ce atîrnau peste vitrine ca niște pleoape dungate cu cenușiu. Se trînti pe somieră să citească ultimele pagini ale romanului *La răscruce de vînturi.* Cartea i se părea uluitoare...

Eva-Luise căută iar în casetă. Se miră că pusese scrisorile lui Mason mai la îndemînă decît pe ale lui Herbert. Pe ale fostului ei soț le legase strîns cu elasticul. Încercată de o vagă stare de jenă, le desfăcu și alese una la nimereală. De fapt era ultima, cea trimisă prin Elsa Maria de la București, înainte de a fi chemat de Gestapo.

„Ce-ar însemna viața pentru om, Eva-Luise, dacă ea ar decurge fără coborîșuri și poticniri ? Pentru destui, toate astea fac chiar deliciul existenței. Este adevărat că am început să îmbătrînesc ; gustul aventurii mi s-a tocit. M-am privit în oglindă și n-am fost mulțumit de cum arăt. Nu vreau să teoretizez despre necesitatea suferinții, eșecului. Mă pot aștepta la toate astea după ce vei divorța de Reichelt. Simt, este adevărat, o fără-de-margini întristare, gîndindu-mă cîte mi se pot întîmpla. Și soarta Germaniei mă preocupă la fel de mult. Scrisoarea aceasta ți-o trimit printr-un militar destoinic ; prin Hans Kreibe, altfel n-aș avea curajul să-ți scriu ce urmează. Trebuie să rămîn aici, să-mi servesc țara, să încerc, prin umilele mele puteri, s-o fac mai bună, mai generoasă, mai dreaptă. Știu că-mi este greu. În Germania de acum este mult discutată — am mai vorbit despre asta — antiteza dintre autoritate și libertate. Această contradicție nu s-ar putea concilia decît într-un regim de o profundă democrație. Dar, din păcate, mai peste tot în lume, oamenii politici, guvernanții, puși să dea viață la tot ce este generos în programele care i-au adus la putere, sînt oameni în carne și oase, cu defectele și calitățile fiecăruia dintre noi."

Eva-Luise trecu peste două pagini. Citi încheierea :

„...dar ce ar putea învăța Charlotte, aici, în acest Reich, după manualele naziste ? O ideologie care face apologia sistemului nazist, a noii ordini germane, și care confruntată militar, politic, social, economic, cu aceea a inamicilor Reich-ului, mai ales cu a Statului Sovietic, cu care ne găsim în război, ne duce la constatarea de fiecare zi a superiorității acestora. Înfrîngerea noastră totală se conturează acum, cînd Frontul 3 Bielorus a ajuns la frontiera Prusiei Orientale și a pătruns în Germania, cînd trupele americane au cucerit în Normandia orașele Orléans și Chartres, și unde am pierdut pînă acum 500 000 de oameni, din care jumătate au căzut prizonieri, iar Führer-ul, în loc să înțeleagă că el este cel care conduce prost armata, s-a mulțumit să-l înlocuiască pe feldmareșalul von Kluge cu generalul Walther Model..."

Eva-Luise rostui scrisorile. Simți că inima îi este strînsă de o gheară dureroasă. Herbert nu mai era...

Steve Niven venise de două zile și trăsese la un hotel. Evei-Luise îi plăcea delicatețea cu care Niven o înconjura pe Charlotte. Tandrețea lui spontană i se păru de bun augur. Charlotte se îndrăgostise abia acum de-adevăratelea de Steve, de acest pilot american.

Se plimbară ore întregi, traversînd Isarul, pe podul Ludwigs, vizitînd catedrala Sfîntul Spirit, apoi Alter Peter.

Cu un taxi ajunseră la Grădina engleză. Pe drum, Steve îi cumpără piersici zaharisite. Sub pomi era răcoare, iar praful zilei acoperea ca un polen frunzișul din crîngul de magnolii... Niven îi arătă fotografia unei case mari, din cărămidă aparentă, stil Regina Anne. Aici urmau să locuiască după căsătorie. Întîrziară pe una dintre insulițe pînă se înseră. Erau singuri. Sărutările lui îi mîngîiau obrazul, gura, desenul ochilor, aurul cald al părului. În apa lacului se reflecta panorama răsturnată a orașului, cu reclamele

lui luminate convulsionat, felinarele de poziţii ale macaralelor construcţiilor ce se ridicau în locul caselor dărîmate de război... Nu se înduraseră să se întoarcsă acasă, aşa că intrară la un film, *Aventura lui Tarzan la New York,* ca să-i revadă pe Maureen O'Sullivan şi pe Johnny Weissmüller...

Capitolul 63

Adam Mălureanu şi ceilalţi români fură îmbarcaţi într-un tren cu destinaţia estul Europei. Nu aveau să mai vadă oceanul pătat de umbrele norilor, plaja pustie, pe care se imprimau cuneiformele pescăruşilor... Voicu schimbase un ceas, ascuns în tocul bocancului, pe cîteva sticle de whisky. Convinseseră un magazioner, care avea plus de inventar, să-i cedeze o groază de efecte cazone. Zis şi făcut. Aceste efecte au fost trecute pe fişele lor de inventar. Şi, în contul afacerii încheiate, americanii şi românii, cu Harris lîngă ei, băură ca aldămaş mai multe sticle cu whisky.

La plecare, fiecare prizonier primi raţia de alimente pentru drum, cele cinci kilograme regulamentare, pe lîngă pîinea cazonă frămîntată dintr-un grîu cultivat prin Yowa...

Erau de cîteva ore bune la drum. Garnitura rula cu viteză potrivită şi oprea în toate haltele. Era un tren introdus suplimentar, şi trebuia, practic, să se strecuoare printre garniturile de toate zilele din graficul de circulaţie. Adam se instalase, cu alţi douăzeci de camarazi, într-un vagon de marfă. Străbătură ast-

fel Franța în trei zile, coborînd în cîteva gări. Erau păziți de militarii americani : doisprezece în total, dintre care nu lipseau Rock Harris, Kirk Hill și sergentul Pedro Sanchez, fiul unui ranchman din California.

La Metz, vagoanele germanilor, vreo douăzeci în total, fură desprinse de garnitură. Adam și Voicu coborîră, cu asentimentul lui Rock Harris, și-și luară rămas bun de la Rudolf și Hans Kreibe. Își strînseră mîinile, reînnnoindu-și, reciproc, promisiunea de a-și scrie de cum ajung acasă. Era plină de sinceritate și de emoție bărbătească această despărțire. Rocky n-ar fi putut jura că prizonierii nu aveau ochii încețoșați. Chiar și el simți cum i se umezește nasul.

Făcură aici puțină plajă și Adam și Voicu zăriră, tatuată pe pieptul unui muncitor feroviar, ce încerca bandajele roților, o femeie ce aducea uluitor cu Ursula, prilej să schimbe cîteva cuvinte între ei despre femeia părăsită în Szanda...

Străbătură munții Vosgi pe o ploaie torențială. Norii își deșertară deasupra lor cîrcile de apă caldă, oceanică, pînă aproape de Freiburg. În stație văzură, uluiți, că de pe vagon cădeau pe prundișul terasamentului crabi mici, roșietici. Fuseseră absorbiți, probabil, pe cînd nunteau, de pe fundul apei, de vreo tornadă...

Garnitura cobora spre granița Elveției, lăsînd în dreapta lacul Boden. Ușa vagonului era deschisă : oricare dintre ei ar fi putut să sară din tren și să rămînă în Elveția, în Germania, sau oriunde în lume, dar, dorul de casă, de ai lor, îi sufoca, îi făcea să creadă că trenul lor se mișcă cu iuțeala unui melc.

Ziua înclina spre asfințit, cînd intrară într-o stație din Friedrichshafen. Dormiră cu ușa vagonului deschisă, ascultînd cum suspinau păsările de noapte în somn, tulburate doar de chicotelile unor fete ce dansau pe terasa unui restaurant, ce atunci se reparase,

astupîndu-se pîlnia unei bombe. Cîteva din acestea se apropiară de uşa vagonului unde era Adam. Cu flori albe în păr, îi ademeneau să danseze cu ele, poate chiar mai mult, dar le goni Rock Harris, care în noaptea asta nu ştia de glumă.

Nu mult după ivirea zorilor, trenul coborî pantele podişului, tăind văile ce coborau din munţii Bavariei. Trecură graniţa cu Austria, scutiţi de controlul vamal. Făcură un prim popas la Salzburg. Şi aici avură parte de o noapte frumoasă. Rock Harris, Sanchez şi Kirk Hill îi invitară pe Adam, Voicu, Tarnu, Oancea şi Avram la un whisky. Aproape de miezul nopţii, românii puseră şi ei la bătaie o sticlă. Vorbiră despre tot ce le-a trecut prin cap, de artistele de cinema, baruri de noapte, femeile publice din Cherbourg, despre boxeuri, despre Hitler, despre Martin Bormann, pe care îl credeau în Argentina, de criminalii de război : Ribbentrop, Keitel, Kaltenbrunner, Rosenberg, Frank Frieck, Jodl şi ceilalţi, ce fuseseră executaţi, de interviurile lui Göring şi von Ribbentrop date înainte de a fi judecaţi, despre bombele atomice azvîrlite la Hiroshima şi Nagasaki...

Plecară dimineaţa, cînd oraşul se deschidea privirilor asemeni unui trandafir, iar cerul se învăluise în culorile perlei.

Ajunseră seara într-o gară a Vienei supraaglomerată. Multe femei, cu copii în braţe, ori atîrnaţi de poale, năvăleau spre trenul prizonierilor. Adam îi întinse unui băieţel jumătate dintr-o ciocolată. Fratele acestuia ridică mînuţa. Îi dădu şi lui cealaltă jumătate. Privindu-i mai atent, înţelese că aveau mai degrabă nevoie de mîncare. Mama lor, aproape o fetişcană, îi aruncă o privire rapidă şi încercă să-şi tragă copiii de lîngă vagon. Adam scoase din raniţă două cutii cu conserve cu carne. Voicu, Tarnu şi Oancea făcură la fel, imitaţi apoi de alţii şi alţii. Peronul se umpluse de femei. Prizonierii le dăruiau din puţinul pe care îl aveau şi ei. Militarii sovietici din zonă se

obișnuiseră cu asemenea scene, așa că nu se amestecară.

Adam o văzu iar pe femeia căreia îi dăduse conservele. Îl urmărea, insistent, de departe, cu privirile. Se decise iute, coborî, o prinse de mînă și se depărtă cîțiva pași.

— Ai doi copii frumoși, începu Adam, alegîndu-și cu grijă cuvintele în germana pe care începea s-o uite.

— Mă simt stînjenită. Mi-ați făcut un dar, de care nu am cum să mă achit. Voi românii sînteți bărbați de treabă.

— Mă numesc Adam Mălureanu.

— Soțul meu a murit pe muntele Zelengora, în Iugoslavia, în luptele cu partizanii sîrbi, și am rămas singură cu doi copii. Să nu crezi că vin aici cu copiii să primesc alimente. Am condus pe cineva la gară. Dar poate vrei să bei ceva cald. Îți fac un ceai din surogat. Stau peste drum de stație, rosti ultimele cuvinte destul de jenată.

Copiii i se lipiseră de coapse, parcă simțind pericolul ce putea să vină din partea militarului.

— Dacă trenul n-ar pleca peste o oră, ți-aș fi făcut vizita.

— Cred că ești un om tare bun, Herr Adam, se ridică ea pe neașteptate pe vîrfuri și îl sărută pe obraz. Mă cheamă Edith. Dacă mai treci prin Viena, să nu mă ocolești. Întrebi de mine la atelierul de reparat ochelari.

— Te voi căuta, Edith, dacă întîmplarea va face să mai vin pe aici. Am să te găsesc. Îl mîngîie pe unul dintre copii pe creștet.

Se apropie Rock Harris. Salută milităreşte femeia, îl luă pe Adam de braț și-l depărtă de ea. Apucară drumul spre tren.

— Fainâ vieneza, Adam. Nu te mint. Mi-a lăsat gura apă. Are și doi băieți frumoși ca două stele...

— Și bărbatul mort în luptele cu Tito, la Zelengora.

— Lasă sentimentalismele. Dacă vrei, rămîi cu ea şi-ţi face şi ţie doi copii. O să ai în total patru, Adam.

— Nu vreau să-ţi fac ţie probleme, dacă rămîn aici. Iar dacă nu mi-a surîs mie nici Franţa, nici America, nici Germania, n-o să rămîn tocmai în Austria.

— Eu ţi-am mai spus, te stabileşti unde îţi este ţie mai bine.

— Destul, Harris. Eu mi-am lăsat norocul acasă şi mă întorc să mi-l regăsesc. Acolo e ce mi-e mai drag mie. Chiar dacă voi aveţi televiziune, penicilină, nylon, supe în plic, cartofi în plic, mă întorc la ai mei, Harris...

— Eşti un balcanic sentimental. Aşa să te ajute Dumnezeu !

Ajunseră la Budapesta a doua zi dimineaţă şi fură garaţi la un peron îndepărtat. Vagoanele cu militari maghiari fură desprinse de tren şi trase pe o linie separată. Românii coborîră şi ei. Îşi dădură seama că se găseau într-o importantă staţie de tranzit. Adam cunoştea locul. Luase parte, cu alţi cîţiva camarazi, la cucerirea gării.

Se aliniară pe plutoane, fiecare ţinîndu-şi în faţă sacul de prizonier, cu tot ce luaseră din lagăr, pe lîngă mîncarea completată de americani, după Viena, din rezerva lor.

Un căpitan român, însoţit de Harris, îi trecu în revistă şi-i luă în primire, conform documentelor de însoţire. Formalităţile fiind îndeplinite, Rock Harris salută scurt, făcu stînga-mprejur şi o porni spre biroul de mişcare, să-şi vizeze documentele. Se întoarse de cîteva ori, se mai întoarse, pentru ultima oară, să-i mai vadă, apoi se mistui în biroul impiegatului de mişcare...

Aşteptară mai bine de două ore pînă cînd sosi un locotenent român. Trecu şi el prin faţa lor, inspectîndu-i, apoi se opri în faţa sergentului Marin Voicu, care ţinea în mînă paşaportul colectiv al plutonului.

— Voi sînteţi şefii numiţi de americani ?

— Să trăiţi, domnule locotenent, sîntem aleşi de ai noştri.

— Şi asta vă este uniforma de prizonieri români ?

— Cea de acasă s-a ferfeniţit, domnule locotenent. Am luptat în ea, pînă cînd am căzut prizonieri. Nu se mai putea îmbrăca.

— Şi ce-i cu W-ul ăla şi P-ul, de pe spatele vostru ? Parcă aţi fi cai de curse.

— În englezeşte înseamnă : „War Prisoner".

— Măi, să fie al dracului ! Şi nu-ţi stîlceşti limba cînd vorbeşti pe americăneşte ? Şi în sacii ăştia ce duceţi ? Ia deschideţi-i !

— Sînt pături şi haine de drum, de la americani. Avem pentru ele acte legale. Uitaţi semnăturile intendenţei.

— Astea-s haine cazone de provenienţă străină. Predaţi-le !

— Au stofă sănătoasă, domnule locotenent ! Facem din ele haine de toate zilele. Le vopsim. Nu mergem cu ele aşa pe stradă.

Locotenentul inspectă cu atenţie sacii. Lîngă el, un vameş ungur asista distant şi indiferent. Locotenentul răscoli pantalonii de stofă, hanoracele, bocancii, păturile, maşinile de ras, săpunurile... Sub cămăşile murdare nu mai căută. Acolo ţineau ţigările, whisky. Desfăcu şi raniţele cu merinde, luînd la mînă conservăraia. Nu ştia ce să zică, ce atitudine să ia. În fine, ofiţerul se decise.

— Din motive de igienă, sechestrăm totul, sergent ! Băgaţi în ţară microbi şi alte poveşti de astea.

Prizonierii murmurară.

— Dom'le locotenent, nu puteţi să ne luaţi nimic din bunul nostru. Am luptat atîta amar de vreme pe front, şi acasă nevasta duce lipsă. Cu ce-i duc, de le vopsesc, şi cum straiele astea duc la tăvăleală, le port cîţiva ani, protestă Avram.

— Să laşi parlamentările cu mine şi să-ţi predai imediat boarfele !

— Dom'le ofiţer, mie ce mi-e-n guşă şi-n căpuşă, se amestecă Oancea. Îmi vărsai sîngele pe front. Dar efectele astea nu supără pe nimeni. Decît altul să-şi încălzească în ele oasele, mai bine le dau foc, aici la Pesta, unde m-am bătut cu hitleriştii.

— Mi-s la o vorbă cu caporalul Oancea. Că n-om lepăda ce ne dădu americanu', cu bună-nvoială, să le ia alţii. Sergenţii Adam şi Voicu ne-or scos cu greu de la gherman, din lagărul de pe Elba, şi tot ei ne-au condus şi la american, la *Maillu Campu,* şi la *Şerbur,* şi amu să ni se confişte avutu' ? Le aprind aici, să rîdă pestanii, că n-avem înţelegere de la mărimi. Pe astea o pus ochii careva, dom'le ofiţer !

— Cine te-a minţit că le rîvneşte careva, sergent Avram ? Le trimitem, cu primul tren, îndărăt la americani.

— Da' americanu' ni le dădu cu bună învoială. Şi avem semnătura boşilor din *Campu* de la *Şerbur,* să trăiţi, dom'le ofiţer !

— Rock Harris ăsta este numai sergent, puse vesel lucrurile la punct majorul.

— El ne dădu în primire. Că la american, sergentul este baza în armată, cum sînteţi dumneavoastră, domn majur !

Locotenentului îi alergă pe obraz un zîmbet fugar.

— Şi revistele astea pornografice, tot americanii vi le-au dat ? Le duc domnului colonel, să vadă cu ce-au venit prizonierii noştri, găzduiţi de americani. Uite, aveţi şi cărţi de joc pornografice. Pînă hotărăşte dînsul, pe loc repaus !

După o oră şi ceva majorul se întoarse cu un sublocotenent.

— Am dat de dracu, Adame, se temu Voicu văzîndu-l încruntat pe cel care aducea ordinul maimarelui român de aici.

— Dom' colonel a hotărît să vă păstraţi toate bagajele. Lăsaţi pe loc doar băutura, dacă aveţi aşa ceva, revistele şi cărţile de joc pornografice. Apoi, pe plutoane, la vagoanele de la linia a şasea, pas alergător. Executaaarea !

Din rucsacul lui Avram apăru o butelcă de whisky. Din cea a lui Voicu o alta. Se mai ivi una de la Adam şi alta de la Oancea. Lîngă sticle se mai aliniară şi cîteva cartuse cu ţigări Camel. Obrajii prizonierilor erau veseli. Un sergent teterist, un buzoian, voia să afle ceva.

— Dom' major, a rupt dom' colonel cărţile de joc pornografice ?

— Le-a pus într-un sertar să le inspecteze mai tîrziu, sergent ! Al dracu' şi fotografu' ăla de alese femei de toate neamurile şi de toate culorile : de ghindă, de tobă, de caré, de pică. Mama dracului, ce de muieri, şi toate despuiate. După mine le-aş trimite la brigadă...!

Înainte de îmbarcare, le sosi hrana rece. Din ziua aceea intrau în subzistenţă. Slănină sărată şi pîine. Mai primiră şi un braţ de ziare şi reviste din ţară.

În timp ce garnitura trecea printr-o parte din oraş, Adam, de la oblonul vagonului, putu vedea ravagiile războiului întipărite pe faţadele caselor. O groază de locuri virane ; foste imobile năruite. O sumedenie de schele, sprijinite de zidurile vechi, dovedeau că budapestanii îşi reconstruiau oraşul, aşa cum fusese mai înainte.

Cînd Pesta se mistui în urma trenului, luă ziarele la rînd, după dată, şi se adînci în lectură. Află că în Grecia războiul civil continua. Partizanii lui Markos luptau în munţi, pe toată întinderea frontierei. În China, patrioţii chinezi, înrolaţi în Armata Populară, puneau pe goană pe gomindaniştii mareşalului Chiang-Kai-Şek. În Indochina se duceau lupte între patrioţii locali din Vieth-minh, conduşi de Ho Şi Min, şi for-

țele militare franceze ce susțineau un guvern nepopular...

Își aruncă privirea pe fereastră. Treceau pe lîngă Munții Apuseni, nu departe de locurile pe unde se bătuseră elevii Școlii de subofițeri. Undeva, un cimitir cu militari îngropați aici. Printre ei poate era și Carol Horwath. Pe cerul de un albastru parcă pictat, se desenau șiruri de brazi picotind în soare.

— Dumnezeule ! Un astfel de cer n-am mai văzut nicăieri pe unde m-au purtat acești ani de război. Cerul de acasă...

Capitolul 64

Folosind adresa pe care i-o lăsase Franz Bauer, camaradul de arme ce murise lîngă București, în luptele cu o grupă românească de comando, Hans Kreibe descoperi în cele din urmă localitatea în care se mutase Renate, soția lui Franz. Reverendul, tatăl Renatei, își iertase fata pentru fapta necugetată de a-și părăsi casa părintească, măritîndu-se cu un neisprăvit. Îi cumpărase o locuință modestă, într-un oraș din sud : o gospodărie cu grădină cu flori, la stradă, și cu pomi care vara se îngreunau de rod. Era duminică, început de toamnă, o zi prietenoasă de septembrie. Kreibe trecea din poartă în poartă, căutînd numărul 19. Cînd îl găsi, își inspectă, pentru ultima oară, buchetul de trandafiri și cartonul cu violete din zahăr.

Hans Kreibe era tuns proaspăt, însă o tunsoare sport, aproape cazonă — cu cărarea pe stînga. Îmbrăcase un pantalon nou, bej, din covercot, ajustat din stofa celui din lagăr. Privi peste gard grădina, lea-

gănul de sub pom, copilul din balansoar, cîinele, un spitz, alb, creț. Apăsă pe butonul auriu, de sub plăcuța de alamă, pe care scria Renate Bauer.

„Deci nu s-a recăsătorit Renate, dar dacă s-a măritat fără forme la primărie ? !"

— Pe cine căutați, domnule ? îl întrebă cu un început de iritare femeia, care îl văzuse mai demult cum se tot fîțîia prin fața porții, cu pachetele alea caraghioase în mînă.

Hans simți că i se taie respirația. Renate semăna uluitor cu pictura adusă de el, acum într-o hîrtie cerată ; acea femeie pictată, primită de la canadianul luat de el prizonier la Dieppe, și purtată de el peste tot, pe unde luptase în Europa, inclusiv în România, femeie care aducea uimitor cu Eva Braun. Îi răspunse cu voce slabă :

— Am un mesaj pentru soția caporalului Franz Bauer.

„Ce blînd și cald pare zîmbetul ei", și-o spuse în gînd, cînd Renate îi zîmbi cu niște dinți curați, invitîndu-l în salonaș.

Hans depuse pe masă, cu un gest solemn, pachetul modest, strîns cu un elastic, iar pe servantă, sulul cu pictura, o amintire de război.

— Sînt banii lui Franz. Vi-i trimite prin mine, spuse senin.

Femeia desfăcu fără grabă ambalajul de pergament, ce fosnea îngrozitor, dădu de o altă hîrtie, apoi de încă una. În fine, în fața Renatei stăteau acum grămadă toate monedele și bancnotele adunate de el ani de zile, de prin țările călcate cu trupele Wehrmacht-ului. Erau acolo, ce-i drept, și banii lui Franz, solda lui agonisită mai bine de doi ani. La toate astea se adăugau cîteva bijuterii de argint, patinate de vechime. Le cumpărase de la Ohrid, în Macedonia Renate privi totul cu aparentă indiferență, obișnuită cum era să nu-și trădeze reacțiile. Trebuia să rămînă

prudentă în fața acestui camarad de arme al bărbatului ei. Părea totuși un om blînd, serios.

— Spune-mi, te rog, domnule Kreibe, cum a murit Franz ?

Hans îi povesti de-a fir-a-păr întîmplările din pădure : lupta cu românii, cu grupa de comando, în care era și Adam, ghinionul lui Franz, care fusese rănit mortal de o baionetă aruncată din greșeală spre el, de un camarad german, și nu în Adam ori în Giuvală, în momentul cînd aceștia dezertaseră, cu ajutorul lui Franz și al său, al lui Hans. Îi povesti pe scurt, cum Adam, aprobat de căpitanul Vreavu, după ce pădurea în care se găsea unitatea de antiaeriană comandată de colonelul Herbert von Edenberg fusese ocupată de unitatea de antiaeriană a românilor, i-a dat o motocicletă, benzină, haine cazone și un bilet de voie. A putut astfel să treacă granița în Iugoslavia, apoi în Italia, unde a căzut prizonier la americani. Fusese dus pe coasta Atlanticului. Reveni apoi la moartea lui Franz. Operația. Nenumăratele ore cînd îl priveghease. Renate era emoționată. Plîngea. Se așternu tăcerea între ei. Femeia privea în neștire spre masă, pe care sclipeau niște fluturași de aur rotunzi, de cîte două grame, gravați cu cîte un trifoi, pe fiecare față. Hans îi adusese de fapt o mică avere...

Se apropia ora cinei și îl invită la masă, dar el refuză, fîstîcindu-se.

— Ești așteptat de soția dumitale, domnule Kreibe ?

— Nu sînt căsătorit, doamnă Bauer.

— N-ai găsit nici o femeie demnă să-ți legi soarta de a ei ?

— N-am avut cînd. Din 1939 sînt plecat în război.

— Adevărat. La noi, bărbații au ajuns acum la preț, pentru că au murit milioane, și milioane de femei au rămas fără pereche. Ești tînăr, puternic, sănătos, poți alege orice femeie îți dorești. Poți chiar să-ți faci o situație prin însurătoare. Lasă deoparte sentimen-

tele și principiile, domnule Kreibe ! Creează-ți o situație bună, fără idei preconcepute.

— Lucrați undeva, doamnă Bauer ?

— La un magazin. De fapt, o cofetărie. Chiar nu vrei să mănînci cu noi ? Uite, Erich este mort de foame. Hai să ne ocupăm puțin de el. În timp ce-i dau să mănînce, spune-i o poveste.

După cină, Hans Kreibe se pregătea de plecare. Pînă la München avea un drum bunișor de făcut. A doua zi trebuia să fie la ora șapte fix la garajul unde lucra ca mecanic auto.

— Pot să te mai vizitez ?

Femeia reacționă cu o violență neașteptată :

— Omule, caută-ți o femeie liberă, fără coadă, fără angarale, și căsătorește-te cu ea. Dacă Franz a murit, să știi că nu intenționez să mă culc cu camarazii lui.

— Pot veni totuși duminica viitoare ? insistă Hans, cu voce slabă.

— Faci ce vrei cu timpul dumitale. Eu nu-ți zic nici să vii, nici să nu vii. Începi să devii obositor.

— Deci pot spera că o să mă mai primești ?

— Nu-ți irosi vremea cu mine. N-ai nici o șansă, domnule Hans.

Îl conduse pînă la poartă și abia a răspuns la strîngerea lui de mînă...

Capitolul 65

Din gara Chitila, Adam se urcă într-o mașină militară ce trebuia să-l ducă la cazarmă. Ajunsese în sfîrșit acasă, după atîția ani de război și prizonierat. Pe fațada unei fabrici văzu o lozincă uriașă, scrisă cu roșu : „Proletari din toate țările, uniți-vă !“ Pe o

altă fațadă, o altă frază nouă pentru el : „Trăiască în veci frăția de arme româno-sovietică !“ Pe calcanele unor clădiri vechi, cu paramentele rănite de schije, citi „Slavă marelui Stalin !“ Ocoliră pe străzi pe care nu le mai recunoștea. Se ridicaseră case noi în locul celor dărîmate sub bombardamentele americane și nemțești. Pe o schelă înaltă, o placardă roșie : „Trăiască Partidul Comunist Român !“ Opriră la o intersecție, lîngă un debit. Expuse pe un panou, ziare. Multe cu nume neobișnuite pentru el : *Scînteia, România liberă, Libertatea, Frontul plugarilor, Dreptatea, Sportul popular, Drapelul, Liberalul... Universul, Timpul, Gazeta sporturilor...*

Trecură pe lîngă locuri virane, pe lîngă imobile arse, mascate cu panouri, pline cu afișe de reclamă. Autocamionul străbătu orașul de la un capăt la altul, lăsîndu-i pe militari pe la regimentele lor : în Plevnei, Chitila, la Leu...

Intrarea de cărămidă a unității de antiaeriană renăscuse, față de cum o știa. Santinela îl privea ca pe o curiozitate de bîlci, măsurîndu-l din tălpile bocancilor, antiderapante, pînă la cascheta cu cozorocul rabatabil. Era primul prizonier pe care îl vedea întorcîndu-se dintr-un lagăr american. Dădu un telefon ofițerului de serviciu. Acesta i se adresă ofițerului superior Vreavu, care îi autoriză intrarea în unitate. Cînd îl văzu, Vreavu uită, pentru o clipă, că el era acum maior, iar Adam — simplu sergent. Vru să-l strîngă în brațe, dar se abținu, pentru ca noul venit să-și poată prezenta raportul :

— Să trăiți, domnule maior ! Sînt sergentul Adam Mălureanu din Compania a 5-a de asalt. M-am întors din prizonierat și sînt la ordinele dumneavoastră.

— Bine ai venit, sergent !

— Să trăiți, domnule maior !

Vreavu îl descotorosi de sacii cu care venise, dîndu-i în primire unui ostaș care să-i predea plantonului.

Aleea ce ducea la dormitoare era la fel cum o știa Adam. Pe asfalt pocneau castanele ieșite din cariopsele buboase, coapte și cafenii.

— Tot domnul colonel Popovici este aici șeful suprem ?

— Tot el, sergent.

— Locotenentul Cristache s-a întors din război ?

— În iulie, anul trecut. Auzi-l, sergent. Face instrucție.

Un glas, pe care era greu să-l uiți, ajungea pînă la ei.

— Aviația imperialistă vă atacă din față ! Adăpostit ! Aviația imperialistă vă atacă din stînga. Adăpostit ! Tancurile imperialiste au apărut pe cocoașa fortului. Săpați-vă adăposturile individuale !

— Aceleași comenzi ca în urmă cu patru ani, domnule maior. S-a schimbat doar inamicul.

— Jocul istoriei, sergent. De fapt, de cînd este ea, armata a fost, mai mult ori mai puțin, o mare mută. Acolo unde i se ordona, acolo se ducea soldatul. Ostașului trebuia să-i sădești voința de a învinge, să-i cultivi ura față de inamic, dorința de a-l suprima. Lucrurile nu vor mai sta așa. E necesară o educație conștientă a armatei în spiritul unor idealuri socialiste.

Sergentul Adam Mălureanu primi de la compania administrativă noi efecte militare. Stofa aspră, cu mirosul cunoscut, ținea de cald. În dormitor își găsi lada la locul ei, cu lacătul pus. Își aranjă în ea tot ce credea că trebuie păstrat. Apoi se întoarse să-și continue discuția cu maiorul.

— Nu ți-ar conveni să te reangajezi, sergent ?

— Vă mulțumesc, dar nu știu încă dacă am s-o fac.

— Cred că ai putea fi un bun ofițer. Armata nouă, Armata Populară, care va lua naștere în curînd, îți va oferi condiții optime de afirmare. Eu în locul tău n-aș mai sta atîta pe gînduri.

— Visul meu, domnule maior, este să-mi termin Politehnica.

— Și ca militar poți învăța. Armata are nevoie de cadre tehnice, medicale, de ofițeri bine pregătiți, cu studii superioare, cu origine sănătoasă, muncitorească. Tu ai putea fi unul dintre aceștia. Serios ! Pentru că, la început, proletariatul are nevoie de ingineri, de ostași, de intelectuali, proveniți din clasa muncitoare și țărănimea muncitoare ; de cărturari ce-și iubesc patria, care alături de ceilalți oameni de știință și de cultură, atașați, ce-și dau adeziunea față de vremurile noi, să facă țara să propășească iute...

— Încep să înțeleg. Dar abia am venit din prizonierat și simt nevoia să dorm cîteva zile la rînd. După asta am să ies în oraș, să văd ce mai este prin București și să-mi reîntîlnesc prietenii.

— Sergent Adam Mălureanu, vei avea posibilitatea să vezi cu ochii dumitale cum se vor înfăptui idealurile pentru care au murit Alexandru Vrabie și chiar tatăl dumitale, pentru Pace ! Pîine ! Libertate !

— Am auzit că Nicolae Vrabie și Giuvală s-au reangajat.

— Sînt amîndoi la o școală militară. Vor deveni ofițeri. Dar spune sincer, sergent, nu vrei să fim camarazi de arme, tovarăși de arme, cum se va spune în armata noastră populară, ce va trebui să reprezinte un scut al poporului muncitor, al garantării libertăților democratice pe care le va obține clasa muncitoare de la noi, condusă de cei mai buni fii ai poporului ?

— După cum vorbiți, domnule maior, vă prezic o frumoasă poziție în viitoarea noastră societate socialistă.

— După mine, sergent, dovada sigură a atașamentului față de o cauză generoasă este modestia. Mai întîi este nevoie să-ți ridici nivelul politic și ideologic, la nivelul imperativelor vremii, să dovedești că meriți încrederea clasei muncitoare și s-o slujești cu credință...

Adam își ceru permisiunea să se retragă cîteva clipe și se întoarse cu o sticlă de whisky și cu un pachet de țigări Chesterfield.

— Un omagiu pentru comandantul meu, le puse el stînjenit pe masă.

— Balsamul ăsta cred că unge bine gîtul, zise maiorul Vreavu aducînd două pahărele. Ocupă-te tu de sticlă, eu nu știu de unde s-o încep.

Adam răsuci capsula metalică, pînă cînd o rupse, desferecînd tăria. Pe Vreavu îl trecu un fior. Nu-și amintea să mai fi băut whisky.

— Pentru reîntoarcerea ta din prizonierat ! Pentru timpurile mai bune, în speranța cărora s-au jertfit camarazii noștri în Transilvania, Ungaria și Cehoslovacia.

— Și pentru eroii clasei muncitoare care au murit uciși de guvernanții vechii Românii. pentru oamenii simpli care s-au jertfit pentru un ideal nobil, pentru zilele ce se nasc acum !

Maionul picură tărie pe podea, apoi dădu paharul dușcă pe gît. La urmă își șterse gura cu dosul mîinii, ca un veritabil șerif.

— Bun rachiul ăsta scoțian !

— Prima dată cînd am băut așa ceva a fost într-o pădure de lîngă Elba. Evadaserăm din lagăr și ne-am predat unui negru american...

Adam îi povesti maiorului peripețiile prin care trecuse de la căderea în prizonierat, pînă la întoarcerea în țară. Își completa, fără să știe, autobiografia. Maiorul nu-l întrerupse. Și în timp ce povestea se depăna, lichidul din sticlă se tot împuțina.

Vreavu istorisi și el cîte ceva despre luptele din Cehoslovacia pînă la capitularea Reich-ului, lucruri pe care Adam nu le știa. Mai află acum cîte ceva despre activitatea de ilegalist a lui Vreavu, de faptul că era urmărit de Antonescu și-și riscase viața. Maiorul făcuse parte din acea opoziție mîndră și dreaptă din armată a ofițerilor onești, care se aliaseră cu comuniștii, riscîndu-și viața pentru cauza nobilă și dreaptă a viitoarei Românii... Cînd termină de vorbit, afară amurgea. O trompetă suna careul pentru masa de

seară. Era melodia îndrăgită care anunța sfîrșitul unei zile de instrucție și binemeritata odihnă de care avea nevoie și el. Se afla la el în dormitor, în patul său, de sub cel a lui Ion C. Ion, sergentul și prietenul său, omorît de o rafală trasă de un Jabou, atunci cînd americanii atacaseră un convoi german, într-un debleu, convoi imobilizat de partizani.

„Chiar dacă mă reangajez, am să-mi termin Politehnica. Uite un lucru la care merită să reflectez, chiar înainte de a mă gîndi la Silvia. Am să-i dau un telefon. Doresc s-o văd, dar nu știu dacă și ea vrea asta. Poate că Cristache stă cu ea la un loc. Din anul trecut, din iulie, sînt poate împreună. Mai bine nu-i dau telefon. Să afle de la el că am venit. Poate să mă caute ea."

Capitolul 66

Rudolf primise în ziua aceea vizita unui musafir de excepţie — Katrin Rainhardt. Katrin, fată de nouăsprezece ani, era unicul copil al lui Karl Rainhardt, proprietarul magazinului unde Rudolf se angajase vînzător, imediat ce sosise din prizonierat. După mai puţin de două luni, printr-o relaţie suspusă, fusese promovat responsabil de raion. Katrin, conform preceptelor tatălui ei, care voia s-o implice direct în afacerile familiei, era vînzătoare la raionul de cosmetice. Tinerii se cunoscuseră într-o sîmbătă, cînd se plăteau salariile. Rudolf habar nu avea că fata, care îi trecuse în faţă fără să-i ceară permisiunea, era fiica şefului.

Nici ea nu știa că Rudolf făcuse războiul, că provenea dintr-o familie cunoscută, aceea a generalului Wolfgang von Ebenberg. Aflară totul unul despre celălalt la a doua întîlnire. Rudolf nu se codise să vîndă tunuri, tancuri, vase de război, în raionul de armament miniatural al jucăriilor inofensive. Izbutise chiar să ridice plafonul încasărilor. O sumedenie de mame veneau însoțite de odraslele lor, înghesuindu-se să le cumpere șalande, tunuri auto-propulsate, rachete. Tînărul plăcuse și patronului, om întreprinzător, cu vederi moderne, pentru care afacerile reprezentau sensul vieții, și care ieșise din război îmbogățit.

Eva-Luise vrusese s-o cunoască pe fata în preajma căreia fiul său își petrecea o mare parte din timpul lui liber. O invitară la masă. Katrin veni la volanul unui Taunus sport argintiu, abia ieșit de pe banda de montaj. O întîmpină Rudolf și Charlotte. Cele două fete se plăcură din capul locului.

Martha, inventivă cum era, în ciuda crizei de alimente, izbuti să pregătească o mie de nimicuri delicate. Rudolf își investise toată chenzina în tîrguieli. Se delectaseră deci cu supă de mere, rasol de vită cu sos alb și hrean, pui, budincă și prăjituri...

După dejun, Charlotte începu să povestească despre Paris, cu monumentele și galeriile lui de artă. Katrin o asculta răbdătoare, ascunzînd că știa orașul pe dinafară. Un patefon cînta în surdină muzică napolitană și în încăpere se simțea parcă răsuflarea mării aducînd parfumul chiparoșilor de pe țărmul adriat.

Îl rugară pe Rudolf să le povestească episoade din lupta împotriva canadienilor. El le făcu hatîrul, oarecum în silă, ajungînd repede la evadarea din lagăr. Evita să reactualizeze întîmplările astea, pe care le voia uitate. Sentimentul eșecului — eșecul lui ca om, ca militar, eșecul țării sale — îl chinuia. Cînd sosise din prizonierat îi căzuse în mînă Declarația guvernelor U.R.S.S., S.U.A., Marii Britanii și Franței privind înfrîngerea Germaniei și preluarea puterii supreme, dată

la 5 iunie 1945. Articolul 13 îl cunoștea pe de rost. „...cele patru puteri aliate vor adopta acele măsuri, incluzînd dezarmarea și demilitarizarea completă a Germaniei. Autoritățile germane și poporul german trebuie să îndeplinească necondiționat toate cererile reprezentanților aliaților..." Femeile îl ascultau avide. Katrin mai ales, care, se cunoștea de la o poștă, era îndrăgostită pînă peste urechi. Rudolf, cel din poveste, era cu totul altul decît cel din magazin. Ea de acest Rudolf se îndrăgostise, de cel care abia se ghicea în funcționarul conștiincios care încerca copiilor jucării cu propulsie sau teleghidate : tancuri ce treceau albii de rîuri pe machete cu relieful accidentat, șalande cu funcționări sofisticate, ale căror mici deranjamente numai el era capabil să le remedieze, ceea ce făcuse ca prestigiul său să crească enorm în magazin.

Ziua se scurgea pe nesimțite. Charlotte schită la pian primele acorduri ale unei mazurci. Nostalgia melodiei, proprie lui Chopin, înfioră plăcut pe cei de față.

Nici nu-și dădură seama cînd se înserase. Rudolf o însoți pe Katrin în Taunus. Opriră și se plimbară printr-un parc. Pe alei melcii ieșiseră la plimbare prevestind ploaia. Nu se îndurau să se despartă, așa că se așezară pe o bancă, aproape ascunsă sub o enormă tufă de liliac. Acolo, Rudolf îndrăzni să-i spună tot ce se pregătise să-i mărturisească. Hotărîră ca peste o săptămînă să facă prima vizită părinților lui Katrin.

— N-ar trebui să ne grăbim. Ar trebui să ne cunoaștem mai bine.

— Știu eu ce te reține, dar Karl nu este un ins cumplit.

— Mi se pare un om foarte agreabil.

— Este și dorința Hannei. Ai să vii și gata. Ce, nu ai acordul doamnei Eva-Luise ? Am uitat că provii dintr-un „von". Tatăl meu este, desigur, un simplu comerciant.

— Discuția devine neplăcută, Katrin. Nu e vorba de așa ceva.

— Rudolf, așa cum zice Karl, lumea de după război va suferi o răsturnare. Titlurile de nobleţe au început de pe acum să se perimeze.

— Iar nobilii fără parale se vor deprecia material și moral.

— În magazin tu ai un grad mai mare ca mine, Rudolf. Ai să avansezi. Ai în față o carieră strălucită. Tata te va ajuta enorm.

— Ar trebui să te faci om politic, Katrin.

Ieșiră din parc și Katrin trecu la volanul Taunusului. Rulară cu viteză pe o stradă luminată cu lampioane chinezești. Ocoliră o statuie înconjurată de flori, ieșind pe un drum circulat...

Capitolul 67

A treia zi, după ce se întorsese din prizonierat, Adam Mălureanu fu chemat de Ilie Popovici. Sergentul dădu mai întîi raportul ; își povesti pe scurt pățaniile din prizonierat. Colonelul, la urmă, îi propuse reangajarea cu perspectiva avansării rapide la gradul de sublocotenent. Ar fi putut atunci lua în primire adjutantura, deci furieratul, cu marile lui avantaje. Din acest post călduț, nu i-ar fi fost greu să-și termine Politehnica. Era tot ce visa. Să învețe, ca ofițer cu soldă și cu avansările legale pe timpul celor patru ani, cît dura școala. Se vedea aici mîna maiorului Vreavu, locțiitorul la comandă al colonelului. I se netezea astfel un drum dificil, pe care nu știa dacă l-ar fi parcurs pînă

la capăt în civilie. Ceru totuși răgaz de gîndire o săptămînă. Cînd să părăsească adjutantura, furierul îi întinse receptorul.

— Vă caută o voce blondă, domnule sergent.

— Bine te-ai întors, fluturașule. Fă-mi o vizită, recunoscu el vocea Helgăi, o veche cunoștință.

— Nici acum nu ţi-a venit mintea la cap, fetiţo ? răspunse el stînjenit, privindu-l pe leatul care căuta ceva în dulapul cu cărţi.

— Îmi pare bine că ai venit. Mi-e dor de tine. Dacă mureai pe acolo, țineam doliu după tine, sergențelule.

— Nu poţi să fii și tu mai serioasă, Helga ?

— Pardon, nu mă mai cheamă Helga. Numele ăsta îl aveam pentru nemți, să creadă că sînt de-a lor. Ai uitat că sînt din Crevedia și-mi spune Florica, Floricel, cum te aranjează, fluturașule. Dacă mureai, să știi că sufeream. Nu mai primeam un an nici un mușteriu.

— Frumos din partea ta. Te pomenești că-mi făceai și pomeni.

— Nu-ţi lua nasul la purtare. Chiar dacă pierdeam ceva în afaceri, ar fi meritat. Știi cît de mult țin la tine, șoricelule.

— Parcă lucrai într-o vreme pe la S.T.B.

— Luam puțin la chenzină, sufletel. Tocam iute paralele. Știi la cît s-a ridicat un ruj bun, o apă de colonie franțuzească ?

— Pleacă, fetiţo, de acolo ! Caută-ţi o slujbă cinstită.

— De ce nu mă scoţi tu de aici ? Fă-mă tu cucoană. Uite ce-mi aruncă, drăgălașul ! Mai rămîne să-mi spui că sînt o exploatată. Că-mi vînd trupul. Că doamna Cocuța trăiește din sudoarea mea. Că meseria mea este o racilă rușinoasă a regimului burghez...

— Helga, nu mai bate cîmpii. Ai face mai bine să uiţi numărul ăsta de telefon.

— Ți-am mai zis că mă cheamă Floricel. Nu vrei deloc să vii și tu în pas cu vremurile noi ? Să te aliniezi, așa am auzit pe un tovarăș că se zice.

— Îți închid, ai început s-o iei razna.

— Uită-te la el, ce repezit e bărbatul. Atunci, stai și ascultă. Știu c-o mai iubești pe Silvia. Află că am văzut-o cu Cristache la Lido, la bazinul cu valuri. Au sărit amîndoi de pe trambulină, și s-au căutat pe sub apă, în văzul ștrandului...

— Fetița mea de zahăr, lasă-mă în pace. Îți zic ceva de dulce !

— Te roade ca o jitie, știu eu. Trăiește cu Cristache. Încornoratule !

— Helga, Floricel, Florico, porumbița mea. Să nu mă mai suni niciodată.

— Te dai mare, tablagiule ! Ai uitat cînd ne-am iubit în stradă, pe veresie. Ai să mai auzi de mine. Pa, pa, puișor moțat !

Femeia îi trînti telefonul. Îi presărase sare pe rană. E adevărat că plutonierul Ursu îi făcuse mai deunăzi o aluzie la Silvia și Cristache, refuzînd însă să intre în amănunte.

Intrigat de telefonul cocotei, Adam încercă să ia legătura cu Silvia. N-o găsi acasă. Lipsea și Cristache din unitate în după-amiaza aceea. Bănui că ieșiseră împreună în oraș. Își omorî timpul citind ziarele, ca să-și facă o idee despre cele ce se petreceau în lume. În China, continua războiul dintre armatele comuniste și Gomindan. Chiang-Kai-Șek, cu tot sprijinul căpătat de la puterile occidentale, pierdea poziții. În Coreea se ridicau mase mari populare pentru drepturi democratice, în timp ce americanii sprijineau un guvern nepopular, aservit lor, pe care-l înscăunaseră după retragerea japonezilor. Se prefigura împărțirea țării în două, prin paralela 45. Războiul din Grecia continua. Partizanii lui Markos trecuseră la ofensivă. Guerilierii, care luptaseră împotriva hitleriștilor, doreau ca Grecia să capete după război un statut de țară democratică de tip socialist. În lume, erau vînați pretutindeni, naziștii fugiți din Germania. Aproape întreaga planetă începuse să fie animată de un suflu nou, antiimpe-

rialist. Organizația Mondială a Națiunilor Unite aduna cu fiecare zi noi adepți. Peste tot, partidele comuniste, socialiste, de stînga, cîștigau noi luptători pentru cauza muncitorească. Prestigiul U.R.S.S. era în creștere : contribuția ei decisivă la înfrîngerea Germaniei hitleriste adusese această țară pe al doilea loc în lume...

După mai bine de două săptămîni, timp în care nu ieșise din cazarmă decît ca să-i facă două vizite mamei sale, Adam primi un bilet de voie de la maiorul Vreavu. Într-un fel, fusese deja reangajat și, pe baza studiilor, era avansat la gradul de plutonier. Îmbrăcase uniforma de subofițer. În drum spre portalul de cărămidă, Cristache, postat în fața Biroului de Contrainformații, îi ieși în cale.

— Îmi pare bine că te-ai întors teafăr, plutonier.

— Vă mulțumesc. Și eu mă bucur că ați scăpat cu viață.

— Cum a fost în prizonierat ?

— Nu prea vesel, domnule căpitan.

— Aș vrea să stăm de vorbă, cu un pahar de tărie în față.

— Fixați dumneavoastră ziua și locul și totul va fi O.K. !

— Te-ai cam dat cu americanii, după cum văd. Aș vrea să știu și eu ce s-a petrecut în lagărul ăla, dacă nu cumva li s-au vîrît ostașilor noștri gărgăuni în cap.

— Pînă atunci, poate mi-ați putea spune și dumneavoastră cîte ceva despre tratamentul la care au fost supuși ai noștri de nemți pe Elba. Sau despre altele, de exemplu, despre anume lucruri pe care le cunoașteți prea bine încă din timpul studiilor în Germania.

Cristache se posomorî. Îl pîndise să iasă din biroul adjutanturii, pe cînd el se găsea la contrainformații, unde nu-l vorbea de bine pe Adam. Simțise că pleacă în oraș. Viermele geloziei îl îndemnase să-l atace, ca să-l intimideze, dar fără folos. Proaspătul plutonier își luase nasul la purtare...

Capitolul 68

Klaus Dietmar scobea în lemn, fără nici o grabă : decupa o nouă literă, în peretele vasului din mesteacăn — o gamelă — pe care începuse s-o folosească. Vîrful briceagului se tot ciobea, dar timp avea berechet. Era toiul verii. Prin stepă hălăduia un vînt cald, plăcut, colindînd mireasma salviei alburii și a mesteacănului.

Klaus trebui să-și părăsească munca de creație și să intre în rîndurile celor care mergeau la pădure, chemați de sergentul-major Vasea Ciumakov. Plecară în urma harabalei, la care erau înhămați trei cai mari, de stepă. Klaus mergea între Harold și Uwe Füssel. Pe Webler nu l-au luat. Din cauza dimensiunilor nu mai putea merge pe jos decît foarte greu. Comentau cu voci joase prelegerea la care asistaseră cu o zi în urmă. Li se vorbise despre socialism, groparul capitalismului, despre viitorul Germaniei, împărțită în cele patru zone. Le conferențiase comisarul, comunistul acela plecat din Germania la începutul ascensiunii lui Hitler. Drumul era plin de praf, nu plouase de mult. Cît vedeau cu ochii, se întindea stepa. Dinspre miazăzi, mestecenii, subțiri, înalți, alburii, măreau orizontul ca un abur abia ghicit. Cu trei zile în urmă Klaus făcuse baie : își spălase cămașa, o uscase la soare. Nu izbutise să scape de păduchi. „Probabil că nu li s-a urît să-și sugă propriile toxine inoculate în noi !“ Spre sfîrșitul iernii apăruse iar tifosul exantematic. Se făcuse carantină. Morții fuseseră îngropați, după ce fuseseră stropiți cu var cloros. Pînă în pădure mai era destul. Își aminti de Iulia. Intrase mai deunăzi în naosul bisericii. Rămăseseră, de pe timpul cît stătuseră acolo, numai piroanele, în care fuseseră prinse paturile. Pe zidurile reci, jupuite, sfinții se cojeau de umezeală. Acel Iezechil conturat stîngaci îl privea cu niște ochi vii și duioși, ca ai Iuliei. Chipul ei îl uitase aproape de tot. Doar privirea ei îl urmărea

parcă pretutindeni ; i se părea că îi zăreşte, cîteodată, silueta, aşa cum o văzuse ultima oară, îmbrăcată în rochia albă, cu părul prelingîndu-i-se în viţe de aur pe cupele tari ale sînilor... Într-una din nopţi, îi simţise căldura obrazului lipit de al lui, trupul ei fierbinte îl încinsese. Respiră adînc aerul cu miros de cîmpie la marginea pădurii. În faţa sa, Hans Spiegel îşi freca palmele de o gresie să-şi radă părul închipuit ce-i crescuse după ce sugrumase lupul cu mîinile goale. Pe Klaus îl încercă chinuitor nevoia să trăiască, să se reîntoarcă la ai săi...

Klaus se găsea în biroul comandantului Hortopenkov. Puţin mai înainte fusese acolo Harold Feind. Aveau amîndoi cîte o ceaşcă de ceai în faţă. Discuţia continua. De fapt mai mult vorbea Hortopenkov.

— Din cei apropiaţi mie mi-a rămas, cum bine cunoşti, Lenuşca. O aştept să vină de la şcoală. Atît de mult şi-a iubit mama încît n-am să mai aduc vreo femeie în casă, pînă n-o văd cu rostul ei.

— Dar de ce n-aţi trimis familia în spatele frontului ?

— Orel era destul de departe de graniţă. Cine îşi închipuia că falnica noastră armată va trebui să se retragă atît de mult ?!

— Comandamentul Sovietic avea cunoştinţă de puterea noastră de şoc. Peste tot noi am dus un război fulger, neiertător, în stil german ; modern. Spuneaţi că aţi început campania din prima zi. N-a fost uşor.

— Eram pe graniţa Poloniei. Ţin minte că erau orele 3 şi 15, cînd aviaţia şi artileria voastră au declanşat un uragan de foc asupra graniţei noastre. Eram la un punct de Stat Major şi auzeam comentariile posturilor de radio. Aţi lovit simultan oraşele Murmansk, Kaunas, Minsk, Kiev, Odessa, Sevastopol.

— V-am distrus peste 60 de aerodromuri şi peste 1 200 de avioane. Totalizam în ziua atacului 190 de divizii, cu aproape 5 000 000 de oameni, peste 3 000 de

tancuri. 50 000 de tunuri și aruncătoare și circa 5 000 de avioane. O armată formidabilă cu un moral excelent.

— Nu eram pregătiți să facem față unei asemenea armate. Aveam informații despre pregătirile voastre, informațiile noastre ajungeau la Stalin, dar, nu se știe din ce motive, măsurile întîrziau să se ia. Abia la orele 12 și 15 minute, Comisarul pentru Afacerile Externe a comunicat la posturile de radio despre agresiunea nazistă. Abia atunci s-a efectuat mobilizarea generală, iar întreaga capacitate industrială și agricolă a țării a primit sarcini să-și reprofileze activitatea în sprijinul frontului.

— Norocul dumneavoastră, domnule comandant, a fost că v-au sărit într-ajutor America și Anglia, altfel vă înfrîngeam iute de tot.

— Ajutorul a fost mai mult moral, domnule maior. Să vă citez din ce zicea W. Churchill : „Fiecare ostaș rus care luptă pentru căminul patriei lui, luptă pentru libertatea tuturor oamenilor și popoarelor din toate țările". A urmat declarația Subsecretarului Departamentului de stat al U.S.A., Sumner Welles, din 23 iunie 1941. Citez : „...dacă ar mai fi necesar să se facă dovada, în vreun fel, a adevăratelor scopuri și planuri ale conducătorilor Germaniei de a ajunge la dominația mondială, această dovadă este agresiunea perfidă a lui Hitler împotriva Uniunii Sovietice..."

— Și în afara acestor luări de poziții, vreți să ziceți că n-ați primit și ajutor concret material de la americani ?

— Știi, fără a putea dovedi, că abia la sfîrșitul lui iulie, au avut loc convorbiri între Harry L. Hopkins, consilierul personal al lui Roosevelt cu Stalin. Partea sovietică a solicitat 20 000 de arme antiaeriene, tunuri-mitralieră, de mare calibru, 1 000 000 de puști, apoi benzină de aviație cu înaltă cifră octanică, aluminiu pentru industria de avioane. În timpul cînd Hopkins venise la Moscova, ne fuseseră — este adevărat — ex-

pediate 200 avioane Curtiss P-40. La noi se găsea și locotenentul Elison, un eminent specialist în exploatarea acestui tip de avion.

— În primele luni noi puteam să vă înfrîngem. În fața Moscovei, ne-a înfrînt generalul Iarnă. Uleiurile noastre au înghețat în pompele de injecție, primiserăm ordinul de atac, iar tancurile noastre nu se mișcau. Cei de la aprovizionare ne au pe conștiință. Din cauza noroaielor mari n-am putut folosi tancurile grele. Podurile voastre au fost de asemenea un mare impediment și, mai la urmă, partizanii.

— Greșeala voastră, a germanilor, a fost că ați subestimat puterea de luptă a ostașului sovietic, a armelor noastre, dorința fierbinte a poporului rus să-și apere glia, mormintele strămoșilor.

— Intrarea Americii în război și a Japoniei a fost unul dintre factorii care a hotărît sorții războiului.

— Domnule maior, am aici, în caiet, cîteva cuvinte rostite de Winston Churchill, după ce s-a întors din America, la 15 februarie '42. Urmăriți-mă atent. „...armatele rusești nu au fost bătute, ele nu au fost distruse. Poporul rus nu a fost nici cucerit, nici nimicit. Leningradul și Moscova nu au căzut în mîinile inamicului. Armatele rusești se luptă : ele nu sînt în defensivă, pe frontul din Ural, pe acela de pe Volga, ci ele înaintează victorios, gonind pe năvălitorii nemernici de pe pămîntul lor strămoșesc pe care l-au apărat cu atîta vitejie și pe care îl iubesc atît de mult. Mai mult încă, pentru prima oară, ele au distrus legenda despre Hitler, în locul victoriilor ușoare și a prăzilor bogate, pe care el și hoardele lui le-au cîștigat în Apus, ele au găsit în prezent în Rusia doar dezastrul, înfrîngerea, rușinea crimelor de nemărturisit, măcelărirea sau pierderea unui număr imens de soldați și viforul înghețat care suflă peste zăpezile din Rusia... Toamna trecută, cînd Rusia era în mare pericol, cînd soldații ei erau măcelăriți și făcuți prizonieri cu miile, cînd o treime din întreaga ei producție de muniții era și încă mai

este în mîinile naziștilor, cînd Kievul căzuse și ambasadorii străini au primit instrucțiuni să părăsească Moscova, rușii nu au început să se ia la ceartă între ei, ci și-au strîns rîndurile și s-au pus să lupte și să muncească și mai din greu. Ei nu și-au pierdut încrederea în șefii lor, ei nu au uneltit să răstoarne guvernul. Sistemul care este la baza guvernului sovietic este foarte deosebit de al nostru și de cel al Statelor Unite. Oricum ar fi, faptul că Rusia a suportat loviturile pe care prietenii și dușmanii ei le credeau mortale, păstrînd unitatea națională și perseverînd în curajul ei, Rusia s-a ridicat admirabil..."

— Premierul britanic a știut întotdeauna să vorbească frumos.

— Și dumneata spuneai că din cauza uleiurilor care v-au înghețat în pompele de injecție ați pierdut bătălia Moscovei. Eu am curajul să vă spun că, chiar dacă cucereați Moscova, tot pierdeați războiul cu noi. Armata care ar fi cucerit Moscova ar fi fost decimată, ar fi rămas din ea numai supraviețuitori, cum ați pățit la Stalingrad.

— S-a făcut tîrziu, domnule comandant. Nu știu cît vă este de greu să vă reamintiți, știți, atunci cînd v-ați retras din Orel și ați găsit-o numai pe Lenușca în viață...

— Deschideți o rană, domnule maior, care nu s-a vindecat... Da, îmi amintesc, am primit ordin să ne repliem, să luăm cu noi toată populația validă, să demontăm fabricile, să le ducem în Siberia, unde producția să fie reluată. Cum eram din oraș, am avut dezlegare să-mi evacuez familia. Ploua cu proiectile germane. Am ajuns pe strada mea. Din capătul ei, am zărit cîteva case culcate la pămînt. Mi s-au împăienjenit ochii. Aveam cu mine o grupă de ostași și un autocamion. Nu mă puteam înșela. Casa în care locuisem era la pămînt. Speram ca ai mei să fi fugit la adăpost. Am ajuns acolo. Am zărit o rochiță pe care o cunoșteam. Am auzit și plînsetele copilului. Era Le-

nușca ascunsă sub o bîrnă care îi scăpase viața. Olga era strivită, se găsea lîngă Lenușca, care o tot mîngîia, rugînd-o să se scoale. Marusia, nevastă-mea, o ținea în brațe. Bombele cădeau mai departe. M-au ajutat tovarășii. Le-am luat pe toate trei în autocamion. Pe Marusia și pe Olga le-am îngropat în aceeași zi. Pe Lenușca am trimis-o, așa cum ți-am mai spus, în Siberia, departe de urgiile și bombele voastre. Mai tîrziu am aflat că în casa distrusă, muriseră în aceeași zi tata și mama mea. În deznădejdea mea, uitasem cu totul de ei...

Capitolul 69

Adam plecă spre locuința Margaretei Mălureanu. Îi spusese mamei că va veni, seara care trecuse. Ea îl așteptase, cu siguranță, dar el rămăsese în regiment. Lucrase la niște planuri de instrucție ale maiorului Vreavu ; colonelul Popovici își făcea ordine în bibliotecă și-și pierduse o groază de timp cu fișatul cărților. Tomurile militare, în germană, apărute pe timpul lui Hitler fură date la casare.

Margareta dormea iepurește și sări din pat, cînd auzi lătratul cîinelui. Nero îl recunoscu greu pe Adam, abia cînd auzi că stăpîna îi deschide ușa. Bucuria mamei se răci iute cînd înțelese că Adam se reangajase militar. Pentru ea, a fi militar era totuna cu a merge la război, cu a putrezi printre străini, așa cum se întîmplase cu Vasile Mălureanu, și tot în război, zicea ea, îl pierduse și pe Dumitru, pentru că, la Jilava îl păziseră, așa cum era legat cu lanțuri și cu ficatul zdrobit în el, jandarmii lui Antonescu. Era mîhnită că pensia

după Dumitru abia îi ajungea să trăiască. Veniseră în două rînduri, pe la ea, prietenii lui Dumitru, de la tipografie, care fuseseră ridicați în muncă, o vizitase și maiorul Vreavu, se făcuseră și fotografii ale micului atelier clandestin de tipografie, apoi mașinile și tot ce era acolo fuseseră demontate, și duse au fost. Fusese și ea fotografiată, dar pensia tot nu-i crescuse. O ducea tot mai greu ; prețurile se urcau cu fiecare zi. Acum venise băiatul din prizonierat și prima chenzină i-o adusese intactă acasă. Adam asculta cu răbdare văicărelile ei. Cînd se liniști, îi povesti despre vizita Helgăi la ea, cît de grijulie se arătase, venise cu brațele încărcate și cu vorbe proaste aduse din oraș, ce se refereau la Silvia. Adam schimbă de cîteva ori discuția. Mîncă apoi ce i se pregătise, chiftele de cartofi pudrate cu zahăr. Se culcă pe patul său, care mirosea a sulfină, mutat în față, acolo unde se țineau ședințele. Adormi greu, cu Silvia în gînd...

În drum spre Silvia, Adam cumpără un buchet de gladiole albe. Prețurile crescuseră enorm și plăti o sumă înfricoșătoare pentru aceste flori fastuoase pe care știa că le preferă Silvia. Izbutise s-o găsească la telefon și primise încuviințarea să vină s-o vadă. O pornise pe jos. Îi plăcea Calea Dorobanților. La cofetăria lui Alexe alese cîteva prăjituri cu ciocolată. Trecu de Piața Dorobanți și coti spre părculețul cu bănci de piatră și rondul cu flori din mijloc, rămase toate în paragină. Strada mărginită de tei, ce-și înfrățeau coroanele, se schimbase și ea. Multe dintre vilele elegante fuseseră părăsite de foștii lor stăpîni, unii plecați în străinătate, alții pur și simplu evacuați. În locul lor veniseră noii locatari, cu copii mulți, gălăgioși. Printre tufele de bucsus și trandafiri cotcodăceau găini și măcăiau rațe indolente. Gardul Silviei era invadat de trandafiri cățărători. Poarta scîrțîia la fel ca altădată, iar grifonul îl pîndea posomorît, ținîndu-se

la distanță ; îi dădu felia obișnuită de parizer. Astfel mituit, cîinele îl lăsă să intre.

Se auzi strigat. Silvia era în pergolă. Privirile li se încrucișară, la fel ca la prima întîlnire, cînd o așteptase mai bine de trei ore în casă și, abia la plecare, cînd a întîlnit-o la poartă, s-au privit drept în ochi. Erau stînjeniți amîndoi. După o ezitare, Silvia i-a întins mîna și Adam i-a sărutat-o. Ochii albaștri ai Silviei se îngustară, parcă vrînd să-i cerceteze străfundurile sufletului.

— Abia acum te văd mai bine la față, Adam.

Glasul ei era ușor stăpînit de emoție, dar rămăsese afectuos și proaspăt. Între timp Iulia dispăruse în casă cu cele aduse de Adam.

— Te-ai reangajat, din cîte înțeleg. Rămîi în armată ?

— Încă nu m-am hotărît ce să fac.

— V-am adus prăjiturile. Vă fac și cafele, intră precipitat Iulia, care făcea oficiile de gazdă. Eu o să stau puțin cu voi ; am o întîlnire. Acum trebuie să mă schimb și să plec repede.

De cînd auzise că Adam s-a întors din prizonierat, Silvia evitase să-l mai întîlnească pe Cristache. Slăbiciunea de o clipă pentru ofițer îi părea acum stranie și aproape dezgustătoare.

— Pe unde ai umblat, te-ai gîndit la mine ?

— Ti-am trimis știri din amîndouă lagărele.

— De la ultima ta scrisoare a trecut mult timp, Adam.

Se auzi tusea Matildei, care își făcu apariția cu un flanel.

— S-a lăsat frig, domnișoară. Dacă ar trăi doamna Catia...

— Vă mai dă mîna să plătiți simbrie doicii ? Bravo ! Văd că vă respectați, îi zise Adam după ce bătrîna ieși.

— N-o putem arunca pe drumuri. De altfel, le-am cedat lor mansarda. Gligoraș are serviciu. Și mă mai ajută și la menaj.

— Ați primit vreo știre de la maiorul Klaus Dietmar ?

— Iulia mai speră să fie în viață. Dar de știut, nu știm nimic sigur.

Silvia aprinse becul unui lampadar. Lumina albăstruie se proiectă pînă la frunzele iederei cocoțate pe stinghiile chioșcului, vopsite în violaceu.

Adam era dus cu gîndurile într-altă parte. Silvia își apropie scaunul de al lui și se lipi de uniforma aspră care-i făcea bine și de care, abia acum își dădea seama, îi fusese atît de dor. Au stat așa o vreme. Bariera de stînjeneală, de lucruri nelămurite între ei, începuse să se topească. Adam începuse să povestească, așa cum îl rugase ea. Să-i spună cum a căzut prizonier. Glasul lui o liniștea, învăluind-o. Întîmplările deveneau sub ochii ei imagini palpitante :

...În jurul lor era întuneric. Persista o ceață afurisită. Vreo zece militari români orbecăiau, ținîndu-se de o frînghie. Traversau un vad îngust, un fel de șanț. O rafală de automat fulgeră buza ninsă a pîrîului. Scăpară numai el și Voicu ce se găseau pe fundul apei. Ieșiră de acolo și se tîrîră pe burtă pînă la pîlnia unui obuz. Se mutară într-alta. Și aici erau căutați de grenade. Urcară un derdeluș. Sus de tot găsiră, spre norocul lor, un crater mai încăpător. Gloanțele inamicului secerau tufele fără sevă de pe marginea gropii. Au tras și ei spre locurile de unde porneau împușcăturile. Cînd cerurile s-au deschis, constatară că în aceeași groapă mai era un ostaș rănit grav. Afară guverna o ceață ce aducea cu un ceai îndoit cu apă. Stabiliră că se află în spatele liniilor inamicului, pe un mamelon de pămînt. Pușcașii germani îi pîndeau de la vreo sută de metri. Adam și Voicu se predară, pentru a i se da ajutorul medical camaradului rănit...

Imaginea se risipi. Silvia își întoarse privirea de la acoperământul de iederă, prin care deslușise totul ca printr-un tunel al timpului...

— Asta a fost, Silvia. A urmat marșul de sute de kilometri, spre lagăr. Am străbătut Cehoslovacia, pînă la granița Germaniei, și mai departe, pînă la Elba. Cînd ne era sete, mîncam zăpadă. Eram vreo trei plutoane de prizonieri, din care un sfert unguri. Ne conducea un Feldwebel decorat cu Crucea de Fier, ajutat de cîțiva militari cu automate. M-a mirat că nemții nu s-au descotorosit de noi. Trebuia să ne supravegheze zi și noapte, să ne procure hrană și adăpost. Dormeam, de fapt, pe unde apucam, pe cîmp, prin păduri, făceam focuri din vreascuri, din mărăcini ori din bălegar. Am fi putut să ne răzvrătim, să ne omorîm paznicii. N-am întreprins totuși nimic. Unul dintre plutonierii germani era în civilie învățător, se numea Walter Kirchen. Avea niște rubedenii prin Sibiu. Mi-a povestit, odată, că și tatăl său căzuse prizonier la români, în celălalt război, și tot așa fusese tratat.

— Adam, acum, după ce ai trecut pe lîngă moarte, ar trebui să-ți răscumperi necazurile și timpul irosit.

— Cum adică ?

— Să iei de la viață tot ceea ce îți poate oferi ea.

— Bine, atunci, să ne căsătorim cît mai repede.

— Nu asta am vrut să spun, dragul meu.

— Nu vreau să trăiesc mereu cu impresia că te împart cu Cristache.

— Să nu ne grăbim ! Să nu distrugem tot ce este mai frumos între noi, se prefăcu ea că nu-l auzise. Lasă lucrurile să se așeze, să ne obișnuim din nou unul cu celălalt. Să ne bucurăm de acest răgaz care poate fi ca începutul unei noi iubiri. Apoi, nici unul dintre noi nu are o situație...

— Te rog să mă ierți. Am uitat că nu sînt decît un biet plutonier.

— Nu fi rău, Adam. Știu că vrei să-ți termini studiile, să devii inginer. Poți face asta și ca militar, este drept.

— Văd că-mi ții o predică. Să știi că nu am nevoie de consolări meschine.

— Dar sînt sinceră, Adam, și tot ce-ți cer e un răstimp, în care să-ți recîștigi încrederea în mine...

— Nu ți-e frig, Silvia ? Îmi place să te ascult, dar s-a făcut răcoare, să nu răcești...

— Du-mă în casă, Adam. Cred că am început să nu-mi dau seama ce spun.

O luă în brațe, așa cum făcea înainte de război. Era puternic și mirosea a ostaș, a tutun și a spirt denaturat. Urcă treptele printre cei doi lei și o așeză pe patul din dormitor.

— Să nu aprinzi lumina, îi șopti ea.

Respirația ei devenise iute, brațele i se încolăciseră pe după umerii lui, căutîndu-l și găsindu-l, redescoperind acel ritm al dragostei, pe care nu-l putuse uita...

Capitolul 70

O sîmbătă din vara anului 1947, o zi încîntătoare, cu ciripit de păsărele și adieri dulci cu miros de floare de tei. Hans Kreibe fusese invitat de Renate la masă. Hans observase că pictura adusă de el din război era din ce în ce îndepărtată. Fusese pusă la început în dormitor, apoi pe un hol, după care fusese stabilită într-o debara, o odaie în care Renate depozita tot

felul de troace primite de la reverend și care nu-i mai făceau trebuință. Credea că femeia zugrăvită de cineva era vreo fostă iubită de-a lui Franz, ori chiar de-a lui Hans. Dar ce rost avea s-o aducă aici, în casa ei și lîngă copil ! ?

Prietenia lor intrase în obișnuit, fără, aparent, nici o perspectivă de a se transforma în altceva. Hans nu lipsise în nici o sîmbătă de la masă. Lui Erich, îi cumpărase o bicicletă și cîteva jucării mecanice. Îl duceau, deseori, împreună în parcul de distracții.

În sîmbăta de față, s-au avîntat în avioanele care i-au purtat, amețitor, în văzduh, au lunecat într-o furioasă vijelie, cu o barcă, pe șine metalice, înguste, în urcușuri pieptișe și coborîșuri aproape verticale, au intrat în tunelul groazei plin cu piraţi, cu diavoli și lilieci de peșteră care îi atingeau cu aripi reci, li s-a postat în față însăși moartea... S-au plimbat, apoi, cu o gondolă, pe canalul mare al Veneției, acostînd în piaţa San Marco, unde ascultau „Addio a Napoli". Mîncară floricele, baclavale, susan, rahat cu migdale și băură Cola. Cînd se lăsă înserarea, Hans le aduse aminte că trebuie să ajungă devreme la hotel, ca să-și rețină o cameră. Intrară apoi într-o grădină, unde mîncară crenvurști și băură bere. Erich trăgea la somn și adormi, pe drum, în brațele lui Hans. Ajunseră acasă. Erich, la el în pat, torcea ca un pisoi, iar Hans Kreibe, în picioare, se pregătea de plecare.

— Trebuie să mă duc, Renate. Ești obosită.

— Îți mulțumesc că ești atît de drăguț cu noi, Hans. Dar n-ar mai trebui să-ti irosești astfel timpul. Ai putea să ți-l folosești mai bine.

— Nu mai spune asta. Îmi place să fiu lîngă voi.

— De ce nu-ți găsești o femeie cumsecade, să te așezi la casa ta ?

— Nu mi-a venit încă timpul, Renate, o privi el cu înțeles.

— Alți bărbați au, la vîrsta ta, copii mari.

— N-am întîlnit încă femeia în care să am deplină încredere.

— Poţi găsi oricîte vrei. Nu sînt atît de rare femeile de treabă.

— O să-ţi spun o taină, Renate. Franz m-a rugat, înainte de a muri, să am grijă de voi, adică de tine, bineînțeles, dacă și tu ai accepta asta.

— Și ai face acest lucru numai pentru că ţi-a cerut-o el ?

Erau singuri. Lumina delicată a veiozei crea o penumbră îmbietoare la mărturisiri. Renate se apropie de el : îi simţea răsuflarea precipitată, îmbibată de mirosul tutunului și al coloniei tari.

— Și fără promisiunea făcută lui Franz m-ai fi plăcut ?

— Ești exact ce mi-am visat, Renate.

Obrazul Renatei era alb de emoție. Tot ce i se întîmpla i se părea un miracol.

— Am început să ţin și la băiatul tău.

— Hans... Dacă te rog ceva, mă asculţi ?

— Cred că da.

— Orice ți-aș cere ?

— Numai să depindă de mine.

— Să știi că mi-e urît astă-noapte... Vreau să rămîi la mine.

— Nu încălcăm oare principiile tale de bună catolică ?

— Hans, în noaptea asta sînt doar femeie...

În primăvară, Adam hotărî să renunţe totuși la cariera militară. Haina cazonă îi reamintea de anii petrecuţi pe front, de ororile luptelor la care luase parte, de prizonieratul din lagărul de pe Elba, de morţii cărați noaptea și îngropați în coasta unui ţintirim, sub un stîlp de veci. Numai că acum era pace. La 30 august fusese dat publicităţii Tratatul de Pace al României cu Puterile Aliate și Asociate. În țară se petrecuseră lucruri de o reală însemnătate. La 30 decembrie 1947

fusese abolită monarhia. Ţara devenise Republică Populară. Adam citise în ziare cuvintele calde din telegramele adresate preşedintelui guvernului român, dr. Petru Groza, de către Gheorghe Dimitrov, de I. B. Tito, de Maurice Thorez. Mai înainte, în iulie 1947, guvernul hotărîse dizolvarea P.N.Ţ.-ului Maniu. În toamna aceluiaşi an, Brătianu părăsise scena politică a ţării. Se deschidea o nouă eră, socialistă, în faţa tinerei republici...

Adam începuse să lucreze într-o hală imensă, în care se concentraseră cîteva activităţi. Îl plăcea ceasul de pontaj, tabla neagră, pe care erau scrişi întîrziaţii şi cei care lipseau nemotivat. Se reîntîlnise cu meşterul, de la care învăţase meserie, Eremia Manole. Acesta avea gînduri mari cu Adam. Voia să-i dea în primire un atelier. Numai că Adam dorea să lucreze ca muncitor. Fu repartizat la galvano, unde, prin depunere electrolitică, se fabricau matriţe de litere. Considera că aici putea face o investiţie de pricepere... Se interesase la Politehnică despre continuarea studiilor. Trebuia să se apuce de învăţătură, să-şi dea diferenţele, să-şi poată reîncepe studiile...

După ce-şi primi chenzina, în bani noi, stabilizaţi, Adam se abătu prin piaţă. Preţurile urcau acum lent. Cumpără struguri. Intră într-o cofetărie. Bucureştenii trecuseră un hop. La anii grei ai inflaţiei, întreţinută de speculanţi, se adăugase şi seceta din Moldova. Zilnic, vagoane întregi cu vite răpuse de nemîncare şi sete, luau calea abatoarelor. În preziua stabilizării, la ţăran, mălaiul ajunsese o jumătate de milion kilogramul, deşi se zvonea că este din mătură şi plin de gărgăriţe.

O găsi pe Silvia acasă. Venise de aproape o oră de la birou.

— Ce Dumnezeu, miroşi aşa a chimicale ? De ce nu faci un duş ?

— Anhidrida cromică iese foarte greu de pe piele.

— Te-ai interesat la facultate, Adam ?

— Am depus dosarul și aștept să mi se fixeze materiile la care să dau diferențele. Dar, altceva vreau să-ți spun, Silvia. Vă pleacă directorul ?

— Abia ne-am obișnuit cu el și a fost ridicat într-altă muncă. L-au făcut ceva mai mare. Ce vrei, trăim momente revoluționare ! Viorescu este pila Iuliei și a ajuns acum la forul nostru tutelar. Dacă vrei, o rog să pună o vorbă bună, să te scoată de la băile alea sulfuroase.

— Am învățat să mă bazez pe propriile mele forțe. N-am nevoie să mă tragă nimeni de păr, în sus.

— Hai, Adam, ce ți-a venit să faci pe eroul tocmai acum ?

— Du-te tu la Viorescu. Cruț-o pe Iulia.

— În fond, nici nu știu dacă ar servi-o și pe ea. Am zis și eu așa.

— Hai să nu ne certăm, Silvia. Acum, că v-a venit un nou director, poate se apucă și ăsta de poezii și-ți trimite vreo cîteva și ție. Dacă izbutești să-l inspiri, te transformă în muză.

— Ce bine ne înțelegeam cînd nu ședeam împreună. Acum ne irosim timpul cu gelozia ta absurdă. Am făcut rău că ți-am spus atîtea despre Teddy Viorescu. Să știi că noul director este un tip principial. A zis că o să pună la punct morala proletară în instituția noastră.

— Silvia, are să-ți vină mintea la cap numai atunci cînd o să ne căsătorim. Te comporți ca un copil.

— Și cînd va veni ziua asta ?

— Alege-o tu. Eu aș vrea și mîine.

— Și ce faci cu darul tău de nuntă ?

— Darul ? A, da, diploma de inginer. Să mai așteptăm atîta timp ? Eu nu mai am răbdare.

— Trei ani trec ca nimic. Dacă vrei să ne căsătorim, atunci demonstrează că ai rămas același bărbat cu voință.

— Ar fi trebuit să învăţ la seral, Silvia ! În anii aceştia, pierd o groază de bani. Am cîţiva colegi care urmează seralul. Îşi fac serviciile, iau gradaţii, avansează, iau eu dau îndărăt. La sfîrşit, tot ei vor nimeri mai bine. Am văzut, la cursurile serale, cum unii sînt aduşi de maşini. În felul acesta tot să înveţi, Silvia.

— Şcoala, după cît mă duce pe mine mintea, se face ziua, pe lumină, odihnit. Dacă tragi la normă în producţie, moţăi seara în bancă.

— Şi totuşi sînt o groază de oameni care învaţă bine şi aşa. Hai să vorbim despre altceva. Spune drept, Silvia, chiar n-a fost nimic între tine şi Cristache ?

— Să ştii că n-am să mă mărit cu tine dacă ai de gînd să mă înnebuneşti cu gelozia asta. Te rog să ai încredere în mine. Să crezi ce-ţi spun eu, nu duşmanii mei. Nu fi copil, Adam ! O femeie, dacă vrea să înşele un bărbat, dacă-şi propune aşa ceva, nimeni n-o poate opri. Are o mie de metode s-o facă.

— Nu vreau să te pierd, Silvia. Poate crezi că sînt nebun, că sînt posedat de sminteala geloziei, dar nu vreau să te las nimănui.

— Adam. Dacă voiam să fac asta, o făceam de mult. De exemplu, cît timp ai fost tu pe front şi prizonier. Cine mă oprea ?

— Lasă, lasă. O parte din timp te-a păzit Cristache, pentru el. Ar trebui să-i fiu recunoscător. Să-i dau chiar o recompensă.

— Of, Doamne, cînd ai să încetezi ?

— Bine, bine, Silvioară. Hai să facem pace.

— Pace, pînă are să te apuce din nou gelozia, şi tot aşa pînă cînd ?

— Să zicem, pînă luni, cînd ne despărţim, să mergem la serviciu. De fapt este un armistiţiu. Deliciul acestor tachinări îl sacrificăm pe altarul bunei convieţuiri, în doi, al acestei experienţe care, dacă ne va conveni, o s-o prelungim cu acte legale...

Capitolul 71

Aeroportul de lîngă stadion era arhiplin. Avusese loc un meci de fotbal important, pentru campionat, și nenumărați suporteri însoțiseră echipa Hamburgului în deplasare. Se mai auzeau trompetele și petardele. La bufetele din vecinătate erau golite pe nerăsuflate halbele cu bere blondă și brună, erau devorați delicioșii crenvuști fierți cu muștar. Într-un colț al sălii de așteptare, Eva-Luise, Charlotte și Steve Niven discutau. Eva-Luise făcea eforturi să fie tare, deși o trădau mîinile pe care și le freca nervoasă. Fata ei pleca în călătorie de nuntă cu Niven. Urma să le facă o vizită, peste cîteva luni. Nu înțelegea de ce întîrzia Rudolf. Bagajele trecuseră pe la cîntar, iar banda transportoare le ducea la autocar. Controlul vamal se terminase, dar Niven, îmbrăcat în uniformă de ofițer de aviație U.S.A., obținuse consimțămîntul grănicerilor și pe al căpitanului navei, un Dakota de pasageri turboreactor, să mai zăbovească cîteva minute. În fine, sosi și Rudolf, însoțit de Katrin. Se îmbrățișară în grabă. Rudolf, ca un autentic cap de familie, îl rugă pe Niven să aibă grijă de Charlotte. Frații o apucau pe drumuri diferite. Eva-Luise părea fericită. Nu le spusese copiilor că, înainte cu două zile, i se reconfirmase neoplasmul la sîn. Doctorul Pigerman, un bun prieten, îi recomandase o grabnică internare, deoarece neoplasmul avansa iute și-i putea prinde ganglionii. Eva-Luise își cunoștea boala. Știa că este destul de tîrziu. Simțise, la palpare, un nodul și la celălalt sîn. Singurul remediu ar fi fost un tratament intens cu raze X, să țină, dacă se putea, boala pe loc, și poate, printr-o minune, s-o facă să involueze, s-o aducă într-o stare operabilă. Dar, decît să se mutileze, prefera sfîrșitul. Eventualitatea de a trăi cu proteze estetice, la numai patruzeci și cinci de ani, i se părea o monstruozitate.

Niven o luă pe Charlotte de braţ şi trecură, ultimii, graniţa teritoriului internaţional. Eva-Luise, urmată de Rudolf şi Katrin ieşiră afară, pe o terasă, de unde asistară la decolare.

Se lăsa o înserare luminoasă. Un avion care tocmai se desprinde de pistă avea scris, cu alb, scorul cu care bătuseră oaspeţii : 3—1 pentru echipa din Hamburg. Nava în care erau Charlotte şi Niven parcurse o pistă auxiliară, se opri la capătul ei, se răsuci greu, orientîndu-şi monoplanul în direcţia vîntului. Turbinele începură să scoată scîntei, frînele slăbiră roţile, pasărea de oţel tremură din toate încheieturile, apoi porni impetuoasă pe limba de beton, viteza crescu, avionul se desprinse, îşi alese unghiul de înălţare, apoi intră pieziş în plafonul noros.

Rudolf şi Katrin se despărţiră de Eva-Luise şi plecară cu Taunusul argintiu, condus de fiul său, spre o sală de spectacole. Eva-Luise le refuzase invitaţia de a fi dusă pînă acasă. Prefera să meargă pe jos o bucată de drum. Voia să reflecteze în liniște la ceea ce avea de făcut.

„Discuţia lui Pigermann m-a făcut să cred chiar că mă aflu în afara pericolului. Dacă încep tratamentul imediat, s-ar putea să evit operaţia. În cele din urmă, n-am putut ascunde adevărul lui King Mason. A trebuit să-i mărturisesc, într-o scrisoare, primejdia care mă ameninţă. Mi-a răspuns că mă iubește și-mi oferă posibilitatea să mă tratez în cea mai renumită clinică din Georgia. Săracul de el ! Mă vrea de soţie aşa cum sînt. Soţia lui a murit tot de cancer. Se pare că aşa îi este dat lui să pătimească. Sentimentele, pe el nu-l fac decît să-l pregătească pentru o nouă decepţie... Totuşi, aşa ameninţată de boală cum sînt, simt mai mult ca oricînd pofta de viaţă. De la moartea lui Herbert, au trecut patru ani. Pigermann mă asediază cu declaraţiile lui de dragoste. Şi lui i-a murit soţia în Polonia, acolo unde l-a exilat, de fapt, Reichelt, din gelozie. Cu Pigermann am ajuns să mă port ca o soră cu fratele

ei. Dar cu King Mason este cu totul altceva. Am să-i scriu că m-am decis să vin pînă acolo. Ar fi trebuit să-i fi spus, în scrisoarea în care i-am adus la cunoștință, că lucrurile stau mult mai grav decît i-am relatat. Da, mă duc la el. Banii de drum mi i-a trimis încă de acum doi ani. I-am depus în bancă, să nu mă ating de ei. Ce tip formidabil, vorba Charlottei, este și King Mason ăsta..."

Capitolul 72

O seară de început de octombrie ploios. Plutoanele comandate de Harold Feind se aliniară în fața barăcii. Lipseau numai trei prizonieri : trei convalescenți, după o dizenterie ; erau ținuți la regim hidric, în infirmerie. Își primiseră toți rațiile de casa, după care Webler se topise pînă atunci. Dar acum nu mai avea poftă de nimic. Călcase într-un cui gros, ruginit, și punea greu piciorul încălțat cu mocasin, în pămînt. Primise de la infirmerie fețe curate, dar din rană supura abundent un lichid roșiatic-gălbui.

Înainte de a se întuneca, timpul începuse să se strice, pe sus alergau nori urîți, și un vînt rece sufla dinspre Urali. Prizonierii își căutară mantalele și se culcușiră sub ele. Fură scoase urecherele și mănușile, care în timpul verii se scorojiseră.

Cînd se înseră începu să fulguiască. Corbii vîsleau în văzduh cu ciocurile deschise, înghițind fulgii de zăpadă ca pe niște omizi albe, pufoase. Mirosul taigalei pluti peste lagărul de prizonieri, ca un ecou al verii îndepărtate. Noaptea, cînd ieși afară, Klaus văzu

că zăpada ascunsese sub plapuma ei colilie bărăcile, bucătăria, magaziile de alimente, construcţia din chirpici, în care se afla infirmeria, turlele rotunde ale bisericii. Pe cer, corbii lopătau frenetic, înghiţind lacomi zăpada, răcorindu-şi guşile încinse de hîrjoană...

Intră în baracă şi auzi un geamăt stins. Johann nu se simţea bine : rana, după toate semnele, se înveninase. Piciorul se umflase ca un butuc. Gemea tot timpul şi i se deranjase stomacul, poate de spaimă. Ninsoarea se înteţise şi vîntul îngrămădise omătul în cotloanele mai adăpostite. Uşile privăţilor se deschideau anevoie. Johann, încălcînd ordinele severe de igienă, se chincea pe unde îl pîndeau crampele şi-şi îngropa murdăria, ca pisicile. Klaus ieşi după el de cîteva ori, ca să-l ajute să se întoarcă. Ultima oară îl cără în spinare.

„Domnule maior, nici eu şi nici Lehmann n-am scos o vorbă de cele petrecute în Africa, cu englezii. Să vă ţineţi bine. Ştiu că Comandantul vă cheamă mereu la el. Să nu ne spuneţi că i-am executat la urmă pe ăia care ne-au atacat noaptea şi s-au predat..."

Klaus l-a liniştit, spunîndu-i că discută cu totul altceva cu Hortopenkov. Povestea aceea din Africa era de mult îngropată.

Încercă într-un tîrziu să adoarmă, dar gemetele lui Johann nu-l lăsau să pună geană pe geană. Piciorul i se umflase mai tare, durerile, spunea el, îl săgetau pînă la creier.

O vreme păru că se linişteşte, dar atunci, în baracă, se auzi un zgomot suspect, ce aducea cu şuieratul pe care îl face o cameră de automobil înţepată... Klaus răbdă cît răbdă, apoi coborî intrigat să vadă ce se întîmplase. Îşi apropie urechea de bandajul mustind de supuraţie. Zgomotul devenea tot mai puternic. Aprinse opaiţul, îl apropie de picior şi văzu cum limfa fierbea cu băşici mari prin bandaj... Simţi că tîrligul se udase leoarcă. Aplecă opaiţul şi scoase o exclamaţie

de mirare. Sub patul lui Johann se adunase o băltoacă mirosind a ceva cunoscut, parcă.

În zori, cînd se sculară și ceilalți, balta se întinsese de la patul bolnavului pînă la ușă. Au început să strîngă lichidul acela gălbui și sleit cu fărașele. Umplură cu el cîteva garnițe, pe care le aruncară într-un nămete de zăpadă. Cînd se uitară la Johann, nu le veni să-și creadă ochilor. Colosul se redusese la jumătate. Încercă să se ridice în capul oaselor, dar arăta ca un sac de dormit, moale și dezumflat, lipsit de orice stabilitate. Îl chemară pe Vasea Ciumakov, care ordonă internarea lui Johann de urgență la infirmerie...

După dejun, maiorul Dietmar îl vizită pe Johann. Trecuseră de la internarea lui mai bine de două luni. Camaradul său de arme din Africa părea că merge spre bine. Acolo se găsea și Lehmann, care îi răsucea o țigară. Felcerul îl pregătea însă pentru operație. Piciorul pierdea constant lichidul cu miros de cașa, iar sub pat, într-o tăviță, limfa creștea încet și sigur, de nestăvilit.

Felcerul îi spuse lui Klaus că presiunea în rana produsă de cuiul ruginit era încă enormă. Corpul lui Johann se comporta ca un recipient sub presiune. Felcerul, după priceperea sa, căutase să-i închidă rana cu izolirband. Nici un rezultat. Confecționase un dop din lemn de mesteacăn. Îl fiersese în zeamă de cașa — spunea el — ca să nu fie respins de corp — și intenționa să i-l înfunde în rană...

Adevărul era că Webler rămăsese o umbră din ce fusese mai înainte. Ajunsese sub gabaritul cu care intrase în lagăr. Iar dacă nu se isprăvea cu tărășenia asta blestemată, sfîrșitul nu-i era prea departe, spunea felcerul...

Maiorul Klaus se afla la comandantul lagărului, Vasili Ivanovici Hortopenkov. Era de acum primăvară și fumul țigărilor ieșea prin fereastra deschisă. În

față aveau cîte o ceașcă de ceai fiert în samovar de Lenușca. Fata comandantului trecuse în camera ei și învăța pentru examenele ce se apropiau.

— Pe șantier, domnule maior, ai program de opt ore. Și din simbrie, așa cum i-am spus și colonelului Harold Feind, poți să-ți cumperi mîncare, băutură, îmbrăcăminte civilă. Gîndește-te bine. Dacă îți surîde, te poți stabili la noi. Te poți căsători cu o femeie de-a noastră. Nu se știe cînd veți fi eliberați și, decît să vegetezi aici, în lagăr, mai bine să te apuci de ceva.

— Îți mulțumesc, Vasili Ivanovici. Trebuie să mă mai gîndesc.

— Înscrierea dumitale și a colonelului Feind pe listele celor care doresc să lucreze pe șantierele noastre de reconstrucție, ar fi un binevenit stimulent pentru ceilalți prizonieri. În acest fel, sigur, am vindeca mai iute rănile războiului.

— Să știți că am vrut să vin eu cu propunerea de a merge la lucru. M-am arătat doctorului, care nu mi-a încuviințat inițiativa. Puteți să-l consultați. Susține că plămînii mei nu sînt tocmai sănătoși. Mă ține sub observație de la răceala aceea urîtă...

— Ai merge într-o zonă de munte, într-o muncă de normator. În ultimele luni au plecat două batalioane. Regimul de viață acolo este altul. Te poți stabili la noi dacă te simți bine.

— Rămîn deocamdată în lagăr, domnule comandant. Nu mai poate fi mult pînă la eliberarea noastră. Americanii și englezii au dat drumul la toți prizonierii — așa s-a auzit pe aici.

— N-am să mai insist, în ceea ce vă privește. Dar ce se mai aude cu camaradul dumitale, cel cu care ai luptat în Africa ?

— Iar Africa. Klaus simți că îl inundă un val de căldură.

— Așa cum ați auzit. Dar, apropo, Webler a mărturisit absolut tot despre episoadele de luptă din

Africa, chiar de întîmplarea cu plutonul de comando englez. Nu mi-ai spus ce se mai aude cu el ?

— Foarte prost. Pierde constant din greutate și din volum. Are o suferință stranie. Lehmann stă aproape tot timpul lîngă el.

— Ți-am mai spus că nu-i nevoie. Comisarul Cernausky și-a definitivat dosarul ; lui, plutonierul vostru i-a relatat faptele de acolo.

— S-a stabilit mai exact diagnosticul bolii lui Johann ?

— Pare să fie un cancer de un soi ciudat. Cel puțin așa ne-au sosit rezultatele ultimelor analize de la laborator.

— Nu ne-am așteptat la așa ceva. Era un camarad de treabă.

— Să lăsăm asta acum, mai ales că nu putem face prea mult pentru el. Dar unde rămăsesem cu discuția noastră seara trecută ?

— Vorbeați despre ofensiva rușilor de la Stalingrad.

— Este adevărat că am avut, în momentul ofensivei, o oarecare superioritate de forțe, dar numai în blindate. În rest, am fost aproape egali. Ne-au avantajat, este adevărat, faptul că ostașii nostri erau proaspeți, gerul cumplit, care a transformat Volga într-un pod de gheață, și viforul, cu care noi sîntem învățați, a ținut trei zile.

— Armatele germane și române erau slăbite, uzate de luptă prelungită, unitățile noastre erau nerulate, cu muniție puțină. Toate astea au constituit un handicap, care a înlesnit atacatorului să păstreze inițiativa între 19 noiembrie, cînd ați declanșat atacul, pînă în ziua de 23 noiembrie, cînd ne-ați încercuit 22 divizii germane și române si peste 160 de alte unități germane, române, italiene... Eu, așa cum știți, luptam în Africa, dar s-a auzit aproape totul și la noi. Este adevărat că lui Von Paulus i s-ar fi făcut o propunere de capitulare onorabilă ?

— Domnule maior, am toate aceste lucruri notate în memorie și în jurnalul meu de război. Generalul Rokossovski, pentru a economisi viețile germanilor și ale românilor încercuiți, cît și pe ale propriilor ostași, a trimis la 8 ianuarie '43 cîțiva parlamentari cu un steag alb spre dispozitivul german. Paulus a luat însă legătura cu Hitler, aflat la Rastenburg, unde negocia cu Ion Antonescu. Führer-ul vostru, lipsit de discernămînt, a ordonat să se lupte pînă la ultimul militar încercuit. Von Paulus a mai cerut o aprobare de capitulare cînd se găsea încercuit în magazinul „Univermag". Era 28 ianuarie. „Vă interzic să capitulați. Armata a 6-a germană să mențină pozițiile pînă la ultimul om, pînă la ultimul cartuș", i-a ordonat Hitler. Pentru a-l stimula pe general să reziste, Hitler l-a avansat feldmareșal, afirmînd : „Niciodată un mareșal german nu se va preda." Eu conduceam o companie de asalt. În ziua de 31 ianuarie orașul Stalingrad era practic cucerit. Luptele erau ca și încheiate. Cei de la transmisiuni interceptau tot felul de radiograme ale Comandantului Armatei a 6-a germană. Mi le amintesc pe cîteva : „Soldații nu-și mai recunosc comandanții. Fiecare execută ce-i trece prin cap. Nu se mai angajează să lupte ; s-a scăpat din mînă coordonarea organizată a rezistenței." Ori : „Rușii sînt în fața adăpostului : distrugem corespondența. Magazinul Univermag este blocat de trupe motomecanizate..."

— Pierderile noastre la Stalingrad au fost uriașe. Îmi amintesc de niște cifre care circulau, la noi la Afrikakorps : 800 000 militari morți, răniți și dispăruți, 2 000 tancuri și autotunuri, 3 000 avioane, 70 000 de autocamioane. Victoria dumneavoastră, la Stalingrad, a influențat favorabil toate operațiunile militare ale aliaților...

După ce-l părăsi pe Hortopenkov, Klaus se duse la infirmerie. Operația lui Johann, după felcerul care i-o făcuse, reușise de minune. Dopul din lemn îi

oprise, în parte, pierderea lichidului. Mai rămăseseră cîţiva pori, care încă mai supurau. Se aştepta ca în zilele următoare să se închidă. Îi era însă teamă, ca corpul străin să nu fie expulzat, sigur, din cauza presiunii care devenea tot mai mare.

Capitolul 73

Prizonierii nemţi auzeau tic-tac-ul joantelor. Aceeaşi melodie, ca aceea de acum cîţiva ani, care i-a condus pînă la lagăr. Plecaseră destule trenuri cu austrieci, din zona sovietică de ocupaţie a Austriei, apoi din celelalte zone ale aceleiaşi ţări, alte trenuri cu soldaţi din Wehrmacht, majoritatea în vîrstă ori bolnavi. Lui Klaus Dietmar, în ultimul timp, i se agravase boala de piept. Tuşea din ce în ce mai urît. I s-au făcut formele de plecare. Poate contribuise şi comportamentul său bun, în toate activităţile pe care prizonierii le prestau în folosul colectivităţii.

Se găsea într-un vagon de marfă, cu alţi douăzeci şi ceva de prizonieri. Pe fiecare perete, li se montaseră paturi acoperite cu pături luate de la reformă. Klaus ocupa acelaşi vagon cu Glasser, cu Harold Feind, Konert, Uwe Füssel, Hoffmann şi alţi prizonieri. Un Hoffmann numai piele şi os, aşa cum arăta de cînd scăpase, ca prin urechile acului, de tifos exantematic.

Pe Johann Webler îl părăsiseră în lagăr. Nu se putuse înzdrăveni. Cu fiecare zi, plutonierul se împuţinase. Infirmierul îi golea tăviţa la cîteva ore, umplută de acel lichid tulbure prelins pe lîngă dopul im-

plantat. Ajunsese în cele din urmă de mărimea unui copil de zece ani. Capul i se micșorase cît o pară smochinită. Cîțiva militari și o băieșiță, de-ai locului, i-au adus îmbrăcăminte de la copiii lor. Klaus, așa cum l-a sfătuit Hortopenkov, a stat lîngă el pînă în ultima clipă. Foarte des venea la el și Colea Zilbermann. Johann începuse să se creadă școlar și recita poezii din primele clase primare. Pe Lehmann îl teroriza. Nu se culca decît cînd acesta îi citea povești pentru copii. Trimiseseră încă o dată zeama misterioasă la analiză, așa cum hotărîse comandantul Vasili Ivanovici Hortopenkov. Rezultatul de data asta nu mai conținea nici un dubiu : zeama era carnea și oasele lui Johann.

Feldwebelul din Afrikakorps, Johann Webler, se săvîrși într-o blîndă înserare, cu pacea așternută pe figură. Îl îngropaseră într-un colț al cimitirului, fără sicriu, înfășurat în pînza de cort...

August 1948. Prizonierii aveau de străbătut o distanță uriașă. De la Volga, urmau să traverseze Polonia, zona sovietică a Germaniei, pînă la Trizonia.

Au zăbovit în Gorki cîteva ore. S-au tolănit la soare, pe lîngă linie. Localnicii îi iscodeau dacă au „karandaș". Cîțiva prizonieri și-au schimbat tocurile ori creioanele rezervoare pentru pîine caldă și brînză, sub privirile curioase ale corbilor ce-i însoțeau în călătorie. Cît timp prizonierii călătoriseră în ZIS-urile militare, ce supraviețuiseră războiului, corbii tineri zburaseră pe deasupra lor, hîrjonindu-se. Se făceau cîteodată nevăzuți, pentru a reapărea din nou, după ce garnitura părăsea gara, așezîndu-se pe vagoane, milităreste, ca niște santinele.

Moscova : haltă mare. Amurgea și valuri de muncitori zoreau spre intrările metroului. Trenul fu tras pe o linie depărtată de peron, iar prizonierii fură duși la un punct sanitar.

Își plecară capetele în fața băieșițelor, care îi controlau dacă au ori nu nichitari. Uwe Füssel chelise. Își aplecă și el fruntea înaintea unei femei sănătoase, cu o privire ageră. Rusoaica rîse la început. De ce se lăsa controlat acest german, din moment ce toată țeasta era lucie ca în palmă. Și, minune, căci minune a fost. Uwe avea un păduche. Izbuti astfel să scape de restul de păr ce-i înconjura capul ca o coroană. Infirmiera îi dădu niște vaselină într-o hîrtie țiplată să se ungă din cînd în cînd, să-și tămăduiască eczema.

Uwe voi apoi să cîștige simpatia băieșițelor.

— Am de vînzare o cămașă moldovenească, se adresă el unei femei.

Mai multe amatoare se îmbulziră în jurul mărfii neobișnuite. Una se dădu mai aproape de Uwe.

— Cît ceri pe cămașă ?

— Cinci pîini calde și două kilograme de brînză.

— N-am pîine caldă. Ia ruble și schimbă-le în ce vrei tu.

— N-am ce face cu hîrtiile tale. Vreau pîine caldă și brînză.

— Rublele le transformi iute în pîine. Caută o brutărie.

Vasea Ciumakov făcea pe tălmaciul. Îi venea să rîdă de toată sporovăiala, dar îl slujea onest pe Uwe. Totuși nu se putură înțelege la preț. Agasat, vîrî cămașa în tașcă, pe care, sub uităturile poftitoare ale femeilor, o atîrnă în cuier.

Lui Klaus dușul fierbinte îi biciuia pielea. Aburul îi provocă tusea. Adună în mînă salivă și descoperi în ea urme de sînge. Apa fierbinte îl vlăguia, o apă cu o presiune uitată de mult. Se simțea totuși bine. Lîngă Klaus, Hans Spiegel, cel care sugrumase lupul, își freca palmele pe o piatră, pe o gresie adusă cu el în vagon.

Maiorul german dădu drumul apei reci. Simți nevoia să bea și deschise gura, sorbind însetat șuvoiul

proaspăt, lăsîndu-l slobod să-i pătrundă în adîncurile trupului.

Abia după ce începuse să se șteargă, Uwe își aminti că lăsase cămașa de noapte nepăzită. Alergă într-un suflet, gol ca Adam, suduit de femei. Găsi tașca și picioarele i se muiară. Acolo mai fusese și partea lui de aur : o punte și doi canini. Toate erau la locul lor. O băiețiță îl împinse îndărăt, în sasul de îmbrăcare, unde prizonierii își trăgeau peste corpurile îmbăiate ca la mama acasă straiele de toate zilele purtate în prizonierat...

Într-o altă gară, Uwe, învoit de Vasea Ciumakov și însoțit de el, intră în vorbă cu două rusoaice. Nu prea se înțelegeau. De pe vagon, corbii începură să croncăne, deveniseră nerăbdători să plece.

— Este nepurtată, neamțule ?

— Cum se vede, *meine Frau* [1]. E nepipăită.

Vasea Ciumakov se străduia să fie un perehodcio imparțial.

— Nu știu dacă mă va cuprinde.

— Pare a fi croită pe trupul dumneavoastră, meine Frau.

Femeia, nițeluș corpolentă, și-o înfășură pe talie

— Neamțul are dreptate, o îndemnă prietena. Îți vine ca turnată. În caz că mai slăbești, îi mai scoți un clin, două.

— Cîte ruble ceri, neamțule ?

Uwe Füssel nu răspunse. Gîndurile îi erau într-altă parte. Să vîndă ori, mai bine, să nu vîndă cămașa și să caute să întîlnească femeia pentru care o cumpărase, în ajunul zilei de 23 august, cînd o așteptase la hotelul Splendid, cum îi promisese că vine ? Atunci fusese instituită starea excepțională, și alergase la Comandament, iar printre lucrurile adunate în grabă, din hotel, cămașa luase drumul acestei tăști purtată cu el.

[1] Doamna mea.

Verușca o chema pe femeia căreia îi era destinată, o femeie de o frumusețe rară, și care venise mai tîrziu la el, așa cum aflase dînd un telefon la hotel. Se gîndi să convertească totuși puntea de aur și să oprească cămașa, cine știe... ?

— Te-am întrebat, cît ceri pe ea, neamțule ?

— Merită o avere, dar o dau cu mai puțin. Spune tu, Vasea, prețul.

Starșîi-serjantul pronunță suma cu care se înțeleseseră ei doi.

— Ce zici, Marina ? Pe mine m-ar interesa. Ce părere ai ?

— E un chilipir, Verușca.

Uwe Füssel tresări. Femeia se numea ca drăguța lui pe care n-a mai întîlnit-o. Și dacă o privea cu luare aminte, sigur că, în urmă cu mai mulți ani, semănase cu Verușca lui de la București, cu care nu apucase să se iubească, din cauza plecării lui la Comandament.

— O iau pentru Tania. Pentru cînd o să mai crească. Are o broderie delicată. Românii moldoveni sînt pricepuți ca și ceilalți de dincoace de Prut în arta asta, ca nimeni alții. Îți dau dacă vrei să copiezi și tu modelul ăsta, să ți-l faci.

Tîrgul s-a încheiat. Uwe, însoțit de Vasea, se opăci într-o prăvălie de lîngă gară, de unde ieșiră cu brațele încărcate. Printre tîrguieli aveau și două sticle cu votcă.

Urmînd insistentele invitații ale lui Uwe, Ciumakov călători un timp în vagonul lui Harold Feind. Întinseseră pe un petic de foaie de cort pîinile rotunde și calde, brînza, vreo două kilograme, și un salam uriaș, rusesc. Udară totul cu votcă. După masa copioasă, noaptea și-au stins arsurile băuturii golind două canistre cu apă, pe care Ciumakov avusese grijă să le aducă din timp. Oricum, acesta se arătase un partener de nădejde la chef...

Se apropiau de granița Poloniei. În ușă, Glasser tocmea un stilou. Prețul — o pungă plină cu zahăr bucăți, cam un kilogram.

— E karandaș-rezervor, neamțule ?

— Și cu cerneală în el. Elvețian.

Omului i se îmbujorase obrazul alb de plăcere.

— N-am decît punga asta cu zahăr să ți-o dau pe el.

Vasea îl sfătui într-o germană sumară să se lase păgubaș. Glasser făcea un tîrg destul de prost. Chiar îl luă de mînă, îl depărtă de cumpărătorul chilipirgiu.

— Dă-mi ruble. Îmi cumpăr cu ele cît zahăr poftesc.

— Zahărul ăsta este aur curat, neamțule. Este valută. Ce zici ?

Trenul plecă, după ce cumpărătorul ceruse să vadă stiloul, să aprecieze cît merita tocul rezervor, în afara zahărului. Glasser se aplecase să-și ia îndărăt obiectul, dar vagonul înainta din ce în ce mai iute. Celui cu zahărul îi trecu un cîine printre picioare, se împletici, era chiar să intre sub roți, se scula, alergă după vagon, dar treptat se pierdu spre coada trenului, acolo unde corbii începuseră să aterizeze, parcă luînd și ei parte la întîmplare.

După mai bine de o oră, prizonierii deslușiră niște izbituri, sus, în oblon, sub acoperiș. O voce repeta cuvîntul „karandaș". Intrigați de întreaga poveste, deschiseră ușa. Vasea, și el pe acoperiș, încerca să limpezească neînțelegerea.

— Glasser, omul întreabă dacă tîrgul mai stă în picioare.

— Nu m-am răzgîndit, dar să mai dea ceva pe deasupra, se ținu dîrz Glasser, mișcat de întîmplare. Rusul începuse să-i placă.

— Atunci să mănînci zahărul sănătos, i-l dădu Vasea, odată cu cîteva hîrtii de bancă, destule, cît să valoreze cît două stilouri.

— Petrecere frumoasă ! le ură omul, privindu-i lung.

— Ce tot îndrugă omul, Vasea? îl iscodi Harold Feind.

— Să vă distrați bine! tălmăci sergentul-major.

— Petrecere cu zahăr? rînji Harold. Cum o fi asta?! ronțăi un alt cub dulce, vanilat.

Vasea și cumpărătorul părăsiră acoperișul coborînd într-o cabină de frînă. Între timp, corbii reveniră pe rînd, se orînduiră pe familii, pe perechi, hîrjonindu-se, giugiulindu-se, prinzîndu-se de ciocuri, bătîndu-se cu aripile pentru mirese...

Trenul poposi în vecinătatea unui oraș. Nu departe de gară, un lac întins, înconjurat de păduri, își pierdea pînzele lichide spre orizont. Prizonierii primiră învoirea să ia masa la umbra răchitelor și stejarilor.

Toată după-amiaza dormiră la soare, făcură plajă și înotară în apele sălcii acoperite cu lintiță și mătasea broaștei. Destui dintre ei rămaseră în gară și se prăjiră la soare cocoțați pe traverse de cale ferată, ori pur și simplu printre linii, tolăniți pe mantalele și tunicile ponosite în care făcuseră prizonieratul.

Spre înserat, după ce Vasea se îngriji de cină și prizonierii reveniră la vagoane, Klaus Dietmar ceru învoire să mai zăbovească lîngă lacul ce-i amintea de cel de acasă, al cărui mal se tulbura în ceața depărtării. Voia să fumeze din mahorca primită de la niște feroviari polonezi...

Pe Klaus gîndurile îl purtau spre București, la pergola Iuliei. Fuma absent de tot ce-l înconjura. Umezise puțin tutunul, să întîrzie jarul, și privea, fără să vadă, linia de orizont, unde luna spărgea oglinda apei în larg, arătîndu-se în străfundurile ei, acolo unde pîlpîiau stelele și umbrele înfricoșătoare ale norilor tiviți pe margini cu argint viu.

Poate dormea, ori era treaz, nu mai știa ce-i cu el, țigara i se stinsese între degete și un zgomot straniu creștea în intensitate. Ceva ca o zbatere de aripi a unei colonii de păsări sporea pe sus și, vag, ajungea

la el o adiere pestilențială de stîrv. Privea fără să vadă, dar ceva îl îndemna să se teamă. Simțea că pericolul vine de sus, de unde persevera obositor acel miros nesuferit. Atît cît îi permitea lumina văroasă a lunii, identifică siluete de păsări cunoscute, ce se înălțau, ca pentru a se depărta de pămînt pentru totdeauna.

„Păsările parcă pe mine mă pîndesc. Vor să mă sfîșie, pentru ce am făcut în Africa. Iată, răzbunarea acelor suflete de englezi..."

Numai că cerul se însenină nefiresc, pe sub genele dimineții, la un capăt depărtat al globului terestru, lumina scăpase înfrigurată, abia trezită din somn, și spăla polenul fumuriu de pe clopotul văzduhului. Adună în suflet și mai multă spaimă, deși corbii nu se mai vedeau decît ca niște puncte de argint. Croncănitурile lor însă treptat se amplificară, crescură ca o vijelie. Pe măsură ce deveneau mai tari, acele luminițe se măreau, căpătau formele unor rîndunici de mare ce cădeau cu o iuțeală meteoritică...

Își dădu seama că erau corbii ce veneau spre el, pentru a-l devora, văzîndu-l izolat, departe de ceilalți prizonieri. Își reaminti de o rugăciune pe care o rosti precipitat. O repetă pentru că moartea încă nu venise. Corbii luminau tot mai tare, păreau muiați în fosfor, totul din ei era străveziu, fierbeau parcă într-o materie cerească...

Dar cea cu coasa întîrzia. Ridică uimit fruntea și văzu pe cer niște traiectorii, ca de proiectile trasoare, niște săbii de lumini ce uneau înaltul cu adîncurile apei, iar pe acele căi luminoase, corbii străluminînd intrau în mediul umed, poposind pe arborii lacuștri.

Adîncurile apei se luminară și putu vedea păsările grupate pe familii, în perechi, cu penajele argintii, ajunse într-o lume a străfundurilor, uimită, care nu pricepea bine pentru ce s-au întors păsările în matricea de la începutul începuturilor...

Capitolul 74

Sala de repetiție a corului, în care se puseseră cîteva rînduri de bănci, se umpluse cu salariații întreprinderii. La masa prezidiului se așezară tovarășul Răducanu, de la raion, tovarășul Eremia Manole, secretarul organizației locale de partid, și un al treilea, al cărui nume rostit iute, asistența nu l-a reținut, un bărbat cu pielea albă, cu nasul frumos desenat, cu buzele subțiri ca o linie. Tovarășul Răducanu de la raion înclina capul des într-o parte, parcă îl rodea cravata și încerca să scape de o poziție incomodă. Ticul aducea cu hiba președintelui Harry Truman, pe care îl văzuse, cu siguranță, în vreun jurnal de actualități, ori nu-l văzuse deloc, dar suferea de acest tic. Pe pînza roșie a mesei adăstau blocnotesuri, creioane, statutul Partidului Comunist Român, cîteva volume din operele lui Lenin și Stalin și o vază cu garoafe roșii. În spate, pe un perete, portretele clasicilor marxism-leninismului : Marx, Engels, Lenin și Stalin. Lîngă flori, un bust al lui Stalin. Pe frontonul scenei, o lozincă care glăsuia despre ce se petrecea în sală : „Partidul își întărește rîndurile zi de zi, ceas de ceas !“ În partea dreaptă a mesei, un citat dintr-o cuvîntare a lui Gheorghe Gheorghiu-Dej. În fața celor trei reprezentanți ai autorității de partid, confirmați de cei din sală, se găsea muncitorul-brigadier Adam Mălureanu.

Se efectuau verificările de partid. Pentru asta Adam trebuise să studieze cîteva săptămîni toate cuvîntările tipărite, colecția de ziare *Scînteia*, mai tot ce se referea la ce spusese Stalin despre o problemă la ordinea zilei. Putea fi întrebat orice și trebuia să răspundă, să dovedească că este pregătit politic și ideologic.

Venise îmbrăcat ca de sărbătoare. Își cumpărase — pe un preț convenabil — un sacou și un pantalon de la Economatul Filaretului, din incinta gării, printr-o relație, din baloturi uriașe expediate de americani în

țările din răsăritul Europei, probabil vreo captură din lagărele germane asanate după ocuparea lor. Nu mică i-a fost surpriza cînd, încercînd să ridice reverele sacoului, descoperi, dinapoia celui stîng, gaura unui glonț, tras de aproape, o perforație stopată stîngaci. Căptușeala din partea locului cu hibă îi elimină ultima îndoială. Nefericitul, căruia îi aparținuse haina, sfîrșise împușcat. Fusese vreun evreu, ceh, rus, german, francez, ori polonez, unul dintre milioanele de prigoniți, hărțuiți, persecutați, batjocoriți, blestemați, proscriși, eliminați, pentru că nu asistaseră pasiv la asaltul național-socialismului și nazismului în lume. Hainele rămăseseră poate în gestiunea lagărului, mărise avuția acestuia, bineînțeles recondiționate, impecabil călcate. Lui Adam, cînd le cumpărase, i se păruseră noi. Gaura, cu marginile pîrlite, reparată stîngaci, pata aceea închisă la culoare de pe căptușeală vorbeau despre o dramă. Adam se privise îndelung în apele unei oglinzi și îi plăcuse cum îi venea haina de culoare deschisă, în carouri, într-un maroniu vesel — haina vreunui tînăr sub douăzeci și cinci de ani...

Se terminase referatul ținut de secretar. I s-a dat atunci lui Adam cuvîntul, să-și facă autobiografia. Nu ocoli absolut nimic. Fiu de muncitor tipograf, fără avere, tatăl murise, un frate ucis pe front, în răsărit, mama pensionară, cu pensie după soțul mort de ciroză, doi ani de facultate, la cursurile de zi, întreruptă, front în răsărit, mereu în linia întîia, unde era trimis, la ordin, apoi în Transilvania de nord, în Ungaria și Cehoslovacia ; prizonier la germani, eliberat de americani, apoi captiv la aceștia, pe coasta Atlanticului. Cei din prezidiu notau cînd și cînd. Înadins nu vorbise absolut nimic despre activitatea lui alături de tatăl său și de Sandu Vrabie ; nu pomeni nimic despre tovarășul Tudor, pe care îl recunoscu în cel de-al treilea tovarăș venit de la un organ superior de partid.

— Cum stai cu morala proletară, tovarășe Mălureanu ? fu întrebat de tovarășul Răducanu Ștefan, în timp ce-și freca nasul borcănat.

— Vă rog să fiți mai explicit, tovarășe Răducanu.

— Cu morala proletară, tovarășe. Ce nu este clar ? Cu femeile.

În sală se iscă rumoare. Întrebarea era limpede. Așa înțeleseseră cu toții. Ce prietene avea Adam Mălureanu, cu cine avea legături din fabrică ori de aiurea.

— Din cîte cunosc, morala proletară este o concepție mai complexă despre lume, despre viață, despre societate, are un aspect mai larg, unde partea la care vă referiți, adică familia comunistului, ocupă, este adevărat, o pondere însemnată.

— Ascultă, tovărășele, nu ne face nouă prelucrări. Eu am întrebat limpede, se înnegri mai tare la față Răducanu, ce legături ai în afara familiei ? Și nu te mai abate de la subiect.

— Sînt necăsătorit, tovarășe Răducanu. Sînt burlac.

Adam începuse să se enerveze. Discuția decurgea cum nu se așteptase. De la început o pornise cum nu trebuia.

— Din dosarul dumitale, luă el în palme scoarța dosarului, se cunoaște că întreții relații cu fata unui fost maior din armata veche. Cu fata unui burghez. Mergi la ea în casă. De ce nu-ți găsești o muncitoare? Ai uitat de unde ai plecat, tovarășe ?

— Dar eu n-am plecat de nicăieri și n-am ajuns nicăieri, vă rog să mă scuzați. Am fost muncitor, și în prezent tot muncitor sînt. Ecuația mi se pare limpede.

— Dar ai afirmat în autobiografie că dorești să înveți mai departe, să ieși inginer, să te ridici pe o altă treaptă socială.

— Și ce este rău în asta, tovarășe Răducanu ?

— Este. Ai reminiscențe burgheze, tovarășe ! Dumneata nu înveți ca să fii mai util socialismului, să ai o contribuție mai mare. Înveți ca să parvii. Apoi să te

căsătorești cu fata maiorului, care a avut o moșie și are o casă în Parcul Dorobanți ; cunoaștem noi.

— Nu știu ce am să fac peste cîțiva ani, tovarășe Răducanu. Poate că mă voi căsători cu ea, poate nu mă va lua ea pe mine. Vă rog, verificați-mi faptele trecute. Lăsați deocamdată viitorul.

— Hm, hm, tuși Răducanu. Întreabă-l și dumneata ceva, tovarășe Manole. Îl cunoști din munca de zi cu zi. Ai cuvîntul.

— Ce inovație ai aplicat de curînd la băile galvanice, tovarășe Mălureanu ? Dar cît mai scurt, să nu irosim timpul oamenilor.

— Sistemul de filtrare continuă a electrolitului cu răcirea lui prin termostatare, în vederea purificării și depunerii omogene a cromului și a cuprului.

— Poți să ne spui estimativ ce economie aduce treaba asta ?

— Eu am rezolvat-o ca sarcină de serviciu, iar din înregistrările în post-calcul a reieșit, pe trei luni, un sfert de milion lei. Economia va fi mai mare după extindere la toate băile galvanice.

— Tovarășe Manole, dumneata întrebi astfel încît Mălureanu să se poată lăuda, îi spuse pe șoptite Răducanu. Ce faci aici, tovarășe ?

— Nu se pot separa părțile pozitive ale unui om de cele negative atunci cînd îl cîntărești. Așa am învățat de la partid.

— Noi lipsurile vrem să le depistăm, tovarășe. Ce are bun este treaba lui. Asupra racilelor trebuie să acționăm, așa cum ne învață partidul. În sensul ăsta trebuie întrebat. Tovarășe Mălureanu, zici că ai făcut front în răsărit. Spune-ne, ai tras cu tunul în inamic ?

— Am tras, tovarășe Răducanu.

— Ai doborît multe avioane bolșevice, cum se zicea pe atunci ?

— Am tras în avioane inamice, tovarășe Răducanu

— Era totuna pe atunci. Spune-mi, te rog, cîte ai doborît ?

— Nu mi-am notat nicăieri, tovarășe Răducanu

— Dar nu te-ai gîndit că avioanele în care ai tras erau ale Armatei Roșii eliberatoare? Că trăgeai în ostașii primului stat proletar din lume? Că înlesneai hitleriștilor victoria asupra lor?

— Aveam ordin să trag, tovarășe Răducanu. Am tras la ordin.

— Ordinul era să tragi, nu să și nimerești, să dobori.

— Asta așa este. Numai că mă obliga nevoia să le dobor. Altfel eram eu omorît. Iar dacă nu le doboram, eram considerat trădător și executat. Pe front — dacă ați fost acolo, tovarășe Răducanu — în momentele grele ale încleștării, cînd moartea plutește pretutindeni, este greu să-ți mai faci procese de cunoștiință. Omori ca să nu fii tu omorît. Iei viața adversarului, în majoritatea cazurilor, fără să-l vezi. Altfel, ți-o ia el pe a ta, și tot așa, de multe ori, fără să te vadă, fără să știe cine ești, ce sentimente nutrești pentru o idee.

— Recunoști, deci, că ai ucis soldați ai Armatei Roșii. Că ai făcut un rău efectiv acestei armate. I-ai întîrziat victoria. Nici măcar acum nu te căiești, nu regreți rătăcirea de a fi luptat în hoarda lui Antonescu...

— Tovarășe Răducanu, armata din trecut era marea mută. În armată, sînt șefi care dau ordine și ostași care le execută. Orice nesupunere este considerată trădare. Dacă doriți să vă spun părerea mea personală asupra războiului din răsărit, de greșala de neiertat pe care guvernul reacționar, condus de generalul Ion Antonescu, care a pus la dispoziția lui Hitler importante forțe umane și materiale, declarînd război Uniunii Sovietice, alături de Germania hitleristă și de alți sateliți, cît și a războiului în general, ca mod de rezolvare a conflictelor sociale, politice, economice, rasiale, atunci vă stau la dispoziție. Să mă faceți însă răspunzător de faptul că am luptat la ordin, și am tras asu-

pra unor ostași înarmați ca și mine, cînd aceștia trăgeau în noi și ne culcau la pămînt, mi se pare nefiresc, iertați-mi că spun ce gîndesc, o ieftină demagogie...

În sală se auziră murmure, greu de deslușit ce semnificație aveau. Oricum, tensiunea crescuse. După cum se desfășurau lucrurile, Adam părea că nu va mai fi confirmat membru de partid.

— Să trecem mai departe, luă cuvîntul tovarășul Tudor, care pînă atunci numai asistase, și care era de la un organism superior lui Răducanu. Puneți, vă rog, întrebări și asupra dictaturii proletariatului, asupra luptei de clasă, i se auziră șoaptele.

Tovarășul Tudor Sebastian citise dosarul lui Adam Mălureanu, la organismul superior unde avea o muncă de răspundere. Unele lucruri le cunoștea bine despre cel verificat, dar nu era trecută în material, aici, activitatea acestuia legată de tipografia ilegală. Luptase pe două fronturi din Europa. Fusese prizonier la nemți, de unde evadase. Făcuse lagăr la nemți și la americani. Venise în țară, refuzase să fie avansat ofițer, cum scria într-o caracterizare, nu arătase atașament pentru uniforma militară nouă, cum concluziona maiorul Cristache Romulus. Se reangajase muncitor, un act demagogic, cum aprecia același referent. Fusese făcut brigadier. Făcuse inovații, raționalizări. Era declarat în fiecare lună fruntaș în producție. Calificativele sale de arme din Transilvania, din Ungaria și Cehoslovacia erau onorabile. Maiorul Vreavu avea despre el o părere excelentă, mai ales după isprava militară de la Budapesta. Vorbea, este adevărat, cu Silvia Gelbescu, așa cum era firesc pentru orice bărbat la vîrsta lui. Era impulsiv, violent, sărea peste cal de multe ori, se supăra repede, dar îi trecea tot atît de repede ; nu era ranchinos ; era ușor ironic ; dar gusta greu ironia altuia. Era concis, logic, elocvent, așa cum dovedea chiar din răspunsul dat ; nu era dogmatic, evita schematismul, spunea totul așa cum îl gîndea el.

Știa să adapteze unele procedee teoretice la specificul întreprinderii. „Oricum, are nevoie de o școală de partid. Are încă multe de învățat pentru a putea munci ca activist. Trebuie să mă ocup puțin de el. Ce mult ne-a ajutat..."

Capitolul 75

Klaus Dietmar călătorea spre Rasenheim într-un compartiment cu un militar echipat într-o tunică de Oberfeldwebel, căruia îi lipseau ambele mîini. Lîngă el, o carte — un roman, *en vogue*, pe timpul lui Hitler —, din care citea cînd și cînd. În locul piciorului drept avea o proteză escamotată de cracul pantalonului. Articulația mecanică era butucănoasă și împungea stofa în dreptul genunchiului. Părăsi vagonul și răsfoi un ziar apărut la Bonn, un cotidian al democrat-creștinilor. Maiorul era îmbrăcat civil și se întorcea acasă după ce fusese găzduit cîteva luni în estul Trizoniei, aproape de graniță, unde completase o groază de formulare și primise apoi haine civile și bani de drum. Klaus Dietmar a suferit un șoc aflînd că armata germană nu mai exista și că trebuia să-și caute o îndeletnicire civilă, pașnică, orice, ca să poată trăi.

Cum și companionul său îl privea insistent, Klaus simți nevoia să i se adreseze, mai ales că mutilatul inspira compasiune.

— Pe unde ai luptat, camarade? își îndulci vocea Klaus.

— Am servit Reich-ul, oriunde m-a trimis Führer-ul.

— Din cîte bănuiesc, ai făcut front, nu glumă.

— Din '39, începînd cu Polonia.

— Și prin ce țări ai umblat, dacă nu sînt prea pisălog ?

— Mai prin toate : Franța, Grecia, Africa, Iugoslavia, Rusia. Pe zidul Atlanticului, apoi în Intrîndul Ardenilor.

— La Falaise, a fost chiar atît de rău ?

— Iadul pe pămînt, domnule ! Zeci de mii de ostași omorîți de canadieni. Terenul arăta ca un abator. Oameni, cai, morți și răniți de-a valma.

— Eram în acel timp în România. Am auzit de dezastru.

— L-am ascultat pe Führer și nu am dat nici un pas îndărăt.

— Am ascultat toți, de fapt, cu sfințenie, de un antistrateg.

— Dar a iubit Germania ca nimeni altul și a murit pentru ea.

— Din pricina utopiilor lui îngrașă pămîntul cincisprezece milioane de germani. Spune-mi, pensia de invaliditate îți ajunge, Herr Kamerad ?

— Atît cît să pot trăi. N-am să mor. Am auzit că la Potsdam s-a hotărît ca germanul să nu trăiască mai prost decît francuzul, englezul sau belgianul.

— Dar cu ce treburi în sud, Herr Kamerad ?

— Locuiesc în Trizonia. Și dumneata ?

— Merg la părinți.

— Pari să fi călătorit mult, așa cum arăți, neodihnit și palid.

— Am stat în Rusia cinci ani, prizonier.

— Că nu te vei fi dat de partea credinței lui Ivan ?

Klaus ezita între a se enerva ori a rîde.

— Să nu vorbim despre lucruri pe care nu le cunoaștem bine. Am fost eliberat cu un lot de bolnavi, după austrieci.

— Și cînd ai căzut prizonier, Herr Kamerad ?

— La români, după insurecția lor armată împotriva noastră.

— Și cum ai dus-o pe acolo ? Ai suferit, nu glumă, nu e așa ?

— Oricum, mai bine decît au trăit ei la noi, în Germania.

— V-a atins propaganda bolșevică, se vede limpede. Și ce grad ai avut în armata fostului Reich ?

— Maior, la antiaeriană, în Wermacht, Herr Kamerad.

— Mă iertați, Herr Major, îl salută ridicîndu-se uimitor de iute și luînd poziție de drepți. Aprindeți-mi vă rog frumos o țigară.

Klaus se conformă, apoi îi lăsă restul pachetului.

— Germania se va ridica iar deasupra lumii, Herr Major.

— Tratatul de la Potsdam ne va obliga să trăim ani îndelungați cu brațele încrucișate. Pînă atunci vom uita de lozinca : „Deutschland über alles !“

— Ne vom scutura de el, Herr Major.

— Cele trei Mari Puteri nu ne vor permite asta, așa de curînd.

— Le vom obliga, Herr Major.

— Nu avem mijloace. Germania nu mai are armată, armament...

— Zona de est a Germaniei va cere curînd alipirea de Trizonia, Herr Major, și vom avea din nou Germania-Mare.

— În est, ia naștere o altă Germanie, Herr Oberfeldwebel.

— Nu cumva preconizați vreo Germanie comunistă, Herr Major ?!

— Este greu de zis cum va arăta Germania viitorului. Depinde de avîntul pe care comunismul îl va lua în lume, cu ce va veni în plus faţă de învăţătura lui Marx și Engels, de ceea ce va face pentru omul de rînd, pentru omul mijlociu, de înfăptuirile lui generoase...

— Dar dumneavoastră cum o vedeţi ? îl întrerupse plutonierul.

— Eu aș vedea-o ca o Germanie unită, democratică, de tip socialist-occidental, apoi o Germanie socialistă, pur și simplu socialistă.

— Se vede cale de-o poștă că v-au îndoctrinat roșii cu broșurile lor. Am mai stat de vorbă cu un prizonier venit de la ei ; tot așa vorbea. V-a dat drumul ca să faceţi propagandă comunistă.

— Este o convingere mai veche a mea că, mai devreme ori mai tîrziu, întreaga planetă va fi socialistă. De ce tip va fi acest socialism, asta n-o mai știe nimeni. Oricum, omul acestui univers va avea de cîștigat, i se va recunoaște atributul de ființă raţională și dreptul de a trăi ferit de amenințarea războiului, a efectelor bombardamentelor atomice, a morţii prin inaniție, prin boli sociale ; statele mari nu vor mai trăi pe spinarea statelor mici...

— Și cum o vor duce germanii în acest paradis al dumneavoastră ?

— La fel ca toţi ceilalţi oameni. Bogățiile și sărăciile pămîntului se vor împărți deopotrivă la toţi locuitorii. Toţi vor fi egali.

Klaus începu să tușească, scoase batista și expectoră. Avu puterea să n-o desfacă, timp în care invalidul îl aștepta.

— Și pentru invalizii acestui război ce-aţi pus deoparte ?

— La fel ca pentru toţi ceilalţi. Pe viitor nu vor mai fi invalizi de război, pentru că nu vor mai fi războaie, va fi pace pe pămînt.

— Sînteți rupt de viață, Herr Major. De la capitularea Japoniei, războiul n-a încetat în lume. Oamenii se bat în Grecia, în China, în Coreea, în Indochina, în Palestina, în Africa, în America Latină. Nu citiți deajuns ziarele. Herr Major, afaceriștii au nevoie să se bată, pentru că armamentul se vinde cu aur greu, iar statele posesoare de industrii de armament n-au de gînd să le închidă, să le dărîme, și să planteze în locul lor rozmarin. Ele vînd apoi armamentul țărilor mici, asmuțindu-le chiar unele contra altora, ca să-și probeze în războaie calde tancurile, tunurile, avioanele, mitralierele. Ce credeți...

Trenul încetini, stopînd pe o linie vecină peronului principal. Klaus îl ajută pe invalid să coboare.

— Germania va renaște, Herr Major. Se va ridica iar. Îi vom face terci pe dușmanii noștri. N-o să scape nimeni de răzbunarea mea.

— Rușii au ajuns departe de pe acum, camarade plutonier-major. Au tras învățăminte din 1918 și din 1941. Și-au luat măsuri de apărare strașnice.

— V-au făcut burduf, cu doctrina lor, Ivanii.

— Eu am predat armele, plutoniere. Trec definitiv în civilie. Îmi este de ajuns cîte am pătimit. Vreau să trăiesc. Într-un viitor război, ce a fost la Hiroshima și Nagasaki se va repeta peste tot.

— Dar vor pieri și învingătorii, rînji plutonierul.

— Omule, aiurezi. Războiul te-a scos complet din minți. Nu mai ai nimic bun în tine. Trezește-te, plutoniere !

Klaus îl privi cu milă. Insul era, cu siguranță, nebun, dacă nu înțelegea că omenirea are nevoie de pace. În timpul cît fusese internat într-un preventoriu și luase contact cu presa, cu revistele, cotidiene germane și străine, radioul, cinematograful, izbutise să-și facă o imagine despre lumea postbelică, despre ce vor rușii și americanii. Contractase în prizonierat o pneu-

monie, destul de rea, avusese plămînii inflamaţi. I se găsise chiar o leziune destul de suspectă, care putea să evolueze nedorit, dacă nu-i da atenţia necesară. Fusese deci eliberat, pentru motive temeinice de sănătate. Glasser, avînd în familie tuberculoşi, făcuse şi el o cavernă. Uwe căpătase un ulcer de toată frumuseţea. Harold Feind suferea de pancreatită. Konert o ducea mai bine, se îmbolnăvise doar de glaucom. Wetzler şi Gartner muriseră de tifos. Hoffmann era convalescent după aceeaşi boală.

Trenul porni şi Klaus închise geamul. Pe bancheta pe care şezuse plutonierul rămăsese o carte. Cînd o luă, dintre filele ei căzu o poză. Trei subofiţeri avînd în spate „La Tour Eiffel". O amintire dintr-un Paris supus, pe atunci, de Wehrmacht. Pe spate cîteva cuvinte : „Împreună cu fraţii mei de arme : Untersturmführer-ul S.S. Hartwig Stauber, cu Untersturmführer-ul S.S. Rudolf Sagersky. Iulie 1943".

Capitolul 76

Amfiteatrul Politehnicii era plin de studenţi. Cursurile începuseră de mai bine de două luni. Într-una dintre băncile din faţă se găsea şi Adam Mălureanu. Lecţia, din acel început de noiembrie, după ce Adam izbutise să reînceapă Politehnica, era ţinută de profesorul Ovidiu Ţino. Dascălul avea şaptezeci de ani, fusese adus de la Timişoara să predea cursul de geometrie analitică. Cele patru table erau pline cu for-

mule, cu demonstrații : totul era evident, rațional : fiecare amănunt era explicat : prin desen, prin ecuații diferențiale, prin formule, prin substituții. Nimic nu rămînea neelucidat. Se construiseră tangenta la elipsă, axele ei principale, tangentele la ea din două diametre conjugate. Cifrele, formulele prindeau viață, deveneau simple, manevrabile, erau luate în stăpînire de studenți : dimensiunile căpătau valori concrete, prin numere cardinale și litere. Elipsa se despuia de văluri, se arăta în netemătoarea ei nuditate, o dulce copilă, ce nu mai timora, lipsită de tot ce însemnase sofisticare : un corp geometric, ca oricare altul, statornicit în tehnică, cu raze, focare, tangente, diametre ; pe orbita unei asemenea minunății, evoluau planete, alerga Pămîntul, ea împărțea și subdiviza timpul terestru, repeta legile cosmosului la scara universului... Ovidiu Țino vorbea, explica desenele și formulele de pe tablă, vocea sa de dascăl și părinte grăia despre bisectoarea unghiului razelor vectoare, despre punctele armonice... Cele patru table se albiră de linii, cifre, exponenți, radicali, fracții, derivate, integrale, de cîteva ori. Paginile caietelor studențești se acopereau una după alta cu aceste semne. Adam abia prididea să se țină după dascăl și-și sublinia substituțiile, rezultatele parțiale, reținînd elementele declanșatoare pentru demonstrație. pentru a nu depozita în memorie întregul, ci numai ceea ce era strict esențial.

Magistrul își făcuse studiile superioare la Paris și în Italia. Soția lui, de o vîrstă cu el ; mai bine zis, fusese. Cu o lună în urmă o pierduse. Avea un fiu stabilit la Paris. Lucrul era cunoscut de studenți, și o liniște evlavioasă de venerație era instalată la cursurile și seminariile lui.

Adam Mălureanu dăduse diferențele impuse, le luase și devenise din nou student. Fusese înscris în anul trei, la Mecanică. Înainte de a începe facultatea, Adam făcuse o școală de partid, cu scoatere din producție,

pe undeva pe la Seminarul de popi, după ce fusese chemat de tovarășul Tudor care-i explicase necesitatea pregătirii sale politice și ideologice. Chiar tovarășul Tudor ținuse cîteva prelegeri la Școala de partid cu regim de internat. Dar, în același timp, Adam dăduse și diferențele, la Politehnică, și aștepta rezultatul. Reluase producția și înainte de a i se comunica rezultatele examenelor date, fusese chemat de tovarășul Răducanu Ștefan, să-și înceapă activitatea de activist salariat la raionul Nicolae Bălcescu. A motivat pentru ce nu poate să dea un răspuns favorabil. A fost făcut din nou carierist, lipsit de nivel politic, fripturist. S-a dus la tovarășul Tudor, care a limpezit lucrurile și n-a mai fost pus în discuția adunării generale pentru refuz de sarcină de partid...

Lui Adam nu i-a fost simplu să se acomodeze cu învățătura, cu reluarea studiilor superioare. Ororile războiului, viața din tranșee, suferințele lui, luptele la care a luat parte, emoțiile șterseseră o parte din tot ce însemnase matematică, calcul vectorial, calcul infinitezimal, statica, cinematica, dinamica, electrotehnica, rezistența materialelor. Pentru asta, mai toate după-amiezele și le petrecea la bibliotecă. Colegii și colegele, care urmaseră primii doi ani de Politehnică și cu materiile proaspete din liceu, mai tineri decît el, mai puțin uzați de viață, unii avînd părinții ingineri ori profesori, îl handicapau. El avea în schimb avantajul unei voințe tenace și al seriozității studiului individual. Era conștient de consecințele ce decurgeau din repetarea ori pierderea vreunui examen ori an de școală. Astea însemnau excluderea de la cantină, de la cămin.

Încercase să lucreze după-amiaza la întreprindere. Noul conducător, un fost muncitor zețar, apoi maestru, care avusese grijă să-și vadă băiatul absolvind Academia Comercială, aducîndu-l iute, la el, unde era

director, ca șef de serviciu, unul Bardea, i-a retezat orice speranță. „Nu am ce face cu ingineri mecanici. Am nevoie de ingineri chimiști pentru galvano.“ Scurt. S-a dus la organizația de partid. I-a cerut sprijin tovarășului Eremia. Acesta l-a luat pe Ilie, președintele de sindicat și s-au înfățișat amîndoi la director.

„Nu-ți aprobă, nici mort, să lucrezi după-amiaza. Zice că nu ai supraveghere tehnică. N-are cine să răspundă de tine, să te coordoneze, să-ți dea îndrumări. Cine știe ce-ți trece prin cap să faci cînd ești nesupravegheat la locul tău de muncă...“

Adam pierdu șirul explicațiilor. Îl furaseră din nou gîndurile, așa cum păția deseori. „Am să-l rog pe Mircea Hîrtopeanu, ori pe Cojan să-mi dea notițele să mi le completez de la ei.“

Lecția se apropia de sfîrșit. Un exercițiu laborios se făcea pe tablă și pentru el se oferise Mihăiță M. Mihai. Trei M, cum era numit de colegi. Mihăiță se descurcase de minune. Și atunci sună de pauză. Profesorul rămase în amfiteatru și își aprinse o țigară. Adam Mălureanu, însoțit de Alex. Filioreanu, se apropie de dascăl. Adam simțea nevoia unei explicații suplimentare : un anume lucru nu-i era suficient de limpede. Trebuia să se grăbească, să-și poată mînca amîndoi pîinea unsă cu marmeladă pe care o lăsaseră în pupitru. Ovidiu Țino îi repetă demonstrația, în punctul de elucidat.

— Cum se face, domnule profesor, vă rog să mă iertați, că fără să folosiți nici o notiță predați trei ore încheiate ? Putem ajunge și noi asemeni dumneavoastră ?

Fără să-și dea seama, formulase de fapt o întrebare de interviu. De ei trei se apropiaseră Manea, Surjicov, Virginia Anastasiu, Malanciuc, Lena Dascălu, Cojan, Moțoc, Moisescu, Hîrtopeanu...

— Ei, tovarăși studenți, ce pot să vă spun. Mai întîi, trebuie să învățați cu seriozitate, sistematic, să vă sedimentați metodic noțiunile, de la simplu la complex, dar numai după ce le-ați înțeles perfect, după modelele care vă aranjează pe fiecare mai bine.

Era așa, nu era așa, toți ascultau cu evlavie, încercau să creadă că dacă vor aplica aceste metode fiecare va înmagazina în memorie tot atîta material, pe care apoi să-l scoată, să-l înșire pe tablă.

— Memoria dumneavoastră, la vîrsta pe care o aveți, pe noi ne uluiește, tovarășe profesor, încercă să-l măgulească Alex. Filioreanu.

— Tovarășe Filioreanu, împlinesc curînd șaptezeci și unu de ani. Vreau să vă dau un sfat, mai ales acelora care vor să îmbrățișeze meseria de dascăl universitar. Aceștia, după mine, trebuie să aibă grijă să vină în fața studenților cu materia cunoscută pe de rost. În mintea lor să existe o perfectă ordine, știut fiind că, dacă în capul dascălului este haos, în mintea studentului haosul se amplifică. Luați în serios școala, Politehnica : este nevoie de cadre ; industria abia așteaptă să vă primească, fiecare aveți locul asigurat, nu este ca pe timpul meu, numai că pregătiți-vă atît de bine, încît atunci cînd veți avea de proiectat ceva, de rezolvat probleme inginerești, să nu fiți obligați să vă angajați un inginer, care să vă descurce...

În aceeași zi de noiembrie cald, dintr-o toamnă blîndă. Adam apucase pe Polizu, intrase pe strada Paris, mai departe pe Confederația Balcanică, spre prelungirea Dorobanților. Silvia îl invitase la masă. Prînzise, pentru orice eventualitate, la cantina din Piața Buzești. Completarea de la Silvia îi cădea tocmai bine. Mîncarea de la cantină nu-l sătura niciodată. Și astăzi, pe drumul pînă la cantină, discutase cu Surjicov și Malanciuc numai despre meniuri suculente pe

care niciodată nu avea cum să le comande, pentru că îi lipseau banii trebuitori... Ieși dintr-o tutungerie cu un pachet de Mărășești. Își aprinse o țigară și, mare surpriză, în fața lui se oprise Helga. Privirea ei se schimbă brusc. Avea în ea ceva de animal devotat. Era elegantă, cu ochelari cu rame groase și cu toartele prinse într-un lanț coclit, ce-i atîrna sub bărbie. Rujul îi făcea gura roșie ca o rană. Părul si-l coafase minuțios, ca al unui manechin de la „Pop și Bunescu." Purta o fustă și o jachetă dintr-un material plastic, din vreun pachet, în picioare avea ciorapi fără dungă, din nylon. În urechi spînzurau doi cercei mari de dublé. Avea pantofi ortopedici din șevro cu talpă de crep alb. Helga răspîndea în jur un miros ușor de roze.

— Am auzit că ești student. La vîrsta ta... ?

— Am douăzeci și opt de ani. La treizeci ies inginer. Tu ?

— Zexe. Dar ce te-ai jigărit așa ? Parcă mănînci numai miercurea și vinerea și atunci, cuie de tablă.

— Învăț mult, Helga, ori Floricel ? Ție cum îți merg afacerile ?

Florica îi zîmbea languros. Își dădea din cînd în cînd, cu un gest scurt, pe spate, părul ce-i venea peste ochi, imitînd vreo artistă de cinema. Era sigură de harurile ei speciale și tainice, pe care căuta să i le reamintească și lui Adam.

— Cocuța a fost implicată într-o chestie de codoșie și e închisă.

— Vrei să zici că vi s-a desființat mustăria. Tu ce învîrtești ?

— Hai să vorbim despre altceva. Tot drăguț ești, deși te-ai cam subțiat. Se vede că o duci greu cu finanțele. Dacă vrei, te ajut eu, studentule. Experiența mea de viață îți va pune la dispoziție un cîmp vast de resurse. Ai s-o duci ca Bim Pașa.

Adam privea la abureala grasă și trandafirie de pe obrazul ei, la ochii înnegriți cu fard, desenînd niște parabole alungite, ale căror curbe i-ar fi fost greu să le pună în ecuație ; liniile îi urmăreau iscusit unghiul ochiului, dîndu-i o strălucire nefirească.

— Mă descurc binișor și singur. Îți mulțumesc. Ai rămas o fată bună.

— Știu, te ține Silvia în școală. Te scoate inginer. Frumos !

— Văd că ești prosperă, Floricel. Unde îți tencuiești obrazul ?

— N-am probleme, Adam. Mă port ca în City din Londra.

— Te pomenești că ai descoperit vreo vînă de aur.

— Se ține de mine un arab. Omul întoarce paralele cu lopata.

— Și cîte primăveri are bărbatul ?

— I-au mai rămas în gură doi molari. Asta este soarta.

Helga îl plăcea pe Adam. Și l-ar fi dorit de soț. Îl cunoscuse în timpul războiului, într-un salon de dans. Se îndrăgostise de el. Adam încerca pentru ea doar un sentiment de milă. Helga era un copil abandonat. Mama i-o încredințase, de la doi ani, bunicii.

— Și individul ăsta te ia de nevastă ?

— Este mahomedan și mai are de fapt două muieri. Lucrează la o ambasadă și fiecare cu apartamentul ei, cu baie, ceva pricopsit. Mahmud dispune de bănet. Și are un suflet generos...

— Cred că ai încurcat-o. Arabii fac dragoste ca păsările, glumi el. Sînt foarte rapizi : calcă asemeni cocoșilor pitici. Dacă nu-i mai placi, te sechestrează într-o mansardă și-ți dă să mănînci baclavale pînă te faci cît o batoză. Ia-ți, Helga, serviciu, lasă-ți omul să-și caute altă perlă. Fugi cît mai ai timp.

— Cînd m-ai cunoscut eram ca un vas din porţelan, iar acum sînt ca o biată oală dogită. Să ştii că am să mă refac, dacă mă ia. Am să am prilejul să călătoresc în toată lumea. Mahmud se lasă de diplomaţie şi se apucă de afaceri. Pe pămîntul lui s-a găsit ţiţei. Dar ce cauţi pe aici, porumbelule ? Pe aici stă Silvia. Am văzut-o zilele trecute cu Cristache. Erau într-o Pobedă. Vezi că-ţi pune coarne mironosiţa. Uite cartea mea de vizită. Am o garsonieră centrală în blocul Scala, cu baie şi telefon. Să ştii că te pot ţine în facultate dacă doreşti asta.

— Mulţumesc. Am memorat tot. Plec. Sînt grăbit.

Se apropie de ei un tip oacheş la faţă. Părea de vreo cincizeci de ani, îmbrăcat cu haine în carouri, pantofi gen torpilă, ciorapi verzi, cravată măslinie. Părul îl avea creţ şi uşor grizonat.

— Nu l-ai descoperit cumva prin Colentina ?

— Ce te pricepi tu, Adam ? Întotdeauna ai fost un naiv. Mahmud nu e diplomat. Este om de afaceri. Cumpără de la noi pămînt să fertilizeze un deşert de la ei. Ţi-ar fi dat în cap să faci aşa ceva ? Hai, dragă, îl luă de braţ. Unde ai garat maşina ? Mă ţii aici să fiu acostată de toţi derbedeii. Stau afară de un ceas.

Adam se uită jur-împrejur. Peste drum, o rablă de turism, un Pakard lung, negru, cu număr străin şi cuneiforme arabe, prăfuit, iar pe bancheta din spate, două capete de femei oacheşe, cu figurile pe jumătate acoperite de văluri. Helga şi Mahmud o apucară spre maşină.

Capitolul 77

Era primăvară şi toţi pomii dăduseră în floare. Klaus Dietmar se găsea în avion, în drum spre Bucureşti. Fusese internat timp de şase luni într-un spital elve-

ţian, spital cu suferinzi de plămîni. Leziunile i se închiseseră, paloarea din obraz îi dispăruse. Stewardesa tocmai îi aşeza pe tăblia mesei o groază de bunătăţi, un dejun suculent. Zburau deasupra plafonului de nori. Sub ei alerga o cîmpie întinsă de zăpadă, pe care, aşa cum i se părea, ar fi putut ateriza, dacă şi pilotul ar fi crezut în iluzia asta. În Germania se petrecuseră schimbări importante. Trizonia se constituise în Republica Federală a Germaniei cu capitala la Bon. Zona de răsărit a Germaniei devenise Republică Democrată Germană, cu capitala la Berlin. Două Germanii, două Berlinuri, cel de Vest şi Berlinul Berlin, cu un viitor coridor aerian, care lega vestul Germaniei de zona vestică a Berlinului. Era însă o mare cucerire pentru germani. Aliaţii, de fapt, le predaseră conducerea administrativă a ţării... Klaus simţi nevoia să doarmă. Nu izbuti, pentru că gîndurile îl readuseră la Rosenheim, la ziua reîntoarcerii lui acasă, după despărţirea de invalidul belicos. Se crăpa de ziuă şi casele moţăiau în răcoarea dimineţii. A mers pe jos, defilînd pe lîngă gardurile pe care se căţărascră trandafirii, cu un pas negrăbit, paşnic, de parcă nu era al său. A fost primit de părinţi cu o emoţie reţinută. A doua zi fu consultat de un medic, prieten al familiei, care îi găsi caverna evolutivă. Fu internat, cîteva luni, într-un sanatoriu, de unde revenise însănătoşit. Nu izbuti să-şi găsească prea uşor o slujbă, mai bine retribuită. Se căutau braţe de muncă în industrie, în constructii. Se transferă în oraşul Köln. Aici cetăţenii depuneau un efort uriaş să-şi refacă aşezarea distrusă de aliaţi. Se angajă funcţionar la o întreprindere. Salariul era rezonabil, dar cheltuia mult pe medicamente şi transport. Mulţi îl priveau cu răceală ştiind că făcuse prizonierat la ruşi. Fusese ales în conducerea unui sindicat şi se prezentă la patron susţinînd doleanţele funcţionarilor. Se simţea atras spre aripa stîngă a unui partid socialist german.

Începuse să-şi facă socoteli cît îi rămîne patronului după sudoarea muncii depusă de el şi de alţii. Se considera exploatat şi explica şi colegilor săi acest adevăr. A început să fie izolat de patron, iar colegii determinaţi să-l ocolească. Şi-a schimbat în şase luni trei locuri de muncă...

Ateriză la Viena. Coborî pentru cîteva minute în aeroport, apoi din nou avionul era deasupra norilor. Klaus văzu sub el unduind Dunărea, ca într-un vals lent. Identifică după puţin oraşul Neusiedl, de la graniţa Ungariei cu Austria. Fusese încartiruit cîteva săptămîni acolo. Apoi crezu că recunoaste oraşul Sopron. Cîmpia era pătată de culturi şi i se păru, din avion, că urma să fie un an bun. Lacul Balaton scînteia în soarele amiezii. Siluetele munţilor Matra, ale Zeplenilor se profilau, zimţate de coniferele ce suiau pantele putin înalte. Urma matca Tisei, a rîului ezitant cu meandre ce se pierdeau spre sud, căutînd Dunărea. Deosebi apele Crişurilor, ale Someşelor, apoi oraşul Oradea, munţii Plopişului, ai Pădurii Craiului. Deci România. Iar România însemna Iulia. De cînd se reîntorsese din prizonierat îi scrisese nenumărate scrisori. Răspunsurile Iuliei erau evazive... Trecuseră Carpaţii. Survolară Teleormanul, Glavaciocul, Dîmboviţa, Neajlovul, Sabarul, Argeşul. Recunoscu buchetul de rîuri ce irigau Cîmpia Munteană, alergînd spre Dunăre. Peste lacurile din nordul Bucureştiului avionul descrise o voltă elegantă. Aeroportul Băneasa, unde pierduseră odinioară muniţie, gonea spre el cu podul Băneasa, unde generalul Gerstenberg fusese stopat de un tun antitanc. „Mein Gott !, uite şi regimentul de antiaeriană, cu care m-am bătut, şi unde am căzut prizonier."

Se instală la „Ambasador", pentru că aici găsise camere libere. Despachetă febril şi coborî în hol. Comandă o cafea şi o sută de brandy. Lîngă el, un

oltean, cu un borcan în braţe, oferea ceva de vînzare. Se apropie şi de masa lui.

— D-ele noi nuci ! Ia nucile noi, ia ! Cinci la franc, conaşule !

Le scoase cu mîna teafără. Cu cealaltă, din care rămăsese doar un ciot, susţinea borcanul, într-un fel de samar atîrnat pe grumaz. Recunoscu în el un ostaş din bateria de antiaeriană, dar fostul militar nu-şi aduse aminte de maiorul Klaus Dietmar, în Jeep-ul căruia pusese, la ordin, o ladă cu vin tămîios.

Părăsi hotelul şi apucă pe bulevard. Peste drum de T.A.R.S., se înălţa cupola din pînză a circului. Dădea spectacole un ansamblu polonez. Observă că mai toate firmele magazinelor semănau. Acelaşi STAS de scris, aceleaşi culori, roşu şi albastru. Alimentara, Carne, Peşte, Pîine, Lapte şi brînzeturi, Mezeluri. Îşi reaminti de *Nationalizarea*, despre care citise în ziarele germane : trecerea în mîna statului a industriei, a comerţului, a finanţelor. În faţa hotelului Lido, acelaşi bătrîn învîrtea manivela caterincii. Acelaşi papagal scotea planeta plătitorilor. Ursitorul le vorbea însă altfel musteriilor. În loc de „domnişoară", îi momea cu „tovărăşico", în loc de „conaşule", „tovarăşe". Klaus ştia cîte ceva despre prefacerile de aici. Regele Mihai I de Hohenzolern abdicase, cu un an şi ceva în urmă. Ţara devenise Republică Populară. Un val înnoitor de prefaceri politice şi economice, sociale, cuprinsese România. Privi după un poliţist. Cărămiziul fusese înlăturat. Miliţienii purtau uniformă de culoare bleumarin. Militarii erau şi ei echipaţi altfel. Tresele aurii, asemeni celor franceze, erau înlocuite de stele aurii. Culoarea fusese păstrată însă. Şi nu le venea rău. Aflase din Germania că exista un ordin „50", care stimula eforturile de instruire de luptă şi de educaţie ale militarilor...

La ARO juca *Balada Siberiei,* în regia lui Ivan Piriev, cu Andreev, Boris Fiodorovici și Marina Ladînina. La „Scala" rula *Tînăra gardă,* cu Tamara Makarova și Serghei Bondarciuk. Pe fostul bulevard Regina Elisabeta, se bucura de succes *Povestea unui om adevărat,* cu Pavel Kadocinikov și V. Merkuriev. La un altul văzuse în vitrină poze cu secvențe din filmul *Floarea de piatră,* cu Vladimir Drujnikov. Merse pe strada Căderea Bastiliei. Ștefan cel Mare. Din casele bombardate de americani se mai păstrau în picioare doar ruinele. O parte din ele fuseseră demolate. Icicolo înfloreau solariile. „O găselniță bună pentru orice oraș bombardat." Își consultă ceasul. Era destul de devreme. Apucă pe Dorobanți, coti apoi din nou spre bulevardul Brătianu. Citi firmele lucitoare de pe frontonul unor clădiri: *Sovrompetrol, Sovromlemn, Sovromtransport, Sovromchim.* „Societăți mixte, desigur, cu capital mixt și beneficii mixte. Am aflat despre ele. Sînt vreo 16 în total. Materia primă este însă de aici, mîna de lucru de aici, utilajele la fel. Dar românii au specialiști de mîna întîi, pentru toate aceste afaceri..."

Adam absolvise în timpul acesta anul patru. Pentru că bursa îi mergea și în vacanță, făcuse practica la Constanța, într-o uzină mecanică. Trebui pentru asta să primească un fel de autorizație, să poată intra pe litoral. Ținuse să vină ca să poată beneficia de soarele mării, să se refacă după lunile istovitoare de muncă ale proiectului de Stat, după anii încordați de facultate, cînd meditase elevi de liceu, și cînd, în nenumărate nopți, descărcase cartofi la Triaj, să-și poată cumpăra cărți scumpe tehnice, cursuri, caiete, să-și ajute mama, a cărei pensie, față de prețuri, era subțirică... Fotbal n-a mai putut juca. S-a dus, este adevărat, la unele antrenamente și meciuri, dar în cele din urmă a trebuit să renunțe. Fotbalul trecea printr-o primenire. Ziarele de specialitate înălțau osanale apro-

pierii sportului de producţie. Celor care jucau fotbal şi lucrau în ateliere le apărea numele în ziare, ca la primele vedete naţionale, cu litere de-o şchioapă. Cu aceleaşi caractere de litere erau tipărite şi procentele de depăşire ale normelor. El se lăsase de sportul de performanţă. Irosindu-se pe stadion, moţăia la cursuri şi seminarii, incapabil să se concentreze.

În toamnă, Adam se duse în vizită la fosta unitate de antiaeriană. La corpul de gardă fu oprit prompt, ca orice civil, de caporalul de schimb. Se dădu un telefon la furierul colonelului, care răspunse că comandantul este ocupat. Adam băgase de seamă înnoirile de aici : aparatul de telefon era fără inductor. Se putea vorbi fără să se apeleze la centralist. Rugă să se comunice că civilul era Adam Mălureanu şi doreşte să-l vadă pe colonelul Matei Vreavu. I se întocmi un bilet de intrare într-un cod enigmatic. Regimentul devenise un număr, el însuşi mergea tot la un număr şi o literă. Era privit, măsurat de sus pînă jos, ca un civil, din principiu suspect. Ajunse la biroul renovat al furierului. Pereţii erau buburoşi ; un calcio-vecchio, cazon, vreun îndemînatic de-al locului făcuse isprava, totul era acoperit cu ulei. Harta ţării era adusă la zi. Masa de lucru a leatului părea nouă, un lemn gălbui, bine lustruit, cu un cristal pe el. Furierul purta cotiere, un fel de burlane negre, de la cot în jos. Colonelul Vreavu ieşi în pragul cabinetului. Îi şedea bine uniforma de colonel. Încărunţise puţin pe la tîmple. Nu se văzuseră de doi ani şi ceva. L-a poftit înăuntru. Şi-au strîns mîinile. Vreavu l-a îmbrăţişat. Apoi s-au aşezat la masă. Furierul le-a adus două cafete. Vreavu scoase o sticlă de coniac. Lîngă ei se găsea o carafă cu apă atunci trasă din puţ. Vreavu, pentru corectarea vederii, purta un ţvicăr, cu ramele metalice, subţiri. Şi-au povestit pe scurt întîmplările vieţii, de la data cînd Adam părăsise unitatea. Vreavu preluase

comanda regimentului. Colonelul Ilie Popovici intrase în retragere, la un an după proclamarea Republicii. Avea o pensie, după el, anemică, dar plutea. Locuia în Parcul Domeniilor, dar intenţiona să se mute într-o casă cu chirie mai modestă. Vreavu se căsătorise și avea și o fetiţă... Ieșiră amîndoi în zăduful zilei. Pretutindeni se vedea mîna de gospodar a noului comandant. Arhiva fusese rezidită. Trecură pe lîngă ea, și din interior Adam auzi răpăit de zaruri de os și zăngănitul nichelilor puși în joc, pe pardoseală. Află că echipa de fotbal a regimentului avea în grijă arhiva. Fusese construit și un pavilion cultural. Într-o sală, trupeţii jucau șah și table. Cînd i-au văzut s-a auzit comanda : „La rînd, drepţi !" Vreavu le răspunse la salut. Dintr-o margine a clădirii se auzea un cor bărbătesc pe trei voci.

— Îţi fac o surpriză, viitorule inginer. Ia să vedem dacă ghicești cine e ?

Intrară. Un locotenent, cu spatele la ei, dirija o formaţie corală. Adam cunoștea melodia și-i ascultă cu plăcere cuvintele :

„...Soarele de sus răsare și-n văpăi aprinde norii
De pe cer, un șir de care se abat la ușa morii.
Pace, vouă, voie bună. Avem loc, v-aștept de-o lună...
Iar morarul, meșter bun, trage din lulea tutun.
Pe cînd mîndra morăriţă, nu mai tace din guriţă..."

Cînd ofiţerul se întoarse spre el, Adam, să nu-și creadă ochilor. Nu era altul decît Niculae Vrabie. Coborî treptele micii estrade, își salută comandantul si, ieșind afară, se îmbrăţișă cu Adam Mălureanu. Își promiseră că se vor vedea de acum regulat, își dădură adresele. Apoi Nicolae se retrase, urcînd treptele micii estrade.

— Ce zici, tovarășe viitor inginer, îl întrebă colonelul cînd poposiră în faţa gazetelor de perete ale plu-

toanelor. Erau în total nouă. Să știi că avem și echipă puternică de volei, de șah. Armata Populară a trecut pe picior de pace, dar ne pregătim intens trupurile și spiritele. Avem spartachiade militare. „Primii în sport, primii în instrucție.“ Și fiindcă veni vorba de așa ceva, hai cu mine la forturi.

Aici, un locotenent făcea pregătire de luptă cu plutonul administrativ. Glasul ofițerului tuna comenzi ce aveau pentru Adam o rezonanță nouă.

— Salt înainte, spre liniile inamicului imperialist ! Adăpostit ! Aviația imperialistă vă atacă din stînga ! Adăpostit ! Tancurile imperialiste au apărut pe cocoașa fortului. În adăposturile individuale, fuga, marș ! Hai, ați ruginit ! Unde sînt fotbaliștii, să vă arate ei niște execuțări model ! V-ați îngrășat de trai bun !

Adam era uluit. I se părea că-l aude pe Cristache.

— Ce părere ai, tovarășe viitor inginer ?

— În afara comenzilor schimbate, în rest, instrucție la cataramă, în genul dur, pe care l-am simțit și eu, pe pielea mea, și care mi-a ajutat pe front să-mi feresc spinarea de glonț. Ca la fotbal. Antrenamentul este cheia victoriei. Giuvală este, mi se pare, un virtuos al pregătirii militare de luptă.

— Așa este, Adam. Dar apropo ! Știi că Cristache a fost ridicat într-o muncă superioară ? Nu știu nici eu exact ce, dar se pare că l-a descoperit cineva. A făcut o școală de partid de un an, și se aude că pleacă în străinătate, să mai învețe, tot la o școală de partid.

Adam nu făcu nici un comentariu. De fapt îi era indiferent ce se petrece cu Cristache. O convinsese pe Silvia să nu-l primească în casă și nici telefoane să nu-i mai dea...

Cînd dădură coltul spre alee, plutonul lui Giuvală porni cu cîntec spre locul de adunare. Vocea locotenentului se adăuga la aceea a ostașilor :

„Înfruntînd furtuni, spargem munți în pumni
Lupta noastră nu s-a sfîrșit. Pîn' la unul o să piară
Dușmanii poporului. Pîn' la unul o să piară..."
Instrucția a continuat așa cum scria la regulament.

Capitolul 78

Klaus Dietmar părăsi curtea Iuliei ; n-o găsise acasă. Este adevărat că nici nu se anunțase. O văzuse numai pe Matilda, care nu l-a recunoscut. Curtea arăta rău. Paragina se instalase acolo. Cîinele nu l-a lătrat, în schimb un gîscan, cu siguranță al Matildei, care ciugulea tencuiala din brîul zidului, lăsînd acolo un fel de lepră, se repezi să-l bată cu aripile. Izbuti să iasă fără nici o urmare pentru nici unul dintre ei. Înțelesese de la Matilda că Iulia și Silvia erau plecate în concediu, la Sinaia. Se întorceau peste zece zile. Pergola era acoperită de iedera crescută în dezordine, pietrișul din curte fusese cărat de ploi în stradă, iar pămîntul aleii devenise gloduros. Tencuiala vilei se coșcovise, crăpăturile de la cutremurul din '40 se lățiseră, într-un loc, înalt de la pămînt, încolțise iarba, leii erau plini de praf și găinați de vrăbii. La plecare, grifonul îl lătrase, părăsise gunoaiele unde căuta de mîncare, stînjenit de un fald de piele urît, grețos, ce-i atîrna sub burtă.

În cele zece zile pe care Klaus și le-a petrecut la Sinaia, n-a fost chip să le întîlnească pe Iulia și Silvia. A urcat la Babele, pe Cristian, s-a dus și la Diham ; drumurile lor nu s-au încrucișat.

Revenind în București, s-a întîlnit cu Vreavu. Află cîte ceva, dealtminteri informații destul de evazive, despre cele două surori. Cristache era la o școală de partid superioară.

Iulia reveni în București cu trei zile mai devreme. Primul lucru pe care îl făcu, cînd află că el este în București, a fost să-i dea un telefon la hotel. Îl invită a doua zi acasă la ele, la cină.

Apunea soarele cînd fetele îl așteptau în sufragerie. De față era și Adam. Dietmar fu întîmpinat de Iulia și zăboviră, un timp, în antreu. Se sărutară îndelung, încercînd parcă să recupereze timpul cît au fost despărțiți. Intrară apoi în sfera de lumină a încăperii și strînse mîna albă a Silviei. Pe Adam, la început, nu știuse de unde să-l ia.

Adusese surorilor cadouri. Printre ele, pentru Iulia, una dintre gamelele din lemn de mesteacăn, cu autografele camarazilor apropiați din lagăr, chiar și pe aceea a lui Johann Webler. Obiectul era lustruit, ca orice artizanat ; avea gravată pe un perete baraca în care locuise, și cîțiva corbi cocoțați pe coamă, în anii de prizonierat...

Discutară despre orașul care renăștea. Era plin de expoziții, galerii de artă, teatre, săli de concert ; rănile războiului se vindecau rapid. Surorile își continuau studiile, la fără frecvență, la Academia Comercială. Pe el, Klaus, prizonieratul îl dăduse îndărăt cu cîțiva ani. În schimb, viitorul inginer Adam Mălureanu devenise un bărbat matur, delicat, citit, interesat de tot ce se petrecea pe meridianele globului. Învățase să se folosească de o ironie subtilă, ca de o armă cu tăișul ascuns.

Se retraseră în *living-room*, unde Klaus povesti ceva din prizonierat. Episodul corbilor care îi însoțiseră li se păru de-a dreptul fascinant. Iulia, privindu-l, se

gîndea că prietenul ei își pierduse ca civil prestigiul dat de uniformă. Ofițerul german, de care uneori simțea că se teme și care o înconjura cu grijă și atenție, acordîndu-i protecție, dispăruse. În locul lui stătea acum un bărbat cu obrazul prelung, cu ochii albaștri-cenușii, cu sprîncenele bogate, cu părul blond-castaniu, pieptănat cu cărare și însurit pe la tîmple, cu obrajii palizi. Mica protuberanță abdominală îi dădea un aer burghez.

Adam și Silvia plecară în oraș, lăsîndu-i singuri.

— Ești neschimbată, Iulia. Pari chiar mai frumoasă ca înainte.

— Nu exagera, Klaus. Știu destul de bine cum arăt.

— Frumusețea ta simt că mă amețește, ca un narcotic.

— Sînt conștientă că frumusețea mea este o fațadă, care deseori îmi creează inconveniente și pentru asta o întreținu, uneori, cu dezgust.

— Ai admiratori influenți, nu-i așa, cărora trebuie să le cedezi împotriva propriei tale voințe ? Înseamnă că nu știi să te aperi.

Iulia nu răspunse decît într-un tîrziu. Părea obsedată de un gînd care o fascina.

— Am citit undeva o maximă care mi-a plăcut. Important este ca sufletul să nu trădeze, trupul se iartă de păcat, atunci cînd îl făptuiește. Dar tu, tu nu m-ai uitat, Klaus ?

— Adevărul este că ai fost pentru mine ca un tonic. Ți-am scris în gînd, aproape în fiecare zi cîte o scrisoare. Spune-mi despre tine cum o duci ?

— Am o ocupație, învăț mai departe. La noi a fost inflație, o inflație dezastruoasă și o secetă catastrofală. Acum țara trece prin mari prefaceri. Sînt atît de prinsă, încît nu am timp disponibil pentru altceva.

— Iulia, hai cu mine în Germania. Ne căsătorim acolo. Ce zici ?

— Crezi că-mi vine uşor să-ţi răspund acum ?

— Nu văd de ce n-ai face-o !

— Din cauza anilor care ne-au despărţit, Klaus. Mă simt bine aici. Am o patrie, o casă, o slujbă. Îmi place aici, Klaus.

— Înainte de război mi-ai promis că vii.

— Aveam rezerve şi atunci, Klaus. Ai uitat ? Şi nu ştiam încă de Auschwitz, Maidanek, Dachau, Treblinka, şi alte locuri ale morţii, unde milioane de oameni au murit pentru că aşa a ordonat Hitler.

— Noi, ofiţerii din Wehrmacht, n-am ştiut de toate astea...

Klaus o cuprinsese în braţe, parcă pentru a o face să tacă. Gurile lor se uniră. Vibrînd de dorinţă, Klaus îşi plimbă mîinile peste corpul ei atît de rîvnit în aceşti ani, care acum nu mai era apos, ca în delirul de la sfîrşitul visului, era material, mirosea a parfum străin, scump, franţuzesc.

— Te rog să nu te superi, Klaus, zise ea desprinzîndu-se din braţele lui. N-are nici un rost să insişti.

— Ne vedem mîine, Iulia. Poate te găsesc într-o stare mai bună.

— Mîine nu se poate. Sînt trimisă cu munca la ţară.

— Merg cu tine. Îl considerăm un sfîrşit de săptămînă.

— Imposibil, Klaus. Cine am să spun că eşti ? Ne ducem într-o comună, să convingem ţăranii să intre în întovărăşiri agricole.

— Faceţi colhozuri, ca în Rusia ?

— Nu ştiu cum este în Rusia. Noi îi sfătuim pe ţărani să se întovărăşească, să lucreze pămîntul în comun, să-şi împartă roadele muncii. În felul acesta se poate lucra mecanizat, se vor face irigaţii, producţia la hectar va creşte, la sat nu vor mai fi bogaţi şi săraci, toţi vor fi deopotrivă, Klaus.

— Vorbești ca din cărți. Am citit și eu ceva despre aceste avantaje ale colhozului în Rusia, dar văd că tu ești de-a dreptul îndoctrinată.

— Nu știu dacă asta se cheamă îndoctrinare. Vrem să mergem la țară și să dăm spectacole în fața țăranilor. Țăranii nu trebuie și ei culturalizați ? Avem și o echipă de teatru, echipă de dansuri.

— Au ei folclorul lor de la care pot învăța orășenii. Dar să lăsăm asta. Eu plec marți. Pînă atunci poate te hotărăști.

— Pleci ? Deci trebuie să-ți spun dacă vreau să ne căsătorim ori nu ?

— În acest timp eu am să mă gîndesc cum să te recuceresc...

Capitolul 79

Pe podiumul pe care se sprijineau cele patru table manevrabile cu ajutorul scripeților, era instalată o masă lungă, drapată cu pluș albastru, pe care cîteva vaze cu gladiole roșii înveseleau ambianța. În amfiteatrul Politehnicii se țineau examenele de stat. Atmosfera era sărbătorească.

La tablă se afla Adam Mălureanu. Își expunea proiectul de diplomă. Amfiteatrul era plin de studenți, de prietenii acestora ; ici-colo, membrii de familie, soții, iubite, veniți să ia parte la emoțiile celor care, după cinci ani de studiu, treceau ori se poticneau în pragul maturității tehnice.

Silvia se așezase într-o bancă de sus. Strălucea în rochia ei de organdi albă, contrastînd cu părul mătăsos, vopsit negru, un negru intens. Obrazul îi era poleit de bronzul soarelui. Ochii albaștri, desenați cu un contur exotic, atrăgeau toate privirile. Chiar și venerabilul dascăl Ovidiu Țino și-ar fi dorit o asemenea noră. Privirile Silviei erau însă numai la Adam. Îl auzea vorbind. Îl simțea emoționat, cînd explica soluția proiectului, pentru care nu făcea economie de cuvinte... Încheiase cu privirile lucind de un foc al izbînzii. Mai departe i se puteau pune oricîte întrebări, referitoare la proiect. Silvia nu mai auzi nimic. Vedea numai profesorii, și pe Adam, învăluiți într-o pulbere de lumină. La un moment dat, un profesor ieși la tablă și se apucă să demonstreze ceva. Adam fu pus să continue și, în timp ce lucra, Silvia privi în sală. În acel moment un nou-venit lua loc pe o bancă. Era Romulus Cristache. Arăta foarte bine, avea un obraz odihnit, ca de om în concediu. „Cînd îl văd simt că-mi lipsește, gîndi fără voia ei Silvia. Dar dacă s-a căsătorit ? Și ce mă privesc pe mine toate astea ? Am terminat cu el. Dar ce caută aici ?“ Cristache înclină capul, salutînd. Ea și-l întoarse ostentativ și-l privi numai pe Adam...

Cînd Adam Mălureanu ieșea din sală însoțit de Silvia — și multe dintre privirile celor de aici se întorceau după ei — profesorul Ovidiu Țino spunea unui alt dascăl că proaspătul inginer ar fi meritat să facă parte dintre cadrele universitare. Adam îl zărise și el pe Cristache dar nu a dat faptului nici o importanță..

Cristache urcă într-o Volgă trasă lîngă intrarea în Politehnică. Îl însoțite tot timpul un înalt funcționar din Ministerul Învățămîntului. Veniseră amîndoi să recruteze cîțiva ingineri dintre cei care își dădeau examenele de Stat, pentru nevoile unor ministere...

Capitolul 80

Klaus Dietmar s-a reîntors în România, după aproape un an. În tot acest timp a corespondat cu Iulia. Între timp își schimbase serviciul. Venise în orașul unde se stabilise Rudolf și prin el s-a angajat la Karl Reinhardt. Klaus primi în grijă raionul de jucării mecanice, preluat de la Rudolf. Fiul Evei-Luisei se căsătorise cu Katrin și avea acum grijă de întregul magazin. De fapt. Klaus auzise de ascensiunea fiului colonelului Herbert von Ebenberg, și venise la Eva-Luise sub pretextul aducerii unor scrisori de-ale lui Herbert, păstrate de Iulia Gelbescu de unde le luase cînd plecase din București. Eva-Luise între timp, chemată de King Mason, plecase în Statele Unite, unde se internase într-o clinică. Klaus ajunsese astfel la Rudolf, cu o lungă scrisoare de la Adam Mălureanu, în care îi povestea o groază de lucruri, neomițînd să-l roage să facă totul pentru Klaus Dietmar, prietenul surorii Silviei. Rudolf se hotărî să-l ajute și, însoțit de Klaus se înfățișară la Karl Reinhardt. Acesta din urmă luă act de conținutul scrisorilor, Klaus îi plăcu, deși avură cîteva discuții în contradictoriu, asupra contractului colectiv și dreptului salariaților de a activa în sindicate.

Fu totuși angajat. I se prezentă, la puțin timp, o verișoară de-a Katrinei, o femeie destul de tînără, divorțată. Klaus ceru timp să se hotărască. Nici nu se gîndea la căsătorie, mai ales că inima lui era dăruită Iuliei...

La București, Dietmar trase la „Ambasador". Adusese o mulțime de cadouri celor două surori. Nici pe Adam nu-l dăduse uitării. Îi cumpără o pereche de butoni din aur damaschinat, o cămașă și o servietă modernă. Începuse să-i fie simpatic prietenul Silviei, care, oricum, i se părea superior lui Cristache. Adam abia ieșise

inginer, şi vizita lui Dietmar coincidea cu momentul cînd surorile intenţionau să sărbătorească evenimentul. Iulia anulă invitaţia făcută lui Viorescu, ajuns director în minister. Au luat masa de seară la restaurantul „Bordei". Era lună plină şi Adam admiră de pe terasă catargele unor bărci legănîndu-se în oglinda lacului surprins într-o culoare de indigo.

La reîntoarcere s-au plimbat puţin prin parc. Klaus şi Adam şi-au găsit cîteva minute pentru ei să schimbe opinii despre prizonierat. Adam înţelese că Klaus se ataşase de ideea emancipării muncitorilor, de nevoia apărării oamenilor simpli, a truditorilor în faţa patronilor, a tuturor celor care profită de pe urma trudei celor mulţi care făuresc bunurile materiale traiului...

O altă zi. A douăzecea de cînd Dietmar sosise la Bucureşti. Era seară. Fuseseră la acelaşi restaurant şi acum se plimbau pe o insulă de pe lacul Herăstrău. Iulia îşi sprijinea capul pe umărul lui Klaus.

— Fac intervenţia să ne căsătorim, Iulia ?

— Şi pe Silvia cui o las ?

— De unde ai mai scos întrebarea asta ? Rămîne cu Adam.

— Ştii ce, Klaus ? Tare mi-e frică ; la voi or să apară iar steaguri cu cruci încîrligate, o să vă bateţi iar insigne războinice, veţi mărşălui din nou pe străzi. Îmi ştii ascendenţa semită, după mama. Ce se va întîmpla cu mine, cu copiii noştri, chiar cu tine, dacă nazismul va renaşte la voi ?

— Vorbeşti ca instructorul nostru Colea Zilbermann. Iulia, Europa, omenirea, nu vor tolera vreun regim nazist ori pronazist. Germania de după acest război, de orientare democratică, va intra curînd în rîndul ţărilor de frunte europene.

— Klaus, poate este adevărat că evreilor le place să sufere şi de aceea se reîntorc mereu în locurile

unde au suferit, pentru a încerca durerea. Eu sînt numai pe jumătate evreică, dar jumătatea asta din mine nu este deloc curioasă față de suferință. În altă ordine de idei, aici lucrez într-un birou unde sînt apreciată, îmi cîștig onest existența. Am casa mea, sînt membră de partid, nu mai judec lucrurile ca acum șase ani. Eram atunci în '44. Acum sîntem în '50, Klaus. Sînt tot eu, dar de atunci am învățat multe de la viață. Apoi, de ce să te mint ? Îmi place viața de aici. Fiecare are acum acces la cultură, la știință, la treburile statului. Femeia este stimată, este egala bărbatului. Aici am altă siguranță pentru ziua de mîine. La voi, ciuma brună este poate numai amorțită. Glasul revanșarzilor se aude tot mai des în gazetele voastre.

— Motivele tale sînt șubrede, Iulia, Pe Silvia aș înțelege-o să nu vină în Germania. Ea îl are pe Adam. Tu, însă, mă ai pe mine. Eu sînt acela căruia, atunci, pe stradă, cînd căzusem prizonier și eram dus la gară, i-ai dat șalul. Mi-ai promis că mă vei aștepta. oricît.

— Ce sentimental ești ! Au trecut de atunci șase ani. S-au petrecut atîtea. Sînt alte vremuri acum. Pentru tine timpul s-a oprit. Hai să plecăm, s-a făcut răcoare. Aici lîngă lac e curent, și tu ai avut răceala aia. Să luăm o mașină pînă acasă.

— Mergem la tine ?

— Da.

— Ești minunată ! Poate că totuși îmi dai răspunsul chiar astă-seară. Nu știu ce te împiedică să te decizi ?

— Timpurile, Klaus. Viața n-a stat pe loc de atunci...

Pomii de la Universitate se spălau în lumina ruginie a apusului. Un tramvai 15 ocolea rondul și, cotind pe lîngă statuie, o apucă spre Rahova. Klaus cu Iulia trecură pe la casa de bilete a Circului. Nu era chip să intre. În lungul trotuarului, micile prăvălioare îi primeau pe clienții înserării. Într-o grădină împodobită cu

stuf, se serveau must dulce și pastramă. Se așezară și ei la o masă sub un felinar decorativ, de care spînzurau struguri cu bobul mare, alb și lunguieț. Klaus era stăpînit de bună-dispoziție : Iulia se afla lîngă el, iar timpul parcă încremenise cîndva, prin 1944, cu puțin înainte de a se despărți de ea, la Roata Lumii.

— Ce-ai zice, Iulia, dacă m-aș stabili în România ?

— Mi-ar părea bine. Dar ai face tu asta pentru mine ?

— Vreau să trăiesc acolo unde ești tu, în acest oraș frumos.

— Pentru asta l-ați distrus cu Stukas-urile ?

Trecură de T.A.R.S. și, după vreo două sute de metri, să găseau la Ambasador. În fața hotelului, o mulțime de Dodge-uri, Ford-uri, Kreisler-uri, Packard-uri muribunzi pe roți.

— Nu urci la mine, Iulia ?

— Nu pot să mă hotărăsc.

— Ești stăpîna ta absolută. Eu nu pot decît să te rog. Atunci vii poimîine la aeroport. În condițiile astea renunț să mai stau cele cinci zile.

— Chiar pleci ? Credeam că totuși rămîi, să ne vedem și noi. Am terminat cu situațiile la serviciu, și am fi putut sta împreună.

— Poate îmi aduci răspunsul la cererea mea de căsătorie la aeroport.

Iulia se depărtase, lăsîndu-l fără răspuns. Se ridicase numai pe vîrfuri, îl sărutase pe gură. La cîțiva pași o aștepta Viorescu ; îl văzuse roșu la față, furios...

Klaus abia aținise cînd auzi bătăi în ușă. Deschise. Era Iulia. Chipul ei era palid, mirosea a tutun și privirile ei fulgereau ciudat, așa cum n-o văzuse niciodată.

— Sper că te bucuri că am venit.

— Ești imprevizibilă. Îmi pare totuși bine.

— Toarnă-mi ceva să beau, te rog, Klaus. Vreau să-ți fac o mărturisire. Ai răbdare să mă asculți ?

— Trebuie neapărat să te spovedești ?

— Da. În acest fel simt că păcatul mi se iartă măcar pe jumătate

— Bine, dar te rog să ții minte că nu eu am vrut-o.

— Klaus, să știi că trăiesc cu un director din minister. Este neînsurat, are cu douăzeci de ani mai mult ca mine. Este o poveste prea lungă să-ți spun cum m-a cucerit. Neprimind nici o știre de la tine, am crezut că ai murit ori că m-ai uitat. Acum, de cînd te-ai reîntors, oricît am încercat să mă mint, că îl iubesc mai mult pe Teddy, totuși ce a fost între noi a început să reînvie. Nu mai pot lupta, Klaus. Sînt slabă. Ajută-mă ! De cînd a aflat că ești aici, m-a urmărit în fiecare zi. Aproape m-a obligat să mă văd cu el sub diferite pretexte. Noaptea trecută, m-a ținut încuiată în garsoniera lui. De acolo te-am sunat la hotel, spunîndu-ți că sînt la minister să termin acele situații extrem de urgente. I-am spus că oricare ar fi consecințele, am să vin la tine. Că voi fi a ta. L-am făcut josnic. Insul stă bine pe picioare. Acum îmi este frică de el. Mă poate da afară și pe mine, și pe Silvia. Este teribil de răzbunător...

Klaus era în avion. Nu închisese ochii o secundă. Stătuse cu Iulia de vorbă toată noaptea. Destăinuirea ei omorîse ceva în el. Iulia nu fuma, dar hainele îi miroseau a tutun ; cu siguranță al acestui Teddy, care o teroriza cu poftele lui. Își dădu seama că pe Iulia lui o părăsise de fapt atunci, în stradă, la Roata Lumii, cînd ea îi dăruise șalul, spunîndu-i că iernile sînt reci în Siberia.

Privind prin hublou aeroportul Băneasa, simți un fior străbătîndu-i corpul. Nu, nu se înșela. Era ea. O văzu bine. Trasă la față, cu cearcăne vinețiii sub ochi.

Cu şalul pe care el i-l dăduse înapoi noaptea trecută, îşi ştergea faţa plînsă.

Cînd avionul decolă, mai avu timp să vadă, în spatele ei, apărînd un bărbat, cu siguranţă Viorescu. Îşi spuseră ceva. Iulia îşi întorse privirea de la avionul care se pierdea în vata norilor, şi-şi sprijini fruntea de umărul bărbatului...

Trecuseră de la ultima sa vizită în România trei luni. În oraşul în care se stabilise Klaus, începuse sezonul distracţiilor mondene. Dietmar se găsea cu Frida într-o pivniţă înaltă, boltită, tapisată cu un brocart cu păuni şi sturzi ţesuţi cu fir de metal. În aplice ardeau torţe cu becuri de voltaj redus. Plătise un preţ piperat să poată vedea ansamblul de dans nubian. Li s-au adus băuturi exotice : Merissa, o bere sudaneză, şi Arak. Mîncărurile erau tot orientale : friptură de batal, lişiţă cu orez, nucă de cocos, verdeţuri. Din scafele plafonului picura o lumină violacee care punea în valoare tapetul. Scena localului era muiată într-un răsărit firav, trandafiriu. Un fluviu uriaş, mărginit de palmieri şi portocali, sclipea în lumina începutului de zi. Razele violete plutiră peste pînzele de apă ale Nilului, scoţînd din penumbră gîştele şi raţele sălbatice, la Atbara. Fete sudaneze ieşiră din corturile albe, brumate de frigul nopţii, şi coborîră la scaldă. Pulberea zorilor le polei sînii ciocolatii, înfioraţi de răcoarea apei, coapsele lor netede, sculptate în abanos. Una dintre nubiene aducea uluitor cu Iulia. Abia se despărţise de ea şi îi era dor. Un val de căldură îi trecu prin corp. Nu izbutise să-şi ducă dorinţa la capăt, să-i aparţină. Anii de prizonierat se răzbunau. Îndelungata abstinenţă îşi spunea deseori cuvîntul. Fusese copleşit de jenă, de o imensă ruşine. Poate că greşise, aruncînd-o mai departe în braţele lui Teddy. În avion înţelesese că vechea lui iubire vijelioasă se domolise ; rămăsese în locul ei o tandreţe stabilă, un devotament,

ce-i potolea dorința hrănită de niște amintiri ce se tot depărtau...

Bătaia tobelor se adună într-un ritm lasciv, curse pe apa nămoloasă, spre îndepărtatele piramide, conturate vag în fundal. Nubienele înfiripară un joc la început cuminte, decent. Degetele nubienilor exaltară tobele, gesturile fetelor se iuțiră, deveniră tot mai sacadate, dansul era frenetic, ritmul aţiţător, în desăvîrşita lui sincronizare. Reflectoarele țesură jocuri complicate de culori în niște oglinzi, apoi proiectară în sală, pe ecrane fantomatice, dansatoarele în mărimea lor naturală. Celei mai apropiate, Klaus, dacă ar fi voit, i-ar fi putut atinge mîna, i-ar fi simţit mirosul părului cîlţos, îngrășat cu ulei de susan, i-ar fi mîngîiat sînii ciocolatii, șoldurile aţiţătoare.. Frida se lipise de el. Ochii ei îi căutau privirea. Era puţin după miezul nopţii. Ziua următoare avea să fie deosebit de grea. Dimineața la patru trebuia să schimbe vitrina, să expună modele noi de jucării, arme și armament miniatural. Patronul îl atenționase să nu mai agite funcționarii. Rudolf șezuse de vorbă cu el. Îl povățuise să fie mai prudent, să nu-l mai provoace pe Karl Reinhardt. Se părea că scrisoarea lui Adam primită recent de Rudolf, prin care acesta îl ruga să-l protejeze, mai departe, pe Klaus, după ce fostul maior îi destăinuise la București pericolul ce-l păștea din partea patronului, găsise audienţă și de data asta la fostul camarad de prizonierat. Klaus își aminti apoi de lagăr, de război, de deșertul Libian, de un avion englez Bristol ce le dăduse tîrcoale în dimineața de după atacul plutonului britanic. După ce ultimul inamic n-a mai rămas în viaţă, tăiaseră cămila unui beduin, și nu-i putea uita chipul omenesc, blînd, rugător, inert, ochii cețoși, fixi, iertători, ai animalului, în timp ce cuțitul îi reteza gîtul... O altă nubiană poposi în fața lui : un exemplar splen-

did. O femeie din rasa deșertului. Cîntecul pluti peste întinderea fluviului, pierdut în decor, ducînd cu el nostalgia depărtărilor. Și, în acest timp, Klaus o urmărea pe nubiana care dansa parcă numai pentru el. Își ridică ochii spre tavan urmărind un flamingo. Pasărea vîslea prin ceața localului, apoi intră într-un stol întreg ce poposi pe coroanele înalte ale palmierilor. Luminile scăzură. Se zărea Suezul, calea de navigație atît de rîvnită de germani, la care ei n-au ajuns niciodată... Dansul continua în ritm sincopat, mișcările lascive se iuțiră, melodia era aproape perversă, coapsele nubienelor se mișcau spasmodic, desenînd curbe impudice, invitații ostentative la o destrăbălare misterioasă, căreia nu i te puteai opune.

Trunchiurile picioarelor ca sculptate în mahon, acolada neagră a brațelor, sînii înfiorați de patima plăcerii și artei, toate se estompară sub voalul fulgilor de nea, voal dungat de rozul flamingilor ce-și căutau locuri mai însorite. În sală se așternu rumoarea. Nu era nici o iluzie. Zăpadă cădea de sus și cristalele albe, pufoase, se topeau pe trupurile încinse ale dansatoarelor, asemeni diamantelor. Și, în acel asfințit, vocea unui muezin pluti deasupra turlelor sidefate ale minaretelor dintr-un oraș ce semăna uimitor cu Medina, un oraș deasupra căruia cerurile islamice se deschideau.

Dansatoarele cu mîinile încrucișate, ca pentru implorarea divinității, se prosternară spre obscuritatea fremătătoare a sălii...

Lumina izbucni dureros de albă, alungînd umbrele fantasmelor. Orchestra europeană își reîncepu repertoriul. Vico Torrianni interpretă o melodie din filmul „Seranada din Valea Soarelui", Klaus și Frida grăbiră spre ringul asaltat de perechi, aținați de jazzul contaminant, material, ce nu se opri decît spre dimineață...

Capitolul 81

La cererea lui, inginerul Adam Mălureanu fusese repartizat la întreprinderea din care plecase în facultate. Venise ca inginer mecanic. Între timp, directorul Bardea fusese scos, iar în locul lui fusese numit un muncitor cu vederi largi, un om de suflet, apropiat de oameni, modest, căruia nu-i era rușine să amintească locul de unde se ridicase. Întreprinderea se dezvoltase ; introdusese în profil fabricarea unei producții de masă de plăci bimetalice și de trimetal, prin depunere galvanică. Se instalaseră noi cuve de cuprare, de cromare, nichelare, argintare. Soprise numărul muncitorilor cu peste o sută. Veniseră instalații noi de depunere electrolitică, noi generatori de două mii de amperi, generatori de curent continuu de opt volți, niște motoare de care îți era mai mare dragul să te îngrijești. Se construise o aripă nouă, prin lucrări de mică mecanizare, la halele industriale.

Atelierul mecanic fusese înzestrat cu un strung uriaș pentru rectificarea rotorilor generatorilor, cît și a cilindrilor de depunere, o mașină de șlefuit și alta de polizat. Dispozitivele de mișcare, băile, instalațiile de rotire a corpurilor cilindrice în electroliți, dispozitivele de prindere, catozii și anozii mobili, instalațiile de răcire a băilor, de ventilație, generatoarele și electromotoarele cereau o îngrijire atentă, o întreținere calificată, și astea toate cădeau în sarcina atelierului mecanic coordonat de inginerul Adam Mălureanu.

Trecuseră cîteva luni de la angajare. I se încredințase, peste obligația întreținerii utilajelor, la cerere, și secția de depuneri galvanice și de fabricare a matrițelor. Trei sute de muncitori și trei maiștri în trei schimburi ; toate în grija și răspunderea sa.

Se pregătea de plecare. Înregistrase şi controlase, prin sondaj, altfel nu se putea, producţia turei de zi. Maistrul din tura doua venise, brigadierul de asemeni. Ritmul disciplinat al fabricaţiei se instalase la toate locurile de muncă. Pontă fişa şi ieşi, încredinţat că totul e bine...

Afară ningea şi îşi ridică gulerul de la pardesiu. Dăduse un acont la croitor şi pe 10 decembrie urma să-şi scoată paltonul cel nou. Era de fapt primul său palton făcut de comandă... Intră într-o cofetărie, unde cumpără un Moş Crăciun de ciocolată. Prinse un tramai, un 5...

Pînă la sărbători mai erau trei săptămîni. Hotărîse cu Silvia să se căsătorească de Anul Nou. Ea împlinise în vară douăzeci şi opt de ani şi tot atunci absolvise Academia Comercială. Se logodiseră, cu o săptămînă în urmă. Avuseseră invitaţi, printre care pe colonelul Vreavu, pe căpitanii Giuvală şi Niculae Vrabie, Mircea Viorescu, şi, ca surpriză, Cristache venise însoţit de locotenentul Ursu. Silvia îşi găsise puţin timp să se ocupe de Romulus, încurajată de Adam. Vrabie o prezentase pe Dobra, soţia lui, adusă din Cehoslovacia. Margareta, mama lui Adam, era şi ea de faţă, solicitată s-o ajute pe Silvia care făcea oficiile de gazdă. Cu o zi înainte, nu se ştie cum de aflase, Helga îi trimisese o telegramă Silviei prin care o felicita. Nu se sfiise să-şi recunoască eşecul mariajului său cu străinul, mai ales faptul că devenise a patra nevastă a acestuia. Voia să se reîntoarcă în ţară şi făcuse trei memorii către consulatul român de acolo şi aştepta aprobarea...

Adam deschise uşa garsonierei. Primise locuinţa în urma a nenumărate şi istovitoare audienţe, cu înscrieri repetate pe tabelele cu urgenţe, la Sfatul Popular. A fost sprijinit şi de secretarul cu probleme economice, de la Raion, unde Adam Mălureanu activa în comisie. Locuinţa era într-o mansardă, de unde ple-

case o familie de armeni. Camera era destul de mare și avea vedere înspre un părculeț cu brazi și trandafiri : o casă pe care trebuia s-o părăsească, dacă se căsătorea cu Silvia ; urma să locuiască la ea, pe aleea cu tei...

Prima sa grijă a fost să pună Moș Crăciunul de ciocolată în răcitor. Imediat sună telefonul. Era Silvia.

— Mă controlezi ? Abia am sosit acum cîteva minute. Vii încoace ! Foarte bine !

Silvia nu mai trecu pe acasă și veni direct la Adam. Ascultară muzică de dans, care le plăcea amîndurora. Melodiile vătuiau parcă dormitorul. Mobila mirosea a lemn nou ; în covorul nou piciorul se afunda pînă la gleznă ; în teracotă ardea o buturugă. Mai înainte mîncaseră ceva frugal, din ce pregătise Silvia.

Aproape de miezul nopții a sunat Iulia, ca s-o întrebe dacă mai vine acasă. Dădu de înțeles că nici ea nu era singură. Era cu Mircea Vioreșcu, care între timp mai suise o treaptă în ierarhia funcțiilor ministeriale. Acum umbla într-o Volgă nouă, care deseori zăbovea în fața casei Iuliei, îndeosebi duminicile după asființit, și din care se descărca uneori pește și vînat proaspăt. Picupul culegea de pe placă cîntecul „Vivere". Silvia adormise. Cu două zile în urmă Adam primise o nouă scrisoare de la Rudolf. Fostul său camarad de suferință, din lagăr, prospera, odată cu tatăl-socru. Avea cu Katrin un copil. Circula prin landurile Germaniei de vest, pe la sucursale. Nu omisese să-i amintească de Klaus, de greutățile ce-i făcea agitînd funcționarii raionului condus acum de el, cărora le explica izvoarele profitului patronului. Îi destăinuia intenția lui Reinhardt de a-l concedia, dar mai ales eforturile sale, ale lui Rudolf, de a-l păstra, ajutat în mare măsură și de Katrin. Pentru asta Rudolf și Katrin o îndemnau pe Frida să urgenteze căsătoria cu Klaus, dar fostul maior tergiversa lucrurile, invocînd tot felul de motive obscure. Îi scrisese și despre Charlotte.

Avea o fetiţă : o chema Eva-Luise, ca pe mama lor, aflată şi ea în Statele Unite. După operaţie, boala dăduse înapoi. Avea mari speranţe de însănătoşire. King Mason se dovedea un soţ afectuos, aşa cum fusese la timpul său Herbert. Kreibe urma să fie angajat administrator la garajele lui Reinhardt. Se căsătăorise cu Renate. Pentru că părinţii lui Franz îl asediaseră, făcea tot felul de demersuri să-i aducă rămăşiţele pămînteşti ale lui Franz Bauer în Germania... Adam se întîlnise la Cercul Militar cu Niculae Vrabie şi Giuvală. Ultimul se căsătorise şi el ; luase o fată de pescar din Pardina. Avea cu ea un băiat. Corespondase cîtva timp cu Vera, sora Dobrei, dar aceasta se măritase cu un slovac şi se stabilise într-un alt oraş, unde acesta o luase cu el...

Silvia dormea. Încercă să aţipească şi el. Se sculă şi vîrî cocs în teracotă. Aprinse veioza, un indian mayaş, din porţelan, un dar de la Viorescu, de logodnă, adus de el din Mexic. Deschise uşile terasei. Afară ningea domol, cu fulgi îngheţaţi. Părculeţul plutea în ceaţa zăpezi.i Voi să se reîntoarcă în pat, dar îşi dădu seama că de fapt nici nu se sculase. Era sub pled şi simţea lipită de el coapsa caldă a Silviei. Dar şi aceasta era numai o părere. De fapt se găsea într-altă parte, unde ningea ca şi aici. Explodau obuzele făcînd pămîntul să se clatine. Recunoscu locurile ; intrarea în defileul Mureşului. Păulişul. Ceaţa artificială îl lăsa greu să vadă prin ea. Ardeau cîteva tancuri germane nu prea departe de el. Tunurile antiaeriene trăgeau salvă după salvă. Un infern de zgomote îl înconjura. Un car de luptă se apropiase la cîţiva zeci de metri. Cei de la Formaţiunile Patriotice, tinerii care aveau o ţeavă de tun, traseră în el şi-l perforară. Un tanchist, un tînăr blond, care semăna uluitor cu Ursula — fata pe care o cunoscuse în oraşul Szanda — sărise prin turelă. Alerga spre tunul lor cu arma în mînă ; un automat. Mai multe gloanţe por-

niră de la ei spre acesta, fără să poată ști cine l-a nimerit...

Se scuturâ de vis, dar adormi din nou. O altă luptă, la care nu luase parte, dar pe care o cunoștea din povestirile lui Vrabie. Octavian era în stradă, răpus de rafală, cu fruntea lipită de piatra pavajului. I-au găsit în veston ordinul de reformare eliberat de batalion și tăinuit de el. Avea laba piciorului cangrenată. Ar fi trebuit amputată, dar luptase așa, pînă în ultima clipă...

Cîteva minute de răgaz. Voia să scrie Silviei, în acea noapte. Simți însă lîngă obraz respirația parfumată a Ursulei. Fata gazdei i-a cerut o țigară. Halatul și-l legase neglijent cu un șnur lucios.

O altă zi din săptămîna lor de miere. O cuprinsese pe după mijlocul subțire și cald. Din ornic ieșiră dansatorii care repetară ceardașul. Era un miez de noapte dulce luminat de fulgii albi ai zăpezii. Zbîrnîitul telefonului îi sparse aproape urechea. Adam ridică receptorul repede ca să n-o trezească pe Silvia. Ori pe Ursula ? Nu mai știa unde se află.

Dar era dimineață, lumina învăluia camera, o lumină albă, rece, de iarnă se prefira prin florile de gheață ale geamului.

— Am sosit în București de mai multe zile. Am vrut să te întîlnesc, dar abia ieri am găsit adresa.

— Pe cine cauți, domnișoară ? se răsti Adam.

— Pe tine te caut, pe Adam Mălureanu.

— Spune iute cine ești, că-ți închid telefonul !

— Sînt Ursula. Am fost la mormîntul lui Carol și am stat cîteva zile la rudele mele din Ardeal.

— Dumitale îți arde de glume. Cine ești de fapt ?

— Sînt din Szanda, de lîngă Budapesta. Am venit cu Artur.

— A, Ursula ! Îmi amintesc. Te-ai căsătorit, felicitări !

— Nu m-am căsătorit. Ți-am rămas credincioasă, așa cum ți-am promis, cînd ne-am despărțit. Tu plecai în Cehoslovacia.

— Bine, dar Artur ? Ai divorțat. Îmi pare rău. Poate e mai bine așa. Aveai nevoie de puțină experiență.

Pe Adam îl trecură răcorile. Era lumină, avea telefonul în mînă. Nici pomeneală să viseze. Silvia era prin bucătărie, iar Ursula, a cărei voce deformată de telefon o recunoscuse, în fine, continua să vorbească într-o românească surprinzător de corectă, lipsită de culoare, ca învățată după gramatica claselor primare.

— Unde ești acum, Ursula ?

— La aeroportul Băneasa. Plec peste două ore, la Budapesta.

— Bine, dar Artur ?

— Artur este ca tine. Un Adam mai mic...

Silvia intrase în dormitor ; aducea o tavă cu micul dejun. Era îmbrăcată și gata de plecare. Înțelesese că se petrecea ceva cu el. Adam rămăsese cu receptorul în mînă, incapabil să dea vreo explicație. Îl privea mirată.

Apoi într-o viteză, ca atunci cînd se fluiera echiparea de instrucție, se îmbrăcă cu ce găsi la îndemînă.

— S-a petrecut ceva la atelierul tău ?

— Nu, este vorba de cu totul altceva. Trebuie să fug la aeroport.

— Sosește Rudolf, din Germania, de te-a pus pe jar?

— Nu, pleacă cineva. Îți explic cînd mă întorc.

— Ia-mă cu tine, Adam. Îți pot fi de folos.

— Mai rău ai complica lucrurile. Mă descurc singur.

— Vreo femeie, Adam ?

— Oriunde se încurcă ceva, trebuie căutată femeia.

— Ce vrea ?

— Încă nu știu precis. Probabil vrea să mă vadă

— Este căsătorită ?

— Susține că nu.

— Deci asta era...

Ieși, coborî scările ca o furtună și zori spre stația de taximetre. În sufletul său se năștea treptat un sentiment, căruia abia acum îi încerca toată plinătatea...

DE ACELAȘI AUTOR

Mireasa de tablă	Nuvele Ed. pentru literatură, 1969
Dudul rubiniu	Roman Ed. Tineretului, 1969
Zestrea Rosanei	Nuvele Ed. Cartea Românească, 1970
Colții șacalului	Roman Ed. Albatros, 1975
Strada Miorilor	Nuvele Ed. Cartea Românească, 1978
La sud de Rio Bravo	Roman Ed. Albatros, 1980
Văduvele negre	Roman Ed. Cartea Românească, 1981
Gustul amar al iederei	Roman Ed. Militară, 1982

Lector : MAGDALENA BEDROSIAN
Tehnoredactor : CONSTANȚA VULCĂNESCU

Apărut : 1984 Bun de tipar : 20.XII
Format : 16/54 × 84 Coli tipo : 28,5

Lucrare executată sub comando nr. 1661 la Oficiul Economic Central „Carpați", Intreprindereo poligrafică „Bucureștii-Noi", str. Hrisovului nr. 18 A, sectorul 1, București